

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี
เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

นางเอื้ออารี จันทร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF A WORK-BASED BLENDED LEARNING
AND TECHNOLOGICAL SCAFFOLDING SYSTEM TO ENHANCE COMMUNICATION SKILLS
FOR CAREGIVERS
UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MINISTRY OF INTERIOR

Mrs. Ua-aree Janthon

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Technology and
Communications

Department of Educational Technology and Communications

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสาน และเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
โดย	นางเอื้ออารี จันทร
สาขาวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณীগิจ

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ ณ สงขลา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณীগิจ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ธีรชาติ ถังบุตร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน)

เอื้ออารี จันทร : การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (DEVELOPMENT OF A WORK-BASED BLENDED LEARNING AND TECHNOLOGICAL SCAFFOLDING SYSTEM TO ENHANCE COMMUNICATION SKILLS FOR CAREGIVERS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MINISTRY OF INTERIOR) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. เนาวนิตย์ สงคราม, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ผศ. ดร.ประกอบ กรณีกิจ, 519 หน้า.

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลสภาพ 2) สร้าง 3) ศึกษาผล และ 4) นำเสนอระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 10 คน ผู้ดูแลเด็ก 10 คน คณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีนโยบายจัดการเรียนรู้จากการทำงาน 5 มหาวิทยาลัย 467 คน ผู้เชี่ยวชาญ 7 คน กลุ่มทดลองสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม จำนวน 25 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 13 คน สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา วิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหน่วยประกอบแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเป็นทักษะสำคัญสำหรับผู้ดูแลเด็กที่ต้องได้รับการพัฒนา 2) ระบบการเรียนรู้จากการทำงาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ งาน กิจกรรม บุคคล เทคโนโลยี และการประเมินผล ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า P-value เท่ากับ 0.12 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.027 ขั้นตอนสำคัญของระบบ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงาน (คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์) ด้านการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง (สื่อสังคม) และด้านแหล่งเรียนรู้ (ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด) 3) กลุ่มทดลองเรียนรู้ในระบบ 12 สัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน รอบที่ 2 สูงกว่า รอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนทักษะการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 4) สัดส่วนการผสมผสานแบบออนไลน์ต่อออฟไลน์ คือ 70:30.

ภาควิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต .....
สาขาวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....
ปีการศึกษา	2557	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม .....

5384273527 : MAJOR EDUCATIONAL TECHNOLOGY AND COMMUNICATIONS

KEYWORDS: WORK BASED BLENDED LEARNING / TECHNOLOGICAL SCAFFOLDING / CAREGIVER

UA-AREE JANTHON: DEVELOPMENT OF A WORK-BASED BLENDED LEARNING AND TECHNOLOGICAL SCAFFOLDING SYSTEM TO ENHANCE COMMUNICATION SKILLS FOR CAREGIVERS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MINISTRY OF INTERIOR. ADVISOR: ASSOC. PROF. NOAWANIT SONGKRAM, Ph.D., CO-ADVISOR: ASST. PROF. PRAKOB KORANEEKIJ, Ph.D., 519 pp.

This study is a research and development which aimed to 1) study the various factors and process 2) establish 3) study the results and 4) present the work-based blended learning and technological scaffolding system to enhance communication skills of caregivers. Several statistics were applied in this research, they include percentages, averages, S.D., CFA, descriptive analysis, content analysis, one-way of variance: repeated measured. The research found that 1) communication skill using technology is the most important skill for caregivers 2) Work-based learning system consists of five elements – Work task, Activity, Key stakeholders, Technology, and Evaluation. The finding of CFA found that p value = 0.12, RMSEA = 0.0275. Significant processes of system were identified as KEYS which include four processes – Key determinants of interest area, Enabling development of plan and communication, Communicate at Your workplace, and Share and collaborate on work by technological scaffolding – job aids (e-Manual, e-skill bank), social media, and opened educational resources. 3) Participants attending WBSC-LMS for 12 weeks, resulting in higher scores in communication skills than pre-test (significant at the .05 level). The scores for the second round is higher than the first round (significant at the .05 level). Average score of samplings is satisfaction. 4) Ratio between online and offline is 70:30.

Department: Educational Technology Student's Signature .....
and Communications Advisor's Signature .....

Field of Study: Educational Technology Co-Advisor's Signature .....
and Communications

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ รศ.ดร.เนาวนิตย์ สงคราม และ ผศ.ดร. ประกอบ กรณิกิจ ที่ให้คำชี้แนะ และให้ กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในคุณูปการอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ใจทิพย์ ณ สงขลา รศ.ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์ อ.ดร.ธีรวิทย์ ถังคบุตร และคณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ครูผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและให้ กำลังใจตลอดระยะเวลาของการเรียน

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ศิริโรจน์ ผลพันธิน ผู้เป็นทั้งผู้บังคับบัญชา ครูและ เปรียบเสมือนพ่อคนที่สอง ผู้สร้างแรงบันดาลใจ แรงใจ ให้การสนับสนุนทุกด้าน อีกทั้งยังเป็นผู้ ริเริ่มแนวคิดของการนำตัวแปรการเรียนรู้จากการทำงานมาใช้เป็นตัวแปรสำคัญในงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ดร.ชัยชนะ โพธิวาระ ผู้เป็นหัวหน้าและสนับสนุนการลงพื้นที่วิจัยทุกด้าน รวมถึง ทีมงานศูนย์อุบลราชธานีและศรีสะเกษ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่ให้การสนับสนุนทั้ง เวลา เครื่องมือ บุคลากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ ผศ. ดร.จิตติมา เทียมบุญประเสริฐ ผอ.วิระพันธ์ ชมภูแดง และทีมงาน บอย ใหม่ นุ่น เก่ง อาร์ท หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ผศ.ดร. สุทธิพรรณ ธีรพงศ์ ผศ.อรุณศรี จันทร์ทรง ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น 53 และน้องในภาควิชา ขอขอบคุณผู้เป็นกัลยาณมิตรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อ.ดร.ภริณี วัชรสินธ์ อ.ดร.วัชรพล วิทยุสคริน และ ดร.สุวิชา เนียมสอน

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ รศ.เทียน ทองแก้ว รศ.อารีย์ ทองแก้ว ผู้ให้ กำเนิด อ.พัฒนชัย จันทร์ สามิผู้เป็นที่รัก นายธีระทัศน์ ทองแก้ว นายฐิติวัฒน์ ทองแก้ว น้องชายทั้ง สอง ครอบครัวเนตินิยมและจันทร์ ที่อยู่เคียงข้าง เกื้อหนุน เป็นพลังและแรงใจสำคัญในการเรียน และทำวิทยานิพนธ์เสมอมา ท้ายที่สุด ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้สนับสนุนทุนการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้มีส่วนสนับสนุนทุกท่านที่มีส่วนทำให้ วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ คุณค่าและประโยชน์ประการใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอ น้อมนำมาเป็นเครื่องบูชาพระคุณของทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและมีได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	8
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
วัตถุประสงค์ทั่วไป	8
วัตถุประสงค์เฉพาะ	8
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	10
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	13
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
2.1 การพัฒนาระบบ	16
2.1.1 ความหมายของระบบ	16
2.1.2 องค์ประกอบของระบบ.....	17
2.1.3 การพัฒนาระบบ	18
2.2 ทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก.....	20

2.2.1 ความหมายของทักษะการสื่อสาร.....	21
2.2.2 องค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร	22
2.2.3 รูปแบบของการสื่อสาร	31
2.2.4 ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสื่อสาร	42
2.2.5 สื่อสังคม (social media).....	51
2.2.6 การประเมินทักษะการสื่อสาร	53
2.2.7 เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินทักษะการสื่อสาร	55
2.2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน	60
2.3.1 ความหมายของการเรียนรู้จากการทำงาน.....	61
2.3.2 ทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน	62
2.3.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงาน	67
2.3.4 ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงาน.....	70
2.3.5 แผนพัฒนางานและการสื่อสาร	74
2.3.6 บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการเรียนรู้จากการทำงาน	76
2.3.7 การประเมินผลและการให้ผลป้อนกลับของการเรียนรู้จากการทำงาน.....	77
2.3.8 เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนรู้จากการทำงาน.....	79
2.3.9 ประโยชน์และข้อจำกัดของการเรียนรู้จากการทำงาน	80
2.3.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	81
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน	87
2.4.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน.....	87
2.4.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน	88
2.4.3 มิติของการผสมผสาน	91

2.4.4 การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสาร	95
2.4.5 สัดส่วนของการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์...	96
2.4.6 เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนแบบผสมผสาน	98
2.4.7 การนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	101
2.4.8 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้	104
2.4.9 ประโยชน์ของการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน	106
2.4.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	106
2.5 การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	113
2.5.1 การเสริมศักยภาพสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่	114
2.5.2 ความหมายของเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	115
2.5.3 องค์ประกอบของการเสริมศักยภาพ	116
2.5.4 ขั้นตอนการเสริมศักยภาพ	118
2.5.5 เทคนิคการเสริมศักยภาพการเรียนรู้	121
2.5.6 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเสริมศักยภาพ	129
2.5.7 ประโยชน์และข้อจำกัดของการเสริมศักยภาพ	131
2.5.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	132
2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักการเบื้องต้นของออกแบบการเรียนการสอน อเล็กทรอนิกส์ของเมอร์ลิน	140
2.6.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	140
2.6.2 หลักการเบื้องต้นของออกแบบการเรียนการสอนอเล็กทรอนิกส์ของ Merrill (Merill's frist principle)	143
2.7 การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น และข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนใน การพัฒนาผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	145

2.7.1 การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	145
2.7.2 ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น และในการ พัฒนาผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	146
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	155
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ข้อมูล องค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงาน แบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร	155
ขั้นตอนที่ 2 สร้างระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วย เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร	161
ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริม ศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร	163
ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วย เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร	173
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	178
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ องค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงาน แบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร	179
1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร.....	179
ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้.....	179
ส่วนที่ 2 ผลการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับ ความต้องการ จำเป็นและแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก	185
1.2 ผลการศึกษาองค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบ ผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับ ผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.....	188
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของของการเรียนรู้จากการทำงานโดยการวิเคราะห์ เอกสาร	189

ส่วนที่ 2 ผลการตรวจสอบโครงสร้างตามทฤษฎีของตัวแปรการเรียนรู้จากการทำงานโดย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	191
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วย เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	198
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพ ด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	219
ตอนที่ 4 ผลการรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วย เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ	255
บทที่ 5 ผลการวิจัย.....	281
ตอนที่ 1 บทนำ.....	283
1. ความนำ.....	283
2. ความสำคัญของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วย เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	284
3. ผลการวิเคราะห์การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วย เทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	284
ตอนที่ 2 ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	286
2.1 องค์ประกอบของระบบ.....	289
2.2 ขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วย เทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	313
2.3 ผลป้อนกลับ.....	339

2.4	กลไกควบคุม.....	341
2.5	ผลลัพธ์	342
ตอนที่ 3 การนำระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ไปใช้.....		
3.1	เงื่อนไขการใช้ระบบ	348
3.2	วิธีการใช้ระบบ.....	349
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....		
	วัตถุประสงค์ทั่วไป	353
	วัตถุประสงค์เฉพาะ	353
6.1	สรุปผล.....	353
6.3	ข้อเสนอแนะ	367
	รายการอ้างอิง	370
	ภาคผนวก.....	394
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	395
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	398
	ภาคผนวก ค ตารางสังเคราะห์.....	497
	ภาคผนวก ง ร่าง ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ (เดิม).....	503
	ภาคผนวก จ ผลงานการสื่อสารโดยใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ	506
	ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน	512
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	519

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1	สัดส่วนในการนำเสนอเนื้อหา.....	97
ตารางที่ 2.2	แผนการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบผสมผสาน Littlejohn and Pegler (2007:86).....	102
ตารางที่ 2.3	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเสริมศักยภาพ (Dabbagh, 2010 :42, adapted from Smith and Ragon, 1999: 125).....	130
ตารางที่ 3.1	ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของอาจารย์ผู้ตรวจ 2 คน.....	172
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์.....	180
ตารางที่ 4.2	องค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงาน ชื่อตัวแปร และนิยามศัพท์.....	190
ตารางที่ 4.3	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปร	192
ตารางที่ 4.4	เมทริกสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในโมเดล.....	194
ตารางที่ 4.5	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้.....	199
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิรับรองระบบเบื้องต้น	202
ตารางที่ 4.7	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบแต่ละขั้น	204
ตารางที่ 4.8	ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดขององค์ประกอบ	205
ตารางที่ 4.9	ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของขั้นตอน	206
ตารางที่ 4.10	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี.....	210
ตารางที่ 4.11	ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ...	211
ตารางที่ 4.12	ผลการตรวจสอบขั้นตอนการเรียนรู้ของระบบฯ.....	213
ตารางที่ 4.13	จำนวนและร้อยละของอุปกรณ์ที่เข้าใช้ระบบ WBSC-LMS.....	222
ตารางที่ 4.14	ร้อยละของอุปกรณ์ที่เข้าใช้ระบบ WBSC-LMS.....	222

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการสื่อสารและผลการทดสอบ t-test.....	223
ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนและหลังเรียน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแยกตามกลุ่มของการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน	224
ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสารและผลการ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากเพิ่มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์รอบที่ 1 และ รอบที่ 2...	225
ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนและหลังเรียน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแยกตามกลุ่มของการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนจากเพิ่มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์.....	226
ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ รอบ 1 และ รอบ 2 ของทุกชั้นตอน	228
ตารางที่ 4.20 แสดงพัฒนาการของเพิ่มสะสมงานของผู้มีการกลุ่มพัฒนาการสูงและ กลุ่มพัฒนาการระดับต้น	234
ตารางที่ 4.21 ตารางเปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่มที่มีคะแนนพัฒนาการทักษะการสื่อสาร มากที่สุดกับผู้ที่มีคะแนนพัฒนาการสื่อสารน้อยที่สุด.....	239
ตารางที่ 4.22 ชั้นตอน องค์ประกอบของระบบ ทักษะการสื่อสารและพฤติกรรมการเรียนรู้	241
ตารางที่ 4.23 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็ก	249
ตารางที่ 4.24 ระดับความพึงพอใจของผู้ดูแลเด็ก	250
ตารางที่ 4.25 จำนวนและร้อยละของผู้เชี่ยวชาญ.....	255
ตารางที่ 4.26 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับองค์ประกอบของระบบ.....	257
ตารางที่ 4.27 ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดขององค์ประกอบ	259
ตารางที่ 4.28 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับชั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม	261
ตารางที่ 4.29 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ชั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และ ตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร	262
ตารางที่ 4.30 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ชั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนพัฒนา งานและการสื่อสาร.....	263

ตารางที่ 4.31 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน:สื่อสารกับตนเอง.....	264
ตารางที่ 4.32 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน : สื่อสารกับเพื่อน.....	266
ตารางที่ 4.33 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับเด็ก.....	267
ตารางที่ 4.34 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน :สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน.....	269
ตารางที่ 4.35 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานและการสื่อสาร.....	271
ตารางที่ 4.36 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลงานและทักษะการสื่อสาร.....	272
ตารางที่ 4.37 ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของขั้นตอนของระบบฯ.....	273
ตารางที่ 4.38 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	277
ตารางที่ 5.1 บทบาทของผู้สอน ผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	294

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร	11
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของระบบ.....	17
ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบในทฤษฎี SMCR ของเบอร์โล (กิดานันท์ มลิทอง, 2548).....	23
ภาพที่ 2.3 รูปแบบของการเรียนรู้จากการทำงาน (A model of Work-Based Learning).....	63
ภาพที่ 2.4 การเรียนรู้จากการทำงานในระดับบุคคลตามแนวคิดของ Raelin.....	63
ภาพที่ 2.5 การเรียนรู้จากการทำงานในระดับกลุ่มตามแนวคิดของ Raelin	64
ภาพที่ 2.6 ความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานในการจัดการเรียนรู้จากการทำงานที่นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ศิโรจน์ ผลพันธิน, 2555).....	66
ภาพที่ 2.7 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษากับการเรียนรู้จากการทำงาน (Stenström, and Tynjälä, 2009).....	67
ภาพที่ 2.8 หลักการเบื้องต้นของการออกแบบเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ของ Merrill Merill (2002 อ้างถึงใน ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2550).....	144
ภาพที่ 2.9 ความร่วมมือผลิตบัณฑิตตามความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดภายใต้กลไกการควบคุมของมาตรฐานวิชาชีพ	153
ภาพที่ 3.1 แผนการดำเนินการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้.....	171
ภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง	195
ภาพที่ 4.2 การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของระบบ WBSC-LMS.....	219
ภาพที่ 4.3 ผังระบบ WBSC-LMS	221
ภาพที่ 5.1 ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี.....	287
ภาพที่ 5.2 องค์ประกอบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.....	289
ภาพที่ 5.3 ความสัมพันธ์ของเป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่กับการเรียนรู้ในชั้นเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและแบบออนไลน์	291

ภาพที่ 5.4	คู่มืออิเล็กทรอนิกส์.....	297
ภาพที่ 5.5	การจัดทำวิธีการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ.....	298
ภาพที่ 5.6	ความสัมพันธ์ของเครื่องมือสื่อสารของผู้ดูแลเด็กกับผู้เกี่ยวข้องในงาน ทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน	302
ภาพที่ 5.7	ลักษณะของการบันทึกสิ่งที่ปฏิบัติ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	304
ภาพที่ 5.8	ตัวอย่างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ แสดงผลงาน การสะท้อนคิดและผลป้อนกลับของการแสดงผลงานและทักษะการสื่อสารกับเด็ก	312
ภาพที่ 5.9	ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงาน	314
ภาพที่ 5.10	แผนพัฒนางานและการสื่อสาร	323

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคนเพื่อเป็นกำลังสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังเช่นปัจจุบัน ทุกประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนด้วยการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ทั้งนี้การพัฒนาคนอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง เนื่องจากพัฒนาการของสมองของเด็ก คือ ช่วงเวลา 5 ปีแรกของชีวิต เป็นช่วงชีวิตที่มีอัตราของพัฒนาการสูงสุดหากได้รับการวางรากฐานการเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้องตามการเลี้ยงดูและหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) นอกจากนี้การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงชีวิตวัยเยาว์ นับได้ว่าเป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นเพราะความไม่มีคุณภาพของประชากรในสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ดังที่ในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) ระบุว่าเด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความสำคัญกับการศึกษาปฐมวัยโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐให้การสนับสนุนด้วยการจัดการศึกษาอย่างอิสระขึ้นอยู่กับความต้องการของสังคมและชุมชน

ในอดีตการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานหลักหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และภาคเอกชนต่อมาภายหลังจากที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารงานด้านต่างๆ และมีการถ่ายโอนภารกิจที่รัฐดำเนินการอยู่ให้กับท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบดูแล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น โดยเริ่มมีการถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาปฐมวัยของภาครัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 เป็นต้นมา ศูนย์พัฒนาเด็กในปัจจุบันจึงเกิดจากการถ่ายโอนจากส่วนราชการที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เรียกว่า ศูนย์เด็ก จำนวน 7,520 แห่ง กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ(ปัจจุบันสังกัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการในวัด/มัสยิด) เรียกว่า

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด จำนวน 4,155 แห่ง และ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ) ดำเนินการในโรงเรียน เรียกว่า การจัดการศึกษา อนุบาล 3 ขวบ จำนวน 2,651 แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน 14,326 แห่ง (สำนักประสานและพัฒนากิจการ จัดการศึกษาท้องถิ่น, 2553) การปรับโครงสร้างการบริหารงานของหน่วยงานที่ถ่ายโอนมาหลายสังกัด ให้มีมาตรฐานเดียวกันจึงเป็นความท้าทายที่สำคัญ โดยเฉพาะประเด็นของผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแลและ ให้การศึกษาเด็ก คือ ผู้ดูแลเด็ก พบว่ามีความสามารถในระดับที่แตกต่างกัน เนื่องจากมาจากต่าง สังกัดมีระบบการคัดเลือกบุคลากรและข้อจำกัดในแต่ละพื้นที่ในการรับสมัครผู้ดูแลเด็กเพื่อเข้าทำงาน ในระยะแรกของการตั้งศูนย์เด็กแตกต่างกัน ทำให้ต้องรับสมัครผู้ที่เป็นคนในพื้นที่โดยไม่คำนึงถึงวุฒิ การศึกษาแต่พิจารณาเรื่องทัศนคติที่มีต่อเด็กเป็นสำคัญ จึงพบว่า ผู้ดูแลเด็กมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อนุปริญญาจนถึงระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะระดับ ปริญญาตรีมีทั้งผู้ที่จบปริญญาตรีสาขาปฐมวัยและผู้ที่จบปริญญาตรีในสาขาอื่น (วิระชาติ ทศรัตน์, 2555; สาโรช ศักขมาตย์, 2555) ขณะที่ ครูเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2542) กล่าวคือ การที่ครูมีสมรรถนะดี มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ เหมาะสมส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Brookfield, 1995; Darling-Hammond, 2000) ครูสภาจึงมีข้อบังคับที่ระบุว่าผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ด้วย เหตุผลดังกล่าวทำให้องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นมีความต้องการและจำเป็นต้องพัฒนาผู้ดูแลเด็ก ให้ได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูภายใต้เงื่อนไขของครูสภาโดยเร่งด่วน ซึ่งกลุ่มผู้ดูแลเด็กที่เข้าข่าย ต้องได้รับการพัฒนามีจำนวนไม่น้อยกว่า 45,952 คน (เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์, 2550) ปัจจุบันครูผู้ดูแล เด็กส่วนหนึ่งได้เข้ารับการศึกษาระบบ ทั้งหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรศึกษาศาสตร บัณฑิต สาขาปฐมวัย จำนวน 28,774 คน สำเร็จการศึกษา 15,446 คน กำลังศึกษาจำนวน 12,673 คน (รмп., 2555) แต่ยังมีผู้ดูแลเด็กที่รอเข้ารับการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัย ในระดับ ปริญญาบัณฑิตมากกว่า 10,000 คน

ขณะที่ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็ก 200 คน พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีความหลากหลายด้านประชากรศาสตร์อย่างชัดเจน ผู้ตอบแบบสอบถามอายุมากที่สุด 52 ปี อายุน้อยที่สุด 25 ปี อายุโดยเฉลี่ย 35 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยที่สุด 2 ปี มากที่สุด 33 ปี ประสบการณ์ทำงานโดยเฉลี่ย 9-10 ปี รวมถึงประสบการณ์ด้านการศึกษาที่แตกต่างกัน ผู้ดูแลเด็ก ระบุความต้องการเร่งด่วน คือ การพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้คุณวุฒิวิชาชีพครู ถึงแม้ว่าจะมีการเข้ารับ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่ไม่พบว่ามีการพัฒนาสมรรถนะด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งที่ผู้ดูแลเด็กได้ระบุถึงความสำคัญและความต้องการใช้ เทคโนโลยีและการสื่อสารสำหรับพัฒนาทักษะการสื่อสารซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับวิชาชีพครู โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน แนวโน้มของทักษะ

การสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื่องจากเทคโนโลยีทำให้การสื่อสารมีมิติที่กว้างมากยิ่งขึ้น สามารถสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องได้ต่อเนื่อง ทุกที่ ทุกเวลา ทั้งในลักษณะของการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทาง ([NAEYC], 2012; Graham, Allen, and Ure, 2003) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนให้ใกล้ชิดกันมาก เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถติดต่อกับผู้ปกครองทางตรง เพื่อแก้ปัญหาและติดตามพัฒนาการของของเด็กอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นช่องทางสำคัญสำหรับการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียนที่ผู้ปกครองสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ทั้งเรื่องการเรียนการสอน ปัญหาที่พบจากพฤติกรรมของเด็กตอนที่อยู่บ้านผ่านทาง อีเมลหรือบล็อกของครู ช่วยสร้างเครือข่ายวิชาชีพครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนร่วมวิชาชีพและผู้เชี่ยวชาญในสังคมโลก เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารช่วยให้สามารถการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลายช่องทางมากขึ้น ผ่านการใช้สื่อที่ทันสมัย (Graham, Allen, and Ure, 2003; กิตานันท์ มลิทอง, 2548a) ผู้ดูแลเด็กจึงควรได้รับพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างต่อเนื่องในทุกชั้นปีทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยเน้นการวางรากฐานเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (Morgan, 1989) และดำเนินการอย่างต่อเนื่องในลักษณะของการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างทักษะในสถาบันอุดมศึกษากับการฝึกปฏิบัติต่อเนื่องตลอดชีวิตอย่างมืออาชีพ ([NAEYC], 2009)

ปัจจุบันจึงพบว่าทักษะการสื่อสารเป็นสมรรถนะที่สำคัญของครูปฐมวัยมืออาชีพในหลักสูตรพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูปฐมวัย ดังเช่น ที่มีการระบุสมรรถนะการสื่อสารของมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียในโครงการ Virginia's Early Childhood Development Alignment Project (Project, 2011) ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการสื่อสารในฐานะทักษะสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยการเตรียมความพร้อมในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2554 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา ครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัยของไทย ได้ระบุความสามารถด้านการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรและคุณลักษณะสำคัญของนักศึกษาวิชาชีพครูปฐมวัยเช่นกัน ดังนั้น จากทั้งผลการสำรวจความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กของผู้วิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย ภายใต้ความเชื่อมโยงระหว่างการผลิตบัณฑิตในมหาวิทยาลัยกับการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงอย่างต่อเนื่องโดยเร่งด่วน

โดยแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้ที่มีงานทำอยู่แล้วต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

ควรมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากนักศึกษาวิชาชีพครูภาคปกติ เนื่องจากผู้ดูแลเด็กมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านการเดินทางและเวลาเรียน เนื่องจาก ผู้ดูแลเด็กต้องทำงานในวันจันทร์ ถึง ศุกร์ ทำให้สามารถเรียนได้เฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ ซึ่งไม่สะดวกในการเดินทางไปเรียนในมหาวิทยาลัยที่อยู่นอกพื้นที่ได้ ทำให้หน่วยงานต้นสังกัดซึ่งก็คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นความสำคัญและต้องการส่งเสริมให้ผู้ดูแลได้รับการพัฒนาคุณวุฒิวิชาชีพครูปฐมวัย จึงให้การสนับสนุนผู้ดูแลเด็กอย่างเต็มที่ ดังนั้นนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัยโดยการสนับสนุนทั้งทุนการศึกษาและการติดต่อหาสถานศึกษาให้กับผู้ดูแลเด็ก โดยส่งบุคลากรเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ภายใต้เงื่อนไขที่สำคัญ คือ 1) ไม่กระทบกับงานประจำในศูนย์พัฒนาเด็ก 2) ไม่ใช่การศึกษาภาคปกติ ต้องเป็นการศึกษาภาคพิเศษและสามารถให้บริการการศึกษาที่หลากหลาย 3) มีอาจารย์ที่จะให้การศึกษาดำเนินหลักสูตรอย่างพอเพียง 4) หลักสูตรต้องมีความหลากหลายเนื่องจากครูในศูนย์พัฒนาเด็กมีพื้นฐานการศึกษาที่หลากหลาย 5) มีอาจารย์ไปนิเทศที่ศูนย์พัฒนาเด็กเพื่อการพัฒนาศูนย์ในด้านอื่นๆ ด้วย 6) มีโรงเรียนต้นแบบสำหรับศูนย์พัฒนาเด็ก การพัฒนาผู้ดูแลเด็กจึงต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้ดูแลเด็กและการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงานเป็นสำคัญ ซึ่งเมื่อผู้วิจัยทำการศึกษานักวิชาการและนักการศึกษาทั้งต่างประเทศและประเทศไทย จึงพบข้อเสนอแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูในยุคใหม่ ดังนี้ (Barber, 2009; พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน, 2551; วิจารย์พานิช, 2555; ศิโรจน์ ผลพันธิน, 2555) 1) ควรผลิตครูที่ตรงตามความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครู สังคมและชุมชน 2) เปิดโอกาสให้ครูสามารถเข้ารับการศึกษาได้ในระหว่างปฏิบัติงานในสถานศึกษา 3) พัฒนาหลักสูตรแบบเน้นสมรรถนะ (Competency-based curriculum) ตั้งแต่ปีการศึกษาแรกจนสำเร็จการศึกษา 4) เน้นวิธีการพัฒนาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based development) การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง 5) เน้นการเรียนรู้แบบองค์รวมและการเรียนโดยการปฏิบัติผ่านการสะท้อนคิดและถอดบทเรียน เกิดแนวคิด ทฤษฎีจากการปฏิบัติงานจริง เมื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดของผู้ดูแลเด็กและหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูในยุคใหม่ พบว่า สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่เรียกว่า การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning)

การเรียนรู้จากการทำงานเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่ใช้อย่างแพร่หลายในการพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญในต่างประเทศ (Coll, Taylor, and Grainger, 2002; Rhodes, and Shiel, 2007) สิ่งสำคัญคือ การเรียนรู้จากการทำงานไม่ได้เป็นเพียงหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นกับประสบการณ์ในการทำงาน แต่ยังมีพื้นฐานมาจากความต้องการจำเป็นในการทำงาน โดยมีการปรับให้เข้ากับแต่ละบุคคลในแต่ละสภาพแวดล้อมการทำงานตามสภาพการณ์จริง เป็นการเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการ

เรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของทั้งตัวผู้เรียนและหน่วยงาน ภายใต้กรอบแนวคิดทางวิชาการและกลไกการควบคุมคุณภาพการศึกษาตามกรอบคุณวุฒิของสถาบันอุดมศึกษา ความรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนเกิดขึ้นร่วมกันระหว่าง สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ และ ผู้เรียน (Durannt, Rhodes, and Young, 2009; Raelin, 2008; Sobiechowska, and Maisch, 2007; Young, and Murphy, 2003; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะการทำงานสูง อันเป็นผลจากศักยภาพการเรียนรู้บนฐานการทำงานจริง (Siebert, Mills, and Tuff, 2009) ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการสะท้อนความคิด ทั้งระดับบุคคล (การทบทวน) และระดับกลุ่ม (การแลกเปลี่ยนประสบการณ์) (Raelin, 2008; Rhodes, and Shiel, 2007) ความสามารถที่สะท้อนจากทักษะ ความรู้และกระบวนการทำงาน (Durannt, Rhodes, and Young, 2009; Raelin, 2010) โดยการฝึกปฏิบัติภายใต้การควบคุมของผู้ดูแลในที่ทำงานหรือพี่เลี้ยง จะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการและขั้นตอนในการทำงานในฐานะพนักงานในที่ทำงาน (Durannt, Rhodes, and Young, 2009; Raelin, 2010; Sobiechowska, and Maisch, 2007) และการเรียนรู้จากการทำงานยังถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เป็นรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากในการทำงานหากไม่มีการเรียนรู้ก็ไม่มีพัฒนาการ ดังนั้น การเรียนรู้จากการทำงานจึงเป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับวิชาชีพครู โดยเฉพาะสำหรับผู้กำลังทำงานอยู่ ดังเช่น ผู้ดูแลเด็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning) เป็นการเรียนรู้ในสภาพจริงนอกจากจะเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กแล้ว ยังเหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะเช่นกัน เนื่องจากหลักการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะ ระบุว่าทักษะสามารถเรียนรู้ได้จากการสอนโดยตรง หรือเลียนแบบจากการสังเกตและการพัฒนาขึ้นอยู่กับการชี้แนะ การฝึกฝน การปฏิบัติซ้ำ และเจาะลึกและการประยุกต์ใช้จริง (Katz, 1999) โดยขั้นตอนของการพัฒนาทักษะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ ขั้นตอนที่ 1 การแนะนำทักษะใหม่ ขั้นตอนที่ 2 การฝึกฝนเพื่อสร้างความชำนาญ และขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะไปสู่การใช้อย่างอัตโนมัติด้วยการใช้ทักษะจนเป็นกิจวัตร การส่งเสริมทักษะใหม่ให้เกิดความคุ้นเคยกับสถานการณ์จริง ทำให้กลายเป็นเรื่องปกติ (Bailey, and Wolery, 1992; Katz, 1999; Shipp, Charls, and Michael, 1993) การพัฒนาทักษะการสื่อสารในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างประเทศ จึงนิยมเริ่มต้นจากการบูรณาการหรือผสมผสานทักษะการสื่อสารเข้าไปในเนื้อหาวิชาที่เป็นวิชาหลัก (Young, and Murphy, 2003) ทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดในการผสมผสานการใช้ทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับงานด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในการจัดการเรียนสอนตั้งแต่ในหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สถาบันผลิตครูควรเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู ตั้งแต่ในระดับหลักสูตรให้ผสมผสานความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับงานครู (Bukaliya, and Mubika,

2011; Chen, Lim, and Tan, 2010) เนื่องจากพบว่า นักศึกษาครูที่จบไปไม่สามารถนำความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้กับการทำงานในสถานการณ์จริงได้ สาเหตุเกิดจากนักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้ที่จำกัดเกี่ยวกับวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษาในชั้นเรียนอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงขาดความเข้าใจวิธีการผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ากับกระบวนการสอนระหว่างการศึกษาปฏิบัติงานจริง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานตั้งแต่กำลังศึกษาในสถาบันผลิตครู (Bukaliya, and Mubika, 2011) ซึ่งการช่วยให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างได้ผลจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นใจที่จะยอมรับและนำไปใช้ให้เกิดผลจริงในอนาคต (พัชรินทร์ เอื้ออิฐผล, 2552) ขณะเดียวกันการสร้างความรู้ความคุ้นเคยกับทักษะใหม่ที่พัฒนาขึ้น เกิดขึ้นได้ด้วยการนำทักษะไปใช้ในสถานการณ์จริง (Fleming, and Levie, 1993b; Katz, 1999) จึงพบว่าการจัดการศึกษาหลักสูตรแบบทั่วไปในลักษณะ “One size fit all” ไม่เหมาะกับการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูแต่ควรเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือ “Tailor made” (Chen, Lim, and Tan, 2010) การพัฒนาผู้ดูแลเด็กจึงควรมีลักษณะที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล โดยเน้นความเชื่อมโยงและผสมผสานภาระงานผู้ดูแลเด็กกับทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีและใช้กิจกรรมบนฐานการเรียนรู้จากการทำงานที่ผสมผสานการเรียนรู้ทั้งในแบบออนไลน์และการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าทั้งในชั้นเรียนและสถานที่ทำงาน ดังนั้น ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนอกจากจะใช้แนวทางการเรียนรู้จากการทำงานแล้ว ลักษณะของการเรียนรู้แบบผสมผสานยังเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญเช่นกัน

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เรียนได้มากกว่าการเรียนออนไลน์หรือการเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและผู้เรียนมีความพึงพอใจระดับสูงทั้งในนักศึกษาภาคปกติ (Johnson, McHugo, and Hall, 2006; Oh, and Park, 2009; Rothmund, 2008; เนาวนิตย์ สงคราม, 2553; ปณิตา วรรณพิรุณ, 2551; ปณิตา วรรณพิรุณ และ ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2554) และนักศึกษาที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ภาคนอกเวลา (Bennett, 2010) ซึ่งปัจจุบันการเรียนการสอนแบบผสมผสานจึงเป็นรูปแบบที่สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งลงความเห็นว่ามีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ทำให้เกิดความสบายใจในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ทั้งผู้เรียนและผู้สอนเกิดความเต็มใจที่จะเรียนรู้ทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อรู้ ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาจึงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มหลักสูตรแบบผสมผสานมากขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถเอาชนะข้อจำกัดของการเรียนรู้แบบออนไลน์ได้ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นค่อนข้างมากและสามารถนำไปสู่การเรียนรู้โดยใช้ไอทีเรียนนิ่ง อย่างเต็มรูปแบบในอนาคต (Azizan, 2010; Hameed, Badii, and Cullen, 2008; Oh, and Park, 2009; Yuen, 2010) นอกจากนี้จากการศึกษาวิจัยยังพบข้อเสนอแนะ

เพิ่มเติมสำหรับการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูว่า ควรใช้การผสมผสานในหลายมิติ ทั้ง การผสมผสานวิชาที่เรียน การผสมผสานวิธีการเรียนการสอน การผสมผสานเทคโนโลยีกับการเรียนการสอน การผสมผสานการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (Gao, 2012; Yuen, 2010; Zhao, and Yang, 2011) จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาวิชาชีพครู

แต่ทั้งการเรียนรู้จากการทำงานและการเรียนรู้แบบผสมผสาน หากนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับกลุ่มผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ พบว่า ยังมีประเด็นต้องให้ความสำคัญ คือ การเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ผู้ใหญ่ต้องการความช่วยเหลือและการชี้แนะในการขยายฐานความรู้ของผู้เรียน การส่งเสริมการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ การช่วยสร้างกรอบแนวคิดช่วยให้ผู้เรียนทบทวนวิธีการคิดแก้ปัญหาช่วยให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาได้เร็วขึ้น (King, and Staffieri, 1998; กมล โพธิ์เย็น, 2547; ฤทัยรัตน์ ธรเสนา, 2546; สมยศ ศรีบรรพต, 2548) ซึ่งการเสริมศักยภาพของ Vygotsky จะช่วยเพิ่มความชำนาญให้กับผู้เรียนในการสร้างความรู้จากฐานความรู้เดิม โดยที่ส่วนประกอบที่สำคัญและเป้าหมายของการเสริมศักยภาพสำหรับผู้ใหญ่ คือ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการมีประเด็นร่วมกัน ความต้องการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกในระหว่างการชี้แนะ การรักษาขอบเขตของการเรียนรู้ (Zone of Proximal Development: ZPD) ของผู้ใหญ่ รวมถึงการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งไม่ได้หมายถึงการเรียนตามลำพัง แต่มีการศึกษาวิจัยพบว่า การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของคนหนึ่งคน ต้องมีผู้เกี่ยวข้องเฉลี่ยแล้วถึง 10 คน ทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ แนะนำการเรียน การให้กำลังใจระหว่างการเรียนรู้ (วัลลิ สัตยาศัย, 2547) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนรู้แบบผสมผสานการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการเรียนรู้แบบออนไลน์จะมีการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทั้งแหล่งทรัพยากร เครื่องมือออนไลน์ การให้ข้อเสนอแนะผ่านการมีปฏิสัมพันธ์เสมือนต่างๆ (Dabbagh, 2010; Hannafin, 1999; Jiménez, and Pantoja, 2008; Masters, and Yelland, 2002; McLoughlin, 2002; Rhodes, and Shiel, 2007) ดังนั้น การเสริมศักยภาพจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นและสร้างแรงจูงใจอันเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนในระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานการเรียนรู้จากการทำงานที่สำคัญ

จากที่มาและความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะ ข้อจำกัดและความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็ก เนื่องจากผู้ดูแลเด็กเป็นกลุ่มครูปฐมวัยที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยมีความใกล้ชิดกับชุมชนในท้องถิ่น จึงถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าสำคัญในการวางรากฐานของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เนื่องจากระบบ

ดังกล่าวจะสามารถตอบสนองกับความต้องการและคุณลักษณะของผู้ดูแลเด็กและยังไม่พบว่ามึระบบการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวในประเทศไทย

1.2 คำถามในการวิจัย

1. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีองค์ประกอบ ขั้นตอนและกิจกรรมอย่างไรบ้าง

2. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารได้หรือไม่

2.1 กลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารสูงสุดกับกลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารต่ำสุด มีลักษณะขององค์ประกอบของกลุ่มที่แตกต่างกันอย่างไร

2.2 ผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพ องค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

2. เพื่อสร้างระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

3. เพื่อศึกษาผลของการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยศึกษาจาก

3.1 ผลคะแนนทักษะการสื่อสารผู้ดูแลเด็กที่เรียนด้วยระบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3.2 พฤติกรรมการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก

3.3 ผลของความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

4. เพื่อนำเสนอระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพ คือ ผู้เชี่ยวชาญหรือคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้จากการทำงาน การศึกษาปฐมวัย และเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และ ผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์ด้านการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสำหรับการเรียนรู้หรือการทำงาน

1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของการเรียนรู้จากการทำงาน คือ คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีนโยบายหลักเน้นการเรียนรู้จากการทำงาน

1.3 ประชากรที่ใช้ในการทดลอง คือ ผู้ดูแลเด็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวง มหาดไทย ที่กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตร สาขา การศึกษา ปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

1.4 ประชากรที่ใช้ในการรับรองความถูกต้องของระบบ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้จากการทำงาน การศึกษาปฐมวัย และเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพ ผู้เชี่ยวชาญหรือคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้จากการทำงาน การศึกษาปฐมวัย และเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 10 คน และ ผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์ด้านการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสำหรับการเรียนรู้หรือการทำงานและสมัครที่จะให้ข้อมูล จำนวน 10 คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของการเรียนรู้จากการทำงาน จำนวน 467 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด จำนวน 25 คน

2.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรับรองความถูกต้องของระบบ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้จากการทำงาน การศึกษาปฐมวัย และเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 13 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

3.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก

4. เนื้อหารายวิชา คือ เนื้อหาการเรียนรู้ในรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)

1.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้จากการทำงาน การเรียนรู้แบบผสมผสาน การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

<p>การเรียนรู้แบบผสมผสาน</p> <p>มนชัย พิทยานนท์ (2549), จินตวิริ์ คล้ายสังข์ และ ประขอบ กรณิจิ (2552), เนาวรัตน์ สงคราม (2553), Singh and Reed (2001), Vallathan (2002), Thome (2003), Carman (2005), Lipshenyuk and Adam (2009), Dan Zhao and Yang (2011)</p> <p>องค์ประกอบ 1) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 2) วิธีการเรียนการสอน</p> <p>3) บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 4) ระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง 5) การประเมินผล</p>	<p>การเรียนรู้จากการทำงาน</p> <p>Boud and Solomon (2001), Gallacher and Reeve (2002), Eraut (2004), Brennan (2005), Linda (2007), Darche, Nayar and Bracco (2009)องค์ประกอบ 1) งาน 2) กิจกรรม 3) บุคคลที่เกี่ยวข้อง 4) เทคโนโลยี 5) การประเมินผล</p>	<p>การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี</p> <p>Wood(1976), Beed et. Al (1991 cited in Master and Yelland, 2002), Mchkenze(2000), McLoughlin (2002), Puntambekar and Hubscher (2005), Cagiltay (2006)</p> <p>องค์ประกอบ 1) วัตถุประสงค์ 2) ผู้เกี่ยวข้อง เทคโนโลยี</p>
<p>มนต์ชัย พิทยานนท์ (2549), Singh and Reed (2001) Driscoll (2002) Singh (2003) Zhiting and Hanbing (2005)</p> <p>กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในชั้นเรียนปกติ การเรียนรู้ในที่ทำงาน และการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ ที่มีการผสมผสานใน 4 มิติ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก 2. การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ 3. การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อน 4. การผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์ 	<p>ขั้นตอน บรู๊ม ทมตราที (2552),Seufert (2000), Rhodes and Shiel. (2007), Tindal, Powell, & Millwood (2007), Linda (2007), Elliot(2009), Bridgeger and Moore (2008), NHS Education for Scotland (2008), Darche, Nayar and Bracco (2009), Seufert (2000), Raelin (2008), Mumford (2011)</p> <p>ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1 สื่อสารในงาน (ตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน) 3.2 สะท้อนคิด 3.3 สอบทาน 3.4 ดอยอดการเรียนรู้ <p>ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงาน</p>	<p>Brush and Saye (2002), Hannafin (1999), McLoughlin (2002), Yelland and Master (2002), Sherman (2005), Cagiltay (2006), Jiménez and Pantoja (2008), Lakkala, Muukkone and Hakkarainen (2005), Dabbagh (2010), Hughes and Moore (1999), Rhodes and Shiel (2007), Johnson and Johnson (2005), Collis and Margaryan (2005), Wilson and Smlanich (2005), Nielsen (2008), Reingold, Rimor and Kalay (2008), การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี คือ กระบวนการส่งเสริมช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง ตามคุณลักษณะและความต้องการ จาเป็นที่แตกต่างกันแต่ละคน ผู้เรียนแต่ละคนต้องการรูปแบบระยะเวลา และ กระบวนการสนับสนุนที่แตกต่างกัน จึงต้องการสนับสนุนที่หลากหลายและช่วยเหลือที่เพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน 2. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร 3. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้

ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

ทักษะการสื่อสาร

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของระบบการพัฒนาการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ผู้วิจัยพัฒนารอบแนวคิดข้างต้นโดยใช้แนวคิดต่อไปนี้ 1) แนวคิดการเรียนรู้จากการทำงาน 2) แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ 3) แนวคิดการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

1. แนวคิดการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning) เกี่ยวข้องกับ กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางวิชาการในชั้นเรียนกับภาระงานของผู้เรียนที่สะท้อนการเรียนรู้จากภาระงานจริงในที่ทำงาน โดยความร่วมมือในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานและผู้เรียน ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดของ Raelin (2008) เป็นหลักสำคัญ จากการวิเคราะห์และสรุปองค์ประกอบและขั้นตอนของการเรียนรู้จากการทำงานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงานประกอบด้วย 1) งาน หลักฐานหรือร่องรอยแสดงพัฒนาการสามารถเป็นได้ทั้งชิ้นงานและภาระงานตามบริบทของผู้ดูแลเด็ก 2) กิจกรรม สิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาจเป็นสิ่งที่กระทำคนเดียวหรือกระทำร่วมกับบุคคลอื่น 3) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในระบบได้แก่ ผู้สอน ผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือหัวหน้างาน 4) เทคโนโลยี เครื่องมือและแอปพลิเคชันต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้พัฒนาทักษะการสื่อสาร และ 5) การประเมินผล กระบวนการกำกับติดตามความก้าวหน้าของงาน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงาน

2. แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Carman, 2005a; Lupshenyuk, and Adams, 2009; Singh, and Reed, 2001; Thorne, 2003; Valiathan, 2002; Zhao, and Yang, 2011; จินตวีร์ คล้ายสังข์ และ ประภอบ กรณีนิจ, 2552; เนาวนิตย์ สงคราม, 2553; มนต์ชัย เทียนทอง, 2549) โดยเน้นการผสมผสานหลายมิติ (Driscoll, 2002; Singh, 2003; Singh, and Reed, 2001; Zhiting, and Hanbing, 2005; มนต์ชัย เทียนทอง, 2549) โดยผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานในลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในชั้นเรียนปกติ การเรียนรู้ในที่ทำงาน และการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ มีการผสมผสานใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก 2) การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ 3) การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน 4) การผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์

3. แนวคิดการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Sheerer (Sheerer, 1997) ที่ประยุกต์จากแนวคิดของ Lev Semenovitch Vygotsky (Vygotsky's Social historical) ในปี 1978 ด้วยแนวคิดการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาทางสติปัญญาโดยเชื่อว่า

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และสนับสนุนให้ใช้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ในการเรียน นอกจากนี้การที่ผู้เรียนมีความเป็นอิสระในการเรียนรู้โดยใช้ความสามารถของตนเอง ถ้าผู้เรียนที่ไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ หรืออยู่ในภาวะทางการเรียนรู้ที่อยู่ต่ำกว่า ขอบเขตของการเรียนรู้ (ZPD) จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และตัวช่วยเหลืออื่นๆ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายและพัฒนาการขั้นสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคลเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้วิจัยระบุเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี 3 ลักษณะคือ (Dabbagh, 2010; Hannafin, 1999; Jiménez, and Pantoja, 2008; Masters, and Yelland, 2002; McLoughlin, 2002; Rhodes, and Shiel, 2007) 1) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน การเลือกงานที่เหมาะสม การจัดองค์ประกอบของงานให้สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการพัฒนา และการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนงานที่เกี่ยวข้องกับงานผ่านเทคโนโลยี เช่น แผนผังขั้นตอนการทำงาน การกำหนดแบบฟอร์มของงาน ต้นแบบของงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยผ่านคู่มืออิเล็กทรอนิกส์และคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ 2) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสารทั้ง ผู้สอน เพื่อน นักวิชาการศึกษา ในลักษณะของการสอนแนะ การให้คำแนะนำ การมีส่วนร่วม เป็นการกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็นและความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ได้แก่ กระดานอภิปรายและสื่อสังคม 3) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ การนำเสนอสถานการณ์เพื่อให้มุมมองที่หลากหลาย การจัดเตรียมแหล่งทรัพยากรและการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัยแบบออนไลน์ด้วยทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ระบบ หมายถึง การรวมกันของส่วนประกอบย่อยที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกัน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ งาน กิจกรรม บุคคล เทคโนโลยี และการประเมินผล 2) การประมวลผล ได้แก่ ขั้นตอนต่างๆ ในระบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงาน 3) ผลป้อนกลับ เกิดควบคู่กับการประเมินความก้าวหน้าซึ่งได้จากการสะท้อนคิดของตนเองรวมถึงข้อเสนอแนะของผู้สอน เพื่อนและนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน ทั้งด้านดีและด้านที่ต้องปรับปรุง 4) กลไกควบคุมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายได้แก่ แผนพัฒนางานและการสื่อสาร 5) ผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ ทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย

การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสาน คือ การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เชื่อมโยงการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางวิชาการในชั้นเรียนตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการ

การศึกษาปฐมวัยของสถาบันอุดมศึกษากับการเรียนรู้แบบออนไลน์และการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีลักษณะของการผสมผสาน 4 มิติ คือ 1) การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาด้านการศึกษากับทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีของผู้ดูแลเด็ก 2) การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ 3) การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน 4) การผสมผสานวิธีการเรียนในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี คือ กระบวนการส่งเสริมช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กเล็ก งานวิจัยครั้งนี้ระบุการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี 3 ส่วน คือ 1) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน 2) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร 3) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน คือ การให้คำแนะนำ การเลือกงานที่เหมาะสม การจัดองค์ประกอบของงานให้สอดคล้องกับทักษะการสื่อสารที่ต้องการพัฒนา การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในงานที่เกี่ยวข้องด้วยกระบวนการสร้างต้นแบบของงาน การแนะนำงานโดยใช้แบบฟอร์ม รวมถึงการให้คำแนะนำ การสอนงานผ่านเทคโนโลยีโดยใช้ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์และคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร คือ การสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับคำแนะนำ การกระตุ้นความคิด การให้กำลังใจ การสอนงานด้วยการสื่อสาร กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้สอน เพื่อนและนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างานผ่านสื่อสังคม

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ คือ การสนับสนุนช่วยเหลือด้วยแหล่งเรียนรู้ นำเสนอสถานการณ์เพื่อให้มุมมองที่หลากหลาย การจัดเตรียมแหล่งทรัพยากรและการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัยและทักษะการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก ที่มีให้บริการบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

ทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการรับและส่งสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ด้วยกระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร การออกแบบและพัฒนา การสื่อสารและการประเมินผลการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็กทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็กและผู้ปกครองและชุมชน โดยใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์และแบบประเมินทักษะการสื่อสาร เพื่อประเมินทักษะการสื่อสารกับตนเอง ทักษะการสื่อสารกับเพื่อน ทักษะการสื่อสารกับเด็ก และทักษะการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ทั้งด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร การออกแบบและพัฒนาการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก การสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็กและการประเมินผลการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก การประเมินทักษะการสื่อสารแต่ละกลุ่มเป้าหมาย การ

ประเมินแบ่งเป็น 7 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายของการสื่อสาร 2)การวิเคราะห์การสื่อสาร 3) เนื้อหาของงาน 4) การออกแบบการสื่อสาร 5)การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร 6) คุณภาพของงาน และ 7) การประเมินและนำผลการสะท้อนคิดไปใช้ในการปรับปรุงการสื่อสาร เกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ตั้งแต่ระดับ 1-3 รายละเอียดของการประเมินแตกต่างกันตามบริบทและรูปแบบของการสื่อสารแต่ละกลุ่ม

แผนพัฒนางานและการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่กำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงาน ของผู้ดูแลเด็กสำหรับการพัฒนางานและทักษะการสื่อสาร สำหรับกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในที่ทำงาน ในชั้นเรียน และระบบออนไลน์ โดยระบุ 1) ผลลัพธ์เมื่อสิ้นสุดกระบวนการ 2) งานหรือกิจกรรมย่อยที่จะนำไปสู่เป้าหมาย 3) รายละเอียดของงานหรือกิจกรรมย่อยรวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 4) กำหนดการสิ้นสุดที่คาดว่าจะสำเร็จสมบูรณ์

ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย ที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
2. ผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร โดยคำนึงถึงการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องครบทุกกลุ่ม ทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก และผู้ปกครอง และชุมชน โดยใช้หลักการ แนวคิดทฤษฎีในชั้นเรียนและการฝึกทักษะปฏิบัติ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ผู้ดูแลเด็ก สามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับในลักษณะของการใช้เรียนรู้แบบผสมผสานเทคโนโลยีทั้งการเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนรู้แบบออนไลน์และการเรียนรู้จากการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างต่อเนื่องไปสู่กระบวนการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น
4. ได้แนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูปฐมวัย ในหลักสูตรศึกษาศาสตร ศึกษาศาสตร์ ที่มี การเชื่อมโยงทฤษฎีกับปฏิบัติและสามารถนำไปใช้งานได้ สถานการณ์จริงได้ทันที

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

2.1 การพัฒนาระบบ

2.2 ทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2.5 การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักการเบื้องต้นของออกแบบการเรียนการสอน อิเล็กทรอนิกส์ของเมอร์ลิน

2.7 การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น และข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนในการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

2.1 การพัฒนาระบบ

2.1.1 ความหมายของระบบ

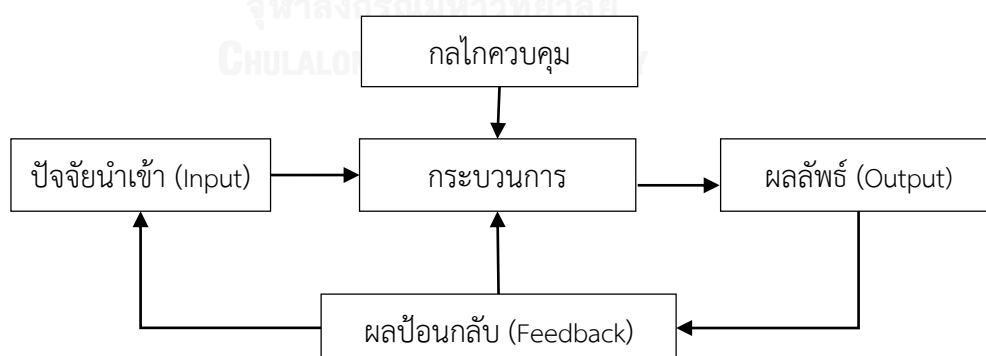
“ระบบ” มาจากภาษากรีกว่า “Systema” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า System หมายถึง กลุ่มที่ประกอบด้วยส่วนประกอบย่อยหลายส่วน (Shrode, and Voich, 1974) นักวิชาการได้ให้ความหมายของระบบที่สอดคล้องกันว่า ระบบ คือ องค์ประกอบที่สำคัญของระบบที่ถูกเลือกมารวมกัน องค์ประกอบเหล่านี้มีความเป็นอิสระต่อกัน แต่มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ภายใต้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างเดียวกัน (Bedeian, and Glueck, 1983; Stair, 1992; กิตานันท์ มลิทอง, 2548a; ทิศนา แคมณี, 2552; สัจจ อุทรานันท์, 2532) โดย Gagné and Briggs (Gagné, and Briggs, 1974) กล่าวถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของระบบ ว่าอาจจะระบุเป็นเป้าหมายวงกว้างในลักษณะของระบบใหญ่หรือวงแคบที่เป็นระบบเฉพาะก็ได้

จากความหมายที่กล่าวถึงข้างต้น สรุปได้ว่า ระบบ คือ การรวมกันขององค์ประกอบย่อยที่ถูกเลือกว่ามีความสำคัญต่อระบบงานและถูกนำมาเชื่อมโยงในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกันและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

2.1.2 องค์ประกอบของระบบ

นักวิชาการและนักศึกษาได้ระบุองค์ประกอบของระบบที่สอดคล้องกัน 5 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) และผลป้อนกลับ (Feedback) และ กลไกควบคุม (Control) (กิตานันท์ มลิทอง, 2548a; ทิศนา แคมณี, 2552; สัจด์ อุทรานันท์, 2532) แต่ละองค์ประกอบสรุปรายละเอียดที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า ในแต่ละระบบปัจจัยนำเข้าจะแตกต่างกัน ซึ่งสิ่งที่นำเข้าในระบบ คือ ทรัพยากรหรือสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานของระบบ
  2. กระบวนการ คือ การประมวลผลด้วยขั้นตอนการปฏิบัติหรือการดำเนินการที่ทำหน้าที่แปรสภาพปัจจัยนำเข้าให้เปลี่ยนเป็นผลผลิตหรือผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ระบุไว้
  3. ผลป้อนกลับหรือข้อเสนอแนะ คือ การแสดงให้เห็นทั้งด้านดี และ ข้อที่ควรปรับปรุงหรือ ช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการตามกระบวนการภายในระบบ และต้องการเติมเต็มเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผลป้อนกลับ ในขณะเดียวกัน ผลป้อนกลับได้ถูกนำไปใช้วัด ประสิทธิภาพของระบบในลักษณะของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของระบบได้
  4. กลไกควบคุม คือ วิธีการที่ใช้กำกับกระบวนการให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
  5. ผลลัพธ์ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการประมวลผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของระบบ
- ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบทั้ง 5 องค์ประกอบ สามารถแสดงเป็นแผนภาพของ ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของระบบ

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของระบบในความหมายของงานวิจัยฉบับนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

1. ปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นทรัพยากรสำคัญของระบบในการเริ่มต้นการดำเนินงานภายในระบบจึงหมายถึงองค์ประกอบของระบบที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ ความร่วมมือในระดับหน่วยงานทั้งสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เรียน บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนรู้ทั้งผู้สอน พี่เลี้ยงในที่ทำงาน และผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน ในที่ทำงานและในสภาพแวดล้อมออนไลน์ เทคโนโลยีที่ใช้ และการประเมินผล

2. การประมวผล คือ ขั้นตอนต่างๆ ของระบบที่ดำเนินการทำให้ปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นผลผลิตที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมายของระบบ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงาน

3. ผลป้อนกลับ หรือ ข้อเสนอแนะ เกิดขึ้นระหว่างดำเนินงานในระบบดำเนินการควบคู่กันไปกับการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้สอน พี่เลี้ยงและเพื่อน ทั้งด้านดีและด้านที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. กลไกควบคุม เป็นวิธีการที่ใช้กำกับกระบวนการให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้คือ แผนพัฒนางานและการสื่อสาร

5. ผลลัพธ์ คือ ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของระบบ ในงานวิจัยครั้งนี้ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

2.1.3 การพัฒนาระบบ

ระบบที่มีประสิทธิภาพเกิดจากกระบวนการพัฒนาระบบที่เหมาะสม จึงพบว่ามีนักวิชาการที่การกล่าวถึงกระบวนการพัฒนาระบบดังนี้

หลักการพัฒนาระบบ 3 ขั้นตอน (Smith, 1993) คือ

1. การวิเคราะห์ระบบ (System analysis)
2. การออกแบบระบบ (System design)
3. การวัดและตรวจสอบระบบ (System measurement)

ขั้นตอนการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอน (Stair, 1992) คือ

1. การสำรวจระบบ (System investigation)
2. การวิเคราะห์ระบบ (System analysis)
3. การออกแบบระบบ (System design)
4. การนำระบบไปใช้ (System implement)
5. การบำรุงรักษาและทบทวนระบบ (Systems implementation)

การจัดระบบการเรียนการสอน โดยใช้แบบจำลองการจัดระบบมีขั้นตอนการจัดระบบ 4 ขั้นตอน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2528) คือ

1. การวิเคราะห์ระบบ
2. การสังเคราะห์ระบบ
3. การสร้างแบบจำลองระบบการสอน
4. การทดลองใช้ระบบในสถานการณ์จำลอง

ขั้นตอนของการพัฒนาระบบ 6 ขั้นตอน (พรเทพ ฐ์แผน, 2546)

1. การวิเคราะห์ระบบ
2. การสังเคราะห์ระบบ
3. การออกแบบระบบ
4. การตรวจสอบระบบ
5. การปรับปรุงระบบ
6. การนำระบบไปใช้

แนวคิดการสร้างระบบตามขั้นตอน 10 ขั้นตอน (ทศนา เขมณี, 2552) ต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของระบบ
2. การศึกษาหลักการ/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. การศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง
4. การกำหนดองค์ประกอบของระบบ
5. การจัดกลุ่มองค์ประกอบ
6. การจัดความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบ
7. การจัดผังระบบ
8. การทดลองใช้ระบบ
9. การประเมินผลระบบ
10. การปรับปรุงระบบ

จากแนวคิดการพัฒนาระบบดังกล่าว สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบควรประกอบ ด้วยการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของระบบ โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบ โดยเริ่มจากการระบุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของระบบที่ชัดเจน ศึกษาหลักการ/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง พิจารณาองค์ประกอบและขั้นตอนของระบบ

2. การพัฒนาระบบ จากการสร้างความสัมพันธ์ของระบบรวมถึงการจัดลำดับของ องค์ประกอบเพื่อกำหนดโครงสร้างหรือแบบจำลองของระบบที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า

กระบวนการ ผลผลิต กลไกควบคุม และผลป้อนกลับ โดยใช้สัญลักษณ์ รูปภาพ หรือผสมผสานทั้งรูปภาพและสัญลักษณ์ เป็นได้ทั้งในลักษณะแนวนอน แนวตั้ง หรือผสมผสานทั้งสองลักษณะเข้าด้วยกัน หรืออาจเขียนในลักษณะของสัญลักษณ์คณิตศาสตร์ จากนั้นทำการตรวจสอบองค์ประกอบของระบบ ทั้งความเที่ยงความตรง ในเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน การตรวจสอบความเป็นไปได้สามารถใช้ในการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทำการรับรอง และควรตรวจสอบความสมบูรณ์ของระบบการนำไปทดลองใช้

3. ทดลองใช้ระบบ ทดลองใช้จริงเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น จากนั้นจึงประเมินผลระบบเพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการใช้ระบบให้ได้ตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมาย ภายหลังจากทดลองใช้ระบบต้องมีการประเมินผลเพื่อหาข้อบกพร่องของระบบ และให้ความสำคัญกับข้อเสนอแนะของผู้ใช้ระบบ ปรับปรุงระบบตามข้อเสนอแนะและข้อบกพร่องที่ยังมีอยู่

4. นำเสนอระบบ นำเสนอระบบสู่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ที่จากระบบเพื่อนำระบบไปสู่การใช้งานในสถานการณ์จริง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ระบบ หมายถึง การรวมกันของส่วนประกอบย่อยที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกัน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ โครงสร้างและเนื้อหา บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์การเรียนรู้ สภาพแวดล้อม และการประเมินผล 2) การประมวลผล ได้แก่ ขั้นตอนต่างๆ ในระบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนเริ่มต้นก่อนการเรียนรู้ ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นเรียนรู้ตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นนำเสนอผลงานและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ผลป้อนกลับ เกิดควบคู่กับการประเมินความก้าวหน้าซึ่งได้จากการสะท้อนคิดของตนเองรวมถึงข้อเสนอแนะของผู้สอน พี่เลี้ยงและเพื่อน ทั้งด้านดีและด้านที่ต้องปรับปรุง 4) กลไกควบคุมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ได้แก่ แผนงานและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รวมถึงเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีให้กับผู้เรียน 5) ผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ ทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

2.2 ทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1960s การสื่อสารถูกระบุว่าเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้โดยองค์รวม ฐานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างความคิดเชิงระบบ กล่าวได้ว่าการสื่อสารทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้น ("Computer-Mediated Communication," 2012) แนวคิดนี้ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดย Solomon (Solomon, 2012) ระบุว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นนักสื่อสารที่คล่องแคล่ว สามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการสื่อสารและทำงานร่วมกัน ครูต้องรู้วิธีการสื่อสาร การกระตุ้น ควบคุม และการจัดการการสื่อสาร

ที่เกิดขึ้นร่วมกับการสะท้อนคิดเป็นการตรวจสอบทั้งความคิด การสอนและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นผ่าน การฝึกการสะท้อนคิดผ่านบล็อก ทวิตเตอร์ และสื่ออื่นๆ สามารถนำมาใช้สะท้อนการปฏิบัติงาน ทักษะสำคัญของครูแบ่งออกเป็นสองหมวด คือ ศาสตร์การสอนและเทคนิค ทักษะด้านศาสตร์การ สอนเป็นทักษะทางอาชีพขณะที่ทักษะทางเทคนิค เช่น ทักษะการใช้ซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ในการ สื่อสาร สิ่งสำคัญคือความสามารถของการปรับตัว การนำมาใช้ด้วยความเชื่อมั่น นอกจากการสื่อสาร ในชั้นเรียน สำหรับการศึกษาปฐมวัยครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็กถูกคาดหวังให้มีการสื่อสารที่ เหมาะสมเพื่อระดมและทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อรองรับความต้องการจำเป็นของเด็กอย่างมี ประสิทธิภาพ เช่น ครูผู้ดูแลเด็กต้องสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับสิ่งที่ ผู้ปกครองและเด็กทำที่บ้าน ดังนั้นสิ่งสำคัญคือผู้ดูแลเด็กต้องรู้ว่าการสื่อสารจะส่งผลกระทบต่อการบรรลุ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.2.1 ความหมายของทักษะการสื่อสาร

ทักษะการสื่อสารเกิดจากคำสองคำ คือ ทักษะ และ การสื่อสาร โดย

Verderber (Verderber, Verderber, and Berryman-Fink, 2008) กล่าวว่าทักษะ คือ การ กระทำที่มุ่งเน้นเป้าหมายหรือการกระทำตามลำดับที่เป็นต้นฉบับ (master) และสามารถทำซ้ำใน สถานการณ์ที่เหมาะสม ยังมีทักษะมากจะยังสามารถกำหนดโครงสร้างข้อความได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเหมาะสม โดยทักษะการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะด้านการสื่อสาร เพราะ ในการสื่อสารจะต้องรู้วิธีการดำเนินการในรูปแบบที่สอดคล้องกับความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร

Katz (Katz, 1999) ระบุว่า ทักษะ คือ หน่วยของการกระทำที่เกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น เป็นที่สังเกตและอ้างอิงได้ง่าย

Shipp (Shipp, Charls, and Michael, 1993) กล่าวว่า ทักษะว่าเกิดจากการหลอมรวม ความรู้และ พฤติกรรม ในการสร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์

Fleming and Levie (Fleming, and Levie, 1993a) กล่าวว่า ทักษะ คือ ความสามารถที่ จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความคล่องแคล่วหรือชำนาญ อันเกิดจากการทำซ้ำหรือปฏิบัติด้วยความถี่ที่ มากพอ การเกิดทักษะในระดับที่สูงขึ้นไปจำเป็นต้องมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง

Simpson (Simpson, 1972) กล่าวว่า ทักษะ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยพิจารณาจาก การกระทำ การพัฒนาทักษะต้องการการฝึกฝนและการวัดพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยแบ่งหมวด พฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะทางกายภาพ ได้เป็น การรับรู้ การตั้งค่าเตรียมการ การตอบสนองตามคำ ชี้แนะ การตอบสนองในลักษณะของกลไก การปรับตัว การริเริ่ม

Griffith Institute for Higher Education (GIHE, 2011) กล่าวถึง ทักษะการสื่อสาร คือ ความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยวาจา การเขียน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มัลติมีเดีย วิชวล รวมถึงรูปแบบอื่นๆ ที่สอดคล้องกับหลักสูตร และการมีปฏิสัมพันธ์และร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงในที่ทำงาน และ บริบทที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย

กาญจนา แก้วเทพและคณะ (กาญจนา แก้วเทพ, 2549) ระบุว่า ทักษะการสื่อสาร คือ ความสามารถด้านการสื่อสารมี 3 มิติ คือ ความรู้ ทักษะการสื่อสาร และกลยุทธ์การสื่อสาร รวมถึงทักษะการใช้สื่อในการสื่อสาร สื่อมีทั้งสื่อที่เป็นแบบดั้งเดิม หรือ เป็นสื่อด้านประเพณีในกรณีของการสื่อสารกับชุมชนที่มีการใช้สื่อหลัก คือ ผ่านตัวคน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในครอบครัว หรือผู้รู้ในชุมชน และสื่อกิจกรรม ส่วนสื่อสมัยใหม่จะเป็นการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ต้องพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับสาร พิจารณาได้จากคุณลักษณะของสื่อในแต่ละประเภท การสื่อสารถูกระบุว่าเกี่ยวข้องกับการส่งผ่านข้อมูลจากผู้ส่งไปยังผู้รับและจากผู้รับไปยังผู้ส่งที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและเงื่อนไขของบุคคลและหน่วยงาน การสื่อสารที่สมบูรณ์ต้องประกอบด้วย การสื่อสารขาเข้า หมายถึง การสื่อสารกับตนเอง (intrapersonal) ผู้รับและผู้ส่งสารเป็นคนเดียวกัน โดยใช้การคิด ไตร่ตรอง สะท้อนความคิดของตนเอง (input communication) และการสื่อสารขาออก (Output Communication) ในลักษณะการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal)

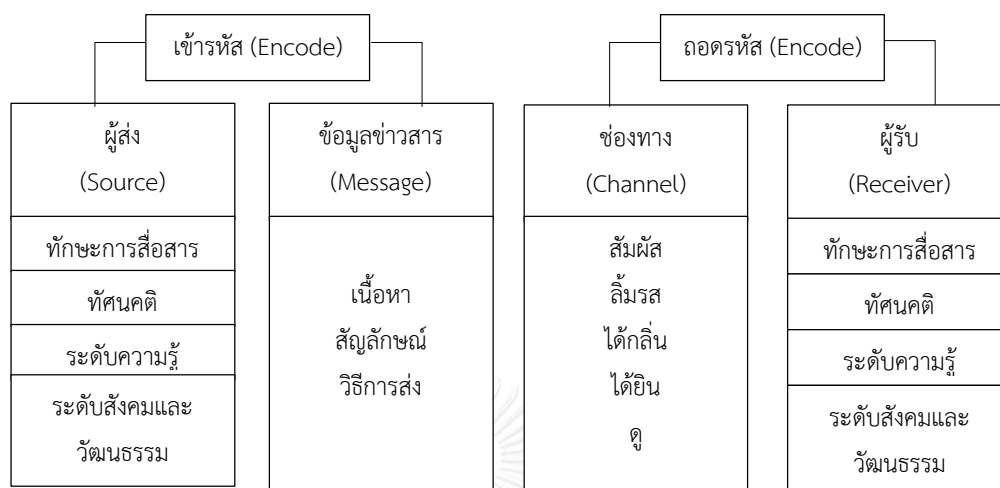
Hoy and Miskel (Hoy, Nelson, and Miskel, 1978) กล่าวว่า การสื่อสาร เชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับปัจจัยแวดล้อม บางครั้งจึงพบว่า ข้อความเดียวกันถูกแปลความหมายแตกต่างกัน เนื่องจากความสามารถในการสื่อสารแตกต่างกัน, ระดับความรู้ และพื้นฐาน บริบททางสังคมจึงมีผลต่อกระบวนการสื่อสาร

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความหมายของ ทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก คือ พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการรับและส่งสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ การสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก และผู้ปกครองและชุมชน โดยใช้ทักษะกระบวนการด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร การออกแบบและพัฒนาการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก การสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็กและการประเมินผลการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก

2.2.2 องค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร

ก่อนระบุงค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสารก่อน องค์ประกอบของการสื่อสารจะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและเพิ่มความสามารถในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการให้ความหมายที่ถูกต้อง ความสามารถของการสื่อสารขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารของแต่ละองค์ประกอบ ทฤษฎีการสื่อสารของ Berlo เป็นทฤษฎี

การสื่อสารทั่วไปประกอบด้วย ผู้ส่ง (Source) ข้อมูลข่าวสาร (Message) ช่องทางในการนำสาร (Channel) ผู้รับ (Receiver)

ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบในทฤษฎี SMCR ของเบอร์โล (กิดานันท์ มลิทอง, 2548)

กิดานันท์ มลิทอง (กิดานันท์ มลิทอง, 2548a) กล่าวถึง องค์ประกอบในทฤษฎี SMCR ของเบอร์โล ประกอบด้วย

1. ผู้ส่งสาร (source) คือ ผู้ชำนาญในการสื่อสาร มีความสามารถในการเข้ารหัส เนื้อหาข่าวสาร ทักษะที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้เกี่ยวข้องข้อมูลข่าวสารที่ส่ง มีความสามารถในการปรับระดับของข้อมูลให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับ

2. ข้อมูลข่าวสาร (message) หมายถึง เนื้อหา สัญลักษณ์และวิธีการส่งข่าวสาร

3. ช่องทาง (channel) คือ การส่งข่าวสารผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

4. ผู้รับสาร (receivers) ผู้ที่มีความสามารถในการถอดรหัสสาร มีความรู้ พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันกับผู้ส่งสาร

กิดานันท์ มลิทอง (กิดานันท์ มลิทอง, 2548b) ระบุองค์ประกอบของการสื่อสารในการเรียนการสอน ว่าประกอบด้วย เนื้อหา สื่อหรือช่องทาง ผล และ ผลป้อนกลับ

ขณะที่ Gorton ระบุองค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสารด้านการศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ที่ทำให้สารประสบความสำเร็จ (The purpose of the message) ผู้รับสาร (The recipients of the message) ผู้ส่งสาร (The sender of the message) เนื้อหาสาระของสาร (The content of the message) ช่องทางในการสื่อสาร (Communication channels) ผลป้อนกลับ (Feedback) (Gorton, 1980)

Robinson (Robinson, 2014b) ได้ระบุองค์ประกอบของการสื่อสาร ดังนี้

1. ผู้ส่งและผู้รับ ผู้ส่งสารคือผู้ส่งความคิดเห็น แนวคิด หรือความรู้สึกไปยังเป้าหมาย คือ ผู้รับสารโดยใช้วัจนภาษาหรืออวัจนภาษา โดยผู้ส่งยังทำหน้าที่เป็นผู้เข้ารหัสหรือสร้างข้อความ การถอดรหัสเกี่ยวข้องกับผู้รับสารที่จะตีความสาร

2. สาร คือ แนวคิด ความรู้ หรือความคิดที่ผู้ส่งส่งไปยังผู้รับ สารสามารถเป็นทั้งวัจนภาษา การใช้คำและภาษา หรือ อวัจนภาษาโดยใช้สัญลักษณ์ รวมถึงภาษากาย การใช้สายตา การแสดงออกทางสีหน้า หรือท่าทาง รวมถึง สี ช่องว่าง และสัญลักษณ์แสดงสถานะ สารเป็นองค์ประกอบจำเป็นสำหรับภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นให้กับผู้รับสาร

3. ช่องทาง คือ กลไกของผู้ส่งที่ใช้เพื่อสื่อสารข้อความไปยังผู้รับสาร ช่องทางรวมถึงปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า และการสื่อสารผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ เช่น เฟซบุ๊ก อีเมล สื่อสิ่งพิมพ์ บรอดคาสต์ กรณีนี้เน้นการสื่อสารผ่านปฏิสัมพันธ์ด้วยดิจิทัล ดังนั้น จึงกล่าวถึง อีเมล วอยซ์เมล วิดีโอแชท และสื่อสังคม

4. ผลป้อนกลับ คือ ข้อความที่ส่งจากผู้รับสารไปยังผู้ส่งสารจากการได้รับข้อความจากผู้ส่งสาร แสดงออกได้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา เป็นได้ทั้งทางบวก/สนับสนุน/สร้างสรรค์ หรือ ทางลบ/แย้ง/ลบหลู่ แสดงถึงความเข้าใจสารที่ส่งมา

5. สิ่งรบกวน (Noise) คือ สิ่งที่รบกวน/ลดทอน ความสามารถของการได้ยิน การรับรู้ หรือ ความเข้าใจสารที่ถูกส่งมา สิ่งรบกวนเป็นได้ทั้งทางกายภาพ หรือ จิตวิทยา สิ่งรบกวนทางกายภาพเกิดขึ้นในสถานที่ที่มีการสื่อสาร เช่น การประชุมแบบเผชิญหน้า การสนทนาออนไลน์หรือโทรศัพท์ สิ่งรบกวนทางจิตใจ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดการไขว่เขวเกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเช่น ความเหนื่อยล้า ความเจ็บป่วย ความท้าทายอยู่ที่ประเด็นเกี่ยวข้องกับการฝึกกลางวัน การเคารพตนเอง หรือวิธีคิดถึงมุมมองที่ผู้อื่นมอง

6. บริบท ประกอบด้วย วัฒนธรรม กายภาพ สังคมจิตวิทยา และ เวลา โดยบริบทด้านวัฒนธรรมคือการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก พิธีกรรม และคุณค่าของการมีส่วนร่วมกับการสื่อสาร บริบทด้านกายภาพ คือ พื้นที่หรือสถานที่ที่เกิดการสื่อสาร บริบทด้านสังคมจิตวิทยา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับและผู้ส่ง ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับและผู้ส่งสาร และบริบทด้านเวลา คือ เวลาที่เกิดการสื่อสาร

สำหรับองค์ประกอบของทักษะของการสื่อสารในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ในลักษณะของพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกและสังเกตได้ องค์ประกอบของทักษะการสื่อสารได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรมของออสเตรเลียตะวันตก (พิมพินซ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน, 2551) ระบุสมรรถนะครูที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสาร คือ การสร้างความร่วมมือใน

ชุมชนของโรงเรียน เน้นการสร้างความร่วมมือกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและผู้ให้การสนับสนุน โดยกำหนดสมรรถนะของครู ดังนี้

1. สร้างความเป็นหุ้นส่วนการเรียนรู้กับนักเรียน
2. สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานได้ดี
3. สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและผู้สนับสนุนทางการศึกษา

คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานครูของมลรัฐฮาวาย (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน, 2551) ระบุถึงการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในบริบทแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) การสื่อสารกับตนเอง การสื่อสารกับผู้เรียน ด้วยการพัฒนาทักษะการสืบค้นข้อมูล การร่วมมือ และปฏิสัมพันธ์ที่ดีมีความกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็น คิดไตร่ตรอง การสื่อสารทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยใช้หลักภาษา ด้วยวิธีการสื่อสารรูปแบบต่างๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (2) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็ก

ส่วนมลรัฐนิวเม็กซิโก ระบุสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสาร คือ (1) สมรรถนะในการสื่อสารกับผู้เรียน (สื่อสารกับผู้เรียน) (2) สมรรถนะในการศึกษาความเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มทางการศึกษาและนำมาปฏิบัติอย่างเหมาะสม (สื่อสารกับตัวเอง) และ (3) สมรรถนะในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน (สื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและชุมชน)

ในประเทศอังกฤษ เน้นการสื่อสารและแนวคิดในการสอนและการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียนในชั้นเรียน นอกจากนี้มหาวิทยาลัย Longwood ได้กำหนดกรอบและแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของครูในประเทศอังกฤษ โดยระบุความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารเป็น 1 ใน 9 สมรรถนะของครูที่สำคัญอีกด้วย (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน, 2551)

สำหรับสมรรถนะครูของประเทศไทย พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน, 2551) ทำการสังเคราะห์สมรรถนะครูของประเทศไทยที่กำหนดโดยหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ 3 แห่ง คือ (1) สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2) สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และ (3) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังเคราะห์สมรรถนะครูได้ 16 ด้าน สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสาร ได้แก่ สมรรถนะที่ 2 ด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา สมรรถนะที่ 11 ด้านการสร้างสัมพันธ์กับชุมชน สมรรถนะด้านที่ 14 ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

นอกจากสมรรถนะครูที่เป็นภาพรวมดังกล่าวข้างต้นแล้ว สำหรับกลุ่มครูปฐมวัยและผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการ

กำหนดมาตรฐานและสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัยทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งมีการบ่งชี้ทักษะการสื่อสารสำหรับครูปฐมวัยและผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

State Government of Victoria, Department of Education and Early ระบุการใช้ทักษะการสื่อสาร ในด้าน สร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ สมาชิกในชุมชน และการสื่อสารกับตนเองเพื่อสร้างครูให้มีภาวะผู้นำทางการศึกษาทั้งในศูนย์/ บริการและภายในชุมชนรวมถึงชุมชนโรงเรียน

รัฐเนบราสก้า ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดสมรรถนะหลักสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษามืออาชีพอย่างมืออาชีพ เรียกว่า Nebraska's Core Competencies for Early Childhood Professionals โดยระบุทักษะการสื่อสารในด้าน (1) การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กและทำให้คำแนะนำกับเด็ก ด้วยสร้างความสัมพันธ์และให้คำแนะนำกับเด็ก ทั้งแบบรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะที่สำคัญรวมทั้งทักษะการสร้างความสัมพันธ์ที่ได้จากการสื่อสาร (2) การสื่อสารเพื่อความร่วมมือระหว่างครอบครัวและชุมชน ครูปฐมวัยหรือผู้ดูแลเด็กต้องเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างเด็ก ครอบครัวและชุมชน ผ่านหลักสูตร และ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (3) การสื่อสารเพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพและภาวะผู้นำโดยการสร้างความสัมพันธ์แบบมืออาชีพกับเพื่อนร่วมงาน และ ผู้ร่วมงาน ตลอดจนการมีส่วนร่วมกับชุมชน

มาตรฐานของ NAEYC (2009) นำเสนอโปรแกรมการเตรียมบุคลากรที่ทำงานในวิชาชีพการศึกษามืออาชีพ โดยระบุมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารของครูปฐมวัยในด้าน (1) สร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน (2) การใช้แนวคิดพัฒนาการที่มีประสิทธิผลเชื่อมโยงเด็กและครอบครัว

ขณะที่มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ.2553 ซึ่งเป็นกรอบการดำเนินงานของผู้ดูแลเด็ก ได้ระบุมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสาร ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ระบุ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2554 ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา ครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) วิชาเอกการศึกษามืออาชีพระบุสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่แสดงถึงความสามารถทางการสื่อสาร ในด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (1) มีความไวในการวิเคราะห์สรุปความคิดรวบยอดข้อมูลข่าวสารจากเด็กปฐมวัย (2) มีความสามารถสื่อสาร มีดุลยพินิจในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (3) นำเสนอข้อมูลสารสนเทศสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

วิจารณ์ พาณิช (วิจารณ์ พาณิช, 2555) กล่าวถึง การใช้ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับครูในศตวรรษที่ 21 ในฐานะของการเป็นเครื่องมือสื่อสาร เชื่อมโยงเครือข่าย และเครือข่ายสังคม (Social Network) อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้สามารถ (1) เข้าถึงสารสนเทศ (2) จัดการสารสนเทศ (3) ผสมผสานสารสนเทศ (4) ประเมินผลสารสนเทศและการใช้งาน (5) สร้างสารสนเทศ

SEAMEO INNOTECH Regional Education Program ([SIREP], 2010) ระบุกรอบแนวคิดสมรรถนะสำหรับครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในรายงาน Teaching competency standards in Southeast Asian countries (1) แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากร (2) พัฒนาสื่อที่เหมาะสม (3) ใช้สื่ออย่างมีคุณภาพ (4) บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (5) ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อ

สมาคมการศึกษาเด็กแห่งชาติของอเมริกา (The National Association for the Education of Young Children: NAEYC) นำเสนอนำเสนอโปรแกรมการเตรียมบุคลากรที่ทำงานในวิชาชีพการศึกษาปฐมวัยที่เรียกว่า มาตรฐานของ NAEYC (2009) โดยมีรายละเอียดของมาตรฐานดังนี้

มาตรฐาน 1 ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก (Promoting child development and learning) การเตรียมผู้เรียนในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็กบนฐานความรู้ ผู้เรียนต้องเข้าใจคุณลักษณะและความต้องการของเด็ก การปฏิสัมพันธ์ของหลายฝ่ายที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ถูกลักษณะให้เกียรติต่อกัน ส่งเสริมและท้าทายเด็ก

1a รู้และเข้าใจคุณลักษณะและความต้องการของเด็ก

1b รู้และเข้าใจผลกระทบหลากหลายที่มีต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1c ใช้ความรู้ทางพัฒนาการในการสร้างสรรค์สุขอนามัย การยอมรับนับถือ การส่งเสริมสนับสนุน

มาตรฐาน 2 สร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน (Building family and community relationships) ผู้เรียน เรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัวและชุมชน เข้าใจและเห็นคุณค่าถึงความสำคัญและความซับซ้อนของคุณลักษณะของแต่ละครอบครัวและชุมชนของเด็ก ใช้ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้สร้างสรรค์ความสงบสุข ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันเพื่อส่งเสริมและเพิ่มพลังให้แก่ครอบครัว นำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

2a รู้และเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะที่แตกต่างกันของครอบครัวและชุมชน

2b ส่งเสริมและดำเนินการให้ครอบครัวและชุมชนผ่านการให้ความเคารพยอมรับต่อกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2c ให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยและครอบครัว

มาตรฐาน 3 การสังเกต การบันทึก และการประเมินเพื่อส่งเสริมเด็กปฐมวัยและครอบครัว (Observing, documenting, and assessing to support your children and families) ผู้เรียน เรียนรู้และเข้าใจ เป้าหมาย ประโยชน์ และการใช้ผลของการประเมิน เรียนรู้ และใช้การสังเกตอย่างเป็นระบบ การบันทึกและยุทธศาสตร์ในการประเมินที่มีประสิทธิผลและวิธีที่มีความรับผิดชอบ การประสานความร่วมมือกับครอบครัวและวิชาชีพอื่นๆ เพื่อให้เกิดผลทางบวกต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3a เข้าใจเป้าหมาย ประโยชน์และการนำผลการประเมินไปใช้

3b รู้และใช้การสังเกต การบันทึกและเครื่องมือและแนวคิดในการประเมินที่เหมาะสม

3c เข้าใจและทำการประเมินเพื่อส่งเสริมผลทางบวกของเด็กแต่ละคน

3d รู้เกี่ยวกับการประเมินร่วมกันกับครอบครัวและเพื่อนร่วมวิชาชีพ

มาตรฐาน 4 การใช้แนวคิดพัฒนาการที่มีประสิทธิผลเชื่อมโยงเด็กและครอบครัว (standard 4 using developmentally effective approaches to connect with children and families) ผู้เรียนเข้าใจการสอนและการเรียนรู้ ที่ซับซ้อนของเด็กและรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามวัยของเด็ก คุณลักษณะและการกำหนด การเรียนการสอนที่เกิดขึ้น เข้าใจและใช้ความสัมพันธ์ทางบวกและสนับสนุนปฏิสัมพันธ์เป็นพื้นฐานสำหรับการทำงานกับเด็กและครอบครัว ผู้เรียน รู้ เข้าใจและพัฒนาการนำกระบวนการเหมาะสมที่หลากหลาย กลยุทธ์การสอน และเครื่องมือมาใช้เพื่อเชื่อมโยงกับเด็กและครอบครัวมีอิทธิพลทางบวกในการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน

4a เข้าใจความสัมพันธ์ทางบวกและส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เป็นพื้นฐานของการทำงานกับเด็ก

4b รู้และเข้าใจยุทธศาสตร์และเครื่องมือที่มีประสิทธิผลสำหรับการศึกษปฐมวัย

4c ใช้แนวคิดการสอน/การเรียนที่เหมาะสมกับพัฒนาการ

4d สะท้อนการปฏิบัติตนเพื่อส่งเสริมผลทางบวกสำหรับเด็กแต่ละคน

มาตรฐาน 5 ใช้ความรู้เพื่อสร้างหลักสูตรที่มีความหมาย (Using content knowledge to build meaningful curriculum) ผู้เรียนได้รับการเตรียมความพร้อมในหลักสูตรปฐมวัยในการใช้ความรู้ทางวิชาการ เพื่อการออกแบบ การนำไปใช้ และประสบการณ์ในการประเมินที่ส่งเสริมพัฒนาการทางบวกและการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนแต่ละคนทุกคน ผู้เรียนเข้าใจความสำคัญของการพัฒนาโดเมนและหลักสูตรทางวิชาการ (หรือเนื้อหา) ในหลักสูตรปฐมวัย พวกเขาเข้าถึงกระบวนการที่จำเป็น เครื่องมือที่ใช้ในการสืบสอบ และโครงสร้างของเนื้อหา รวมถึงหัวข้อทางวิชาการ และสามารถระบุทรัพยากรในการออกแบบ นำไปใช้ และการประเมินที่มีความหมาย หลักสูตรที่มีความหมายที่ส่งเสริมความเข้าใจในการพัฒนาและผลลัพธ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยทุกคน

5a เข้าใจสาระความรู้และแหล่งวิทยาการในศาสตร์ทางวิชาการ

5b เข้าใจและใช้แนวคิดหลักของเครื่องมือในการสืบสอบและโครงสร้างของเนื้อหาวิชาหรือศาสตร์ทางวิชาการ

5c ใช้ความรู้ของตน มาตรฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย และแหล่งวิทยาการต่างๆ มาออกแบบ การนำไปใช้ และประเมินอย่างมีความหมาย ทำหลักสูตรที่ท้าทายสำหรับเด็ก

มาตรฐาน 6 การเป็นมืออาชีพ (being a professional) การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในหลักสูตรปฐมวัยให้สามารถชี้และควบคุมตัวเองในฐานะสมาชิกของวิชาชีพทางการศึกษาปฐมวัย รู้และใช้เกณฑ์ด้านจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางปฐมวัย เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ให้ความร่วมมือ แสดงให้เห็นถึงการใช้ความรู้ การสะท้อนความคิด และมุมมองเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับงาน การตัดสินใจที่บูรณาการความรู้จากหลายๆ แหล่งที่จะนำไปสู่การปฏิบัติและนโยบายทางการศึกษาที่ดี

6a แสดงตนและมีส่วนร่วมกับวิชาชีพทางการศึกษาปฐมวัย

6b รู้และส่งเสริมมาตรฐานทางจรรยาบรรณและข้อกำหนดอื่นๆ ของวิชาชีพ

6c ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้มีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

6d บูรณาการความรู้ การสะท้อนความคิด และมุมมองเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย

6e การเข้าไปมีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่อเด็กและวิชาชีพ

มาตรฐาน NAEYC 2009 ถักทอเทคโนโลยีรวมอยู่ในมาตรฐาน ครูปฐมวัยต้องเข้าใจเทคโนโลยีและสื่อในฐานะสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก เทคโนโลยีมีความสำคัญสำหรับการสื่อสารกับครอบครัวและแลกเปลี่ยนผลงานของเด็ก รวมถึงการใช้วิธีการสื่อสารในลักษณะอื่น รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการประเมินพัฒนาการเด็กและแหล่งทรัพยากรพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองร่วมกับการทำงานกับเพื่อน สมาคมการศึกษาเด็กแห่งชาติของอเมริกายังได้ระบุหลักการเพื่อเป็นแนวทางการใช้งานเทคโนโลยีและสื่อแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมสำหรับเป็นเครื่องมือในโปรแกรมปฐมวัยสำหรับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี (Technology and Interactive Media as Tools in Early Childhood Programs Serving Children from Birth through Age 8) (NAEYC, 2012: 5-11) การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัยให้สอดคล้องกับการใช้งานของเด็กปฐมวัย โดยระบุความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการสื่อสารไว้ว่า (1) สามารถเลือก ใช้ บูรณาการและประเมินเทคโนโลยีและสื่อแบบมีปฏิสัมพันธ์ (2) สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ความคิด ความรู้สึก การสำรวจสภาพแวดล้อม ข้อมูลที่ตั้งและติดตามความสามารถและพัฒนาการของเด็ก รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความเท่าเทียมให้กับเด็กที่มีความต้องการ

พิเศษ (3) ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างบ้านและโรงเรียน โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

องค์กร ISTE (International Society for Technology in Education) ได้ระบุมาตรฐาน NETS-S (National Educational Technology Standards for Student) มาตรฐานเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้เรียน โดยมาตรฐานที่ 2 กล่าวถึงรายละเอียดของทักษะการสื่อสารและทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย

2a. การมีปฏิสัมพันธ์ การทำงานร่วมกันและเผยแพร่ผลงานให้กับเพื่อน ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อื่น โดยใช้สภาพแวดล้อมดิจิทัลและสื่อที่หลากหลาย

2b. สื่อสารข้อมูลและแนวคิดอย่างมีประสิทธิภาพไปยังผู้รับสารที่มีแตกต่างกันโดยใช้สื่อและรูปแบบที่หลากหลาย

2c. พัฒนาความเข้าใจในวัฒนธรรมและการตระหนักถึงโลกโดยการมีส่วนร่วมกับผู้เรียนในวัฒนธรรมอื่น

2d. มีส่วนร่วมในทีมงานของโครงการในการผลิตงานที่เป็นโครงการแรกเริ่มหรือการแก้ปัญหา

ขณะที่มาตรฐาน NETS-T (National Educational Technology Standards for Teacher) มาตรฐานเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับครู ในมาตรฐานที่ 3 กล่าวถึงการเป็นต้นแบบในการทำงานและการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ระบุว่าครูควรแสดงความรู้ทักษะและกระบวนการทำงานในลักษณะตัวแทนนวัตกรรมความเป็นมืออาชีพในสังคมโลกและสังคมดิจิทัล

3a. แสดงให้เห็นความคล่องแคล่วในระบบเทคโนโลยีและการถ่ายโอนองค์ความรู้ในปัจจุบันไปยังเทคโนโลยีและสถานการณ์ใหม่

3b. ทำงานร่วมกันกับผู้ปกครอง เพื่อน นักเรียนและสมาชิกในชุมชน โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลและทรัพยากร เพื่อสนับสนุนความสำเร็จและนวัตกรรมของผู้เรียน

3c. การสื่อสารข้อมูลและความคิดที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพไปยังผู้ปกครอง เด็กและเพื่อน โดยใช้สื่อดิจิทัลและรูปแบบที่หลากหลายในยุคดิจิทัล

3d. เป็นแบบอย่างและอำนวยความสะดวกในการใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในปัจจุบันและพัฒนาเครื่องมือดิจิทัลสำหรับการติดตั้ง วิเคราะห์ ประเมินผล และใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนงานวิจัยและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

จากการสังเคราะห์ทักษะการสื่อสารทำให้ได้องค์ประกอบของทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

การวิเคราะห์บริบทของการสื่อสาร คือ การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร วิเคราะห์พื้นฐานของผู้รับสารพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม และพื้นฐานการศึกษา วิเคราะห์สถานการณ์ของ

การสื่อสารทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ วิเคราะห์การคัดเลือกใช้สาร และช่องทางหรือสื่อที่เหมาะสมสำหรับงานของผู้ดูแลเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การออกแบบการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก คือ การรวบรวมเนื้อหาสาระและเรียบเรียงให้เป็นระบบให้ได้ใจความที่ต้องการ การวางแผนกลยุทธ์สื่อสารเพื่อให้การสื่อสารประสบความสำเร็จการเลือกใช้กลยุทธ์เชิงรุกหรือเชิงรับเกิดจากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการสื่อสารและกลุ่มเป้าหมาย และการกำหนดวิธีการปฏิบัติ ขั้นตอนการสื่อสารที่เหมาะสม

การพัฒนาการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก คือ การสร้าง ประยุกต์ใช้สื่อหรือช่องทางการสื่อสารที่พิจารณาจากคุณลักษณะสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเนื้อหาด้านปฐมวัยที่เกี่ยวข้องในงานของผู้ดูแลเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก คือ การใช้สาร รวมถึงข้อมูลและความคิดผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย ในงานของผู้ดูแลเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การประเมินผลการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก คือ การติดตามและการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพของการใช้ประโยชน์หรือประสิทธิภาพของข้อมูลและสารสนเทศที่สื่อสารส่งผ่านเทคโนโลยีในงานของผู้ดูแลเด็ก

2.2.3 รูปแบบของการสื่อสาร

รูปแบบการสื่อสารในยุคดิจิทัล (Robinson, 2014a) ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ

1. การสื่อสารภายในตนเอง (Intrapersonal communication) การสื่อสารที่ผู้รับสารและผู้ส่งสารคือบุคคลเดียวกัน เริ่มจากการสร้างข้อมูลด้วยการการคิด ทบทวน ไตร่ตรอง รวมถึงการรับรู้ข้อมูลและการสังเกตการณ์ การนำเสนอข้อมูลผ่านเครื่องมือสื่อสารความคิด เช่น การเขียนบันทึก การทำแผนผังความคิด การวิเคราะห์ตนเอง ส่วนการรับรู้ข้อมูลได้จากการการสืบค้นข้อมูล การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อให้ได้ข้อมูล ดังนั้น จึงสามารถทำได้ทั้งการสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อรวบรวมข้อมูล การค้นคว้าวิจัย หรือ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งแบบดั้งเดิมและแหล่งข้อมูลดิจิทัล ดังนั้น การเขียนบันทึก หรือ บล็อกเกี่ยวกับกิจกรรมประจำวันในการทำงาน การเขียนบันทึกการจัดกิจกรรม หรือการบันทึกหลังการสอน การจัดทำแผนผังมโนทัศน์ในแผนจัดการประสบการณ์ การวิเคราะห์ตนเองโดยใช้ SWOT จัดอยู่ในรูปแบบของการสื่อสารภายในตนเองเช่นกัน

2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication) คือ ปฏิสัมพันธ์ และการพูดคุยกับผู้อื่นเป็นการสื่อสารระหว่างคน 2 คน เช่น การสื่อสารแบบเผชิญหน้าผ่านอีเมล หรือ โทรศัพท์

3. การสื่อสารแบบกลุ่ม (Group communication) คือ การสื่อสารที่ประกอบ ด้วยสมาชิกจำนวน 3-15 คน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกันภายใต้วัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมาย

ร่วมกัน การสื่อสารทำได้ทั้งแบบเผชิญหน้าและในลักษณะดิจิทัล เช่น วิดีโอแชท หรือ เครื่องมือสำหรับทำงาน เช่น กูเกิลด็อกส์ รวมถึงการสื่อสารในองค์กรที่ใช้การสื่อสารในรูปแบบดิจิทัลผ่าน อีเมล สื่อสังคมออนไลน์และ วิดีโอแชท

4. การสื่อสารโดยใช้คอมพิวเตอร์ (Computer Mediated Communication) คือ การสื่อสารที่ใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการสื่อสารกับผู้อื่นหรือกลุ่มอื่น เช่น การสื่อสารด้วย อีเมล เพชบุ๊ก กูเกิลพลัส

การสื่อสารของผู้ดูแลเด็กมีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง คือ การสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก และผู้ปกครอง ซึ่งได้ศึกษาจากแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การสื่อสารกับตนเอง

การสื่อสารกับตนเองของผู้ดูแลเด็ก เน้นการขบคิด ไตร่ตรอง โดยสิ่งสำคัญในกระบวนการสื่อสารกับตนเอง คือ การสะท้อนคิด ศึกษาจากแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้

EYLF PLP (Early Years Learning Framework Professional Learning Program) (Barblett, 2011) ให้แนวทางสำหรับการสะท้อนคิด 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสะท้อนคิด (Reflect) โดยการถามตัวเองว่า เกิดอะไรขึ้นที่นี่ อะไรที่ทำให้เกิดความรู้สึกดี อะไรที่ทำให้รู้สึกกังวล คำถามเหล่านี้เป็นการเริ่มต้นด้วยโดเมนด้านทัศนคติเนื่องจากเชื่อว่าการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับอารมณ์ เพื่อกระตุ้นการคิดในระดับที่ลึกซึ้งในกระบวนการสะท้อนคิด

ขั้นตอนที่ 2 การวางกรอบแนวคิดใหม่ (Reframe) คนอื่นมีมุมมองหรือวิธีการอะไรเมื่อเห็นสิ่งนี้ เช่น มุมมองของเด็ก มุมมองของผู้ปกครอง

ขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติหรือคิดใหม่ (Act/rethink) แนวทางอะไรที่จะช่วยในการคิด ความรู้ย่อมืออาชีพอะไรที่จะช่วยในการคิดนี้ นักการศึกษาจะได้รับมุมมองนี้อย่างไร มันควรเป็นอย่างนี้หรือเปล่า หรือควรจะมีการปฏิบัติที่แตกต่างจากนี้

ขั้นตอนที่ 4 ทบทวน (Revisit) การเรียนรู้้อะไรที่เกิดขึ้น จะเกิดอะไรขึ้น มีวิธีการอย่างไรในการอภิปรายผลจากการฝึกฝนครั้งนี้

การสื่อสารกับตนเองตามวงจรการสะท้อนคิด 5RS (Bain *et al.*, 2002) ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การรายงาน (Reporting) อธิบายสั้นๆ เกี่ยวกับสถานการณ์และประเด็น ตอบคำถามที่ว่า เกิดอะไรขึ้น เกี่ยวข้องกับสถานการณ์หรือประเด็นอะไร กำลังทำอะไร เกี่ยวข้องอย่างไร ที่ไหน เมื่อไหร่ เกี่ยวข้องกับใคร ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญคืออะไร

ขั้นตอนที่ 2 การตอบสนอง (Responding) สังเกตการณ์ ความรู้สึก ตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์และประเด็นตอบคำถามที่ว่า ดีหรือไม่อย่างไร อะไรที่ทำให้ดี อะไรที่ทำให้ดีน้อย ทำไมถึงคิดอย่างนั้น รู้สึกอย่างไร อะไรที่ทำให้รู้สึกอย่างนั้น คนอื่นรู้สึกอย่างไร มีการตอบสนองทางอารมณ์ บุคลิก พฤติกรรมอย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความสัมพันธ์ (Relating) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถานการณ์ ประเด็น ประสบการณ์ ทักษะ ความรู้ และความเข้าใจ ตอบคำถามที่ว่า มีทฤษฎีหรือองค์ความรู้ อะไรที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะไหน เชื่อมโยงกับผู้อื่น หรือ ประสบการณ์ทางวิชาชีพอย่างไร ด้วยวิธีไหน

ขั้นตอนที่ 4 การให้เหตุผล (Reasoning) อธิบายสถานการณ์ประเด็น โดยใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและ/หรือ ประสบการณ์ ตอบคำถามที่ว่า คุณจะอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไร ความเกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีหรืองานวิจัยนี้คุณคิดเห็นอย่างไร มีผลกระทบกับผู้อื่นอย่างไร มุมมองของเพื่อนเห็น ว่าอย่างไร

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างชิ้นใหม่ (Reconstructing) การวาดภาพสรุปและความเกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ปัจจุบัน และหรือการฝึกฝนในอนาคต ตอบคำถามที่ว่า บทสรุป คิดอย่างไรเกี่ยวกับ สถานการณ์ จะสรุปอย่างไร ตัดสินอย่างไร ในครั้งหน้าจะทำเช่นเดียวกันหรือไม่ ในวิถีทางไหน วิธีการ ใดที่จะใช้กับประสบการณ์นี้ในการพัฒนาตนเองในอนาคต

Gibbs (Gibbs, 1988) เสนอวงจรการสะท้อนคิด (Reflective Cycle) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การอธิบาย (Description) ระบุเหตุการณ์ว่าเกิดอะไรขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 ความรู้สึก (Feeling) ระบุสิ่งที่คิดและความรู้สึก

ขั้นตอนที่ 3 การประเมิน (Evaluation) ประเมินประสบการณ์ระบุทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์สถานการณ์ (Analysis) ระบุสิ่งที่รู้จากเหตุการณ์

ขั้นตอนที่ 5 การสรุป (Conclusion) ระบุสิ่งที่สามารถทำได้ในสถานการณ์นี้

ขั้นตอนที่ 6 การทำแผนปฏิบัติ (Action Plan) ถ้าเหตุการณ์เกิดซ้ำจะทำอย่างไร

Raelin (2008) แสดงคำถามที่ช่วยในการแปลประสบการณ์จากการทำงาน ดังนี้

1. คุณมีกระบวนการได้รับประสบการณ์ที่เฉพาะเจาะจงอย่างไร บันทึกความคิด ปฏิบัติการ และตัดสิน (โดยไม่ใช่อคติกับพฤติกรรมของตนเองหรือพฤติกรรมของผู้อื่น) ให้มีความสำคัญกับบริบท ประสบการณ์โดยรอบ และพยายามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์มีอะไรบ้าง พยายามทำความเข้าใจความรู้สึกในระดับลึกซึ่ง ผสมผสานทั้งช่วงเวลาขณะที่มีประสบการณ์นั้นและประสบการณ์ในเวลาต่อมา ระวางความรู้สึกที่ซ่อน อยู่ในการเรียนรู้หรือสิ่งที่อาจบิดเบือนความทรงจำที่เกิดขึ้น

3. คุณมีวิธีการประเมินประสบการณ์อย่างไร อะไรคือสิ่งใหม่อย่างแท้จริงหรือเป็นข้อมูลที่ถูกค้นพบ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นหรือเปรียบเทียบกับความเชื่อและทัศนคติ ของตนเอง หลังจากนั้นให้เตรียมบูรณาการข้อมูลที่พบในลักษณะของการเชื่อมโยงกันทั้งหมด ความรู้ใหม่ที่สร้างขึ้นต้องได้รับการตรวจสอบความเชื่อมั่นภายใน ตรวจสอบความตรงของความรู้ใหม่ กับประสบการณ์ของผู้อื่น แสดงให้เห็นว่าความรู้ใหม่จะนำไปใช้ปฏิบัติในปัจจุบันและอนาคต สะท้อน ให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์ความรู้ที่ได้

การจัดทำสารนิทัศน์เป็นงานของครูปฐมวัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บและบันทึก (Helm, Beneke, and Steinheimer, 1998) มีขั้นตอนดังนี้

1. เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการจัดเก็บ
2. ศึกษาหลักสูตร เป้าหมายการพัฒนาเด็กช่วยให้ทราบลักษณะของข้อมูลที่จะจัดเก็บ
3. วางแผนการจัดทำ เลือกวิธีการเก็บข้อมูล เช่น บันทึกสั้น ภาพถ่าย แบบสังเกต การทำบันทึก
4. ตั้งเป้าหมายในการทำ เช่น การบันทึกสั้นระบุว่าสังเกตทุกวัน ระบุจำนวนเด็กที่สังเกต เป็นต้น

5. แสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กการสะท้อนคิดจึงเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยเสนอแนวทางการสะท้อนคิดเกิดขึ้นจากประสบการณ์ทำงานของผู้ดูแลเด็ก ข้อมูล ดังนี้

1. ระบุสิ่งที่ค้นพบ สิ่งที่เรียนรู้ ประเด็นที่ให้ความสำคัญ จัดลำดับประสบการณ์และขั้นตอน แยกสิ่งที่เป็นข้อมูลกับสิ่งที่เป็นความรู้ใหม่ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ระบุทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านดีและไม่ดี ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ทบทวนความคิดโดยพิจารณาจากหลายมุมมอง เช่น มุมมองของเด็ก มุมมองของผู้ปกครอง
4. เชื่อมโยงสิ่งที่ค้นพบ สิ่งที่เรียนรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับกับทฤษฎี องค์ความรู้ งานวิจัย หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
5. เสนอแนวปฏิบัติที่ได้จากการเรียนรู้หรือแนวคิดใหม่ สำหรับการนำไปใช้ในอนาคต ทั้งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเองและหน่วยงานอื่นในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

2. การสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ

การสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพใช้รูปแบบการทำงานร่วมกันของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งภาระงานของผู้ดูแลเด็กที่สำคัญ คือ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังนั้น กิจกรรมการสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพที่สำคัญคือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กด้วยการเลือกลักษณะของการสื่อสารด้านศึกษา บทเรียนร่วมกัน ดังนี้

ขนาดของกลุ่ม ขนาดของกลุ่มมีผลโดยตรงกับประสิทธิภาพของงานรูปแบบของการสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ การพิจารณาขนาดของกลุ่มพิจารณาตามรูปแบบการสื่อสารกลุ่มย่อย (small group communication) และลักษณะของการศึกษาบทเรียน ระบุขนาดของสมาชิกกลุ่มที่เหมาะสมกับการสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพดังนี้ (Verderber, Verderber, and Berryman-Fink, 2008) ระบุว่า จำนวนขนาดกลุ่มที่น้อยที่สุดที่ทำให้เกิดการตัดสินใจที่รวดเร็ว คือ 3-7 คน ส่วนจำนวนสมาชิก

กลุ่มที่ทำให้ได้ข้อมูล ความและทักษะที่มีการตัดสินใจที่มีคุณภาพ คือ 5-7 คน (Richard, 2007) กำหนดจำนวนสมาชิกสำหรับการสื่อสารกลุ่มย่อยที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสาร คือ 3-7 คน ขณะที่ Robinson (Robinson, 2014b) ระบุจำนวน ของการสื่อสารกลุ่มย่อยที่สื่อสารทั้งแบบเผชิญหน้าและดิจิทัล เช่น วิดีโอแชท หรือ เครื่องมือทำงานร่วมกัน เช่น กูเกิลด็อกส์ จำนวน 3-15 คน (Saarnivaara, and Sarja, 2007) กล่าวว่าจำนวนสมาชิกที่เหมาะสมสำหรับการสื่อสารกลุ่มย่อย คือ 5-7 คน (Myers, and Anderson, 2008) ชาริณี ตรีวรวิญญู (ชาริณี ตรีวรวิญญู, 2556) แบ่งกลุ่มละ 3-6 คน

ขั้นตอนการสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ

Baba and Kojima (Baba, and Kojima, 2004) ระบุขั้นตอนหลักของการศึกษาทเรียน คือ

ขั้นการศึกษาและเลือกสื่อการเรียนการสอน (teaching materials) เลือกเรื่อง วิเคราะห์รายละเอียดของเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อย่างรอบคอบให้เกิดความคิดรวบยอด

ขั้นการทดลองใช้บทเรียน (lesson implementation/experimental lesson) การสอนที่เปิดโอกาสให้มีการสังเกตการณ์จากทั้งเพื่อนครู ศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัยหรือสาธารณชน เข้าร่วมสังเกต

ขั้นการสะท้อนคิดเกี่ยวกับบทเรียน (reflection on the lesson/lesson discussion meeting) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียน วิพากษ์วิจารณ์จากประสบการณ์ของตนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใช่วงจร วางแผน ปฏิบัติ สะท้อนผล (plan-do-see) องค์กรประกอบ คือ ครู นักเรียน และสื่อ

North Central Regional Educational Laboratory (Laboratory, 2002) เสนอว่าขั้นตอนการศึกษาผ่านบทเรียน 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดบทเรียน

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนบทเรียน

ขั้นตอนที่ 3 สอน ครู 1 คนนำเสนอบทเรียนในชั้นเรียน ครูคนอื่นสังเกตการสอนอย่างใกล้ชิดจดบันทึกการสนทนาของครูและเด็ก

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนความคิดและประเมิน

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขบทเรียน อาจนำไปสอนกับผู้เรียนกลุ่มอื่นหรือสอนซ้ำ

ขั้นตอนที่ 6 แลกเปลี่ยนเรียนรู้

ชาริณี ตรีวรวิญญู (ชาริณี ตรีวรวิญญู, 2556) แบ่งกลุ่มละ 3-6 คน มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ การกำหนดเป้าหมายการศึกษาผ่านบทเรียน (1) การกำหนดเป้าหมายการศึกษาผ่านบทเรียน (2) การวางแผนบทเรียน (3) การสอนและการสังเกตในชั้นเรียน (4) การสืบสอบผลปฏิบัติงาน (5) การ

ปรับปรุงแก้ไขบทเรียน (6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์กรประกอบ คือ (1) การทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง (2) การกำหนดประเด็นการศึกษาผ่านบทเรียนที่มาจากสภาพปัญหาด้านการคิด หรือ การเรียนรู้ในการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน (3) การสังเกตพฤติกรรมที่การปฏิบัติงาน (4) การให้ผลสะท้อนและการอภิปรายผลการปฏิบัติงาน (5) การดำเนินการในระยะยาวและขับเคลื่อนกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทการทำงานจริง (6) การมีส่วนร่วมของผู้รู้

Fernandez and Chokshi (Fernandez, and Yoshida, 2004) ระบุขั้นตอนของการศึกษาผ่านบทเรียนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การแสดงเป้าหมายที่กลุ่มต้องการให้ได้ก็ประสบความสำเร็จ เป้าหมายถูกระบุโดยการตรวจสอบความแตกต่างด้านประสบการณ์ของเด็ก ข้อมูลเช่นการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ และการทบทวนงานของเด็กเป็นแหล่งข้อมูลในการตั้งเป้าหมาย ผู้สอนทำงานร่วมกันในส่วนของการศึกษาผ่านบทเรียนหรือการวิจัยผ่านบทเรียนและการสืบเสาะวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพในการประสบความสำเร็จของเป้าหมายที่มีร่วมกัน แนวคิดคือการเปลี่ยนจุดอ่อนในการเรียนรู้ของเด็กนำไปสู่การเรียนรู้ที่ตั้งเป้าไว้

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนบทเรียนร่วมกันและเขียนรายละเอียดของแผนการสอนหรือแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แนวคิดหลักคือครูใช้ประโยชน์จากรวบรวมภูมิปัญญาที่ได้จากประสบการณ์ของกลุ่มและใช้เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการสอนที่ดีที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 สังเกตการณ์สอนของเพื่อนที่ใช้แผนการสอนหรือแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน ครูคนหนึ่งสอนขณะที่เพื่อนทำการสังเกตการณ์สอนและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการนำแผนไปใช้ ต้องมีการบันทึกวัตถุประสงค์ของการสังเกตการณ์ไม่เพียงแต่การประเมินทักษะของผู้สอนเป็นรายบุคคล สิ่งสำคัญของการนำแผนของกลุ่มไปปฏิบัติและวิเคราะห์วิถีทางที่ทำให้บทเรียนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 อภิปรายการสังเกตการณ์สอนร่วมกันจากบทเรียนที่เป็นตัวอย่าง วัตถุประสงค์ของการสะท้อนคิดเป็นกลุ่มอย่างลึกซึ้งด้วยเป้าหมายที่ตั้งใจว่าจะรวบรวม มุ่งเน้นในสิ่งที่เด็กเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 5 ทบทวนแผนโดยใช้ข้อมูลจากผลการสังเกตการณ์ สิ่งนี้นำไปสู่การตัดสินใจที่จะมีสมาชิกของกลุ่มอื่น ใช้บทเรียนสอนใหม่อีกครั้งหนึ่งเน้นอยู่ในการปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน บทเรียนมีการแก้ไขเพื่อให้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ตั้งไว้เดิมโดยกลุ่ม บ่อยครั้งที่กระบวนการของการปรับในช่วงนี้ยังคงเป็นระยะเวลามากที่สุดเท่าที่ 2-3 ปี เป็นกลุ่มใหม่ของนักเรียนได้รับการสอนเนื้อหาคล้ายกัน

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำรายงานการสะท้อนคิดจากการศึกษาผ่านบทเรียนหรือวิจัยผ่านบทเรียน กลุ่มอาจตัดสินใจที่จะแบ่งปันรายงานภายในโรงเรียนกับโรงเรียนหรือโรงเรียนอื่นหรือในระดับภูมิภาค

หรือระดับชาติหลายโรงเรียนเป็นระยะ ๆ ถู้อเปิดบ้านที่พวกเขาพร้อมกันทำงานกับเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนอื่น ๆ และแลกเปลี่ยน

Cerbin and Kopp ระบุขั้นตอนของการศึกษาผ่านบทเรียนดังนี้ (Cerbin, and Kopp, 2006)

ขั้นตอนที่ 1 การวางเป้าหมายการเรียนรู้ การศึกษาผ่านบทเรียนโดยปกติใช้ผู้สอนจำนวน 3-6 คน จากหลักสูตรเดียวกันแม้ว่าควรจะเป็นทีมที่มีลักษณะที่มีความรู้หลากหลาย เริ่มจากการเลือกหลักสูตร หัวข้อ และเป้าหมายการเรียนรู้ เลือกหัวข้อที่น่าสนใจสำหรับเด็ก สิ่งหนึ่งที่พิจารณาหรือปัญหาของเด็ก สิ่งใหม่ในหลักสูตร ตามแนวคิดการวิจัยผ่านบทเรียน ในญี่ปุ่น โรงเรียนมักเน้นการวิจัยโดยระบุในเป้าหมายของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการวิจัยผ่านบทเรียน ทีมสร้างบทเรียนโดยพยายามทำให้เป้าหมายมีชีวิต แก้ไขบทเรียนที่มีอยู่หรือเริ่มต้นออกแบบใหม่ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน การอภิปรายทำให้เข้าถึงเป้าหมายของบทเรียน การวางแผนวิจัยผ่านบทเรียนแตกต่างจากการเตรียมการในชั้นเรียนปัจจุบัน ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดคือระดับการทำงานร่วมกันของครูในการสร้างบทเรียน เสนอกิจกรรมการเรียนรู้ที่คิดว่าช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นกระบวนการที่คล้ายกับ backward design ครูญี่ปุ่นวางแผนบทเรียนโดยคาดการณ์วิธีการที่เด็กตอบสนองกับคำถาม ปัญหา และ แบบฝึกหัดที่เฉพาะเจาะจง พยายามออกแบบบทเรียนที่ทำให้เด็กแสดงความคิดออกมา เปิดการสังเกตการณ์และวิเคราะห์ การศึกษาเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาและการวางแผนเชิงลึก

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการศึกษา การพัฒนาที่วางแผนในการสืบสอบวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนจากบทเรียน การวางแผนเกี่ยวกับประเภทของหลักฐานในทีมที่รวบรวมสังเกตการณ์ และข้อมูลระหว่างบทเรียน การวางแผนอภิปรายข้อมูลที่จะรวบรวมเป็นหลักฐานแสดงการเรียนรู้และการคิดของเด็ก สิ่งที่น่าหนักใจคือไม่ได้เก็บข้อมูลเรียนรู้อะไรแต่ต้องการรู้วิธีการเรียนรู้ของเด็ก เน้นสิ่งที่เด็กคิดระหว่างเรียน วิธีการตอบคำถาม วิธีการคิดที่เปลี่ยนแปลงไประหว่างการเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การสอนและสังเกตบทเรียน บทเรียนที่สอนตามตารางเรียนระหว่างทีม หนึ่งในสมาชิกในทีมทำการสอนขณะที่สมาชิกคนอื่นสังเกตการสอนและรวบรวมข้อมูล และอาจมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ การสังเกตการณ์จะเน้นที่การสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่ตอบสนองต่อบทเรียนที่ออกแบบโดยทีมมากกว่าการสอนของครู การเป็นเจ้าของบทเรียนร่วมกันจะช่วยปูทางในการสร้างความรู้ให้เป็นสาธารณะมากขึ้น ผู้สังเกตการณ์ใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ การจับการสนทนาและการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการรวบรวมข้อมูลของทีม การสังเกตการณ์บันทึกรายละเอียดภาคสนาม เน้นกิจกรรมของเด็ก ใช้เช็คลิสต์หรือรูบริกส์ในการจัดหมวดหมู่หรือติดตามความเกี่ยวข้องของผู้เรียน ศักยภาพ ความคิดและ/หรือ พฤติกรรม การ

สังเกตทั้งชั้นหรือเน้นเด็กเป็นรายบุคคลระหว่างบทเรียน บทเรียนอาจเป็นการบันทึกวีดิทัศน์ที่อาจได้เปรียบในการอ้างอิงและการทบทวนในอนาคต

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์หลักฐาน ภายหลังจากบทเรียนอาจใช้การซักถามจากการประชุมเพื่อตรวจสอบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นประสบการณ์ ทีมอาจใช้ทฤษฎีเป็นแนวทางในการอภิปรายแต่ไม่ได้มีกระบวนการมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสะท้อนคิด ผู้มีช่วยร่วมแลกเปลี่ยนสิ่งที่สังเกตการณ์และตรวจสอบหลักฐานเพิ่มเติมจากบทเรียน เช่น งานของเด็ก การค้นหารูปแบบที่อาจจะเปิดเผยข้อเท็จจริงที่สำคัญในการปฏิบัติและการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของเด็ก

ขั้นตอนที่ 6 ทบทวนกระบวนการ การอภิปรายในการศึกษาบทเรียนของทีมงานถือเป็นมากกว่าการประชุมเพื่อจัดระเบียบและวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม และหารือเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปได้กับบทเรียน ขึ้นอยู่กับหลักฐานที่ทีมมีการทบทวนวิธีการ นอกจากนี้การแก้ไขบทเรียนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลบางส่วน ทีมงานจะพิจารณาเป้าหมายของการเรียนรู้ของพวกเขาในแง่ของผลการวิจัย ระหว่างการทำซ้ำรอบสอง ทีมการศึกษาผ่านบทเรียนทบทวนบทเรียนในชั้นเรียนอื่น ทีมมีการติดตามไปสังเกตการณ์บทเรียน รวบรวมข้อมูลและติดตามสอบถามการวิเคราะห์และทบทวนบทเรียน การออกแบบกระบวนการช่วยเสนอให้ผู้สอนมีโอกาสสำรวจความคิดและวิธีการที่แตกต่างที่สร้างการพัฒนาหลักฐานของพวกเขา

ขั้นตอนที่ 7 การทำเอกสารการศึกษาผ่านบทเรียน ทีมงานศึกษาบทเรียน คนอื่นสามารถทบทวนและเรียนรู้จากการทำงาน บทเรียนสามารถตรวจสอบการเรียนการสอนและแผนการสอนหรือแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบที่คุ้นเคย เพิ่มโอกาสให้คนอื่นที่สอนหลักสูตรที่คล้ายกันได้ใช้เอกสารและวัสดุของบทเรียน เอกสาร รวมถึง เป้าหมายการเรียนรู้ แผนการสอน เหตุผลสำหรับหัวข้อ บทเรียนและการออกแบบบทเรียน การใช้วัสดุการสอน เช่น เอกสาร ประกอบการบรรยาย วีดิทัศน์ บทเรียน บันทึกการสอน เอกสารการศึกษารวมถึง การศึกษาเอกสาร รวมถึง เป้าหมายการเรียนรู้ ความท้าทาย ปัญหาและประเด็นที่ใช้ตรวจสอบ คำอธิบายประเภทของข้อมูลที่รวบรวมและวิธีการที่ใช้ในการศึกษาบทเรียน การอภิปรายข้อมูลที่วิเคราะห์ และบทสรุปข้อค้นพบ การสรุปเกี่ยวกับบทเรียนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ของเด็กแต่ยังคงเกี่ยวกับวิธีการที่ถูกใช้ในการศึกษา สื่อเสริมเช่นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล และแนวทางการสังเกตการณ์ที่ทำให้เป็นที่สนใจของการศึกษาต่อไป

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัย กำหนดรูปแบบของการสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพดังนี้ ขนาดของกลุ่มที่ได้จากการสังเคราะห์และวิจัยจากบทความและงานวิจัย กำหนดจำนวนสมาชิกของกลุ่ม 3-7 คน ขั้นตอนของการสื่อสารประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมายร่วมกันและแบ่งกลุ่มผู้ดูแลเด็ก กลุ่มละ 3-7 คน

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเชี่ยวชาญและมอบหมายหน้าที่ของสมาชิก

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดนัดหมาย วัน เวลา ประเด็นที่สมาชิกกลุ่มจะประชุมและทำงานร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 ผลิตผลงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 6 สะท้อนคิด

ขั้นตอนที่ 7 สอบทาน

ขั้นตอนที่ 8 ต่อยอดการเรียนรู้

3. การสื่อสารกับเด็ก

การสื่อสารกับเด็กเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อจัดกิจกรรมจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สื่อและรูปแบบการสอนโดยใช้สื่อการสอน ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (กิดานันท์ มลิทอง, 2548a) กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนสามารถใช้เฉพาะบางขั้นตอนหรือทุกขั้นตอนของการสอน

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจของเด็กโดยเลือกใช้สื่อแสดงเนื้อหากว้างๆ เกี่ยวข้องกับการเรียนเนื้อหาที่เรียนมาก่อน อาจใช้แนวปัญหาเพื่อกระตุ้นความคิดของเด็ก ง่ายต่อการใช้ในระยะเวลาอันสั้น

ขึ้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียน ครูเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาวิธีการสอน จัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การใช้สื่อเสนอความรู้ อย่างละเอียด

ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ ควรเป็นสื่อที่ทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ตรง เด็กควรได้ใช้สื่อด้วยตนเอง

ขั้นสรุปบทเรียน สื่อที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดได้ในระยะเวลาอันสั้น

ขั้นประเมินผู้เรียน สื่อที่ใช้ทดสอบผู้เรียนอาจใช้สื่อในชั้นเรียนมาถามซ้ำ หรือสื่อที่สามารถทดสอบว่าเด็กบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่

รูปแบบการสอนโดยสื่อ ASSURE Model (Heinich, 1999) มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผู้เรียน (Analyze learner characteristics) เพื่อช่วยในการเลือกเนื้อหาและสื่อให้เหมาะสมกับเด็ก โดยพิจารณาลักษณะเฉพาะของเด็ก รวมถึงทักษะที่มีก่อนใช้สื่อ ทักษะเป้าหมาย ทักษะในการเรียน และทัศนคติ การวิเคราะห์ทำได้โดยการคาดการณ์หรือสนทนากับเด็ก

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (State Objectives) กำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่จะวัดพุทธิพิสัย จิตพิสัย หรือทักษะพิสัย ในวัตถุประสงค์ควรประกอบด้วยกรกระทำ หรือสิ่งที่คาดหวังหลังการเรียน เงื่อนไขหรือข้อจำกัดการเรียน เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินการกระทำ

ขั้นตอนที่ 3 การเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อใหม่ (Select, modify or design materials) การใช้สื่อการสอนมีวิธีการ 3 วิธี คือ (1) เลือกจากสื่อที่มีอยู่แล้วพิจารณาให้ตรงกับลักษณะของผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียน (2) ดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมกับผู้เรียน และวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น (3) การออกแบบสื่อใหม่

ขั้นตอนที่ 4 การใช้สื่อ (Utilize materials) ต้องมีการเตรียมตัวผู้สอนโดยให้ผู้สอนศึกษาเนื้อหาและวิธีการใช้ให้คล่องแคล่วก่อนเริ่มใช้ จัดเตรียมสถานที่ เตรียมตัวเด็กด้วยการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนก่อนเข้าสู่บทเรียน และควบคุมชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การระบุนองตอบสนองของผู้เรียน (Require learner response) สื่อที่นำมาใช้ ส่งผลต่อการตอบสนองของเด็กแตกต่างกัน การตอบสนองของเด็กที่เกิดขึ้นควรให้การเสริมแรงทันที

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) ทำได้ 3 ลักษณะ คือ การประเมินกระบวนการสอนเป็นการประเมินตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สามารถทำได้ทั้งระยะก่อน ระหว่างและหลังการสอน การประเมินความสำเร็จของผู้เรียนสังเกตจากการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียน การประเมินสื่อและวิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนอภิปรายความเหมาะสมของการใช้สื่อ

การบูรณาการเทคโนโลยีในชั้นเรียน (Cennamo, Ross, and Ertmer, 2010)

ขั้นตอนที่ 1 ระบุเทคโนโลยีที่สนับสนุนเป้าหมายตามหลักสูตรและวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิธีใช้เครื่องมือที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 3 เลือกและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็ก

ขั้นตอนที่ 4 ช่วยให้เด็กใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในทุกขั้นตอนการเรียนรู้

ในงานวิจัย ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบของการสื่อสารกับเด็กด้วยการใช้เลือกใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ผู้ดูแลเด็กสามารถเลือกใช้เครื่องมือดังกล่าวเฉพาะบางขั้นตอนหรือทุกขั้นตอนของการสอน ของ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบ และขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ กำหนดขั้นตอนการสื่อสารดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เด็ก

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 จัดประสบการณ์สำหรับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก

ขั้นตอนที่ 4 สังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการศึกษาของเด็ก

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สืบค้น และแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 6 สะท้อนคิด

ขั้นตอนที่ 7 สอบทาน

ขั้นตอนที่ 8 ต่อยอดการเรียนรู้

โดยผู้วิจัยรวมขั้นตอนการวิเคราะห์เด็กและการกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในขั้นตอนของการวิเคราะห์และออกแบบแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ส่วนขั้นตอนที่ 3 – 5 จัดเป็นขั้นตอนย่อยของขั้นตอนการสื่อสารกับเด็ก

4. การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนมีขั้นตอนการสื่อสาร 8 ขั้นตอน (Hoy, Nelson, and Miskel, 1978) คือ

ขั้นตอนที่ 1 พิจารณาวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 2 ระบุลักษณะของผู้รับสาร เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนเป็นกลุ่มผู้รับสาร ที่มีความแตกต่างกันทั้งวัย พื้นฐานทางสังคมการใช้ภาษา ทำให้มีความสามารถในการรับรู้เนื้อหาแตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 3 ปรับการสื่อสารให้เหมาะสม ข้อความจะต้องตีความให้เฉพาะเจาะจงกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งและผู้รับเพื่อให้การเข้ารหัสและการถอดรหัสทำได้ถูกต้องซึ่งจำเป็นต้องใช้ทั้งภาษาทางตรง ทางอ้อม รวมถึงภาษาเฉพาะทางวิชาการ

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบสื่อหรือช่องทางการสื่อสาร ข้อความถูกส่งได้หลายช่องทางทั้งการพูดแบบเผชิญหน้า การส่งบันทึกข้อความ จดหมายหรือจดหมายข่าว การส่งสารสามารถส่งผ่านได้ทั้งช่องทางแบบทางการและไม่เป็นทางการ มีกฎกล่าวถึงการสื่อสารที่ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ คือ การส่งสารซ้ำๆ ทั้งสื่อและช่องทางการสื่อสารต่างๆ เพิ่มความเข้าใจในสารได้เป็นอย่างดี

ขั้นตอนที่ 5 สร้างความน่าสนใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะกระตุ้นการรับรู้ของผู้รับสารในการเข้าถึงข้อมูล เป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ความต้องการจำเป็น และแรงจูงใจของผู้รับบวกกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 6 ตัดสินใจเรื่องระยะเวลา ข้อความที่ปล่อยในแต่ละช่วงเวลาจะให้ผลกระทบด้านจิตวิทยา ตั้งแต่สถานการณ์ที่จะให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้รับสนใจ ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ในการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 7 การตัดสินใจเรื่องระดับ ช่องทางการสื่อสารทั้งวาจาและสิ่งพิมพ์ง่ายต่อการที่จะเป็นการให้ข้อมูลมากเกินไปจนความจำเป็น

ขั้นตอนที่ 8 การวัดผลด้วยผลป้อนกลับ ผลป้อนกลับเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้การสื่อสารมีการพัฒนาให้ดีขึ้น

ปัจจัยจำเป็นในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 5 ปัจจัย (Barnard อ้างถึงใน Hoy and Miskel, 1978: 313) คือ ช่องทางการสื่อสารต้องเป็นที่รู้จัก ครอบคลุมถึงกลุ่มเป้าหมายทุกคน เส้นทาง

สื่อสารต้องตรงประเด็นและสั้นที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เส้นทางที่ใช้ต้องถูกต้อง ทุกการสื่อสารที่แสดงออก ต้องมีการระบุตัวตนในลักษณะที่ถูกรับตามระดับความสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบของการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนด้วยการใช้สื่อที่ใช้เครื่องมือ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง โดยกำหนดขั้นตอนการ สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกใช้สารและเครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง

ขั้นตอนที่ 2 ปรับระดับการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบทของผู้ปกครองและชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองผ่านสื่อสมัยใหม่

ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมข้อเสนอแนะและผลป้อนกลับ

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สืบค้น และแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 6 สะท้อนคิด

ขั้นตอนที่ 7 สอบทาน

ขั้นตอนที่ 8 ต่อยอดการเรียนรู้

2.2.4 ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

การพัฒนาทักษะการสื่อสารในงานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งทักษะ สามารถเรียนรู้ได้จากการสอนโดยตรงหรือเลียนแบบจากการสังเกตพฤติกรรมขึ้นอยู่กับการชี้แนะ การฝึกฝน การปฏิบัติซ้ำ และเจาะลึกและการประยุกต์ใช้จริง (Katz, 1999) การสอนทักษะควรใช้การ สอนอย่างเป็นขั้นตอน (step-by-step) หรือให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ด้วย ตนเอง สำหรับการพัฒนาทักษะที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเกี่ยวข้อง ต้องกำหนดให้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายการเรียนรู้ (Cennamo, Ross, and Ertmer, 2010) พบว่า มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาทักษะดังนี้

Communication for skill ระบุขั้นตอนการพัฒนาทักษะดังนี้

1. วิเคราะห์ทักษะที่ต้องการพัฒนา
2. ระบุเป้าหมายการเรียนรู้ในลักษณะของพฤติกรรมที่มีหลักฐานจับต้องได้
3. แนะนำทักษะที่ต้องพัฒนา
4. ฝึกอบรมเบื้องต้น
5. กำหนดแบบฝึกหัดให้ครอบคลุมทักษะที่ต้องพัฒนา
6. แนะนำ หรือ กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้อง อธิบายเหตุผลและความหมายของการ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

7. ทดสอบทักษะ

ทิสนา แคมณี (ทิสนา แคมณี, 2552) เสนอกระบวนการสร้างทักษะ 4 ขั้นตอน

1. สังเกตรับรู้ ให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างหลากหลายจนเข้าใจและสรุปความคิดรวบยอด
2. ทำตามแบบ ทำตามตัวอย่างที่แสดงให้เห็นทีละขั้นตอนจากขั้นพื้นฐานไปสู่งานที่ซับซ้อน
3. ทำเองโดยไม่มีต้นแบบ การฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบด้วยตนเอง
4. ฝึกให้ชำนาญ ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญหรือทำได้โดยอัตโนมัติ ซึ่ง

อาจเป็นงานชิ้นเดิมหรืองานชิ้นใหม่

การพัฒนาทักษะ มี 3 ขั้นตอน (Bailey, and Wolery, 1992) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับทักษะใหม่ ผู้สอนแนะนำทักษะใหม่ ด้วยการสอนวิธีการ กระบวนการ และการให้ตัวอย่างที่เห็นเป็นรูปธรรม

ขั้นตอนที่ 2 ความถี่ในการใช้ทักษะ การฝึกฝนจะช่วยให้เกิดความเชี่ยวชาญ ผู้สอนต้องเสนอโอกาสในการฝึกฝนทักษะและประเมินการใช้ทักษะในสถานการณ์ที่หลากหลายและใกล้เคียงกับการใช้ในสถานการณ์จริง

ขั้นตอนที่ 3 การรักษาทักษะและทำให้กลายเป็นเรื่องปกติ ต้องมีการส่งเสริมการใช้ทักษะอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับสถานการณ์จริง

Seymour (Fleming, and Levie, 1993b) กล่าวถึงขั้นตอนของการพัฒนาทักษะการสื่อสาร 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ระบุความรู้ ต้องรู้ถึงสิ่งที่ควรทำ วัตถุประสงค์ ลำดับขั้นตอน และความหมาย ความรู้เพิ่มเติมที่ได้มาเป็นความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดทักษะอย่างเป็นขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 3 การถ่ายโอนการดูไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาทักษะไปสู่การทำอย่างอัตโนมัติ

ขั้นตอนที่ 5 การใช้ทักษะจนเป็นกิจวัตร

ทิสนา แคมณี (ทิสนา แคมณี, 2550) ระบุกระบวนการสร้างทักษะ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 สังเกตรับรู้ แสดงตัวอย่างที่หลากหลาย เพื่อสร้างเข้าใจและผู้เรียนสามารถสรุปความคิดรวบยอดได้

ขั้นตอนที่ 2 ทำตามแบบ ปฏิบัติตามตัวอย่างที่มีการจัดลำดับเนื้อหาจากทักษะที่เป็นขั้นพื้นฐานจนถึงทักษะที่มีความซับซ้อน

ขั้นตอนที่ 3 ทำเองโดยไม่มีต้นแบบ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมีต้นแบบ

ขั้นตอนที่ 4 ฝึกให้ชำนาญ ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญโดยใช้งานเดิมหรืองานที่คิดค้นขึ้นใหม่

จากขั้นตอนการพัฒนาทักษะข้างต้นประกอบกับการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนของการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สรุปขั้นตอนของการพัฒนาทักษะการสื่อสารได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การแนะนำทักษะใหม่ ด้วย ขั้นตอนย่อยที่ 1 ระบุความรู้ที่ต้องรู้ สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจ รวมถึงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนย่อยที่ 2 กำหนดทักษะเป็นขั้นตอน โดยต้องแบ่งเนื้อหาและการฝึกฝนทักษะเป็นขั้นตอนที่ปฏิบัติได้ง่าย ที่สำคัญคือ ก่อนเริ่มการพัฒนาทักษะใหม่จึงต้องมีการบูรณาการทักษะการสื่อสารเข้าไปในเนื้อหาวิชาหลักและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นช่องทางในการสื่อสาร (Shipp, Charls, and Michael, 1993; Young, and Murphy, 2003) แล้วจึงนำมาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ในลักษณะของโมดูล (Module) รวมถึงตัวอย่างการนำไปใช้ในงาน แสดงให้เห็นถึงวิธีการ กระบวนการที่ถูกต้องและเหมาะสม (Bailey, and Wolery, 1992; Fleming, and Levie, 1993b; ดวงธิดา รักษาแก้ว, 2552)

แนวทางการพัฒนา ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในชั้นเรียนปกติและการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ ในระบบ WBSC-LMS (Work-Based Blended Learning System and Scaffolding-Learning Management System) เป็นการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานร่วมกับการเสริมศักยภาพ โดยส่วนของเนื้อหาบทเรียน และการแนะนำทักษะใหม่จะอยู่ใน 2 ส่วน คือ ส่วนของการเรียนรู้จาก พอดคาสต์ ที่มีการแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 โมดูล คือ โมดูลที่ 1 การสื่อสารกับตนเอง โมดูลที่ 2 โมดูลการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้ปกครอง โมดูลที่ 3 โมดูลการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับชุมชนและผู้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา โมดูลที่ 4 การสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ โมดูลที่ 5 การสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเด็ก โดยผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ ผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน ผสมผสานการเรียนในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์ ระหว่างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในชั้นเรียนปกติและการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ ผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กเพื่อนำเสนอทักษะใหม่ ร่วมกับการจัดเตรียมการเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีการเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยงาน การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกฝนเพื่อสร้างความชำนาญ เป็นการถ่ายโอนสิ่งที่ได้ไปสู่การปฏิบัติโดยกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดการชำนาญ มี 3 วิธี คือ กลยุทธ์ที่ 1 ให้ออกสาธิตการฝึกฝนทักษะหลายครั้ง กลยุทธ์ที่ 2 ให้ความช่วยเหลือเพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้ทักษะ และ กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้มีการใช้ทักษะเดิม

ในสถานการณ์ที่หลากหลาย (Katz, 1999; Shipp, Charls, and Michael, 1993; ดวงธิดา รักษาแก้ว , 2552)

แนวทางการพัฒนา เน้นการพัฒนาความรู้และความสามารถในการสื่อสารด้านการศึกษาปฐมวัย ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ในการสร้างความชำนาญ โดยควรรวมกลยุทธ์ที่ 1 กับ กลยุทธ์ที่ 3 เข้าด้วยกัน ระบุให้มีการเรียนรู้ในทักษะที่ซ้ำกันเป็นเวลา 7 สัปดาห์ ความแตกต่างในแต่ละโมดูล คือ ความแตกต่างของกลุ่มผู้รับสาร แต่ใช้หลักการสื่อสารในลักษณะเดียวกันในทุกสัปดาห์ เนื่องจากในแต่ละโมดูลเนื้อหาหลักจะประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ความรู้เกี่ยวกับผู้รับสาร ความรู้เกี่ยวกับบริบทและสภาพการณ์ ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้สาร และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศ การพัฒนาและออกแบบ การใช้ การบูรณาการและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารในงานการศึกษาปฐมวัยของผู้ดูแลเด็ก ส่วนกลยุทธ์ที่ 2 ใช้ การจัดเตรียมการเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีการเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยงาน การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะไปสู่การทำอย่างอัตโนมัติ ด้วยการใช้ทักษะจนเป็นกิจวัตร การส่งเสริมทักษะใหม่ให้เกิดความคุ้นเคยกับสถานการณ์จริง ทำให้กลายเป็นเรื่องปกติ (Bailey, and Wolery, 1992; Fleming, and Levie, 1993b; Shipp, Charls, and Michael, 1993)

แนวทางการพัฒนา เน้นการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based learning) เชื่อมโยงการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางวิชาการในชั้นเรียนกับภาระงานของผู้เรียนที่สะท้อนการเรียนรู้จากภาระงานจริงในที่ทำงาน คือ นำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ในศูนย์พัฒนาเด็ก โดยความร่วมมือในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานและผู้เรียนตามแนวคิดของ Raelin (2008) เป็นหลักสำคัญ ในทุกสัปดาห์กระบวนการเรียนรู้จะเป็นการผสมผสานการเรียนในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์ จากนั้นนำรายงานผลการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ณ ศูนย์พัฒนาเด็กมาอภิปรายในชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน โดยระหว่างการศึกษาฝึกฝนทักษะปฏิบัติ ณ ศูนย์พัฒนาเด็ก ผู้ดูแลเด็กจะได้รับการเสริมศักยภาพอย่างต่อเนื่องผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารงาน การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้ ตามความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็ก

การสื่อสารในงานของผู้ดูแลเด็ก

การสื่อสารเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในการสร้างความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สำหรับการดูแลเด็ก การสื่อสารถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ เนื่องจากการสื่อสารเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ ในขณะที่การพัฒนาศักยภาพของเด็กเล็กจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาภายใต้สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนจะทำให้การพัฒนาเด็กเล็กมีความต่อเนื่องทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่ง Gorton (Gorton, 1980) ระบุองค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสาร 6 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ที่ทำให้สารประสบความสำเร็จ (The purpose of the message) ผู้รับสาร (The recipients of the message) ผู้ส่งสาร (The sender of the message) เนื้อหาสาระของสาร (The content of the message) ช่องทางในการสื่อสาร (Communication channels) ผลป้อนกลับ (Feedback) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์หลักของการสื่อสาร (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536)

- 1.1 ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ดูแลเด็กและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.2 เน้นเพื่อแจ้ง ปรีกษา หรือ บอกกล่าวข้อมูลหรือสาร ระหว่างผู้ดูแลเด็กและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.3 เกี่ยวข้องกับการติดต่อกันด้วย คำพูด จดหมาย หรือ การสื่อสาร
- 1.4 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยการประชุม ปรีกษาหารือกัน หรือ โดยวิธีการอื่นๆ

2. ผู้ส่งสาร คือ ผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องมีทักษะในการสื่อสาร นั่นคือ มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสารทั้งความสามารถในการเข้ารหัส (Encode) เนื้อหาข่าวสาร มีความรู้ที่ดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ต้องการส่ง มีความสามารถในการปรับระดับข้อมูลให้เหมาะสมและง่ายต่อการรับรู้ รวมถึงพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย (Gorton, 1980)

3. ผู้รับสาร คือ ตัวของผู้ดูแลเด็กและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย มีทักษะและความชำนาญในการสื่อสารโดยมีความสามารถในการถอดรหัส (Decode) สาร (Gorton, 1980)

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารในการจัดการศึกษาปฐมวัย สามารถแบ่งได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การสื่อสารกับตนเอง ถือเป็นการสื่อสารขาเข้า (input communication) หรือ การสื่อสารในระดับภายในบุคคล (Intrapersonal communication) เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและ

ผู้รับสารเป็นคนเดียวกัน แตกต่างจากกระบวนการคิด คือ การสื่อสารครอบคลุมถึงการเข้ารหัสความคิดของบุคคลเป็นสาร เพื่อส่งไปยังผู้รับสาร โดยรวมถึงการขบคิด การทบทวนไตร่ตรอง การทำสมาธิ การเขียนไดอารี่ การพูดกับตนเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2549; คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย, 2547) การทบทวนก่อนทำกิจกรรม (Before Action Review: BAR) การทบทวนระหว่างกิจกรรม นั่นคือ กระบวนการสะท้อนการเรียนรู้ระหว่างการทำงาน โดยอาจใช้การสะท้อนคิดดำเนินการและยังไม่สิ้นสุด (During Action Review: DAR) การทบทวนหลังปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) ระบุปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข จากการตอบคำถามในประเด็น สิ่งที่เราคาดว่าจะได้รับจากการทำงาน สิ่งที่เกิดขึ้นจริง สาเหตุของความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดว่าจะได้รับกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และสิ่งที่ได้เรียนรู้รวมถึงระเบียบวิธีการลดหรือแก้ปัญหา ความแตกต่างที่เกิดขึ้น นั่นคือ ส่วนของการสื่อสารเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก นอกจากนี้การสื่อสารกับตัวเองของผู้ดูแลเด็กยังรวมถึงการการศึกษาค้นคว้า การสืบค้น ข้อมูล รวมถึงกระบวนการจัดการข่าวสารที่บุคคลได้รับ สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็กอีกด้วย (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย, 2547)

ด้านที่ 2 การสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้ปกครอง เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถเติมเต็มความต้องการจำเป็นของเด็กได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ ด้วยการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ผู้ปกครองมีความสำคัญกับกระบวนการศึกษา ในการให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงและเป็นประโยชน์กับเด็ก รวมถึงอุปนิสัย ความสามารถ ความรู้สึก การแสดงออก ความสนใจและความต้องการจำเป็น ต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเด็ก วัฒนธรรมและภาษาของครอบครัว บางครั้งนักการศึกษาเน้นครอบครัว โรงเรียน และ ชุมชนเข้าด้วยกันเพื่อให้เหมาะสมกับตัวเด็ก นักวิจัยรายงานว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการแลกเปลี่ยนความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและบ้านเป็นพื้นฐานของความสำเร็จของการศึกษาที่ส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กในทางบวกและการเพิ่มความสำเร็จ (Desimone, 1999; McWayne *et al.*, 2004; Olsen, and Fuller, 2008; Weiss *et al.*, 2009)

ด้านที่ 3 การสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับชุมชนและผู้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา การสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นโยบายด้านการศึกษาของโรงเรียนและงานด้านการศึกษา ซึ่งชุมชนในที่นี้ หมายถึงทั้งชุมชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่ใช้ชีวิตกับเด็ก การสื่อสารกับชุมชนอย่างใกล้ชิดแสดงถึงสถานะของการเป็นสมาชิก การสื่อสารมีทั้งในลักษณะของการใช้ชุมชนเป็นแหล่งความรู้ในบางครั้งเรียกแหล่งการเรียนรู้ชุมชน ในขณะที่เดียวกันคือการสื่อสารทำให้ชุมชนได้เข้าใจและตระหนักถึงการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา การให้ความสำคัญ การสร้างความเข้าใจและการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2555) ในขณะที่ชุมชนอีกลักษณะหนึ่ง คือ ชุมชนโลกในฐานะของการเป็นสมาชิกส่วน

หนึ่งในการสังคมโลก การประชาสัมพันธ์ข้อมูลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่สังคมโลกเป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญของผู้ดูแลเด็กในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Hoy, and Miskel, 1982)

ด้านที่ 4 การสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ เกิดขึ้นเพื่อต้องการแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะ มุมมองหรือข้อมูลอื่น เนื่องจากการเรียนรู้คนเดียวไม่สามารถไปถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับเพื่อนร่วมอาชีพ ลักษณะการสื่อสารเน้นทักษะการพูด สำหรับการสนทนาทั้งการสนทนาแบบกลุ่มทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะของการอภิปรายกลุ่มย่อย หรือ สัมมนาทางวิชาการกลุ่มใหญ่ การสนทนาเป็นรายบุคคล พฤติกรรมการสื่อสารในการเรียนรู้ร่วมกัน เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้และแสดงพฤติกรรมของการสนทนา การอภิปราย และ การระดมสมอง ซึ่งเป็นพฤติกรรมการสื่อสารในลักษณะเปิดเผย และเมื่อพฤติกรรมการสื่อสารและการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอจนฝังลึกเป็นนิสัย จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมที่ดียิ่งขึ้น การให้ผลป้อนกลับจากเพื่อนเพื่อช่วยเพิ่มหรือยกระดับการเรียนรู้ในรายบุคคล (ณัฐสิตา ศิริรัตน์, 2551) ซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ มีลักษณะของการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แนวคิดของการสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมวิชาชีพทำให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการทำงานของครูผู้ดูแลเด็ก เป็นการสร้างความร่วมมือในการช่วยเหลือด้านวิชาการไม่เฉพาะเพียงในระดับตัวบุคคลแต่รวมถึงระดับสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การบริหารและจัดการสถานศึกษาให้มีมาตรฐานที่ทัดเทียมกัน

ด้านที่ 5 การสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเด็กเล็ก เน้นการสื่อสารผ่านสื่อและกิจกรรมในลักษณะการเรียนรู้ไปเล่นไป เพื่อสร้างพัฒนาการตามวัยของเด็ก รวมถึงการเลือกใช้แนวคิดการสอน/การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก การตั้งคำถามและส่งเสริมการสื่อสารของเด็ก การสื่อสารที่นิยมใช้คือการสื่อสารประเภทให้กำลังใจ ชมเชย การเห็นคุณค่าของเด็ก สื่อจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางสำคัญสำหรับการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเด็กเล็ก โดยสื่อสำหรับเด็ก หมายถึง วัสดุที่หลากหลายที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สามารถใช้สื่อทั้งที่เป็นรูปธรรมได้ไปสู่นามธรรม โดยเริ่มต้นจากสื่อจริง สิ่งจำลอง ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง และสัญลักษณ์ สื่อประเภทเทคโนโลยีจะเข้ามาช่วยเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กเล็กได้ดี ดังนั้น การสื่อสารกับเด็กเล็กจึงควรเน้นการเลือกใช้สื่อเพื่อสื่อสารกับเด็กตามกิจกรรม 6 กิจกรรม ทั้ง กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเสรี เพื่อพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์ (วรนาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาลโรงเรียนเกษมพิทยา, 2554)

4. เนื้อหาสาระของสาร การสื่อสารกล่าวถึงเนื้อหาสาระของสาร หรือ ข้อความ ที่เกิดจากกระบวนการถอดรหัสข้อความหรือเนื้อหาที่ถูกส่งผ่านไปยังผู้รับ รูปแบบของความต้องการข่าวสารขึ้นอยู่กับช่องทางและสื่อที่ถูกใช้ (Hoy, and Miskel, 1982) สารในการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ

ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะข้อมูลพื้นฐานของเด็ก และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่ต้องตามพัฒนาการเด็ก (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย, 2547; วรรณาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาลโรงเรียนเกษมพิทยา, 2554) ส่วนสารที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอก จะแตกต่างในลักษณะกัน ดังเช่น กรณีของสารจากหน่วยงานต้นสังกัด ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับแนวการจัดประสบการณ์ของสถานศึกษาปฐมวัย ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาการ การตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานของสถานศึกษาปฐมวัย ทะเบียนประวัติครูและเด็ก แต่การสื่อสารส่วนนี้หน่วยงานต้นสังกัดจะให้การสื่อสารในลักษณะของกลไกควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายของต้นสังกัดและงานประจำที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบ เช่น การขออนุมัติ คำสั่ง เป็นต้น ในอดีตการสื่อสารจะเป็นการสื่อสารทางเดียวเป็นส่วนใหญ่แต่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพควรใช้การสื่อสารสองทาง เพื่อให้ต้นสังกัดได้ใกล้ชิดกับฝ่ายปฏิบัติงานในพื้นที่และเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ส่วนการสื่อสารกับหน่วยงานรัฐอื่น เช่น กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสื่อสารขอความร่วมมือ การศึกษาดูงานและการให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย, 2547) ขณะที่การสื่อสารกับชุมชน เน้นการใช้ชุมชนเป็นแหล่งความรู้ ที่เรียกว่า แหล่งการเรียนรู้ชุมชน และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสร้างความเข้าใจและการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2555)

5. ช่องทางในการสื่อสาร ช่องทางในการสื่อสารในที่นี้รวมถึงสื่อ หรือตัวกลางในการสื่อสาร โดย ช่องทางในการสื่อสาร คือ รูปแบบของเส้นทางที่ข้อความถูกติดตามไป ช่องทางเป็นได้ทั้งแนวตั้ง (ขึ้นลงตามระดับความสำคัญ) หรือ แนวนอน (ในระดับเดียวกัน) ช่องทางยังสามารถเป็นได้ทั้งแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ (Hoy, and Miskel, 1982) การสื่อสารเป็นได้ทั้ง การเขียน การพูด และการสื่อสารด้วยสื่อโสตและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สื่อ คือ ตัวกลางที่นำข้อความสามารถถ่ายโอนในลักษณะของการพูดคุยแบบเผชิญหน้า หรือ ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันมีสื่อสมัยใหม่หลายอย่าง เช่น อีเมล เฟซบุ๊ก การสื่อสารเป็นได้ทั้งแบบวัจนภาษาและอวัจนภาษา เป็นได้ทั้ง การสื่อสารแบบปฐมภูมิ คือ การสื่อสารที่มนุษย์คุ้นเคยมากที่สุด คือ การพูดทั้งแบบเผชิญหน้าและผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการสื่อสารแบบทุติยภูมิ คือ การเขียน สัญลักษณ์ ผ่าน จดหมายและบันทึก ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลของการสื่อสารแบบเขียนและผ่านสื่อสารแบบเผชิญหน้าโดยใช้การพูดคุย พบว่าความเข้าใจของผู้รับสารจะดีขึ้นมากถ้ามีการนำเสนอในลักษณะของการเขียน การเลือกช่องทางพิจารณาจากเนื้อหาของสาร วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร จุดอ่อน- จุดแข็งในฐานของผู้ส่งสาร ช่องทางหนึ่งที่ถูกกล่าวถึงในการศึกษาปฐมวัย คือ สารนิทัศน์ (Documentation) ถูกใช้เป็นที่ช่องทางในการสื่อสารกับตนเองของครู และการสื่อสารกับผู้ปกครอง ซึ่งหมายถึง การจัดทำข้อมูลที่จะเป็นหลักฐานหรือแสดงร่องรอยการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจากการทำ

กิจกรรมเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม ขณะเดียวกันช่วยทำให้ครูหรือผู้ดูแลเด็กได้รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล สามารถติดตามพัฒนาการของเด็ก เห็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียนของตนเอง และช่วยปรับปรุงและพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง รูปแบบของสารนิทัศน์ ได้แก่ แฟ้มสะสมงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล การบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับ การสังเกตและบันทึกพัฒนาการเด็ก การสะท้อนตนเองของเด็ก ผลงานรายบุคคลและกลุ่มที่แสดงให้เห็นการเรียนรู้ ความสามารถ ทักษะและจิตนิสัยของเด็ก ช่องทางการสื่อสารกับเด็กในลักษณะของสื่อที่เน้นลักษณะของ Edutainment (Wallden, and Soronen, 2004) ภาษาไทยมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น การเรียนรู้แบบศึกษาค้นหา การเรียนรู้คู่บันทึก การเรียนแบบบันทึก การศึกษาเชิงพรรณานอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกใช้ในการศึกษาปฐมวัยสำหรับใช้เป็นช่องทางการสื่อสารกับเพื่อนด้วยการเสริมความร่วมมือในการทำงาน

6. ผลป้อนกลับ สิ่งสะท้อนให้เห็นว่าสารที่ส่งบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สิ่งที่เราควรได้จากผลป้อนกลับ คือ สารที่ส่งทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องหรือไม่ และได้ผลตามความต้องการหรือไม่ ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องและช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร (Gorton, 1980)

สรุปได้ว่า การสื่อสารในงานของผู้ดูแลเด็กนอกจากการสื่อสารแบบดั้งเดิม การสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นช่องทางที่ช่วยให้การสื่อสารสามารถลดข้อจำกัดของการสื่อสารแบบดั้งเดิมและช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและมีความน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ดูแลเด็กยังสามารถใช้ประโยชน์จากการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึก การสำรวจสภาพแวดล้อมและข้อมูลที่ตั้ง ในฐานะของเครื่องมือและแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย เป็นเครื่องมือในการสร้างภาพ การเล่นเกม การบันทึกเรื่องราว การถ่ายภาพ สร้างหนังสือ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับอายุ ในงานวิจัยนี้แยกประเด็นการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารออกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การสื่อสารกับตนเอง เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า และการสืบค้นข้อมูล สามารถดำเนินการผ่านเสิร์ชเอนจิน, สารานุกรมออนไลน์ และการสื่อสารกับตนเองด้วยการสะท้อนคิด ผ่านบล็อก, แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ด้านที่ 2 การสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับเพื่อนร่วมอาชีพ ด้วยการสื่อสารที่เน้นทักษะการพูด สำหรับการสนทนาทั้งการสนทนาแบบกลุ่มทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะของการอภิปรายกลุ่มย่อย หรือ สัมมนาทางวิชาการกลุ่มใหญ่ การสนทนาเป็นรายบุคคลผ่านการสนทนาออนไลน์ เช่น การใช้ กระดานอภิปราย, แชท เป็นต้น

ด้านที่ 3 การสื่อสารกับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ การสื่อสารในการสร้างพัฒนาการของเด็ก การเลือกใช้นวัตกรรมจัดประสบการณ์เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก การตั้งคำถามและส่งเสริมการสื่อสารของเด็ก โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็ก เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เช่น การใช้โปรแกรมการจบบนด ในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ การใช้โปรแกรมกูดไนท์ซาฟารีในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เกมการศึกษา เป็นต้น

ด้านที่ 4 การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน คือ การสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กระหว่างบ้าน ชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานด้านการศึกษา รวมทั้งการใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร เช่น การจัดทำแผ่นพับ โดยใช้โปรแกรมประมวลผลคำ, การพัฒนาแฟนเพจ เป็นต้น

2.2.5 สื่อสังคม (social media)

สื่อสังคมที่ผู้ใช้สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านสื่อ โดยเครือข่ายสังคมเป็นส่วนหนึ่งของสื่อสังคม มีผู้ให้ความหมายสื่อสังคมดังนี้

Kaplan and Haenlein กล่าวว่า กลุ่มโปรแกรมประยุกต์อยู่บนฐานของการทำงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนพื้นฐานทางเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ผู้ใช้สามารถเปลี่ยนแปลงเนื้อหาได้เอง (Kaplan, and Haenlein, 2010)

พิชิต วิจิตรบุญรักษ์ นิยามว่า รูปแบบข้อมูลที่เข้าถึงผู้คนทุกระดับในปัจจุบัน โดยใช้อย่างแพร่หลายภายใต้การพัฒนาตลอดเวลาของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีแนวโน้มจะกลายเป็นสื่อหลักสำหรับผู้คนในโลกอนาคต (พิชิต วิจิตรบุญรักษ์, 2554)

วัชรพล วิบูลยศรีน ให้ความหมายของสื่อสังคมว่า ช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารโดยใช้โปรแกรมประยุกต์ต่างๆ บนคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผนวกกับการใช้คุณสมบัติเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ที่อนุญาตให้ผู้ใช้สามารถสร้างและแบ่งปันเนื้อหาแก่ผู้ใช้อื่นๆ ทุกระดับได้ในลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจนเกิดเป็นสังคมบนพื้นที่เสมือน (วัชรพล วิบูลยศรีน, 2556b)

นิยามของสื่อสังคมจากนักการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า สื่อสังคม คือ ช่องทางการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี 2.0 บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้สามารถสร้างแบ่งปันเนื้อหาและสนทนาเชิงโต้ตอบร่วมกันในลักษณะสังคมบนสภาพแวดล้อมแบบเสมือน ทั้งในระดับบุคคล ชุมชนและองค์กร

ประเภทของสื่อสังคม

พิชิต วิจิตรบุญรักษ์ (2554) แบ่งประเภทของสื่อสังคม ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. บล็อก ประเภทของระบบการจัดการเนื้อหาที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เขียนบล็อกเผยแพร่และแบ่งปันบทความของตนเอง โดยบทความที่โพสต์ลงบล็อกเป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนบล็อก จุดเด่น คือ การสื่อสารอย่างเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านบล็อกผ่านการแสดงความคิดเห็น

2. ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก รูปแบบบล็อกที่มีการจำกัดขนาดของการโพสต์แต่ละครั้ง ไม่เกิน 140 ตัวอักษร ความนิยมใช้งานเพราะใช้งานง่ายและใช้เวลาไม่มากนัก เป็นที่นิยมขององค์กรต่างๆ ในการแจ้งกิจกรรมต่างๆและความเคลื่อนไหวของธุรกิจเพื่อไม่ให้เกิดการติดต่อกับสังคม

3. เครือข่ายสังคม เว็บไซต์ที่ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนทั้งที่รู้จักหรือรู้จักภายหลังทางออนไลน์ คุณลักษณะเว็บไซต์เครือข่ายสังคมแต่ละแห่งแตกต่างกัน แต่องค์ประกอบที่เหมือนกันได้แก่ ประวัติ การเชื่อมต่อเพื่อเป็นเพื่อนกับคนที่รู้จักและไม่รู้จักทางออนไลน์และการส่งข้อความทั้งส่วนตัวหรือข้อความสาธารณะ

4. การแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานอัปโหลดไฟล์มัลติมีเดียขึ้นบนเว็บไซต์เพื่อแบ่งปันข้อมูลแก่ผู้ใช้ทั่วไป ปัจจุบันได้รับความนิยมเพราะความเป็นสื่อผสมไม่ว่าจะเป็นสไลด์หรือวิดีโอ รวมทั้งการใช้งานกล้องดิจิทัลและกล้องวิดีโอที่ง่ายขึ้น เป็นเครื่องมือที่สร้างไฟล์สื่อผสมแบบต่างๆ เช่น ยูทูบ สไลด์แชร์

วัชรพล วิบูลยศริน (2556) แบ่งประเภท ของสื่อสังคมเป็น 7 ประเภทตามลักษณะการใช้งาน ดังนี้

1. เครือข่ายสังคม การสร้างหน้าเว็บส่วนตัวเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อนหรือบุคคลอื่นที่อาจไม่เป็นที่รู้จักมาก่อน

2. บล็อก การเขียนบันทึกออนไลน์เพื่อบอกเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ สารความรู้ ผู้ใช้คนอื่นสามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็นที่มีต่อบันทึกนั้นได้

3. วิกี การสร้างเนื้อหาและร่วมกันแก้ไขเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

4. พอดคาสต์ การฟังเสียงหรือรับชมวิดีโอผ่านผู้ให้บริการบนอินเทอร์เน็ต

5. กระดานอภิปราย พื้นที่สาธารณะสำหรับให้ผู้ใช้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคม

6. ชุมชนเนื้อหา เว็บไซต์ที่มีการแบ่งปันเนื้อหาเฉพาะตัวตามลักษณะของชุมชน เช่น ภาพถ่าย วิดีโอ เอกสารต่างๆ

7. ไมโครบล็อก การผสมผสานระหว่างเครือข่ายสังคมกับบล็อกขนาดเล็กที่ผู้ใช้สามารถแจ้งข้อมูลข่าวสาร เปลี่ยนสถานะของตน แสดงกิจกรรมที่ทำอยู่ในขณะนั้น โดยจำกัดปริมาณคำไม่เกิน 140 ตัวอักษร

สรุปได้ว่า สื่อสังคมสามารถแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้ 1) เครือข่ายสังคม เว็บไซต์ช่องทางติดต่อสื่อสารกับผู้คนในสังคมออนไลน์ 2) กระดานสนทนา พื้นที่สาธารณะสำหรับให้ผู้ใช้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคม 3) การแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ เว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานสามารถอัปโหลดไฟล์มัลติมีเดียขึ้นบนเว็บไซต์เพื่อแบ่งปันข้อมูลแก่ผู้ใช้ทั่วไป 4) บล็อก บันทึกออนไลน์เพื่อบอกเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ สารความรู้ที่ผู้อื่นสามารถร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ 5) ไมโครบล็อก เครือข่ายสังคมกับบล็อกขนาดเล็กที่ผู้ใช้สามารถแจ้งข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมที่ทำอยู่ในขณะนั้น โดยจำกัดปริมาณค่าไม่เกิน 140 ตัวอักษร 6) พอดคาสต์ การฟังเสียงหรือรับชมวิดีโอผ่านผู้ให้บริการบนอินเทอร์เน็ต 7) วิกี การสร้างเนื้อหาและร่วมกันแก้ไขเนื้อหาในงานวิจัยเลือกใช้เครือข่ายสังคม บล็อก กระดานสนทนา โดยในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้คือเฟซบุ๊กและโปรแกรมไลน์

2.2.6 การประเมินทักษะการสื่อสาร

การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ให้คำจำกัดความของ ทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กในลักษณะของการกระทำหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น การประเมินความสามารถจึงเป็นการประเมินพฤติกรรมและผลงาน ดังนี้ (Matsebatlela, 2005)

1. การประเมินตนเองเป็นการประเมินความก้าวหน้าในงานของตนเอง ในลักษณะของการสะท้อนคิดด้วยตนเอง กระตุ้นความรับผิดชอบของผู้เรียน
2. การประเมินโดยเพื่อนโดยใช้การจับคู่หรือกิจกรรมกลุ่มในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การประเมินอย่างไม่เป็นทางการอาจเกิดขึ้นโดยใช้การประเมินด้วยวาจาก่อนใช้การประเมินอย่างเป็นทางการ
3. การประเมินโดยใช้โครงการ โครงการเป็นการทำงานในระยะยาวที่อาจเป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่มก็ได้ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างทำโครงการจะรวมถึงสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือโมเดล การแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง การทดลองหรือนำเสนอผลการทดลอง หรือ ผลการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ การประเมินโครงการจะเน้นผลลัพธ์เพียงอย่างเดียวก็ได้ แต่การประเมินกระบวนการร่วมด้วยจะช่วยให้การประเมินมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
4. แฟ้มสะสมงาน ถูกกล่าวถึงในฐานะเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลความก้าวหน้าของการพัฒนาทักษะที่จะแสดงถึงหลักฐานของพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยการพิจารณาจากภาระสะท้อนคิด และผลงานที่เก็บอยู่ภายในแฟ้ม

ในส่วนของการกำหนดเกณฑ์การประเมิน พบว่า กรมบริการสังคม สำนักงานพัฒนาเด็กของ รัฐเวอร์จิเนีย (Office of Early Childhood Development Virginia Department of Social Services) (Project, 2011) ได้กำหนดระดับของเกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับ 1 ปฏิบัติตามคำแนะนำและนโยบายของหลักสูตร

ระดับ 2 แสดงทักษะในระดับ 1 ร่วมกับการทำงานอย่างเป็นอิสระและความคิดริเริ่มในการ ออกแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา

ระดับ 3 แสดงทักษะระดับ 1 และ ระดับ 2 รวมถึง การออกแบบ การประเมิน และการ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของเด็ก และเป็น ต้นแบบในทางปฏิบัติที่ยืดหยุ่นและกระตุ้นให้ผู้อื่นพัฒนาความสามารถในทักษะการสื่อสาร

ระดับ 4 แสดงทักษะระดับ 1 ถึง ระดับ 3 รวมถึงความเป็นผู้นำในการวางแผน นำไปใช้ ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อมั่นใจว่ามีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการสืบสอบความเข้าใจ ในระดับสูงของแนวปฏิบัติที่ดีในการสื่อสาร

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการ ประเมินผลทักษะการสื่อสาร ได้แก่ การประเมินทักษะการสื่อสาร ประเมินตามองค์ประกอบของ ทักษะการสื่อสารจึงต้องทำการประเมิน 2 ส่วน คือ การประเมินตนเอง และการประเมินพฤติกรรม การสื่อสารโดยใช้การสังเกตพฤติกรรมสื่อสารร่วมกับการประเมินหลักฐานในแฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริกส์ ซึ่งปรับจากกำหนดระดับของเกณฑ์การประเมิน ทักษะการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (Project, 2011) ระดับของ เกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู แบ่งออกเป็น 4 ระดับ แต่ปรับระดับการประเมินเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับชำนาญการ หมายถึง แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้การเสริม สักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้เอง

ระดับปฏิบัติ หมายถึง แสดงพฤติกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนหรือต้องได้รับ คำแนะนำในการเลือกใช้การเสริมศักยภาพ

ระดับเชี่ยวชาญ หมายถึง แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้การเสริม สักยภาพได้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้

2.2.7 เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินทักษะการสื่อสาร

การประเมินผลการเรียนรู้แบบผสมผสานกำหนดตามลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยทั่วไป สำหรับการประเมินผลการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์จะให้ความสำคัญกับข้อมูลและรูปแบบการสื่อสาร ดังนี้

1. เพิ่มสะสมงานถูกกล่าวถึงในฐานะเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลความก้าวหน้าของการพัฒนาทักษะที่จะแสดงถึงหลักฐานของพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยการพิจารณาจากการสะท้อนคิด และผลงานที่เก็บอยู่ภายในแฟ้ม เพิ่มข้อมูลจึงถูกระบุว่าเป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะการสื่อสารอย่างต่อเนื่องอีกด้วย (Matsebatlela, 2005)

2. การประเมิน CMC ด้วยการอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่น่าสนใจใหม่ๆ จากมุมมองของผู้เรียนที่แตกต่างกันตามบริบทของวัฒนธรรม หรือการสำรวจประเด็นที่มีความอ่อนไหวเกี่ยวกับวัฒนธรรมผ่านการสำรวจจากวิถีชีวิตของผู้เรียน (Collis, 1996)

3. การบูรณาการงานกลุ่มเข้ากับการประเมินและการตรวจสอบ(Mason, 1998) ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน Mason กล่าวว่ากระบวนการประเมินผลระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ไม่เหมาะกับยุคดิจิทัลที่ข้อมูลมีความสำคัญมากกว่าการท่องจำ ควรส่งเสริมการใช้ทักษะแต่ต้องไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ทางวิชาการ วิธีการประเมินต้องถูกพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ เช่น การออกแบบการมอบหมายงาน ขั้นตอนการประเมินที่สะท้อนความสามารถของการทำงานเป็นทีม และทักษะการจัดการความรู้ รวมถึง การประเมินความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนสร้างร่วมกันผ่านการอภิปรายออนไลน์ (Jonassen, 2004)

4. การวิเคราะห์บทสนทนาผ่านการสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า the differing stages for computer-mediated discourse analysis (Job-Sluder, and Barab, 2004) ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 ส่วน คือ วิเคราะห์บริบท (context analysis) และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการวิเคราะห์บริบท ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร ลักษณะของผู้เรียน ตัวแปรด้านการสื่อสาร บริบททางสังคม ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ การวิเคราะห์โครงสร้าง (structural analysis) เช่น การวิเคราะห์รายการการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในฟอรัม การคุยของผู้สอนและผู้เรียน การวิเคราะห์เชิงความหมาย (semantic analysis) เช่น การใช้คำพูดหรือข้อความ การพักผ่อน (ทัศนคติ การติดต่อกัน) ปฏิสัมพันธ์ทางการศึกษา การพัฒนาหัวข้อใหม่ การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ (interaction analysis) รวมถึงการทำงานร่วมกัน เช่น การสร้างองค์ความรู้ เช่น การแลกเปลี่ยน, การเจรจาต่อรอง และการประยุกต์ใช้โครงสร้างความรู้ใหม่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียนและเนื้อหา การวิเคราะห์การมีส่วนร่วม

(participation analysis) รวมทั้ง การช่วยเหลือและการมีส่วนร่วมของผู้สอนและผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน (XU, 2009)

2.2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Mayisela (2013) ศึกษาการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้โปรแกรมแบล็กบอร์ด (blackboard) ข้อมูลในระบบประกอบด้วย คำแนะนำสำหรับผู้เรียน บันทึกการบรรยาย งานกลุ่มแบบทดสอบและการมอบหมายงาน ใช้เฟสบุ๊คเป็นบอร์ดสำหรับแจ้งเตือนและข่าวประชาสัมพันธ์ ในหลักสูตรโปรแกรมภาษาจาวา กลุ่มตัวอย่างสุ่มอย่างเจาะจง 36 คน เพื่อหาวิธีการใช้เทคโนโลยีมือถือเพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงและการสื่อสารในหลักสูตรการเรียนรู้แบบผสมผสาน ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยกรณีศึกษา เพื่อต้องการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกและเข้าใจพลวัตของสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง ผลการวิจัยยืนยันว่าเทคโนโลยีมือถือมีศักยภาพในการสนับสนุนการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเข้าถึงคอร์สแวร์ การสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และทำงานร่วมกันมีความหมายผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

Stephen, Patrick and Matthew (2011) ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบที่ผสมผสานการใช้คู่มือทักษะการสื่อสารแบบดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการผลิตของงานวิศวกรรมการผลิตตามสั่ง ผลการวิจัยพบว่า สื่อที่ใช้ในการสื่อสาร กลยุทธ์การสอนและเทคนิคของระบบคอมพิวเตอร์ สามารถบูรณาการร่วมกันเพื่อลดข้อจำกัดของคู่มือที่อยู่ในรูปแบบกระดาษแบบดั้งเดิม

Khoo (2013) วิจัยการใช้ไอแพดเป็นเครื่องมือฝึกฝนทักษะการสื่อสารของครูปฐมวัย โดยใช้ไอแพดเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือเรียนรู้ของครู ผลการวิจัยแสดงถึงการใช้ไอแพดในงานปฐมวัย คือ การบันทึกเครื่องบันทึกเสียง การใช้กล้องดิจิทัล วิดีโอ การสืบค้นข้อมูล เครื่องมือสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก ให้เด็กเลือกเล่นแอปพลิเคชันด้วยตนเอง สร้างงานตนเอง บทบาทครูเป็นผู้ร่วมสำรวจ เครื่องมือในการสร้างเรื่องราวร่วมกัน เช่น แอปพลิเคชัน ให้เด็กช่วยกันเล่าเรื่อง ครูพิมพ์เรื่องให้ ให้สะท้อนความคิดเห็นเอาใจใส่ในแฟ้มสะสมงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครอง การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองคือการที่ผู้ปกครองได้เห็นผลงานเด็กของภาพที่บันทึกผ่านอีเมลหรือคัดลอกให้ผู้ปกครอง เครื่องมือการสื่อสารโดยใช้เฟซบุ๊ก สนทนากันผ่านไอแพด 2 ตัว และเครื่องมือเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันการศึกษา พอค้นข้อมูลได้เอาไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อน สร้างความมั่นใจกับตัวเอง

Robles (2012) ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหารเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของ ทักษะสนับสนุนการทำงาน (soft skill) ระบุว่าแม้ในการทำงาน ทักษะความสามารถเชิงวิชาการ (Hard skill) เป็นความเชี่ยวชาญทางเทคนิคและความรู้ที่จำเป็นสำหรับงาน แต่ ทักษะสนับสนุนการทำงาน จะเป็นคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและคุณลักษณะของตัวบุคคล ซึ่งปัจจุบันในหน่วยงาน

ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญกับ ทักษะสนับสนุนการทำงาน เทียบเท่ากับทักษะความสามารถเชิงวิชาการ ผลงานวิจัยนี้ระบุว่า การสื่อสาร (communication) เป็นทักษะสนับสนุนการทำงาน ที่ติดหนึ่งใน 10 อันดับแรก ที่สำคัญที่สุดสำหรับการทำงาน

Yeşil (2010) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารและทัศนคติของนักศึกษาครูที่มีต่อวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาในแผนการสอนภาษาตุรกี ที่มหาวิทยาลัยสาธารณรัฐตุรกีแห่งไซปรัสเหนือ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดทักษะการสื่อสารของครู และ แบบวัดทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพครู วิเคราะห์สถิติโดยใช้ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ independent samples t-test ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของทักษะการสื่อสารและทัศนคติที่ถูกกำหนดตามเพศ ทักษะการสื่อสารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพครู (Yeşil, 2010)

Akpınar (2009) ศึกษาหลักสูตรทักษะการสื่อสาร 1 ภาคเรียน ที่สภากาการศึกษาของประเทศตุรกีเพิ่มในหลักสูตรตั้งแต่ปี 2006 ในภาควิชาการศึกษาภาษาต่างประเทศ เนื่องจากเห็นว่าการสื่อสารมีความสำคัญกับสังคมสารสนเทศ การศึกษาใช้การสัมภาษณ์ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ โดยการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาชีพครูในปีแรกเปรียบเทียบกับชั้นปี 4 ที่ไม่ได้ใช้หลักสูตรนี้ งานวิจัยนี้แสดงนัยสำคัญของทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพรวมถึงประโยชน์ของหลักสูตรของนักศึกษาวิชาชีพครู งานวิจัยนี้กล่าวถึงทั้งส่วนของทฤษฎีและส่วนของการปฏิบัติเน้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของผู้ที่มีความสัมพันธ์กับผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานและผู้เรียน การจับกลุ่ม การระบุเป้าหมาย การทำงานด้วยกัน กิจกรรมสร้างความเชื่อใจ การตระหนักถึงภาษากาย เสียง และประสิทธิภาพในการออกเสียง การประเมินผลใช้การประเมินศักยภาพที่ทำการประเมินทั้งกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้สอนและเพิ่มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ หลักสูตรนี้ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีอยู่เดิมเกี่ยวกับการสื่อสาร ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารกับการสอน การฝึกปฏิบัติจำเป็นสำหรับการเรียนทักษะมากกว่าการเรียนทฤษฎีเพียงอย่างเดียว การใช้ทักษะการสื่อสารระหว่างการฝึกการสอนทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง (self-Efficacy) ผู้วิจัยเสนอว่าการเรียนทักษะการสื่อสารเพียงภาคเรียนเดียวไม่เพียงพอ ต้องมีการใช้ทักษะการสื่อสารร่วมด้วยทั้งหลักสูตร (Akpınar, 2009)

Morreale & Pearson (2008) ศึกษาเกี่ยวกับคำกล่าวที่ว่า การสอนการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการประสบความสำเร็จของผู้เรียนทั้งส่วนตัวและด้านอาชีพในอนาคต การวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic Analysis) จากบทความ 93 เรื่อง รวมถึงบทความในหนังสือพิมพ์, รายงานและการสำรวจ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการสื่อสารในภาพรวม เป็นการพัฒนาการศึกษาทั้งองค์รวมไปถึงความรับผิดชอบต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมการทำงานและการใช้ชีวิตในหน่วยงานที่เป็นที่ทำงานรวมถึงการประสบความสำเร็จในอาชีพ ผลที่ได้แบ่งออกเป็น 6 แก่นสาระ คือ 1)

การศึกษาการสื่อสารแสดงบทบาทสำคัญในการพัฒนาตนเองโดยการเพิ่มความสัมพันธกับตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยการพัฒนาทักษะการสื่อสาร 2) การพัฒนาสถาบันการศึกษาการศึกษาการสื่อสารเพิ่มคุณภาพของการสอนในชั้นเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกันในสภาพแวดล้อมทางด้าน การศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในโลกทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรมลักษณะนี้แสดงว่าการศึกษาด้านการ สื่อสารมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะและเปราะบางต่อสังคม การเมืองทำให้เกิดความต่อเนื่องใน เชิงบวกทางสังคมและลบขอบเขตเกี่ยวกับวัฒนธรรม 4) ความสำเร็จในอาชีพ การศึกษาการสื่อสาร ช่วยให้ผู้ประสบความสำเร็จและเพิ่มความคล่องตัวในอาชีพ 5) เสริมสร้างกระบวนการและการใช้ชีวิต ในองค์กร 6) เกี่ยวข้องโดยตรงกับศตวรรษที่ 21

Aylor (2003) ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารสำหรับ ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ของผู้สอนและผู้เรียน งานวิจัยนี้ได้นำเสนอสิ่งที่จำเป็นสำหรับการ เพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน สิ่งแรกคือต้องให้ความสำคัญกับทั้งเนื้อหาและมีมิติสัมพันธ์ ต่อมา ผู้สอนควรสำรวจประเด็นปัญหาของผู้เรียนทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านการ อภิปรายในชั้นเรียนและการมอบหมายงานเพื่อทำความเข้าใจความต้องการจำเป็นและการรับรู้ของ ผู้เรียน และท้ายที่สุดสำหรับการสอนเกี่ยวกับการสื่อสารควรเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ในลักษณะของกระบวนการระหว่างบุคคล

Aitken and Shedletsky (2002). ศึกษาการอภิปรายอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในรูปแบบของการ สื่อสารที่เฉพาะเจาะจงด้วยหลักสูตรพัฒนาทักษะการสื่อสาร 3 หลักสูตร วัตถุประสงค์เพื่ออ้างอิงถึง กลุ่มสื่อสารทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลาผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือบอร์ดข้อความ พบว่า การสนทนา และ ข้อความด่วน ให้ประโยชน์น้อยกว่าการสื่อสารผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือบอร์ดข้อความสำหรับปฏิสัมพันธ์กลุ่ม การอภิปรายออนไลน์เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการผสมผสาน การสัมมนา การค้นคว้าข้อมูลจากห้องสมุด การพูดคุย และ จดหมายข่าว หลักสูตรพัฒนาทักษะการ สื่อสารการเรียนรู้จะเน้นการอภิปรายออนไลน์เป็นตัวหลักของหลักสูตรออนไลน์ ระบุว่า การอภิปราย ทางวิชาการควรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเสนอแนวคิด เรียนรู้สารสนเทศใหม่ ค้นหาว่าใครจะเห็น ด้วยกับแนวคิดที่นำเสนอ เพื่อแสดงข้อมูล เพื่อทดสอบแนวคิด และเพื่อรับฟังความคิดของผู้อื่น วิธีการสอนในหลักสูตรแบ่งเป็น 3 หลักสูตร คือ 1) พื้นฐานการสื่อสาร โพสต์คำถามของสัปดาห์ ผู้เรียนสรุปสิ่งที่อ่านหนึ่งย่อหน้าทุกสัปดาห์ ซึ่งให้เห็นสาระสำคัญของแต่ละชิ้นงานและคำแนะนำจาก การอ่านของผู้อื่นและอภิปรายงานร่วมกัน 2) หลักสูตรการสื่อสารกับตนเอง การสอนแบบทีมโดยใช้ ตำราออนไลน์ การอภิปรายด้วยไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และระบบบอร์ดข้อความ ผู้เรียนจะโพสต์ บทความทุกสัปดาห์จากนั้นจะทำการอภิปรายงานของผู้อื่น ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดออนไลน์ การเขียน บทความอิเล็กทรอนิกส์ และการทดสอบแบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง 3) หลักสูตรการสื่อสาร ระหว่างบุคคล หลักสูตรการเขียนในลักษณะเข้มข้นร่วมกับการอภิปรายออนไลน์ด้วยสมมุติศึกษา

ผู้สอนติดตามร่องรอยการโพสต์ข้อความ ก่อนชั่วโมงเรียนผู้เรียนจะต้องโพสต์บทความประจำสัปดาห์ พร้อมกับสำเนาของบทความวิจัยออนไลน์

Goris, Vaught and Pettit (2000) ทำการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง 302 คน เรื่อง ผลที่เกิดจากทิศทางการสื่อสารที่มีต่อศักยภาพในงานและความพึงพอใจที่มีต่องาน แสดงให้เห็นว่า ทิศทางในการสื่อสารมีผลต่อศักยภาพและความพึงพอใจเกี่ยวกับงานระดับสูง และประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นจากความสอดคล้องกันระหว่างความต้องการจำเป็นของแต่ละคน และคุณลักษณะหรือขอบเขตของงาน โดยพิจารณาจากความสอดคล้องกันของงานและผลลัพธ์ในการทำงาน

วัชรพล วิบูลยศรีน (2556) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน สื่อสังคมที่เลือกใช้ในงานวิจัย คือ กระดานอภิปรายและวิกิ รูปแบบที่พัฒนาประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กลยุทธ์การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน สื่อสังคม ผู้เรียน ผู้สอนและการประเมินผล ขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนตัดสินใจ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนรับทราบผล และขั้นประเมิน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนและ ผลงานเขียนฯ รอบ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนรอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุดม รัตนอัมพรโสภณ (2544) ศึกษาผลของการสื่อสารในเวลาเดียวกันและต่างเวลาในการเรียนรู้ผ่านเว็บโดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ลงทะเบียนเรียน วิชา คอมพิวเตอร์ในการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 52 คน จัดเข้ากลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ได้แก่ กลุ่มที่เรียนโดยใช้การสื่อสารในเวลาเดียวกันด้วยเว็บเซท กลุ่มที่เรียนโดยใช้การสื่อสารต่างเวลากันด้วยเว็บบอร์ด และกลุ่มที่เรียนโดยใช้การสื่อสารต่างเวลากันด้วยเว็บเมล์ทั้ง 3 กลุ่มใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบสอบถามอีคิว และ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มที่เรียนด้วยการสื่อสารในเวลาเดียวกันและนักศึกษากลุ่มที่เรียนด้วยการสื่อสารต่างเวลากันผ่านเว็บโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

ดวงธิดา รักษาแก้ว (2552) ศึกษาผลของปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ รวม 8 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลอง เว็บการเรียนโดยใช้กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนแบบวัดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรม

ปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลอง และ แบบประเมินสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนบนบล็อก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่เรียนด้วยปฏิสัมพันธ์การเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลองมีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลองช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีความมั่นใจในการสื่อสาร มีอิสระในการเรียน การฝึกฝนการสื่อสาร การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า รวมถึงผู้เรียนมีระดับการสะท้อนการเรียนรู้บนบล็อกในระดับสูงทุกประเด็น สามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนกับสถานการณ์อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถสะท้อนการเรียนรู้และสื่อความหมายที่ต้องการได้อย่างชัดเจน และผู้เรียนสามารถทบทวนความเข้าใจในสิ่งที่เรียนและสรุปความรู้ที่ได้เรียนมาอย่างชัดเจน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะการสื่อสารถูกระบุว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการประสบความสำเร็จทั้งส่วนตัวและอาชีพ ทักษะการสื่อสารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพ งานวิจัยระบุว่าควรพัฒนาทักษะการสื่อสารตั้งแต่ช่วงที่เป็นนักศึกษา แต่พบงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูค่อนข้างน้อยทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ วิธีการพัฒนาทักษะการสื่อสารระบุถึงการให้ความสำคัญกับเนื้อหาและมิติสัมพันธ์ของการสื่อสารทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผ่านการอภิปรายและการมอบหมายงาน โดยเน้นปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของกระบวนการระหว่างบุคคล และพิจารณาความสอดคล้องของงานร่วมด้วย ขณะที่การพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการเรียนออนไลน์ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีความมั่นใจในการสื่อสาร มีอิสระในการสื่อสาร ฝึกฝนและทบทวนความรู้ได้อย่างชัดเจน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน

การเรียนรู้จากการทำงานพัฒนาจากทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของคอลบ์ (Kolb's Experiential Learning Theory) โดยการเพิ่มการจัดการความรู้โดยชุมชนนักปฏิบัติและเน้นการเรียนรู้ที่กิจกรรมของผู้เรียนในที่ทำงาน (Brennan, and Little, 2006) เป้าหมายหลักของการเรียนรู้จากการทำงาน คือ ต้องการสร้างทักษะความเป็นมืออาชีพและต้องการให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และพบว่าการเรียนรู้จากการทำงานถูกนำไปใช้ในการจัดการศึกษาในประเทศกลุ่มประเทศยุโรปรวมถึงประเทศออสเตรเลียและประเทศ สหราชอาณาจักรอย่างแพร่หลาย ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 2001 และยังคงดำเนินการต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยลักษณะของการจัดการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตที่เรียนรู้จากการทำงาน เรียกว่า “หลักสูตรการเรียนรู้จากการทำงาน” กลุ่มผู้เรียน คือ ผู้ที่ทำงานเต็มเวลา และมักใช้การวิจัยภาคสนามในการดำเนินงานในสถานที่ทำงานของตนเอง ผู้เรียนจะมีการพบผู้สอนจากมหาวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอ

และมีการเข้ากลุ่มพบปะเพื่ออภิปรายถึงวิธีการ การแลกเปลี่ยนปัญหา และพัฒนากระบวนการคิด ร่วมกัน การจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 3 ส่วน คือ สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ และผู้เรียน การจัดระบบการเรียนการสอนเป็นในลักษณะที่คล้ายคลึงกับการเรียนการสอนทางไกล (Boud, and Symes, 2000)

2.3.1 ความหมายของการเรียนรู้จากการทำงาน

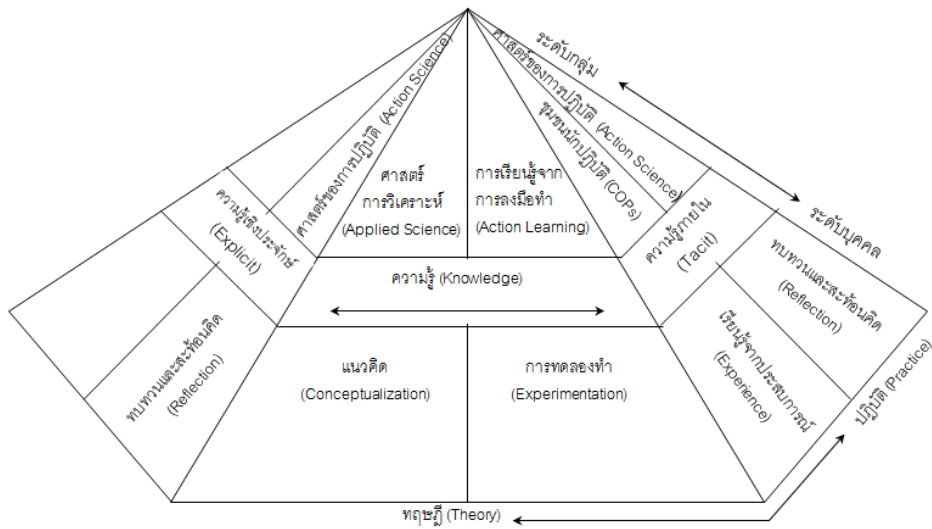
ความหมายของการเรียนรู้จากการทำงาน ถูกกล่าวถึงในลักษณะที่สอดคล้องกัน คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้เชิงทฤษฎีทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษากับการเรียนรู้เชิงปฏิบัติในที่ทำงาน เน้นรูปแบบการเรียนรู้จากการทำงานจากภาระงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และการระบุที่สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการและขั้นตอนในการทำงานในฐานะลูกจ้างในที่ทำงาน การเรียนรู้ผ่านการทำงานอย่างอิสระ เป็นกระบวนการจัดการตนเองที่ได้รับการสนับสนุน โดยการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและที่ทำงาน (Costley, 2001; Durannt, Rhodes, and Young, 2009; Raelin, 2008; Smith, and Betts, 2000; Sobiechowska, and Maisch, 2007; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551; สุพรหม ทำจะดี, 2552) ขณะที่ Smith and Betts (2000) ระบุว่า การเรียนรู้จากการทำงานเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลในงาน การเรียนรู้ในที่ทำงานเป็นที่ตั้งและเรียนรู้ผ่านการทดลองทำงาน โดย Costley (2001) เน้นว่าการเรียนรู้จากการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีลักษณะของความยืดหยุ่น การเรียนรู้มีการเชื่อมโยงจากเชิงประจักษ์ ไปยังความรู้ในตัวบุคคล ในระดับบุคคลและการทำงานเป็นกลุ่มโดยการพัฒนาความรู้อย่างเป็นพลวัต (Raelin, 2008) อีกนัยหนึ่งการเรียนรู้จากการทำงานถึงถูกกล่าวว่า เป็นการแสดงออกถึงความสามารถที่สะท้อนจากทักษะ ความรู้และกระบวนการทำงาน ที่เรียกว่า “การฝึกฝนอย่างมืออาชีพ” (Durannt, Rhodes, and Young, 2009) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

จากความหมายของการเรียนรู้จากการทำงานโดยนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของการเรียนรู้จากการทำงาน ได้ว่า การเรียนรู้จากการทำงาน คือ การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เชื่อมโยงการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางวิชาการในชั้นเรียนตามหลักสูตรในกรอบคุณวุฒิทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และสะท้อนการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานด้วยภาระงานจริงในที่ทำงาน ซึ่งการเรียนรู้ในที่ทำงานนอกเหนือจากการเชื่อมโยงการเรียนรู้เนื้อหาทฤษฎีทางวิชาการและการฝึกปฏิบัติในการสร้างความรู้ สร้างทักษะความเชี่ยวชาญของมืออาชีพด้วยการ ทบทวนความรู้ผ่านการสะท้อนคิดด้วยตนเองและการสะท้อนคิดในระดับกลุ่มจนสามารถสังเคราะห์เป็นเทคนิคหรือกระบวนการใหม่ รวมถึงการเน้นการเรียนรู้วิถีชีวิตและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอีก

ด้วย ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่ได้ต้องผ่านการยอมรับจากทั้งสถาบันอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิ หน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต และสภาวิชาชีพ

2.3.2 ทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน

แนวคิดหลักที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ แนวคิดการเรียนรู้จากการทำงาน ของ
Realin (1997; 2008) แนวคิด สิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน คือ การกำกับตนเองและ
การแก้ปัญหาในสถานการณ์ทำงานจริง มีการเชื่อมโยงรูปแบบความรู้ ความรู้เชิงประจักษ์กับความรู้ที่
อยู่ในตัวบุคคล ด้วยวิธีการเรียนรู้จากทั้งทางทฤษฎีในสถาบันอุดมศึกษาและการปฏิบัติในทำงาน มี
การเรียนรู้ทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม โดยการพัฒนาความรู้อย่างเป็นพลวัต ซึ่งในปี ค.ศ. 1997
Raelin (1997) จึงได้นำเสนอกรอบแนวคิดของการเรียนรู้จากการทำงานที่มีพื้นฐานจากการเรียนรู้
จากประสบการณ์ของคอล์บในลักษณะของโมเดล 3 มิติ ที่มีฐานหลัก 2 ส่วน คือ โมเดลการเรียนรู้
(model of learning) ประกอบด้วย ทฤษฎีและปฏิบัติ และรูปแบบของความรู้ (form of
knowledge) ประกอบด้วยความรู้ภายใน (tacit) และความรู้เชิงประจักษ์ (explicit) ลำดับกิจกรรม
เป็นการทำงาน เริ่มจากระดับบุคคล (individual level) เมื่อเกิดการดำเนินการร่วมกันระหว่างฐาน
โมเดลการเรียนรู้และรูปแบบของความรู้ตามกรอบของการกระทำ ถึงอย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ใน
สถานที่ทำงานต้องขยายการเรียนรู้ไปยังระดับกลุ่ม (collective level) ที่นิยามว่าเป็นเพื่อนร่วมงาน
ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

ภาพที่ 2.3 รูปแบบของการเรียนรู้จากการทำงาน (A model of Work-Based Learning)
Raelin (2008)

โมเดลดังกล่าวมีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นพลวัต โดยขั้นตอนต่างๆไม่ได้แยกจากกันโดยสิ้นเชิง ซึ่งมีรายละเอียดของส่วนประกอบภายในโมเดล ดังนี้

1. การเรียนรู้จากการทำงานในระดับบุคคล ความสัมพันธ์ของส่วนประกอบระดับบุคคล ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ผลจากการผสมผสานในแต่ละส่วนย่อย ประกอบด้วย แนวคิด (conceptualization) การทดลองทำ (experimentation) ทบทวนและสะท้อนกิจกรรม (Reflection) เรียนรู้จากประสบการณ์ (experience)

	ความรู้เชิงประจักษ์ (explicit)	ความรู้ภายใน (tacit)
ทฤษฎี (ความรู้)	แนวคิด (conceptualization)	การทดลองทำ (experimentation)
การปฏิบัติ (ประสบการณ์)	ทบทวนและสะท้อนกิจกรรม reflection)	เรียนรู้จากประสบการณ์ (experience)

ภาพที่ 2.4 การเรียนรู้จากการทำงานในระดับบุคคลตามแนวคิดของ Raelin

แนวคิด แนวคิดพื้นฐานที่ว่าแต่ละบุคคลใช้ทฤษฎีช่วยในการอธิบายเหตุผล นำไปใช้กับการสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นจะแปลแนวคิดให้เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันนำแนวคิดไปใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจ และใช้เป็นพื้นฐานในการสะท้อนคิดและประเมินผลการกระทำซ้ำ

การทดลองทำ ใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (learning by doing) ของ Dewey เชื่อว่าการลงมือปฏิบัติงานหรือกิจกรรมเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในการเรียนรู้ ต้องมีการทดลองกับสถานการณ์ในโลกความเป็นจริง ขณะเดียวกันผู้เรียนก็ต้องการใช้ความรู้จากแนวคิด เพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวหรือเป็นพื้นฐานว่ามีความเป็นไปได้หรือสามารถทำได้ Raelin (2008) อ้างถึง Argyris and Schon เพื่อใช้อธิบายการกระทำของคน ว่าการกระทำ ประกอบด้วย การวางแผน การลงมือทำ และการนำกลับมาทบทวนเพื่อดูว่าการกระทำนั้นเกิดผลตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าผลอยู่ในขอบเขตที่รับได้ต่อไปก็จะทำเหมือนเดิม ถ้ายอมรับไม่ได้จะต้องแนวทางใหม่ สิ่งที่สำคัญ คือ ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองนำแนวคิดและทฤษฎีมาใช้ในการทดลอง

ประสบการณ์ (experience) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้โดยผ่านประสบการณ์ ประสบการณ์จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหา ประสบการณ์เสริมพลังให้ความรู้ภายใน ที่ได้จากการทดลอง และกิจกรรมทางปัญญาที่อยู่ภายใต้จิตสำนึก นักปฏิบัติที่ได้รับข้อมูลประสบการณ์จากกิจกรรมทางปัญญา จะสามารถใช้กระบวนการคิดได้มากกว่า แต่ก็สามารถใช้ข้อมูลที่มีความซับซ้อนและความเชื่อมโยงในระหว่างตัวแปรต่างๆ ได้ ขณะที่ความรู้เชิงประจักษ์ ที่ผู้เรียนตระหนักรู้ว่ากำลังเรียนรู้ สามารถเขียนเป็นภาษา คำพูด จึงเข้าใจได้ว่า ความรู้ที่นำไปใช้สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ

การสะท้อนคิด การสะท้อนคิดเป็นการเปิดเผยความคิดและประสบการณ์ในสิ่งที่ตัวเองวางแผนไว้ จากการสังเกตหรือความต้องการให้เกิดความสำเร็จระหว่างการปฏิบัติ ดังนั้น การสะท้อนคิด จึงกลายเป็นพื้นฐานสำคัญของเรียนรู้จากการทำงานในสถานการณ์การเรียนรู้ระดับบุคคล และมีการวิเคราะห์มากขึ้นในระดับกลุ่ม

2. การเรียนรู้จากการทำงานในระดับกลุ่ม ประกอบด้วย ศาสตร์การวิเคราะห์ การเรียนรู้จากการลงมือทำ ชุมชนนักปฏิบัติ (COPs) กิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วม ศาสตร์ของการปฏิบัติ เรียนรู้ อธิบายได้

ความรู้

	ความรู้เชิงประจักษ์ (explicit)	ความรู้ภายใน (tacit)
การเรียนรู้ (ทฤษฎี (ความรู้))	ศาสตร์การวิเคราะห์ (applied science)	การเรียนรู้จากการลงมือทำ (action learning)
การปฏิบัติ (ประสบการณ์)	ศาสตร์ของการปฏิบัติ เรียนรู้ อธิบายได้ (action science)	ชุมชนนักปฏิบัติ กิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วม (COPs)

ภาพที่ 2.5 การเรียนรู้จากการทำงานในระดับกลุ่มตามแนวคิดของ Raelin

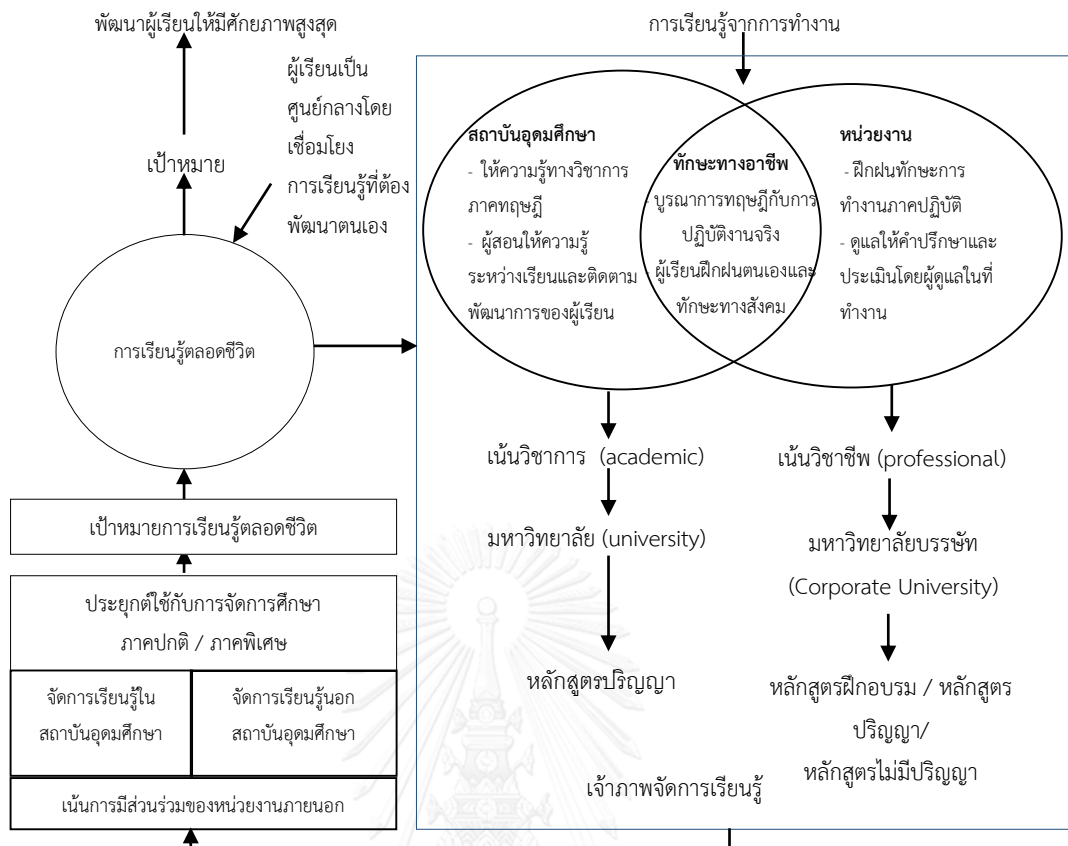
ศาสตร์การวิเคราะห์ เป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีเป็นกระบวนการรวมทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัติงานในภาคปฏิบัติ

การเรียนรู้จากการลงมือทำ เป็นวิธีการที่จะนำการเรียนรู้จากการทำงานไปสู่สภาพแวดล้อมของงาน เป็นการนำทฤษฎีไปสู่การใช้ความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคลโดยเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานในขณะกำลังจะแก้ปัญหาจริงในชีวิตทำงาน

ชุมชนนักปฏิบัติ ชุมชนนักปฏิบัติเอื้อประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนความคิดภายในกลุ่มในฐานะของสมาชิกกลุ่ม ให้ความสนใจในประเด็นของปัญหาร่วมกันมีเป้าหมายร่วมกัน การสะท้อนความคิดของตนกับกลุ่มถือเป็นการทบทวนความคิดและนำเสนอความคิดเพื่อการพัฒนาทั้งตัวผู้เรียนและหน่วยงานอีกด้วย

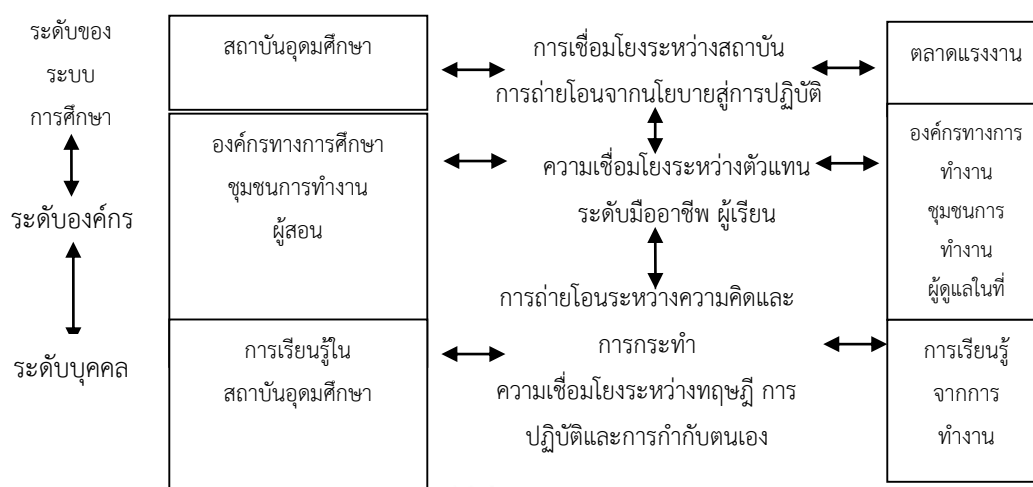
ศาสตร์ของการปฏิบัติ เรียนรู้ อธิบายได้สมาชิกของชุมชนนักปฏิบัติจะร่วมกันสะท้อนคิดและเริ่มต้นทดสอบสมมติฐานและกระบวนการให้เหตุผลบนสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

การพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุดเป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการผสมผสานการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในสถาบันอุดมศึกษาและเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอก โดยเจ้าภาพหลักในการเรียนรู้ คือ สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงาน สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทด้านวิชาการ ส่วนหน่วยงานเน้นบทบาทการปฏิบัติทางวิชาชีพ ตามแนวคิดของ Realin การเชื่อมโยงความรู้ทางวิชาการในภาคทฤษฎี และการฝึกฝนทักษะการทำงานภาคปฏิบัติในที่ทำงาน รวมถึงดูแลให้คำปรึกษา และประเมินโดยผู้ดูแลในที่ทำงาน ด้วยความร่วมมืออย่างเป็นทางการจากทั้งสองส่วนนี้เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ผู้เรียนเกิดทักษะทางอาชีพ ความร่วมมือในการกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่ต้องการ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะที่ตรงกับสายอาชีพและวิชาชีพตามศักยภาพของตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องในลักษณะของการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ (CPD)

ภาพที่ 2.6 ความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานในการจัดการเรียนรู้จากการทำงานที่นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ศิริโรจน์ ผลพันธิน, 2555)

ประโยชน์ที่ได้รับไม่เพียงแต่เกิดกับผู้เรียนเท่านั้น แต่สถาบันอุดมศึกษายังสามารถนำเอาทฤษฎีทางวิชาการไปสู่การปฏิบัติจริง อีกทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้สอนในส่วนหนึ่งรวมถึงสถาบันอุดมศึกษายังได้ประเมินและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อเสนอของหน่วยงานโดยตรง และยังเป็นการพัฒนาพนักงานให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของการทำงานและนำสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่ให้ความรู้ทางวิชาการในภาคทฤษฎีและเชื่อมโยงกับ การเรียนรู้จากการทำงานในหน่วยงานภายนอก ที่มีการดำเนินงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดทั้งในระดับของระบบการศึกษา ระดับองค์กรและระดับบุคคล ซึ่งในงานวิจัยนี้การเรียนรู้จากการทำงานเกิดขึ้น ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ภาพที่ 2.7 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษากับการเรียนรู้จากการทำงาน (Stenström, and Tynjälä, 2009)

จากทฤษฎีพื้นฐานที่นำมาสู่แนวคิดการเรียนรู้จากการทำงานที่มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดในด้านการส่งผลต่อการปฏิบัติจริงภายใต้สถานการณ์จริง ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดสำคัญ คือ องค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงาน เพื่อนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยต่อไป

2.3.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงาน

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงาน ดังนี้ Darche et al (2009) ระบุ 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งในการทำงาน
2. มีชุมชนนักปฏิบัติ
3. มีการหมุนงาน

Linda (2007) ระบุ 6 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้ประสานงาน
2. สถานที่เรียนรู้ สถานที่ทำงานของผู้เรียนเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้
3. หัวหน้างานในที่ทำงาน หรือ ผู้มีประสบการณ์ในที่ทำงาน
4. ข้อตกลงในการด้านการศึกษา
5. แผนการศึกษา ร่างแผนการศึกษา
6. การวัดและประเมินผล

Brennan (2005) ระบุองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับงานและผู้เรียน ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับภาระงาน (task related)
2. เกิดนวัตกรรม (innovation) เทคนิคใหม่และกระบวนการที่คิดค้นใหม่
3. ผู้เรียนการจัดการตนเอง (autonomously)และการกำกับตนเอง
4. เชื่อมโยงกับการเพิ่มศักยภาพส่วนบุคคลและการเพิ่มศักยภาพขององค์กร

Eraut (2004) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในการทำงาน ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับบุคคลภายนอก
2. มีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. ขอบข่ายของกิจกรรมต้องยืดหยุ่นและมีการตัดสินใจด้วยความรอบคอบ
4. ขอบเขตและความต้องการ ประดิษฐ์คิดค้น แก้ปัญหา ทั้งแบบเดี่ยวและเป็นทีม
5. ผู้เรียนมีโอกาสออกแบบ ทบทวนและคิดเชิงกลยุทธ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ในงาน
6. ผู้เรียนเรียนรู้ให้ดีที่สุดตามศักยภาพของตัวเอง ผ่านการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่

เป็นทางการในที่ทำงาน

Gallacher and Reeve (2002) กล่าวถึง 4 องค์ประกอบหลัก คือ

1. โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร เกิดจากสถาบันอุดมศึกษาร่วมกับหน่วยงาน
2. วิธีการเรียนรู้และการส่งมอบความรู้ที่มีความยืดหยุ่น เพื่อสนับสนุนความต้องการในด้านการเพิ่มทักษะที่มีความหลากหลาย จึงต้องยืดหยุ่นทั้งเนื้อหาการเรียนรู้ ยืดหยุ่นตามความสามารถของผู้เรียน ยืดหยุ่นในแง่ของเวลาและสถานที่รวมถึงโหมดของการเรียนรู้ ทำให้เกิดแรงจูงใจภายในและการกำกับตนเองสัมพันธ์กับลักษณะของการเรียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์

3. การประเมินเน้นความเกี่ยวข้องและส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษาหน่วยงาน จึงคำนึงถึงทั้งมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพระดับชาติและข้อตกลงที่มาจากหน่วยงานประสบการณ์ก่อนเรียน รับรองประสบการณ์เดิม ถือว่าประสบการณ์มีค่าเท่ากับการเรียนรู้ทางวิชาการแบบดั้งเดิม และควรได้รับการยอมรับในรูปแบบของหน่วยกิต ซึ่งถือเป็นการรับรู้ความสำเร็จในการเรียนรู้

Boud and Solomon (2001) ระบุองค์ประกอบ ดังนี้

1. การเป็นหุ้นส่วนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างกัน โดยการจัดทำสัญญาระหว่างกัน
2. ผู้เรียนเป็นพนักงานในหน่วยงาน การเรียนรู้มีสัญญาระหว่างกันในลักษณะของแผนการเรียนรู้ ที่ได้รับการยอมรับจากทั้งสถาบันการศึกษากับหน่วยงาน
3. โปรแกรมการเรียนรู้มาจากความต้องการของสถานประกอบการและผู้เรียน การทำงานถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

4. เน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล จุดเริ่มต้นและระดับการศึกษาของโปรแกรมกำหนดขึ้นโดยใช้ผลลัพธ์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีมาก่อน ทั้งประสบการณ์ด้านการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และการฝึกอบรม ผู้เรียนต้องรับรู้ของความสามารถในปัจจุบันก่อนที่จะเจรจาต่อรองเลือกโปรแกรมการเรียนรู้

5. การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ/งาน ที่ดำเนินการตามปกติในที่ทำงาน

6. สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ในลักษณะของสหวิทยาการ (transdisciplinary) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิทางวิชาชีพและเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย ด้วยหลักการของการเรียนรู้โดยตรงและการเรียนรู้ผ่านการทำงาน

จากองค์ประกอบทั้งหมดที่กล่าวถึงข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงานได้ดังนี้

1. งาน ที่มีโครงสร้างและเนื้อหาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่าง สถาบันอุดมศึกษา กับหน่วยงาน ภายใต้ข้อตกลงหรือบันทึกเดือนความจำร่วมกันที่มีการระบุความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในระดับหน่วยงานและระดับบุคคล ข้อตกลงในระดับหน่วยงานจะเป็นส่วนของโครงสร้างหลักสูตรโดยมีแนวทางการปฏิบัติงานร่วมงาน ส่วนข้อตกลงในระดับรายวิชาจะเป็นข้อตกลงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรที่เกิดขึ้นระหว่างผู้สอน พี่เลี้ยงและ ผู้เรียน

2. บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้สอน พี่เลี้ยงและผู้เรียน โดย

ผู้สอน ทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวแทนของสถาบันอุดมศึกษาในการดูแลอำนวยความสะดวก (facilitator) ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรความร่วมมือทางวิชาการที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิและสอดคล้องกับหลักประกันคุณภาพการศึกษา

พี่เลี้ยง ได้แก่ หัวหน้างานในหน่วยงาน หรือ ผู้มีประสบการณ์ในหน่วยงาน ทำหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับงาน สอนงาน และให้กำลังใจผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้ในที่ทำงาน

ผู้เรียน การเรียนรู้เปลี่ยนจากการสอนโดยตรงหรือการเรียนแบบทางการ นำไปสู่การรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการวางแผนการเรียนรู้ของตนเองบนฐานความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อนในหลักสูตรโดยความเห็นชอบของผู้สอนและพี่เลี้ยง การวิเคราะห์งานเพื่อนำมาเป็นเป้าหมายการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาทักษะที่เป็นความต้องการอย่างแท้จริงของตัวผู้เรียนเอง

3. กิจกรรม ที่ประกอบด้วย การตั้งเป้าหมายเพื่อจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสารที่มีการระบุ ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะได้รับในที่ทำงาน ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้การยอมรับของผู้สอนและพี่เลี้ยง โดยกิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะที่ยืดหยุ่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมเน้นให้เกิดการคิดค้น การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ทั้งแบบเดี่ยวและเป็นทีม มีการสื่อสารทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในที่ทำงานที่สอดคล้องกับ

หลักสูตรการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและเชื่อมโยงกับภาระงานในการปฏิบัติงานจริง โดยผู้สอน พี่เลี้ยงและผู้เรียนมีข้อตกลงร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. เทคโนโลยี เกี่ยวข้องกับการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ รวมทั้งทรัพยากรในที่ทำงาน เช่นเดียวกับการใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาในส่วนของการทำงาน แหล่งเรียนรู้ ด้านทฤษฎีทางวิชาการที่ผู้เรียนสามารถใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ สำหรับการ ค้นคว้า การขอคำปรึกษาและอำนวยความสะดวกด้านวิชาการรวมถึงการใช้ชีวิตในฐานะผู้เรียนใน สถาบันอุดมศึกษา ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบออนไลน์

5. การประเมินผล การประเมินผลเกิดขึ้นจากทั้งผู้สอนและพี่เลี้ยง ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในหน่วยงานถูกประเมินโดยพี่เลี้ยงซึ่งจะทำหน้าที่ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็น รายบุคคล ด้านการประยุกต์ใช้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง การประเมินจะรวมทั้ง ด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมืออาชีพในงาน ในขณะที่ผู้สอนจะทำ หน้าที่ประเมินความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ การนำทฤษฎีไปใช้งาน ทั้งนี้ ในส่วนการรับรองคุณวุฒิจะอยู่ภายใต้การประเมินของสถาบันอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

จะเห็นว่า การเรียนรู้จากการทำงานแตกต่างจากการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบดั้งเดิมอย่าง เห็นได้ชัด นั่นคือ ประการแรก การเรียนรู้การทำงานเป็นศูนย์กลางของการสะท้อนจากการปฏิบัติ ไม่ใช่แต่เพียงในด้านของทักษะทางเทคนิคที่เกิดขึ้นในระหว่างเรียน แต่ยังมีกรอบทบทวนการเรียนรู้จาก ประสบการณ์เป็นสำคัญ ประการที่สอง ยึดมุมมองการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการกระทำและการ แก้ปัญหาภายในสภาพแวดล้อมการทำงาน สร้างความรู้เป็นกิจกรรมที่ใช้ร่วมกันและร่วมเป็นหนึ่งใน การแลกเปลี่ยนแนวคิดและปัญหาพร้อมกัน การเรียนรู้จากการทำงานไม่เพียงแต่ได้ความรู้ แต่ยังได้ แนวทางในการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ สอดคล้องผลลัพธ์ของการเรียนรู้ 3 ประการ คือ 1) ผลที่ได้มา ระหว่างปฏิบัติ หรือ ผลที่เกิดขึ้นระหว่างทำงาน 2) การสร้างความรู้และการใช้ประโยชน์จากการสร้าง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และ 3) ผู้เรียนแสดงออกถึงความเชี่ยวชาญในการเรียนรู้วิธีการที่จะ เรียนรู้

2.3.4 ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงาน

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้นำแนวคิดการเรียนรู้จากการทำงานไปประยุกต์ใช้ และนำเสนอขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นภาพรวมในการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน นักวิชาการ และหน่วยงานทางการศึกษาได้นำเสนอขั้นตอนของการเรียนรู้จากการทำงานโดยมีรายละเอียดดังนี้

Elliot (2009) กล่าวถึง การนำการเรียนรู้จากการทำงานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย Northumbria ที่มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้เรียนทำแผนการเรียนรู้กับผู้สอน และ พี่เลี้ยง
2. ผู้เรียนเรียนรู้ภายใต้แผนการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระ และค้นหาความรู้ในทำงาน
3. จัดทำแผนงานบนพื้นฐานของการทำงาน
4. นำเสนอรายงานนิพนธ์บนพื้นฐานของการทำงาน
5. ใช้ความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

Rhodes and Shiel (2007) เสนอ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจ ผู้เรียนสำรวจความต้องการของหน่วยงานเพื่อระบุเป้าหมายสำหรับโครงการที่เหมาะสมบนประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้เรียน

2. ระบุข้อเสนอ โดยผู้เรียนเจรจาต่อรองกับพี่เลี้ยงและผู้สอน ทั้งเรื่องของจุดเน้นและขอบเขตของแผนงานที่ตรงกับความต้องการของ หน่วยงาน สถาบันอุดมศึกษาและความต้องการของตัวผู้เรียน

3. การหาข้อมูล ผู้เรียนใช้การปฏิบัติด้วยวิธีการที่เหมาะสม ทั้งทักษะและเทคนิคที่จำเป็นในการรวบรวมความรู้ตาม “หัวข้อ” ของแผนงานที่ระบุ

4. การวางแผน ผู้เรียนพัฒนาแผนที่มีรายละเอียดสำหรับการดำเนินงาน

5. การนำแผนงานไปใช้ ผู้เรียนนำแผนงานไปใช้ภายในระยะเวลาที่ตกลงกันได้

6. การนำเสนอและประเมินผลแผนงาน ผู้เรียนนำเสนอและประเมินแผนงาน ตามแนวคิดรูปแบบ และทฤษฎีที่ค้นคว้าเพื่อนำเสนอด้วยวาจาและรายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร

NES (2008) ระบุขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประเมินความรู้และทักษะปัจจุบันผ่านการพัฒนา ด้วยแผนพัฒนาตนเองตามผลการวิเคราะห์ช่องว่างที่ยังมีอยู่ (Gap analysis)

2. อภิปรายผลการวิเคราะห์ช่องว่างที่เกิดขึ้นกับพี่เลี้ยงและผู้สอน

3. กำหนดแผนการพัฒนาการเรียนรู้

4. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนพัฒนาการเรียนรู้

5. ประเมินผลและส่งหลักฐานการทำงานเพื่อเป็นหลักฐานความสำเร็จในงาน

Linda (2007) เสนอขั้นตอนของการเรียนรู้จากการทำงาน 7 ขั้นตอน คือ

1. ระบุความรู้ ทักษะและความสามารถของผู้เรียน (KSAs)

2. จัดลำดับความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ แผนการศึกษาที่นำไปใช้ควรเริ่มจากงานที่ง่ายและอยู่บนความสำเร็จของตัวเอง

3. ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะ ความรู้และคุณลักษณะ รวมถึงกิจกรรมในชั้นเรียนและการเรียนรู้ในงาน

4. ออกแบบแผนการศึกษาของผู้เรียน

5. ระบุภาระงานและข้อตกลงการเรียนรู้ในชั้นเรียนและในที่ทำงาน

6. พัฒนาวិชาการ/วิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

7. ระบุแผนการประเมินผู้เรียน ต้องบันทึกความสำเร็จของผู้เรียน วัดและบันทึก ความก้าวหน้าของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยการประเมินรวมถึง 1) ความก้าวหน้าทาง ทักษะอาชีพ 2) ทักษะคติในงานและความประพฤติ 3) คุณสมบัติและคุณลักษณะส่วนบุคคล ทั้งนี้ ผล การประเมินต้องผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำของผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษา

Tindal *et al.* (2007) ระบุขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงาน

1. ผู้เรียนพัฒนาแผนพัฒนาตนเอง

2. ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระหว่างการทำงานในที่ทำงาน

3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญในที่ทำงานและผู้เกี่ยวข้อง ดูผลป้อนกลับและ ประเมินปฏิบัติการที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลการเรียนรู้

ปวีณา หมตราคี (2552) เสนอขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียน เอกชน 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. การประเมินสภาพการจัดการเรียนรู้

2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้

กลุ่มที่ 2 ระบุขั้นตอนการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้ (Seufert, 2000) ระบุวงจรการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับแนวคิดในโมเดลการเรียนรู้จากการทำงานของ Raelin (2008) และ วงจร ทำ-เรียน-ทำ (The do-learn-do cycle) (Mumford, 2011) ซึ่งประกอบด้วยด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. การลงมือปฏิบัติ โดยดำเนินงานตามประสบการณ์ (Experience) ที่ได้รับใหม่ เน้นการ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ถือเป็นการเรียนรู้ตามแนวทางของการกระทำ (Action-oriented learning) ความก้าวหน้าในส่วนนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของพี่เลี้ยง

2. การสะท้อนคิด (Reflection) การเรียนรู้ตามแนวทางของการสะท้อนคิด (Reflection-oriented learning) ผ่านการพูด (Dialogue) และการคิด (Conceptualization) นอกจากการ สะท้อนคิดด้วยตนเองแล้ว การสร้างกระบวนการทางสังคม กิจกรรมทีมงานและเครือข่ายให้มี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะช่วยในการเปรียบเทียบประสบการณ์ของตนเองและสะท้อนประสบการณ์ของ คนอื่น ๆ ในขั้นตอนนี้ให้ผลป้อนกลับ ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

3. สรุปแนวคิดหรือประเด็นสำคัญ (Conclusion) ในรูปแบบของประสบการณ์ของผู้เรียน นำไปสู่ความรู้ใหม่ เป็น การถอดบทเรียน (Lesson learned) และการพัฒนารูปแบบ เพื่ออธิบายถึง ประสบการณ์ และงานที่ได้ดำเนินการ ผ่านการสะท้อนคิดด้วยทฤษฎี หลักการ หรือคำอธิบายทาง วิชาการ

4. การนำแนวคิดใหม่ไปใช้ในทางปฏิบัติ เน้นการใช้ความรู้ใหม่โดยนำความรู้ใหม่ไปใช้ โดย นำข้อสรุป หลักการ หรือสิ่งใหม่ที่ได้ ไปใช้เพื่อปรับปรุงงาน เป็นการนำไปใช้ในการปฏิบัติ

จากขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานที่ได้จากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว ข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ขั้นตอนออกเป็น 2 กลุ่มและผสมผสานขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานในกลุ่มที่ 1 เป็นแกนหลักของงานวิจัยนี้ และผสมผสานกับวงจรการเรียนรู้ของกลุ่มที่ 2 โดยการระบุเป็นขั้นตอนย่อย ในขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการเรียนรู้ตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร เพื่อให้ การดำเนินการตามแผนที่ระบุมีขั้นตอนในทางปฏิบัติที่ชัดเจนและช่วยให้แผนที่วางไว้ที่ขั้นตอนการ ปฏิบัติที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะด้วยการปฏิบัติแบบวนรอบ 4 ขั้นตอนย่อย คือ การลงมือปฏิบัติ การสะท้อนคิด การสรุปหลักการและการนำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการทำงานเป็นวงจรการเรียนรู้ โดย สรุปเป็นขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานที่สมบูรณ์ได้ดังนี้

ขั้นประเมินขั้นต้นก่อนการเรียนรู้

1. การเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้ ประเมินความรู้และประสบการณ์เดิม
  - 1.1 การปฐมนิเทศ โดยการสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับรายละเอียดของ กระบวนการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียน
  - 1.2 ทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้และประสบการณ์เดิมที่มี
  - 1.3 ทบทวนความรู้พื้นฐานที่จำเป็นก่อนเรียน
2. ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาระงาน และความต้องการของหน่วยงาน
  - 2.1 วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของภาระงานในความรับผิดชอบ
  - 2.2 ระบุงานที่ต้องการพัฒนาเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
    - ขั้นออกแบบและพัฒนาแผนพัฒนางานและการสื่อสาร
3. การระบุทักษะการสื่อสารที่ต้องการพัฒนาและเชื่อมโยงกับงาน
  - 3.1 บูรณาการเนื้อหารายวิชากับทักษะการสื่อสาร
  - 3.2 ผู้เรียนจัดลำดับทักษะและคุณลักษณะ เมื่อเทียบกับงานที่จะพัฒนา
  - 3.3 เชื่อมโยงทักษะที่ต้องพัฒนากับภาระงาน
4. ผู้เรียนพัฒนาแผนพัฒนางานและการสื่อสาร
  - 4.1 ระบุกิจกรรมที่จะดำเนินการในแต่ละสัปดาห์
  - 4.2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร

4.3 เสนอแผนพัฒนางานและการสื่อสารให้พี่เลี้ยงและผู้สอน พิจารณาร่วมกับผู้เรียน และสรุปเป็นข้อตกลงร่วมกัน

ขั้นเรียนรู้ตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร

5. การดำเนินการเรียนรู้ตามแผนพัฒนางานและการสื่อสารที่ระบุ

5.1 การลงมือปฏิบัติ โดยศึกษาและดำเนินการตามแผนพัฒนางานและการสื่อสารที่ระบุ ด้วยการพัฒนางานใหม่ในที่ทำงานภายใต้การควบคุมดูแลของพี่เลี้ยง

5.2 การสะท้อนคิด ด้วยการบันทึกการสะท้อนคิดด้วยตนเองในสิ่งที่ปฏิบัติและ ประสบการณ์ผ่านมา จากนั้นใช้การสะท้อนคิดผ่านกระบวนการกลุ่มโดยใช้เครือข่ายทางสังคม เพื่อ เปรียบเทียบประสบการณ์ของตนเองและสะท้อนประสบการณ์ของคนอื่น ๆ

5.3 การสรุปแนวคิดหรือประเด็นสำคัญ โดยการนำเอาทฤษฎี หลักการ หรือคำอธิบาย ทางวิชาการมาทำการอธิบายงานใหม่ที่พัฒนาขึ้น

5.4 การนำแนวคิดสู่การปฏิบัติ นำข้อสรุป หลักการ หรือสิ่งใหม่ที่ได้ ไปใช้เพื่อปรับปรุง งาน เป็นการนำไปใช้ในการปฏิบัติโดยทดลองใช้ในที่ทำงาน บันทึกผลการใช้งาน และจัดทำรายงาน ผลการนำไปใช้

ขั้นนำเสนอผลงานและการประเมินผลผู้เรียน

6. การนำเสนอผลงาน

6.1 นำเสนอผลงานที่เป็นผลสำเร็จ โดยระบุถึงความเป็นมาของการเลือกงาน วิธีคิดและ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนา งาน ผลที่ได้จากการทดลองใช้ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง งานในอนาคต

6.2 แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนและผู้สอนในชั้นเรียน

7. การประเมินผล มีการบันทึกความสำเร็จของผู้เรียน วัดและบันทึกความก้าวหน้าของ ผู้เรียนที่มีต่อความรู้ทางวิชาการและประสิทธิภาพทางวิชาชีพ เพื่อประเมินทักษะการสื่อสารของ ผู้เรียนในที่ทำงาน การประเมินใช้เกณฑ์ตามเงื่อนไขของสถาบันอุดมศึกษา

2.3.5 แผนพัฒนางานและการสื่อสาร

นักวิชาการกล่าวถึงข้อตกลงในการจัดการเรียนรู้จากการทำงานโดยใช้คำที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะ เป็น แผนการศึกษา ข้อตกลงการเรียนรู้ สัญญาการเรียนรู้ แผนพัฒนาการเรียนรู้ หรือ แผนการ เรียนรู้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “แผนพัฒนางานและการสื่อสาร” โดยนักวิชาการให้ ความหมายที่สอดคล้องกันว่า แผนพัฒนางานและการสื่อสาร คือ ข้อตกลงหรือขอบเขตที่ระบุสำหรับการ จัดการกระบวนการเรียนรู้ในที่ทำงาน โดยมีการระบุรายละเอียดที่จะปรากฏในแผนดังนี้

Darche *et al.* (2009) แผนการเรียนรู้เป็นการกำหนดขอบเขตของทักษะและความรู้ ที่จะมุ่งเน้นขณะที่อยู่ในที่ทำงาน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับหน่วยงานและทุกคนที่เกี่ยวข้องเพื่อความชัดเจน เกี่ยวกับการระบุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ความคาดหวัง เวลา ความมุ่งมั่นสำหรับกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับหลักฐานของการเรียนรู้จากการทำงาน

NES (2008) แผนการพัฒนการเรียนรู้ ระบุขอบเขตที่สำคัญสำหรับการพัฒนาความสามารถ ของผู้เรียน และวิธีที่จะไปถึงเป้าหมายที่ระบุ รวมถึงระบุผลลัพธ์ของการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และหลักฐานการเรียนรู้ที่จะอยู่ในกระบวนการผลิต

Linda (2007) กล่าวว่า แผนการศึกษา คือ ร่างแผนการศึกษาที่ระบุทักษะ ความรู้ และ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะได้รับในที่ทำงานภายใต้คำแนะนำของหัวหน้างานและมีความสัมพันธ์กับ โปรแกรมการเรียน

Rhodes and Shiel. (2007) กล่าวถึง แผนงานการเรียนรู้ในลักษณะของข้อตกลงการเรียนรู้ ที่ควรระบุวัตถุประสงค์ รายละเอียดเพิ่มเติมวิธีการที่เหมาะสมและกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ โครงการ ผู้เรียนพัฒนาแผนที่มีรายละเอียดสำหรับการดำเนินงานของนวัตกรรมที่เฉพาะเจาะจง ระบุ รายละเอียดวิธีการดำเนินการ ระยะเวลา ทรัพยากร วิธีการประเมินผลและผลการดำเนินงาน

Brennan and Little (1996) กล่าวถึงข้อตกลงที่เกิดขึ้นในแผนการเรียนรู้ของการเรียนรู้จาก การทำงาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนแต่ละคนและหน่วยงาน การ ระบุวัตถุประสงค์ที่แสดงถึงผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น ระบุทรัพยากรที่ที่สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานจัดให้ ข้อตกลงเกี่ยวกับตารางเวลา ข้อตกลงเกี่ยวกับหลักฐานที่ใช้เพื่อแสดงความสำเร็จ ของผลลัพธ์การเรียนรู้ และข้อตกลงเกี่ยวกับวิธีการและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า แผนพัฒนางานและการสื่อสาร คือ ร่างแผนการศึกษาและ แผนการทำงานที่มีการกำหนดขอบเขตทักษะการสื่อสารที่ผู้เรียนจะได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ทั้ง ในที่ทำงาน ในชั้นเรียนและผ่านระบบ ภายใต้คำแนะนำของพี่เลี้ยงในที่ทำงานและสัมพันธ์กับ หลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่ดูแลโดยสถาบันอุดมศึกษา ภายในแผนพัฒนางานและการ สื่อสาร ควรประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการเรียนรู้ที่ระบุทั้งความรู้และความสามารถด้านการ สื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้ดูแลเด็ก
2. กิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้และพัฒนางาน
4. ทรัพยากรที่ใช้ทั้งที่จัดเตรียมโดยที่ทำงานและสถาบันอุดมศึกษา

5. การประเมินผล ที่ระบุทั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน วิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมินผล และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ใช้ในการประเมินผลงานและการเรียนรู้
6. ผลงาน ที่เป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์/ เป้าหมาย ที่กำหนดไว้

2.3.6 บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการเรียนรู้จากการทำงาน

การเรียนรู้จากการทำงานมีลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากการเรียนในชั้นเรียนตามปกติ ผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญในการเรียนรู้ประกอบด้วย ผู้สอน พี่เลี้ยง และผู้เรียน และมีบทบาทที่แตกต่างจากบทบาทในชั้นเรียนปกติทั่วไป (Linda, 2007; Renninger, and Granott, 2005; Stenström, and Tynjälä, 2009) ดังนี้

บทบาทของผู้สอน ตัวแทนของสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่สนับสนุนด้านวิชาการ

1. ช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อระบุมความชัดเจนในเรื่องของพฤติกรรม ความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้และเพื่อแนะนำผู้เรียนในระดับที่เหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความเป็นมืออาชีพ และ ความสำเร็จทางวิชาการ
2. พบผู้เรียนเป็นรายบุคคล เมื่อจำเป็นต้องมีการอภิปรายด้านวิชาการและทักษะด้านอาชีพ/วิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จในหลักสูตรการเรียนรู้จากการทำงาน
3. ช่วยพี่เลี้ยงในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
4. ช่วยพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากภาระงานที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษาทั้งด้านวิชาการอาชีพและการใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียน
5. แปลเกณฑ์ของงานให้ตรงกับพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง ความต้องการจำเป็นของกิจกรรมการเรียนรู้
6. นำการสัมมนา การปฏิบัติงานในการฝึกปฏิบัติ จัดเตรียมเนื้อหาบทเรียนและเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมของผู้ที่มีความหลากหลายในแต่ละระดับ
7. ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางวิชาการ
8. ประเมินหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านระบบของอุดมศึกษา นำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้และเกณฑ์การประเมิน เพื่อให้มั่นใจว่าตรงตามมาตรฐานของอุดมศึกษา รับผิดชอบด้านการประเมินเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิชาการ

บทบาทของพี่เลี้ยง หรือตัวแทนของหน่วยงาน หรือผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่สนับสนุนผู้เรียนในที่ทำงาน

1. แนะนำการเรียนรู้จากการทำงานเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเข้าร่วมในหลักสูตร
2. ช่วยผู้เรียนในการจัดตารางเวลา

3. ช่วยวางแผนเกี่ยวกับอาชีพและการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
4. ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดด้านแนวทางพัฒนาตนเองของผู้เรียน ทามุมมองการสะท้อนคิดที่เกิดจากการทำงานในบทบาทตามภาระงานของผู้เรียนเพื่อความเป็นมืออาชีพในงาน
5. ประเมินความเชี่ยวชาญในงาน ด้านลักษณะความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

บทบาทของผู้เรียน

1. พยายามพัฒนาตนเองให้ไปถึงเกณฑ์ตามมาตรฐานของตำแหน่งงานและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของสถาบันอุดมศึกษา แสดงความสามารถและพัฒนาการด้านอาชีพในสถานการณ์จริง แสดงทักษะและความสามารถที่เกิดขึ้นในลักษณะของพัฒนาการการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น
2. รักษาความสมดุลการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาและการเรียนรู้ในงาน
3. แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ทักษะที่ดีต่อการร่วมมือกับผู้อื่น มีสุขภาพที่เหมาะสมและแต่งกายเหมาะสม พร้อมทั้งจะเรียนรู้
4. ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานต้นสังกัด
5. ดำเนินการตามแบบฟอร์มและรายงานที่จำเป็นในหลักสูตร
6. ดำเนินการเรียนรู้ในตำแหน่งงานบนพื้นฐานความรู้ที่มีมาก่อนโดยความยินยอมของพี่เลี้ยงและผู้สอน
7. แสดงความคิดเห็นในลักษณะของการสะท้อนคิดเกี่ยวกับ การแก้ปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้
8. นำข้อเสนอแนะที่ได้จากพี่เลี้ยงและผู้สอนมาปรับปรุงการเรียนรู้
9. ขอคำปรึกษาจากหัวหน้างานหรือผู้ประสานงานในหลักสูตรการเรียนรู้จากการทำงานเมื่อพบปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างทำงาน
10. แสดงถึงการปฏิบัติตนที่เหมาะสมทั้งในสถาบันอุดมศึกษาและในที่ทำงาน

2.3.7 การประเมินผลและการให้ผลป้อนกลับของการเรียนรู้จากการทำงาน

การประเมินผลของการเรียนรู้จากการทำงานเกิดขึ้น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนเริ่มดำเนินการ ระยะระหว่างดำเนินการ และระยะหลัง (Coll, Taylor, and Grainger, 2002) การประเมินผลมีหลายวิธีที่ต้องมีการทำแผนและกระตุ้นด้วยกระบวนการที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Burton, and Jackson) โดยเน้นการประเมินจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ลักษณะของการประเมินได้แก่ การประเมินโดยการอภิปราย การประเมินจากการสะท้อนคิดของผู้เรียนทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม การประเมินจากบันทึกการสะท้อนคิด การประเมินจากการสังเกตการณ์ในการปฏิบัติงาน ณ สถานการณ์จริง การประเมินตนเอง การประเมินจากผลป้อนกลับประเมินจากผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้ การประเมินข้อค้นพบที่ได้จากการเรียนรู้ (Burton, and Jackson; Chisholm *et al.*, 2009; Stenström, and

Tynjälä, 2009) และอาจรวมถึงการประเมินหลักสูตรในภาพรวมเพื่อติดตามศักยภาพของหลักสูตร โดย Brennen (2005) เสนอแนะเทคนิคการประเมินผลที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ประเมินเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ตรงกับความต้องการ (Brennan, 2005) คือ การสังเกตการณ์ผู้เรียนในที่ทำงาน เสนอให้ทำการตรวจสอบรายการ การประเมินบันทึก (Logbook) และ บันทึกการทำงานรายวัน ควรสัมภาษณ์ประกอบเพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูล รวมถึงใช้การประเมินจากตัวแทน เช่น หัวหน้างาน เพื่อนในที่ทำงาน เพื่อลดภาระการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ / สอบถามในที่ทำงานจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ใช้การสอบข้อเขียนหรือสอบปากเปล่าประเมินการเรียนรู้ที่เป็นผลลัพธ์ นอกจากนี้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่สามารถประเมินได้ทั้งความก้าวหน้าในการเรียนรู้และผลลัพธ์ คือ แฟ้มสะสมงาน

การให้ผลป้อนกลับ (Feedback) คือ กระบวนการช่วยให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง ได้จากการประเมินความก้าวหน้า (Formative assessment) ในการเรียนรู้ในปัจจุบันที่จะส่งผลไปยังเป้าหมายที่ต้องการ การให้ผลป้อนกลับประกอบด้วย ผลป้อนกลับภายใน ผู้เรียนประเมินตนเองในเบื้องต้น และผลป้อนกลับภายนอกได้จากผู้สอน เพื่อน หรือสิ่งอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น พี่เลี้ยง หรือ คอมพิวเตอร์ (Nicol, and Macfarlane-Dick, 2006) ทิศทางการให้ผลป้อนกลับมี 2 มิติ คือ สนับสนุนและท้าทาย ที่มีทั้งสนับสนุนสูงท้าทายต่ำ สนับสนุนสูงท้าทายสูง สนับสนุนต่ำท้าทายต่ำ สนับสนุนต่ำท้าทายสูง ([UWIC]. 2007)

สิ่งสำคัญ คือ ช่วงเวลาในการให้ผลป้อนกลับเนื่องจากผู้เรียนจะมี ความกังวลว่างานที่ทำ ได้รับการยอมรับหรือไม่ แม้แต่ในการเรียนการสอนผลป้อนกลับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพื่อระบุว่าผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่ถูกต้องหรือขาดความเข้าใจในประเด็นหรือเรื่องใด การได้รับข้อเสนอแนะที่เร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรให้ผลป้อนกลับภายใน 48 ชั่วโมง และต้องมั่นใจว่าผู้เรียนสามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะภายในขอบเขตที่ระบุ (Kearsley, 2000) การให้ผลป้อนกลับควรเริ่มจากผู้ถูกประเมินประเมินตัวเองก่อน การให้ผลป้อนกลับต้องมีหลักฐาน และเฉพาะเจาะจง เริ่มจากการยกย่องชมเชยก่อนการวิจารณ์ จบลงด้วยการให้คำแนะนำในด้านบวก เน้นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ที่เป็นพฤติกรรม เป็นการตั้งคำถามมากกว่าคำสั่ง และที่ต้องระวังคือเป็นการให้คำแนะนำไม่ใช่การสอน ([UWIC]. 2007)

สำหรับการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีการให้ผลป้อนกลับด้วย ข้อความใน อีเมล หรือ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานที่มอบหมาย หรือผู้สอนทำแฟ้มข้อมูลต้นแบบที่ผู้เรียนสามารถ ดาวน์โหลด เพื่อดูคำแนะนำ ผู้สอนจะให้ข้อเสนอแนะทั้งแบบรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ข้อเสนอแนะแบบเป็นกลุ่ม จะอยู่ในรูปของข้อความที่ใน กระดานอภิปราย ขณะที่ข้อเสนอแนะของเพื่อนจะช่วยให้เห็นอีกมุมมองหนึ่ง เนื่องจากเพื่อนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญทำให้เกิดความสบายใจที่จะปรึกษาและแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะระหว่างกันมากกว่า

2.3.8 เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนรู้จากการทำงาน

เนื่องจากการเรียนรู้จากการทำงานเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและมีแนวคิดในการต่อยอดความเชี่ยวชาญและความเป็นมืออาชีพที่ทำให้ผู้เรียนมีลักษณะของผู้เรียนที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เครื่องมือที่ได้รับการแนะนำให้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน ได้แก่ (JISC), 2008)

1. เครื่องมือที่ใช้การจับทักษะสำหรับการทำงานในสถานการณ์จริง ได้แก่ วิดีโอดิจิทัล เครื่องบันทึกเสียง ภาพนิ่ง เว็บแคม
2. เครื่องมือที่ใช้สะท้อนสิ่งที่ได้รับการเรียนรู้ในทันที ได้แก่ อุปกรณ์มือถือที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์
3. เครื่องมือที่ใช้เพื่อสร้างความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพระหว่างผู้สอนและพี่เลี้ยงในที่ทำงาน ได้แก่ เว็บคอนเฟอร์เรนซ์
4. เครื่องมือที่ใช้การบริหารจัดการบริบทของการประเมิน ได้แก่ การใช้อุปกรณ์แบบพกพาเข้าถึงแผนที่สมรรถนะและบันทึกการประเมินผล
5. เครื่องมือที่ใช้ในการส่งมอบ การประเมินและการรับรองหลักสูตรในทุกสถานที่ ได้แก่ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์
6. เครื่องมือที่ใช้เพื่ออำนวยความสะดวก ความปลอดภัยและเก็บรักษางานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ เครื่องมือบริหารจัดการการประเมินผลออนไลน์
7. เครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงข้อเสนอแนะออนไลน์หรือการส่งต่อฟีดแบ็ก ได้แก่ พอดคาสต์ วอยซ์บอร์ด
8. เครื่องมือที่ใช้การสื่อสารแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลากับผู้สอน เพื่อน และพี่เลี้ยงในที่ทำงาน ได้แก่ วอยซ์บอร์ด แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ บล็อก

เครื่องมือที่ระบุข้างต้นส่วนใหญ่เป็นเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องในระหว่างการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของภาพนิ่ง วิดีทัศน์ และเสียง เครื่องมือที่ใช้สะท้อนการเรียนรู้ที่ถูกกล่าวถึงในการนำมาใช้เพื่อการสะท้อนคิดและการจัดเก็บหลักฐานในระหว่างการเรียนรู้คือ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งสำคัญคือเครื่องมือติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อนร่วมชั้น รวมทั้งเป็นช่องทางในการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้องในอีกทางหนึ่ง

2.3.9 ประโยชน์และข้อจำกัดของการเรียนรู้จากการทำงาน

การเรียนรู้จากการทำงานมีข้อดีและข้อจำกัดเช่นเดียวกับการเรียนรู้ในลักษณะอื่นๆ ที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการนำไปใช้ ประโยชน์ของการเรียนรู้จากการทำงานเกิดขึ้นกับทั้งตัวผู้เรียน หน่วยงานและสถาบันการศึกษา ดังนี้ ([NES], 2008; Timerley *et al.*, 2010)

สำหรับตัวผู้เรียน การเรียนรู้จากการทำงานถือเป็นการฝึกฝนการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นในทุกวัน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ส่งเสริมให้มีการใช้ประสบการณ์อย่างมืออาชีพในกระบวนการเรียนรู้ เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาของผู้เรียน เพิ่มทักษะในเรื่องของการสืบสอบ การสร้างเครือข่าย การบริหารจัดการกับการเปลี่ยนแปลงและการสร้างสรรค์ สิ่งสำคัญ คือ ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ ที่เรียกว่า เรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

สำหรับหน่วยงาน ได้พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพทางวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและภาระงานของหน่วยงานอย่างแท้จริง เกิดการพัฒนาหน่วยงานในลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างพนักงานที่เป็นผู้เรียน กับผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงในหน่วยงาน และการแลกเปลี่ยนความรู้กับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อความเข้มแข็งทางวิชาการและองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในหน่วยงาน

สำหรับสถาบันอุดมศึกษา การออกแบบหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาจะสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ตรงกับความต้องการ ด้วยการผลิตตามอุปสงค์ ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานภายนอกมีความร่วมมือทางวิชาการที่ใกล้ชิดกันมากขึ้น นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษายังได้พัฒนาผู้สอนให้เปลี่ยนบทบาทและวิธีการทำงาน ให้การจัดการเรียนการสอนคำนึงถึงผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้สอนต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียนและทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน รวมทั้งการให้คำแนะนำในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการในทางปฏิบัติ ผู้สอนต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

ข้อจำกัดของการเรียนรู้จากการทำงาน คือ อุปสรรคที่เกิดจากความกดดันในเรื่องของเวลา และทรัพยากรที่ใช้ รวมทั้งข้อจำกัดที่เกิดจากแรงจูงใจของตัวผู้เรียนเอง เนื่องจากการเรียนรู้จากการทำงานมีลักษณะของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงต้องมีวินัยในการเรียนรู้สูง ดังนั้นความสำเร็จของการเรียนรู้จากการทำงานจึงอยู่ที่วินัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ([NES], 2008)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้จากการทำงาน หมายถึง การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เชื่อมโยงการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางวิชาการในชั้นเรียนตามหลักสูตรศึกษาศาสตร ครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัยของสถาบันอุดมศึกษา กับการปฏิบัติงานและสะท้อนการเรียนรู้จากการทำงาน

ด้วยภาระงานจริงใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 1) การเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาระงานและความต้องการของหน่วยงาน 3) การระบุทักษะที่ต้องการพัฒนา 4) การพัฒนาแผนพัฒนางานและการสื่อสาร 5) ดำเนินการเรียนรู้ตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร 6) การนำเสนอผลงาน และ 7) การประเมินผล ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่ได้ต้องผ่านการยอมรับจากทั้งสถาบันอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิและหน่วยงานต้นสังกัด

2.3.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Na-songkhla (2011) นำเสนองานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงานในลักษณะของการฝึกอบรมสำหรับพนักงานในบริษัท โดยใช้หลักการที่เกี่ยวข้อง คือ การเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ในสังคม (social constructivist) การเรียนแบบยืดหยุ่น (flexible learning) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ Ning ที่ประกอบด้วยการทดสอบออนไลน์ มีการเรียนรู้ด้วยเลิร์นนิ่งออบเจ็กต์ จำนวน 12 สัปดาห์ มีการมอบหมายงาน การติดต่อสื่อสารผ่านทาง อีเมล เว็บบอร์ด แชท การส่งข้อความ ใช้เอ็มพี3 และเกมส์ เพื่อเสริมการเรียนรู้ มีการติดตามผลการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ในที่ทำงานสนับสนุนให้พนักงานเกิดการเรียนรู้ ส่วนผู้เรียนที่มีคะแนนก่อนเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะมีคะแนนหลังเรียนสูงเช่นกัน ขณะที่ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจภายในตัวเองมีแนวโน้มที่จะเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัล

Vermunt & Endedijk (2011) ศึกษาารูปแบบการเรียนรู้ของครูในการพัฒนาอาชีพ ผลการศึกษาระบุปัญหาการเรียนรู้ว่า ครูหรือนักศึกษาวิชาชีพครูมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันทำให้คุณภาพในการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพ รวมถึงการปรับตัวมีความแตกต่างกัน แต่เมื่อใช้การเรียนรู้ในที่ทำงานกลับพบว่าไม่เกิดปัญหาด้านการเรียนรู้ ซึ่งทฤษฎีที่นำมาใช้โดยส่วนใหญ่ได้แก่ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb(1984) หรือของ Eraut (2004) รวมทั้งแนวคิดของ Tynjälä (2008) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้จากการทำงานของผู้ใหญ่ โดยนักวิจัยได้อภิปรายว่าผลการเรียนรู้จากการทำงานในที่ทำงานเป็นการเชื่อมโยงระหว่างความคาดหวังและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง และถูกปรับให้เข้ากับผู้เรียนแต่ละบุคคล

Inceoglu and Shukla (2011) กล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในบริบทของการเรียนรู้จากการทำงานที่เน้นการศึกษานอกสถาบันอุดมศึกษาในบริบทของชีวิตการทำงานที่มหาวิทยาลัย Middlesex University พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากการทำงาน ผู้เรียนจำเป็นต้องมีแรงจูงใจภายในค่อนข้างสูง มีความมุ่งมั่น เนื้อหาการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับความเป็นมืออาชีพและวัตถุประสงค์ทางอาชีพระดับสูง ผู้เรียนเป็นเจ้าของและรับผิดชอบการเรียนรู้ และสร้างความเกี่ยวข้องกับผู้เรียน สถาบันอุดมศึกษามีบทบาท

ในฐานะของที่ปรึกษาที่คอยให้คำแนะนำการปฏิบัติ จัดหาแหล่งเรียนรู้ และช่วยเหลือด้านการบริหารจัดการ ด้านผลการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนเข้าใจบรรทัดฐานและมาตรฐานของอาชีพ รวมถึงความสำคัญในการบูรณาการความเป็นวิชาการเข้ากับอาชีพที่มีผลต่อการคงอยู่ของความรู้ (retention) ความสำเร็จของผู้เรียนเกิดจากการนำเสนอสิ่งที่เป็นรูปธรรมและสิ่งที่ปรากฏทางกายภาพ การฝึกฝนในรูปแบบที่หลากหลาย การสนับสนุนโดยสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนทางอารมณ์ และการสนับสนุนทางปัญญา รวมทั้งการสนับสนุนผ่านเครือข่ายทางสังคมของเพื่อน ครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน ปัจจัยสำคัญคือการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทั้งหลักสูตร โดยที่เนื้อหาและการให้คำปรึกษาจำเป็นต้องมีกรอบของวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหลักการองค์ความรู้ที่เป็นนามธรรมและบริบทในโลกของความเป็นจริงในชีวิต

Mohabuth (2011) นำเสนอแบบจำลองการประเมินสมรรถนะที่เกิดจากการบูรณาการลักษณะของการประเมินบนฐานของสมรรถนะเข้ากับการเรียนรู้จากการทำงาน ทดลองใช้ที่มหาวิทยาลัย University of Mauritius และพบว่าได้ผลดีในกระบวนการพัฒนานักศึกษาฝึกงานระดับปริญญาตรี เพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักและทักษะในการจ้างงานด้วยการเรียนรู้จากการทำงาน ผลการทดลองพบว่า การเรียนรู้จากการทำงานแตกต่างจากการฝึกอบรม เนื่องจาก ผลการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมในงานได้รับการดูแลและประเมินความก้าวหน้าอย่างใกล้ชิดจากพี่เลี้ยง ไม่เพียงให้คำแนะนำที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้และได้รับระหว่างการเรียนรู้ในทางปฏิบัติ แต่ยังคงให้การสนับสนุนสำหรับงานในการให้โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและการส่งมอบความรู้เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนปลอดภัยได้รับความยุติธรรมและได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในที่ทำงานอย่างเท่าเทียมกัน ช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและรู้สึกดีที่ได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน โดยระบุว่า การเรียนรู้ในที่ทำงานต้องประเมินทั้งความก้าวหน้าของสมรรถนะอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาของผู้เรียนแต่ละคนอย่างรวดเร็ว และประเมินผลลัพธ์จะเป็นการวัดผลที่จุดสิ้นสุดของกระบวนการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่เกิดจากความก้าวหน้าในแผนการเรียนรู้ เพิ่มสะสมงานเป็นสิ่งสำคัญในฐานะของการแสดงถึงระบบการเรียนรู้ การออกแบบเพิ่มสะสมงานควรออกแบบให้อยู่บนพื้นฐานของสมรรถนะ (Competency based approach) ที่รวมถึงทักษะและความรู้ของผู้เรียน

McEwen et al. (2010) เสนอกรอบแนวคิดในการประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เกี่ยวข้องทั้งในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงาน ระบุความสัมพันธ์ใน 3 มิติ คือ มิติที่ 1 คือ หลักฐานของการประเมิน มิติที่ 2 คือ การปฏิบัติและฝึกฝน และมิติที่ 3 คือ การสื่อสารการประเมิน ทั้งสามมิติเน้นการสนทนาและการสะท้อนคิดที่ครอบคลุมประเด็นและขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการสื่อสารที่ชัดเจนทั้งด้านบทบาท ภาษาและวิธีการประเมิน

Reaburn, Muldoon and Bookallil (2009) งานวิจัยนี้เป็นการตรวจสอบการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในบริบทของหลักสูตรและการสอนโดยใช้หลักการของ Biggs และ หลักการของความ

เกี่ยวข้องกับ Krause ที่ใช้การเรียนรู้แบบออนไลน์ควบคู่กับการทำงานเรียนรู้จากการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า มีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและพบความสำเร็จของผลลัพธ์ในระดับสูง การวิเคราะห์สถิติใช้การทดสอบสถิติค่าที (t-test) พบการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($p=0.002$) ในการมีส่วนร่วมของผู้เรียนที่วัดโดยผลรวมจำนวนครั้งที่มีการใช้งานแหล่งเรียนรู้โดยเฉลี่ย และการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($p=0.001$) ในการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเกิดจากการอภิปรายในฟอรัม บนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบออนไลน์ และพบว่า การฝึกฝนเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนรู้ ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาต้องทบทวนข้อจำกัดที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน

Siebert *et al.* (2009) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อประเมินบทบาทของการเรียนรู้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับในกลุ่มของผู้เรียนที่เรียนรู้จากการทำงาน พบว่าผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยวิธีการนี้ สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งจากชุมชนนักปฏิบัติในที่ทำงานและกลุ่มการเรียนรู้ของผู้เรียนบนฐานการทำงานจากการเรียนรู้ภายในสถาบันอุดมศึกษา การเรียนรู้จากการทำงานเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของการเรียนรู้จากการทำงาน โครงสร้าง และศาสตร์การสอนที่เป็นต้นแบบการเรียนรู้ ผลการวิจัยยอมรับว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่ม มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้จากการทำงาน เป็นรายบุคคล

Virtanen & Tynjala. (2008) งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) ความเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นฐาน (School based learning) และการเรียนรู้จากการทำงานพบว่ามีความเชื่อมโยงในระดับสูง โดยเฉพาะ ความเชื่อมโยงของการนำทฤษฎีไปใช้ในการทำงาน รวมทั้งการใช้สถานการณ์ในที่ทำงานมาเป็นประเด็นอภิปรายในชั้นเรียน การเรียนรู้ในที่ทำงานมีการบูรณาการร่วมกันกับการเรียนรู้ในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ขณะที่การบูรณาการทฤษฎี การปฏิบัติและการกำกับตนเอง เป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการพัฒนาสมรรถนะและความเชี่ยวชาญในอาชีพ และพบว่าการเรียนรู้จากการทำงานเหมาะสมสำหรับสาขาทางสังคมและสุขภาพ มากกว่าสายเทคนิคศึกษา เนื่องจากการฝึกฝนเกี่ยวกับการสะท้อนคิดเป็นการดำเนินงานโดยปกติของสาขาทางสังคมและสุขภาพทำให้มีฐานที่แกร่งกว่าสายอื่น ส่วนสิ่งสำคัญและส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ คือ การให้แนวทางที่เกี่ยวข้อง การให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน

Francescato *et al.* (2007) ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (CSCL) ในการสนทนากลุ่มย่อย สำหรับการสัมมนาเพื่อ แลกเปลี่ยนทักษะความเป็นมืออาชีพ โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ควบคู่กับการเรียนรู้จากการทำงาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันให้โอกาสทางการศึกษากับผู้เรียนกลุ่มใหม่เช่นเดียวกับผู้เรียนที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยสามารถพัฒนาทักษะความเป็นมืออาชีพ และ ทักษะทางสังคมในที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

Rhode and Shiel (2007) งานวิจัยนี้ศึกษาคุณค่าและศักยภาพของการเรียนรู้จากการทำงานจากคนทำงาน นักวิจัย และองค์กร ในโครงการ Health Community and Education Studies ที่มหาวิทยาลัย Northumbria ผลการวิจัยระบุว่าโปรแกรมการเรียนรู้จากการทำงานมีความสำคัญต่อความสามารถส่วนบุคคลคิดเป็นหน่วยกิตทางวิชาการ และพิจารณาคุณสมบัติจากการพัฒนาตนเองและความเป็นมืออาชีพ ทั้งด้านทักษะและความรู้ และส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรในท้ายที่สุด พบความท้าทายส่วนหนึ่งของโครงการการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Projects: WBPs) เกี่ยวข้องกับชุมชน ภาระงานส่วนบุคคลและวิธีการที่ซับซ้อนของการเรียนรู้จากการทำงาน คุณค่าที่ได้รับของงานวิจัยนี้ คือ การเรียนรู้จากการทำงานปฏิบัติงานงานวิจัยเชิงปฏิบัติการและโครงการการเรียนรู้จากการทำงาน (WBPS) ด้านผู้เรียน ผลลัพธ์ที่ได้คือ ผู้เรียนมีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น รวมถึงโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทางด้านอาชีพ ผลลัพธ์ที่มีต่อองค์กร คือ การพัฒนาผลการปฏิบัติงานและพนักงานที่มีความกระตือรือร้นมากขึ้น

Oshima and Oshima (2007) ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (CSCL) ร่วมกับการเสริมศักยภาพด้วยคำถามกระตุ้น ในการเรียนรู้จากการทำงาน ของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า การดำเนินการอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการยอมรับวิธีการเรียนรู้จากการทำงาน และการเรียนรู้จากการทำงานโดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (CSCL) ร่วมกับการเสริมศักยภาพด้วยคำถามกระตุ้นช่วยให้นักศึกษาวิชาชีพครูเกิดประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนในการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญ

Bianco and Collis (2004) ศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้เทคโนโลยีเว็บโดยพัฒนา ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนสมรรถนะการปฏิบัติงาน (Electronic Performance Supporting System: EPSS) ในการเรียนรู้จากการทำงาน พบว่า การฝึกอบรมโดยใช้ระบบ EPSS ทำให้เกิดผลการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเสนอว่าสิ่งสำคัญ คือ ผู้บังคับบัญชาซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการฝึกอบรมที่มีบทบาททั้งก่อนระหว่างและหลังการอบรมสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน ในบทบาทของการตรวจสอบแนวทางการเรียนรู้ ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำหรือส่งเสริม และเพื่อให้ผู้เรียนในการติดต่อกับเพื่อนร่วมงานที่เหมาะสม

Collis and Margaryan (2004) ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (CSCL) โดยใช้ทฤษฎีกิจกรรม (activity theory) และการเรียนรู้จากการทำงาน พบว่า วิธีนี้เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างของความรู้ใหม่และการแก้ปัญหาใหม่จำเป็นในองค์กร โดยการวางแผน การจัดการองค์กร การตรวจสอบปัญหา การสนับสนุนการทำงานร่วมกัน จะต้องพิจารณาภายในกรอบของ Work Based Activity - Computer Supported Collaborative Learning (WBA-CSCL) (Collis, and Margaryan, 2004)

Zegwaard & Coll (2003) เสนอกรอบการประเมินผลการเรียนรู้ในที่ทำงานบนพื้นฐานของ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมวัฒนธรรม (Socio cultural) ระบุว่า การประเมินผลต้องคำนึงถึงบริบทของ สิ่งแวดล้อมและวัตถุประสงค์ของประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงวัฒนธรรม บรรทัดฐานของที่ทำงาน ซึ่งมีความซับซ้อนกว่าหลักสูตรในมหาวิทยาลัยที่ใช้สถานการณืจำลอง (Campus-base program) โดยเสนอเป็น 3 แบบ แบบที่ 1 ประเมินสมรรถนะในที่ทำงานทั้งทักษะ หลักความเชี่ยวชาญทางเทคนิค (Hard skill) และทักษะที่เกี่ยวข้อง (Soft skill) แบบที่ 2 ประเมิน ตามข้อตกลงการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในตอนเริ่มต้นการเรียนรู้ ใช้ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ แบบที่ 3 ใช้แฟ้มสะสมงานแสดงรายละเอียดของการเรียนของผู้เรียนและใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง โดย ผลการวิจัยระบุว่า แฟ้มสะสมงานจะสามารถนำเสนอข้อมูลเชิงลึกที่นำไปสู่ทักษะที่เกี่ยวข้องได้ โดย สะท้อนถึงสิ่งที่เชื่อ สิ่ง que เรียนรู้ด้วยตนเอง แฟ้มสะสมงานจึงเป็นทั้งการประเมินความก้าวหน้าและ ประเมินผลลัพธ์ที่ไม่เพียงแต่กระตุ้นให้เกิดการสะท้อนคิดแต่แสดงถึงหลักฐานความสำเร็จในการ ประเมินทางวิชาการด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) ระบุข้อเสนอแนะในการปรับปรุงยุคที่ใช้การ จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการทำงาน (WIL) ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง ของประเทศไทย เสนอให้ปรับปรุงตั้งแต่การพัฒนาเกณฑ์เชิงวิชาการด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตสำหรับมหาวิทยาลัยที่เน้นภาคปฏิบัติ พัฒนาหลักสูตร กลไกการบริหารในการใช้ ทรัพยากรร่วมกัน ปรับและสร้างโครงสร้าง (Profile) ของอาจารย์ให้น้ำหนักการมีประสบการณ์จริงกับ ภาคจริงมากกว่าวุฒิการศึกษาและตำแหน่งวิชาการ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอน พัฒนามหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เน้นประสบการณ์กับภาค จริง ให้โอกาสศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในการทำงานและพัฒนามหาวิทยาลัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการ สอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ผลการวิเคราะห์ สมรรถนะ เกี่ยวข้องกับ 3 ส ได้แก่ สมรรถนะมาตรฐานของสถาบันการศึกษา คือ มาตรฐานคุณวุฒิ สมรรถนะมาตรฐานของสถานประกอบการ สมรรถนะมาตรฐานขององค์กรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จประกอบด้วย 6 ด้านได้แก่ หลักสูตร การเรียนการสอน ผู้สอน ผู้เรียน สถาน ประกอบการและการเงิน แบบจำลองที่ได้จากงานวิจัยคือ WIL Pagoda Model หรือ แบบจำลอง 4 หลัก x 6 ชั้น x 3 ปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยเสริมความสำเร็จได้แก่ ภาครัฐ ภาคองค์กรเอกชน ภาคชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น

ปวีณา หมตราคี (2552) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียน เอกชนซึ่งเป็นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครู ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในที่ทำงาน สำหรับครูโรงเรียนเอกชนที่เหมาะสม คือ รูปแบบบูรณาการการจัดการเชิงระบบ วงจรการเรียนรู้ในที่

ทำงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การประเมินสภาพการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และ การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ส่วนแนวทางในการปฏิบัติ สรุปได้ว่า ต้องมีกำหนดเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน วางแผนโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง สร้างความตระหนัก สร้างแรงจูงใจ พัฒนาความสามารถของบุคลากร การสื่อสาร การจัดช่วงเวลาให้มีการพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดทำคู่มือ

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากการทำงานพบข้อสรุปดังนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากการทำงานส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในประเทศทางแถบตะวันตก งานวิจัยดังกล่าวในบริบทของประเทศแถบเอเชียรวมทั้งประเทศไทยยังพบว่า ไม่ใช่การเรียนรู้จากการทำงาน โดยตรงแต่เป็นการฝึกอบรมในที่ทำงาน และ การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการทำงาน ในลักษณะสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องมีจำนวนน้อยมีทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอน ส่วนงานวิจัยของต่างประเทศ จุดเน้นของการวิจัยมุ่งศึกษารูปแบบ แบบแผน วิธีการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้จากการทำงานและการประเมินผล โดยมีหลักคิดอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ที่มุ่งวัดประเมินสมรรถนะรอบด้านแบบองค์รวม และผลการศึกษาส่วนใหญ่ได้มีการเสนอแนะถึงแนวทาง วิธีการ และปัจจัยสนับสนุนในการนำการเรียนรู้จากการทำงานไปใช้พัฒนาคนในองค์กร ส่วนแนวโน้มของการออกแบบระบบ แสดงให้เห็นว่านอกเหนือจากการนำเทคโนโลยีมาใช้แล้วส่วนประกอบที่สำคัญเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ คือ การนำศาสตร์การสอนมาใช้ประกอบการออกแบบ โดยขึ้นอยู่กับผู้ออกแบบแต่ละคนว่าจะนำหลักการใดมาเป็นส่วนเสริมการดำเนินงาน แนวคิดและทฤษฎีที่ถูกนำมาใช้ ซึ่งจากงานวิจัยพบว่ามีการใช้ การเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ในสังคม การเรียนแบบยืดหยุ่น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบออนไลน์ การเรียนรู้จากการทำงาน ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ทฤษฎีกิจกรรม วิธีการแนวสรรค์สร้าง และการเสริมศักยภาพ เทคโนโลยีที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความสามารถมนุษย์ ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนสมรรถนะการปฏิบัติงาน เครือข่ายสังคมออนไลน์ คอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน และ อีเลิร์นนิ่ง ด้วยบริบทและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การเรียนรู้จากการทำงานมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับสาขาทางสังคมและสุขภาพ โดยเฉพาะวิชาชีพครูที่เป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานในระยะเวลาหนึ่งและกำลังทำงานอยู่แต่ต้องการเพิ่มคุณวุฒิและความสามารถเชิงวิชาการ ดังนั้นการเรียนรู้จากการทำงานจึงเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้กับการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2.4.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสานได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานพบว่ามีคำที่มีความหมายในลักษณะเดียวกันหลายคำ ไม่ว่าจะเป็น Blended Learning, Hybrid Learning, Multi-method Learning, Mixed Learning หรือ Mixed Mode Learning นักวิชาการและนักการศึกษาโดยส่วนใหญ่ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานในลักษณะที่คล้ายคลึงกันว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การเรียนการสอนที่มีการดึงจุดเด่นของการเรียนการสอนของทั้งการเรียนแบบปกติในชั้นเรียน เข้ากับการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (Jones, and Jenkins, 2006; Watson, 2008; จินตวิริ์ คล้ายสังข์, 2553; เนาวนิตย์ สงคราม, 2553; ปณิตา วรรณพิรุณ, 2551) ในขณะที่นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งให้ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานในลักษณะของการเรียนรู้ที่มีการใช้ สื่อการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ การสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะผสมผสานกัน เป็นการผสมผสานตั้งแต่ 1 มิติขึ้นไป (Singh, 2003) ทั้งการผสมผสานการเรียนรู้แบบออนไลน์กับออฟไลน์ การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การผสมผสานการเรียนรู้แบบมีโครงสร้างกับการเรียนรู้แบบไม่มีโครงสร้าง การผสมผสานเนื้อหาที่มีการจัดเตรียมไว้กับเนื้อหาที่ไม่ได้มีการจัดเตรียมไว้ก่อน การผสมผสานเทคโนโลยีที่ใช้เว็บเป็นฐาน การผสมผสานศาสตร์การสอน การผสมผสานระหว่างการทำงานกับการเรียนรู้ การผสมผสานระหว่างบ้าน สถานศึกษาและที่ทำงาน การผสมผสานเนื้อหาวิชากับกระบวนการเรียนรู้ การผสมผสานเนื้อหาภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ การผสมผสานการพัฒนาความรู้กับจิตพิสัย การผสมผสานระหว่างเนื้อหาวิชา และการผสมผสานทุกรูปแบบที่กล่าวมา (Driscoll, 2002; Graham, Allen, and Ure, 2003; Singh, 2003; Singh, and Reed, 2001; มนต์ชัย เทียนทอง, 2549)

สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยให้ความสนใจกับการผสมผสานที่ทำให้การพัฒนาทักษะการสื่อสารมีความสมบูรณ์ ซึ่งต้องอาศัยการผสมผสานในหลายด้าน ดังนั้นความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานในที่นี้ จึงหมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในชั้นเรียนปกติ การเรียนรู้ในที่ทำงาน และการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ที่มีการผสมผสานใน 4 ด้าน ได้แก่ การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างรายวิชาที่มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน การผสมผสานการเรียนแบบเผชิญหน้า ทั้งในชั้นเรียนและที่ทำงานกับการเรียนแบบออนไลน์

2.4.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

นักร้องแบบการเรียนการสอน นักการศึกษาและนักวิชาการ นำเสนอองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานที่หลากหลายดังนี้

การใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมของสถาบันผลิตครูที่มหาวิทยาลัย Huazhong normal university แบ่งองค์ประกอบตามกิจกรรม 4 องค์ประกอบ (Zhao, and Yang, 2011) คือ

1. วิธีการสอน ผสมผสานการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย
2. กิจกรรมการสอน ผสมผสานกิจกรรมการสอนที่หลากหลายทั้งที่กำหนดแบบมีโครงสร้างที่กำหนดไว้ตายตัวและกิจกรรมที่ไม่สามารถกำหนดโครงสร้างได้ผ่านกิจกรรมออนไลน์

2.1 กิจกรรมการสอนที่กำหนดไว้ตายตัวในชั้นเรียน เช่น แนะนำผู้สอน การสอนโดยใช้ Multimedia การมอบหมายงานในชั้นเรียนเป็นกลุ่ม การสอนแบบเผชิญหน้า เป็นต้น ในกระบวนการนี้ผู้สอน เสนอความรู้พื้นฐานสำหรับผู้เรียน

2.2 กิจกรรมการเรียนการสอนนอกชั้นเรียน เช่น การสนทนาบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ การอภิปรายออนไลน์ เป็นต้น ผู้เรียนในกระบวนการนี้ใช้หลักการศึกษาค้นคว้าอิสระผ่านการประยุกต์ใช้เครือข่ายและเทคโนโลยีมีเดีย

3. เทคโนโลยีการศึกษาแบบใหม่ ผสมผสานการใช้เทคโนโลยีการศึกษาที่หลากหลาย เช่น การใช้บทเรียนออนไลน์ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน วิดีทัศน์เกี่ยวกับการสอน งานวิจัยเพื่อการเรียนรู้อย่างอิสระ รวมถึงฐานข้อมูลทรัพยากรสำหรับการสอน

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน-เรียน บทบาทของครูเปลี่ยนจากการสอนนำเป็นการใช้กิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายมากขึ้น ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อผู้เรียนเปลี่ยนไปเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และเสริมการเรียนรู้ในบางประเด็นที่พบว่าเป็นประเด็นที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ซึ่งพบว่าส่งผลทางบวกกับผลการสอนที่เกิดขึ้น

Lupshenyuk and Adam (2009) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน 4 องค์ประกอบ คือ รูปแบบการสอน (Instructional Modalities) วิธีการสอน การส่งมอบสื่อ (Delivery media) และ เทคโนโลยีบนเว็บ

Carman (2005) ระบุองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน คือ เหตุการณ์เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน แบบการประสานเวลา ผู้เรียนประสบผลสำเร็จด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้เรียนมีการร่วมมือกับผู้อื่น การประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน และ วัสดุที่ใช้สนับสนุนการปฏิบัติงาน (Performance support materials)

Thorne (2003) กล่าวถึง องค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสานเป็น 2 องค์ประกอบหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบออฟไลน์ (Offline) ประกอบด้วย การเรียนในสถานที่ทำงาน ผู้สอน ผู้ชี้แนะ หรือที่ปรึกษาแบบเผชิญหน้า กิจกรรมในห้องเรียน สื่อสิ่งพิมพ์แบบแพร่กระจาย (distributable print media) และสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Broadcast media)
2. องค์ประกอบออนไลน์ (Online) ประกอบด้วย เนื้อหาการเรียนแบบออนไลน์ ผู้สอนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tutoring) ผู้ชี้แนะอิเล็กทรอนิกส์ (e-Coaching) หรือที่ปรึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mentoring) การเรียนรู้แบบร่วมกันออนไลน์ การจัดการความรู้ออนไลน์ เว็บและการเรียนรู้ผ่านสื่อเคลื่อนที่ (mobile learning)

NIT (cited in Valiathan, 2002) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน การพัฒนาด้านทักษะ (Skill-driven learning) ประกอบด้วย การประกาศ การนำเสนอภาพรวมในการเรียน การให้รายละเอียดในการตอบคำถาม การสาธิต การให้ข้อเสนอแนะ การจับบทเรียน การรับรองผลการเรียน เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ที่เฉพาะเจาะจงและทักษะที่ต้องการข้อเสนอแนะ และการสนับสนุนจากผู้ฝึก ผู้อำนวยการความสะอาด หรือเพื่อน วิธีการ คือ การวางแผนการสร้างกลุ่มการเรียนรู้ที่สามารถกำกับตนเองแต่มีพันธะกับตารางเรียนที่มีความเข้มงวด การสนับสนุนผู้เรียนผ่านอีเมล มีผู้สอนทำหน้าที่ในการกล่าวถึงภาพรวมของการเรียนรู้และกล่าวจับบทเรียน ใช้การเรียนรู้ในห้องปฏิบัติการแบบประสานเวลา

Singh and Reed (2001) ระบุองค์ประกอบ ดังนี้ (Singh, and Reed, 2001)

1. ผู้เรียน วิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญและข้อจำกัดของผู้เรียน ทั้งด้าน พื้นฐานความรู้ รูปแบบการเรียนรู้ สถานที่ แรงจูงใจ และการเข้าถึงความรู้
2. เนื้อหา การเลือกเนื้อหาและวิธีการส่งมอบเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนตามผลการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้
3. การเงิน การวิเคราะห์ทั้งเนื้อหาและวิธีการส่งมอบเนื้อหาที่มีผลต่อต้นทุนที่เกิดขึ้น การใช้จ่ายจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากมีเนื้อหาที่มีเสถียรภาพ
4. โครงสร้างพื้นฐานพิจารณาความพร้อมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรและปรับเปลี่ยนตามสภาพการณ์ รวมถึงความเร็วในการเข้าถึงการเรียนรู้ เช่น ถ้าหากมีความเร็วต่ำอาจไม่สามารถเรียกดูวิดีโอได้ เป็นต้น

เนาวนิตย์ สงคราม (2553) ระบุองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านผู้เรียน องค์ประกอบด้านผู้สอน และ องค์ประกอบด้านวิธีสอน ซึ่งรวมถึงวิธีการสอนแบบออนไลน์ วิธีการสอนแบบออฟไลน์ และการประเมินผล

จินตวีร์ คล้ายสังข์ และประกอบ กรณิกิจ (2552) ระบุองค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสานไว้ 4 ส่วน คือ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระบบจัดการการเรียนรู้ การติดต่อสื่อสาร การประเมินผลการเรียน นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่ผู้สอนควรนำมาพิจารณาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบการประเมินด้วยดังนี้ 1) จำนวนครั้งการเข้าเรียนในห้องเรียน หรือในบทเรียนออนไลน์ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมบนออนไลน์ 2) เวลาที่ใช้ในแต่ละบทเรียน 3) ความถี่ในการแสดงความคิดเห็นหรือการอภิปราย เช่น ความถี่ในการอภิปรายในห้องเรียนหรือในกระดานอภิปราย เป็นต้น 4) คุณภาพของการแสดงความคิดเห็นหรือการอภิปราย 5) การบ้านและงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งรวมถึงโครงการต่างๆ ด้วย 6) คุณภาพของการเขียนบันทึกการเรียนรู้ประจำวัน และ 7) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งสำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลก็คือ การให้ผลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

มนต์ชัย เทียนทอง (2549: 48) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการหลัก ๆ ได้แก่

1. ประเภทออฟไลน์ (off line group) หมายถึง เทคโนโลยีนวัตกรรม และวิธีการที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่เน้นการใช้งานเพียงลำพังเฉพาะผู้เรียนเพียงคนเดียวไม่ได้มีการเชื่อมต่อกับผู้สอนหรือผู้เรียนคนอื่นใด ในขณะเวลาดังกล่าว แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ การเรียนรู้ในที่ทำงาน (Workplace Learning) หรือการเรียนรู้ในที่พักอาศัย การสอนเสริมแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face Tutoring) การเรียนรู้ในชั้นเรียน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกระจายเสียง (Broadcast Media)

2. ประเภทออนไลน์ (online group) หมายถึง เทคโนโลยีนวัตกรรมและวิธีการที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีการใช้งานร่วมกันหลายคน ทั้งผู้สอน ผู้เรียน ผู้สอนเสริมหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยการต่อเชื่อมเข้ากันด้วยกันผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แบ่งเป็น 6 ชนิด ได้แก่ การเรียนรู้แบบออนไลน์ การสอนเสริมแบบใช้อิเล็กทรอนิกส์ (e-tutoring) การเรียนรู้แบบร่วมมือ การบริหารจัดการองค์ความรู้แบบออนไลน์ เว็บบ การเรียนรู้ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานควรประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้ คือ สิ่งที่กำหนดทิศทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยวัตถุประสงค์การเรียนรู้ต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องของหลักสูตรตามสาขาวิชา รวมถึงมาตรฐานวิชาชีพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสอดคล้องกับความต้องการของวิชาชีพ

2. วิธีการเรียนการสอน เป็นการผสมผสานศาสตร์การสอนที่หลากหลาย โดยใช้กิจกรรมที่ผสมผสานการเรียนรู้แบบมีโครงสร้างที่มีการกำหนดตายตัวเกิดขึ้นในชั้นเรียน ทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนผ่านสื่อต่างๆ และกิจกรรมที่ไม่สามารถกำหนดโครงสร้างได้ เป็นกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การเรียนรู้จากการทำงาน การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น

3. บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เรียน และพี่เลี้ยงในที่ทำงาน บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนเป็นการสอนโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนเปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนและเสริมการเรียนรู้ตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน บทบาทของผู้เรียนเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น สามารถระบุเป้าหมายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตามศักยภาพของตนเอง

4. ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เป็นการผสมผสานการใช้ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน (Learning Management System) และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการติดต่อสื่อสารทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา

5. การประเมินผล มีการประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและภายหลังจากการเรียนรู้ เพื่อวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.4.3 มิติของการผสมผสาน

เนื่องจากการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถดำเนินการได้มากกว่าการผสมผสานเฉพาะการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการเรียนรู้แบบออนไลน์ ยังมีการผสมผสานระหว่างวิธีและกระบวนการเรียนรู้ ที่ถูกกล่าวในลักษณะต่างๆ กันดังนี้

Zhiting and Hanbing (2005) กล่าวถึงการผสมผสานในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครู ควรประกอบด้วย การผสมผสานใน 4 ลักษณะ คือ (Zhiting, and Hanbing, 2005)

1. การผสมผสานการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทั่วไปและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหาพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องมือสารสนเทศ เครื่องมือการผลิต เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร เครื่องมือสำหรับการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการศึกษาด้านการปฏิรูปการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การใช้เทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ ใช้การเรียนรู้ทางไกล การทำวิจัย การผลิตผลงานทางวิชาการ ด้านความปลอดภัยและจรรยาบรรณในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการศึกษา

2. การผสมผสานทฤษฎี ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีภายในกรอบของการเรียนรู้ ระบุ การเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้ที่แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการสร้างความรู้ การเรียนรู้แบบกลุ่มตามวัตถุประสงค์ และการเรียนรู้แบบกลุ่มด้วยการสร้างความรู้ ซึ่งในการเรียนรู้จากการทำงานจะสอดคล้องการเรียนรู้ในประเภทของการเรียนรู้ด้วยตนเอง-การสร้างความรู้ ใช้ทฤษฎีการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ การเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น เน้นศาสตร์การสอนด้านการสืบสอบ การใช้กรณีศึกษา การเรียนรู้จากสถานการณ์ การเรียนรู้จากปัญหา เทคโนโลยีที่ใช้ คือ ไฮเปอร์เท็กซ์/ไฮเปอร์มีเดีย เซิร์ฟเอนจิน

3. การผสมผสานการใช้สื่อที่หลากหลายทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ การบันทึกเสียงสื่อออนไลน์ เช่น ซีดีรอม ผ่าน เว็บไซต์ ด้วยการจัดเนื้อหาเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การบรรยายในภาคทฤษฎี(Theoretical lectures) องค์ความรู้ในลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive knowledge) ส่วนที่ 2 การฝึกฝนศาสตร์ การสอน (Pedagogical practice) องค์ความรู้ด้านกระบวนการ (Procedural knowledge) ส่วนที่ 3 ทรัพยากร (Resources) การสนับสนุน การใช้สื่อวัสดุทางเทคโนโลยี (Support/ technological materials)

4. การผสมผสานการสอนในชั้นเรียนเข้ากับการฝึกปฏิบัติในภาคสนามในช่วงฝึกสอน เพื่อฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

Singh (2003) ระบุว่า การวางแผนการเรียนรู้แบบผสมผสานจะต้องมีมิติในการผสมผสานอย่างน้อย 1 มิติจากมิติของการเรียนรู้แบบผสมผสาน ต่อไปนี้

1. การผสมผสานการเรียนรู้แบบออฟไลน์และออนไลน์โดยการเรียนรู้แบบออนไลน์หมายถึง การเรียนรู้อินเทอร์เน็ตหรืออินทราเน็ต ส่วนออฟไลน์เกิดขึ้นรูปแบบการสอนแบบดั้งเดิม

2. การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบสด และการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการเรียนรู้ตามก้าวอย่างของตนเองเป็นการเรียนรู้ตามความต้องการของตัวผู้เรียนซึ่งมีการจัดการและควบคุมโดยตัวผู้เรียนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการนำเอาการสื่อสารอย่างเป็นพลวัตรที่ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกันได้ ในมิตินี้การผสมผสานยังรวมถึงการทบทวนวรรณกรรมที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั่วไปหรือผลิตภัณท์ใหม่โดยใช้สื่อ การถ่ายทอดสด ออนไลน์ การอภิปรายระหว่างเพื่อนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้สื่อสำหรับงานของผู้เรียน

3. การผสมผสานการเรียนรู้แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง โดยการเรียนรู้ในที่ทำงานจะเกิดขึ้นในรูปแบบไม่มีโครงสร้าง ผ่านการประชุม การสนทนา หรือ อีเมล

4. การผสมผสานเนื้อหาที่กำหนดเองกับด้วยเนื้อหาที่ไม่มีการจัดเตรียมไว้เนื้อหาที่ไม่มีในชั้น มีคำจำกัดความทั่วไป คือ บริบทและความต้องการขององค์กรที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น เนื้อหาโดยทั่วไปมีมูลค่ามากกว่าเนื้อหาที่เป็นตามตัวผู้เรียน เนื้อหาถูกนำมาใช้ด้วยการผสมผสานประสบการณ์ใน

สถานการณ์สด (ในชั้นเรียนหรือออนไลน์) หรือเนื้อหาที่ที่เป็นตามผู้เรียน มาตรฐานเช่น SCORM ทำให้การเรียนรู้แบบผสมผสานมีความยืดหยุ่นให้กับมากขึ้น โดยใช้ต้นทุนที่น้อยลง

5. การผสมผสานการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ และการสนับสนุนด้านศักยภาพ รูปแบบการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการปฏิบัติโดยใช้ งาน (task) ภาระงาน (job) หรือสถานการณ์จำลอง และการให้เครื่องมือสนับสนุนศักยภาพที่ทันต่อความต้องการใช้งาน อำนวยความสะดวกให้กับการทำงานที่เหมาะสม ด้วยสภาพแวดล้อมในพื้นที่งานที่เป็นกลุ่มของการทำงาน ร่วมกับการใช้คอมพิวเตอร์บนฐานการทำงาน การร่วมมือ และเครื่องมือสนับสนุนศักยภาพ

Driscoll (2002) ระบุความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานออกเป็น 4 แนวคิดได้แก่

1. การเรียนแบบผสมผสานเป็นการผสมหรือผสานรูปแบบของเทคโนโลยีที่ใช้เว็บเป็นฐาน (เช่น ห้องเรียนเสมือน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบร่วมกัน สตรีมมิ่งวิดีโอ เสียง และข้อความ) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

2. การเรียนแบบผสมผสานเป็นการผสมศาสตร์การสอนต่างๆ เช่น แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พฤติกรรมนิยม พุทธินิยม เพื่อสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุดโดยใช้หรือไม่ใช้เทคโนโลยี

3. การเรียนแบบผสมผสานเป็นการผสมรูปแบบของเทคโนโลยีทางการเรียนการสอน (เช่น วิดีทัศน์ ซีดี-รอม การฝึกอบรมบนเว็บ แผ่นฟิล์ม) กับการสอนในชั้นเรียน

4. การเรียนแบบผสมผสานเป็นการผสมหรือผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนกับการทำงานเพื่อสร้างผลของการเรียนและการทำงานให้สอดคล้องกัน

Singh and Reed (2001) กล่าวถึง แนวทางการผสมผสานพบว่ามี 5 ด้าน คือ

1. การผสมผสานการเรียนรู้แบบออนไลน์กับออฟไลน์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเชื่อมโยงรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์กับออฟไลน์ มีการกำหนดโปรแกรมการเรียนรู้ให้มีการศึกษาเครื่องมือและทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ ในชั้นเรียนมากขึ้น

2. การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเองโดยนัยยะแสดงถึงความโดดเด่นในการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเองด้วยการจัดการหรือควบคุมการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง ส่วนการเรียนรู้แบบกลุ่มแสดงถึงการสื่อสารอย่างเป็นพลวัตรกับผู้เรียนจำนวนมากที่นำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกัน การผสมผสานสองส่วนนี้เข้าด้วยกันเป็นการใช้การออนไลน์สด การอภิปรายร่วมกันระหว่างเพื่อนในการประยุกต์ใช้สื่อต่างๆ ในงานของผู้เรียน

3. การผสมผสานการเรียนรู้แบบมีโครงสร้างกับการเรียนรู้แบบไม่มีโครงสร้าง การเรียนรู้แบบมีโครงสร้าง คือ ส่วนที่มีการจัดเตรียมสื่อไว้ก่อน มีการพิจารณาโครงสร้างเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการด้วยการจัดการเนื้อหาเป็นลำดับเฉพาะเจาะจงในลักษณะเดียวกับการจัดการหนังสือ

แบบเรียน ขณะที่การเรียนรู้ในที่ทำงานส่วนใหญ่เกิดขึ้นในลักษณะไม่มีโครงสร้าง เช่น การประชุม การสนทนาในห้องโถง การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น การออกแบบหลักสูตรอาจมีลักษณะผสมผสานในการจับเอาการสนทนาในงาน และเอกสารจากเหตุการณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง มาจัดเก็บเป็นองค์ความรู้ที่ต้องการให้เกิดการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน

4. การผสมผสานเนื้อหาที่มีการจัดเตรียมไว้กับเนื้อหาที่ไม่ได้มีการจัดเตรียมไว้ก่อน เนื้อหาที่ไม่ได้มีการจัดเตรียมไว้ก่อนหมายถึงความต้องการและบริบทที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาทั่วไปมีราคาสูงกว่าการผลิตเนื้อหาที่สร้างเองกำหนดเอง โดยทั่วไปเนื้อหาที่เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับแต่งได้ด้วยการผสมผสานประสบการณ์ชีวิตเข้าไป (ห้องเรียนหรือออนไลน์) โดยผ่านมาตรฐานอุตสาหกรรม เช่น SCORM (Shareable Courseware Object Reference Model)

5. การผสมผสานระหว่างการทำงานกับการเรียนรู้ ความสำเร็จที่แท้จริงและประสิทธิภาพของกรเรียนรู้ในองค์กร เป็นสิ่งที่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่คนทำงาน การเรียนรู้ไม่สามารถแยกออกได้ถูกฝังไว้กับในกระบวนการทำงานต่างๆ การทำงานกลายเป็นแหล่งของเนื้อหาการเรียนรู้เพื่อแบ่งปันและกลายเป็นเนื้อหาที่ถูกเข้าถึงได้ตามความต้องการและในบริบทของความ ต้องการจำเป็นของผู้ใช้ในที่ทำงาน

ขณะที่ มนต์ชัย เทียนทอง (2549) เสนอแนวทางการจัดการเรียนแบบผสมผสานไว้ได้ 6 แนวทางดังนี้

1. การผสมผสานระหว่างสถานศึกษากับบ้านพักโดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกระบบทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะเป็นเทคโนโลยีที่สำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะการศึกษาทางไกลแบบผสมผสาน

2. การผสมผสานระหว่างเนื้อหากระบวนการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตามเนื้อหาสาระแต่ละส่วน ซึ่งพิจารณาความแตกต่างของผู้เรียนเป็นหลัก ทำให้ในรายวิชาหนึ่งๆ มีกิจกรรมการเรียนรู้แตกต่างกันที่สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน

3. การผสมผสานระหว่างเนื้อหาภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติโดยการวางแผนการจัดสัดส่วนของการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้กลมกลืนกัน

4. การผสมผสานระหว่างการพัฒนาความรู้กับการพัฒนาจิตพิสัย ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความสุนทรีย์และความซิมซับ

5. การผสมผสานระหว่างวิชาต่างๆโดยวางแผนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและประสบการณ์พร้อมกันหลายสาขาวิชา เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ในชีวิตจริง

6. การผสมผสานแบบรวม โดยการผสมผสานทุกรูปแบบเข้าด้วยกันทั้งบูรณาการวิชาต่าง ๆ การจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และสถานศึกษากับบ้านพัก เข้าด้วยกันตามสัดส่วนที่

วางแผนไว้อย่างรอบคอบและรัดกุม เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

จากแนวทางของการผสมผสานดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของการผสมผสานเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจากบทความและงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงความลึกซึ้งของการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พบว่า การผสมผสานที่มีการใช้แนวทางการผสมผสานในหลายลักษณะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สมบูรณ์มากขึ้น ด้วยการผสมผสานจากหลายส่วนนอกเหนือจากการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการเรียนแบบออนไลน์ โดยที่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเสนอให้มีการผสมผสานใน 4 ด้านดังนี้

1. การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาหลักที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

2. การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีจากสถาบันอุดมศึกษากับทักษะด้านการปฏิบัติงาน ที่ทำงานและชุมชน สถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่ ให้ความรู้ทางวิชาการในภาคทฤษฎี ส่วนหน่วยงานทำหน้าที่ ฝึกฝนทักษะการทำงานภาคปฏิบัติ รวมถึงดูแลให้คำปรึกษา และประเมินโดยพี่เลี้ยงในหน่วยงาน ทั้ง 2 ส่วนนี้เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะของมืออาชีพ ที่เกิดจากการผสมผสานการเรียนรู้ในเชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติงานจริง ผู้เรียนทำการฝึกฝนตนเองและทักษะทางสังคมจากการทำงานในแต่ละวัน

3. การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน แม้ว่าจะเป็น การเรียนรู้ตามความต้องการของตนเองด้วยการจัดการหรือควบคุมการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง แต่การสื่อสารกับผู้เรียนคนอื่นโดยใช้ การสนทนาแบบออนไลน์ หรือ การอภิปรายร่วมกันระหว่างเพื่อนในการประยุกต์ใช้สื่อต่างๆ ในงานของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

4. การผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานแบบเผชิญหน้า และการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงรูปแบบการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน กับการทำงานในลักษณะออฟไลน์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบออนไลน์ การใช้งานและข้อจำกัดในแต่ละที่ เป็น การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความหมายมากยิ่งขึ้น

2.4.4 การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการศึกษากับทักษะการสื่อสาร

การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชา กับความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การผสมผสานที่เกิดขึ้นในระดับวิชา (course-level building) และระดับกิจกรรม (activity-level building) ซึ่งเป็นการผสมผสานโดยผู้สอน ตามแนวคิดเกี่ยวกับระดับ

การผสมผสานของ Graham (2006) ที่มีการผสมผสานการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการผสมผสานกิจกรรมที่มีการใช้คอมพิวเตอร์หรือออนไลน์กับทักษะการสื่อสาร โดยที่ Shipp, Charles and Michael (1993) และ Young and Murphy (2003) ระบุแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยให้ความสำคัญกับการฝึกฝน ด้วยการมอบหมายงานและบูรณาการทักษะการสื่อสารเข้าไปในเนื้อหาหลักสูตร สิ่งสำคัญคือ กระบวนการ วิธีการเรียนรู้ที่คาดหวัง การสื่อสารที่เกี่ยวข้อง เวลาที่ใช้ในการฝึกฝน ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นและวิธีการวัดและประเมินผลที่เป็นระบบ ด้วยการผสมผสานเนื้อหาวิชาหลัก 6 หน่วยกิต เข้ากับ ทักษะการสื่อสาร 1 หน่วยกิต ระบุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ผสมผสานทั้งความรู้เนื้อหาหลักและทักษะการสื่อสารที่ต้องการให้เกิดขึ้นในรายวิชา โดยมีขั้นตอนดังนี้ (Graham, Allen, and Ure, 2003; Graham, Woodfield, and Harrison, 2013; Shipp, Charls, and Michael, 1993; Young, and Murphy, 2003)

1. การวิเคราะห์(analysis) เนื้อหาวิชาในหลักสูตรและทักษะการสื่อสารที่ต้องใช้
2. การวางแผน(planning) ด้วยการระบุความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์โดยระบุทักษะที่ต้องการพัฒนา กำหนดกลยุทธ์โดยการจับคู่ทักษะกับเนื้อหาวิชา กำหนดกลวิธีหรือเทคนิคการนำไปใช้
3. การนำไปใช้ (implement) ออกแบบรายวิชาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาหลักและวัตถุประสงค์รองเป็นส่วนหนึ่งของทักษะการสื่อสาร
4. การควบคุม (control) ด้วยการทดสอบหลังเรียนและเทียบเคียงทักษะที่พึงประสงค์และวิเคราะห์ช่องว่างของผลที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.4.5 สัดส่วนของการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์

การจัดระดับของการเรียนแบบผสมผสาน Allen and Seaman (2010) ได้ระบุสัดส่วนของการนำเสนอเนื้อหาทางอินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนแบบผสมผสานที่ร้อยละ 30-79 สอดคล้องกับ The Sloan Consortium (2005, 2007 อ้างถึงใน จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2553) แห่งสหรัฐอเมริกา ที่กล่าวถึงสัดส่วนในการเรียนแบบผสมผสานที่ร้อยละ 30-79 โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Allen, and Seaman, 2008; จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2553)

ตารางที่ 2.1 สัดส่วนในการนำเสนอเนื้อหา

สัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอทางอินเทอร์เน็ต	รูปแบบของการเรียนการสอน	รายละเอียด
0%	การเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม (Traditional)	การสอนแบบบรรยาย
1-29%	ใช้เว็บเป็นส่วนสนับสนุน (Web Facilitated)	การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าที่ใช้เทคโนโลยีเว็บ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้กับการสอนแบบบรรยายโดยปกติ
30-79%	แบบผสมผสาน (Blended/Hybrid)	ผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์ โดยส่วนมากของเนื้อหา และกิจกรรมนำเสนอผ่านอินเทอร์เน็ต และบางส่วนนำเสนอแบบผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกันในชั้นเรียน
80-100%	การเรียนแบบออนไลน์หรือแบบอีเลิร์นนิ่ง (Online/อีเลิร์นนิ่ง)	นำเสนอเนื้อหาทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดผ่านอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปแล้วไม่มีการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์โดยตรงในห้องเรียนเลย

ขณะที่ Mason (1998) และ บุปผชาติ ทัพทิกรณ์ (2548 อ้างถึงใน กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์ , 2548 : 95) ระบุสัดส่วนของการเรียนรู้แบบผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน 50% และออนไลน์ 50% โดย Mason ระบุการเรียนรู้แบบออนไลน์ 3 ระดับ คือ

1. เพิ่มการใช้เว็บด้วยการนำเสนอเนื้อหาและสนับสนุนด้วยทรัพยากรออนไลน์และการอภิปรายกลุ่ม ที่ระดับ 20%
2. การใช้เว็บเพิ่มมากขึ้นรูปแบบที่มีการหลอมรวมใช้ อีเลิร์นนิ่ง เชื่อมโยงกับทรัพยากรที่มีรวมถึงการอภิปรายออนไลน์กิจกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เรียกว่า รูปแบบผสมผสาน อยู่ที่ระดับ 50%
3. การใช้เว็บอย่างอิสระรูปแบบผสมผสาน ใช้ชุมชนการเรียนรู้แบบออนไลน์ทั้งหมด เน้นการทำงานแบบร่วมมือ ภายใต้การสนับสนุนของเพื่อน ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ในระดับของการเรียนแบบออนไลน์ 100%

ส่วนบุปผชาติ ทัพทิกรณ์. (2548, อ้างถึงใน กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์, 2548: 95) กล่าวถึงระดับการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเป็นตัวจัดระดับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ดังนี้

1. Informational : ออนไลน์ 5-10 % ใช้เป็นส่วนของประมวลผลการสอน ตาราง เวลา และประกาศข่าว

2. Supplement : ออนไลน์ 20-30% ใช้เป็นส่วนที่มากกว่า Informational โดยมีการเก็บ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เอกสารประกอบการสอน เอกสารอ่านประกอบ การเชื่อมโยงผ่าน เว็บไซต์ การติดต่อผ่านทางอีเมล

3. Blended : ออนไลน์ 50-60% เป็นการเรียนในชั้นเรียน 50 % และออนไลน์อีก 50% ใช้ แทนการเรียนในชั้นเรียน มีการศึกษาสื่อออนไลน์ แทนการฟังบรรยาย อภิปราย ทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบออนไลน์

4. Distance : ออนไลน์ 90-100% มีการเรียนในชั้นเรียนน้อยมากหรือไม่มีเลย เป็น โปรแกรมการเรียนแบบเต็มรูปแบบหรือพบปะกันในชั้นเรียนเพียง 1-2 ครั้งเท่านั้น

จะเห็นได้ว่านักวิชาการกำหนดสัดส่วนของการเรียนรู้แบบผสมผสานที่แตกต่างกัน (Mason, 1998; กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์, 2548) ซึ่งในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้สัดส่วนของการผสมผสานโดยให้มีการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า 50 % และการเรียนรู้แบบออนไลน์ 50% เนื่องจากงานวิจัยสำหรับกลุ่ม ผู้เรียนเป็นผู้ใหญ่ ใช้การผสมผสานการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า 2 ลักษณะ คือ การเรียนแบบเผชิญหน้า ในชั้นเรียน และการเรียนในที่ทำงาน

2.4.6 เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนแบบผสมผสาน

เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนแบบผสมผสาน การเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมมี ผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ทั้งนี้เทคโนโลยีที่ใช้ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การ เรียนรู้และกิจกรรมที่จัดขึ้น ดังที่จะได้กล่าวถึงในประเด็นต่อไปนี้

Chew (2009) แสดงถึงเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสานเนื่องจากวิธีการของการ เรียนแบบผสมผสานจะเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เทคโนโลยีจึงถูกนำมาใช้อย่างหลากหลาย จึงได้ทำการ จัดหมวดหมู่ของเครื่องมือที่นำมาใช้ได้ ดังนี้

1. แบบไม่ใช้เทคโนโลยี ในการเรียนแบบเผชิญหน้า ได้แก่ ผู้เรียนทำการเรียนในชั้นเรียน การปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ การเรียนรู้เนื้อหา การทำงานที่ได้รับมอบหมาย (workshop) การ ประชุมสัมมนา การชี้แนะ (coaching) พี่เลี้ยง (mentoring) การลงภาคสนาม การเรียนรู้ในที่ทำงาน การให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัว

2. แบบใช้เทคโนโลยี ประกอบด้วย

2.1 แบบประสานเวลา ได้แก่ ห้องเรียนเสมือน การบรรยายออนไลน์ การสนทนา ออนไลน์ การส่งข้อความด่วน การประชุมอิเล็กทรอนิกส์ การประเมินออนไลน์ กระดานไวท์บอร์ด แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive กระดานไวท์บอร์ด)

2.2 แบบไม่ประสานเวลา ได้แก่ บุuletินบอร์ด, อีเมล, เสิร์ชเอนจิน

2.3 การเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เนื้อหาบทเรียนออนไลน์ การประเมินผลออนไลน์ด้วยตนเอง เช่น จีเอ็มพี, พอดคาสต์, ดีวีดี, ซีดี

2.4 เครื่องมือทั้งแบบประสานเวลา ไม่ประสานเวลาสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่

2.4.1 สภาพแวดล้อมเสมือน(VLEs) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ส่วนบุคคล(PLE)

2.4.2 การแลกเปลี่ยนภาพและวิดีโอออนไลน์

2.4.3 เครือข่ายทางสังคมออนไลน์

2.4.4 ชุมชนโลกเสมือนจริง

2.4.5 โปรแกรมสำเร็จรูปที่เป็นโปรแกรมเฉพาะ

Singh (2003) ระบุเทคโนโลยีและสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยแบ่งออกเป็น 3 หมวดหมู่ คือ

1. รูปแบบที่เป็นการประสานเวลาทางกายภาพ ได้แก่ การสอนและการบรรยายในชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการและการทำเวิร์คชอป การออกฝึกปฏิบัติในภาคสนาม

2. รูปแบบของการประสานเวลาแบบออนไลน์ ใช้การประชุมออนไลน์ ชั้นเรียนเสมือน การสัมมนาผ่านเว็บ บรอดคาสต์ การให้คำแนะนำผ่านข้อความด่วน

3. รูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเองและแบบไม่ประสานเวลา การสร้างเอกสารทั้งแบบออฟไลน์และบนเว็บ โมดูลการฝึกอบรมด้วยคอมพิวเตอร์หรือผ่านเว็บ การประเมินผล การทดสอบและการสำรวจ สถานการณ์จำลอง การช่วยเหลือในงานและ EPSS การบันทึกการสอนสด การเรียนรู้ออนไลน์ การสื่อสารและการอภิปราย การเรียนรู้โดยใช้มือถือและอุปกรณ์แบบพกพา

NIT (cited in Valiathan, 2002) กล่าวถึงเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับการพัฒนาทักษะ ประกอบด้วย

1. การประกาศข่าวสารต่างๆ ใช้ ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน, อีเมล

2. การนำเสนอภาพรวมในการเรียน โดยใช้ อีเมล, เว็บเบราว์เซอร์

3. การเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ การเรียนบนเว็บ, หนังสืออิเล็กทรอนิกส์, อีพีเอสเอส, สถานการณ์จำลอง

4. การสอบถามรายละเอียด ใช้ อีเมล, เอฟเอคิว, ข้อความด่วน

5. การสาธิต ใช้ เว็บเบราว์เซอร์, สถานการณ์จำลอง

6. การฝึกปฏิบัติใช้สถานการณ์จำลอง

7. การให้ข้อเสนอแนะ ใช้ อีเมล

8. การจับบทเรียน ใช้ อีเมล

มนต์ชัย เทียนทอง (2549 :48) จำแนกเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสาน ทั้งแบบที่เป็นออฟไลน์และออนไลน์ รวมถึงเครื่องมือที่ไม่ใช่เทคโนโลยี ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การเขียน ได้แก่ เอกสาร รายงาน บทความ หรือหนังสือ ที่เขียนขึ้นโดยผู้เรียนหรือผู้สอน ในกระบวนการเรียนรู้
  2. สิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสาร บทความ รายงาน หรือหนังสือ ที่ผ่านกระบวนการพิมพ์ของ เครื่องพิมพ์ที่ใช้ในการเรียนรู้
  3. สื่อกระจายเสียง ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์หรือสื่อต่าง ๆ ที่ส่งไปยังผู้เรียนในลักษณะ ของการกระจายของสัญญาณ
  4. สื่อเก็บข้อมูลของผู้ใช้ ได้แก่ เทปเสียง เทป วิทยุทัศน์ซีดีรอม ดีวีดีรอม ฮาร์ดไดรฟ์ หรือสื่อ อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่ใช้เก็บบันทึกข้อมูลทาง การเรียนรู้
  5. คอมพิวเตอร์และซีดีรอม (PC and CD-ROM) ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์พ่วงต่าง ๆ อุปกรณ์ประกอบ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และซีดีรอมที่อยู่ในรูปของบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่ทำงานใน ลักษณะโดยลำพัง
  6. เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทำงานบนเครือข่าย บทเรียนบนเว็บ อี เลิร์นนิ่ง การสนทนาบนเครือข่าย การประชุมทางไกลผ่านเครือข่าย และบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่บน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการเรียนรู้ในลักษณะเวลาจริง
- ทั้งนี้เทคโนโลยีที่กล่าวถึงในการเรียนรู้แบบผสมผสานส่วนหนึ่งได้ถูกกล่าวถึงในหัวข้อ องค์ประกอบดังที่กล่าวถึงใน จินตวิธาน คล้ายสังข์ (2553) ดังนี้
1. เนื้อหาบทเรียน อาจอยู่ในรูปของสื่อมัลติมีเดียหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ และ พอดคาสต์
  2. ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน กำหนดลำดับของเนื้อหา นำส่งบทเรียนไปยังผู้เรียน ประเมินผลติดตาม และบันทึกความก้าวหน้า สร้างรายงานกิจกรรมและผลการเรียนรู้ในทุกหน่วยการ เรียนตั้งแต่ต้นจนจบหลักสูตร
  3. การติดต่อสื่อสาร รวมถึงการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์เพื่อประกอบการเรียนและเพิ่ม ความสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวที่มีต่อบทเรียนมากขึ้น โดยเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร แยกได้เป็นแบบประสานเวลาหรือแบบทันทีทันใด ได้แก่ Live chatroom และไม่ประสานเวลาหรือ แบบไม่ทันทีทันใด ได้แก่ เว็บบอร์ด, อีเมล เป็นต้น
  4. การสอบและการวัดผลการเรียน มีทั้งการวัดระดับความรู้ก่อนเรียน การสอบย่อยท้าย บท การสอบก่อนจบหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เลือกเทคโนโลยีที่จะ นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้โดยพิจารณาตามคุณลักษณะของเครื่องมือที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะนำมาใช้ในงานวิจัย ดังนี้

1. เนื้อหา เนื่องจากผู้เรียนเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายเนื้อหาบทเรียนจึงต้องมีทั้งเนื้อหาที่อยู่ในลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาผ่าน พอดคาสต์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
2. ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน ใช้ในการควบคุมบริหารจัดการระบบการเรียนการสอนทั้งหมดในงานวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เลือกใช้ทั้งเครื่องมือแบบประสานเวลา ได้แก่ chatroom เครื่องมือแบบไม่ประสานเวลา ได้แก่ อีเมล, กระดานอภิปราย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล เลือกใช้ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินพัฒนาการของผู้เรียนและประเมินผลลัพธ์จากการเรียนรู้

2.4.7 การนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะของการนำการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตัวอย่างของการจัดกิจกรรมในแผนการเรียนรู้แบบผสมผสาน Jagannathan (2006) นำเสนอ การประชุมทางไกลด้วยวิดีโอแบบมีปฏิสัมพันธ์ สิ่งพิมพ์ ซีดี-รอม และโมดูลที่ใช้เว็บเป็นฐาน โดยแสดงตัวอย่าง รายวิชาที่ต้องมาพบกัน 5 วัน มีการออกแบบการเรียนทางไกลด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน จำนวน 8 ระยะเวลา และครอบคลุมองค์ประกอบต่อไปนี้ การประชุมทางไกลผ่านวิดีโอ 2 ชั่วโมง การมีส่วนร่วมในการอภิปรายอิเล็กทรอนิกส์ 1 ชั่วโมง การพบปะแบบเผชิญหน้า 2 ชั่วโมง งานอิสระ (ใช้ซีดี อินเทอร์เน็ต หรือ สิ่งพิมพ์) และงานศึกษาตามอัธยาศัย 2 ถึง 4 ชั่วโมง

ขณะที่ Littlejohn and Pegler (2007:86) แสดงตัวอย่างของแผนการเรียนการสอนในการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยระบุประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในแผนการเรียนการสอน คือ กิจกรรมหรืองานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้ ระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้เรียนจะต้องได้รับข้อเสนอแนะจากทรัพยากรที่หลากหลายทั้งจากเพื่อนและผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง ผู้เรียนและผู้สอนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ร่วมกับทรัพยากร เนื้อหาและซอฟต์แวร์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับกิจกรรม

ตารางที่ 2.2 แผนการเรียนรู้การสอนของการเรียนรู้แบบผสมผสาน Littlejohn and Pegler (2007:86)

เวลา	โหมด	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน	ทรัพยากร เนื้อหา บทเรียน (content)	ทรัพยากร (courseware)	ข้อเสนอแนะ และการ ประเมินผล
วันที่ 1	ออนไลน์	แยกกลุ่ม ผู้เรียน แนะนำงาน และหัวข้อ	ทบทวนงานและ ดาวน์โหลดหัวข้อที่ เรียน	หัวข้อออนไลน์ (เป็นแฟ้มแบบ pdf)	สภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ อิเล็กทรอนิกส์	
วันที่ 2	เผชิญหน้า	จัดการ อภิปราย ให้ ข้อเสนอแนะ และกระตุ้น ผู้เรียน	อภิปรายแบบกลุ่ม เป็นสมาชิกส่วน หนึ่งของกลุ่ม สรุปล การอภิปราย ออนไลน์		การประชุม ออนไลน์ และ อภิปรายในบอร์ด	ข้อเสนอแนะ จากเพื่อน และ ภายในกลุ่ม
วันที่ 3-6	ออนไลน์		สรุปผลการ อภิปรายในบอร์ด และควรให้ ข้อเสนอแนะกับ งานของกลุ่มอื่นอีก 2 กลุ่ม	สรุปผลแต่ละกลุ่ม (doc), ข้อเสนอแนะและ คำแนะนำจาก ผู้สอน	การประชุม ออนไลน์ และ อภิปรายในบอร์ด	ข้อสรุปของ กลุ่มที่มีการ ประเมิน ความก้าวหน้า ข้อเสนอแนะ จากเพื่อนและ ผู้สอน

ลักษณะของการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับการฝึกอบรมสำหรับผู้ใหญ่ในที่ทำงาน Lupshenyuk and Adams (2009) ได้ทดลองปฏิบัติและแบ่งลักษณะของการจัดออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 ใช้ อิเล็กทรอนิกส์ เป็นทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ สนับสนุนศักยภาพการทำงาน และการพัฒนาตัวเองและมีการใช้ทรัพยากรเสริม เช่น ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ใช้ลักษณะของการทำงานคนเดียว เช่น หลักสูตรที่เน้นการกำกับตนเอง โดยเชื่อมโยงกับการสอนที่เป็น ปฐมภูมิ เช่น การเรียนในชั้นเรียน/ เวอร์คชอป / ชั้นเรียนออนไลน์ /ทีมเสมือน

ลักษณะที่ 2 การเรียนรู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสมดุลของการสอน (ผสมผสาน) สื่อออนไลน์ที่ผสมผสานกับการสอนในชั้นเรียน ต้องมอบหมายงานก่อนเรียน (Pre-work) เชื่อมโยงกับการอภิปรายในชั้นเรียน เช่น สกรีนชอต สร้างความเชื่อมโยงที่เป็นรูปธรรม (concrete) แรงจูงใจและการให้คำแนะนำของผู้เรียน และต้องมีการกำหนดงานให้ทำภายหลังจากการเรียน (post work)

ลักษณะที่ 3 การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายบุคคลและสื่อออนไลน์ที่ใช้ เช่น การสนับสนุนเนื้อหาหลักสำหรับแผนการพัฒนาทักษะ เน้นการใช้ที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำ

เกี่ยวกับงาน (job coaching advisory) หรือการสนับสนุนศักยภาพในลักษณะของการช่วยเหลือ เน้นความร่วมมือในลักษณะของโปรแกรมการติดตามแบบทีมงาน

ลักษณะที่ 4 การเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงกับโครงการเชิงปฏิบัติการที่สนับสนุนโดยสื่อออนไลน์ โดยการทำงานเป็นรายบุคคลหรือการประยุกต์ใช้โครงการในลักษณะทีม สื่อออนไลน์เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ใช้ในการฝึกฝน รวมทั้งให้การสนับสนุนแบบทันท่วงที (just in time) สำหรับโครงการเชิงปฏิบัติที่มีการเรียนรู้ คือ การสร้างผลลัพธ์ทางบวกโดยใช้โครงการ เพิ่มการพัฒนาการเรียนรู้รายบุคคลหรือทีม

2. ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับการเรียนรู้ในหลักสูตรสำหรับผู้ใหญ่ โดย Bennette (2010) กล่าวถึงหลักสูตรการสอนผู้ใหญ่ในระดับปริญญาตรีที่เรียนภาคนอกเวลาที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสอนและผู้สนับสนุนผู้สอนหลักในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยใช้เว็บไซต์ที่มีแนวทางการจัดการเรียนการสอนในระยะเวลา 12 สัปดาห์ ดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 ถึง 3 ทำความคุ้นเคยกับความรู้ใหม่ในสถาบันอุดมศึกษา สัปดาห์ที่ 4 ถึง 5 ระยะต้นของการปรับตัวให้ชินกับสภาพแวดล้อมใหม่ในการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่เป็นแบบกลุ่ม สัปดาห์ที่ 6 ถึง 8 ปรับเข้ากับปฏิบัติงานประจำใช้รูปแบบของการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และการพัฒนาตนเองและสัปดาห์ที่ 9 ถึง 12 การประเมินผล ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในบทเรียนสถานการณ์จำลอง

3. ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะ ในการพัฒนาด้านทักษะของผู้เรียน (Skill-driven learning) NIT (cited in Valiathan. 2002) ระบุว่าการพัฒนาทักษะ คือ ต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้และทักษะเฉพาะที่ต้องการผลป้อนกลับและการสนับสนุนจากผู้สอน ผู้อำนวยการความสะดวกหรือเพื่อน วิธีการพัฒนาทักษะควรประกอบด้วยการวางแผนการสร้างเรียนรู้ที่เน้นการกำกับตนเองโดยไม่ผูกพันกับการจำกัดเรื่องเวลา ควรเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองกับสื่อการเรียนรู้โดยมีผู้สอนช่วยพิจารณาภาพรวมและช่วยในการปิดประเด็น กระบวนการเรียนรู้ควรใช้การเรียนรู้แบบออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้ในห้องปฏิบัติหรือการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม โดยให้การสนับสนุนทางอีเมล เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญติดตัวควรออกแบบการพัฒนาทักษะเป็นโครงการระยะยาว

ขณะที่ Cao, Zhu and Peng (2008) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อการพัฒนาสมรรถนะบนพื้นฐานของการเชื่อมโยงการบริหารจัดการองค์ความรู้และการให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน ระบุให้ออกแบบหลักสูตรที่มีการผสมผสานกลยุทธ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การผสมผสานงาน (task) เข้าไปในการเรียนรู้ผสมผสานการทำงาน การฝึกปฏิบัติ และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เข้าไปในการฝึกอบรม ผู้สอนต้องใช้เวลาในการศึกษาทฤษฎีการสอน การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ ร่วมกับการทำงานรายงาน เป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและเป็นการปฏิรูป

การสอนอีกด้วย ในทางปฏิบัติเชื่อว่าการทำวิจัยทำให้ผู้สอนเกิดการเรียนรู้โดยการขับเคลื่อนผ่านพันธกิจของผู้สอน ช่วยให้ผู้สอนมีส่วนร่วมฝึกปฏิบัติในวิธีการสอนโดยใช้สื่อผสมในการสอน การนำเอาวิธีการเรียนรู้แบบสืบสอนเป็นวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้การเรียนรู้ที่นำไปสู่การฝึกสอนที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับผู้ใหญ่ต้องเริ่มจากการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบใหม่และต้องมีความช่วยเหลือเป็นระยะ โดยเฉพาะเมื่อเลือกลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายบุคคลและสื่อออนไลน์ที่ใช้ต้องให้การสนับสนุนเนื้อหาหลัก สำหรับการพัฒนาทักษะซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาสมรรถนะจะเน้นที่พัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน การผสมผสานงานผสมผสานการทำงาน การฝึกปฏิบัติ และประสิทธิภาพในการทำงานเข้าไปในการเรียนรู้ ใช้ทั้งการเรียนรู้จากเนื้อหาผ่านระบบ LMS เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสที่จะกำกับตนเองและไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาร่วมกับการเรียนในชั้นเรียนและที่ทำงาน การเสริมศักยภาพเป็นสิ่งสำคัญทั้งการใช้ที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานเนื่องจากการเรียนรู้ระหว่างการทำงาน และการสอบถามประเด็นข้อสงสัยต่างๆ จากผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องรวมถึงเน้นเสริมศักยภาพพร้อมด้วย โดยในแต่ละสัปดาห์ต้องมีการระบุบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง โหมดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ทรัพยากรที่ใช้และการประเมินผลในแต่ละสัปดาห์ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ผู้วิจัยนำไปใช้ในการพัฒนาระบบครั้งนี้ ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้กำหนดเป็น 12 สัปดาห์ เนื่องจากเป็นการพัฒนาทักษะซึ่งต้องมีผ่านการพัฒนา การฝึกฝน การทำซ้ำเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ความถนัด เพื่อสร้างแรงจูงใจและความมั่นใจในการสื่อสาร

2.4.8 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จแห่งความสำเร็จ เป็นประเด็นที่นักออกแบบและผู้ที่จะนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ต้องคำนึงถึง และพิจารณาในเบื้องต้น เพื่อให้แน่ใจว่าเมื่อนำระบบไปใช้แล้ว จะส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

Moebis and Weibelzahl (2006) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ในองค์กรขนาดใหญ่และขนาดเล็กเพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน เป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

1. มีความยืดหยุ่นเรื่องของการจัดตารางเพื่อการเรียนรู้และมีเกณฑ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จได้ ถ้าผู้เรียนสามารถเข้าถึงระบบได้ 24 ชั่วโมงจะทำให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียน ที่สามารถจะเรียนเมื่อมี

ความพร้อมที่จะเรียน สามารถเลือกสื่อที่เหมาะสมและรูปแบบของการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตนเอง และระดับการศึกษา ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

2. การตอบสนองของผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญมีส่วนสนับสนุนทั้งทางด้านเทคนิคการใช้งานและ ทรัพยากรความรู้ที่ได้รับ การตอบสนองอย่างรวดเร็วเมื่อมีปัญหาจะทำให้ผู้ใช้ระบบรู้สึกอุ่นใจว่ามีคนคอย ดูแลอยู่ภายในสภาพแวดล้อมเสมือนนี้

3. การเรียนรู้แบบผสมผสานจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือในระดับ นโยบายเป็นสำคัญ ถ้าผู้บริหารในระดับสูงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบผสมผสานจะทำให้เกิด การพัฒนาที่รวดเร็วและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

4. โดยธรรมชาติแล้วเนื้อหาเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ นอกเหนือจากการเลือก เนื้อหาที่นำมาใช้ในระบบแล้ว การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ว่าต้องการที่จะพัฒนาทักษะ หรือ สร้างสมรรถนะควรพิจารณาอย่างรอบคอบ เช่นเดียวกับเรื่องของเวลาข้อมูลที่เป็นปัจจุบันจะทำให้เกิด ความน่าเชื่อถือในการทำงานได้ดีกว่า

มนต์ชัย เทียนทอง(2549: 49) ระบุเกณฑ์การพิจารณาสำหรับนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไป ใช้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน 7 ข้อดังนี้

1. เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนอย่างแท้จริง
2. มีความเหมาะสมกับสภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน
3. สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร
4. มีแหล่งทรัพยากรที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบผสมผสานอย่างเพียงพอ
5. ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ต้องทั่วถึงและมีเสถียรภาพ
6. จะต้องรองรับปริมาณผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นได้ โดยไม่จำกัดจำนวน
7. ระบบ จะต้องมีความมั่นคง และรองรับกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น โดยไม่ผูก ติดกับเทคโนโลยีทั้งฮาร์ดแวร์หรือซอฟต์แวร์มากเกินไป

จากปัจจัยแห่งความสำเร็จที่กล่าวถึงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้วิจัยต้องให้ความสำคัญใน การพัฒนาระบบ นั่นคือ ต้องให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนก่อน ต้องวิเคราะห์ ผู้เรียนเพื่อให้สามารถกำหนดเนื้อหาและออกแบบกิจกรรมได้เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งผลต่อการเลือกใช้ เครื่องมือส่วนหนึ่งและระบบสนับสนุนทางด้านเทคนิคโดยเฉพาะเสถียรภาพของระบบจะสร้างความ น่าเชื่อถือต่อตัวระบบอย่างมาก ทั้งนี้ต้องได้รับการสนับสนุนในระดับนโยบาย ในขณะที่แรงจูงใจ ภายในของตัวผู้เรียนมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างมากเช่นกัน

2.4.9 ประโยชน์ของการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน

Graham, Allen, and Ure (2003, 2005 cited in Graham, 2006) แสดงประโยชน์ของการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานในการเรียนรู้ในที่ทำงาน 3 ประเด็น ดังนี้

1. ช่วยในการปรับปรุงการสอน การเรียนแบบผสมผสานจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบตื่นตัว ด้วยกลยุทธ์ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น กลยุทธ์การเรียนรู้แบบเพื่อนกับเพื่อน (Peer-to-peer) และกลยุทธ์การเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเช่น บริษัท IBM กำหนดการเรียนรู้ออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การเรียนรู้ด้วยตนเองแบบออนไลน์ เป็นการรับข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 การเรียนรู้แบบเผชิญหน้ามุ่งเน้นการเรียนรู้แบบตื่นตัวและประสบการณ์ของการนำไปใช้ และ ระยะที่ 3 การเรียนรู้แบบออนไลน์และการสนับสนุนการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่สภาพแวดล้อมการทำงานมากขึ้น

2. การเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงและเพิ่มความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ ในการเรียนการสอนทางไกลอย่างเดียวยังพบว่ามีปัญหาเนื่องจากผู้เรียนบางส่วนไม่มีประสบการณ์ในการเรียนทางไกลมาก่อน ซึ่งการเรียนแบบผสมผสานมีความยืดหยุ่นกว่าเนื่องจากยังมีการพบปะแลกเปลี่ยนพูดคุยแบบเผชิญหน้ากันด้วยทำให้สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และ การมีปฏิสัมพันธ์ผ่านระบบสร้างความยืดหยุ่นและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนมากขึ้น

3. การเพิ่มประสิทธิภาพด้านต้นทุน) สามารถเข้าถึงผู้เรียนทุกกลุ่มในระยะเวลาอันสั้น ด้วยเนื้อหาแบบเดียวกัน

ดังนั้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในชั้นเรียนปกติ และการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นที่ทำงานของผู้ดูแลเด็ก กับการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ โดยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสร้างทักษะการสื่อสาร ที่มีการผสมผสานใน 4 มิติ คือ 1) การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก 2) การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ 3) การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน 4) การผสมผสานการเรียนในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์

2.4.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Gao (2012) ศึกษาการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู 3 ภาคเรียน ในหลักสูตรประถมศึกษา และการศึกษาพิเศษ เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบดั้งเดิมกับการเรียนรู้แบบออนไลน์ ใช้ the Dialogue project เป็นหลักสูตรออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นเองในการสร้างชุมชนการเรียนรู้เสมือน

โดย Block I หลักสูตรสัมมนาประสบการณ์วิชาชีพที่ใช้ the Dialogue project เป็นหลัก Block II ส่วนของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาเลือกใช้เทคโนโลยีในการใช้และบันทึกภาคสนามในการประเมินและการเขียนบันทึกสะท้อนคิดโดยใช้แฟ้มสะสมงานบนเว็บ งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ในหมู่โครงสร้างของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ทำให้นักศึกษาวิชาชีพครูเพิ่มขีดความสามารถด้าน1) โครงสร้างชุมชนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน 2) สร้างชุมชนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยตัวเอง และกำกับตนเอง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเพิ่มความเชี่ยวชาญในการผสมผสานเทคโนโลยีทำให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญและยึดหยุ่นในการเลือกใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ดี

Zhao and Yang (2011) ศึกษาการประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาในวิทยาลัยครู การศึกษาวิเคราะห์จากปัญหาการสอนในรูปแบบดั้งเดิม กับหลักสูตรปฏิรูปที่ประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานของ Huazhong Normal University (HNU) เริ่มจากการพัฒนาหลักสูตรให้มีความดึงดูดมากขึ้น โดยการผสมผสานวิธีการสอน ทั้งการใช้กรณีศึกษา การสอนโดยใช้งานวิจัยเป็นฐาน การฝึกปฏิบัติ เป็นต้น การผสมผสานเทคโนโลยีกับการเรียนการสอน เช่น ชั้นเรียนออนไลน์ การออกแบบเว็บ เป็นต้น การประเมินผลแบ่งสัดส่วน ดังนี้ งานที่ได้รับมอบหมายรายวันร้อยละ 20 การเรียนรู้อิสระร้อยละ 20 การเรียนรู้ออนไลน์ร้อยละ 20 การทดสอบในแต่ละส่วนร้อยละ 20 ผลที่ได้คือการเปลี่ยนแนวคิดของการสอนและปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน การใช้นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีในชั้นเรียน มีเป้าหมายมุ่งเน้นงานวิจัยของครูและการแสวงหารูปแบบนวัตกรรมการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับครู สรุปว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับวิชาชีพครู

Tselios, Daskalakis, and Papadopoulou (2011) ศึกษามุมมองการเรียนรู้แบบผสมผสานของผู้เรียนในประเทศกรีซ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนรับรู้ถึงประโยชน์และความง่ายในการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานและมีทัศนคติทางบวกต่อการเรียนแบบผสมผสานในสถาบันอุดมศึกษา

Azizan (2010) ศึกษาการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซีย เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้ อีเลิร์นนิ่ง ต้องทำงานร่วมกับการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น เช่น การเรียนรู้แบบเผชิญหน้า ดังนั้น บริบทของการออกแบบกรอบการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความท้าทายที่ต้องรักษาความยืดหยุ่นกับจินตนาการในการใช้เครื่องมือใหม่ๆ โดยต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาทฤษฎี และการปฏิบัติที่สัมพันธ์กันเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ระบุว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานจะสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนได้มากที่สุด

Yuen (2010) ศึกษาความเกี่ยวข้องกับการสำรวจศาสตร์การสอนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในบริบทของการเรียนรู้แบบผสมผสาน เน้นประสบการณ์ของผู้เรียนและผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยแนะนำวิธีการสอน 4 แนวทาง คือ การอภิปรายออนไลน์ การเรียนการสอนโดยใช้ทรัพยากรออนไลน์ เพิ่มการบริหารจัดการและการส่งมอบหลักสูตร การสนับสนุนด้านการสอนที่เฉพาะเจาะจง และได้รับการพิสูจน์ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานมีศักยภาพในการเพิ่มทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้ที่มีความหมายในระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้แบบผสมผสานเนื่องจากคล้ายคลึงกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างทักษะการจัดการเวลา ลดเนื้อหาแต่เพิ่มประสิทธิภาพให้การบรรยายแบบดั้งเดิม ทรัพยากรบนเว็บได้รับการยอมรับว่าสร้างความยืดหยุ่นและสะดวกในการใช้ทรัพยากรบนเว็บ รวมถึงสอดคล้องกับการใช้ชีวิตประจำวันที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสื่อสาร

Bennett (2010) ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ภาคนอกเวลา ในระดับปริญญาบัณฑิต กลุ่มผู้เรียนทำงานประจำเป็นผู้ช่วยสอนและผู้สนับสนุนผู้สอนหลักในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้สอนที่ทำหน้าที่เอื้อประโยชน์เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ทั้งออนไลน์และแบบเผชิญหน้า สื่อจำเป็นต้องมีการจัดโครงสร้างและวิธีการนำเสนอรูปแบบที่สร้างความเชื่อมั่น เนื้อหาแบบมีโครงสร้างที่สร้างเป็นบล็อกจะถือเป็นโครงสร้างที่ดีที่สุดในการเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ รวมถึงการประยุกต์ใช้ในทฤษฎีในทางปฏิบัติและการฝึกฝนพบว่าสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ

Caner (2010) ออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานในหลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับปริญญาตรี โดยให้มีการเรียนในชั้นเรียน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และให้ทำกิจกรรมออนไลน์ด้วยโปรแกรมเว็บซีที ให้มีการฝึกสอนในโรงเรียน 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การเรียนในชั้นเรียนรวมถึงการอภิปรายเกี่ยวกับแผนการสอนและสิ่งที่ได้จากการฝึกประสบการณ์บนเว็บในลักษณะของการนำเสนอด้วยเพาเวอร์พอยต์ หรือ การอภิปรายในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับการฝึกสอน ระยะเวลาทั้งสิ้น 14 สัปดาห์ ผู้เรียนต้องส่งแผนการสอนให้นักวิจัย 2 วันก่อนฝึกประสบการณ์ซึ่งนักวิจัยจะนำแผนการสอนแปลงเป็นแฟลชหรือพีดีเอฟ (PDF) จากนั้นจึงนำขึ้นบนเว็บ เมื่อผู้เรียนเข้าระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานงานแรกที่ต้องทำคือตรวจสอบแผนการสอนของเพื่อนและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการสอนโดยการอภิปรายในฟอรัมแบบไม่ประสานเวลา จากนั้นจึงเข้าไปดูวิดีโอที่บันทึกการสอนของเพื่อนพร้อมให้ข้อเสนอแนะผ่านการอภิปรายในฟอรัม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนในหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพต้องการข้อเสนอแนะจากทั้งแผนการสอนและการฝึกฝนจากการสอนการมีปฏิสัมพันธ์จากทั้งแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนและการสื่อสารออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นารอภิปรายผ่าน ฟอรัม อีเมลและ

แซท ที่ได้รับจากเพื่อน อาจารย์นิเทศก์และพี่เลี้ยงในที่ทำงาน งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนอย่างมาก

Lupshenyuk and Adams (2009) การเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับการฝึกอบรมสำหรับผู้ใหญ่ในที่ทำงาน ศึกษาอุปสรรคและแรงจูงใจในโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสานในบริบทของการทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้รับการมอบหมายงานแบบสุ่ม 1 ใน 4 ของหลักสูตรอีเลิร์นนิ่งแบบคู่ขนาน แต่ละหลักสูตรจะใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน หลักสูตรที่ 1 ใช้อีเลิร์นนิ่งเป็นทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ หลักสูตรที่ 2 การเรียนรู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสมดุลของการสอน หลักสูตรที่ 3 การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายบุคคลและสื่อออนไลน์ หลักสูตรที่ 4 การเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงกับโครงการเชิงปฏิบัติการที่สนับสนุนโดยสื่อออนไลน์ การวิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจบนเว็บและจากโทรศัพท์ ผลการศึกษาพบว่า การสอนที่คลุมเครือ การบริหารจัดการเวลา และข้อเสนอแนะที่ไม่เพียงพอ เป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้แบบผสมผสาน แรงจูงใจหลักสำหรับการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน เวลาที่มีความยืดหยุ่น และความสามารถในการทำงานตามศักยภาพของตนเอง

Kudrik, Lahn and Mørch (2009) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรียนรู้แบบผสมผสานในองค์กรขนาดใหญ่ที่มีลักษณะขององค์กรข้ามชาติในบริบทของการเรียนรู้ในทีมงาน ผสมผสานการเรียนรู้แบบดั้งเดิมกับแบบออนไลน์ที่ใช้ใน 2 ลักษณะ คือ การผสมผสานบนฐานแนวคิด (Concept-based Blended Learning : CBL1) ส่วนของการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวคิดโดยใช้การเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การใช้ อีเลิร์นนิ่ง โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง และส่วนของการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในการเรียนรู้แบบกลุ่ม เช่น การใช้สถานการณ์จำลอง การทำงานกลุ่มและการสัมมนากลุ่มย่อย และการผสมผสานโดยใช้แนวทางแบบกลุ่ม (Collaboration-oriented Blended learning: CBL2) ส่วนของออนไลน์ใช้ CSCL เช่น ชุมชนเสมือน และส่วนของการเผชิญหน้าใช้เป็นแบบรายบุคคล เช่น การสอนในชั้นเรียน การนำเสนอผลงานโดยใช้ powerpoint การใช้พี่เลี้ยง ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้โดยใช้อีเลิร์นนิ่ง ด้วยตนเองตัวคนเดียวไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ได้ในการเรียนรู้จากบริบทของงานที่ต้องการการสนับสนุนจากกลุ่มการเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเหมาะสมกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองคนเดียว งานวิจัยนี้ยังเสนอว่าการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ตามสภาพจริงควรมีกลไกการเสริมศักยภาพที่เหมาะสมในการเสริมสร้างการกำกับตนเองและเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกันกับเพื่อน โดยการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเสริมศักยภาพจะไม่ลดปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน โดยการเสริมศักยภาพโดยศาสตร์การสอน สังคมและเทคโนโลยีจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต บนปัจจัยที่มีความหลากหลาย เช่น วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความซับซ้อนของโดเมน เครื่องมือในการทำงานร่วมกัน ประเภทของผลป้อนกลับ ประเภทของการประเมินที่จำเป็น เป็นต้น

Oh and Park (2009) ศึกษาการมีส่วนร่วมและทัศนคติในการเรียนรู้แบบผสมผสาน รูปแบบที่พบมากที่สุด ในสถาบันอุดมศึกษา คือ การเรียนการสอนที่ใช้การเรียนรู้แบบออนไลน์เป็นสื่อเสริม โดยการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นรูปแบบที่สถาบันอุดมศึกษาลงความเห็นว่ามีความเหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ทำให้เกิดความสบายใจในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มหลักสูตรแบบผสมผสานมากขึ้น เริ่มตั้งแต่การออกแบบเนื้อหา การพัฒนาสื่อวัสดุใน หลักสูตร ความท้าทายคือยังมีบางส่วนที่ยังไม่เชื่อมั่นต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสานซึ่งเป็นเรื่อง ของทัศนคติ ส่วนหนึ่งเพราะขาดระบบแรงจูงใจ โดยเฉพาะต้องการระบบช่วยเหลือสนับสนุน และย้ำ ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเอาชนะข้อจำกัดของการเรียนรู้แบบออนไลน์ และทำให้ผู้เรียนและผู้สอน เกิดความเต็มใจที่จะเรียนรู้ทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการเรียนรู้

Hameed, Badii and Cullen (2008) ศึกษาประสิทธิภาพของ อีเลิร์นนิ่ง ที่มีการผสมผสานกับ การเรียนรู้แบบดั้งเดิม ผลการวิจัยกล่าวว่า วิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ค่อนข้างมาก และเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การเรียนรู้โดยใช้ อีเลิร์นนิ่ง อย่างเต็มรูปแบบ งานวิจัยระบุว่าสถาบันอุดมศึกษาต้องมีความชัดเจนและต้องตระหนักว่าต้องการส่งมอบอะไรให้กับผู้เรียน โดยไม่ ใสความคาดหวังที่สูงเกินไป ความสำเร็จในการเรียนรู้เกิดจากความพึงพอใจและสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ในขณะที่เดียวกันสถาบันอุดมศึกษาต้องมีการพัฒนาผู้สอนอย่างต่อเนื่องทางด้านเทคโนโลยีและการใช้ อีเลิร์นนิ่ง ซึ่งจำเป็นต่อการสอนในยุคปัจจุบัน

Usta and Özdemir (2007) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า ผู้เรียนมีความเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ ผสมผสาน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปฏิสัมพันธ์ที่สูงระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

Ginns and Ellis (2007) ศึกษาวิธีการเรียนรู้ และคุณภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้ที่ สัมพันธ์กับการรับรู้และประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้รับในการเรียนทางไกลโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบ ออนไลน์แต่ยังมีส่วนของประสบการณ์ของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยเกี่ยวข้อง โดยใช้เวลา 2-4 ชั่วโมงใน การเรียนแบบบรรยาย 1-2 ชั่วโมงฝึกฝนการปฏิบัติในการอภิปรายและมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน จากนั้นใช้ทรัพยากรการเรียนรู้รายบุคคลและกลุ่ม ใช้การเรียนแบบเผชิญหน้าในการให้แนวคิดสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ งานวิจัยนี้อธิบายกิจกรรมของสภาพแวดล้อมแบบออนไลน์ที่ทำให้ ประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนเกิดความสมบูรณ์ไม่เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทางไกล และงานวิจัยยังชี้ให้เห็นอีกว่าการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการผสมผสานประสบการณ์ การเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยสร้างคุณภาพการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา

Akkoyunlu and Soylu (2006) ศึกษามุมมองของผู้เรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ แบบผสมผสาน พบว่า เหตุผลที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ ตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียน สร้างแรงจูงใจในทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความยืดหยุ่นของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ทั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแบบออนไลน์และการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

Dzakiria, Mustafa and Bakar (2006) อ้างว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนให้ผลเช่นเดียวกับการอภิปรายทางวิชาการทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา โดยจัดการประชุมทางไกล ที่ประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน

Dziuban Hartman and Moskal (2004) ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเสนอแบบเผชิญหน้า การเรียนแบบออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ และการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระยะเวลาศึกษาวิจัยทั้งสิ้น 3 ปี ผลการศึกษาพบว่าวิธีการแบบผสมผสานประสบความสำเร็จในอัตราที่มากกว่าอีกสองวิธี

Lanham and Zhu (2003) ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นของวัฒนธรรมกับการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีการผสมผสานสองส่วน คือ ส่วนของการผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนกับ อิเลิร์นนิ่ง เป็นส่วนของการผสมผสานทฤษฎีกับการปฏิบัติ จากการศึกษาที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลางมาเป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วยเป้าหมายในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะข้ามวัฒนธรรม ส่วนที่สองเป็นการผสมผสานเทคโนโลยีแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา เน้นให้ผู้เรียนสื่อสารกับสารสนเทศผ่านสื่อหลายประเภท ผลงานวิจัยกล่าวว่า ผู้เรียนที่มาจากวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เมื่อใช้การเรียนรู้ออนไลน์ในลักษณะแบบผสมผสาน การออกแบบและพัฒนาระบบ ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างและคุณลักษณะต้องชัดเจน คือ ต้องมั่นใจว่าสภาพแวดล้อมและวัสดุที่ใช้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกกลุ่ม

จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2553) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและศึกษาระดับความพึงพอใจของการเรียนแบบผสมผสานที่ใช้คอร์สแวร์และระดับความสามารถทางการเรียนที่ต่างกัน วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อบทเรียนต่างกัน ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติที่แสดงถึงว่าไม่ว่าจะเป็นบทเรียนรูปแบบใดก็ไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนพบความแตกต่างบางประการ และกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อบทเรียนที่มีเนื้อหาแบบบรรยายและแบบปฏิบัติของบทเรียนผสมผสานที่ใช้คอร์สแวร์ที่ใช้ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวนั้น ได้รับความพึงพอใจเป็นอันดับที่หนึ่ง สำหรับผลการประเมินระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับพอใจ

เนาวนิตย์ สงคราม (2553) ศึกษาองค์ประกอบและขั้นตอนการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมและกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สร้าง ศึกษาผลการใช้และนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมและกระบวนการ

ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมและกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตประกอบด้วย 7 องค์ประกอบได้แก่ ได้แก่ 1. ความรู้ความสามารถ 2. ประสบการณ์การเรียนรู้ 3. ความคิดสร้างสรรค์ 4. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5. ทีม 6. แรงจูงใจ 7. ภาวะผู้นำ ขั้นตอนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน 2. การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น 3. การทดลองใช้นวัตกรรม และ 4. การนำเสนอผลงานนวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการเรียนรู้เป็นทีมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นวัตกรรมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมากจำนวน 1 กลุ่ม ระดับดี จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มที่มีคะแนนนวัตกรรมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มผู้เรียนที่มีคะแนนนวัตกรรมน้อยที่สุด กลุ่มที่มีคะแนนนวัตกรรมมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดคล่องแคล่วสูงกว่ากลุ่มผู้เรียนที่มีคะแนนนวัตกรรมน้อยที่สุด

ปณิตา วรณพิรุณ และปรัชมนันท์ นิลสุข (2554) ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เครื่องมือทางปัญญาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือระบบบริหารจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เครื่องมือทางปัญญาแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า (1)นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เรียนด้วยจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เครื่องมือทางปัญญามีคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เรียนด้วยจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เครื่องมือทางปัญญามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เครื่องมือทางปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการศึกษางานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสานพบข้อสรุปดังนี้ ผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศระบุว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเหมาะสมกับผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษา มีความยืดหยุ่นมากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม และการเรียนรู้แบบออนไลน์เต็มรูปแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นมากขึ้นพึงพอใจและทัศนคติทางบวกต่อการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ขณะที่ปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนเป็นไปในเชิงบวกเช่นกันและยังช่วยเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้แบบออนไลน์เต็มรูปแบบ การเรียนรู้แบบผสมผสานถูกนำไปใช้ในทั้งการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาและการฝึกอบรมในภาคการทำงาน งานวิจัยโดยส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะระบุมิติการผสมผสานเพียงมิติเดียว คือ การผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการเรียนรู้แบบออนไลน์ ในขณะที่งานวิจัยในต่างประเทศจะระบุว่า การผสมผสานควรเกิดขึ้นอย่างน้อย 1 มิติ และการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับกลุ่มที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะจะ

ใช้มิติการผสมผสานที่มากกว่า 1 มิติ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และบริบทของทั้งเนื้อหา สภาพแวดล้อม และกลุ่มผู้เรียน การเรียนรู้แบบผสมผสานยังเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ทั้งในการฝึกอบรม และการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาภาคนอกเวลา และเหมาะสมกับการนำมาใช้ในการปฏิรูปการศึกษา สำหรับวิชาชีพครู ที่ต้องการการผสมผสานในหลายมิติทั้งการผสมผสานวิธีการสอน การผสมผสาน เทคโนโลยีกับการเรียนการสอน การออกแบบและพัฒนาระบบสำหรับผู้เรียนที่มีวัฒนธรรมและ สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัสดุที่ใช้ ต้องเหมาะสมกับความ หลากหลายของผู้เรียนทุกกลุ่ม เนื้อหาแบบมีโครงสร้างที่สร้างเป็น block เป็นโครงสร้างที่ดีที่สุดในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ต้องให้ความสำคัญในการออกแบบการเรียนรู้ คือ เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน ความยืดหยุ่นด้านเวลา และความสามารถในการทำงานตามศักยภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ในงานวิจัยยังระบุว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานใน สภาพจริงควรมีกลไกการเสริมศักยภาพที่เหมาะสม โดยการเสริมศักยภาพด้วยปฏิสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์ด้วยกัน การเสริมศักยภาพโดยจากวิธีการสอน สังคมและการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี สารสนเทศจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต บนปัจจัยที่มีความหลากหลาย เช่น วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความซับซ้อนของโดเมน เครื่องมือในการทำงานร่วมกัน ประเภทของผลป้อนกลับ ประเภทของการ ประเมินที่จำเป็น เป็นต้น

2.5 การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

คำว่า “การเสริมศักยภาพสำหรับการเรียนรู้” ถูกใช้ครั้งแรกและได้รับความนิยมโดย Wood *et. Al.* (1976) เป็นคำที่ถูกกำหนดขึ้นโดย Wood, Brunner and Ross (1976 cited in Puntambekar and Hubcher, 2005) ว่าเป็น “การควบคุมส่วนประกอบของงานที่จำเป็นเหนือ ความสามารถของผู้เรียน ส่วนประกอบเหล่านั้นทำให้เกิดสมาธิและความสมบูรณ์ในช่วงของ ความสามารถที่เกิดขึ้น” แนวคิดการเสริมศักยภาพ เชื่อมโยงกับงานของนักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ของ ทฤษฎีในกลุ่มทฤษฎี Social Constructivism เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมและสังคมจากทฤษฎี พัฒนาการ ของ Lev Semenovich Vygotsky (Vygotsky’s Social historical) ในปี 1978 การ เรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาทางสติปัญญา เชื่อว่า บริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการ เรียนรู้และสนับสนุนให้ใช้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ในการเรียน นอกจากการที่ผู้เรียนมีความเป็น อิสระในการเรียนรู้โดยใช้ความสามารถของตนเอง ถ้าผู้เรียนที่ไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ หรืออยู่ ในภาวะทางการเรียนรู้ที่อยู่ต่ำกว่า ขอบเขตของการเรียนรู้ (ZPD) จำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การสนับสนุนของบุคคลอื่นๆ รวมถึงตัวช่วยเหลืออื่นๆ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายและพัฒนาการขั้นสูงสุดตามศักยภาพแต่ละบุคคล ที่เรียกว่า การ

เสริมศักยภาพ (Scaffolding) มาจากรากศัพท์ว่า “Scaffold” ที่แปลว่า “นั่งร้าน” ที่สร้างด้วยโครงไม้หรือโลหะที่ตั้งไว้นอกอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการก่อสร้าง และต้องรื้อทิ้งเมื่อก่อสร้างเสร็จ Wood, Brunner and Ross (1976: 98 cited in Puntambekar and Hubcher, 2005) จุดเน้นอยู่ที่ การให้ความสำคัญกับความแตกต่างของบุคคลในการเรียนรู้

2.5.1 การเสริมศักยภาพสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่

แนวคิดของการเสริมศักยภาพถูกประยุกต์ใช้กับรูปแบบการพัฒนาความเป็นมืออาชีพและการเรียนรู้รายบุคคล แม้ว่า Vyostsky จะกล่าวถึงการนำไปใช้สำหรับพัฒนาการของเด็ก แต่สามารถขยายถึงการใช้งานในกลุ่มผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี การเสริมศักยภาพเป็นการให้การสนับสนุนผู้เรียนในตอนเริ่มต้นจนเรียนแล้วค่อยๆ เปลี่ยนความรับผิดชอบให้กับผู้เรียนในการดำเนินการด้วยตัวเอง ผู้เรียนมีความแตกต่างด้านวิธีการจัดการองค์ความรู้และเหตุการณ์ที่อยู่ในความทรงจำที่เรียกว่า Schemata หรือ Script knowledge ความแตกต่างนี้มีอิทธิพลต่อวิธีที่ผู้เรียนทำความเข้าใจข้อมูลและเหตุการณ์ในปัจจุบันและอธิบายได้จากบางส่วนของภูมิหลังทางวัฒนธรรมแต่จะไม่ใช่สิ่งตายตัว การเสริมศักยภาพจะสามารถเปลี่ยนแปลง schemata และ scripts โดยผู้เรียนเรียนรู้ข้อมูลและทักษะใหม่ ส่วนประกอบและเป้าหมายของการเสริมศักยภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่ (Berk, and Winsler, 1995; Sheerer, 1997) ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หลักฐาน คือ คนเรียนรู้ได้ที่สุดเมื่อกำลังทำงานกับผู้อื่น ผู้สอนในชั้นเรียนควรกระตุ้นให้เกิดการสนทนาในกลุ่มย่อยและทำงานร่วมกันด้วยเป้าหมายอย่างเดียวกัน เน้นการมีส่วนร่วม ไม่ใช่ทำงานตามลำพัง การทำงานก่อนที่จะมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบกับตัวเองอย่างเต็มที่

2. การมีประเด็นร่วมกัน กระบวนการที่ผู้มีส่วนร่วมสองฝ่ายเริ่มทำงานด้วยความเข้าใจที่แตกต่างและเข้าถึงความเข้าใจที่จะแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างกัน เข้าใจในเรื่องปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเจรจา การประนีประนอมโดยมีมุมมองร่วมกันภายใต้สถานการณ์เดียวกัน ตะหนักถึงความจำเป็นในการคุยกับผู้สอนแบบมีส่วนร่วมเพื่อเข้าถึงความเข้าใจในระดับลึกซึ่งเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น

3. ความอบอุ่นและการตอบสนอง โทณอารมณ์ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการชี้แนะและความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นไปในทางบวกและสร้างความเคารพนับถือกัน หัวหน้างานหรือผู้สอนต้องตระหนักว่าผู้เรียนมีความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การตอบสนองกับความต้องการจึงเป็นสิ่งจำเป็น

4. รักษาขอบเขตการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ภาระงานของผู้ใหญ่มักจะกำหนดระดับการพัฒนาของตัวผู้เรียนเพื่อปรับการสนับสนุนที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้สอนต้องช่วยเมื่อเกิดความต้องการจำเป็นและลดความช่วยเหลือเมื่อเห็นว่ามีความเชื่อมั่นมากขึ้นและต้องการที่จะทำงานอย่างอิสระ

5. ส่งเสริมการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อสามารถเข้าถึงเป้าหมาย ผู้บังคับบัญชาหรือผู้สอนควรถอนตัวจากการมีส่วนร่วมและช่วยให้ผู้เรียนมีการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระตระหนักถึงความสามารถในการควบคุมตนเอง

กลุ่มผู้ดูแลเด็กในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มผู้เรียนที่จัดอยู่ในผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ การพัฒนาผู้ดูแลเด็กต้องเผชิญกับความท้าทายในการทำงานกับครูและผู้อื่นในการนำหลักสูตร และกลยุทธ์ใหม่ๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กเล็ก ดังนั้น ในการวางแผนพัฒนาผู้ดูแลเด็กไม่ว่าจะเป็นการเรียนในระดับปริญญาบัณฑิตหรือการฝึกอบรมควรเน้นการพัฒนาในลักษณะของการพัฒนาเพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพที่ต้องตระหนักถึง (Sheerer, 1997)

1. การรักษาระดับการพัฒนาตนเองและมุมมองของผู้ดูแลเด็กแต่ละคน
2. การเสริมศักยภาพที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือทีมงานในการยกระดับกระบวนการทัศนและการเปลี่ยนแปลงที่ต้องถามความต้องการของผู้ที่จะรับการพัฒนาเป็นสำคัญ
3. หัวหน้างานมีความสำคัญในการเรียนรู้อย่างมืออาชีพในการทำงานอย่างใกล้ชิดเพื่อสร้างนวัตกรรมและงานในบริบทของหลักสูตรที่พัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีและหลักการที่นำมาใช้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า แม้ผู้ใหญ่จะต้องการควบคุมตนเอง แต่การพัฒนาผู้ดูแลเด็กต้องเน้นความมั่นใจให้กับผู้เรียน โดยการเสริมศักยภาพเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้ว่าเรียนรู้อย่างโดดเดี่ยว ปฏิสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องและการเสริมศักยภาพเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะในระยะแรกเริ่มของการพัฒนา

2.5.2 ความหมายของเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

การเสริมศักยภาพจากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการและนักการศึกษาให้ความหมายที่สอดคล้องกัน โดยระบุความหมายของการเสริมศักยภาพ ดังนี้ การเสริมศักยภาพ หมายถึง กระบวนการส่งเสริมช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างเป็นระบบ ตามความต้องการและสภาพปัญหาของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้หรือการทำงานที่ผู้เรียนไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจและช่วยให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ การเสริมศักยภาพเป็นได้ทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้การสนับสนุนผ่านสิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เพียงพอทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ซึ่งการช่วยเหลือจะค่อย ๆ ลดลง ในขณะที่ผู้เรียนค่อย ๆ เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้และทำงานด้วยตนเองและเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองอย่างอิสระแล้ว การช่วยเหลือ ในการทำกิจกรรมนั้นจะยุติ

ลง (Eggen, Kauchak, and Garry, 2001; Jackson, Krajcik, and Soloway, 1998; Jiménez, and Pantoja, 2008; Larkin, 2001; Rosenshine, and Meister, 1992; Wood, Bruner, and Ross, 1976; กมล โพธิ์เย็น, 2547; สมยศ ศรีบรรพต, 2548; สุจิตรา เขียวศรี, 2550; สุมาลี ชัยเจริญ, 2548)

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า เสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี คือ กระบวนการส่งเสริมช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง ตามคุณลักษณะและความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันแต่ละคน ผู้เรียนแต่ละคนต้องการรูปแบบระยะเวลา และ กระบวนการสนับสนุนที่แตกต่างกัน จึงต้องการการสนับสนุนที่หลากหลายและความช่วยเหลือที่เพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ซึ่งการเสริมศักยภาพเกิดขึ้นได้จากทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน หรือผู้ที่มีศักยภาพสูงกว่า เครื่องมือและแหล่งการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของการเสริมศักยภาพคือการช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียนเท่าที่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และการทำงานของตนเอง ดังนั้น วิธีการช่วยเหลือสนับสนุนจะลดบทบาทลงเมื่อผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในงานวิจัยนี้จะเน้นการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วย การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยงาน การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง และ การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้

2.5.3 องค์ประกอบของการเสริมศักยภาพ

นักการศึกษาและนักวิจัยหลายท่านระบุองค์ประกอบของการเสริมศักยภาพ ดังนี้

Cagiltay (2006) กล่าวถึง องค์ประกอบของการเสริมศักยภาพ ว่าความสำเร็จของการเสริมศักยภาพเป็นกระบวนการภายในตัวของผู้เรียน ที่ถูกช่วยให้บรรลุผลสำเร็จ ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากครู ผู้เชี่ยวชาญ หรือโครงสร้างสนับสนุนที่สามารถ เริ่มต้นและรักษาความสนใจของผู้มีส่วนร่วม ผู้เรียนกลายเป็นผู้เกี่ยวข้อง ขณะที่ให้ผู้เรียนรับผิดชอบในการเสริมศักยภาพของงาน และมีค่อยๆ ลดและการถอนการเสริมศักยภาพเมื่อเกิดประสพผลตามเป้าหมาย

Puntambekar and Hübscher (2005) กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของการเสริมศักยภาพ ผู้เรียนสำหรับชุมชนในชั้นเรียนไว้ 4 ประการ คือ

1. การแบ่งปันความเข้าใจ (Shared understanding) สร้างความเข้าใจบนเป้าหมายที่มีอยู่ร่วมกัน
2. ผู้เสริมศักยภาพ (Scaffolder) เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานในภาพรวมทั้งหมด และสามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านความก้าวหน้าในการเรียน
3. การวินิจฉัยและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง (Ongoing diagnosis and calibrated support)

4. การลดทบทบาท (Fading) ของผู้เสริมศัภภภาพเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อแล้ว
McLoughlin (2002) ระบุ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ (McLoughlin, 2002)

1. การลดขอบเขตของความล้มเหลวในงานของผูเรียน
2. ช่วยผูเรียนเพื่อให้บรรลุในงานที่ผูเรียนไม่สามารถทำสำเร็จได้ด้วยตนเอง
3. เคลื่อนย้ายผูเรียนไปอยู่ในโซนของความเข้าใจ
4. ทำให้ผูเรียนเข้าใจกลั่นของความสามารถที่เป็นอิสระมากขึ้น
5. ผูเชี่ยวชาญรับทบทบาทเป็นผูอำนวยการความสะดวกผูที่ความรู้ของทักษะ กลยุทธ์ และ

กระบวนการที่ต้องการของการเรียนรู้อที่มีประสิทธิภาพ ผูเชี่ยวชาญไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นผูเรียนโดยการให้การสนับสนุนพอเพียง เพื่อให้ผูเรียนบรรลุเป้าหมาย แต่ยังให้การสนับสนุนในรูปของโมเดลเน้นคุณลักษณะที่สำคัญของงาน การให้คำแนะนำและคำถามเพื่อช่วยในการสะท้อนคิดของผูเรียน

Mckenize (2000) ระบุ 8 องค์ประกอบของการเสริมศัภภภาพ ดังนี้

1. จัดเตรียมเส้นทางที่ชัดเจนให้กับผูเรียน นำเสนอเส้นทางอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนถึงสิ่งทีผูเรียนต้องดำเนินการรวมถึงลำดับการทำงานเป็นอย่างไร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดในแต่ละกิจกรรม การชี้แนะแนวทางควรมีลักษณะที่เป็นกันเอง

2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน วัตถุประสงค์ในการเรียนหรือในการทำงานถือเป็นสิ่งทีสำคัญที่สุดทีจะช่วยใหผูเรียนเหตุผลในการเรียนและการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

3. สนับสนุนงานของผูเรียน ด้วยการจัดเตรียมโครงสร้างขั้นตอน เส้นทาง หรือ เค้าโครงกว้างๆ ของงานเพื่อให้กับผูเรียนได้ตัดสินใจดำเนินการ เพื่อเป็นการให้ความมั่นใจว่าผูเรียนจะไม่หลงออกนอกเส้นทาง

4. มีการประเมินผลชัดเจนนำไปสู่สิ่งที่คาดหวัง ด้วยการจัดหาตัวอย่างของงานทีมีคุณภาพให้นักเรียนได้ดูเป็นตัวอย่าง ตั้งแต่เริ่มต้นการทำกิจกรรม ตลอดจนการประเมินผลและมาตรฐานต่างๆ แจ้งให้ผูเรียนรับทราบตั้งแต่ต้น

5. ชี้แหล่งข้อมูลทีมีคุณค่าให้กับผูเรียน จัดเตรียมแหล่งข้อมูลทีมีประโยชน์ที่สุดให้กับผูเรียน เพื่อลดความสับสน อุปสรรค และเวลาในการเข้าถึงข้อมูล

6. ลดความไม่แน่นอน ความประหลาดใจและความผิดหวัง การออกแบบทเรียนควรมีการทดสอบแต่ละขั้นตอนหรือทุกๆ ขั้นตอนในบทเรียน เพื่อหาข้อผิดพลาดทีอาจเกิดขึ้นและดำเนินการแก้ไข เพื่อลดความสับสนทีอาจเกิดขึ้น ผูเรียนจะได้ใช้เวลาน้อยทีสุดในการรับสิ่งใหม่ๆ ทีเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

7. ส่งมอบประสิทธิภาพ (ระหว่งการเรียนการเสริมศัภภภาพ จะพยายามกลั่นกรองการทำงาน โดยเน้นจุดสำคัญ ความชัดเจน ลดเวลาในการทำงาน นักเรียนจะเข้าใจงานได้ง่ายขึ้นแคลง

8. สร้างแรงกระตุ้น ช่วยกระตุ้นและสร้างพลังขึ้นโดยตรงให้เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนจนกระทั่งจบ โดยแรงกระตุ้นนั้นจะช่วยให้เกิดความคิดออกมาเพิ่มความเข้าใจอย่างถ่องแท้และลึกซึ้ง

Beed, and Hawkins (1991 cited in Masters and Yelland, 2002) ระบุองค์ประกอบของการเสริมศักยภาพ ดังนี้

1. ปฏิสัมพันธ์จะต้องทำงานร่วมกันด้วยความตั้งใจของผู้เรียนเอง เป็นจุดมุ่งหมายของกระบวนการ

2. การเสริมศักยภาพต้องดำเนินการภายในการพัฒนาตามพื้นที่รอยต่อของการพัฒนาของผู้เรียนเอง มากกว่าเพียงแค่ทำให้มั่นใจว่างานเสร็จสมบูรณ์ ผู้ช่วยเสริมศักยภาพจะต้องเข้าถึงระดับความเข้าใจของผู้เรียนและจากนั้นทำงานที่เล็กน้อยเกิดกว่าระดับที่ว่า การวาดภาพผู้เรียนการเรียนรู้ในพื้นที่ใหม่ในการสำรวจ

3. การค่อยๆ ถอนตัวให้ผู้เรียนมีอำนาจมากขึ้น ซึ่งให้เห็นว่าเป็นความช่วยเหลือที่มีทั้งการปรับเหมาะและช่วยเป็นครั้งคราว

Wood (1976) กล่าวถึง องค์ประกอบในการเสริมศักยภาพ ดังนี้

1. จัดหาสิ่งที่เป็นความสนใจสำหรับผู้เรียน
2. ลดทอนของความเป็นอิสระโดยลดความซับซ้อนของงาน
3. ควบคุมทิศทาง
4. เน้นคุณลักษณะที่สำคัญ
5. ควบคุมความสับสนและเส้นทางในการแก้ปัญหา

โดยสรุป องค์ประกอบของการเสริมศักยภาพประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ในการเสริมศักยภาพ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนหรือการทำงานที่ชัดเจนจะทำให้การเสริมศักยภาพมีทิศทางและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ

2. ผู้เสริมศักยภาพ เทคโนโลยี ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ที่สามารถส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนผู้เรียนให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้และทำงาน

3. วิธีการและบทบาทของการเสริมศักยภาพ กระบวนการ โครงสร้าง ขั้นตอนและกิจกรรมที่ส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนผู้เรียน โดยมีการลดบทบาทของการเสริมศักยภาพเมื่อผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์

2.5.4 ขั้นตอนการเสริมศักยภาพ

นักการศึกษาและนักวิจัยหลายท่านกล่าวถึงขั้นตอนการเสริมศักยภาพของการเสริมศักยภาพ โดยมีขั้นตอนที่มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกันดังนี้

Jiménez and Pantoja (2008) ระบุ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้สอนเป็นต้นแบบของงาน (Modeling) สาธิตพร้อมให้ข้อเสนอแนะทางวาจา
2. ทักษะการเลียนแบบ (Skill imitation) เลียนแบบทักษะที่เป็นต้นแบบ
3. ถอนการเสริมศัทยภาพ (Remove scaffolds) ผู้สอนให้ความช่วยเหลือให้น้อยลงและค่อยๆ ถอนการเสริมศัทยภาพออกไปในที่สุด
4. การประสบความสำเร็จในระดับเชี่ยวชาญ (Achieve expert levels) ผู้เรียนที่มาถึงขั้นตอนนี้จะไม่ต้องการความช่วยเหลือในการทำงานของตนเลย

Quintana, Karjick and Soloway (2002: 359) กล่าวถึงการเสริมศัทยภาพใน 2 ลักษณะ คือ การเสริมศัทยภาพในลักษณะจากบนลงล่าง (Top down) และ จากล่างขึ้นบน (Bottom up) ซึ่งวิธีการเสริมศัทยภาพจากบนลงล่างจะมีขั้นตอนเช่นเดียวกับคนอื่นๆ คือ

1. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้เรียน
2. หาสาเหตุที่เป็นอุปสรรค หรือมีผลต่อความล้มเหลวของงาน
3. เลือกการเสริมศัทยภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน เป้าหมายคือให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้

ส่วนวิธีการเสริมศัทยภาพจากล่างขึ้นบน คือ

1. วิเคราะห์ว่าการช่วยเสริมศัทยภาพที่มีอยู่นั้นช่วยผู้เรียนได้อย่างไร
2. จัดหมวดหมู่กลยุทธ์ที่คล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน
3. กำหนดวิธีการเสริมศัทยภาพ เช่น การช่วยจัดกระบวนการ การช่วยในการสร้างความเข้าใจ การช่วยแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

Eggen and Kauchank (1997) ระบุขั้นตอนการเสริมศัทยภาพที่เกี่ยวข้องกับภาระงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การทดสอบความสามารถของผู้เรียนเกี่ยวกับความเข้าใจปัญหาที่แท้จริง จากการประเมิน พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง
2. การกำหนดหรือจัดการภาระงานที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน
3. การสนับสนุนการเรียนการสอน โดยการให้การช่วยเหลือแบบเสริมศัทยภาพ

Crowl, Kaminsky, and Podell (1997) ระบุขั้นตอนของการเสริมศัทยภาพดังนี้

1. ระบุระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อช่วยผู้สอนระบุกิจกรรมที่ตรงกับศัทยภาพของผู้เรียน และให้อิสระกับผู้เรียนเพื่อให้เรียนรู้ด้วยตนเองภายใต้การได้รับการชี้แนะที่เหมาะสม
2. จัดให้ผู้เรียนได้รับการเสริมศัทยภาพรายบุคคลเป็นช่วงๆ และควรจัดให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปรายความคิดเห็นของตน รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้การพูดกับตนเอง (Inner speech) ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงมุมมองสำคัญ ตัดสินปัญหาที่เป็นไปได้

4. จัดห้องเรียนให้เป็นชุมชนของผู้เรียน (Community of learners) ให้ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากเพื่อน

สุพัตรา จันทระโฆษิต (2552) ระบุขั้นตอนการเสริมศักยภาพในการสอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ทดสอบความสามารถของผู้เรียน จากการประเมินขอบเขตการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและระบุระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

2. ขั้นสอน ผู้สอนสนับสนุนการเรียนการสอน โดยให้ความช่วยเหลือแบบเสริมศักยภาพโดยจัดให้ผู้เรียนได้รับการเสริมศักยภาพรายบุคคลเป็นช่วงๆ และกำหนดหรือจัดการะบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน จัดโอกาสให้มีการสอบแบบเพื่อนสอนเพื่อน (Peer tutoring) และกระตุ้นให้ผู้เรียนพูดกับตนเอง (Inner speech) พร้อมทั้งจัดให้ห้องเรียนเป็นชุมชนของผู้เรียน (Community of learners) โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สนับสนุน ช่วยเหลือ การเรียนรู้ของกันและกันในกลุ่มที่จับเป็นคู่ๆ หรือเป็นกลุ่มเล็กๆ

3. สรุปใช้เทคนิคการประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อทดสอบระดับพัฒนาการที่อยู่ต่ำกว่าและสูงกว่าขอบเขตการเรียนรู้โดยใช้คำถามหรือสิ่งกระตุ้นในระดับความซับซ้อนที่แตกต่างกัน

จากขั้นตอนของการเสริมศักยภาพที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า มีความเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับขั้นตอนของการเสริมศักยภาพ ที่ Quintana *et. al* (2002: 359) จะเรียกว่าเป็นการเสริมศักยภาพในลักษณะจากบนลงล่าง (Eggen, Paul and Kauchank, 1997; Crowl, Kaminsky and Podell, 1997:72; Quintana *et. al.*, 2002: 359; Jiménez and Pantoja, 2008; สุพัตรา จันทระโฆษิต, 2552) เห็นได้ว่ามีขั้นตอนการเสริมศักยภาพที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ประกอบด้วย

1. ระบุความต้องการจำเป็นของผู้เรียนในการเสริมศักยภาพ

2. การกำหนดแนวทางการเสริมศักยภาพด้วยวิธีการ และระยะเวลาที่เหมาะสม และเพียงพอสำหรับผู้เรียน

3. การลดบทบาทของการเสริมศักยภาพเมื่อผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเอง หรือประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และทำงาน

ในขณะที่ Quintana *et. al* (2002) ยังกล่าวถึงขั้นตอนที่พิจารณาจากแหล่งข้อมูลเป็นหลักที่เรียกว่า ลักษณะจากล่างขึ้นบน มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ว่าการช่วยเสริมศักยภาพที่มีอยู่นั้นช่วยผู้เรียนได้อย่างไร

2. จัดหมวดหมู่กลยุทธ์ที่คล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน

3. กำหนดวิธีการเสริมศักยภาพ

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ขั้นตอนการเสริมศักยภาพในลักษณะจากบนลงล่างเนื่องจากเป็น การพัฒนาระบบใหม่ โดยมีขั้นตอนที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น

2.5.5 เทคนิคการเสริมศักยภาพการเรียนรู้

ในงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการ มีการกล่าวถึงเทคนิคการเสริมศักยภาพตามบริบทและ วัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านการเรียนรู้และการทำงาน ผู้วิจัยทำการรวบรวมเทคนิคการ เสริมศักยภาพการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 การเสริมศักยภาพตามโครงสร้างเป็นเทคนิคการเสริมศักยภาพในภาพรวมของ การเสริมศักยภาพทั้งตัวบุคคลและแหล่งทรัพยากรสนับสนุน 2 ชนิด คือ (Brush, and Saye, 2002)

1. การเสริมศักยภาพแบบเปลี่ยนแปลงได้ (Soft scaffolds) แบบไดนามิก เป็นการเสริม ศักยภาพในสถานการณ์เฉพาะโดยผู้สอนหรือเพื่อนช่วยด้วยกระบวนการเรียนรู้ เช่น ผู้สอนที่ต้องทำ การวินิจฉัยเพื่อทำความเข้าใจผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและช่วยสนับสนุนในเวลาที่เหมาะสมโดยอยู่บน พื้นฐานของการตอบสนองของตัวผู้เรียนเอง

2. การเสริมศักยภาพแบบไม่เปลี่ยนแปลง (Hard scaffolds) แบบสแตติก สนับสนุนการ วางแผนด้วยความช่วยเหลือที่มีการวางแผนล่วงหน้าบนฐานความช่วยเหลือผู้เรียนที่ได้รับความ ยากลำบากในระหว่างการเรียนรู้และทำงาน ซึ่งอาจฝังตัวอยู่ในมัลติมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์ และซอฟต์แวร์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนในขณะที่มีการใช้ซอฟต์แวร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงทาง ความคิดระหว่างข้อมูลในฐานข้อมูล ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งในเนื้อหาการเรียนการสอน เมื่อ ผู้เรียนได้มีโอกาสเชื่อมโยงความคิดภายในฐานข้อมูลได้อย่างอิสระ

กลุ่มที่ 2 การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีและการเสริมศักยภาพในสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้แบบเปิด

เทคนิคการเสริมศักยภาพสำหรับการเรียนรู้ออนไลน์ (Dabbagh, 2010) ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศแห่งความเชื่อใจ การสร้างชุมชนเปิดและเป็นมิตรสำหรับผู้เรียน ใน ตอนเริ่มต้นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนโพสต์ประวัติในเว็บการเรียนการสอน

2. การสนับสนุนและใช้วิธีการต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนแนะนำตัวเองกับผู้อื่นผ่าน คุณลักษณะของโฮมเพจ

3. การให้คำแนะนำผู้เรียนในกิจกรรมการแก้ปัญหาและงาน มีพี่เลี้ยงแบบหนึ่งต่อหนึ่งและ ให้คำแนะนำผ่าน อีเมล การให้ข้อเสนอแนะกับผู้เรียนผ่านเครื่องมือใน WebCT ให้คำแนะนำเป็นกลุ่ม และเอื้อการทำงานและทำกิจกรรมกลุ่มผ่าน ฟอรัม หรือ แชท กระตุ้นให้ผู้เรียนอัปโหลดโครงร่าง และ งานที่อยู่ระหว่างการทำงานเพื่อนำเสนอขอบเขตและแนบเอกสารผ่าน อีเมล หรือเครื่องมือ

อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะที่ทันเวลา ถามข้อเสนอแนะจากเพื่อเกี่ยวกับงานที่ยังเป็นโครงร่างและงานที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานที่ได้ถูกอัปเดตผ่านการนำเสนอ

4. กระบวนการต้นแบบ และการอธิบายความคิดต่างๆ ใช้คุณลักษณะของกระดานไวท์บอร์ด เพื่อเป็นต้นแบบของกระบวนการคิดแบบประสานเวลา โหมดของ ฟอรัม สำหรับการอภิปรายต่างๆ ในโหมดแบบไม่ประสานเวลา

5. การให้สถานการณ์หรือกรณีศึกษาที่เน้นมุมมองที่หลากหลายและต้องคิดวิเคราะห์ ใช้เครื่องมือที่เป็นเนื้อหาทางโมดูลให้ภาพสถานการณ์หรือกรณีศึกษาที่เชื่อมโยงแนวคิดผ่านธีมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ลึกซึ้ง

6. การให้คำแนะนำที่เป็นขั้นตอนเกี่ยวกับวิธีการที่จะทำให้งานสมบูรณ์ ให้ ทิปส์ หรือคำแนะนำผ่านเครื่องมือที่เป็น ทิปส์สนับสนุนผู้เรียน

7. การจัดหาทรัพยากรและกิจกรรมด้วยคำถามที่เป็นปัจจุบันสำหรับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โปสต์ทรัพยากรโดยใช้คุณลักษณะของเพจหรือ URL และทรัพยากรสำหรับการอ้างอิงต่างๆ ที่เป็นทรัพยากรบนเว็บที่สนับสนุนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือในการค้นข้อมูลสำหรับหาสารสนเทศสนับสนุนงาน ให้ดัชนีหรืออภิธานศัพท์เพื่อให้เงื่อนไขและแนวคิดที่สำคัญ

8. การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และการร่วมกันทำงาน ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่งหรือ กับหลายคน ด้วยการ แชท, อีเมล และ เครื่องมือสำหรับการอภิปรายต่างๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและผู้สอนโดยใช้ กระดานไวท์บอร์ด และเครื่องมือสำหรับการนำเสนอผลงาน

9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการระดมความคิดในการแก้ปัญหาที่มีความแตกต่าง ผ่านทางการ แชท กระดานไวท์บอร์ด การค้นข้อมูล การใช้ทรัพยากร และ โปรแกรมสำหรับการนำเสนอผลงาน ผู้สอนกระตุ้นผู้เรียนให้มีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนแนวคิดในการแก้ปัญหาที่เกิดจากงาน การประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา และการเข้าร่วมกับเพื่อนในกิจกรรมการแก้ปัญหา

การใช้เครื่องมือในสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมเสมือนใช้เครื่องมือในการเสริมศักยภาพหรือกระตุ้นผู้เรียนในระหว่างการใช้งานด้วยพฤติกรรมหรือกิจกรรม ดังต่อไปนี้ (Jiménez, and Pantoja, 2008)

1. การสอนโดยตรง การได้รับความรู้โดยตรงจากเครื่องช่วยสอน ที่ให้วัสดุการสอน สาธิตการทำงาน เสนอกิจกรรมบางประการให้ผู้เรียนได้ทำ สร้างคำแนะนำและข้อเสนอแนะ และถ้าจำเป็นจะมีการให้ผู้เรียนทำการทดสอบเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน

2. การสนับสนุนโดยหุ่นส่วน การสนทนาด้วยหุ่นส่วนเสมือนเอื้อต่อการแก้ปัญหาร่วมกัน เทคโนโลยีสนับสนุนโดยการคุ้ยแบบเผชิญหน้าในสภาพแวดล้อมการอบรมเสมือน เครื่องมือกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงทางปัญหาโดยความร่วมมือกับหุ่นส่วน และ การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

3. การชี้แนะในการสะท้อนคิด การสนทนาจะช่วยให้ความรู้ที่ได้มา ถูกนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องในการแก้ปัญหา

4. การแลกเปลี่ยนทรัพยากร ที่เป็นไปได้โดยการให้แหล่งความรู้ในลักษณะของห้องสมุด คำถามที่ถามบ่อย การให้ความช่วยเหลือแบบออนไลน์ หรือ วัสดุอื่นๆที่เอื้อและช่วยผู้เรียนในการกำกับตนเองอนุญาตให้ผู้เรียนดึงลึกลงไปในความรู้ในกระบวนการเมตาคอนิทินั้นเอง

5. เชื่อมทิศส่วนตัว สภาพแวดล้อมเสมือนสามารถนำเสนอให้ผู้เรียนสามารถทบทวนทิศทางการเรียนรู้ส่วนตัวได้ เป็นกระบวนการภายในการฝึกฝนตนเอง

6. การจัดการกระบวนการกลุ่ม ด้วยการใช้กลไกการบริหารจัดการปฏิสัมพันธ์เสมือน ซึ่งอนุญาตให้เกิดการแก้ปัญหาร่วมกัน

เทคนิคการเสริมศักยภาพที่ใช้เทคนิคการเสริมศักยภาพภายในสภาพแวดล้อมอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้ (Cagiltay, 2006) ได้แก่

1. การเสริมศักยภาพด้านมโนทัศน์ (สนับสนุน) (Conceptual (supportive) scaffolding) ผู้เรียนจะได้รับคำแนะนำในรูปของสิ่งที่ต้องพิจารณา วิธีการสร้างความช่วยเหลือระหว่างแนวคิดและสนับสนุนเหตุผลของผู้เรียนผ่านปัญหาที่มีความซับซ้อน เช่น การให้ข้อเสนอแนะ การให้ชี้แนะโดยให้ข้อเสนอแนะ การให้ผลป้อนกลับและคำแนะนำในผลการปฏิบัติงาน

2. การเสริมศักยภาพด้านเมตาคอนิทิน (สะท้อนคิด) (Metacognitive (reflective) scaffolding) การเสริมศักยภาพสนับสนุนการสะท้อนคิดเชิงประจักษ์ส่งเสริมกระบวนการสะท้อนคิดของผู้เรียน โดยการตั้งคำถาม เสริมศักยภาพโดยใช้เหตุการณ์ แนวคิด บนพื้นฐานของประสบการณ์ของผู้เรียน ตัวอย่างเช่น ทัวร์ไกด์ การสอนแนะ อินโฟแมป และ การเชื่อมโยงไปสู่หน่วยโมเดล และ ทิวทอเรียล ไลบราลี CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. การเสริมศักยภาพด้านกระบวนการ (Procedural scaffolding) เน้นวิธีการในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่และเครื่องมือภายในสภาพแวดล้อมที่กำหนด เช่น ตัวช่วยสร้าง (wizard)

4. การเสริมศักยภาพด้านกลยุทธ์ (Strategic intrinsic scaffolding) การเสริมศักยภาพด้วยกลยุทธ์ ชี้แนะในการวิเคราะห์และกระบวนการเรียนรู้งานหรือปัญหา และจะเน้นกระบวนการทางเลือกที่พิสูจน์ได้ว่าทำให้เกิดประโยชน์ เน้นกระบวนการในการระบุและเลือกข้อมูลที่เป็นจากทรัพยากรที่มีใหม่ และ เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่กับประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่เดิม เช่น ทำเป็นห้องสมุดกรณีศึกษา (Case libraries) ที่มีการบันทึกประสบการณ์และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาที่คล้ายคลึงกันที่ถูกโพสต์โดยผู้เรียน

กลยุทธ์การเสริมศักยภาพในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อน โดยใช้การบูรณาการวิธีการ ให้การสนับสนุนที่หลากหลายด้วยเครื่องมือต่างๆและความช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้ง 3 ระดับ (Lakkala, Muukkone, and Hakkarainen, 2005)

1. ระดับของงานในองค์กร เป็นการจัดโครงสร้างของงาน กิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีการเรียนรู้ในองค์กร
2. ระดับเครื่องมือ เป็นการจัดสภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ด้วยการจัดโครงสร้างภาระงานให้กับผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือต่างๆ รวมถึงซอฟต์แวร์
3. ระดับกระบวนการ เกี่ยวข้องกับการให้คำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้อง ในลักษณะของการสอนแนะ การให้คำแนะนำ การมีส่วนร่วม

กลยุทธ์การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี 6 ด้าน คือ (Sherman, 2005)

1. ด้านวิธีการ โดยการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้แหล่งข้อมูลและเครื่องมือต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น คู่มือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน แผนที่ แผนภาพ เป็นต้น
2. ด้านกระบวนการ (Process scaffolds) ช่วยให้ผู้เรียนประมาณการตนเอง ถึงตำแหน่งการเรียนรู้และทำงานในปัจจุบัน และหากระบวนการเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่ต้องการ เช่น ซอฟต์แวร์ผังมโนทัศน์ แผนที่เว็บไซต์
3. ด้านมโนทัศน์ (Conceptual scaffolds) ช่วยผู้เรียนในการพิจารณาแนวคิดสำคัญที่เป็นภาพรวมเกี่ยวข้องกับปัญหา หรือ สะท้อนมโนทัศน์ของการเรียนรู้ในผู้เรียนที่ชัดเจนมากขึ้น เช่น การให้ visual advance organizer แสดงแผนผังมโนทัศน์และภาพรวม หรือ การใช้ กระดานสนทนา เป็นต้น
4. ด้านเมตาคอกนิทีฟ (Metacognitive scaffolds) ช่วยผู้เรียนด้านความคิด ด้วย
  - 4.1 การวางแผน (Planning) ช่วยผู้เรียนในด้านการวางแผน ตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การสร้างแผนผังมโนทัศน์ และกำหนดจุดหมายปลายทาง เป็นต้น
  - 4.2 การควบคุม (Regulating) ช่วยควบคุมผู้เรียนด้วยการติดตามความก้าวหน้าและการให้ข้อเสนอแนะในการกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งจากการสนทนาบนเว็บกับเพื่อน การใช้ต้นแบบจากวิดีโอทัศน์ หรือการใช้แบบทดสอบ
  - 4.3 การประเมิน (Evaluating) ช่วยผู้เรียนด้วยการประเมินผลงาน เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานระหว่างเพื่อน หรือ การข้อเสนอแนะของผู้สอน เป็นต้น
5. ด้านกลวิธี (Strategic scaffolds) ช่วยผู้เรียนเลือกวิธีที่จะแก้ปัญหา เช่น การสอบถามผู้อื่นด้วยการสนทนาผ่านทางช่องทางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการแชท หรือ กระดานสนทนา
6. ด้านความมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal scaffolds) ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ จากทั้งตัวแบบ ตัวอย่าง การให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม

เทคนิคการช่วยเหลือผู้เรียนในการเสริมศักยภาพของผู้เรียนผ่านเทคโนโลยีเว็บมี 9 ชนิด คือ (McLoughlin, 2002)

1. การระบุทิศทาง คือ การอธิบายให้ผู้เรียนทราบเป้าหมายการเรียนรู้อย่างชัดเจน เช่น การให้แนวทางผ่านทางเว็บเพจ คู่มือ เป็นต้น
2. การสอนแนะ การสอนแนะผู้เรียนเพื่อช่วยการปฏิบัติงานของผู้เรียนผ่านทางซอฟต์แวร์ต่างๆ เช่น ไฟล์เสียง เป็นต้น
3. การกระตุ้นการแสดงความคิดเห็น (แสดงความเข้าใจผ่านการกระตุ้นการแสดงสะท้อนความคิดทางกระดานสนทนา เป็นกระบวนการสำหรับการแก้ปัญหา
2. การสนับสนุนด้วยงาน สนับสนุนผู้เรียนด้วยโครงสร้างของงานที่เื้อื่องงาน อาจอยู่ในรูปของการจัดเตรียมแหล่งข้อมูล งานที่เกี่ยวข้อง หรือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
3. การชี้แนะโดยผู้เชี่ยวชาญ การแสดงตัวอย่างให้เห็น รวมถึงการแสดงผลการเรียนรู้ที่ต้องการด้วยการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ หรือ ที่ปรึกษา
4. การเสริมศักยภาพด้านมโนทัศน์ (Conceptual scaffolding) การจัดการช่วยเหลือเมื่อมีการเสนอปัญหา โดยทำให้ผู้เรียนเข้าใจนิยามของปัญหาในกรณีที่สามารถตีความได้หลากหลาย สิ่งนี้จะสำเร็จได้ผ่านการนำเสนอสถานการณ์คู่ขนาดและปัญหาที่สามารถฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนได้
5. การเสริมศักยภาพด้านเมตาคognitive (Metacognitive scaffolding) โดยการจัดเครื่องมือด้านพุทธิปัญญา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถบันทึกความคิดและการสะท้อนคิดของตนเองในระหว่างการเรียนรู้และทำงาน เช่น การใช้สมุดบันทึกอิเล็กทรอนิกส์
6. การเสริมศักยภาพด้านวิธีการ (Procedural scaffolding) คือ การสนับสนุนผู้เรียนในการใช้เครื่องมือและแหล่งข้อมูลบนเว็บ อาจอยู่ในรูปของการเข้าถึงฐานข้อมูล หรือ การสนับสนุนด้านการเรียนแบบร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่มีอยู่
7. การเสริมศักยภาพด้านกลวิธี (Strategic scaffolding) เน้นทางเลือกในการกระทำและเส้นทางการเรียนรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ การเสนอสถานการณ์ มุมมองที่หลากหลายช่วยผู้เรียนในการวางแผนและ การตัดสินใจได้

การเสริมศักยภาพด้วยคอมพิวเตอร์ แบ่งออกเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้ (Masters, and Yelland, 2002)

1. การเสริมศักยภาพด้วยกลยุทธ์ปัญญา ช่วยผู้เรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ ผ่านการตัดสินใจที่มุ่งประเด็นที่เป้าหมาย ซึ่งรวมถึง การเสริมด้วยงาน การบ่มเพาะความคิดระหว่างการอภิปรายกลุ่ม การทบทวนกระบวนการ การเสริมแนวคิด การลดตัวเลือกที่มีอยู่

2. การเสริมศักยภาพทางทัศนคติ หมายถึง ช่วยสนับสนุนทางอารมณ์ โดยอนุญาตด้วยการให้สิทธิในการดำเนินการ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน
3. การเสริมศักยภาพทางกลยุทธ์ ให้การสนับสนุนการบริหารจัดการในงานต่างๆ
4. การเสริมศักยภาพทางเทคนิคเพื่อให้ผู้เรียนมุ่งเน้นด้านการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยให้การเสริมศักยภาพผ่านทางฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ เช่น การใช้เทคนิคการสอน เทคนิคการค้นพบ เป็นต้น

การเสริมศักยภาพในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเปิด โดยระบุการเสริมศักยภาพ 4 ชนิด ดังนี้ (Hannafin, 1999)

1. การเสริมศักยภาพด้านมโนทัศน์ ช่วยผู้เรียนระบุแนวคิดในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน ให้มีการจัดโครงสร้างของปัญหาและแนวคิดที่ชัดเจนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การใช้แผนผังมโนทัศน์ หรือ การให้คำแนะนำโดยนัยจากผู้เชี่ยวชาญ
2. การเสริมสร้างศักยภาพด้านเมตาคognition) เป็นการแนะนำวิถีคิดระหว่างการเรียนรู้ เน้นที่กระบวนการในการสร้างรูปแบบ รวมถึงวิธีการเชื่อมโยง รูปแบบเหล่านั้นกับความรู้และประสบการณ์เดิม เชื่อมโยงกับรูปแบบปัจจุบันเพื่อให้สามารถจัดลำดับความคิด จึงอาจให้การให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนคิด โดยใช้เป้าหมายหรือการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม หรือ เครื่องมือที่เป็นแหล่งการเรียนรู้
3. การเสริมสร้างศักยภาพด้านวิธีการ เน้นการใช้กระบวนการ แหล่งความรู้และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและหน้าที่ของระบบเป็นการช่วยนำทางที่มีอยู่
4. การช่วยเสริมศักยภาพด้านกลวิธีแนะนำทางเลือกของวิธีการระหว่างการวิเคราะห์ วางแผน การตัดสินใจเลือกกลวิธี โดยระบุและเลือกข้อมูลที่จำเป็น ประเมินแหล่งข้อมูล และเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิม

กลุ่มที่ 3 การเสริมศักยภาพสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน การเสริมศักยภาพสำหรับการเรียนรู้จากการทำงานมีการเสริมศักยภาพที่กล่าวถึงทั้งผู้ที่เริ่มทำงาน ผู้ที่ทำงานที่พัฒนาตนเองในงาน และกำลังศึกษาต่อโดยใช้หลักสูตรปริญญาที่เรียกว่า การเรียนรู้จากการทำงาน กล่าวถึงการเสริมศักยภาพที่จำเป็นในการเรียนรู้จากการทำงาน ดังนี้

Healy (2013) ระบุว่า การเสริมศักยภาพเป็นวิธีการสำคัญสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน ในลักษณะของการเรียนรู้ในอนาคตที่มีความยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ตามความสามารถและความต้องการของตนเอง การเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองเพื่อสร้างความรู้ใหม่

Reingold *et al.* (2008) ศึกษาความสัมพันธ์ของการเสริมศักยภาพของผู้สอนที่มีต่อการรู้คิดของผู้เรียนผ่านหลักสูตรวิชาซีพครูแบบออนไลน์ พบว่า การให้ข้อเสนอแนะของผู้สอนนั้นมีส่วนสำคัญ

ในการสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการสร้างความรู้และการรู้คิด ในขณะที่การเรียนรู้ในแบบออนไลน์เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดในส่วนของกระบวนการเชิงลึกและกรอบแนวความคิดเพื่อเกิดเป็นความรู้หรือแนวความคิดใหม่

Nielsen (2008) แนะนำวิธีการเสริมศักยภาพในที่ทำงานโดยใช้การเรียนรู้จากการทำงาน โดยวิธีการให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้สอน สังเกต และคอยให้คำแนะนำแก่ผู้เริ่มปฏิบัติงานใหม่ โดยเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผ่านการดูตัวอย่างจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญจะคอยสังเกตและให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้เริ่มปฏิบัติได้พัฒนาตนเอง

Rhodes and Shiel (2007:184) ระบุถึงการเสริมศักยภาพสำหรับการเรียนรู้ในการทำงาน ด้วยการสนับสนุนผู้เรียนในเวลาที่ยังรู้สึกไม่มั่นคง ด้วยแหล่งทรัพยากรที่หลากหลาย ทั้งที่ปรึกษาในที่ทำงาน ผู้สอนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน โดยเฉพาะการความเข้าใจในบทบาทของเพื่อนหรือการเรียนรู้เป็นกลุ่มสนับสนุนการเรียนรู้จากการทำงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานทั่วไปในแง่ของกระบวนการด้วยการเรียนรู้จากการทำงาน จุดอ่อนของกิจกรรมกลุ่มอาจมีอยู่บ้างในแง่ของความขัดแย้งในการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพของการเสริมศักยภาพความรู้ผ่าน การใช้ภาษา ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการกระตุ้นทางปัญญา

Johnson and Johnson (2005) ให้ความสำคัญกับการสืบสอบความรู้ หรือการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม ที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

Collis and Margaryan (2005) กล่าวถึง วิธีการบูรณาการโอกาสในการเรียนรู้ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการในบริบทของหน่วยงาน คือ การผสมผสานกิจกรรมบนฐานของการทำงานภายในหลักสูตรที่เป็นทางการ กิจกรรมบนฐานการทำงานเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งยึดอยู่กับการปฏิบัติในสภาพจริงและเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาของบทบาทในงานอย่างมืออาชีพทุกวัน ทั้งนี้ ความรู้และทักษะที่ได้รับ ในขณะที่นำกิจกรรมบนฐานการทำงานได้รับในสถานการณ์และบริบทที่ถูกนำมาใช้ในภายหลังมากกว่าในบริบทที่เป็นนามธรรมในทางตรงกันข้ามกับปัญหาที่มีการจัดไว้ในตำรา ปัญหาบนฐานของการทำงานเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและไม่สามารถระบุได้ชัดเจน มักต้องแก้ปัญหาบนฐานของความไม่รู้และต้องการแก้ปัญหาในลักษณะของสังคม การทำงานแบบเป็นทีม พร้อมทั้งการสอนงานและการเสริมศักยภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

McLoughlin (2002) กล่าวถึงการเสริมศักยภาพในชั้นเรียน เกี่ยวข้องกับการให้ต้นแบบ การระบุดังต่อไปนี้ประกอบและวิธีการในการสนับสนุนการเรียนรู้และการทำงาน และกลวิธีที่เกี่ยวข้อง

Hughes and Moore (1999) กล่าวว่า สำหรับผู้เรียนหรือผู้ที่เริ่มต้นทำงาน ต้องการการให้คำแนะนำทั้ง คำแนะนำที่เฉพาะเจาะจง การปฏิบัติ และการให้ข้อเสนอแนะ โดยเพื่อนร่วมงานหรือผู้สอน เนื่องจากผู้สอนจะมีประสบการณ์มากกว่าและมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้จากการทำงานด้านหลักสูตรและทฤษฎีทางวิชาการ ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการ ช่วยผู้เรียนตัดสินใจว่าอะไรคือสิ่งที่ผู้เริ่มต้นต้องรู้ หลักสูตรจะต้องเหมาะสมกับความรู้และทักษะที่มีมาก่อนของผู้เรียน การสนับสนุนสำหรับผู้เริ่มทำงานจะค่อยๆ ลดการสนับสนุนลงเมื่อมีความรู้และความสามารถแล้วเช่นเดียวกับแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพของ Brunner's (1981)

การเสริมศักยภาพที่กล่าวมาข้างต้นจะกล่าวถึงการเสริมศักยภาพด้วยกระบวนการทำงาน ในขณะที่ Wilson and Smilanich (2005) ระบุถึงการช่วยเหลือในงานสำหรับการเรียนรู้แบบผสมผสานในการเรียนรู้แบบมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยนำกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับงานมาเป็นระบุเครื่องมือหรือทรัพยากรเสริมศักยภาพในงาน ประกอบด้วยสารสนเทศ กระบวนการหรือมุมมองการออกแบบที่สนับสนุนงาน กิจกรรมและการแสดงถึงการชี้แนะงานที่มีการช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ ตัวอย่างเครื่องมือช่วยเหลือในงาน (Job Aids) คือ การสอนงานอย่างเป็นขั้นตอน (Step-by-step Instruction) ใบงาน (worksheet) หรือฟอร์ม (form) แผนผังขั้นตอนการทำงาน (flowchart) ใบตรวจสอบรายการ (checklist) แนวทางการทำงาน (procedure guides) เครื่องมือการให้คำแนะนำการทำงาน (performance coaching tools)คู่มืออ้างอิง

Deborah (2007) กล่าวถึง คลังทักษะ (Skill Bank) รูปแบบการแสดงกรณีศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ตอบสนองต่อประเด็นของทักษะที่ต้องการพัฒนาในวิชาชีพ ส่วนหนึ่งของการประเมินประสิทธิภาพของการเรียนรู้จากการทำงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียนเลือกทักษะจากคลังที่มีอยู่ในลักษณะของโมดูลเนื้อหาและผลลัพธ์การเรียนรู้ด้วยการเข้าถึงฐานข้อมูลผ่านการจัดการของมหาวิทยาลัยหรือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือน คลังทักษะช่วยเสริมศักยภาพด้านงานเด่นด้านการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพ สามารถหมุนเวียนพัฒนาตามทักษะที่ต้องการหรือจำเป็น ภายใต้การรวบรวมและอนุมัติใช้งานโดยคณะกรรมการที่ทำหน้าดูแลปรับคลังทักษะให้สอดคล้องกับสถานการณ์และงานที่ต้องการพัฒนา การจัดคลังทักษะจะสะดวกต่อการเลือกใช้งานเมื่อเลือกจัดเป็นระดับและแยกหมวดหมู่ตามสมรรถนะของวิชาชีพ

สรุปได้ว่าการเสริมศักยภาพสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน 3 ลักษณะคือ

1. การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยงาน คือ การให้คำแนะนำในการเลือกงานที่เหมาะสมการจัดองค์ประกอบของงานให้สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการพัฒนา การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในงานที่เกี่ยวข้องด้วยกระบวนการสร้างต้นแบบของงาน การแนะนำงานโดยใช้แบบฟอร์ม รวมถึงการให้คำแนะนำในลักษณะของการสอนงานผ่านเทคโนโลยี ได้แก่ ขั้นตอนการทำงาน

อิเล็กทรอนิกส์ (e-Flowchart) ใบงานอิเล็กทรอนิกส์ (ใบงานอิเล็กทรอนิกส์) แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์) เครื่องมือแนะนำการใช้งานอิเล็กทรอนิกส์ (แนวทางกระบวนการอิเล็กทรอนิกส์) โดยนำเสนอในลักษณะของคู่มืออิเล็กทรอนิกส์ และคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์

2. การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง คือ การสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับคำแนะนำ การกระตุ้นความคิด การให้กำลังใจ การสอนงานด้วยการสื่อสาร กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พี่เลี้ยง ผู้สอนเพื่อน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ได้แก่ กระดานอภิปรายและสื่อสังคม

3. การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้ คือ การสนับสนุนช่วยเหลือด้วยแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม เกี่ยวข้องกับ 1) การสะท้อนคิดโดยใช้เทคโนโลยีด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ 2) การนำเสนอสถานการณ์เพื่อให้มุมมองที่หลากหลายด้วยทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด 3) การจัดเตรียมแหล่งทรัพยากรและการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัย ด้วยเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

จะเห็นว่าการเสริมศักยภาพจะถูกสอดแทรกไว้ในกิจกรรมการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน ภาระงาน ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน สรุปได้ว่า การเสริมศักยภาพสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน การเรียนรู้จากการทำงานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบทางการและไม่เป็นทางการในบริบทของที่ทำงาน กิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในสภาพการณ์จริงที่ต้องเผชิญหน้ากับการทำงานอย่างมืออาชีพทุกวัน การเสริมศักยภาพของการเรียนรู้จากการทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2.5.6 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเสริมศักยภาพ

การเสริมศักยภาพจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในการส่งมอบให้กับผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว ดังนั้น การพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเสริมศักยภาพจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้การกำหนดเทคนิคที่ใช้มีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถที่แยกประเด็นออกเป็น 2 ส่วนคือ การเสริมศักยภาพสำหรับผู้เรียนที่ต้องการเสริมศักยภาพ ในระดับต่ำจะใช้กลยุทธ์โดยทั่วไป กับการเสริมศักยภาพกลุ่มผู้เรียนที่ต้องการเสริมศักยภาพในระดับสูงโดยใช้กลยุทธ์ที่มากกว่า โดยมีปัจจัยที่พิจารณา แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย Dabbagh (2010) คือ

ตารางที่ 2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเสริมศักยภาพ (Dabbagh, 2010 :42, adapted from Smith and Ragon, 1999: 125)

ปัจจัย	การเสริมศักยภาพในระดับต่ำ ใช้กลยุทธ์โดยทั่วไป	การเสริมศักยภาพในระดับสูง ใช้กลยุทธ์ที่เข้ามาแทนที่มากกว่า
คุณลักษณะของผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> -ความรู้ที่มีมาก่อนสูง -มีทักษะทางปัญญาในขอบเขตที่ค่อนข้างกว้าง - แรงจูงใจสูง - ความกังวลต่ำ -เชื่อในการควบคุมตนเอง - ความสับสน - การสะท้อนคิด - มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและทักษะการเรียนรู้ทางสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> -ความรู้ที่มีมาก่อนน้อย - มีทักษะทางปัญญาจำกัด -แรงจูงใจต่ำ -ความกังวลสูง -เชื่อในการควบคุมจากภายนอก
ประเภทของงานที่ใช้ในการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> -ไม่ซับซ้อน - ไม่มีโครงสร้าง -เน้นประสิทธิภาพการทำงานต่ำ -เน้นการวิเคราะห์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา - ต้องการการทำงานร่วมกัน - ความรู้ภายในของงานซึ่งมักเป็นนัยยะและไม่สามารถวัดได้ด้วยวิธีการประเมินผลโดยทั่วไป -ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการ 	<ul style="list-style-type: none"> -ไม่ซับซ้อน - มีโครงสร้างที่ดี -เน้นประสิทธิภาพสูงหรือระดับประสิทธิภาพที่สำคัญ -ต้องการความเชี่ยวชาญที่เกิดจากการฝึกและการปฏิบัติ -มีการวัดและประเมินผลเชิงประจักษ์ ที่ชัดเจน -ขับเคลื่อนด้วยผลงาน
บริบท	<ul style="list-style-type: none"> -มีเวลาในการฝึกสะท้อนคิดและติดตามตรวจสอบทักษะความเข้าใจ -เน้นการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ -ความร่วมมือ -ห้องเรียนสำหรับเป้าหมายการเรียนรู้ส่วนบุคคล -ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง -เป็นส่วนหนึ่งของการสอนแบบคอนสตรัคติวิสต์ 	<ul style="list-style-type: none"> -มีระยะเวลาจำกัดในการเรียนรู้ -ความรับผิดชอบสูง -เน้นทักษะการปฏิบัติ -เป้าหมายการเรียนรู้เป็นแบบทั่วไปหรือกำหนดโดยคนอื่น -ผู้สอนหรือหลักสูตรเป็นศูนย์กลาง -เป็นส่วนหนึ่งของการสอนแบบเน้นวัตถุประสงค์

ในขณะที่หลักการของพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยมีการแบ่งระดับพร้อมเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพในแต่ละระดับ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2555)

ระดับขั้นเลียนแบบ (Imitating) เป็นขั้นเริ่มต้นการเรียนรู้ทักษะ จึงเป็นการทำตามทีละขั้น อาจมีการช่วยเหลือในขณะปฏิบัติ

ระดับขั้นการทำโดยยึดแบบ (Patterning) ความสามารถในการปฏิบัติด้วยตนเองตามแบบที่กำหนด แนวดำเนินการหรือคำชี้แจง ผู้เรียนใช้การลองผิดลองถูกด้วยตนเอง

ระดับขั้นการทำด้วยความชำนาญ (Mastering) ความสามารถในการปฏิบัติได้ด้วยความถูกต้อง แม่นยำเหมาะสมโดยไม่มีการช่วยเหลือ ไม่มีการชี้แจง ไม่มีการแนะนำ เพียงแต่กำหนดหัวเรื่องหรือวิธีการให้ว่าจะทำอะไร

ระดับขั้นการทำในสถานการณ์ต่างๆ (Applying) ความสามารถในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับเวลาในสถานการณ์ใหม่หรือสถานการณ์อื่น โดยไม่มีการช่วยเหลือ ไม่มีการแนะนำ มั่นใจในการใช้ทักษะในยามจำเป็น

ระดับขั้นการแก้ปัญหาได้โดยฉับพลัน (Improvising) ความสามารถในการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ด้วยการแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ขยาย ยืดหยุ่น เสนอ เน้นวิธีการใหม่ การปฏิบัติที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น

สรุปได้ว่า การเสริมศักยภาพจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้งคุณลักษณะผู้เรียน รวมถึงลักษณะของพฤติกรรมตามพัฒนาการด้านทักษะพิสัย ผู้วิจัยได้นำคุณลักษณะทั้งสองส่วนมาใช้เป็นแนวคิดในการเชื่อมโยงการประเมินทักษะเบื้องต้นของผู้ดูแลเด็ก และนำช่องว่างที่ได้จากการประเมินมาจัดระดับของทักษะที่ต้องการพัฒนาจากนั้นจึงเชื่อมโยงกับแนวทางการเสริมศักยภาพที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้ดูแลเด็กแต่ละคน โดยจัดระดับขั้นใหม่ เป็น 3 ระดับ คือ

ระดับชำนาญการ หมายถึง แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้เอง

ระดับปฏิบัติ หมายถึง แสดงพฤติกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนหรือต้องได้รับคำแนะนำในการเลือกใช้การเสริมศักยภาพ

ระดับเชี่ยวชาญ หมายถึง แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพได้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้

ผู้อื่นในการพัฒนาวางแผน นำไปใช้ ประเมินและปรับปรุงช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับศูนย์พัฒนาเด็ก ต้องการความเป็นอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเอง คำแนะนำการเสริมศักยภาพ การเสริมศักยภาพที่ใช้มากคือ แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

2.5.7 ประโยชน์และข้อจำกัดของการเสริมศักยภาพ

การเสริมศักยภาพได้รับการกล่าวถึงมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากประโยชน์ของการเสริมศักยภาพที่สนับสนุนการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยให้การเรียนรู้จากการกำกับตนเองมี

ประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีประโยชน์และข้อจำกัดที่ควรคำนึงถึงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปใช้ (สุพัตรา จันทรโฆสิต, 2552) ดังนี้

ประโยชน์ของการเสริมศักยภาพ

1. สร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนและลดระดับความสับสนของผู้เรียน
2. เพิ่มความมั่นใจในการเรียนและเสริมสร้างศักยภาพให้กับผู้เรียนที่ไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ตามลำพัง

3. ท้าทายความสามารถและช่วยเสริมศักยภาพของผู้สอนในการเรียนการสอน

ข้อจำกัด

1. ผู้สอนต้องมีความชำนาญเนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและระดับขอบเขตการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

2. การจัดสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ต้องการผู้ที่มีประสบการณ์สูงในการสร้างบริบทที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน

นอกจากนี้ Eggen and Kauchak (1998: 313 cited in King, Goodson and Rohani, 1998) กล่าวถึงข้อจำกัดของการเสริมศักยภาพว่าเป็นการให้การสนับสนุนเพียงแค่นี้ให้ผู้เรียนสามารถสร้างความก้าวหน้าในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเท่านั้น

2.5.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Fox, Deaney and Wilson (2010) วิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการสนับสนุนในที่ทำงานของครูใหม่ งานวิจัยนี้มีมุมมองของการมีส่วนร่วมของการเรียนรู้ เพื่อสำรวจปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและที่ทำงานของพวกเขา เน้นการรับรู้ของตนเองและที่ทำงาน เน้นด้านความสัมพันธ์ มิติความสอดคล้องกันระหว่างบุคคลและที่ทำงาน โดยเน้นความสำคัญของเครือข่ายส่วนบุคคล ผลการวิจัยสรุปว่าการสนับสนุนทั้งในระบบและนอกระบบและการสนับสนุนภายนอกโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เช่น คณะนิเทศศาสตร์ การสนับสนุนจากผู้มีประสบการณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นสิ่งที่ผู้เริ่มต้นทำงานต้องการ การศึกษาเน้นการใช้ประโยชน์ของการใช้มุมมองเครือข่ายส่วนบุคคลนำไปสู่การคิด เข้าใจ ในที่ทำงานที่ไม่มีขอบเขตที่จำเป็นโดยการปฏิบัติตามท้องที่หรือบรรทัดฐาน ที่อาจเสนอโอกาสสำหรับนำไปสู่การมีส่วนร่วมมากขึ้นในการเรียนรู้ของตัวเอง

Majid (2010) ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในหลักสูตรเร่งรัดสำหรับครูฝึกสอน (pre-service programmed) ของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศมาเลเซีย ที่มีใช้เวลาเรียนในชั้นเรียน 10 เดือน และฝึกสอน 12 สัปดาห์ เพื่อสำรวจการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ให้กับผู้ใหญ่ ที่มาจากหลายหลักสูตร มีพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกัน มีประสบการณ์สอนที่แตกต่างกันใช้ชุมชนนักปฏิบัติ (COPs) ทำหน้าที่ในการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ คุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ คือ

ประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้มีประสบการณ์สอนสูงกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่บางคน ในชั้นเรียน ต้องการเสนอแนวคิดแม้ว่าจะไม่มีประสบการณ์การสอนแต่พวกเขาต้องการแบ่งปันสิ่งที่พวกเขาอ่านมา ในเวลานั้น พบว่า ผู้ร่วมวิจัยที่มีประสบการณ์สอน จะเป็น “Key player” ในชั้นเรียน ส่วน “Avid reader” คือ ผู้ที่ทำกิจกรรมในกลุ่มโดยไม่ต้องคำนึงถึงประสบการณ์การสอน และพบว่าผู้เรียนแบบเน้นครูเป็นศูนย์กลางชอบที่จะได้รับการช่วยเสริมศักยภาพและมีแนวโน้มที่จะค้นหาเพื่อยืนยันความก้าวหน้าในการเรียนรู้จากครูหรือเพื่อนที่พวกเขาเก่งกว่า

Deborah (2007) ศึกษาการใช้คลังทักษะสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิชาชีพพยาบาล จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างระยะเวลาเรียนรู้ 11 เดือน ร่วมกับสัญญาการเรียนรู้ การอภิปรายกลุ่มออนไลน์และการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ ผังเน้นในการเรียนรู้เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายที่มีบทบาทในการทำงานและควบคุมดูแล โดยที่ปรึกษาในที่ทำงาน ควบคู่กับโมดูลการเรียนรู้จากการทำงาน 20-30 หน่วยกิต การถ่วงน้ำหนักคิดคะแนนทักษะร้อยละ 60 และความรู้ทางทฤษฎีร้อยละ 40 เรียนรู้จากการปฏิบัติเอื้อต่อที่ปรึกษาด้านการศึกษาส่งเสริมการสำรวจของการหาความรู้และหลักฐานสำหรับทั้งทักษะที่มีอยู่และทักษะที่ถูกออกแบบมาใหม่ ผู้เรียนมีที่ปรึกษาในที่ทำงานและที่ปรึกษาด้านการศึกษาการเรียนรู้เหล่านี้ต้องมีการปรึกษาและทำงานร่วมกันกับผู้นำหลักสูตร กระบวนการเป็นที่ยอมรับจากคณะกรรมการของสถาบันการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คลังทักษะเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้จากการทำงานที่ถูกพัฒนาในการตอบสนองต่อประเด็นที่มีผลต่อการพัฒนาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนตอบสนองได้ดีกับนวัตกรรมนี้ เพราะมีแรงจูงใจและการกำกับตนเอง ประสบการณ์ที่ได้รับเหนือความคาดหวังในการพัฒนาความเป็นมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง

Kemp, Kemp and Todd (2009) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ เทคนิคการกำกับตนเอง และ เทคนิคการเสริมศักยภาพทั้ง 2 เทคนิค เป็นเทคนิคที่สำคัญสำหรับ การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ การเสริมศักยภาพใช้ Leopard Tutor เป็นเครื่องมือสนับสนุนการสอน ในที่นี้การเสริมศักยภาพเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของงาน การให้คำแนะนำ และ สนับสนุนในงาน (ให้ผลป้อนกลับบนการแก้ปัญหาการใช้ถูกต้อง) ซึ่งการเสริมศักยภาพทั้งหมดควบคุมโดยผู้เรียน และในระหว่างขั้นตอนแต่ละขั้นผู้เรียนสามารถเลิกเปิดหรือปิดการเสริมศักยภาพด้วยตนเอง พบการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีการกำกับการเรียนรู้ของตนเองให้ภาพรวมของความสำเร็จที่มากขึ้นจึงถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกัน การใช้การเสริมศักยภาพทั้งหมดไม่ปรากฏว่ามีประโยชน์ในลักษณะเดียวกับการควบคุมการถอนการเสริมศักยภาพด้วยตนเอง

Ling Ng, Cheung and Hew (2008) ทำการวิจัยโดยสนใจในประเด็นของการแก้ปัญหาแบบไม่มีโครงสร้างถือเป็นผลลัพธ์ที่สำคัญสำหรับการจัดการศึกษาที่ช่วยผู้เรียนในการประยุกต์ทฤษฎีที่เรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง การสนทนาออนไลน์แบบไม่ประสานเวลากับการเพิ่มเวลาใน

การสะท้อนคิด เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการแก้ปัญหา แบบไม่มีโครงสร้าง อย่างไรก็ตามการเสริมศักยภาพจำเป็นในการสนับสนุนผู้เรียนในการอภิปรายออนไลน์ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากหลักสูตรการออกแบบมัลติมีเดียในระดับศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มีการใช้ Blackboard (BB) และ Knowledge Community (KC) โดยมีแถบป้ายข้อความและประโยคเป็นตัวเสริมศักยภาพให้งานเสร็จสมบูรณ์ ผลจากการศึกษา แสดงให้เห็นว่าการใช้การเสริมศักยภาพไม่นำไปสู่ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในจำนวนของกระบวนการแก้ปัญหา แบบไม่มีโครงสร้าง การเสริมศักยภาพออนไลน์รวมถึงข้อความและประโยคจะมีความแม่นยำมากขึ้นอยู่กับวิธีการตั้งคำถามแบบโสคราติส

Perry, Hutchinson and Thauberger (2008) ศึกษาการเสริมศักยภาพในการพัฒนานิสิต นักศึกษาครูและการฝึกฝนการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองในการฝึกสอนที่โรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการอภิปรายภายหลังการสังเกตการณ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเองและการส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งความช่วยเหลือจากทางคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ผู้สอน และพี่เลี้ยงในโรงเรียนที่ฝึกสอน (School-base mentor) ด้วยการใช้เทคนิคการเสริมศักยภาพที่หลากหลายมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษาครูในการวางแผนเกี่ยวกับการสะท้อนคิดและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในงานวิจัยใช้การเสริมศักยภาพ 10 เทคนิค ได้แก่ (1) ใช้ภาษาเชิงประจักษ์เพื่ออ้างถึงการเรียนรู้หรือการฝึกฝนการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) ใช้ตัวอย่างหรือคำแนะนำ (3) นำเสนอข้อเสนอแนะของบทเรียนในส่วนของกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (4) กระบวนการตั้งคำถามและคำถามทางที่เกี่ยวกับเมตาคognition (5) การใช้ต้นแบบที่อาจใช้พูดหรือการกระทำเพื่อสนับสนุนการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (6) การส่งเสริมการถ่ายโอนจากกรณีศึกษาที่เป็นกรณีเฉพาะนำไปสู่การใช้งานในกรณีการใช้งานทั่วไป (7) การนำครูพี่เลี้ยงในการสนทนาเพื่อเสริมแรงและส่งเสริมการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (8) การเสริมแรงด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองภายใต้คำแนะนำของผู้อื่น (9) เน้นการฝึกฝนการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็น (10) ใช้กระบวนการอภิปรายที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง

Cagiltay. (2006) จากการศึกษาวิจัยนี้ได้ระบุถึงองค์ประกอบที่สำคัญของระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานอิเล็กทรอนิกส์ (EPSS) พบว่ามีการใช้การเสริมศักยภาพโดยใช้เทคนิค 4 เทคนิค คือ การเสริมศักยภาพด้านมโนทัศน์ (สนับสนุนการเสริมศักยภาพด้านเมตาคognition สะท้อนคิด) การเสริมศักยภาพด้านกระบวนการ และการเสริมศักยภาพด้านกลวิธี งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการเสริมศักยภาพเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากผู้เรียนใช้ความพยายามในการทำความเข้าใจที่เป็นงานด้านการใช้สติปัญญาที่งานที่ไม่คุ้นเคย หรือไม่ใช้งานประจำ การเสริมศักยภาพที่เพียงพอ และ ทันท่วงทีในเวลาที่ต้องการ จะทำให้ผู้เรียนไม่

เพียงแต่ประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมนี้เท่านั้น แต่ยังคงเพิ่มคุณภาพและความชำนาญภายในสภาพแวดล้อมของระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย

Azevedo *et al.* (2005) เสนองานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพที่เอื้อต่อการกำกับตนเอง โดยงานวิจัยนี้เป็นการทดสอบประสิทธิภาพของ เงื่อนไขของการเรียนรู้โดยใช้เงื่อนไขการเสริมศักยภาพ 3 เงื่อนไข ด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นมัลติมีเดีย กลุ่มตัวอย่าง 111 คน ที่สุ่มมาใช้เงื่อนไขการใช้การเสริมศักยภาพ 3 แบบ การเสริมศักยภาพแบบปรับเหมาะ (Adaptive Scaffolding: AS) การเสริมศักยภาพแบบคงที่ (Fix Scaffolding: FS) หรือ ไม่เสริมศักยภาพเลย (No Scaffolding : NS) ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนทั้งที่ใช้การเสริมศักยภาพแบบปรับเหมาะ และ ไม่มีการเสริมศักยภาพอย่างมีนัยสำคัญมากขึ้นกว่าการเสริมศักยภาพแบบคงที่ นอกจากนี้เงื่อนไขของการเสริมศักยภาพแบบปรับเหมาะจะช่วยเพิ่มโมเดลทางจิตใจของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญมากกว่าเงื่อนไขอื่น ในขณะที่ผู้ที่ได้รับการเสริมศักยภาพคงที่กับการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการหลายอย่างที่ดูเหมือนจะกลายเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ไปในที่สุด

Hadwin, Wozney and Pantin. (2005) ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเอง โดยการตรวจติดตามการให้คำแนะนำเฉพาะเจาะจงในแต่ละขั้นตอนและมุมมองในแต่ละมุมมองของการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเองเป็นรายบุคคลที่ทำทนายซับซ้อนของงานและเนื้อหา จากมุมมองของสังคมวัฒนธรรมของการกำกับตนเอง การสนับสนุนการเรียนรู้ คือ การส่งผ่านความเข้าใจจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษาในระหว่างการสอนแบบประชุมสัมมนา การเสริมศักยภาพใช้การสนทนา (Dialogue) เช่น การใช้คำพูดกระตุ้นผู้เรียน การตั้งคำถาม เป็นต้น ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเสริมศักยภาพ คือ ผู้สอนเป็นผู้วินิจฉัยและสนับสนุนการเสริมศักยภาพเป็นรายบุคคล การวิเคราะห์ตนเองเพื่อออกแบบงานสำหรับใช้ในการเสริมศักยภาพ การวิเคราะห์ตนเองของผู้เรียนและร้องขอการสนับสนุนของผู้เรียน ผู้สอนจะถอนศักยภาพออกมาในขณะที่ผู้เรียนเพิ่มการมีส่วนร่วมในช่วงเวลาของการเรียนการสอนมากขึ้น

Choi Land and Turgeon (2005) ศึกษาลักษณะของการเสริมศักยภาพด้วยตนเองเป็นรายบุคคล การวินิจฉัยตนเอง และการชี้แนะแบบออนไลน์สำหรับสร้างคำถามของเพื่อนที่เรียนด้วยอย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนการเรียนรู้ทำโดยการสร้างและเงื่อนไขความรู้ที่แตกต่างกันของกลยุทธ์การตั้งคำถามโดยเพื่อน 3 ประเภท คือ การเสริมศักยภาพทางเมตาคognition การให้ผลป้อนกลับของเพื่อน การกระตุ้นโดยผู้สอน การเสริมศักยภาพจะเกิดขึ้นเมื่อมีการวินิจฉัยด้วยตนเองว่าต้องการเสริมศักยภาพ ผลการวิจัยพบว่า คำแนะนำแบบออนไลน์มีผลกระทบต่อความถี่ของคำถามที่สร้างขึ้นมากกว่าเรื่องของเวลา ผู้เรียนสร้างคำถามที่มีคำอธิบายและรายละเอียดของคำถามจะช่วยในการเสริมศักยภาพได้อย่างดี

Dabbagh and Kitsantas (2005) ศึกษาการใช้เว็บเป็นเครื่องมือการสอนเพื่อเสริมศักยภาพในการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง กลุ่มผู้วิจัยศึกษาโดยใช้คุณลักษณะการเสริมศักยภาพ ที่มีการจำกัดสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน ค่อยๆ ลบข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ควบคุมจากผู้อื่นไปสู่ผู้เรียน โดยใช้โปรโตคอลรูปแบบ การใช้เกณฑ์รูบรีคส์ การตั้งคำถาม เป็นต้น สนับสนุนด้วย การได้รับทักษะเมตาคognition กลยุทธ์การเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเองอื่นๆ เช่น การวางแผน การติดตาม และการตั้งเป้าหมาย วิธีการเสริมศักยภาพสนับสนุนผ่านเครื่องมือการสอนบนเว็บ (web-based pedagogical tools: WBPT) และผู้สอนทางไกล การเสริมศักยภาพถูกออกแบบสำหรับงานที่เกิดขึ้น พบว่าจะมีการเสริมศักยภาพเมื่อมีผลป้อนกลับที่ได้จากข้อเสนอแนะ จากผลการวินิจฉัยปัญหาความแตกต่างในแต่ละบุคคล ทำให้เกิดการสนับสนุนที่แตกต่างกัน

Azevedo and Hadwin (2005) ศึกษาการเสริมศักยภาพในการกำกับตนเองและ เมตาคognition สำหรับการออกแบบการเสริมศักยภาพบนฐานของการใช้คอมพิวเตอร์ (CBLES) ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเปิดที่ถูกใช้อย่างแพร่หลาย เช่น ไฮเปอร์มีเดีย ไฮเปอร์เท็กซ์ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนเว็บ ระบุว่า การเสริมศักยภาพเกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยเป้าหมายการเรียนรู้ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเสริมศักยภาพ คือ การวินิจฉัย เทียบการสนับสนุน การลดบทบาท และ ลักษณะของรายบุคคล การสนับสนุนสามารถอยู่ในรูปของคำถามที่มีการจัดเตรียมไว้ การสนับสนุนที่ปรับเปลี่ยนให้พอเหมาะกับผู้เรียนและบริบท หรือเครื่องมือที่อยู่บนฐานการทำงานในคอมพิวเตอร์ช่วยชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดการคิดเป็นต้น ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการวินิจฉัยการเลือกใช้และการถอดการเสริมศักยภาพด้วยตนเอง การเสริมศักยภาพถูกระบุว่าช่วยสนับสนุนทั้ง (a) การเรียนรู้ด้านองค์ความรู้ เช่น แนวคิด กระบวนการ เป็นต้น (b) การเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น เมตาคognition การเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเอง (c) การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนฐานการใช้คอมพิวเตอร์ เช่น กระบวนการ เครื่องมือที่ฝังอยู่ในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และ (d) การเรียนรู้วิธีการปรับไปสู่บริบทของการสอนเป็นส่วนๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการพฤติกรรมการค้นหาแบบปรับเหมาะ การแก้ไขคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเสริมศักยภาพได้แก่ ตัวผู้เรียน การใช้ต้นแบบที่เตรียมไว้ หรือ การสนับสนุนโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอน

Pea (2004). งานวิจัยระบุว่า การเสริมศักยภาพควรให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกกว่าเมื่อไหร่จำเป็นต้องใช้การช่วยเหลือ สิ่งสำคัญ คือ วิธีการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคาดการณ์และรู้วิธีการตัดสินใจ เลือกใช้การเสริมศักยภาพที่เหมาะสม นั่นคือ ผู้สอนให้การเสริมศักยภาพกับผู้เรียนใช้เป็นทางเลือก งานวิจัยระบุว่าสิ่งสำคัญที่สนับสนุนผู้สอน คือ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระยะไกลแบบออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนด การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้องผ่านสื่อสังคม (Pea, 2004)

Ge and Land (2003) ได้ศึกษาผลของการกระตุ้นด้วยคำถาม การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และการใช้การกระตุ้นด้วยคำถามร่วมกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ที่มีต่อกระบวนการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีความปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและได้รับการกระตุ้นด้วยคำถาม กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีความปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเพียงอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่เรียนโดยไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนแต่ได้รับการกระตุ้นด้วยคำถาม และกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มที่เรียนโดยไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและไม่ได้รับการกระตุ้นด้วยคำถาม ผลการวิจัยพบว่า การกระตุ้นด้วยคำถามมีผลทางบวกต่อการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนไม่มีผลต่อการแก้ปัญหายังไรก็ตาม ผลการวิจัยจากการศึกษาพหุกรณี พบว่า ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีผลทางบวกต่อทักษะการคิด และทักษะการรู้จักคิด

King, Goodson and Rohani (1998) กล่าวถึงโครงสร้างของการเสริมศักยภาพเพื่อพัฒนาทักษะการคิด (1) ใช้การเสริมศักยภาพตามช่วงเวลา ระหว่างช่วงเริ่มต้นการเรียนรู้ ใช้การเสริมศักยภาพด้วยการให้ตัวอย่างที่หลากหลาย ใช้การเสริมศักยภาพเมื่อจำเป็น โดยเริ่มจากการตรวจสอบความเข้าใจและถ้าจำเป็นให้ตัวอย่างและการอธิบายเพิ่มเติม ใช้การเสริมศักยภาพเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้เรียนและรองรับจุดอ่อน (2) ให้งานแบบมีโครงสร้างและการอภิปรายงานทางความคิด แสดงให้เห็นภาพและการจัดการกับปัญหาด้วยตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม เช่น การวาดภาพ การใช้กราฟ การใช้ตาราง การทำลำดับขั้น แสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ปัญหาเป็นขั้นตอนที่สะดวกต่อการนำไปใช้ด้วยการใช้ตัวอย่างและการให้กำลังใจกับผู้เรียนโดยให้ตัวอย่างเพิ่มเติม (3) อภิปรายตัวอย่างของปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาอธิบายรายละเอียดของปัญหาและความเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาในการทำงาน การฝึกปฏิบัติส่วนนี้จะช่วยลดความต้องการจำเป็นของผู้เรียนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้สอนเพิ่ม (4) ให้อโอกาสในการฝึกฝนการแก้ปัญหา มอบหมายงานด้วยความถี่ที่เหมาะสม การมอบหมายการบ้านสั้นๆ ที่ช่วยขยายตรรกะการทำงานในชั้นเรียน เชื่อมโยงการปฏิบัติในเนื้อหาที่มีความซับซ้อนกับสถานการณ์จริง

King and Staffieri (1998) ได้ศึกษาผลของปฏิสัมพันธ์แบบเพื่อนช่วยเหลือกัน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยการศึกษาปฏิสัมพันธ์การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ใน 3 ลักษณะ คือ 1) การใช้การอธิบายเพียงอย่างเดียว 2) การใช้คำถามแบบสืบสอบร่วมกับการให้คำอธิบาย และ 3) การใช้คำถามแบบสืบสอบอย่างต่อเนื่องร่วมกับการใช้คำอธิบาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 และให้นักเรียนจับคู่ ๆ นักเรียนจะสลับกันเป็นผู้สอน และผู้เรียนทำการศึกษาในรายวิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนในกลุ่มปฏิสัมพันธ์ลักษณะที่ 2 และ 3 ได้รับการฝึกเพิ่มเติมในการใช้คำถามอย่างต่อเนื่อง นักเรียนจะได้รับบทบาททั้งเป็นผู้สอนและผู้เรียน เมื่อนักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้สอนนักเรียนจะตั้งคำถามที่กระตุ้นการคิดกับเพื่อน และเมื่อนักเรียนแสดงบทบาทเป็นผู้เรียน นักเรียนจะทำหน้าที่เป็นผู้อธิบายสาระที่ได้เรียน

มาให้เพื่อนฟัง ผลการศึกษาพบว่า ปฏิสัมพันธ์แบบเพื่อนในแบบที่ (3) คือ การใช้คำถามแบบสืบสอบอย่างต่อเนื่องร่วมกับการใช้คำอธิบาย ทำให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ทั้งในระหว่างปฏิสัมพันธ์การสอน ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อนจะส่งเสริมการคิดและการเรียนรู้ได้ ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมีอายุและความสามารถเท่า ๆ กัน แต่ผู้เรียนก็สามารถส่งเสริมความคิดขั้นสูงและการเรียนรู้ต่อกันได้ โดยที่ผู้สอนจะเป็นผู้ฝึก หรือเตรียมการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในการใช้คำถามที่กระตุ้นการคิดและการทำความเข้าใจ ก่อนที่ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กันเองในกลุ่ม (King, and Staffieri, 1998)

สุพัตรา จันทร์โฆษิต (2552) ทำการวิจัยกึ่งทดลอง เรื่อง ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการลดบทบาทการเสริมศักยภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างคำอธิบายของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่าง เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการลดบทบาทการเสริมศักยภาพ และกลุ่มเปรียบเทียบ เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการลดบทบาทการเสริมศักยภาพมีคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์ทางชีววิทยา เท่ากับร้อยละ 71.53 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ ร้อยละ 70

สุจิตรา เขียวศรี (2550) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบสอบบนเว็บวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การช่วยเสริมศักยภาพเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบเน้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย กระบวนการสืบสอบ การช่วยเสริมศักยภาพโดยผู้สอนและเครื่องมือซอฟต์แวร์ และภาระงานที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ผลการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นพบว่า ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2546) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาพยาบาล พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนา ประกอบด้วยหลักการ คือ ผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ มีการประเมินแบบมีส่วนร่วมและแทรกอยู่อย่างต่อเนื่องในกระบวนการเรียนการสอน และงานที่มอบหมายให้กับผู้เรียน ต้องเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ขั้นตอนการเรียนการสอนมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ตรวจสอบความสามารถในการทำงาน 2) การกำหนดเป้าหมายการเรียน และมอบหมายภาระงาน 3) การวางแผนการทำงานและประเมินคุณภาพของงาน 4) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ประเมินความเข้าใจ และให้ผลป้อนกลับ 5) การฝึกปฏิบัติการใช้ความรู้ และ 6) การปฏิบัติงานในสถานการณ์ใหม่อย่างอิสระ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นการวัดและประเมินผลทั้งระหว่างระหว่างการเรียนการสอน และภายหลังการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียน

การสอน ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดและการปฏิบัติงาน และการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นผลจากการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินในชั้นเรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือ การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมศักยภาพพบข้อสรุปดังนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่เน้นไปที่การพัฒนาทักษะการคิด การตัดสินใจ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ในบริบทของทั้งการนำเทคโนโลยีและไม่ใช้เทคโนโลยี เช่นเดียวกับงานวิจัยในต่างประเทศ โดยใช้การเทคนิคในการเสริมศักยภาพที่แตกต่างกัน ทั้งการสาธิต การใช้คำถาม การมีปฏิสัมพันธ์ทั้งในรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวกับครู หรือ เพื่อน และปฏิสัมพันธ์กับระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศชี้ไปในแนวทางเดียวกันว่า การเสริมศักยภาพไม่ควรที่จะให้การเสริมศักยภาพแบบคงที่ หรือ การไม่ให้การเสริมศักยภาพเลย การเสริมศักยภาพแบบปรับเหมาะจะช่วยให้การเพิ่มทักษะได้มากกว่า โดยพบว่าเทคนิคการเสริมศักยภาพเป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับการนำไปใช้กับการเรียนรู้แบบกำกับตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และเป็นเทคนิคที่สำคัญสำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ซึ่งต้องใช้การกำกับตนเองเป็นหลัก ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนที่สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละบุคคล งานวิจัยในต่างประเทศพบว่าการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และ สถานที่ทำงาน รวมทั้งมีแนวโน้มของการใช้การเสริมศักยภาพเพื่อสนับสนุนกระบวนการอื่นๆ เช่นการแก้ปัญหาแบบไม่มีโครงสร้างเพื่อช่วยผู้เรียนในการเตรียมความพร้อมในการประยุกต์ทฤษฎีที่เรียนในชั้นไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงซึ่งเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในการทำงานที่เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนโดยการส่งเสริมการประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติเช่นกัน นอกจากนี้ ประเด็นของงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มวิชาชีพครู พบว่าความต้องการการสนับสนุนทั้งกลุ่มผู้ที่เป็นครูใหม่ นักศึกษาวิชาชีพครูและผู้ที่กำลังทำงานอยู่ โดยมีความต้องการการสนับสนุนจากผู้มีประสบการณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ เน้นการใช้ประโยชน์ของการใช้มุมมองเครือข่ายส่วนบุคคล และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและองค์กรซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อกรอบงานวิจัยในอนาคต ส่วนการพิจารณาว่าเมื่อไหร่ที่ควรเสริมศักยภาพ เกิดขึ้นเมื่อ 1) ผู้เรียนวิเคราะห์ตนเองว่า ต้องการเสริมศักยภาพ จึงทำการร้องขอหรือเลือกการเสริมศักยภาพ 2) ผู้สอนวินิจฉัยและสนับสนุนการเสริมศักยภาพเป็นรายบุคคล จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า การเสริมศักยภาพมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ร่วมกันกับการเรียนรู้ในการทำงานเนื่องในงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า การเสริมศักยภาพทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จใน เพิ่มคุณภาพและความชำนาญในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ส่วนการเสริมศักยภาพที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้จากการทำงานควรครอบคลุมทั้ง 1) การเสริมศักยภาพ

ผ่านเทคโนโลยีด้วยงาน 2) การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง 3) การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้

2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักการเบื้องต้นของออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ของเมอร์ลิน

2.6.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ มีการกล่าวถึงมาตั้งแต่ปี 1830 โดยครูชาวเยอรมันที่มีชื่อว่า Alexander Kapp แยังค์กล่าวของพลาโตที่ว่า การสอนแบบเดิมถูกออกแบบเพื่อใช้ในการสอนเด็ก (Dover, 2006) ในขณะที่การสอนผู้ใหญ่ควรใช้วิธีการที่แตกต่างจากเด็กเพราะกระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่างจากเด็กมาก (Knowles, 1975; Knowles, 1980, 1984) ตั้งแต่นั้นจึงมีการกล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มากขึ้น มีการผสมผสานศาสตร์หลายด้านเข้าด้วยกัน ทั้งศาสตร์ด้านจิตวิทยา ปัจจัยทางสังคม แนวคิดด้านการศึกษา พบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่ระบุว่าสิ่งที่มามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ คือ ประสบการณ์ชีวิต แรงจูงใจ และ รูปแบบการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่นับสนุนการสร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ของผู้เรียน Lindeman (2010) สรุปหลักการเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เกี่ยวข้องกับ

1. การเรียนรู้ในบริบทที่มีความเกี่ยวข้องของเรื่องที่เรียน ผู้ใหญ่เรียนโดยวิธีการแก้ปัญหา และจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อหัวข้อที่จะเรียนนั้นมีประโยชน์และเป็นเรื่องใกล้ตัว ผู้ใหญ่จึงต้องการรู้ว่าคุณเองจะเรียนสิ่งนี้ไปทำไม ทำไมถึงต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ และผู้ใหญ่มีความเคารพนับถือตัว เชื่อมั่นในการตัดสินใจของตน สอดคล้องกับแนวคิดความคิดของตนเอง ต้องการรู้เหตุผลในการเรียนรู้ (The need to know) และ แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to learning) ของ Knowles (1975, 1980) เนื่องจากชีวิตของผู้ใหญ่ค่อนข้างยุ่งอยู่แล้วจึงต้องการชั่งน้ำหนักระหว่างเวลาที่เสียไปกับสิ่งที่ได้รับ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จึงต้องคำนึงถึง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน การนำประสบการณ์การเรียนรู้มาใช้ในการสอน ควรได้เรียนรู้อย่างอิสระหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. บทบาทของประสบการณ์ การใช้ชีวิตทั้งที่ทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้ใหญ่เกิดประสบการณ์และมีแนวโน้มที่จะบูรณาการการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่เข้ากับสิ่งที่รู้อยู่แล้ว ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่นำว่า ผู้ใหญ่ไม่เพียงแต่ต้องการใช้สิ่งที่พวกเขาเรียนรู้อยู่แล้ว แต่ยังถือเป็นการยืนยันประสบการณ์ เพื่อรับรองความเชี่ยวชาญ มุมมองเกี่ยวกับคุณค่าของผู้เรียนเป็นผลจากอุปนิสัยและอดีตที่มีในอดีต (Mezirow, 1991) เช่นเดียวกับแนวคิดของ Knowles (1975, 1980) ในเรื่องประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) และความพร้อมในการเรียนรู้ (Readiness to learn)

ดังนั้น การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จึงต้องคำนึงถึงเรื่อง ของความสำคัญในการนำ ประสบการณ์มาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ การนำประสบการณ์ไปปฏิบัติ การเรียนรู้ด้วย ตนเองจากประสบการณ์ รวมถึงพิจารณาเวลาในการเรียนรู้และการจัดกลุ่มการเรียนรู้ที่เหมาะสม

3. รูปแบบการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ปัจจัยที่ เกี่ยวข้องประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวกับเพศ จนกระทั่งพื้นฐานทางวัฒนธรรม ประสบการณ์ที่ผ่านมา ทั้งประสบการณ์ด้านการศึกษาและฝึกอบรม มีความแตกต่างกันทั้งด้านของปัญญา แนวความคิด ผลกระทบ และ พฤติกรรม (Cartney, 2000) ความเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการ ออกแบบการเรียนรู้ แต่เนื่องจากไม่มีรูปแบบใดที่สมบูรณ์แบบต้องใช้หลากหลายรูปแบบเพื่อให้ เหมาะสมกับแตกต่างของมนุษย์แต่ละคน

4. แรงจูงใจ ผู้ใหญ่มีการตอบสนองต่อแรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก เน้นถึง ความพึงพอใจในงาน ความภูมิใจในตนเอง คุณภาพชีวิต และ ความรู้สึกที่มีต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้น (Lieb, 1991)กล่าวถึงแรงจูงใจของผู้ใหญ่ว่าเกี่ยวข้องกับเหตุผลดังต่อไปนี้

4.1 ความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อสร้างเพื่อนใหม่ ตอบสนองต่อความต้องการในด้านความ ร่วมมือและมิตรภาพ

4.2 ความคาดหวังจากภายนอก เพื่อทำตามคำแนะนำจากผู้อื่นมาเติมเต็มความคาดหวัง หรือ คำแนะนำของผู้อื่น

4.3 สวัสดิภาพทางสังคม เพื่อพัฒนาความสามารถในการรับรองความเป็นมนุษยชาติ การเตรียมความพร้อมสำหรับบริการสู่สังคมและเพิ่มความสามารถในการมีส่วนร่วมของชุมชนในที่ ทำงาน

4.4 การพัฒนาตนเอง เพื่อความสำเร็จในสถานะของงานที่สูงขึ้น การพัฒนาความมั่นคง ทางอาชีพและความทัดเทียมกันกับคู่แข่ง

4.5 การหลีกเลี่ยงจากความเบื่อหน่ายจากงานประจำทั้งจากที่บ้านและที่ทำงาน จากนั้น กระตุ้นด้วยสิ่งที่อยู่ในความสนใจ

4.6 ความสนใจที่เกี่ยวกับกระบวนการทางปัญญา เพื่อเรียนรู้ประโยชน์ของการเรียนรู้ ค้นหาค้นหาความรู้สำหรับประโยชน์ของตนเองและพึงพอใจกับความคิดในการสืบเสาะหาความรู้

นอกจากประเด็นที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือ การเน้น กระบวนการให้มากขึ้น และเน้นเนื้อหาให้น้อยลง วิธีการสอนที่ได้ประโยชน์มาก คือ การให้ผู้เรียน ประเมินตนเองและผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้เอื้อต่อการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้แทนที่จะเป็นผู้บรรยาย ดังที่ Freire (อ้างถึงใน Brigham, 1977) ระบุแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่ให้ เน้นผู้เรียนเป็นผู้กระทำ เรียนแบบแนวระนาบผู้สอนทำหน้าที่เพียงช่วยในการกระตุ้นความคิดที่ริเริ่ม จากผู้เรียน เน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เนื้อหาวิชาและกระบวนการจะต้องเกี่ยวข้องและสอดคล้องกัน

ขณะที่การออกแบบระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมจะสามารถช่วยลดช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติได้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2531)

สำหรับแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ใหญ่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา สถาบันการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติในประเทศสหรัฐอเมริกา (National Institute for Adult Education [NIAE], 1971: 7) และ Rogers (อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544: 47-48) ระบุว่า แรงจูงใจด้านอาชีพเป็นเหตุผลที่สำคัญและชัดเจนที่สุด เพราะต้องการพัฒนาตนเองและความก้าวหน้าด้านอาชีพร้อยละ 10 แรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของผู้หญิงด้านการพัฒนาศักยภาพตนเองตามความสนใจมากกว่าผู้ชายร้อยละ 40 แรงจูงใจด้านสังคม แรงจูงใจด้านสังคมที่ต้องการพบกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่และบรรยากาศที่แตกต่างจากชีวิตประจำวันคิดเป็นร้อยละ 10 ในบริบทของไทย เปรมจิตร ศิริสานต์ (2542: 27-28) กล่าวถึงแรงจูงใจในการศึกษาของผู้ใหญ่ว่า ต้องการประสบความสำเร็จด้านความรู้ สังคม อาชีพ รายได้ ความสัมพันธ์กับผู้อื่นรวมถึงเหตุผลส่วนตัว นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับสถานภาพของผู้เรียนที่มีความพอใจและความสุขในการเรียน นำความรู้ไปใช้ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การเลือกสถาบันการศึกษาจะพิจารณาจากความต้องการของผู้เรียน ความสะดวกในการเดินทาง และชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา (เปรมจิตร ศิริสานต์, 2542; สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544)

5. การเสริมศักยภาพกับการเรียนรู้ผู้ใหญ่ แนวคิดการช่วยเสริมศักยภาพของ Vygotsky ช่วยเพิ่มความชำนาญให้กับผู้เรียนในการสร้างความรู้จากฐานความรู้เดิม แม้ว่าผู้ใหญ่จะชอบการกำกับตนเอง Ron and Susen Zemke (อ้างถึงใน วัลลี สัตยาศัย, 2547) ยังระบุว่า การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองไม่ได้ หมายถึงการเรียนอย่างโดดเดี่ยวตามลำพัง แต่มีการศึกษาวิจัยพบว่า ในการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของคนหนึ่งนั้น ต้องมีผู้เกี่ยวข้องเฉลี่ยแล้วถึง 10 คน ที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ (resources) เป็นผู้แนะนำการเรียน เป็นผู้ให้กำลังใจ เป็นต้น ผลการวิจัยยังบอกว่าผู้ใหญ่ชอบการบรรยายและการสัมมนาอยู่ โดยเฉพาะในเหตุการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนพบกับอาจารย์ตัวต่อตัว จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับความสำคัญของประสบการณ์ดั้งเดิม การกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการใช้ฉันทะภายในเป็นแรงจูงใจ การจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็กในที่นี้จึงเน้นการสัมมนาเพื่อสร้างเครือข่ายวิชาชีพเป็นสำคัญ การช่วยเสริมศักยภาพจึงจำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพิจารณาระดับความต้องการความช่วยเหลือของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นด้วยการให้การสนับสนุนที่เพียงพอ การระบุระดับความต้องการความช่วยเหลือของผู้เรียนเพื่อหาช่องว่างระหว่างเป้าหมายและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องใช้การวัดและการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Owston, York, and Murtha, 2013; วัลลี สัตยาศัย, 2547)

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัย พบว่า การออกแบบการเรียนรู้ต้องตระหนักถึงทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ โดยเริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงถึงความเชี่ยวชาญและดึงประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ลดกิจกรรมฟังการบรรยายของผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาแนะนำเสนอเนื้อหาที่สมบูรณ์ ลดช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ เน้นการนำไปสู่การปฏิบัติ เพิ่มความสนใจและท้าทายผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมการมีส่วนร่วมนอกเหนือจากการปฏิบัติ เน้นการถามตอบในลักษณะของโสเครติค (Socratic style) ด้วยการสะท้อนคิดสิ่งใหม่ๆ และการแก้ปัญหาต่างๆ ให้ความสำคัญในการสะท้อนคิดด้วยการเขียน ใช้การอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสังเคราะห์ความรู้จากภายในตัวเองโดยใช้สิ่งเร้าต่างๆ ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันแต่ในการออกแบบกิจกรรมไม่สามารถแยกเฉพาะได้ต้องให้กิจกรรมที่ตอบสนองกับทุกรูปแบบ และถึงแม้ผู้เรียนจะไม่ถนัดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งแต่ต้องเตรียมผู้เรียนให้สามารถใช้ได้ทุกรูปแบบเพื่อให้เกิดทักษะที่ครบถ้วนในทุกรูปแบบ ดังนั้น รูปแบบที่เหมาะสมคือรูปแบบที่ต้องผสมผสานทุกแนวเข้าด้วยกัน เช่น การเชื่อมโยงทฤษฎีกับการลงมือทำในที่ทำงานตามสถานการณ์จริง เป็นการเชื่อมโยงความเป็นนักทฤษฎีเข้ากับนักกิจกรรม ใช้การรวมกลุ่มอภิปรายเข้ากับการแก้ปัญหาในเชิงปฏิบัติ เป็นการเชื่อมโยงความเป็นนักสะท้อนคิดไปสู่นักปฏิบัติ บทบาทของแรงจูงใจมีส่วนสำคัญเช่นกัน ดังนั้น ก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรมที่จะดำเนินการ และผลลัพธ์ที่ต้องการจึงต้องมีขั้นตอนการปฐมนิเทศก่อนเริ่มกิจกรรม ระบุประโยชน์ที่จะได้รับ สิ่งสำคัญคือการลดข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ แรงจูงใจที่สำคัญคือการเน้นคุณค่าในระยะยาวที่จะได้รับ การสร้างเครือข่าย และความต้องการจำเป็นของผู้เรียน รวมถึงการกำหนดกิจกรรมที่หลากหลาย กระตุ้นความสนใจให้กับผู้เรียน

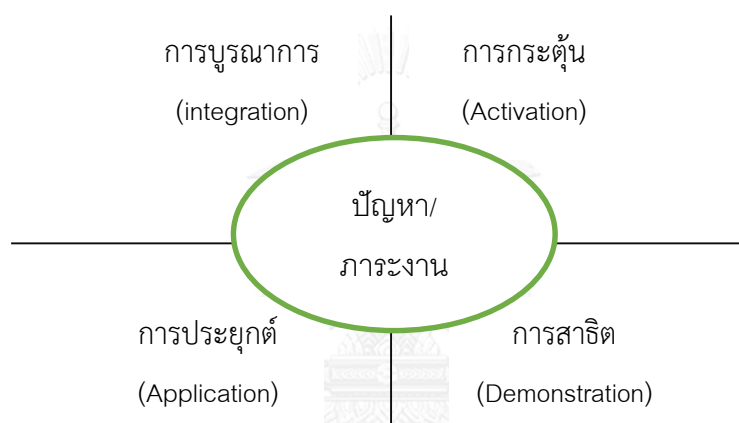
2.6.2 หลักการเบื้องต้นของออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ของ Merrill

(Merill's first principle)

จากข้อสรุปในเบื้องต้นที่ได้จากทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ สิ่งที่มีผู้วิจัยให้ความสำคัญในลำดับต่อมา คือ การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการสร้างทักษะการสื่อสารโดยผู้วิจัยนำหลักการของ Merill มาเป็นแนวทางเบื้องต้นในการออกแบบงานวิจัย โดย Merill (2002 อ้างถึงใน ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2550: 79-80) เสนอหลักเบื้องต้นของการเรียนการสอนในอีเลิร์นนิ่งที่มีการใช้ปัญหา/ภาระงานเป็นหลัก ประกอบด้วยหลักการ 5 ประการ คือ ปัญหาหรือภาระงาน การสาธิต การประยุกต์ การกระตุ้น และการบูรณาการ กลยุทธ์การสอนที่ใช้ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ หลักการสาธิต/แสดงให้

ดู หลักการประยุกต์ใช้ความรู้ หลักการกระตุ้นความรู้หรือประสบการณ์ที่มีมาก่อน และหลักการบูรณาการความรู้เข้ากับชีวิตประจำวัน (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2550) ดังนี้

1. การเรียนนั้นต้องมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์และปัญหาในชีวิตจริง
2. การเรียนหรือบทเรียนที่นำเสนอต้องช่วยกระตุ้นความรู้หรือประสบการณ์ของผู้เรียนที่มีอยู่เดิม
3. บทเรียนหรือหน่วยการเรียนแสดงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้อย่างชัดเจน
4. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ ประยุกต์ ความรู้และทักษะที่กำหนดได้
5. ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนให้บูรณาการความรู้หรือทักษะใหม่กับชีวิตประจำวัน

ภาพที่ 2.8 หลักการเบื้องต้นของการออกแบบเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ของ Merrill Merill (2002 อ้างถึงใน ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2550)

หลักการดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า มุ่งเน้นภาระงานและสถานการณ์จริงเป็นสิ่งสำคัญ โดยใช้หลักการการบูรณาการ การกระตุ้น การประยุกต์และสาธิตสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และตัวแปรต้นที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัย ทั้งการเรียนรู้จากการทำงานซึ่งเน้นการเรียนรู้จากภาระงานประจำของผู้เรียนภายใต้สถานการณ์การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตในอนาคต ขณะที่การเรียนรู้แบบผสมผสานจะไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกโดดเดี่ยวจนเกินไปเพราะผสมผสานทั้งการเรียนรู้แบบออนไลน์ การเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อยและการสัมมนากลุ่มใหญ่ และใช้การเสริมศักยภาพเป็นกลไกการควบคุมการเรียนรู้ที่สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2.7 การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น และข้อเสนอแนะของการเรียนการสอนในการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

2.7.1 การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในอดีตไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ การศึกษาเกิดขึ้นในวัด วัง บ้าน เริ่มมีมีการจัดระบบการศึกษาขึ้นปี พ.ศ. 2423 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และมีสถาปนากรมศึกษาธิการขึ้นเป็นหน่วยงานกลางรับผิดชอบดูแลเรื่องการจัดการศึกษาในประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2527) สำหรับการศึกษารัฐบาลเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2451 (กระทรวงมหาดไทย, 2518) การดูแลการจัดการศึกษาในท้องถิ่นอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยที่มีการโอนไปมาตามนโยบายของรัฐบาลและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง (พงศ์ชิต ชิตพงศ์, 2550) ในภายหลังพระราชบัญญัติกำหนดกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติให้อำนาจและหน้าที่ให้องค์กรส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบบริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่รวมด้านการศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้สิทธิกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ได้ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การศึกษาปฐมวัยจึงอยู่ในความรับผิดชอบส่วนหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐให้การสนับสนุน โดยการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาอิสระขึ้นอยู่กับความต้องการของสังคมและชุมชน การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการในชื่อว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาคเด็ก อายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา (กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547) เป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้าน ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีครูผู้ดูแลเด็กเป็นบุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากครูผู้ดูแลเด็กเพื่อปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงทางวิชาชีพ จึงได้มีการกำหนดคุณสมบัติ สภาพ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูผู้ดูแลเด็กที่สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการกลางพนักงาน

เทศบาล เรื่อง ตำแหน่งและวิทยฐานะพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ให้มีสภาพเป็นข้าราชการ/ พนักงานครูส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/ พนักงานครูส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอก หรือ ทางอื่นที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งนี้ และ

2. ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้าง หรือ หน่วยงานซึ่งระบุลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน และ

3. มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ทั้งนี้ในระหว่างที่บุคลากรยังไม่ได้คุณสมบัติตามกำหนด และยังไม่ได้มีการคัดเลือกและแต่งตั้ง ให้มีสภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า ผู้ดูแลเด็ก ปัจจุบันผู้ดูแลเด็กสังกัดกรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีจำนวนถึง 51,193 คน ดูแลเด็กเล็กจำนวน 933,754 คน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 19,718 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ส่วนวิจัยและพัฒนาระบบ รูปแบบ และโครงสร้าง, 2555) ปัจจุบันครูผู้ดูแลเด็กส่วนหนึ่งได้เข้ารับการศึกษาระบบ ทั้งหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาปฐมวัย จำนวน 28,774 คน สำเร็จการศึกษา 15,446 คน กำลังศึกษาจำนวน 12,673 คน (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), โครงการความร่วมมือทางวิชาการ รพ. 2555) แต่ยังมีผู้ดูแลเด็กที่รอเข้ารับการพัฒนาระดับวิชาชีพครูปฐมวัย ในระดับปริญญาบัณฑิตมากกว่า 10,000 คน

2.7.2 ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น และในการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้การออกแบบการวิจัยสอดคล้องและตรงกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสภาพและสำรวจความต้องการจำเป็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมข้อมูลจาก 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์ผู้บริหารกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับความเป็นมา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก รวมถึงรูปแบบของการพัฒนาผู้ดูแลเด็กที่คาดหวังในอนาคต จำนวน 2 คน โดยมีทั้งผู้บริหารระดับสูงผู้บริหารระดับกลางและผู้ประสานงานในฐานะของผู้ดำเนินการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก/ครูผู้ดูแลเด็กในหลักสูตรฝึกอบรมของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ส่วนที่ 2 การสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 200 คน ส่วนที่ 3

สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู
ปฐมวัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 10 คน

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับความเป็นมา
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก รวมถึงรูปแบบของการพัฒนาผู้ดูแลเด็กที่คาดหวังใน
อนาคต (วีระชาติ ทศรัตน์, 2555; สาโรช คัชมาตย์, 2555) สรุปได้ว่า ความสำคัญของการศึกษา
ปฐมวัยในท้องถิ่น เกิดจากการให้ความสำคัญของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ตระหนักว่าเด็ก
ปฐมวัยเป็นทรัพยากรที่เป็นรากฐานสำคัญของประเทศ ต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพตาม
วัยอย่างทั่วถึง เมื่อเด็กโตขึ้นจะเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ เป็นคนดี มีสติปัญญา สามารถอยู่ร่วมกับ
ผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความภาคภูมิใจและผูกพันกับท้องถิ่นของตนเอง จึงได้มีการจัดตั้ง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีคุณลักษณะสำคัญ คือ

1. กระจายอยู่ในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง เพื่อให้สะดวกต่อการเดินทางของผู้ปกครอง
2. ไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม เพื่อไม่ให้เป็นการภาระของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย จุดเริ่มต้นของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเกิดจากความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองที่อยู่ในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ สิ่งสำคัญและและความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 4
ประเด็นหลัก คือ

1. ด้านอาคาร สถานที่ ต้องการสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงดู
เด็ก
2. ด้านครูผู้ดูแลเด็ก ต้องการให้มีระบบจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ หรือ มี
กระบวนการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะวิชาชีพปฐมวัย และมีสัดส่วนต่อจำนวนเด็กเล็กภายในศูนย์
โดยมีผู้ดูแลเด็กอย่างน้อยศูนย์ละ 2 คน
3. ด้านอาหารของเด็ก ต้องการให้เด็กได้รับการดูแลด้านการบริโภคที่ถูกหลักโภชนาการ มี
การใช้ภาชนะที่ถูกสุขอนามัย โดยการสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรท้องถิ่น
4. ด้านอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอุปกรณ์
เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อสร้างพัฒนาการของเด็กเล็ก

เมื่อสอบถามถึงสิ่งที่ผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยเร่งด่วน คือ
การพัฒนาคุณวุฒิการศึกษาของผู้ดูแลเด็ก ให้มีสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัย มีความเชี่ยวชาญด้านการ
ดูแลและพัฒนาเด็กเล็กในลักษณะของมืออาชีพ ขณะเดียวกันกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ตระหนักถึงภาระของผู้ดูแลเด็กที่ต้องรับภาระเพิ่มมากขึ้นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จึงได้
สนับสนุนการพัฒนาผู้ดูแลเด็กอย่างรอบด้าน ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณในรูปแบบของ
ทุนการศึกษา และ การสนับสนุนในด้านการจัดหาสถานที่เรียน โดยการทำสัญญาในรูปแบบของ

โครงการพิเศษ เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการในบริบทของการจัดการศึกษา สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้องพัฒนาในบริบทของการจัดการศึกษาปฐมวัยในท้องถิ่น องค์ความรู้ อย่างน้อยจะต้องประกอบไปด้วย องค์ความรู้ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย องค์ความรู้ด้านบริบทของ ชุมชน และองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากผู้ดูแลเด็กเป็นกลุ่ม คนทำงานมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา และ การเดินทาง ทางกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้กำหนด เงื่อนไขในการพัฒนาหลักสูตรภายใต้คณะกรรมการร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น โดยมีเงื่อนไขที่เป็นข้อกำหนดเบื้องต้น คือ

1. สถานที่เรียนต้องอยู่ใกล้ที่ทำงานของผู้ดูแลเด็ก
2. การเรียนการสอนเป็นการเรียนภาคนอกเวลาในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์
3. จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อ

เชื่อมโยงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างแท้จริง ด้วยกระบวนการนิเทศ เพื่อติดตามการพัฒนาการของผู้ดูแลเด็ก

4. บูรณาการเนื้อหาวิชาการเป็นองค์รวม ภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา

นอกจากนี้ ผู้บริหารของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษา โดยระบุว่าในอนาคตสมรรถนะด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ดูแลเด็กเล็กในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นระบบสนับสนุนการพัฒนาผู้ดูแลเด็กที่สำคัญ เป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยลดช่องว่างระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท โดยเฉพาะการจัดการ ศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตและเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับผู้ดูแลที่จะนำไปใช้ในการพัฒนา ตนเอง นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการวางระบบ อยู่ในช่วงทดลองใช้ ระบบและรอที่นำระบบไปใช้งานต่อไป ดังนั้น การพัฒนาผู้ดูแลเด็กที่ผู้บริหารของกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นเห็นว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน ในขณะนี้ คือ สมรรถนะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเน้น ทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 ผลการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัยของ ผู้ดูแลเด็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 200 คน สรุปได้ว่า ผู้ดูแลเด็กมีความหลากหลายด้านประชากรศาสตร์ ผู้ดูแลเด็กที่ตอบแบบสอบถามอายุมากที่สุด 52 ปี อายุน้อยที่สุด 25 ปี อายุโดยเฉลี่ย 35 ปี มีประสบการณ์ทำงานที่หลากหลาย โดยผู้ที่มีประสบการณ์ ทำงานน้อยที่สุด 2 ปี มากที่สุด 33 ปี ประสบการณ์ทำงานโดยเฉลี่ย 9-10 ปี รวมถึงประสบการณ์ด้าน การศึกษาที่แตกต่างกัน ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

อย่างต่อเนื่องในลักษณะของการฝึกอบรมระยะสั้น แต่ไม่เคยได้รับการอบรมที่เกี่ยวกับหลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคิดเป็นร้อยละ 54 แต่มีการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพียงร้อยละ 11 แต่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้งานที่บ้านร้อยละ 81 มีการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่บ้านร้อยละ 40 ความจำเป็นเร่งด่วนที่ผู้ดูแลเด็กต้องการพัฒนา คือ ต้องการสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัยและสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กและจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานด้านต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและงานครู ข้อจำกัดในมุมมองของผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาตนเองคือ อันดับ 1 ด้านงบประมาณ อันดับ 2 คือ ข้อจำกัดด้านเวลา และความสะดวกในการเดินทางเพื่อศึกษาต่อ สำหรับแนวทางที่ผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นว่าเหมาะสมและต้องการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัยในด้านต่างๆ คือ อันดับ 1 การพัฒนาสมรรถนะผ่านการเรียนรู้ในงานประจำ ณ ที่ทำงาน เพื่อให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้จะเป็นการพัฒนาตนเองแล้วยังเป็นการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในระหว่างเรียน เป็นการลดภาระงานภายในศูนย์เด็กเล็กส่วนหนึ่งและเป็นแนวทางสำคัญที่จะใช้ประกอบการตรวจประเมินประกันคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีกด้วย สิ่งที่ผู้ดูแลเด็กคาดหวังเมื่อสิ้นสุดกระบวนการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัยในด้านต่างๆ คือ อันดับ 1 คือการนำเอาสมรรถนะด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเด็กเล็กตามพัฒนาการที่สมวัย อันดับ 2 คือ มีความรักและศรัทธาในอาชีพ อันดับ 3 มีความมั่นใจในการทำงานและได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ

บทบาทและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่อการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. ด้านสื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดหาสื่อประกอบการจัดกิจกรรมและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กเล็ก เช่น การค้นหาเพลงมาใช้ประกอบกิจกรรมเคลื่อนไหว การค้นหาสื่อและกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก เป็นต้น เครือข่ายอินเทอร์เน็ตถูกมองว่า มีบทบาทหน้าที่ในการเป็นตลาดหรือร้านค้าที่มีข้อมูลทุกอย่าง เพียงแต่ต้องรู้จักเลือกที่จะจัดหาและนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่ต้องการ

2. ด้านการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก ด้วยกระแสของโลกาภิวัตน์รวมถึงกระแสอาเซียน ทำให้การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ต้องขยายประสบการณ์จากประสบการณ์ในชุมชนนำไปสู่ความรู้ในภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาพของดอกไม้และต้นไม้ที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัดของประเทศ หรือ การให้เด็กได้รู้จักหิมะ เป็นต้น ซึ่งสามารถให้เด็กได้ประสบการณ์ทั้งที่เป็นภาพนิ่ง 2 มิติ และภาพเคลื่อนไหว เช่น การดูคลิปจากยูทูบ เป็นต้น

3. ด้านการจัดทำเอกสาร/ธุรการ ครูผู้ดูแลเด็กต้องทำงานธุรการเองทั้งหมดไม่มีเจ้าหน้าที่ธุรการเหมือนกับครูปฐมวัยในโรงเรียนทั่วไป ดังนั้น ครูผู้ดูแลเด็กจึงต้องทำงานกับเอกสารจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นแผนการสอน หรือ แบบฟอร์มต่างๆ ที่ต้องใช้ในชั้นเรียนหรือเอกสารทางธุรการอื่นๆ รวมถึงงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องมีการจัดหมวดหมู่เอกสาร

4. ด้านการสร้างเครือข่าย ตอนนี้องค์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีนโยบายที่จะจัดทำ แผนเพจ เพื่อเผยแพร่งานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์งานของศูนย์ และยังเป็นช่องทางในการสื่อสารกับเครือข่ายผู้ดูแลเด็กที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทั้งในเรื่องของการผลิตสื่อ การทำกิจกรรมในชั้นเรียน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลอบรมสัมมนาร่วมกัน ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กไม่รู้สึกรำคาญทำงานตัวคนเดียวมีเพื่อนคู่คิดในการทำงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ตลอดเวลา

5. ด้านการพัฒนาบุคลากร อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญในปัจจุบันที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพในการทำงานของครูผู้ดูแลเด็ก ในขณะที่เดียวกันปัจจุบันกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมให้ครูผู้ดูแลเด็กต้องนำเสนอผลงานภายหลังของการฟังสัมมนา โดยใช้โปรแกรมเพาเวอร์พอยต์ เพื่อฝึกทักษะการนำเสนอผลงานและสร้างความเชื่อมั่นในความรู้ที่ได้รับ โดยการนำเสนอผลงานที่ผลิตขึ้นจากการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมถ่ายทอดไปยังผู้เข้ารับการฝึกอบรมในบางหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลเด็ก (ฟังพร ยินเดียม, 2555; สายชล วาจิต, 2555) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นความต้องการจำเป็นสำหรับผู้ดูแลเด็ก คือ

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อปูพื้นฐานความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการต่อยอดความรู้ขั้นสูงในอนาคต

2. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อทั้งสื่อภาพนิ่งและสื่อมัลติมีเดีย สำหรับการจัดทำสื่อประกอบการจัดกิจกรรม และการเสริมประสบการณ์ให้กับเด็ก

3. ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำงานด้านธุรการผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป ไม่ว่าจะเป็น งานด้านเอกสาร งานด้านการคำนวณ และการนำเสนอผลงาน

4. ความรู้เกี่ยวกับระบบสารสนเทศและฐานข้อมูล สำหรับบันทึกข้อมูลในการลงฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศทางการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (<http://ccis.dla.go.th/>) ซึ่งเป็นระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ งบประมาณ และสารสนเทศภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนผัง แผนที่ เพื่อใช้กับงานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ส่วนที่ 3 สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 10 คน (จิระพันธ์ พูลพัฒน์, 2555; นฤมล เนียมหอม, 2555; นลินี ศรีวราลักษณ์, 2555; พันพัชร ปิ่นจินดา, 2555; วิชชา ฉิมพลี, 2555; ศศิธร จันทมฤก, 2555; สิทธิพร เอี่ยมเสน, 2555; อภิสิริ จรัสขนะเพท, 2555; อรพรรณ บุตรกัตัญญ, 2555; อุไรวรรณ โชติชูษณะ, 2555) สรุปได้ว่า

งานของครูปฐมวัยที่แตกต่างจากงานครูในระดับอื่น คือ ต้องทำหน้าที่ทั้งด้านการดูแล (Care) และให้การศึกษา (Education) การดูแลครอบคลุมด้านร่างกาย สุขภาพ อาหาร ความปลอดภัย มารยาท กิจวัตรประจำวัน ความสะอาด เป็นต้น ส่วนการให้การศึกษาครอบคลุมด้านพัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาทักษะวิชาการ ความรู้พื้นฐานนำไปสู่การดูแลตนเองและการปฏิบัติ การเชื่อมต่อระหว่างระดับการศึกษาปฐมวัยกับการศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งการดูแลการให้การศึกษาในกรณีเด็กเล็ก เรียกว่า “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้” ส่วนงานของครูปฐมวัย ประกอบด้วย การทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นำหลักสูตรมาพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นตามความสนใจของเด็ก สิ่งสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ สื่อ การประเมินผลซึ่งต้องประเมินผลทั้งการประเมินพัฒนาการของเด็กและประเมินผลการเรียนรู้ และการทำบันทึกหลังการสอน งานดูแลเด็กในชีวิตประจำวัน งานธุรการชั้นเรียน ประกอบด้วย บัญชีเรียกชื่อ รายงานผลการเรียน บัญชีอาหารเสริม บันทึกพัฒนาการ บันทึกสุขภาพของเด็ก และการจัดส่งเอกสารและติดตาม งานโครงการหรืองานที่ได้รับการมอบหมายพิเศษ เช่น กิจกรรมพิเศษสำหรับเด็ก งานพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 20 ชั่วโมงต่อปี กิจกรรมพิเศษสำหรับผู้ปกครองเป็นต้น งานอื่นๆ ในระดับชั้น เช่น การประชุม การอบรม การสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน การประเมินหลักสูตร งานอื่นๆ ในโรงเรียนได้แก่ งานวันสำคัญ กิจกรรมพิเศษ เช่น กีฬาสี งานประกันคุณภาพ และงานของชุมชน เป็นต้น

ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูปฐมวัยเป็นสิ่งที่จำเป็น ในการพัฒนาความเป็นวิชาชีพของวิชาชีพครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการสื่อสาร ทั้งในด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะการเลือกใช้สารสนเทศจากแหล่งความรู้ในอินเทอร์เน็ต ผู้ดูแลเด็กสามารถเห็นตัวอย่างในการจัดกิจกรรม สามารถค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กและหาคำตอบในประเด็นที่สงสัย รวมถึงบทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่จะช่วยในการสื่อสารหรือสร้างกลุ่มด้านการศึกษาปฐมวัยเพื่อทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ เป็นประเด็นสำคัญที่จะพัฒนาอนาคตของการศึกษาปฐมวัยและทำให้ครูไม่รู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงานอีกด้วย

สำหรับทักษะการสื่อสาร ในด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสื่อสารผู้ดูแลเด็กควรสามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้ ทั้งโปรแกรมด้านการ

ประมวลผลคำ โปรแกรมที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการคำนวณ เช่น และการเก็บรวบรวมผลงานทั้งของครูและเด็กใน แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งความสามารถในการสืบค้นข้อมูลความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูด้วยกันเพื่อสร้างความร่วมมือในอาชีพ สื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อนำเสนอผลงานเด็กและช่องทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อสงสัยต่างๆ ของผู้ปกครอง ติดต่อสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก เป็นครั้งคราว เช่น ด้านสาธารณสุข รวมทั้งใช้เป็นช่องทางสื่อสารกับหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่าง หน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันดับ 1 คือ การมีเจตคติที่ดี มีผลอย่างมากต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ หรือ เลือกที่จะไม่ใช้ ต่อมา คือ ต้องสร้างโอกาสที่จะใช้เทคโนโลยีในงานปฐมวัย นอกจากนี้ การสืบค้นข้อมูลและใช้รูปภาพ ต้องมีการอ้างอิงที่ภาพอย่างชัดเจน และความสนใจใฝ่รู้ในการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนางาน

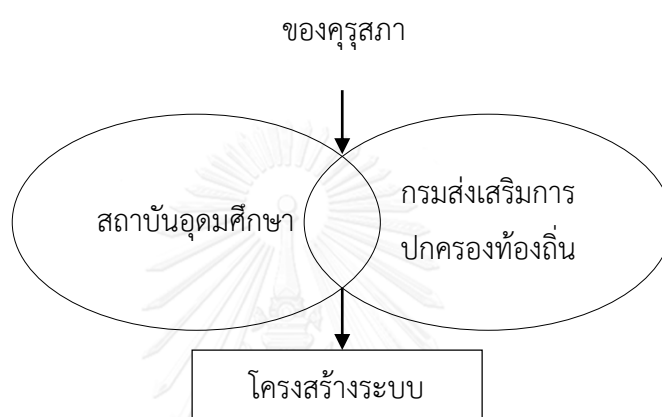
ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความต้องการจำเป็นข้างต้น พบว่า ทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ดูแลเด็กเล็ก และถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาปฐมวัยและจำเป็นในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ดูแลเด็ก ทั้งด้านการสื่อสารกับตัวเด็ก การสื่อสารกับผู้ปกครอง ชุมชน การสื่อสารกับเพื่อนร่วมอาชีพ และ การสื่อสารกับผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญ และทักษะการสื่อสารยังถูกระบุว่าเป็นกุญแจที่สำคัญของการศึกษาปฐมวัยและเป็นปัจจัยที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จในการปฏิบัติในฐานะวิชาชีพครูปฐมวัยอีกด้วย ดังนั้น ด้วยความสำคัญและที่มาของปัญหาที่กล่าวถึงข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะพัฒนา “ทักษะการสื่อสาร” ผู้ดูแลเด็ก

สำหรับออกแบบและพัฒนาระบบ ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงงานครูเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ทางด้านวิชาการทั้งเนื้อหาการศึกษาปฐมวัย และทักษะการสื่อสาร เนื่องจากผู้เรียนเป็นกลุ่มผู้ใหญ่และมีงานทำแล้ว การเชื่อมต่อประสบการณ์เดิมเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น จึงออกแบบการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยพิจารณาจากงานครูปฐมวัยเป็นตัวตั้ง จากนั้นเสริมทักษะการสื่อสารที่ต้องใช้ในงานโดยพิจารณาผู้ที่เกี่ยวข้องในการสื่อสาร โดยใช้พัฒนาเป็นโมดูล

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาสภาพของการพัฒนาผู้ดูแลเด็กในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ของโครงการความร่วมมือทางวิชาการที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน พบว่า สภาพการจัดการศึกษาของผู้ดูแลเด็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการจัดการศึกษาโดยทั่วไป โดยมีแนวคิดของการผลิตบัณฑิตบนฐานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงานผู้ผลิตและหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตจึงเป็นความต้องการจำเป็นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ระบุไว้ตั้งแต่การจัดทำโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสองหน่วยงาน สอดคล้องกับองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้จากการทำงานที่มีการระบุอย่างชัดเจน โดยมีแนวคิดหลักดังนี้ แนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับผู้ดูแลเด็กเกิดขึ้นจากความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ดูแลเด็ก ที่ต้องการบัณฑิตที่มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาปฐมวัยภายใต้บริบทของ

ชุมชนเป็นสำคัญ (Demand side) นำไปสู่การออกแบบหลักสูตรเฉพาะภายใต้ความร่วมมือจากหน่วยงานที่สำคัญ การดำเนินงานอยู่ภายใต้กรอบโครงสร้างการบริหารภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสองหน่วยงาน คือ หน่วยงานผู้ผลิตและหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต ในกรณีของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในฐานะสถาบันผลิตครู กับ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะของผู้ใช้บัณฑิต พัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ภายใต้มาตรฐานวิชาชีพครูตามข้อกำหนดของคุรุสภา

กลไกการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ภาพที่ 2.9 ความร่วมมือผลิตบัณฑิตตามความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดภายใต้กลไกการควบคุมของมาตรฐานวิชาชีพ

(ปรับปรุงจาก มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), 2555)

การผลิตบัณฑิตจึงมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

1. เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ในการผลิตครูปฐมวัยที่มีคุณภาพ มีศักดิ์ศรีตามมาตรฐานวิชาชีพครู
2. ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ที่มีการบูรณาการการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อสร้างองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติงานในที่ทำงาน หรือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งการฝึกฝนทักษะความเป็นมืออาชีพ รวมทั้งทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเรียนรู้เป็นทีม
3. ผู้เรียนมีทักษะและความรู้ที่เหมาะสมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. มุ่งเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกของความเป็นครู ด้วยกระบวนการเรียนรู้และต้นแบบการเรียนรู้จากผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง

โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ดูแลเด็กแบ่งกลุ่มตามพื้นฐานด้านการศึกษา ได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้สำเร็จการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือเทียบเท่า

กลุ่มที่ 2 ผู้สำเร็จการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือ อนุปริญญาสาขาอื่นที่ไม่ใช่ทางการศึกษา หรือ ปริญญาตรี สาขาอื่นที่ไม่ใช่การศึกษา

กลุ่มที่ 3 ผู้สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) หรือเทียบเท่า หรือ อนุปริญญาทางการศึกษา หรือ ปริญญาตรี

ดังนั้น ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก จึงต้องคำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มผู้ดูแลเด็ก การจัดกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพครูปฐมวัย โดยมีองค์ประกอบ ขั้นตอน และเทคโนโลยีที่ใช้ที่สนับสนุนการเรียนรู้จากการทำงาน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามความมุ่งหวังของทั้งสถาบันการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และ ตัวผู้ดูแลเด็กเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ข้อมูล องค์กรประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 2 สร้างระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

โดยมีรายละเอียดตัวแปรละขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ข้อมูล องค์กรประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพ ข้อมูล องค์กรประกอบและขั้นตอนของการพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร รวมถึงศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงานในขั้นตอนต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ ข้อมูล องค์กรประกอบและขั้นตอนของการพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

1.2. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย ความหมาย องค์ประกอบของการสื่อสาร องค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินทักษะการสื่อสาร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดทักษะการสื่อสาร

1.3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงานประกอบด้วย ความหมายองค์ประกอบ ขั้นตอนการประเมินผลบทบาทของผู้เกี่ยวข้องเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดองค์ประกอบและขั้นตอน

1.4. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสานประกอบด้วยองค์ประกอบ มิติของการผสมผสานเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดแนวทางในการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.5. ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพประกอบด้วยองค์ประกอบขั้นตอนและกลยุทธ์ในการเสริมศักยภาพเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับกำหนดแนวทางในการเสริมศักยภาพ

2. การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์เกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้แบบผสมผสานการเรียนรู้จากการทำงานและการเสริมศักยภาพ จำนวน 10 คน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้แบบผสมผสานการเรียนรู้จากการทำงานและการเสริมศักยภาพมาเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 2 ปี และ/หรือเป็นผู้ที่มีผลงานวิชาการเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสานการเรียนรู้จากการทำงาน และการเสริมศักยภาพไม่ต่ำกว่า 2 ปี จาก 6 หน่วยงาน ได้แก่ อาจารย์จากสถาบันปัญญาภิวัฒน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive)

2. ผู้ดูแลเด็ก ที่มีประสบการณ์ด้านการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร สำหรับการเรียนรู้หรือการทำงานและสมัครใจที่จะให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive) สอดคล้องกับ Hillyer (1998) ระบุจำนวนการสนทนากลุ่มที่พอเหมาะควรอยู่ระหว่าง 6-12 คน

3. คณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีนโยบายจัดการเรียนรู้จากการทำงาน จาก 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) 226 คน สถาบันปัญญาภิวัฒน์ 147 คน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 43 คน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 51 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตาม Hair *et al.* (2010) ระบุกลุ่มตัวอย่างต้องมีจำนวน 5-10 เท่าของจำนวนตัวแปร หรือไม่น้อยกว่า 300 คน ในกรณีนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 650 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 467 ชุด คิดเป็นร้อยละ 72

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเบื้องต้น

การศึกษาในชั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเบื้องต้น 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ 2) ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

1.1 ศึกษาแนวคิดในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

1.2 สร้างร่างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามประเด็นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

1.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาแก้ไขความถูกต้องและความครอบคลุมของข้อคำถาม ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบกับร่างแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.4 นำร่างแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้จากการทำงาน จำนวน 3 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ควรเน้นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กที่เป็นประเด็นสำคัญในระบบ กระชับคำถามให้สั้นแต่ตรงประเด็นมากที่สุด เพราะผู้ให้สัมภาษณ์มีเวลาจำกัด รายละเอียดบางประเด็นควรตัดออกก่อนเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถให้คำแนะนำโดยไม่ต้องถูกตีกรอบความคิด

1.5 ดำเนินการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม

2.1 ศึกษาแนวคิดในการสนทนากลุ่มจากเอกสาร และกรอบแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กเพื่อนำมาสร้างเป็นแนวทางสนทนา

2.2 สร้างร่างประเด็นคำถามสำหรับสนทนากลุ่ม ตามประเด็นของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

2.3 นำร่างประเด็นคำถามสำหรับสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาแก้ไขความถูกต้องและความครอบคลุมของข้อคำถาม ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบกับร่างแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.4 นำร่างประเด็นคำถามสำหรับสนทนากลุ่มให้ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ควรเน้นประเด็นของความต้องการจำเป็น วิธีการและเครื่องมือพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก กระชับคำถามให้

สั้นแต่ตรงประเด็นมากที่สุด ระวังเรื่องการใช้ภาษาหลีกเลี่ยงภาษาเชิงเทคนิค รายละเอียดบางประเด็นควรตัดออกก่อนเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถให้คำแนะนำโดยไม่ต้องถูกตีกรอบความคิด

2.5 ดำเนินการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญแบบสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน

3.1 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงานโดยนำองค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงานซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถาม

3.2 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงานไปให้ที่ปรึกษาตรวจสอบในเบื้องต้น

3.3 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงานไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการเรียนรู้จากการทำงานหรือผู้ที่เคยเขียนบทความทางวิชาการเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน จำนวน 5 คน ตรวจสอบโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องในแต่ละรายการกับวัตถุประสงค์ในการประเมิน (Index of item Objective Congruence: IOC) ตามแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton (1976) กำหนดความเหมาะสมดังนี้ (Rovinelli, Hambleton, and Educational Resources Information, 1976)

+ 1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้(อุทุมพร จามรมาน, 2538) ถ้าคะแนนความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำมาใช้ได้ พบว่า แบบสอบถามจากทั้งหมด จำนวน 85 ข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8-1 จำนวน 70 ข้อ ประเด็นของการแก้ไข ได้แก่ การปรับภาษาที่ใช้จากภาษาทางวิชาการเนื่องจากมีการใช้ศัพท์เทคนิคด้านการศึกษาและด้านเทคโนโลยีการศึกษามาก แต่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีหลายกลุ่มจึงให้ปรับเป็นภาษาที่สามารถเข้าใจได้โดยทั่วไป โดยการทบทวนที่วัตถุประสงค์ เนื้อหา เชื่อมโยงกับประเด็นคำถามและเพิ่มนิยามศัพท์บางตัว เช่น การสะท้อนคิด การเสริมศักยภาพ จัดหมวดหมู่ของกลุ่มคำถาม กลุ่มเครื่องมือที่ใช้ให้ระบุเป็นคุณลักษณะของเครื่องมือโดยมีการยกตัวอย่าง ตัดคำซ้ำ

3.5 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.6 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงานทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองจำนวน 30 คนแล้วนำมาตรวจสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้วิธี Cronbach's alpha ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม .954

3.7 นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยตนเองในเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2556 โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของระบบฯ และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขอบข่ายและกิจกรรมของระบบที่พัฒนา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่ม โดยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที และใช้ระยะเวลาเตรียมการก่อนเริ่มสนทนากลุ่ม 30 นาที บันทึกรายละเอียดการสนทนากลุ่มโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงและบันทึกวีดิทัศน์ ในวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2556 เวลา 10:00-12:00 น.

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน

ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นของคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีนโยบายจัดการเรียนรู้จากการทำงาน จากมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) สถาบันปัญญาภิวัฒน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำนวน 467 คน ด้วยตนเอง ในเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2556

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาประเด็นสำคัญที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ 1) ความสำคัญของทักษะการสื่อสารในผู้ดูแลเด็ก 2) ด้านปัญหาและอุปสรรคของการสื่อสารในผู้ดูแลเด็ก 3) ด้านสภาพการจัดการเรียนการสอนทักษะการสื่อสารในปัจจุบัน 4) แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับผู้ดูแลเด็ก

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

วิเคราะห์ข้อมูลจากการจดบันทึกและการถอดเทปการสนทนากลุ่ม ใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิดของ Krueger, and Casey (2000) ด้วยการเปรียบเทียบคำที่ใช้ในคำตอบพิจารณาจุดเน้น หรือข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลและประเด็นที่สอดคล้องกัน การเขียนรายงานผล

วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มสนทนา ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของการเรียนรู้จากการทำงาน โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. การสังเคราะห์ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

4.1 นำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อ 1-4 จัดลำดับความสัมพันธ์และรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบเพื่อสร้างเป็นร่างต้นแบบ ได้แก่

4.1.1 ทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม ได้แก่ การสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก และผู้ปกครองและชุมชน

4.1.2 การเรียนรู้จากการทำงาน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญและขั้นตอนหลัก ดังนี้ องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ งาน กิจกรรม บุคคล เทคโนโลยี และการประเมินผล ขั้นตอนหลัก 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์งานและการสื่อสาร ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนงานและพัฒนาการสื่อสาร ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงาน และ ขั้นตอนที่ 6 ประเมินทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้แบบผสมผสานแบ่งสัดส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้แบบออฟไลน์ ร้อยละ 33 และ กิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ ร้อยละ 67 การเสริมศักยภาพ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ด้านการสื่อสาร และด้านแหล่งเรียนรู้

4.2 นำร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารไปให้ที่ปรึกษาตรวจสอบในเบื้องต้นและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้สมบูรณ์ที่สุดก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย จำนวน 3 คน ด้านการเรียนรู้จากการทำงาน จำนวน 2 คน และด้านเทคโนโลยี จำนวน 2 คน รวมจำนวน 7 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาผู้เชี่ยวชาญต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนหรือการทำงานด้านปฐมวัย การเรียนรู้จากการทำงานและเทคโนโลยี ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรีและมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องมากกว่า 10 ปีขึ้นไป หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเบื้องต้น

การศึกษาในขั้นตอนที่ 2 ประกอบด้วย 1) ร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร และ 2) แบบประเมินรับรองระบบเบื้องต้น ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก

1.1 ศึกษาแนวคิดในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

1.2 สร้างร่างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามประเด็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนการพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

1.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาแก้ไขความถูกต้องและครอบคลุมข้อคำถาม ผลการพิจารณาร่างแบบสัมภาษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบกับร่างแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.4 นำร่างแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย ด้านการเรียนรู้จากการทำงานและ ด้านการเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ควรเน้นสัมภาษณ์ถึงองค์ประกอบขั้นตอนและเครื่องมือด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาระบบการเรียนรู้จาก

การทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี กระชับคำถามให้ตรงประเด็น เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิมีเวลาจำกัด ตัดรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออกไปก่อนเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำเพิ่มเติมโดยไม่ต้องถูกตีกรอบความคิด

2. แบบประเมินรับรองระบบเบื้องต้น

2.1 สร้างข้อคำถามสำหรับเป็นประเด็นในการประเมินโดยครอบคลุมองค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

2.2 นำแบบประเมินรับรองระบบไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบในเบื้องต้น เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนความชัดเจน ครบถ้วน สมบูรณ์ และความครอบคลุมของข้อคำถาม แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความเห็นชอบกับแบบประเมินรับรองระบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็กด้วยตนเองระหว่างเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ.2557 โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็กและใช้เป็นแนวทางกำหนดขอบข่ายของขั้นตอนกิจกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้

2. ผู้วิจัยนำองค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประเมินรับรองความตรงเชิงเนื้อหาด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบและขั้นตอนของระบบ โดยใช้แบบประเมินรับรองระบบเบื้องต้น

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินรับรองระบบเบื้องต้น วิเคราะห์ผลการประเมินและปรับร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. นำต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ความเห็นก่อนนำไปทดลองในขั้นตอนต่อไป ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความเห็นชอบกับร่างต้นแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้การพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาประเด็นสำคัญที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเทียบกับแนวคิดหลักที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการ

สื่อสารของผู้ดูแลเด็กแล้วนำมาปรับองค์ประกอบขั้นตอนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินรับรองระบบเบื้องต้นมาวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำผลการประเมินรับรองร่างต้นแบบของกระบวนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และปรับแก้ภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์การประเมินรับรองระบบเบื้องต้น แบบประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมในระดับมาก
4	หมายถึง	เหมาะสม
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจหรือไม่สามารถตัดสินคำตอบได้
2	หมายถึง	ไม่เหมาะสม
1	หมายถึง	ไม่เหมาะสมมาก

กำหนดเกณฑ์แปลผลความหมาย ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2538)

4.50-5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3.50-4.49	หมายถึง	เหมาะสม
2.50-3.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจหรือไม่สามารถตัดสินคำตอบได้
1.50-2.49	หมายถึง	ไม่เหมาะสม
1.00-1.49	หมายถึง	ไม่เหมาะสมมาก

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

การศึกษาผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One shot repeated measure design และแบบ Randomized control group pretest-posttest design โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่กำลังศึกษาต่อในระดับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

สาขาการจัดการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทยที่กำลังศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษาปฐมวัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) ปีการศึกษา 2557 จำนวน 25 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด จากนั้นในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ระบบจัดการเรียนรู้ตามระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร (Work-Based Blended Learning System and Scaffolding-Learning Management System: WBSC-LMS)

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1.1 พัฒนาร่างระบบ WBSC-LMS โดยใช้ต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในขั้นตอนที่ 2 และผลการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันในขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการพัฒนา

1.2 นำร่างระบบ WBSC-LMS ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบในเบื้องต้นและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะ

2. แบบประเมินทักษะการสื่อสารของตนเองก่อนเรียน (Pretest) และ หลังเรียน (Posttest) ประกอบด้วยข้อคำถามที่วัดทักษะด้านการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย ประเด็นของข้อคำถามด้านการสื่อสารกับตนเอง ด้านการสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ ด้านการสื่อสารกับเด็ก และการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 สังเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ทักษะการสื่อสารจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยกำหนดพฤติกรรม การสื่อสารของผู้ดูแลเด็กทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็กและผู้ปกครองและชุมชน ใช้แนวคิดของ SIREP (2010) และ NAEYC (2012)

2.2 สร้างข้อคำถามในแบบประเมินให้ครอบคลุมทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็กและผู้ปกครองและชุมชน

2.3 นำร่างแบบประเมินทักษะการสื่อสารไปให้ที่ปรึกษาตรวจสอบในเบื้องต้นและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะ

2.4 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของเกณฑ์การประเมินกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ตามแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton (1976) ถือเป็นเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2538) ถ้าคะแนนความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำมาใช้ได้ พบว่า แบบประเมินทักษะการสื่อสารของตนเองก่อนเรียน (Pretest) และ หลังเรียน (Posttest) มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 และ ประเด็นของการแก้ไข ได้แก่ แยกประเด็นคำถามที่มีการถาม 2 ประเด็นใน 1 คำถามออกจากกัน ปรับการประเมินเป็นแบบ 3 สัปดาห์ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของคะแนนที่ได้ และปรับภาษาในแบบประเมินโดยใช้คำว่า “ฉัน” ในแบบประเมินตนเอง ใช้คำว่า “ผู้ดูแลเด็ก” ในแบบประเมินโดยผู้สอนกับหัวหน้างาน และคิดคะแนนการประเมินตนเอง ร้อยละ 25 คะแนนการประเมินจากหัวหน้างาน ร้อยละ 25 และ คะแนนการประเมินจากผู้สอน ร้อยละ 50 หลังจากนั้นเฉลี่ยคะแนนกลุ่มที่ได้รับตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด

3. แบบประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ใช้การสังเกตพฤติกรรมการสื่อสารร่วมกับการประเมินหลักฐานในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.1 สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก โดยผู้วิจัยประยุกต์แบบประเมินและเกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูปฐมวัยของกรมบริการสังคม สำนักงานพัฒนาเด็กเล็กของรัฐเวอร์จิเนีย (Project, 2011) และแนวทางการประเมินกิจกรรมตามความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของ มหาวิทยาลัย Griffith (Griffith Graduate Attributes ICT & Other Discipline-Related Communication Skills Toolkit), เนาวนิตย์ สงคราม (2551) และจินตวิริ์ คล้ายสังข์ (2555) มากำหนดเป็นร่างแบบประเมินทักษะการสื่อสาร ด้วยการประเมินหลักฐานในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (Griffith Institute for Higher Education (GIHE), 2011; จินตวิริ์ คล้ายสังข์, 2555a, 2555b) นำร่างแบบประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบในเบื้องต้นจากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

3.2 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของเกณฑ์การประเมินกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ตามแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton (1976) ถ้อยเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2538) ถ้าคะแนนความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำมาใช้ได้ พบว่า แบบประเมินมีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 – 1.0 จากข้อคำถาม 70 ข้อ เหลือข้อคำถามที่มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 จำนวน 40 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น ด้านการสื่อสารกับตนเอง 10 ข้อ ด้านการสื่อสารกับเพื่อน 10 ข้อ ด้านการสื่อสารกับเด็ก 10 ข้อ ด้านการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน 10 ข้อ ประเด็นของการแก้ไข ได้แก่ ให้ดูเกณฑ์การประเมิน 3 ระดับให้เป็นระดับขั้นที่ชัดเจน คือ ได้บางส่วน ได้อย่างชัดเจน ในส่วนของประเด็นแยกรายด้านควรใช้จำนวนข้อที่เท่ากัน 4 ด้าน ด้านละ 7 ข้อ และการให้คะแนนควรใช้เป็นการให้ค่าน้ำหนักของเกณฑ์ โดยให้ค่าน้ำหนักของการสื่อสารด้วยเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารของแต่ละกลุ่มให้มีน้ำหนักมากที่สุด คือ น้ำหนักเท่ากับ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากการตรวจผลงานที่เกิดจากการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการให้คะแนนอย่างเป็นปรนัย โดยใช้ตัวชี้วัดในการประเมินผล ด้านการสื่อสาร ดัดแปลงเกณฑ์การแปลผลคะแนนและเกณฑ์การให้คะแนนจากเกณฑ์การแปลผล และการให้คะแนนจากเกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูของ Virginia's Early childhood development Alignment Project (Project, 2011) เนาวนิตย์ สงคราม (2551) และจินตวีร์ คล้ายสังข์ (2555)

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 85 ขึ้นไป	หมายถึง	ระดับดีมาก
คะแนนร้อยละ 70-84	หมายถึง	ระดับดี
คะแนนร้อยละ 50-69	หมายถึง	ระดับพอใช้
คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50	หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง

5. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานฯ

5.1 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานฯ โดยเป็นแบบสังเกตการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในแต่ละชั้นตอนตามแผนกำกับกิจกรรม ซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์เอกสาร

และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมาสร้างแบบสอบถาม

5.1 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานฯ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบในเบื้องต้น

5.2 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการเรียนรู้จากการทำงานหรือผู้ที่เคยเขียนบทความทางวิชาการเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน จำนวน 3 คน ตรวจสอบโดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องในแต่ละรายการกับวัตถุประสงค์ในการประเมิน (Index of item Objective Congruence: IOC) ตามแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton (1976) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2538) ถ้าคะแนนความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำมาใช้ได้ พบว่าแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานฯ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 และมีประเด็นของการแก้ไข ได้แก่ ให้ปรับเกณฑ์ระดับพฤติกรรมจากเดิม 3 ระดับ เป็น 4 ระดับ คือ โดยเพิ่มระดับ 0 ไม่แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ขึ้นมาอีก 1 ระดับ ดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพได้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้เอง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนหรือต้องได้รับคำแนะนำในการเลือกใช้การเสริมศักยภาพ
- 0 หมายถึง ไม่มีการแสดงพฤติกรรมเรียนรู้

5.4 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานฯ ของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยผู้สังเกตการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานฯ ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการให้คะแนนอย่างเป็นปรนัย โดยใช้มาตรวัดระดับพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานโดยใช้เกณฑ์รูบริกส์

และกำหนดรายละเอียดการให้คะแนนอย่างชัดเจนตามขั้นตอนของระบบ ประกอบด้วย 1) เตรียมความพร้อม 2) วิเคราะห์งานและการสื่อสาร 3) พัฒนาแผนงานและการสื่อสาร 4) เรียนรู้จากการทำงาน 5) นำเสนอผลงานและการสื่อสาร 6) ประเมินผลทักษะการสื่อสาร เกณฑ์การแปลคะแนน และเกณฑ์การให้คะแนน ดัดแปลงจาก จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2555) และเกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรูของ Virginia's Early childhood development Alignment Project (Project, 2011)

ระดับพฤติกรรม

3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพได้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้

2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้เอง

1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนหรือต้องได้รับคำแนะนำในการเลือกใช้การเสริมศักยภาพ

0 หมายถึง ไม่มีการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้

6. แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยข้อคำถามความคิดเห็นในด้านความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

6.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ประยุกต์ตามแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง (Khan, 2005)

6.2 สร้างร่างแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อระบบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ด้านสื่อประกอบกิจกรรม และ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

6.3 นำร่างแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบในเบื้องต้น จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

6.4 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) พิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item

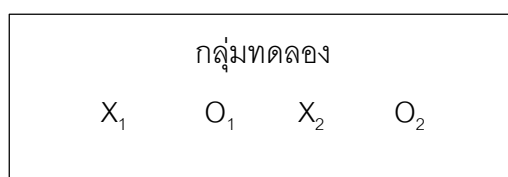
Objective Congruence: IOC) ตามแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton (1976) แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลถือเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2538) ถ้าคะแนนความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำมาใช้ได้ พบว่า แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 สามารถนำไปใช้ได้โดยมีประเด็นของการแก้ไขให้เพิ่มข้อเสนอแนะเป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพิ่มเติมในด้านการนำไปใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองจำนวน 30 คนแล้วนำมาตรวจสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้วิธี Cronbach's alpha ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม .947

6.6 นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

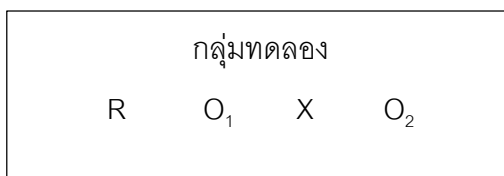
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ตามแบบแผนการวิจัยแบบ One shot repeated measure design และแบบ Randomized control group pretest-posttest design (Salkind, 2006) โดยทดลองกับผู้ดูแลเด็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทยที่กำลังศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษาปฐมวัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) ปีการศึกษา 2557 จำนวน 25 คน

One shot repeated measure design

เมื่อ	X_1	แทน การทดลองหรือการให้ตัวอย่างจัดกระทำโดยใช้การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ครั้งที่ 1
	O_1	แทน การวัดทักษะการสื่อสารหลังการใช้ระบบในสัปดาห์ที่ 7
	X_2	แทน การทดลองหรือการให้ตัวอย่างจัดกระทำโดยใช้การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ครั้งที่ 2
	O_2	แทน การวัดทักษะการสื่อสารหลังการใช้ระบบในสัปดาห์ที่ 12

Randomized control group pretest-posttest design

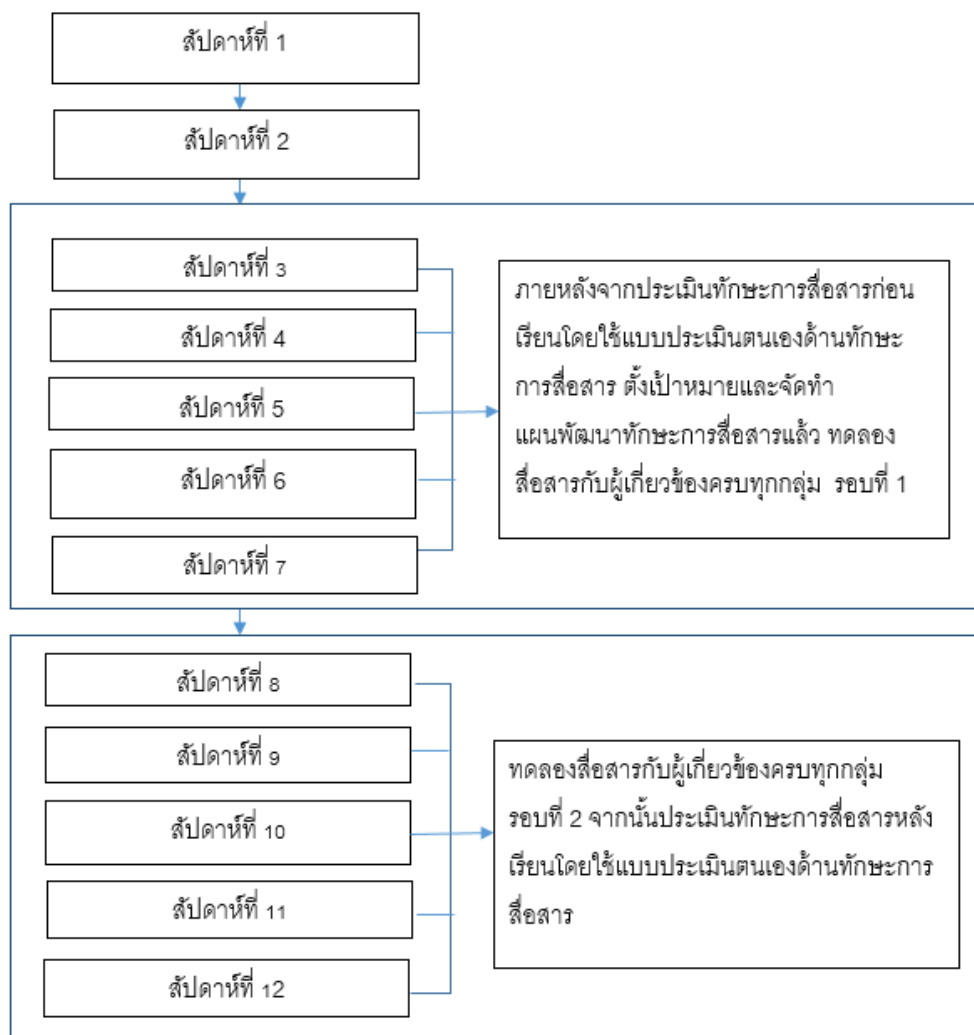
เมื่อ

R₁ แทน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าทำการทดลอง
 O₁ แทน การวัดทักษะการสื่อสารก่อนการใช้ระบบ
 X แทน การทดลองหรือการให้ตัวอย่างจัดกระทำโดยใช้การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

O₂ แทน การวัดทักษะการสื่อสารหลังการใช้ระบบ

2. ปฐมนิเทศชี้แจงจุดประสงค์อธิบายขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมและจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้กลุ่มตัวอย่างดำเนินกิจกรรมตามระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร แล้วประเมินทักษะการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียน (Pre-test)

3. ดำเนินการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อเตรียมความพร้อม สร้างความคุ้นเคยกับระบบและเครื่องมือ และจัดการเรียนการสอนออนไลน์ร่วมกับการใช้ระบบ WBSC-LMS บนเครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต ไอแพด เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมตามระบบการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ โดยวัดทักษะการสื่อสารครั้งแรกหลังการใช้ระบบครั้งที่ 1 ในสัปดาห์ที่ 7 และวัดทักษะการสื่อสารครั้งแรกหลังการใช้ระบบครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 12 ในปีการศึกษา 2557 ระหว่าง วันที่ 17 มกราคม ถึง 10 พฤษภาคม พ.ศ.2558 โดยแสดงในภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 แผนการดำเนินการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้

4. ระหว่างดำเนินการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร มีการสังเกตพฤติกรรมสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก และประเมินหลักฐานการสื่อสารในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ในสัปดาห์ที่ 6 และสัปดาห์ที่ 10 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน

5. เมื่อสิ้นสุดการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนของระบบ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินทักษะการสื่อสาร และทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำผลการประเมินทักษะการสื่อสารทั้งแบบประเมินทักษะการสื่อสารก่อนเรียนและหลังเรียนจากระบบการเรียนรู้ (เปรียบเทียบคะแนน Pretest กับ Posttest) การประเมินคะแนนใช้เทคนิคการประเมินแบบสามเส้า คิดคะแนนการประเมินตนเอง ร้อยละ 25 คะแนนการประเมินจากหัวหน้างาน ร้อยละ 25 และ คะแนนการประเมินจากผู้สอน ร้อยละ 50 หลังจากนั้นเฉลี่ยคะแนนกลุ่มที่ได้รับตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด ก่อนคำนวณโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบ 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired-sample t-test)

2. ผู้วิจัยนำผลการประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ จากผู้เชี่ยวชาญ 2 คน มาตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญ 2 คน จากการประเมินทักษะการสื่อสาร โดยให้อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) จำนวน 2 คน ตรวจสอบให้คะแนนทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก 25 คน ตามเกณฑ์รูบรีคส์ ประเมินทักษะการสื่อสาร 4 ด้าน ด้านการสื่อสารกับตนเอง การสื่อสารกับเพื่อน การสื่อสารกับเด็ก และการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน แล้วนำคะแนนที่ได้จากอาจารย์ทั้ง 2 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนและวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่อหาพิจารณาความสอดคล้องของการตรวจให้คะแนน โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามแนวคิด ของ ซูศรี วงศ์รัตน์ (2550) รายละเอียดดังนี้

- .90 ขึ้นไป คะแนนของผู้ตรวจมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
- .70-.90 คะแนนของผู้ตรวจมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
- .30-.69 คะแนนของผู้ตรวจมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางสูง
- .01 -.29 คะแนนของผู้ตรวจมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
- .00 ถือว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 3.1 ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารของอาจารย์ผู้ตรวจ 2 คน

คะแนนเฉลี่ย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของ อาจารย์ผู้ตรวจคนที่ 1 กับอาจารย์ผู้ตรวจคนที่ 2
คะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารจากการวัดรอบ 1	.977*
คะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารจากการวัดรอบ 2	.992*

* $p < .05$

จากตารางที่ 3.1 พบว่า ผลตรวจให้คะแนนของอาจารย์ผู้สอนคนที่ 1 สัมพันธ์กับการให้คะแนนของอาจารย์คนที่ 2 ทั้งรอบ 1 และ รอบ 2 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระดับสูงมาก คือ .977 และ .992 ตามลำดับ

ผลการทดสอบทางสถิติพบว่า การให้คะแนนทักษะการสื่อสารรอบ 1 และ รอบ 2 ของ อาจารย์ผู้ตรวจ 2 คน สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ผู้วิจัยนำผลการประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์คำนวณหาค่าพัฒนาการสัมพัทธ์ของผู้เรียน ตามแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิค 27% แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้ที่มีคะแนนพัฒนาการสูง กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนพัฒนาการต่ำ นำข้อมูลที่ได้เทียบกับผลที่ได้จากการประเมินระดับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ระบุคุณลักษณะและ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

$$\text{สูตรคำนวณ GS(\%)} = \frac{(Y-X)}{(F-X)} \times 100$$

เมื่อ GS(\%) = คะแนนร้อยละของพัฒนาการของผู้เรียน

X = คะแนนวัดครั้งก่อน

Y = คะแนนวัดครั้งหลัง

F = คะแนนเต็ม

การแปลค่าคะแนนพัฒนาการ

75-100 หมายถึง พัฒนาการระดับสูงมาก

50-74 หมายถึง พัฒนาการระดับสูง

25-49 หมายถึง พัฒนาการระดับกลาง

ต่ำกว่า 25 หมายถึง พัฒนาการระดับต้น

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กเล็กมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร เป็นผลที่ได้จากการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน รับรองระบบ โดยนำเสนอเป็นแผนภาพแสดงระบบและความเรียงอธิบาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านปฐมวัย จำนวน 4 คน ด้านการเรียนรู้จากการทำงาน จำนวน 4 คน และด้านเทคโนโลยี จำนวน 5 คน รวมจำนวน 13 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ได้มาจากการเลือก

แบบเจาะจง (Purposive) โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนหรือการทำงานด้านปฐมวัย การเรียนรู้จากการทำงาน และเทคโนโลยีที่สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิตและมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องมากกว่า 5 ปีขึ้นไป และมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินรับรองความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร แบ่งแบบประเมินออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดตามองค์ประกอบและขั้นตอนการเรียนรู้ของระบบ และ ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยประยุกต์จากแนวทางการประเมินของ Stafflebeam (1989) และ Yarbrough, Shulha, Hopson and Caruthers (2011) แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสมและด้านความถูกต้อง

การประเมินใช้มาตราประมาณค่า ชนิด 5 ระดับกำหนดค่าระดับคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมในระดับมาก
4	หมายถึง	เหมาะสม
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจหรือไม่สามารถตัดสินคำตอบได้
2	หมายถึง	ไม่เหมาะสม
1	หมายถึง	ไม่เหมาะสมมาก

กำหนดเกณฑ์แปลผลความหมาย ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2538)

4.50-5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3.50-4.49	หมายถึง	เหมาะสม
2.50-3.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจหรือไม่สามารถตัดสินคำตอบได้
1.50-2.49	หมายถึง	ไม่เหมาะสม
1.00-1.49	หมายถึง	ไม่เหมาะสมมาก

2. สร้างร่างแบบประเมินรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

3. นำร่างแบบประเมินรับรองรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วน และความครอบคลุมของข้อความ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนการจัดทำแบบประเมินรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความเห็นชอบกับแบบประเมินรับรองระบบรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน ประเมินรับรองความเหมาะสมของระบบ ระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม 2558 ถึง 15 มิถุนายน 2558

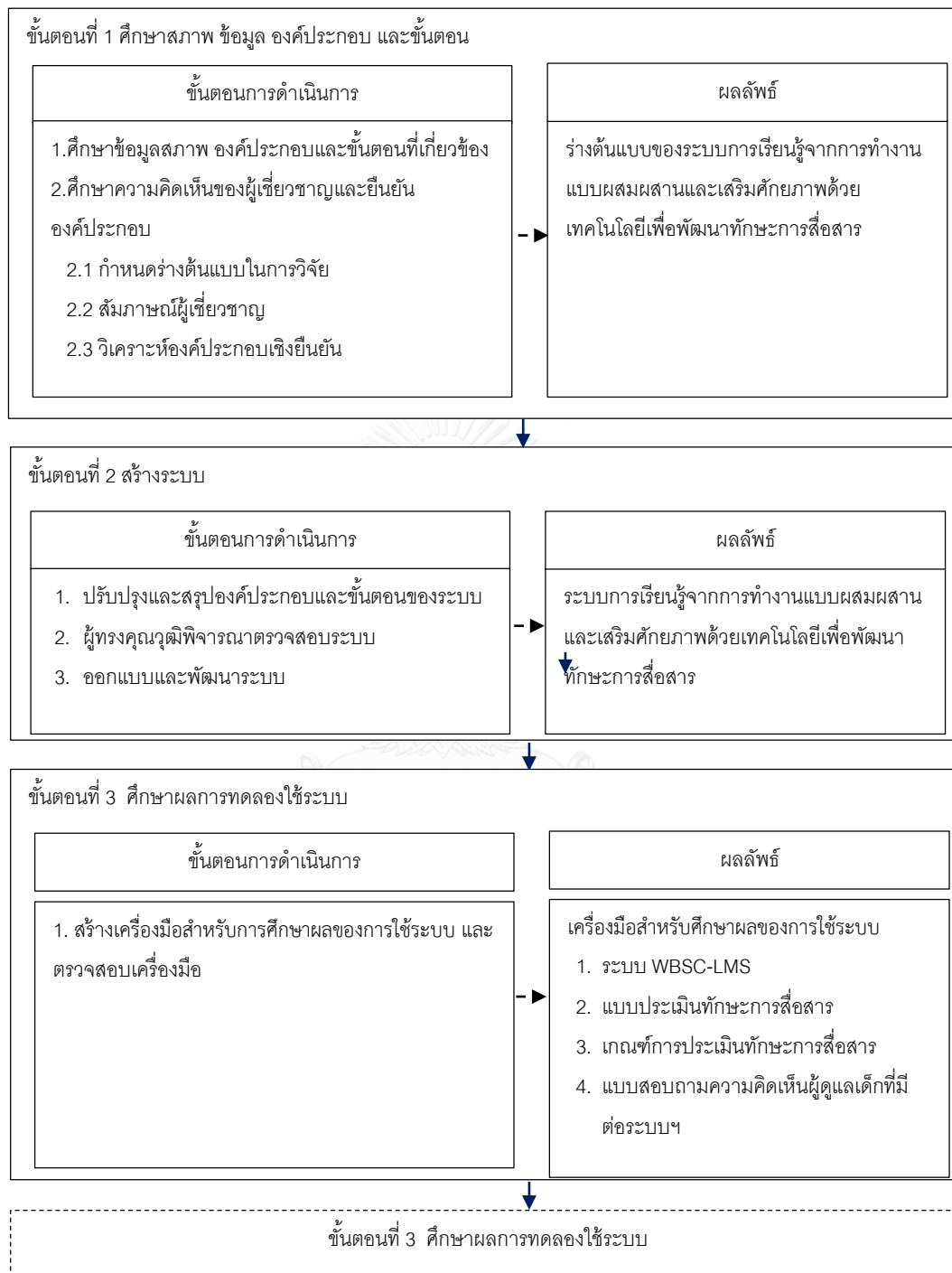
2. นำข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข โดยปรับปรุงรายละเอียดในด้านองค์ประกอบและขั้นตอนให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุด

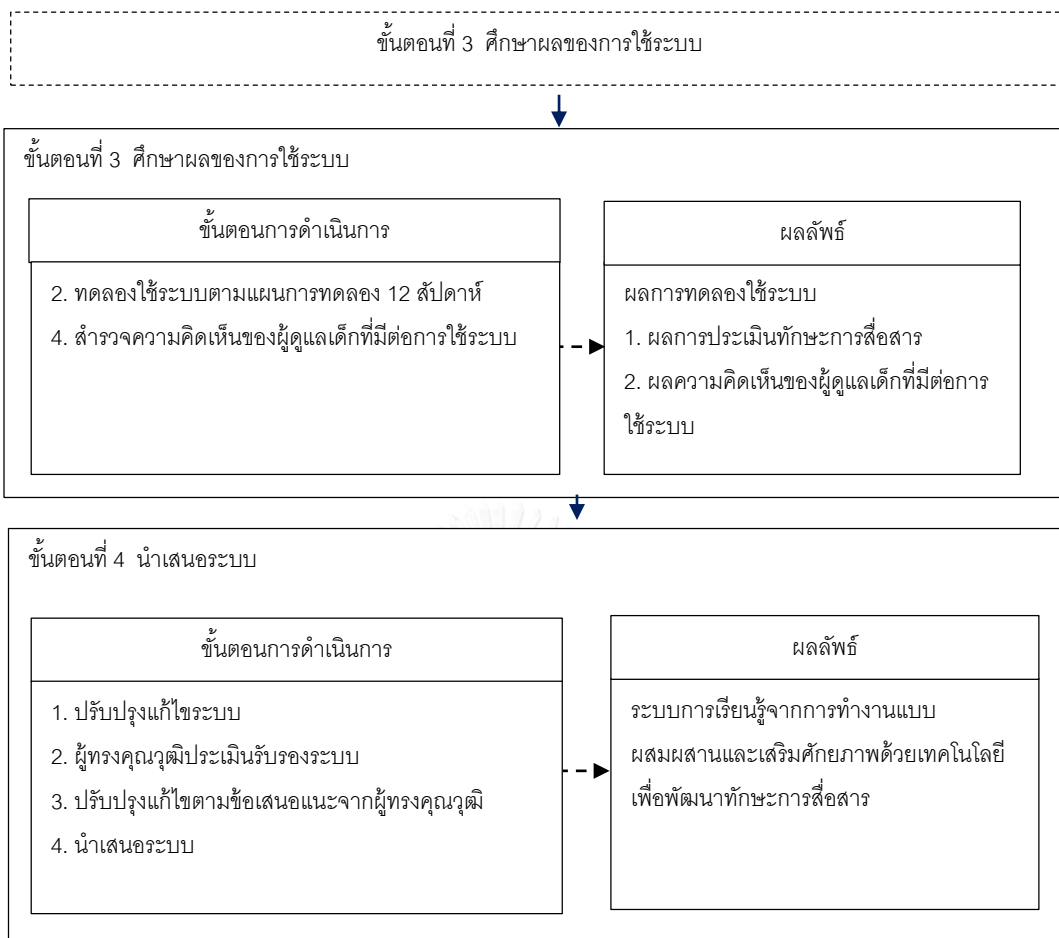
3. นำเสนอระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในรูปแบบของแผนภาพประกอบความเรียง เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

แผนภาพแสดงวิธีการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพ องค์กรประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร
2. เพื่อสร้างระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร
3. เพื่อศึกษาผลของการทดลองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร
  - 3.1 ผลการประเมินทักษะการสื่อสารผู้ดูแลเด็กที่เรียนรู้ผ่านระบบ
  - 3.2 พฤติกรรมการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก
  - 3.3 ผลของความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร
4. เพื่อนำเสนอระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ องค์กรประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

1.2 ผลการศึกษาองค์กรประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ตอนที่ 4 ผลการรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอน มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ องค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ผลการศึกษาสภาพ องค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร และ ผลการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

สำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ การจัดการเรียนรู้จากการทำงาน การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากหน่วยงาน 6 แห่ง จำนวน 10 คน ได้แก่ สถาบันปัญญาภิวัฒน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ประเด็นที่สัมภาษณ์ คือ สภาพปัจจุบันความสำคัญของทักษะการสื่อสาร ปัญหา และอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูล	จำนวนอาจารย์ (n=10)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	3	30.00
หญิง	7	70.00
รวม	10	100.00
2. อายุ		
21-25 ปี	0	0.00
26-30 ปี	0	0.00
31-35 ปี	0	0.00
36-40 ปี	3	30.00
มากกว่า 41 ปี	7	70.00
รวม	10	100.00
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	0	0.00
ปริญญาโท	2	20.00
ปริญญาเอก	8	80.00
รวม	10	100.00
4. สาขาวิชา/หน่วยงาน		
การศึกษาปฐมวัย	3	30.00
เทคโนโลยีการศึกษา	2	20.00
นิเทศศาสตร์	2	20.00
ภาษาไทย	1	10.00
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	2	20.00
รวม	10	100.00

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนอาจารย์ (n=10)	ร้อยละ (%)
5. ตำแหน่ง		
อาจารย์	3	30.00
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	5	50.00
รองศาสตราจารย์	2	20.00
ศาสตราจารย์	0	0.00
ผู้บริหาร	2	20.00
รวม	10	100.00
6. ประสบการณ์ด้านการสอนในระดับอุดมศึกษาหรือประสบการณ์ทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	1	10.00
6-10 ปี	1	10.00
11-15 ปี	4	40.00
15 ปีขึ้นไป	3	30.00
รวม	10	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า อาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาเอก รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท สอนอยู่ในสาขาการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนใหญ่ รองลงมา คือ เทคโนโลยีการศึกษา ดำรงตำแหน่งทางวิชาการส่วนใหญ่ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองลงมา คือ อาจารย์ และส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ด้านการสอนในระดับอุดมศึกษา 11-15 ปี

สรุปประเด็นสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ได้จากการสัมภาษณ์

1) ความสำคัญของทักษะการสื่อสารในผู้ดูแลเด็ก

ทักษะการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญอันดับ 1 ของผู้ดูแลเด็กในการถ่ายทอดความรู้ สร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ครูหรือผู้ดูแลเด็กต้องสามารถสื่อสารด้วยข้อความชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ผ่านช่องทางที่เหมาะสม ไปยังกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการสื่อสารกับตนเองที่ชัดเจนก่อนการสื่อสารกับบุคคลอื่นทั้งเด็ก เพื่อนร่วมวิชาชีพและผู้ปกครอง ลักษณะของการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม

แตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร การสื่อสารกับตนเองมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้สิ่งที่คิด ค้น นโยบายและหลักการจัดการศึกษา การบันทึกพฤติกรรมเด็ก บันทึกหลังการสอน บันทึกการเรียนรู้ การสื่อสารกับเด็กเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม การสำรวจ และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ผ่านสื่อทั้งสื่อพื้นฐานและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสารกับเพื่อนเกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้การสื่อสารสามารถไม่จำกัดสถานที่ เวลาและสามารถเข้าถึงผู้ที่ต้องการสื่อสารได้ทั้งเชิงลึก ได้แก่ การสื่อสารเป็นรายบุคคลและการสื่อสารเชิงกว้าง ได้แก่ สร้างเครือข่ายผ่านสื่อสังคม เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสร้างโอกาสและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศและบุคคลที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ผู้ดูแลเด็กจึงต้องมีทักษะการสื่อสารที่ครอบคลุมถึงทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและควรได้รับการฝึกฝนในสถานการณ์จริงจนเกิดความชำนาญ

2) ปัญหาและอุปสรรคของการสื่อสารในผู้ดูแลเด็ก

ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ระบุปัญหาของผู้ดูแลเด็กอันดับ 1 คือ ขาดทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ทำให้ขาดความมั่นใจในการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร และขาดโอกาสเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญบางประการ อันดับ 2 ขาดการวางแผนด้านการสื่อสารอย่างเป็นระบบ จะให้ความสำคัญกับการสื่อสารกับเด็ก แต่ขาดการคำนึงถึงการสื่อสารกับตนเองและการสร้างเครือข่ายทั้ง เครือข่ายเพื่อนร่วมวิชาชีพ และเครือข่ายผู้ปกครอง ซึ่งแต่ละกลุ่มมีลักษณะของการสื่อสารที่แตกต่างกันแต่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน อันดับ 3 ไม่สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางวิชาการในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) สภาพการจัดการเรียนการสอนทักษะการสื่อสารในปัจจุบัน

การพัฒนาทักษะการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนสำหรับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า มี 2 ลักษณะ คือ การสอนแบบแยกเป็นรายวิชาทักษะการสื่อสาร และการบูรณาการทักษะการสื่อสารกับรายวิชาอื่น เช่น ทักษะการคิด การพัฒนาทักษะการสื่อสาร พบว่า ใช้วิธีการสอนแบบเดียวกันสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม ทั้งภาคปกติ ภาคสมทบและโครงการพิเศษ โดยใช้ลักษณะการสอนแบบบรรยาย การสอนโดยใช้กรณีศึกษา และการสอนโดยใช้สถานการณ์สมมติที่เน้นการฝึกฝนทักษะการสื่อสารเฉพาะในชั้นเรียนเท่านั้น ผลงานของการสื่อสารเกิดขึ้นตามใบงานหรือสถานการณ์จำลองที่จัดขึ้นในชั้นเรียน ใบงานและกิจกรรมที่เกิดขึ้นกำหนดโดยผู้สอน ใช้เอกสาร ตำรา และรูปแบบการพัฒนาทักษะการสื่อสารเช่นเดียวกับนักศึกษาภาคปกติ ไม่พบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก ขาดความเชื่อมโยงของการพัฒนาทักษะการสื่อสารในชั้นเรียนที่เชื่อมโยงกับการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งที่ผู้ดูแลเด็กก็มีโอกาสในการ

พัฒนาทักษะการสื่อสารในสถานการณ์จริงเนื่องจากเป็นผู้ที่ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในสถานการณ์จริงได้

4) แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับผู้ดูแลเด็ก

(1) หลักการสำคัญของการพัฒนา

การพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่การเรียนรู้ในระดับปริญญาบัณฑิต แต่ควรมีรูปแบบในการพัฒนาที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงควรพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร เนื่องจาก ศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีการสื่อสารกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร คือ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการสื่อสาร สื่อสารได้รวดเร็ว ลดข้อจำกัดด้านระยะทางของการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ห่างไกลได้ง่ายและทั่วถึงมากขึ้น ส่วนประสิทธิภาพของทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก คือ ความคล่องแคล่วหรือชำนาญ เลือกใช้สื่อหรือช่องทางที่เหมาะสม บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการสื่อสารที่กำหนดไว้

(2) แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้ดูแลเด็ก

งานและกิจกรรมการเรียนรู้ควรวิเคราะห์จากภาระงานหลักต้องให้ความสำคัญกับภาระงานของผู้ดูแลเด็กด้วยการถอดความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในงานเพื่อจะได้ผลออกมาเป็นเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการประเมินผลการพัฒนาทักษะ

(3) ขั้นตอน กระบวนการ

ขั้นตอนหรือกระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารควรยึดตามวงจรการพัฒนาที่สำคัญของการทำงาน คือ P-D-C-A ซึ่งย่อมาจาก การวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act)

(4) การพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านกลไกการเรียนรู้จากงานและการเสริมศักยภาพ

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้จากการทำงานที่หลักการสำคัญ คือ การลงมือปฏิบัติ โดยแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนของการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา คือ การเรียนรู้ด้านทฤษฎี แนวคิด หลักวิชาการ ส่วนการเรียนรู้ ณ ที่ทำงาน คือ การฝึกทักษะหมุนเวียนงานหรือฝึกฝนในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน จะสร้างความเชี่ยวชาญจนเกิดเป็นทักษะ สามารถทำงานได้โดยอัตโนมัติ สำหรับการสื่อสารควรคำนึงถึงการหมุนเวียนกลุ่มเป้าหมายของการสื่อสาร คือ ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ได้แก่ การสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็กและผู้ปกครองและชุมชน

การเสริมศักยภาพด้วยงานควรให้ตัวอย่างงานที่อยู่ในบริบทของสถานการณ์จริง กรณีที่ยังไม่เคยมีการปฏิบัติมาก่อน ทำได้ 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 เรียบเรียงจากการถ่ายทอดของผู้ดูแลเด็กเป็นกรณีศึกษา วิธีที่ 2 ศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบหรือแนวปฏิบัติที่ดี เช่น โรงเรียนสาธิต

การเสริมศักยภาพด้วยผู้เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ทั้งส่งเสริมและทำลาย ควรประกอบด้วยเพื่อนทำหน้าที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในที่ทำงาน และผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(5) การประเมินทักษะการสื่อสาร

การประเมินผลความสำเร็จของการสื่อสาร การวัดและประเมินประสิทธิภาพของการสื่อสาร สามารถวัดได้จาก ความเร็วของการสื่อสาร ความผิดพลาดที่ลดน้อยลง การประหยัดค่าใช้จ่าย ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลที่เท่าเทียมกับชุมชนเมือง รวมทั้งการประเมินผลจากผลลัพธ์ของการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ได้แก่ ด้านการประเมินตนเองของผู้ดูแลเด็กและเพื่อนร่วมงาน ดูจากผลงานหรือชิ้นงานที่เกิดขึ้น ด้านการประเมินผลการสื่อสารกับเด็ก ดูจากผลงาน พัฒนาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็ก ด้านการประเมินผลการสื่อสารกับผู้ปกครอง พิจารณาจากความร่วมมือที่เกิดขึ้น เช่น การเตรียมความพร้อมของเด็ก อุกรณ์ หรือหนังสือตอบรับของผู้ปกครอง สำหรับการเรียนรู้จากการทำงานต้องการการประเมินในลักษณะของการกำกับติดตามการทำงานแต่ ละส่วนจึงเน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ การประเมินกระบวนการ คือ การประเมินการสะท้อนคิด และการกำกับตนเอง

สรุปผลจากการสัมภาษณ์อาจารย์และผู้บริหารสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการสอนเช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษาภาคปกติ เน้นการสอนแบบบรรยายและกิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่และต้องการการเรียนรู้ตามสภาพจริง ลักษณะของงานที่ใช้ฝึกฝนทักษะการสื่อสารกำหนดโดยผู้สอนขาดการมีส่วนร่วมของผู้ดูแลเด็ก และขาดการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ปัญหาที่พบ คือ ผู้ดูแลเด็กขาดทักษะการสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ประกอบกับงานของผู้ดูแลเด็กทักษะการสื่อสารเป็นทักษะสำคัญ นอกเหนือจากความรู้ด้านวิชาการ ผู้ดูแลเด็กต้องสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องหลายกลุ่ม ตั้งแต่การสื่อสารภายในตนเอง และการสื่อสารระหว่างบุคคล คือ การสื่อสารกับเพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน รูปแบบการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กควรได้มีการฝึกฝนกับผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ลักษณะการจัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสารควรลดเวลาการเรียนทฤษฎีในชั้นเรียนแต่เพิ่มระยะเวลาฝึกฝน ความเชี่ยวชาญในที่ทำงานซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมและสถานการณ์จริงที่จะช่วยให้เกิดการฝึกฝนทักษะการสื่อสารที่สอดคล้องกับบริบทของผู้ดูแลเด็กในลักษณะการเรียนรู้จากการทำงาน กิจกรรมการเรียนรู้ควรผสมผสานทั้งการเรียนในชั้น การเรียนรู้แบบออนไลน์ และการเรียนรู้จากการทำงาน เน้นการฝึกฝนสร้างความชำนาญในสถานการณ์จริงจนสามารถทำได้โดยอัตโนมัติ การให้ความช่วยเหลือในลักษณะของการเสริมศักยภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก การ

เรียนรู้ควรเกิดจากการเรียนแบบออนไลน์ กระบวนการสื่อสารในงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกันและการประเมินผลการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 ผลการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก จากผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย เพศหญิง จำนวน 10 คน อายุสูงสุด 52 ปี อายุต่ำสุด 20 ปี อายุเฉลี่ย 32 ปี ประสบการณ์ทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สูงสุด 17 ปี ประสบการณ์ทำงานต่ำสุด 1 ปี ประสบการณ์ทำงานโดยเฉลี่ย 6 ปี ประเด็นสำคัญจากการระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก มีข้อคิดเห็นดังนี้

- 1) ปัญหาด้านขาดทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ปัญหาด้านขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล เนื่องจาก ผู้ดูแลเด็กที่อยู่ในสังคมชนบทขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่เท่าเทียมกับชุมชนเมือง ทำให้ได้รับข้อมูลช้า ได้รับข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
- 3) ปัญหาด้านขาดการตระหนักถึงความสำคัญและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องที่ครบถ้วนทุกกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาเด็กทั้งที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านและชุมชน ต้องสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งเด็ก เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและชุมชน
- 4) ปัญหาด้านขาดการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในงานระหว่างการเรียนรู้ในระดับปริญญาบัณฑิตอย่างเป็นระบบ
- 5) ปัญหาด้านขาดความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร
- 6) การพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ดูแลเด็กที่ต้องการพัฒนาตนเองให้เป็นครูปฐมวัยมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารช่วยเพิ่มช่องทางการสื่อสารให้มีความหลากหลายมากขึ้น รวดเร็ว สะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย ลดปริมาณการใช้กระดาษ สามารถเรียกใช้ข้อมูลได้ง่าย เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทั้ง รายบุคคล กลุ่มและสังคมโลก ช่วยในการส่งงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล สร้างเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง

7) การพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก ควรได้รับการพัฒนาตั้งแต่ศึกษาต่อระดับปริญญาบัณฑิตและควรเป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาทุกรายวิชา

8) การพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก ควรทำให้เป็นระบบ คำนึงถึงการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน ปัจจุบันยังขาดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่คำนึงถึงการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

2. ความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก มีข้อคิดเห็นดังนี้

1) เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการทำงานของผู้ดูแลเด็ก เนื่องจากพกพาสะดวก มีอุปกรณ์เก็บภาพทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว และมีแอปพลิเคชันที่เหมาะสมสำหรับการทำงาน การสื่อสารและการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก

2) บล็อกเหมาะกับการใช้ได้ทั้งในชีวิตประจำวันและงานสำหรับการสื่อสารกับตนเอง การเขียนบล็อกทำบันทึกสะท้อน สิ่งที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก สิ่งที่บ้านทักช่วยเตือนความทรงจำทำให้เห็นข้อสังเกตที่สำคัญทั้งจากข้อความที่บ้านทัก ภาพ วิดีทัศน์ที่บ้านทัก ขณะที่การให้ข้อเสนอแนะของเพื่อน ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญมีประโยชน์ต่อการปรับปรุงงาน แต่ในบางพื้นที่มีปัญหาเรื่องระบบเครือข่ายจึงต้องเลือกใช้เทคโนโลยีที่สามารถใช้งานได้ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์

3) ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับผู้ดูแลเด็ก

4) สื่อสังคมเป็นเครื่องมือสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับการสื่อสารกับเพื่อน ผู้ปกครองและชุมชนในยุคปัจจุบัน เฟซบุ๊กเป็นตัวเลือกแรกๆ ที่ควรเลือกนำมาใช้ เนื่องจากผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองมีความคุ้นเคย นอกจากนี้บริการของ เฟซบุ๊กยังครอบคลุมกิจกรรมที่ต้องใช้ ทั้งการโพสต์ข้อมูลสำคัญในกลุ่มปิด การส่งข้อความแบบตัวต่อตัว การสร้างแฟนเพจถ่ายทอดกิจกรรม ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กับผู้ปกครอง แม้ผู้ปกครองไม่ได้ใช้ เฟซบุ๊กทุกคน แต่ผู้ปกครองบางส่วนใช้บริการอยู่แล้วโดยเฉพาะผู้ที่ทำงานต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ จะช่วยให้ผู้ปกครองสามารถติดตามพัฒนาการของลูกและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อีกช่องทางหนึ่ง นอกจากนี้แฟนเพจยังสามารถใช้เพื่อเผยแพร่ผลงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่ชุมชนและสังคมโลกได้

5) ไลน์ โปรแกรมสนทนาเหมาะสมกับสื่อสารทั้งแบบรายบุคคลและกลุ่มกับกลุ่มเพื่อน กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปกครอง เนื่องจากใช้งานง่าย

6) แอปพลิเคชันด้านการศึกษาควรเป็นสื่อเสริม สามารถนำมาใช้ในหมวดเกมการศึกษา การใช้กล้องดิจิทัลเก็บภาพที่อยู่ในความสนใจของเด็ก การเลือกสื่อดิจิทัลเพื่อสื่อสารกับเด็ก ต้อง

เลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อดิจิทัล
ต้องเน้นการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น

7) อีเมลควรถูกใช้เพื่อส่งข้อมูล ภาพและวีดิทัศน์ ให้กับผู้เกี่ยวข้อง

3. วิธีการพัฒนาทักษะการสื่อสาร มีข้อคิดเห็นดังนี้

1) ผู้ดูแลเด็กมีความต้องการให้หลักสูตรใหม่มีวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ควรมีการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน

2) การเรียนการสอนควรมีการเรียนรู้แบบผสมผสานการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนรู้ในชั้นเรียน
การเรียนรู้แบบออนไลน์ และการเรียนรู้จากการทำงาน โดยการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนควรให้แนวคิด
หรือ หลักการสำคัญ เพื่อเป็นหลักยึดในการทำงาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เกิดจากการทำงาน
ทั้งปัญหาและความสำเร็จที่เกิดขึ้น จากนั้นนอกห้องผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนทักษะให้ชำนาญมาก
ขึ้นด้วยตัวเองทั้งทั้งการเรียนรู้แบบออนไลน์ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและการฝึกฝนต่อเนื่องในที่
ทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเนื่องจากการเรียนในห้องมีระยะเวลาจำกัด ผู้สอนไม่จำเป็นต้องสอน
ทุกอย่าง แต่ใช้การเสริมด้วยการเรียนรู้และค้นคว้าด้วยตัวเอง

3) การกำหนดงาน การเรียนการสอนควรคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นทั้งด้านการเรียนและด้าน
การทำงานให้เป็นงานเดียวกัน สิ่งสำคัญคือ ต้องไม่เพิ่มงานเนื่องจากภาระประจำในศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กมีมากอยู่แล้ว การเริ่มต้นเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้ดูแลเด็ก ควรจะเริ่มต้นที่งาน ตามด้วยการ
แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นกับผู้อื่น

4) ผู้เรียนควรมีสื่อเลือกงาน กำหนดหัวข้องาน วางแผนการเรียนรู้และทำงานด้วย
ตัวเอง ด้วยการกำหนดเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการ จากนั้นวางแผนก่อนเริ่มการสื่อสาร เรียนรู้ไป
ตามแผนที่วางไว้ เป็นขั้นตอน

5) บทบาทของผู้สอนควรเป็นผู้ชี้แนะเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีทางวิชาการ บทบาทของ
ผู้เรียนผู้กำหนดทิศทางการเรียนรู้และการฝึกฝนทักษะ บทบาทของหัวหน้าควรเป็นผู้ชี้แนะการ
ฝึกฝนทักษะในงานและสนับสนุนทรัพยากรในที่ทำงาน

6) เนื้อหาและการสาธิตควรพัฒนาเป็นวีดิทัศน์จะเข้าใจได้ง่ายกว่าคู่มือการใช้งาน

7) ควรมีส่วนช่วยเหลือ เช่น ตัวอย่างผลงานแสดงให้เห็นผลลัพธ์ที่ควรเป็น แบบฟอร์ม
จะเป็นแนวทางในการทำงาน คู่มือการใช้งาน ขั้นตอนการดำเนินงาน การมีช่องทางสื่อสารสำหรับ
การขอคำแนะนำจากผู้สอน เพื่อนและหัวหน้างาน เพื่อช่วยสร้างความมั่นใจในการพัฒนาทักษะการ
สื่อสารและการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุป การประชุมระดมความคิดเห็นในกลุ่มย่อยของผู้ดูแลเด็ก พบว่า ผู้ดูแลเด็กให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในการเป็นครูปฐมวัยมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 และควรพัฒนาตั้งแต่การศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต การพัฒนาทักษะการสื่อสารควรทำอย่างเป็นระบบและครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน เครื่องมือที่เหมาะสม คือ เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ บล็อก สื่อสังคม เครือข่ายอินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันด้านการศึกษา อีเมล วิธีการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เสนอให้ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับการศึกษา ระดับปริญญาตรีบัณฑิตของผู้ดูแลเด็ก โดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานทั้ง ในชั้นเรียน ออนไลน์ และเรียนรู้จากการทำงาน ผู้สอนไม่จำเป็นต้องสอนทุกอย่าง แต่ใช้การเสริมด้วยการเรียนรู้และค้นคว้าด้วยตัวเอง ผู้เรียนควรมีสติเลือกงาน กำหนดหัวข้องาน วางแผนการเรียนรู้และทำงานด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีกำหนดด้วยงานกำกับด้วยเป้าหมาย บทบาทของผู้สอนควรเป็นผู้ชี้แนะทฤษฎีทางวิชาการ บทบาทของผู้เรียนผู้กำหนดทิศทางการเรียนรู้และการฝึกฝนทักษะ บทบาทของหัวหน้าควรเป็นผู้ชี้แนะการฝึกฝนทักษะในงาน การให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม คือ ตัวอย่างผลงาน แบบฟอร์ม คู่มือการใช้งาน ขั้นตอนการดำเนินงาน รวมทั้งช่องทางสื่อสารสำหรับการขอคำแนะนำจากผู้สอน เพื่อนและหัวหน้างาน เพื่อช่วยสร้างความมั่นใจในการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มอาจารย์กับผลการประชุมกลุ่มของผู้ดูแลเด็ก สอดคล้องกันทั้งด้านปัญหา และแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับผู้ดูแลเด็กในศตวรรษที่ 21 ปัญหา คือ ขาดทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ทำให้ขาดความมั่นใจในการสื่อสาร ขาดโอกาสเข้าถึงข้อมูลสำคัญ ขาดการวางแผนการสื่อสารอย่างเป็นระบบที่ต้องครอบคลุมทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็กและผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงไม่สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางวิชาการกับงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ส่วนแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กควรเน้นการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร งานและกิจกรรมการเรียนรู้ควรสอดคล้องกับความสามารถและบริบทของผู้ดูแลเด็ก ขั้นตอนการพัฒนาควรยึดตามแนวทางการวางแผน การลงมือทำ การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ระหว่างการเรียนรู้ควรมีส่วนช่วยเหลืออย่างเป็นระบบโดยมีลักษณะของการเรียนรู้จากสื่อหลากหลาย การประเมินผลควรดูตามกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

1.2 ผลการศึกษาองค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผลการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มพบว่า ผู้ดูแลเด็กจะสามารถเรียนรู้ได้ดีผ่านกระบวนการเรียนรู้จากงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรการเรียนรู้จากการทำงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของของการเรียนรู้จากการทำงานโดยการวิเคราะห์เอกสาร

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงาน ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ (Darche, Nayar and Bracco, 2009; Brennan, 2005; Gallacher and Reeve, 2002; Eraut, 2004; Boud and Solomon, 2001; อีรวีร์ วราธรไพบูลย์ และ กิตติพงศ์ คงนาทรัพย์, 2555) ภาระงาน (Boud and Solomon, 2001; Brennan, 2005) บุคคล (Linda, 2007; อีรวีร์ วราธรไพบูลย์ และ กิตติพงศ์ คงนาทรัพย์, 2555) เทคโนโลยี (Eraut, 2004; Gallacher and Reeve, 2002) การประเมินผล (Linda , 2007; Gallacher and Reeve, 2002; Eraut, 2004; Boud and Solomon, 2001) ผู้วิจัยได้กำหนดชื่อตัวแปรและนิยามศัพท์ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้จากการทำงาน ชื่อตัวแปร และนิยามศัพท์

องค์ประกอบ	ชื่อตัวแปร	นิยาม
งาน	JOB	สิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้ผลงาน กำหนดจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เป้าประสงค์ของรายวิชาตามคำอธิบายรายวิชา โดยคำนึงถึงภาระงานตาม ตำแหน่งงานที่ถูกกำหนดตามสมรรถนะของตำแหน่งงานที่ถูกระบุในแบบ บรรยายลักษณะงาน (Job Description) การมอบหมายภาระงาน คำนึงถึงความสามารถและความต้องการของผู้เรียน
กิจกรรม	ACT	การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์สำหรับผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่ หลากหลายตามเป้าหมายและการวางแผนการเรียนรู้ ทั้งการเรียนรู้แบบ ออนไลน์ การเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนรู้ในที่ทำงาน
บุคคล	STAK	กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในระบบ ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม คือ ผู้สอนทำหน้าที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วยการตั้งคำถาม ชี้แนะ ชี้แนะและจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานทำ หน้าที่เป็นตัวแทนหน่วยงานสนับสนุนผู้เรียนระหว่างการเรียนรู้ในที่ทำงาน และผู้เรียนทำหน้าที่เรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในที่ทำงานตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้
เทคโนโลยี	TACH	เครื่องมือและแอปพลิเคชันต่างๆ ที่ถูกเลือกเพื่อใช้พัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย คือ เทคโนโลยีด้านข้อมูล และเนื้อหา เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และ เทคโนโลยีด้านสนับสนุนการ เรียนรู้
การประเมินผล	EVAL	กระบวนการกำกับติดตามความก้าวหน้าของงาน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับตรวจสอบผลการเรียนรู้ โดยใช้การรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยการประเมินผล ผลงานและ ทักษะการสื่อสาร

ส่วนที่ 2 ผลการตรวจสอบโครงสร้างตามทฤษฎีของตัวแปรการเรียนรู้จากการทำงานโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้จากการทำงานสำหรับคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 467 คน ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.50) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 49.00) จบการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด (ร้อยละ 72.40) มีผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมดเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์มากที่สุด (ร้อยละ 78.40) ส่วนมากเป็นคณาจารย์สังกัดครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ (ร้อยละ 35.00) และส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การสอนในสถาบันอุดมศึกษา 6-10 ปี (ร้อยละ 37.00)

จากผลการศึกษาองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสารใน ส่วนที่ 1 ได้องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในโมเดลอิทธิพลของการกระจายและการแจกแจงของแต่ละปัจจัย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กำหนดกรอบแนวคิดของการเรียนรู้จากการทำงานไว้ 14 ปัจจัย ได้แก่

ชื่อตัวแปร	สัญลักษณ์ที่ใช้
1) เป้าหมาย	(GOAL)
2) กิจกรรมการเรียนรู้	(ACTL)
3) กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่	(ACTK)
4) งานตามความสามารถของผู้เรียน	(JBAB)
5) งานตามตำแหน่งงาน	(JOBP)
6) ผู้สอน	(TEAC)
7) พี่เลี้ยง	(MENT)
8) ผู้เรียน	(LEAN)
9) ผลป้อนกลับ	(FEED)
10) ผลงาน	(PROD)
11) ทักษะ	(SKILL)
12) เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหา	(TECD)
13) เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร	(TECC)
14) เทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้	(TECS)

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรการเรียนรู้จากการทำงาน

จากการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร 14 ตัวแปร ของกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน สามารถนำเสนอค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนสูงสุด (Max) คะแนนต่ำสุด (Min) ค่าความเบ้และค่าความโด่ง ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปร

ตัวแปร	<i>M</i>	<i>S.D.</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>SK</i>	<i>KU</i>	<i>CV</i>
การตั้งเป้าหมาย (GOAL)	4.03	0.50	2.14	5.00	-0.33	-0.03	0.25
กิจกรรมการเรียนรู้ (ACTL)	3.84	0.62	1.63	5.00	-0.57	0.52	0.39
กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่ (ACTK)	3.87	0.68	1.00	5.00	-0.46	0.52	0.47
งานตามความสามารถของผู้เรียน (JBAB)	4.03	0.63	1.00	5.00	-0.55	0.63	0.40
งานตามตำแหน่งงาน (JOBP)	3.88	0.73	1.00	5.00	-0.83	1.54	0.54
ผู้สอน (TEAC)	3.79	0.61	2.17	5.00	-0.36	-0.20	0.37
พี่เลี้ยง (MENT)	3.43	0.99	1.00	5.00	-0.77	0.22	0.98
ผู้เรียน (LEAN)	3.93	0.68	1.38	5.00	-0.69	0.69	0.46
ผลป้อนกลับ (FEED)	3.71	0.68	1.60	5.00	-0.49	0.23	0.46
ผลงาน (PROD)	3.74	0.69	1.00	5.00	-0.57	1.00	0.48
ทักษะ (SKILL)	3.79	0.63	1.67	5.00	-0.67	0.64	0.40
เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหา (TECD)	3.78	0.89	1.00	5.00	-0.81	0.41	0.80
เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร (TECC)	3.66	0.86	1.00	5.00	-0.70	0.36	0.74
เทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้ (TECS)	3.35	1.06	1.00	5.00	-0.52	-0.38	1.12

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ตัวแปรที่สังเกตได้มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.35 – 4.03 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย ($M=4.03$, $S.D.= 0.50$) งานตามความสามารถของผู้เรียน ($M= 4.03$, $S.D.=0.63$) และผู้เรียน ($M= 3.93$, $S.D.= 0.68$) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ เทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้ ($M=3.35$, $S.D.= 1.06$) พี่เลี้ยง ($M=3.43$, $S.D.= 0.99$) และเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ($M=3.66$, $S.D.= 0.86$)

สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.06 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำสุดคือ การตั้งเป้าหมาย ขณะที่ความเบ้ (SK) มีค่าเป็น ลบ ลักษณะการแจกแจงข้อมูลของตัวแปรเป็นแบบเบ้ซ้าย แสดงว่า ข้อมูลส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ย การตั้งเป้าหมาย มีค่าความเบ้ต่ำสุด ($SK = -0.33$) ตัวแปร งานตามตำแหน่งงาน มีค่าความเบ้สูงสุด ($SK = -0.83$) พิจารณาความโด่ง (KU) พบว่า ลักษณะการแจกแจงของตัว

แปรมีค่าความโค้งเป็นบวก แสดงว่าข้อมูลมีความโค้งสูงกว่าโค้งปกติ ตัวแปร ผู้สอน มีค่าความโค้งต่ำสุด ($KU = -0.20$) ตัวแปร งานตามตำแหน่งงาน มีค่าความโค้งสูงสุด ($KU=1.54$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้เป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้การวิจัย เพื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ และนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ของโมเดลอิสระ

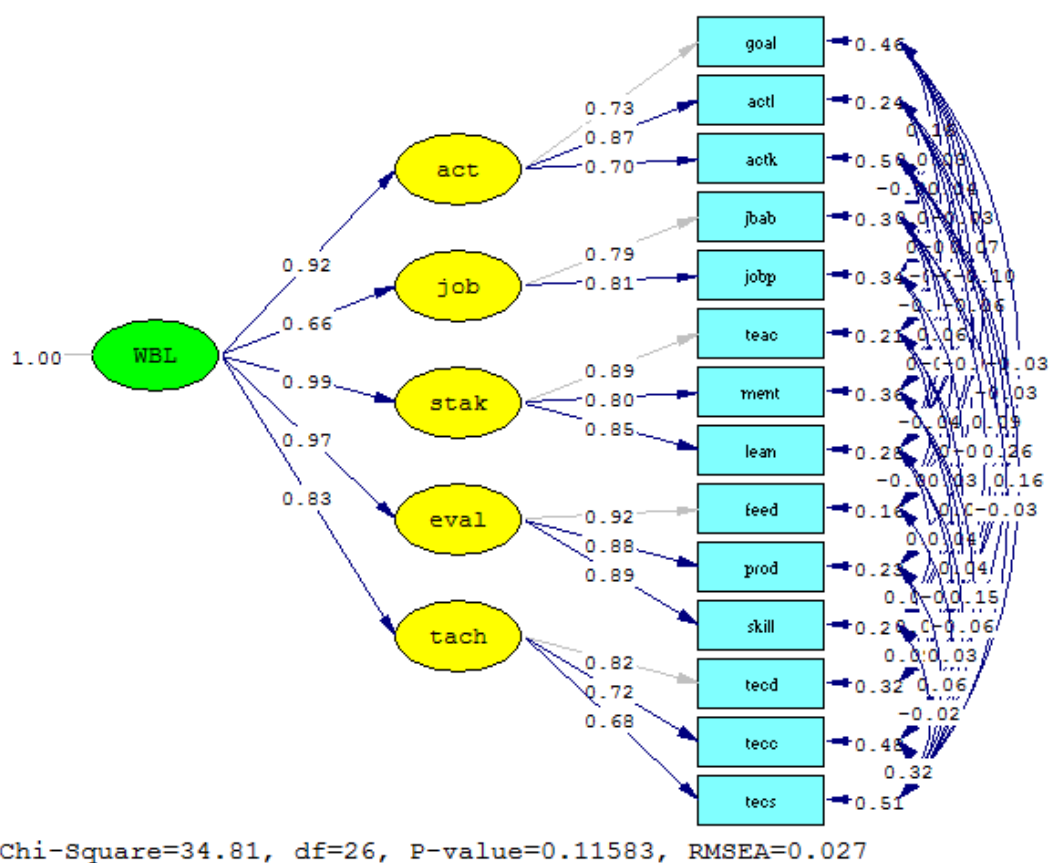

ตารางที่ 4.4 เมทริกสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในโมเดล

GOAL	ACTL	ACTK	JBAB	JOBP	TEAC	MENT	LEAN	FEED	PROD	SKILL	TECD	TECC	TECS
GOAL													
ACTL	.642**												
ACTK	.507**	.602**											
JBAB	.628**	.574**	.369**										
JOBP	.520**	.575**	.470**	.651**									
TEAC	.645**	.751**	.619**	.482**	.512**								
MENT	.486**	.544**	.422**	.356**	.407**	.704**							
LEAN	.639**	.665**	.530**	.507**	.485**	.757**	.676**						
FEED	.491**	.647**	.586**	.404**	.449**	.741**	.701**	.695**					
PROD	.583**	.673**	.542**	.436**	.444**	.732**	.681**	.805**	.805**				
SKILL	.576**	.700**	.553**	.459**	.519**	.785**	.688**	.814**	.779**	.779**			
TECD	.406**	.499**	.524**	.235**	.350**	.629**	.590**	.627**	.650**	.665**	.665**		
TECC	.368**	.446**	.646**	.259**	.311**	.536**	.433**	.565**	.528**	.491**	.594**	.594**	
TECS	.309**	.409**	.521**	.185**	.260**	.501**	.383**	.554**	.552**	.450**	.582**	.832**	
Mean	4.03	3.84	3.87	4.03	3.88	3.79	3.43	3.71	3.74	3.79	3.78	3.66	3.35
S.D.	0.50	0.62	0.68	0.63	0.73	0.61	0.99	0.68	0.69	0.63	0.89	0.86	1.06

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ตัวแปร 14 ตัวแปร ปราบกฎค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.18-0.83 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร (TECC) และเทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้ (TECS) มีค่าสูงสุด คือ 0.83 อาจหยาบคู้ที่สัมพันธ์กันสูงมากกล่าวถึงเพิ่มเติม เช่น ผู้สอน (TEAC) กับทักษะ (SKILL) .785 ผู้เรียน (LEARN) กับทักษะ(SKILL) .775 ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีงานตามความสามารถของผู้เรียน (JBAB) และเทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้ (TECS) มีค่าต่ำสุด คือ 0.18

ภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

จากภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไค-สแควร์ มีเท่ากับ 34.81 ค่าองศาอิสระ เท่ากับ 26 ดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ซึ่งเข้าใกล้ 1 และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.019 มีค่าเข้าใกล้ ศูนย์ แสดงว่า โมเดลการเรียนรู้จากการทำงานสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า P-value เท่ากับ 0.12 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.027

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงว่าโมเดลการวัดการเรียนรู้จากการทำงานมีความตรงเชิงโครงสร้างสอดคล้องกับทฤษฎี นั่นคือ ในการวัดตัวแปรการเรียนรู้จากการทำงานควรวัดจากองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน คือ งาน กิจกรรม บุคคล เทคโนโลยี และการประเมินผล โดยตัวแปรงานและการประเมินเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้จากการทำงาน ด้วยค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.99 และ 0.97 ตามลำดับ องค์ประกอบหลักด้านกิจกรรม วัดจากองค์ประกอบย่อยที่สัมพันธ์กัน 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมาย (GOAL) กิจกรรมการเรียนรู้ (ACTL) กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่ (ACTK) องค์ประกอบหลักด้านงานวัดจากองค์ประกอบย่อยที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ งานตามความสามารถของผู้เรียน (JBAB) งานตามตำแหน่งงาน (JOBP) องค์ประกอบหลักด้านบุคคล วัดจากองค์ประกอบย่อยที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ ผู้สอน (TEAC) พี่เลี้ยง (MENT) ผู้เรียน (LEAN) องค์ประกอบหลักด้านการประเมินวัดจากองค์ประกอบย่อยที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ ผลป้อนกลับ (FEED) ผลงาน (PROD) ทักษะ (SKILL) องค์ประกอบเทคโนโลยีวัดจากองค์ประกอบย่อยที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหา(TECD) เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร (TECC) เทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้ (TECS)

นอกจากตัวแปรการเรียนรู้จากการทำงาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแนวคิดของ Berk and Winsler (1995 อ้างถึงใน Sheerer, 1997) และ Sheerer (1997) และมนต์ชัย เทียนทอง (2549), Singh and Reed (2001) Driscoll (2002) Singh (2003) Zhiting and Hanbing (2005) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของ การเสริมศักยภาพ และการเรียนรู้แบบผสมผสานที่สามารถนำมาผนวกรวมกับการเรียนรู้จากการทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิเคราะห์เอกสารแสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอีก 2 ตัวแปรสำคัญ คือ การเสริมศักยภาพ และการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Berk and Winsler (1995 อ้างถึงใน Sheerer, 1997) และ Sheerer (1997) ที่ประยุกต์จาก แนวคิดของ Lev Semenovitch Vygotsky (Vygotsky's Socialhistorical) ในปี 1978 ด้วยแนวทางการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาการทางสติปัญญาโดยเชื่อว่าบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และสนับสนุนให้ใช้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ในการเรียน นอกจากการที่ผู้เรียนมีความเป็นอิสระในการเรียนรู้โดยใช้ความสามารถของตนเอง ถ้าผู้เรียนที่ไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ หรืออยู่ในภาวะทางการเรียนรู้ที่อยู่ต่ำกว่า ขอบเขตของการเรียนรู้ (ZPD) เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยดำเนินการสังเคราะห์เสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับงานวิจัย จึงระบุเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับงานวิจัย 3 ลักษณะคือ 1) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน การเลือกงานที่เหมาะสม การจัดองค์ประกอบของงานให้สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการพัฒนา และ

การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนงานที่เกี่ยวข้องกับงานผ่านเทคโนโลยี ได้แก่ แผนผังขั้นตอนการทำงาน การกำหนดแบบฟอร์มของงาน ต้นแบบของงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยคู่มืออิเล็กทรอนิกส์และคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ 2) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสารทั้งพี่เลี้ยง ผู้สอนเพื่อน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในและภายนอก ในลักษณะของการสอนแนะ การให้คำแนะนำ การมีส่วนร่วม เป็นการกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็นและความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารได้แก่ กระดานอภิปรายและสื่อสังคม 3) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย การสะท้อนคิดโดยใช้เทคโนโลยี ได้แก่ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ การนำเสนอสถานการณ์เพื่อให้มุมมองที่หลากหลาย ได้แก่ ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด การจัดเตรียมแหล่งทรัพยากรและการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษา ปฐมวัย ในลักษณะของ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ มนต์ชัย เทียนทอง (2549), จินตวีร์ คล้ายสังข์ และ ประกอบ กรณีกิจ (2552), เนาวนิตย์ สงคราม (2553) , Singh and Reed (2001) , Valiathan (2002), Thorne (2003), Carman (2005) , Lupshenyuk and Adam (2009), Dan Zhao and Yang (2011) และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการผสมผสานหลายมิติซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มนต์ชัย เทียนทอง (2549), Singh and Reed (2001) Driscoll (2002) Singh (2003) Zhiting and Hanbing (2005) โดยผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานในลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในชั้นเรียนปกติ การเรียนรู้ในที่ทำงาน และการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ มีการผสมผสานใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก 2) การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ 3) การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน 4) การผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงาน และการเรียนรู้แบบออนไลน์

ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัวแปรการเสริมศักยภาพและการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยนำองค์ประกอบของสองตัวแปรนี้มาใช้ออกแบบระบบเพื่อเป็นส่วนสนับสนุนให้การเรียนรู้จากการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังจะได้กล่าวในผลการศึกษาตอนต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากการวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการเชิงยืนยัน เพื่อดูปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวถูกนำมาใช้ร่วมกับการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากการทำงาน การเรียนรู้แบบผสมผสาน การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อใช้สร้างร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยด้วย ผลที่ได้นำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ รายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการกำหนดองค์ประกอบของร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ เบื้องต้น

ผู้วิเคราะห์นำผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของอาจารย์จากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากการวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการเชิงยืนยันในตอนต้นที่ 1 มาวิเคราะห์ร่วมกัน พบว่า ระบบการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
งาน	งานตามความสามารถของผู้เรียน งานตามตำแหน่งงาน
กิจกรรม	เป้าหมาย กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่
บุคคล	ผู้สอน ผู้เรียน พี่เลี้ยง
เทคโนโลยี	เทคโนโลยีด้านข้อมูลเนื้อหา เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีด้านการสนับสนุนการเรียนรู้
การประเมินผล	การประเมินผลย้อนกลับ การประเมินชิ้นงาน การประเมินทักษะ

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้เบื้องต้น พบว่าร่างต้นแบบฯ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ 2) ภาระงาน 3) บุคคล 4) เทคโนโลยี และ 5) การประเมิน และองค์ประกอบย่อย 14 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตั้งเป้าหมาย 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การเสริมสร้างความรู้ 4) งานตามความสามารถของผู้เรียน 5) งานตามตำแหน่งงาน 6) ผู้สอน 7) ผู้เรียน 8) พี่เลี้ยง 9) เทคโนโลยีด้านข้อมูลเนื้อหา 10) เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร 11) เทคโนโลยีด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ 12) การให้ผลย้อนกลับ 13) การประเมินชิ้นงาน 14) การประเมินทักษะ

ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่ามีส่วนประกอบดังนี้

1. การเรียนรู้แบบผสมผสาน ประกอบด้วย การผสมผสานการเรียนรู้ใน 4 มิติ รายละเอียดมีดังนี้

มิติที่ 1 การผสมผสานความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารกับผู้ดูแลเด็ก

มิติที่ 2 การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ

มิติที่ 3 การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน

มิติที่ 4 การผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์

2. การเรียนรู้จากการทำงาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนได้แก่
  - ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม
  - ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์งานและการสื่อสาร
  - ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนงานและการสื่อสาร
  - ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร
    - 1) เรียนรู้จากการทำงาน
    - 2) สะท้อนคิดสิ่งที่เรียนรู้
    - 3) สรุปลักษณะเกี่ยวกับงานและการสื่อสาร
    - 4) ต่อยอดการเรียนรู้
  - ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงานและการสื่อสาร
  - ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลทักษะการสื่อสาร
3. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่
  - 1) การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยงาน คือ การช่วยเหลือผู้เรียนโดยการให้แนวทางการทำงาน จากข้อกำหนดแบบฟอร์มของงาน การยกตัวอย่างผลงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์
  - 2) การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง คือ การช่วยเหลือผู้เรียนโดยการให้คำแนะนำผ่านสื่อสังคม
  - 3) การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้ คือ การช่วยเหลือผู้เรียนโดยการเสนอทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิดที่จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสาร
4. เทคโนโลยีที่ใช้ ประกอบด้วย 3 ส่วน
  - 1) เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหา
  - 2) เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร
  - 3) เทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้
5. ขั้นตอนการพัฒนาสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่
  - ขั้นตอนที่ 1 แนะนำทักษะใหม่
    - 1) บูรณาการทักษะการสื่อสารกับเนื้อหาวิชาการศึกษาปฐมวัย
    - 2) จัดหน่วยการเรียนรู้แสดงขั้นตอนการสื่อสารที่ถูกต้อง เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 ฝึกฝนเพื่อสร้างความชำนาญ

- 1) ฝึกฝนทักษะการสื่อสารในการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องที่แตกต่างกัน ได้แก่การสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็กและผู้ปกครองและดำเนินการซ้ำ 2 รอบ
- 2) จัดเตรียมการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาทักษะสู่การกระทำอย่างอัตโนมัติ

- 1) เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) สะท้อนคิดกับตนเองและเพื่อนเกี่ยวกับผลการฝึกฝนทักษะ

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีฯ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์งานและการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนงานและการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงาน

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลทักษะการสื่อสาร

โดยมีรายละเอียดของผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีฯ ดังผลในตอนที่ 2 ดังนี้

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการสร้างระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

การศึกษการสร้างระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผู้วิจัยนำผลการศึกษาในตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางร่างระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร หลังจากนั้น ได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและการเรียนรู้จากการทำงานตรวจสอบ ผลการผลการประเมินรับรองระบบเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิรับรองระบบเบื้องต้น จำนวน 7 คน ดังนี้

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิรับรองระบบเบื้องต้น

ข้อมูล	จำนวนอาจารย์ (n=7)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	4	57
หญิง	3	43
รวม	7	100
2. อายุ		
21-25 ปี	0	0
26-30 ปี	0	0
31-35 ปี	0	0
36-40 ปี	2	29
มากกว่า 41 ปี	5	71
รวม	7	100
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	0	0
ปริญญาโท	2	29
ปริญญาเอก	5	71
รวม	7	100
4. ผู้เชี่ยวชาญด้าน		
การศึกษาปฐมวัย	3	43
เทคโนโลยีการศึกษา	2	28.5
การเรียนรู้จากการทำงาน	2	28.5
รวม	7	100

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิรับรองระบบเบื้องต้น (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนอาจารย์ (n=7)	ร้อยละ (%)
5. ตำแหน่ง		
อาจารย์	2	29
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	43
รองศาสตราจารย์	1	14
ศาสตราจารย์	0	0
ผู้บริหาร	1	14
รวม	7	100
6. ประสบการณ์ด้านที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญ		
น้อยกว่า 5 ปี	0	0
6-10 ปี	1	14
11-15 ปี	1	14
15 ปีขึ้นไป	5	72
รวม	7	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองระบบเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาเอก รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท สอนอยู่ในสาขาการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนใหญ่ รองลงมา คือ เทคโนโลยีการศึกษา ดำรงตำแหน่งทางวิชาการส่วนใหญ่ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองลงมา คือ อาจารย์ และมีประสบการณ์ด้านการสอนในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ 15 ปี ขึ้นไป

ตารางที่ 4.7 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบแต่ละชั้น

รายการ	ระดับความเหมาะสม		
	(n=7)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้	4.57	0.53	เหมาะสมมาก
ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์งานและการสื่อสาร	4.86	0.38	เหมาะสมมาก
ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร	4.57	0.53	เหมาะสมมาก
ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร	4.86	0.13	เหมาะสมมาก
4.1 เรียนรู้จากการทำงาน	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
4.2 สะท้อนการเรียนรู้	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
4.3 สรุปแนวคิด	4.57	0.53	เหมาะสมมาก
4.4 ต่อยอดการเรียนรู้	4.85	0.37	เหมาะสมมาก
ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงาน	4.47	0.48	เหมาะสมมาก
ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลทักษะการสื่อสาร	4.57	0.53	เหมาะสมมาก
รวม	4.81	0.15	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.7 ผลการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของร่างต้นแบบ ภาพรวมพบว่า ขั้นตอนที่ถูกวิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมาก ($M = 4.81, S.D. = 0.15$) สามารถนำไปใช้ได้ และเมื่อพิจารณาแยกรายชั้น พบว่า ขั้นตอนที่ถูกทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่ามีค่าความเหมาะสมมากที่สุด คือ ขั้นตอนย่อยที่ 4.1 การเรียนรู้จากการทำงาน และ ขั้นตอนย่อยที่ 4.2 การสะท้อนการเรียนรู้ ($M = 5.00, S.D. = 0.00$) ดังนั้นขั้นตอนที่ 4 การเรียนรู้จากการทำงานตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร จึงเหมาะสมมาก สามารถนำไปใช้เป็นขั้นตอนของระบบได้ ($M = 4.86, S.D. = 0.13$) เช่นเดียวกับ ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์งานและการสื่อสาร ($M = 4.86, S.D. = 0.38$) รองลงมา คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลทักษะการสื่อสาร และ ลำดับสุดท้ายคือ ขั้นที่ 5 นำเสนอผลงาน ทุกชั้นอยู่ในระดับเพราะเหมาะสมมากทั้งหมด โดยมีข้อเสนอแนะประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดดังตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดขององค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
ภาระงาน	ภาระงาน ปรับแก้เป็น งาน ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า work task จะสอดคล้องกับระบบที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น องค์ประกอบย่อย ปรับจาก 3 องค์ประกอบย่อย ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหารายวิชา เกณฑ์ ตามมาตรฐานวิชาชีพ และ ภาระงานประจำ ปรับลดเป็น 2 องค์ประกอบย่อย คือ งานตามความสามารถ และ งาน ตามภาระงาน	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
แผนและ สภาพแวดล้อม	แผนและสภาพแวดล้อม ปรับแก้เป็น กิจกรรม องค์ประกอบย่อยปรับจาก 4 องค์ประกอบ คือ แผนพัฒนางานและการสื่อสาร การเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนรู้ในที่ทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ การ เรียนรู้ด้วยตนเองแบบออนไลน์ ปรับลดเหลือ 3 องค์ประกอบย่อย คือ เป้าหมาย กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมสร้างความรู้ใหม่	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
เทคโนโลยี	เทคโนโลยี ปรับแก้องค์ประกอบย่อย จาก ระบบบริหาร จัดการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสาร เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลและการเสริมศักยภาพด้วย เทคโนโลยี ให้จัดกลุ่มใหม่เป็น 3 กลุ่มย่อย คือ เทคโนโลยี ด้านข้อมูลและเนื้อหา เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร แล เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
บทบาทผู้เกี่ยวข้อง	บุคคลที่เกี่ยวข้อง ปรับแก้เป็น ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยกับกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มที่ระบุ ผู้สอน ผู้เรียน ที่ เลี้ยงหรือหัวหน้างาน	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
การประเมินผล	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับแก้รายละเอียด องค์ประกอบ ย่อยของการประเมินผล เป็นการประเมินผลย้อนกลับ ผลงานและทักษะ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

จากตารางที่ 4.8 ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดขององค์ประกอบ ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบ สรุปได้ว่า ควรปรับคำที่ใช้อธิบายองค์ประกอบของระบบ โดยเสนอให้ปรับแก้ไขคำที่ใช้ดังนี้ เกี่ยวข้องกับภาระงานประจำ ปรับเป็น งาน เนื่องจากงานที่เป็นผลจากระบบมาจากภาระงานของผู้ดูแลเด็กตามคุณลักษณะประจำ

ตำแหน่งของผู้ดูแลเด็ก ปรับเปลี่ยน แผนและสภาพแวดล้อม เปลี่ยนเป็น บุคคล ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ เทคโนโลยีและการประเมินผล สามารถนำไปใช้ได้แต่ให้ปรับเปลี่ยน องค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลักตามความเหมาะสมของการนำไปใช้งาน ผู้วิจัยปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 4.9 ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของขั้นตอน

ขั้นตอน	ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมพร้อมก่อนการ เรียนรู้	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเป็น เตรียมความพร้อม โดยปรับขั้นตอนจาก 3 ขั้นตอน คือ ปฐมนิเทศ ประเมินทักษะการสื่อสารและปรับความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เป็น 4 ขั้นตอน 4 ขั้นตอนย่อย คือ ผู้สอนเตรียมความพร้อมก่อนเข้าชั้นเรียน ปฐมนิเทศ ผู้เกี่ยวข้อง ประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ปรับความรู้พื้นฐานของผู้ดูแลเด็กก่อนเรียน	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเป็น วิเคราะห์งาน และการสื่อสาร ปรับ 3 ขั้นตอน จากตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของงาน และวิเคราะห์การสื่อสารงาน ในงาน เป็น วิเคราะห์งาน วิเคราะห์เนื้อหารายวิชา วิเคราะห์การสื่อสาร วิเคราะห์งานและการสื่อสาร และ ตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนพัฒนางาน และการสื่อสาร	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับจาก จัดทำแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสาร เป็นจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นตอนย่อย 3 ขั้น คือ จัดทำแผนพัฒนาตนเอง เสนอแผนพัฒนาตนเอง สรุปลงข้อตกลงร่วมกัน ปรับเป็น จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร เสนอแผนพัฒนางานและการสื่อสาร และ สรุปลงข้อตกลงร่วมกัน	ไม่มีแก้ไข

ตารางที่ 4.9 ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของขั้นตอน (ต่อ)

ขั้นตอน	ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร	ปรับเป็น เรียนรู้จากการทำงาน เปลี่ยนจาก คิดสิ่งที่เรียนรู้ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับงานและการสื่อสาร และต่อยอดการเรียนรู้ เป็น สื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน สอบทาน ต่อยอดการเรียนรู้ โดยให้เน้น ลักษณะของการสื่อสารทั้งด้านการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็กและผู้ปกครองและชุมชนเป็นแกนหลักที่เป็นขั้นตอนย่อย เน้นให้ผู้ระบบไปใช้ทราบว่าเป็นการสื่อสารต่างสถานการณ์กลุ่มเป้าหมายต่างกัน ส่วนขั้นตอนย่อย	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน	ปรับเป็น นำเสนอผลงานและการสื่อสาร ปรับแก้ไขขั้นตอนย่อย เป็น คัดเลือกผลงาน เผยแพร่ เพื่อนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน ร่วมกันประเมินและให้ข้อเสนอแนะ และติดตามและปรับปรุง	ไม่มีแก้ไข
ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลทักษะการสื่อสาร	ปรับแก้เป็น ประเมินผลทักษะการสื่อสาร ระบุขั้นตอนย่อยเพิ่มเติม 2 ขั้น คือ ผู้ดูแลเด็กประเมินทักษะการสื่อสารของตนเอง และพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานประเมินความพึงพอใจ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ควรเพิ่มขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของผู้สอนก่อนเข้าชั้นเรียนโดยเฉพาะการผสมผสานใน 4 มิติ ที่ระบุไว้ในภาพของระบบแต่ยังไม่ปรากฏชัดว่าการผสมผสานเกิดขึ้นขั้นตอนใด ผู้สอนควรเป็นผู้ผสมผสานในกิจกรรมและจัดเตรียมในเบื้องต้น เมื่อได้ผลการประเมินของผู้เรียน จึงค่อยดำเนินการปรับเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ส่วนของผู้ดูแลเด็กมีความสำคัญ เนื่องจาก ผู้ดูแลเด็กมีประสบการณ์และความสามารถที่แตกต่างกัน ทั้งความรู้เกี่ยวกับปฐมวัยและความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเรื่องการปรับพื้นฐานและเตรียมความพร้อมให้มีความเข้าใจที่ใกล้เคียงกันเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากต้องเรียนรู้หลายเรื่อง ต้องเตรียมความพร้อมทั้งด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในการสื่อสาร

ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์งานและการสื่อสาร สรุปได้ว่า การวิเคราะห์งานเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้จากการทำงาน ควรใช้เป็นการเลือกงานจากการวิเคราะห์สมรรถนะในงาน หรือ ภาระงานประจำที่กำหนดในคำบรรยายลักษณะงาน (job description) ตามตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กร่วมกับมาตรฐานวิชาชีพและเป้าหมายของรายวิชา ส่วนการวิเคราะห์การสื่อสารในงานจะต้องเกิดขึ้นภายหลังการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของงานที่ต้องการพัฒนาเรียบร้อยแล้ว จะทำให้เป้าหมายของการสื่อสารชัดเจนมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาทักษะการสื่อสารสามารถพัฒนาได้ทั้งเป็นรายด้าน (analytic) หรือ โดยรวม (holistic) ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา การวิเคราะห์เป้าหมายของการสื่อสารในงานและผู้เกี่ยวข้อง ควรวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้เช่นกัน

ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสาร สรุปได้ว่า แนะนำให้เปลี่ยนชื่อเป็น แผนพัฒนางานและการสื่อสาร เนื่องจากผลระบบให้ความสำคัญกับการทำงานดังนั้น การพัฒนาที่เกิดขึ้นทั้งงานและการสื่อสาร ปรับขั้นตอนย่อย เป็น ระบุวัตถุประสงค์องค์การสื่อสาร ระบุกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะสำคัญของสารหรือข้อความ วิธีการหรือช่องทางการสื่อสาร วางแผนการสื่อสารเชิงปฏิบัติการโดยระบุรายละเอียดทั้งระยะเวลาและวิธีประเมินการสื่อสาร เสนอแผนพัฒนางานและการสื่อสาร สรุปข้อตกลงร่วมกัน

ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับขั้นตอนที่ 4 การเรียนรู้จากการทำงานตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ที่ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยสำคัญ เนื่องจากมีกิจกรรมย่อยตามมิติของการสื่อสารตามกลุ่มเป้าหมายทั้งการสื่อสารกับตนเอง การสื่อสารกับเพื่อน การสื่อสารกับเด็ก การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน จุดเด่นอยู่ที่การเชื่อมโยงการสื่อสารแต่ละกลุ่มเพื่อสร้างงานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกัน ต้องแสดงกิจกรรมย่อยแต่ละกลุ่มอธิบายให้ชัดเจน ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับขั้นตอน

สะท้อนคิดสิ่งที่เรียนรู้ แนะนำให้เปลี่ยนเป็น ขั้นตอนสะท้อนคิด ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย คือ แสดงความคิดเห็นของตนเอง และ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน คือการสะท้อนคิดกับเพื่อนในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ควรพิจารณาเรื่องระยะเวลาที่ใช้และประเด็นที่สะท้อนคิดทั้งสองระดับ โดยขั้นตอนเดิมจะแบ่งขั้นตอนย่อยตามขั้นตอนย่อยที่ระบุเป็นกิจกรรม คือ การเรียนรู้หรือสื่อสารในงาน สะท้อนการเรียนรู้ สอบทาน ต่อยอดการเรียนรู้ และให้เน้นแยกเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสาร คือ การสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก และผู้ปกครองและชุมชนให้ชัดเจน มิฉะนั้น การสื่อสารจะไม่ครบทุกกลุ่มตามที่ผู้วิจัยออกแบบ

ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับขั้นตอนย่อย การสรุปแนวคิดเกี่ยวกับงานและการสื่อสาร เป็น การสอบทาน สรุปได้ว่า ตัวระบบต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ควรเริ่มจากการพิจารณาข้อเสนอแนะ จากนั้นจึง สรุปงานและการสื่อสาร การสรุปควรมีการระบุข้อเสนอแนะที่แสดงให้เห็นวิธีการพัฒนางานและทักษะการสื่อสารของตนเองเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงทั้งผลงานและทักษะการสื่อสารในขั้นต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเพิ่มเติมขั้นตอนย่อย ต่อยอดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การต่อยอดการเรียนรู้ต้องแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการสื่อสารในแต่ละกลุ่ม เนื่องจากแต่ละรอบเป็นการสื่อสารที่ต่างรูปแบบกัน การต่อยอดจึงเป็นการผลงานและสิ่งที่ได้จากการสื่อสารแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องกับการพัฒนางานและสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายในการสื่อสารกับกลุ่มต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำเพิ่มเติมขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงานและการสื่อสาร สรุปได้ว่า การนำเสนอผลงานและการสื่อสาร ต้องนำเสนอทั้งผลงานและแสดงให้เห็นถึงทักษะการสื่อสารที่สอดคล้องกับการทำงาน กรณีของการนำเสนอผลงานในรอบที่ 1 เป็นการนำเสนองานเพื่อให้เห็นถึงข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติม ก่อนที่จะพัฒนางานในรอบที่ 2 ส่วนการนำเสนอผลงานในรอบที่ 2 อาจใช้รูปแบบของการจัดนิทรรศการแสดงผลงานซึ่งเป็นงานที่ผู้ดูแลเด็กต้องทำ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุกภาคการเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำเพิ่มเติมขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลทักษะการสื่อสาร สรุปได้ว่า การประเมินผลไม่ได้เกิดขึ้นทันทีหรือหลังการเรียนรู้เท่านั้น ควรให้ความสำคัญกับการประเมินระหว่างทาง การให้ผลป้อนกลับระหว่างการเรียนรู้และให้ผู้เรียนมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นการเรียนรู้จากการทำงาน การพัฒนางานและทักษะการสื่อสารจะเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้เช่นกัน

ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ดังนี้ ควรเน้นที่พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก โดยเฉพาะการกำหนดวัตถุประสงค์ การตั้งเป้าหมายการสื่อสาร การเลือกใช้และออกแบบเนื้อหาหรือสาร และการใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิปรับปรุงขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ และนำไปใช้พัฒนาร่างต้นแบบของระบบ

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างต้นแบบของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีฯ ประกอบด้วยการเสริมศักยภาพ 3 ส่วน ดังนี้ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้าน (1) งาน (2) ผู้เกี่ยวข้อง (3) แหล่งเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดของผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเสริมศักยภาพ ดังนี้

ตารางที่ 4.10 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

การเสริมศักยภาพ	ระดับความเหมาะสม		
	(n=7)		
	M	S.D.	ความหมาย
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านงาน	4.86	0.38	เหมาะสมมาก
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง	4.71	0.49	เหมาะสมมาก
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้	4.86	0.38	เหมาะสมมาก
รวม	4.81	0.26	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.10 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับร่างต้นแบบ พบว่า การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีโดยภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ($M = 4.81$, $S.D. = 0.26$) สามารถนำไปใช้ เมื่อพิจารณาการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีแต่ละด้านพบว่า การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า ความเหมาะสมมากที่สุด คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน และด้านแหล่งเรียนรู้ ($M = 4.86$, $S.D. = 0.38$) โดยมีข้อเสนอแนะประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดดังตารางที่ 4.11 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
การเสริมศักยภาพด้วยงาน	การเสริมศักยภาพด้วยงาน ปรับแก้ไขเป็น เสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ และรายละเอียดของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการให้ เรียกรวมกันเป็นคู่มือ อิเล็กทรอนิกส์ ส่วนการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลให้เปลี่ยนเป็น คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์จะทำให้ผู้ดูแลเด็กมีโอกาสที่จะเลือกเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการกำหนดเนื้อหาให้เรียนรู้ตามโมดูลในรูปแบบเดิม	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
การเสริมศักยภาพด้วยผู้เกี่ยวข้อง	การเสริมศักยภาพด้วยผู้เกี่ยวข้อง ปรับแก้ไขเป็น การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้	การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ ปรับแก้ไขเป็น การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

จากตารางที่ 4.11 ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ปรับแก้การใช้คำว่า การเสริมศักยภาพ ควรระบุให้ครบถ้วนว่าเป็นการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เนื่องจากผู้วิจัยเน้นการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีไม่ควรตัด คำให้สั้นแล้วทำให้ผู้ใช้ระบบเกิดความสับสนกับการเสริมศักยภาพโดยทั่วไป

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเพิ่มเติมในรายละเอียดของการเสริมศักยภาพด้วยงานว่า ควรให้การเสริมศักยภาพทั้งในด้านข้อมูล และด้านกระบวนการ เช่น การให้ข้อมูลด้านปฐมวัยเพื่อเป็นเนื้อหาสำหรับการสื่อสาร ส่วนการเสริมด้านกระบวนการคือการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่เกิดขึ้นในแต่ละด้าน ควรใช้การเสริมศักยภาพในลักษณะของคู่มืออิเล็กทรอนิกส์และคลังทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ได้ตามความต้องการของตนเอง เปลี่ยนจากการเรียนรู้เป็นโมดูลแบบเดิมที่กำหนดเนื้อหาการเรียนแบบตายตัว

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเพิ่มเติมในรายละเอียดของการเสริมศักยภาพด้วยผู้เกี่ยวข้องว่า การเสริมศักยภาพด้วยผู้เกี่ยวข้อง ต้องพิจารณาถึงความสามารถของผู้ที่ทำหน้าที่เสริมศักยภาพที่ต้องมีความเชี่ยวชาญหรือสามารถให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เสริม

ศักยภาพที่เป็นเพื่อนต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถมากกว่าและสามารถให้คำแนะนำได้ กรณีของการทำงานกลุ่มควรจัดกลุ่มสมาชิกที่มีความสามารถและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกันได้

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเพิ่มเติมในรายละเอียดของการเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ว่าการเลือกแหล่งเรียนรู้ นอกเหนือจากการจัดเตรียมโดยผู้สอนแล้ว แหล่งเรียนรู้ที่ได้จากคำแนะนำของพี่เลี้ยงและแหล่งเรียนรู้ที่ผู้ดูแลเด็กค้นคว้าและเลือกใช้ด้วยตนเองสามารถนำมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม และสอดคล้องกับการทำงานจริง เนื่องจากเป็นสิ่งที่เกิดจากการใช้งานและค้นพบโดยตัวผู้ดูแลเด็กเอง

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิปรับปรุงการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ และนำไปใช้พัฒนาระบบเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ส่วนที่ 5 ผลของการตรวจสอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสาน และเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ผลตรวจสอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่านดังนี้

ตารางที่ 4.12 ผลการตรวจสอบขั้นตอนการเรียนรู้ของระบบฯ

ลำดับที่	ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ	การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	วิธีการจัดการเรียนรู้
1	<p>ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม (3 ชั่วโมง)</p> <p>1) ผู้สอนเตรียมความพร้อม ก่อนเข้าชั้นเรียน</p> <p>2) ปฐมนิเทศผู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>3) ประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก</p> <p>4) ปรับความรู้พื้นฐานของผู้ดูแลเด็กก่อนเรียน</p>	<p>งาน - คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ (คู่มือนักศึกษา, คู่มือผู้สอน, คู่มือพี่เลี้ยง)</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อสงสัยเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้และการใช้ระบบ ผ่าน กระดานอภิปราย ไลน์ เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ - เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้เทคโนโลยี</p>	ในชั้นเรียน
2	<p>ขั้นที่ 2 วิเคราะห์งานและการสื่อสาร (1 ชั่วโมง 30 นาที)</p> <p>1) วิเคราะห์งาน</p> <p>2) วิเคราะห์เนื้อหารายวิชา</p> <p>3) วิเคราะห์การสื่อสาร</p> <p>4) วิเคราะห์งานและการสื่อสาร</p> <p>5) ตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร</p>	<p>งาน - คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ (แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์วิเคราะห์งาน วิเคราะห์ตนเอง) วัติตทัศน์ตัวอย่างการวิเคราะห์ตนเอง)</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - คำแนะนำและการตั้งคำถามเกี่ยวกับวิเคราะห์และตั้งเป้าหมายในงานผ่านกระดานอภิปราย ไลน์ เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ - เว็บไซต์คุรุสภา เว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เว็บไซต์ด้านการศึกษาปฐมวัย</p>	ในชั้นเรียน

ตารางที่ 4.12 ผลการตรวจสอบขั้นตอนการเรียนรู้ของระบบฯ (ต่อ)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงาน แบบผสมผสานฯ	การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	วิธีการจัดการ เรียนรู้
	<p>ขั้นที่ 3 จัดทำแผนงานและพัฒนาการ สื่อสาร (1 ชั่วโมง 30 นาที)</p> <p>1) จัดทำแผนพัฒนางานและการ สื่อสาร (4R)</p> <p>2) เสนอแผนพัฒนางานและการ สื่อสาร</p> <p>3) สรุปเป็นข้อตกลงร่วมกัน</p>	<p>งาน – คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ (แบบฟอร์ม อิเล็กทรอนิกส์และตัวอย่างแผนพัฒนางานและ การสื่อสาร ตัวอย่างผลงาน)</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง – ให้คำแนะนำและตั้งคำถามเกี่ยวกับ แผนพัฒนางานและการสื่อสาร ผ่าน กระดาน อภิปราย โลก เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ – เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ด้าน การศึกษาปฐมวัยอินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์</p>	<p>ในชั้นเรียน</p>
3	<p>รอบ 1</p> <p>ขั้นที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน</p> <p>1) สื่อสารกับตนเอง</p> <p>2) สะท้อนคิด</p> <p>3) สอบทาน</p> <p>4) ต่อยอดการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง)</p>	<p>งาน –ต้นแบบของงานวิธีการเขียนบันทึกการ เรียนรู้ในงานผู้ดูแลเด็กจากธนาคารทักษะ</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - กระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการสังเกตการณ์ การรวบรวมข้อมูล การ บันทึกการเรียนรู้ และการให้ผลป้อนกลับผ่าน กระดานอภิปราย โลก เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ -ทรัพยากรและการให้ความ ช่วยเหลือด้านแนวคิด ทฤษฎีการศึกษาปฐมวัย เว็บไซต์ด้านการศึกษาปฐมวัย อินเทอร์เน็ต บรอดแคสต์</p>	<p>ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ออนไลน์: บล็อก</p>

ตารางที่ 4.12 ผลการตรวจสอบขั้นตอนการเรียนรู้ของระบบฯ (ต่อ)

สัปดาห์ที่	ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ	การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	วิธีการจัดการเรียนรู้
4	<p>รอบ 1</p> <p>ขั้นที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน</p> <p>1) เรียนรู้จากการสื่อสารกับเพื่อน</p> <p>2) สะท้อนคิด</p> <p>3) สอบทาน</p> <p>4) ต่อยอดการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง)</p>	<p>งาน – ต้นแบบของผลงานจากธนาคารทักษะ</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - กระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน โดยผู้สอน เพื่อน พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระดานอภิปราย ไลน์ เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ -ทรัพยากรและการให้ความช่วยเหลือด้านแนวคิด ทฤษฎีการศึกษาปฐมวัย เว็บไซต์ด้านการศึกษานานาชาติ อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์</p>	<p>ออนไลน์:</p> <p>อภิปรายด้วยกระดานสนทนา</p> <p>ผลิตผลงานร่วมกันด้วยวิกิ</p> <p>กูเกิลด็อก</p>
5	<p>รอบ 1</p> <p>ขั้นที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน</p> <p>1) เรียนรู้จากการสื่อสารกับเด็ก</p> <p>2) สะท้อนคิด</p> <p>3) สอบทาน</p> <p>4) ต่อยอดการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง)</p>	<p>งาน – ต้นแบบการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลจากธนาคารทักษะ</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - กระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสังเกตการณ์ การรวบรวมข้อมูล การบันทึกการเรียนรู้ และการให้ผลป้อนกลับโดยการโพสต์ความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระดานอภิปราย ไลน์ เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ -ทรัพยากรและการให้ความช่วยเหลือด้านแนวคิด ทฤษฎีการศึกษาปฐมวัย เว็บไซต์ด้านการศึกษานานาชาติ อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์</p>	<p>ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก:</p> <p>จัดประสบการณ์สำหรับเด็กด้วยแอปพลิเคชัน</p> <p>ด้านการศึกษาปฐมวัย</p> <p>บันทึกหลังการสอนด้วย บล็อก</p>
6	<p>รอบ 1</p> <p>ขั้นที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน</p> <p>1) สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน</p> <p>2) สะท้อนคิด</p> <p>3) สอบทาน</p> <p>4) ต่อยอดการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง)</p>	<p>งาน –ต้นแบบการสื่อสารความรู้สู่ผู้ปกครองและชุมชนจากธนาคารทักษะ</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - กระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง การให้ผลป้อนกลับเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ข้อมูลพัฒนาการเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระดานอภิปราย ไลน์ เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ -เว็บไซต์ด้านการศึกษานานาชาติ เว็บไซต์ องค์ความรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชน อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์</p>	<p>ที่ทำงาน</p> <p>ออนไลน์ : การสื่อสารกับผู้ปกครองผ่านสื่อสังคมและสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p>

ตารางที่ 4.12 ผลการตรวจสอบขั้นตอนการเรียนรู้ของระบบฯ (ต่อ)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ	การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	วิธีการจัดการเรียนรู้
7	<p>รอบ 1</p> <p>ขั้นที่ 5 นำเสนอผลงาน (2 ชั่วโมง)</p> <p>1) คัดเลือกผลงาน</p> <p>2) เผยแพร่</p> <p>3) เพื่อน ผู้สอนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานร่วมกันประเมินและให้ข้อเสนอแนะ</p> <p>4) ติดตามและปรับปรุง</p> <p>รอบ 2</p> <p>ทบทวนการวิเคราะห์และปรับปรุงแผนพัฒนางานและการสื่อสารในขั้นที่ 2 และ 3 (1 ชั่วโมง)</p>	<p>งาน –ต้นแบบการนำเสนอที่ดี แม่แบบของ การนำเสนอผลงาน</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระดานอภิปราย ไลน์ เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ -เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง</p>	ออนไลน์
8	<p>รอบ 2</p> <p>ขั้นที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน</p> <p>1) เรียนรู้จากการสื่อสารกับตนเอง</p> <p>2) สะท้อนคิด</p> <p>3) สอบทาน</p> <p>4) ต่อยอดการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง)</p>	<p>งาน – ต้นแบบของงานวิธีการเขียนบันทึก การเรียนรู้ในงานผู้ดูแลเด็กจากธนาคาร ทักษะ</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - กระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการสังเกตการณ์ การรวบรวมข้อมูล การบันทึกการเรียนรู้ และการให้ผลป้อนกลับผ่าน กระดานอภิปราย ไลน์ เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ -ทรัพยากรและการให้ความช่วยเหลือด้านแนวคิด ทฤษฎีการศึกษา ปฐมวัย เว็บไซต์ด้านการศึกษาปฐมวัย อินเทอร์เน็ตโปรดแคสติ้ง</p>	<p>ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>ออนไลน์:</p> <p>บล็อก</p>

ตารางที่ 4.12 ผลการตรวจสอบขั้นตอนการเรียนรู้ของระบบฯ (ต่อ)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ	การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	วิธีการจัดการเรียนรู้
9	<p>รอบ 2</p> <p>ขั้นที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน</p> <p>1) เรียนรู้จากการสื่อสารกับเพื่อน</p> <p>2) สะท้อนคิด</p> <p>3) สอบทาน</p> <p>4) ต่อยอดการเรียนรู้</p> <p>(3 ชั่วโมง)</p>	<p>งาน – ตัวอย่างต้นแบบของผลงานจาก</p> <p>ธนาคารทักษะ</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - กระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำ</p> <p>เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน โดยผู้สอน เพื่อน</p> <p>พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน การแลกเปลี่ยนความ</p> <p>คิดเห็นผ่านกระดานอภิปราย โลก เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ -ทรัพยากรและการให้ความ</p> <p>ช่วยเหลือด้านแนวคิด ทฤษฎีการศึกษา</p> <p>ปฐมวัย เว็บไซต์ด้านการศึกษাপฐมวัย</p> <p>อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์</p>	<p>ออนไลน์:</p> <p>อภิปรายด้วย</p> <p>กระดาน</p> <p>สนทนา</p> <p>ผลิตผลงาน</p> <p>ร่วมกันด้วย</p> <p>วิกิ</p>
10	<p>รอบ 2</p> <p>ขั้นที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน</p> <p>1) เรียนรู้จากการสื่อสารกับเด็ก</p> <p>2) สะท้อนคิด</p> <p>3) สอบทาน</p> <p>4) ต่อยอดการเรียนรู้</p> <p>(3 ชั่วโมง)</p>	<p>งาน – ตัวอย่างต้นแบบการจัดกิจกรรมในชั้น</p> <p>เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลจาก</p> <p>ธนาคารทักษะ</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง - กระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำ</p> <p>เกี่ยวกับการสังเกตการณ์ การรวบรวมข้อมูล</p> <p>การบันทึกการเรียนรู้ และการให้ผลป้อนกลับ</p> <p>โดยการโพสต์ความคิดเห็น การแลกเปลี่ยน</p> <p>ความคิดเห็นผ่านกระดานอภิปราย โลก</p> <p>เฟซบุ๊ก</p> <p>แหล่งเรียนรู้ -ทรัพยากรและการให้ความ</p> <p>ช่วยเหลือด้านแนวคิด ทฤษฎีการศึกษา</p> <p>ปฐมวัย เว็บไซต์ด้านการศึกษাপฐมวัย</p> <p>อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์</p>	<p>ศูนย์พัฒนา</p> <p>เด็กเล็ก</p> <p>จัด</p> <p>ประสบการณ์</p> <p>สำหรับเด็ก</p> <p>ด้วยแอปพลิเคชัน</p> <p>ชั้นด้าน</p> <p>การศึกษา</p> <p>ปฐมวัย</p> <p>บันทึกหลัง</p> <p>การสอนด้วย</p> <p>บล็อก</p>

ตารางที่ 4.12 ผลการตรวจสอบขั้นตอนการเรียนรู้ของระบบฯ (ต่อ)

สัปดาห์ ที่	ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานแบบ ผสมผสานฯ	การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	วิธีการจัดการ เรียนรู้
11	รอบ 2 ขั้นที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน 1) เรียนรู้จากการสื่อสารกับผู้ปกครองและ ชุมชน 2) สะท้อนคิด 3) สอบทาน 4) ต่อยอดการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง)	งาน –ตัวอย่างต้นแบบการสื่อสาร ความรู้สู่ผู้ปกครองและชุมชนจาก ธนาคารทักษะ ผู้เกี่ยวข้อง - กระตุ้นความคิด ให้ คำแนะนำเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและ การสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง การ ให้ผลป้อนกลับเกี่ยวกับการจัด ประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ข้อมูล พัฒนาการเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่าน กระดานอภิปราย โลก เฟซบุ๊ก แหล่งเรียนรู้ -เว็บไซต์ด้านการศึกษา ปฐมวัย เว็บไซต์ องค์ความรู้สำหรับ ผู้ปกครองและชุมชน อินเทอร์เน็ต บรอดแคสต์	ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ออนไลน์ การสื่อสารกับ ผู้ปกครองผ่านสื่อ สังคมและสื่อ อิเล็กทรอนิกส์
12	ขั้นที่ 5 นำเสนอผลงาน (2 ชั่วโมง) 1) คัดเลือกผลงาน 2) เผยแพร่ 3) เพื่อน ผู้สอนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน ร่วมกันประเมินและให้ข้อเสนอแนะ 4) ติดตามและปรับปรุงผลงาน ขั้นที่ 6 ประเมินทักษะการสื่อสาร (1 ชั่วโมง)	งาน –ต้นแบบตัวอย่างการนำเสนอที่ดี แม่แบบของการนำเสนอผลงาน ผู้เกี่ยวข้อง - ให้คำแนะนำ การ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระดาน อภิปราย โลก เฟซบุ๊ก แหล่งเรียนรู้ -เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง	ออนไลน์

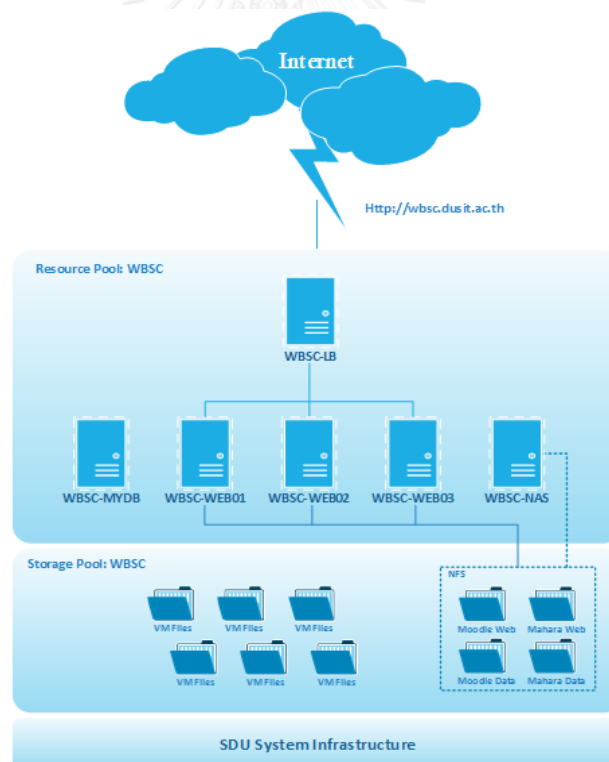
จากตารางที่ 4.12 ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของการจัดการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร. โดยการเรียนรู้ของระบบฯ ควรประกอบไปด้วย 5 ขั้น ใช้เวลาทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ ทั้งนี้ แบ่งสัดส่วนการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติเป็น 6 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 20 เรียนรู้จากการทำงานแบบออฟไลน์ทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 13 และเรียนรู้จากการทำงานแบบออนไลน์ทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 67 คิดเป็นสัดส่วนการเรียนรู้แบบออฟไลน์ต่อออนไลน์ เป็น 33 : 67

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี (WBSC-LMS)

1) โครงสร้างพื้นฐานระบบ

การออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนรู้จึงไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ แต่รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้และการทำงานของผู้ดูแลเด็ก กรณีศึกษาของการออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของระบบ WBSC-LMS เป็นการออกแบบภายใต้ระบบโครงสร้างพื้นฐานของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) เพื่อรองรับการใช้งานของผู้เรียนในโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กับ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) การจัดสรรทรัพยากรใช้ระบบเครื่องแม่ข่ายเสมือนหลัก (Virtual Machine: VM)

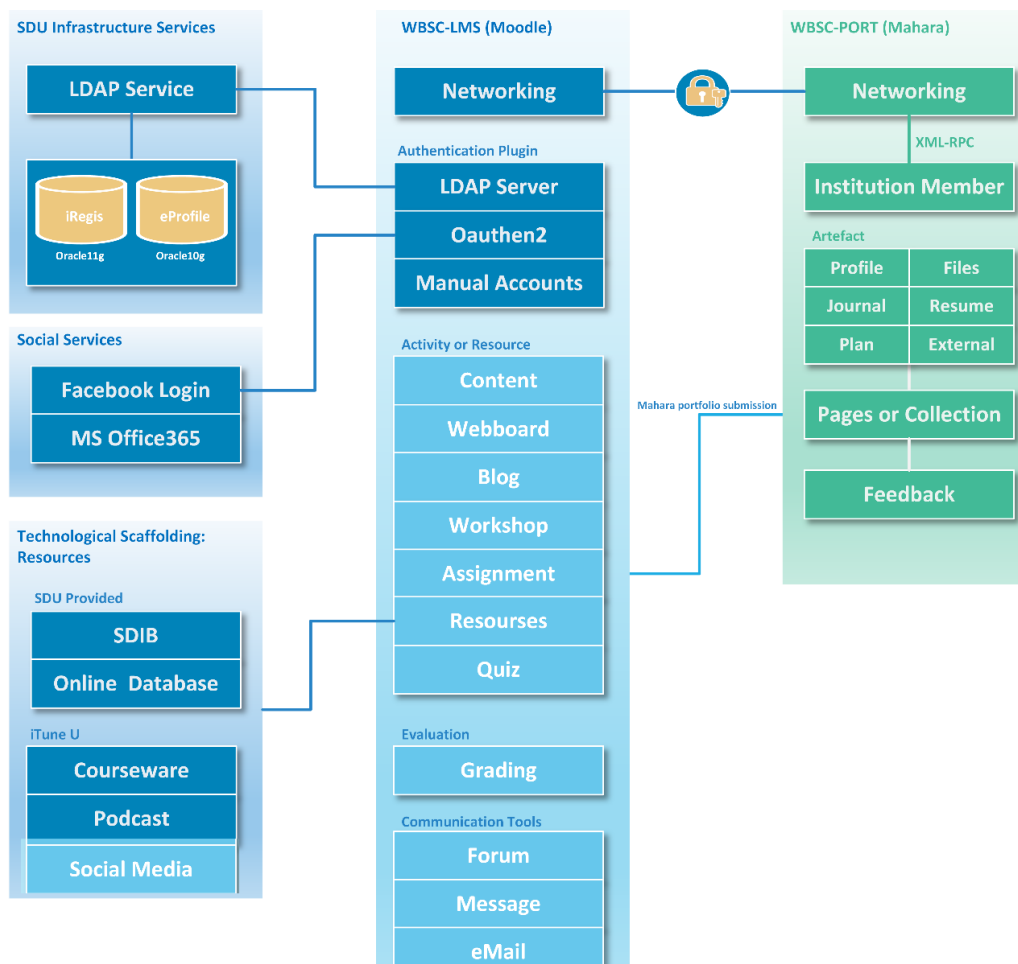

ภาพที่ 4.2 การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของระบบ WBSC-LMS

จากภาพที่ 4.2 ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาการจัดสรรทรัพยากรจากระบบเครื่องแม่ข่ายเสมือนหลักของมหาวิทยาลัยโดยการสร้างการใช้ทรัพยากรร่วม (Resource Pool) เฉพาะการให้บริหารจัดการทรัพยากรในส่วนของซีพียู หน่วยความจำและหน่วยจัดเก็บข้อมูล (Storage) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ให้มีเกิดการรบกวนจากระบบงานอื่น สามารถแบ่งกลุ่มของเครื่องแม่ข่ายได้ ดังนี้คือ เว็บเซิร์ฟเวอร์ ดาต้าเบสเซิร์ฟเวอร์ และ สตอเรจแมนเนจเมนต์เซิร์ฟเวอร์ ร่วมกับเทคนิคการทำโหลดบาลานซ์ (Load Balance) เพื่อรองรับการเข้าใช้งานระบบจำนวนมากพร้อมกันในอนาคต และสามารถปรับเพิ่มลดจำนวนเครื่องแม่ข่ายที่ต้องใช้ได้ความเหมาะสมของจำนวนผู้ใช้งาน สำหรับในส่วน of พื้นที่จัดเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1). ส่วนที่ใช้ในการเก็บไฟล์ของเครื่องแม่ข่ายเสมือนของระบบ 2). ส่วนที่ใช้เก็บข้อมูลเนื้อหาของระบบ WBSC-LMS ซึ่งในส่วนนี้จะต้องมีการกำหนดให้เครื่องแม่ข่ายเสมือนสามารถเข้าถึงไฟล์ได้พร้อมๆกัน ซึ่งได้มีการใช้เทคโนโลยีที่เรียกว่า NAS (Network Attach Storage) โดยมีเครื่องแม่ข่ายที่ติดตั้งระบบบริหารจัดการเข้าระบบจัดเก็บข้อมูล (Storage) โดยเฉพาะ

2) ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี (WBSC-LMS)

ภาพที่ 4.3 ผังระบบ WBSC-LMS

จากภาพที่ 4.3 ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาระบบสำหรับผู้ดูแลเด็กใช้การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี โดยใช้ระบบบริหารจัดการเรียนรู้ เรียกว่า ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี (WBSC-LMS) พัฒนาโดยใช้โปรแกรมมูเดิล เวอร์ชัน 2.8.2 และโปรแกรมมาฮารา 1.10 สำหรับการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้และการเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีตามแผนกำกับการเรียนรู้ แบบทดสอบและการมอบหมายงาน กระดานอภิปราย บูรณาการกับระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เรียกว่า WBSC-PORT ผลงานของผู้ดูแลเด็กถูกนำเสนอในระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ส่วนการให้คะแนนจะเกิดขึ้นที่ระบบบริหารจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของอุปกรณ์ที่เข้าใช้ระบบ WBSC-LMS

ประเภทอุปกรณ์	WBSC-LMS		WBSC-PORT	
	จำนวนเซสชัน	ร้อยละ	จำนวนเซสชัน	ร้อยละ
เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต	770	86.91	680	92.51
เครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ	103	11.57	32	4.40
มือถือ	13	1.51	23	3.08
รวม	886	100	735	100

จากตารางที่ 4.13 ผู้วิจัยพบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการเข้าใช้ ระบบ WBSC-LMS ผ่านอุปกรณ์ โดยรวมทั้งเครื่องแท็บเล็ต เครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะและมือถือ จำนวน 886 เซสชัน เข้าใช้ระบบ WBSC-PORT จำนวน 735 เซสชัน โดยเข้าใช้ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตมากที่สุด ระบบ WBSC-LMS จำนวน 770 เซสชัน คิดเป็นร้อยละ 86.91 ระบบ WBSC-PORT จำนวน 680 คิดเป็นร้อยละ 92.51 น้อยที่สุดคือ ด้วยมือถือ ระบบ WBSC-LMS จำนวน 13 เซสชัน ร้อยละ 1.51 ระบบ WBSC-PORT จำนวน 23 เซสชัน ร้อยละ 3.08 เนื่องจากระบบ WBSC-LMS ผู้วิจัยบูรณาการเข้ากับระบบ WBSC-PORT แต่จากสถิติการใช้งานพบอัตราการเข้าใช้ระบบที่มีจำนวนแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย แสดงว่าพฤติกรรมการเข้าใช้ระบบ WBSC-LMS ของผู้ดูแลเด็กเพื่อใช้งานระบบแฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4.14 ร้อยละของอุปกรณ์ที่เข้าใช้ระบบ WBSC-LMS

ประเภทอุปกรณ์	WBSC-LMS		WBSC-PORT	
	จำนวนเพจ/เซสชัน	ระยะเวลาที่เข้าใช้โดยเฉลี่ย	จำนวนเพจ/เซสชัน	ระยะเวลาที่เข้าใช้โดยเฉลี่ย
เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต	6.04	00:10:21	22.22	00:21:31
เครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ	3.66	00:03:57	36.79	00:22:44
มือถือ	4.34	00:04:19	5.86	00:04:55
เฉลี่ย	5.74	00:09:31	22.36	00:21:31

จากตารางที่ 4.14 ผู้วิจัยพบว่า ผู้ดูแลเด็กมีพฤติกรรมการเข้าใช้งานระบบ WBSC-LMS มีจำนวนเพจ/เซสชันโดยเฉลี่ย 5.74 เพจ ระยะเวลาเข้าใช้ระบบโดยเฉลี่ยต่อครั้งต่อเพจต่อเซสชัน เท่ากับ 00:09:31 นาที ระบบ WBSC-PORT มีจำนวนเพจ/เซสชันโดยเฉลี่ย 22.36 เพจ ระยะเวลาเข้าใช้ระบบโดยเฉลี่ยต่อครั้งต่อเพจต่อเซสชัน เท่ากับ 00:21:31 นาที การเข้าใช้งานระบบ WBSC-

LMS ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บัสเสืตมากที่สุด มีจำนวนเพจ/เซสชันโดยเฉลี่ย 6.04 เพจ ระยะเวลาเข้าใช้ระบบโดยเฉลี่ยต่อครั้งต่อเพจต่อเซสชัน เท่ากับ 00:10:21 นาที การเข้าใช้งานระบบ WBSC-PORT ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บัสเสืตมากที่สุด มีจำนวนเพจ/เซสชันโดยเฉลี่ย 22.22 เพจ ระยะเวลาเข้าใช้ระบบโดยเฉลี่ยต่อครั้งต่อเพจต่อเซสชัน เท่ากับ 00:21:31 นาที

จากการสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติม ผู้วิจัยพบว่า ผู้ดูแลเด็กทั้ง 25 คน เลือกรการใช้ คุ่มืออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้ผ่านคอร์สแวร์ คือ ไอทูนส์ เนื่องจากใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่บัสเสืตไอแพดเป็นอุปกรณ์การเรียนรู้ มีความสามารถด้านการเข้าถึง เสถียรภาพของระบบและระบบแจ้งเตือนเมื่อมีข้อมูลหรือการมอบหมายงานใหม่ในระบบทำให้สะดวกต่อการติดตามข้อมูลข่าวสารจากระบบ และนิยมใช้สื่อสังคมทั้งเฟซบุ๊กและไลน์มากกว่าที่ใช้ในระบบบริหารจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้ดูแลเด็กมีความคุ้นเคยกับสื่อสังคมใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน ประกอบกับสื่อสังคมมีการให้บริการในลักษณะของแอปพลิเคชันที่เอื้อต่อการใช้งานบนสมาร์ทโฟน นอกจากนี้ผู้ดูแลเด็กยังใช้เฟซบุ๊กเป็นบอร์ดสำหรับแจ้งเตือน ข่าวประชาสัมพันธ์และส่งงาน รวมถึงใช้ไลน์กลุ่มสำหรับการสนทนาทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล สำหรับส่วนเพิ่มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ดูแลเด็กมีความเห็นว่า WBSC-PORT มีความเหมาะสมต่อการใช้งานทั้งด้านการเผยแพร่ผลงานและการบันทึกสะท้อนคิดที่มีต่อผลงาน การสะท้อนคิดจากกลุ่มเพื่อน และการให้ผลป้อนกลับจากเพื่อน ผู้สอนและนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน

ผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี มีรายละเอียดดังนี้

3.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังเรียนจากการประเมินด้วยแบบประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน

หลังจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแลเด็กจำนวน 25 คน ทดลองเรียนรู้ในระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยใช้การประเมิน 270 องศา นั่นคือ การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน และ การประเมินโดยหัวหน้างาน ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังเรียน ปรากฏในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการสื่อสารและผลการทดสอบ t-test

	N	M	S.D.	Max	Min	t	df	P
ก่อนเรียน	25	70.80	24.17	140.50	40.50	-17.44	24	.000*
หลังเรียน	25	153.27	14.57	182	131			

* p<0.05

จากตารางที่ 4.15 ก่อนเรียนผู้ดูแลเด็กมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสาร ที่ 70.80 ($M=70.80$, $S.D.=24.17$) ก่อนเรียนผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีทักษะการสื่อสารระดับปานกลาง ส่วนผลการประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเป็นที่ 153.27 ($M=153.27$, $S.D.=14.57$) สรุปได้ว่า หลังเรียนกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สมมติฐาน

H_0 : คะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารก่อนเรียนและหลังเรียนไม่แตกต่างกัน

H_1 : คะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุป

Sig = .000 < 0.05

จึงปฏิเสธ H_0 คือ คะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนและหลังเรียน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแยกตามกลุ่มของการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน

ทักษะการสื่อสาร	ก่อนเรียน		หลังเรียน		T	Df	p
	M	S.D.	M	S.D.			
การสื่อสารกับตนเอง	19.22	7.09	37.81	4.20	-13.79	24	.000*
การสื่อสารกับเพื่อน	19.64	7.02	38.27	4.05	-12.27	24	.000*
การสื่อสารกับเด็ก	15.31	5.20	39.54	4.17	-22.49	24	.000*
การสื่อสารกับผู้ปกครอง	28.99	11.25	37.65	4.01	-4.22	24	.000*

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสารและผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการประเมินตนเอง ของ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน พบว่า

ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนด้านการสื่อสารกับตนเองเท่ากับ 37.81 สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนเรียนซึ่งมีค่าเท่ากับ 19.22 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบทีพบว่ากลุ่มตัวอย่างหลังเรียนมีทักษะการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนด้านการสื่อสารกับเพื่อนเท่ากับ 38.27 สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนเรียนซึ่งมีค่าเท่ากับ 19.64 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบทีพบว่ากลุ่มตัวอย่างหลังเรียนมีทักษะการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนด้านการสื่อสารกับเด็กเท่ากับ 39.54 สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนเรียนซึ่งมีค่าเท่ากับ 15.31 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบทีพบว่ากลุ่มตัวอย่างหลังเรียนมีทักษะการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนด้านการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนเท่ากับ 37.65 สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนเรียนซึ่งมีค่าเท่ากับ 28.99 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบทีพบว่ากลุ่มตัวอย่างหลังเรียนมีทักษะการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารของการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนจากการประเมินตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารพิจารณาจากแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ดูแลเด็กรอบที่ 1 และ รอบที่ 2

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสารและผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์รอบที่ 1 และ รอบที่ 2

คะแนนทักษะการสื่อสาร	รอบที่ 1		รอบที่ 2		t	Df	P
	M	S.D.	M	S.D.			
คะแนนเต็ม 180 คะแนน	65.36	18.19	112.80	32.67	-7.74	24	.000*

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสารจากแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน

ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการสื่อสารของการทำซ้ำในรอบที่ 2 ($M = 65.36$, 18.19 S.D=) สูงกว่ารอบที่ 1 ($M = 112.80$, $S.D = 32.67$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนและหลังเรียน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแยกตามกลุ่มของการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนจากแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

ทักษะการสื่อสาร	รอบที่ 1		รอบที่ 2		t	df	P
	M	S.D.	M	S.D.			
การสื่อสารกับตนเอง	17.84	5.29	30.8	5.32	-10.52	24	.000*
การสื่อสารกับเพื่อน	15.60	4.94	31.56	11.44	-7.03	24	.000*
การสื่อสารกับเด็ก	16.36	4.90	28.48	9.06	-7.33	24	.000*
การสื่อสารกับผู้ปกครอง	15.56	4.35	21.96	10.18	-3.58	24	.000*

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการสื่อสารและผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการประเมินตนเอง ของ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน พบว่า

ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารรอบที่ 2 ด้านการสื่อสารกับตนเอง ($M=1 30.8, S.D= 5.32$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการสื่อสารรอบที่ 1 ($M=17.84, S.D=5.29$) ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะการสื่อสารสรุปได้ว่า หลังเรียนกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการสื่อสารสูงกว่ารอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

การสื่อสารกับเพื่อน ผู้ดูแลเด็กมีผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารรอบที่ 2 ด้านการสื่อสารกับเพื่อน ($M= 31.56, S.D= 11.44$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการสื่อสารรอบที่ 1 ($M=15.60, S.D= 4.94$) ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะการสื่อสารสรุปได้ว่า รอบที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการสื่อสารสูงกว่ารอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

การสื่อสารกับเด็ก ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนด้านการสื่อสารกับเด็ก ($M=28.48, S.D= 9.06$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการสื่อสารรอบที่ 1 ($M=16.36, S.D=4.90$) ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะการสื่อสารสรุปได้ว่า รอบที่ 2 กลุ่มตัวอย่างหลังเรียนมีทักษะการสื่อสารสูงกว่ารอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารรอบที่ 2 ด้านการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ($M=21.96, S.D= 10.18$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการสื่อสารรอบที่ 1 ($M=15.56, S.D= 4.35$) ด้านการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทักษะการสื่อสารสรุปได้ว่า รอบที่ 2 กลุ่มตัวอย่างหลังเรียนมีทักษะการสื่อสารสูงกว่ารอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการสื่อสารของ การสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนจากการประเมินตนเองจากแฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์ รอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ รอบ 1 และ รอบ 2 ของทุกชั้นตอน

ชั้นตอน	ระดับ 0		ระดับ 1		ระดับ 2		ระดับ 3										
	รอบ 1		รอบ 2		รอบ 1		รอบ 2										
	จำนวน	ร้อยละ (%)	จำนวน	ร้อยละ (%)	จำนวน	ร้อยละ (%)	จำนวน	ร้อยละ (%)									
1. ชั้นวิเคราะห์และตั้งเป้าหมาย	0	0	0	0	25	100	7	28	0	0	17	68	0	0	1	4	
2. ชั้นจัดทำแผนพัฒนางาน	0	0	0	0	25	100	7	28	0	0	17	68	0	0	1	4	
3. ชั้นเรียนรู้จากการทำงาน																	
3.1 ชั้นสื่อสารกับตนเอง	1) สื่อสาร	3	12	0	0	22	88	0	0	0	0	22	88	0	0	3	12
	2) สะท้อนคิด	3	12	0	0	22	88	0	0	0	0	22	88	0	0	3	12
	3) สอบทาน	5	20	0	0	20	80	0	0	0	0	22	88	0	0	3	12
	4) ต่อยอด	5	20	0	0	20	80	0	0	0	0	22	88	0	0	3	12
3.2 ชั้นสื่อสารกับเพื่อนร่วม	1) สื่อสาร	5	20	0	0	20	80	0	0	0	0	22	88	0	0	3	12
	2) สะท้อนคิด	5	20	0	0	20	80	0	0	0	0	22	88	0	0	3	12
	3) สอบทาน	5	20	0	0	20	80	0	0	0	0	22	88	0	0	3	12
	4) ต่อยอด	5	20	0	0	20	80	0	0	0	0	22	88	0	0	3	12
3.3 ชั้นสื่อสารกับเด็ก	1) สื่อสาร	0	0	0	0	20	80	5	20	5	20	15	60	0	0	5	20
	2) สะท้อนคิด	3	12	0	0	17	68	5	20	5	20	15	60	0	0	5	20
	3) สอบทาน	5	20	0	0	20	80	5	20	0	0	15	60	0	0	5	20
	4) ต่อยอด	7	28	0	0	18	72	5	20	0	0	15	60	0	0	5	20
3.4 ชั้นสื่อสารกับผู้ปกครองและ	1) สื่อสาร	0	0	0	0	25	100	3	12	0	0	15	60	0	0	7	28
	2) สะท้อนคิด	10	40	3	12	15	60	2	8	0	0	20	80	0	0	0	0
	3) สอบทาน	10	40	3	12	15	60	2	8	0	0	20	80	0	0	0	0
	4) ต่อยอด	10	40	3	12	15	60	2	8	0	0	20	80	0	0	0	0
ชั้นการนำเสนอผลงานและการสื่อสาร	5	20	0	0	20	80	0	0	0	0	15	60	0	0	10	40	

ผู้วิจัยกำหนด ระดับพฤติกรรมการเรียนรู้กำหนด 4 ระดับ ดังนี้ ระดับ 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพได้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้ ระดับ 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้เอง ระดับ 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนหรือต้องได้รับคำแนะนำในการเลือกใช้การเสริมศักยภาพ ระดับ 0 หมายถึง ไม่มีการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยได้ทำการวัดพฤติกรรม 2 รอบ ในสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 12 ของการเรียนตามลำดับ

จากตารางที่ 4.19 การวัดพฤติกรรมการเรียนรู้รอบแรก พบว่า ผู้ดูแลเด็กทุกคน สามารถวิเคราะห์ ในขั้นของการตั้งเป้าหมายและวางแผนพัฒนาได้ ก็ต่อเมื่อได้รับการกระตุ้นหรือได้รับคำแนะนำจากผู้สอน (ระดับ 1) แต่ในการวัดรอบที่สอง พบว่า ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68) สามารถเรียนรู้การทำงานในขั้นตั้งเป้าหมายและการพัฒนาแผนได้ด้วยตัวเอง ยังคงมีเพียงร้อยละ 28 ที่ยังคงต้องรับคำแนะนำจากผู้สอน แสดงถึงพัฒนาการที่ดีขึ้นหลังจากกระบวนการจัดการเรียนรู้

ในขั้นการเรียนรู้จากการทำงานเพื่อพัฒนาการสื่อสาร แบ่งเป็น 4 ขั้น คือ ขั้นสื่อสารกับตัวเอง กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ กับเด็ก และกับผู้ปกครองและชุมชน โดยแต่ละขั้นยังแบ่งเป็นขั้นย่อย 4 ขั้น คือ สื่อสาร สะท้อนคิด สอบทาน และต่อยอด ในการสื่อสารกับตนเองและเพื่อนร่วมวิชาชีพ พบว่า ในรอบแรกผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88-80) มีการสื่อสาร สะท้อนคิด สอบทาน และต่อยอดโดยยังต้องอาศัยคำแนะนำหรือการกระตุ้นจากผู้สอน (ระดับ 1) แต่ในสัปดาห์ที่ 12 ที่มีการวัดครั้งที่สอง ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88) มีการพัฒนาในการสื่อสารกับตนเองและเพื่อนร่วมวิชาชีพ โดยสามารถเลือกช่องทาง วิธีการ เวลา และรูปแบบได้ด้วยตัวเอง (ระดับ 2) และมีถึงร้อยละ 12 ที่พัฒนาถึงขั้นสามารถให้คำแนะนำผู้อื่นได้ (ระดับที่ 3)

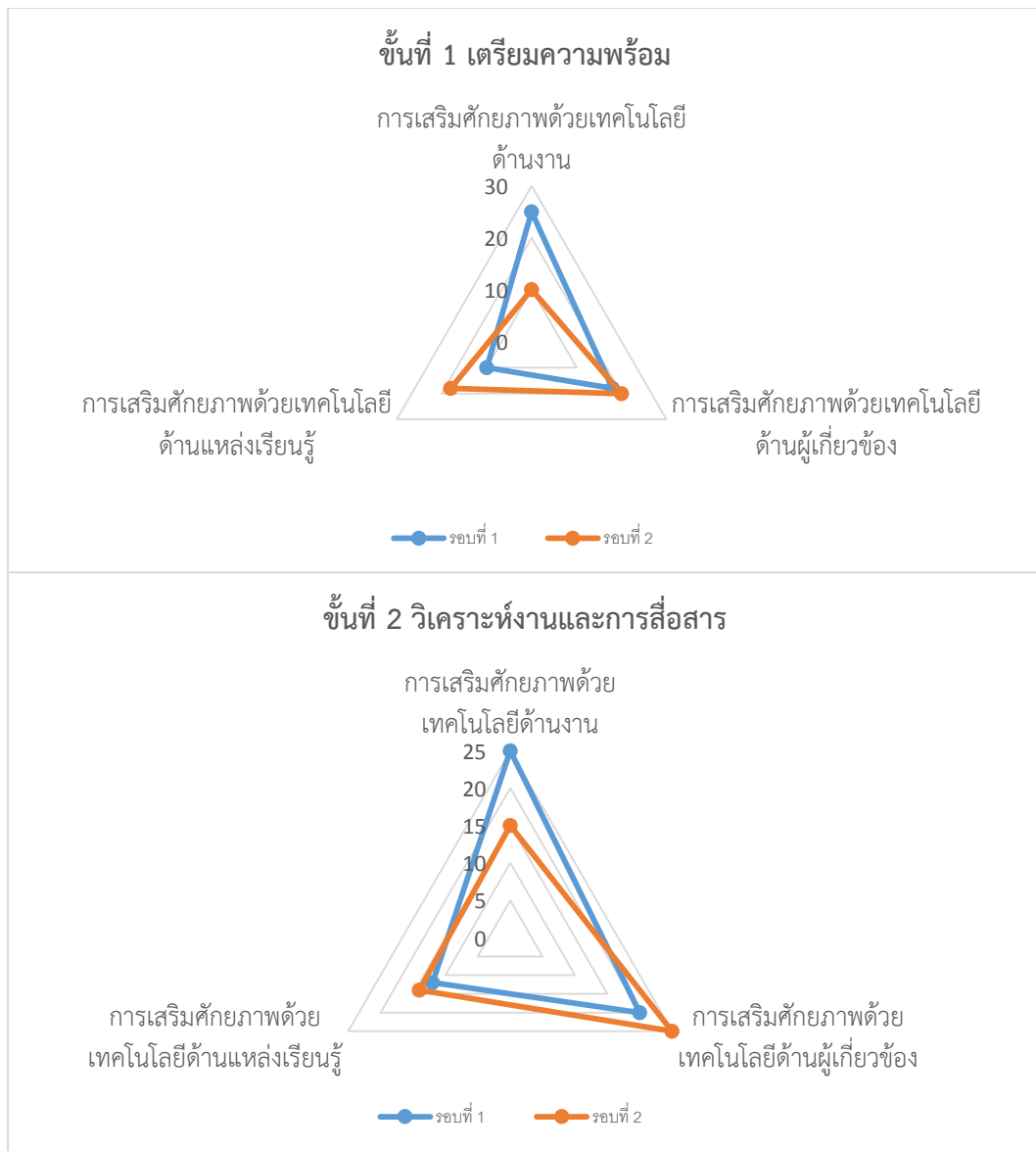
ข้อสังเกต คือ ในการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้รอบแรก ผู้ดูแลเด็กทุกคนแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารกับเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน แต่ผู้ดูแลเด็กทุกคน ยังคงต้องการคำแนะนำในการสื่อสาร ผู้ปกครองและชุมชน และร้อยละ 80 สำหรับการสื่อสารและสอบทานกับเด็ก มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่สามารถสื่อสารและสะท้อนคิดกับเด็กได้ด้วยตัวเอง ประมาณร้อยละ 70 ต้องการคำแนะนำในการสะท้อนคิดและการต่อยอดการสื่อสารกับเด็ก ร้อยละ 60 ต้องการคำแนะนำในการสะท้อนคิด สอบทานและต่อยอดกับผู้ปกครองและชุมชน และประมาณร้อยละ 30, 20 และ 12 ไม่แสดงพฤติกรรมการการต่อยอด สอบทานและสะท้อนคิดกับเด็กตามลำดับ อีกร้อยละ 40 ไม่สามารถสะท้อนคิด สอบทานและต่อยอดกับผู้ปกครองและชุมชนได้

ในการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้รอบที่สอง แสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 60 ของผู้ดูแลเด็กสามารถสื่อสาร สะท้อนคิด สอบทาน และต่อยอดกับเด็กได้ด้วยตัวเอง (ระดับ 2) โดยร้อยละ 20 พัฒนาจนสามารถให้คำแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับการสื่อสารกับเด็กได้ และมีเพียงร้อยละ 20 ที่ยังคงต้องการ

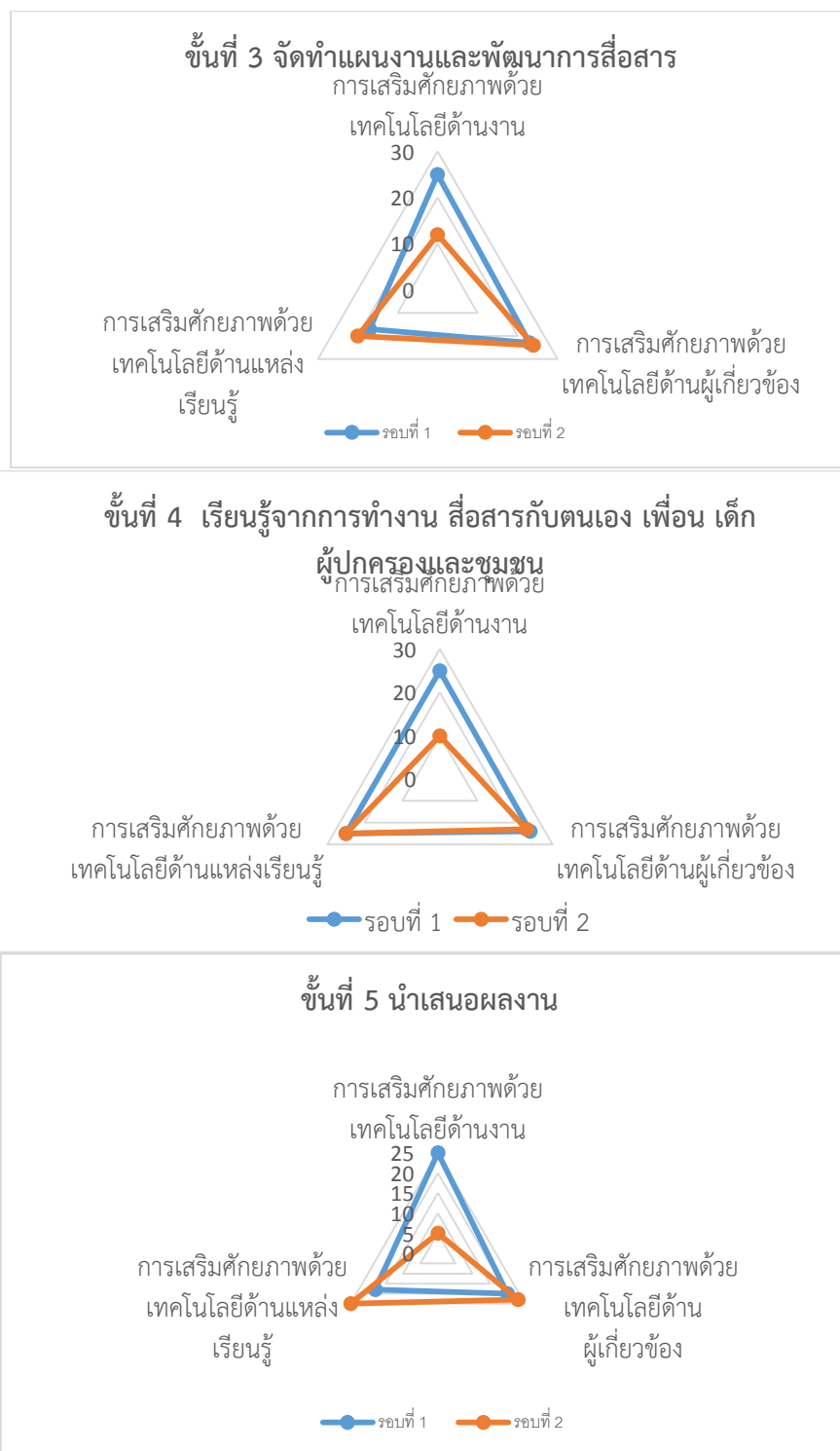
คำแนะนำจากผู้สอนอยู่ ส่วนการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนพัฒนาขึ้น จนผู้ดูแลเด็กถึงประมาณ ร้อยละ 30 สามารถให้คำแนะนำการสื่อสารแก่ผู้อื่นได้ ร้อยละ 60 สามารถเลือกสื่อสารได้ด้วยตัวเอง และถึงร้อยละ 80 สามารถเลือกทำการสะท้อนคิด สอบทานและต่อยอดได้ด้วยตนเอง มีเพียงประมาณร้อยละ 10 ที่ยังคงต้องการคำแนะนำในการสื่อสาร สะท้อนคิด สอบทานและต่อยอด และอีกเพียงประมาณร้อยละ 10 เท่านั้นที่ยังคงไม่มีการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

ในขั้นของการนำเสนอผลงานและการสื่อสาร พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้รอบแรก ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) ยังคงต้องการคำแนะนำจากผู้เรียน อีกทั้งร้อยละ 20 ยังไม่มีพฤติกรรมในการนำเสนอผลงาน แต่ในการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้รอบที่สองภายหลังจากกระบวนการเรียนรู้ ถึงร้อยละ 40 ของผู้ดูแลเด็ก มีพัฒนาการอย่างดีเยี่ยม ถึงขั้นสามารถให้คำแนะนำกับผู้อื่นได้ และที่เหลือร้อยละ 60 สามารถทำการเสนอผลงานได้อย่างอิสระได้ด้วยตัวเอง แสดงถึงประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

แผนภูมิที่ 4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ผู้เกี่ยวข้อง และแหล่งเรียนรู้ รอบที่ 1 และ 2 ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ถึง ขั้นตอนที่ 3

แผนภูมิที่ 4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ผู้เกี่ยวข้อง และแหล่งเรียนรู้ รอบที่ 1 และ 2 ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 3 ถึง ขั้นตอนี่ 5

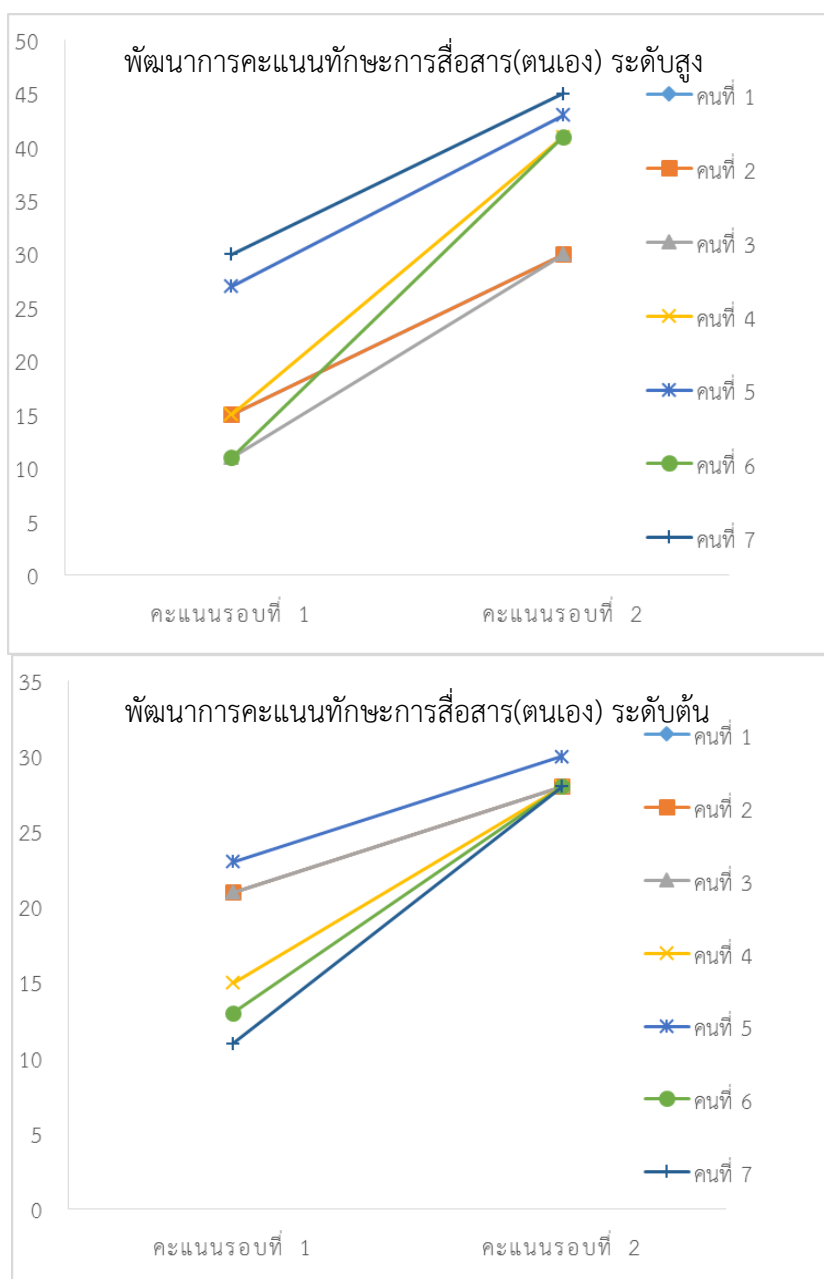
จากแผนภูมิ 4.1 และ 4.2 การเสริมศักยภาพเกิดขึ้นเฉพาะใน ขั้นตอนที่ 1-5 เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ขณะที่ขั้นตอนที่ 6 เป็นขั้นตอนการประเมินผลเพื่อยืนยันว่าระบบทำให้เกิดทักษะการสื่อสาร จึงไม่ได้กำหนดให้มีการเสริมศักยภาพ ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีในรอบที่ 1 ผู้ดูแลเด็กจะใช้เวลาเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน เป็นหลัก ขณะที่ในรอบที่ 2 ผู้ดูแลเด็กจะใช้เวลาเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีด้วยผู้เกี่ยวข้องและแหล่งเรียนรู้มากขึ้น แนวโน้มของการใช้การเสริมศักยภาพด้านแหล่งเรียนรู้มีเพิ่มมากขึ้นและนำไปสู่การขยายประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเริ่มมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดเตรียมไว้ให้

ตารางที่ 4.20 แสดงพัฒนาการของเพิ่มสะสมงานของผู้มีพัฒนาการสูงและกลุ่มพัฒนาการระดับต้น

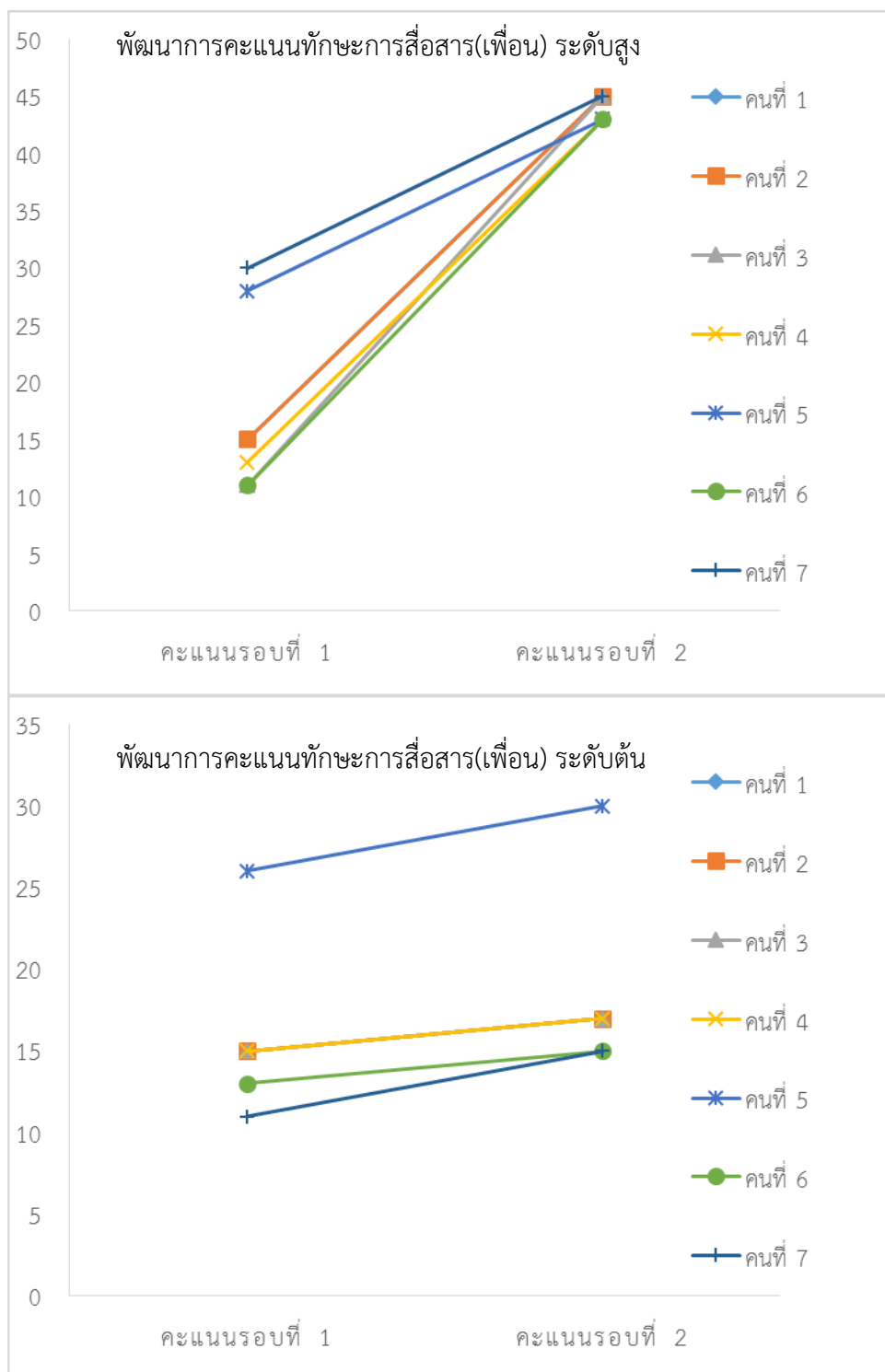
กลุ่ม/คนที่	คะแนนทักษะการสื่อสาร รอบที่ 1			คะแนนทักษะการสื่อสาร รอบที่ 2			คะแนนพัฒนาการ			พัฒนาการ รวม	ระดับ พัฒนาการ
	ตนเอง	เพื่อน	เด็ก	ตนเอง	เพื่อน	เด็ก	ตนเอง	เพื่อน	เด็ก		
กลุ่มสูง											
คนที่ 1	15	15	15	30	45	30	135	50.00	100.00	50.00	62.50
คนที่ 2	15	15	15	30	45	30	135	50.00	100.00	50.00	62.50
คนที่ 3	11	11	11	30	45	30	135	55.88	100.00	55.88	66.91
คนที่ 4	15	13	15	41	43	43	157	86.67	93.75	93.33	81.15
คนที่ 5	27	28	28	43	43	43	172	88.89	88.24	88.24	88.41
คนที่ 6	11	11	13	41	43	43	170	88.24	94.12	93.75	92.54
คนที่ 7	30	30	28	45	45	43	176	100.00	100.00	88.24	93.55
กลุ่มต่ำ											
คนที่ 1	21	15	15	28	17	17	79	29.17	6.67	6.67	6.14
คนที่ 2	21	15	15	28	17	17	79	29.17	6.67	6.67	6.14
คนที่ 3	21	15	15	28	17	17	79	29.17	6.67	6.67	6.14
คนที่ 4	15	15	15	28	17	17	79	43.33	6.67	6.67	10.83
คนที่ 5	23	26	26	30	30	30	111	31.82	21.05	21.05	14.77
คนที่ 6	13	13	13	28	15	15	73	46.88	6.25	6.25	16.41
คนที่ 7	11	11	11	28	15	15	73	50.00	11.76	11.76	20.15

จากตารางที่ 4.20 พบว่า กลุ่มผู้ดูแลเด็กมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เพิ่มขึ้นทุกกลุ่มทั้งกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ โดยคะแนนพัฒนาการของกลุ่มคะแนนสูง อยู่ในช่วงคะแนนพัฒนาการเฉลี่ยระหว่าง 62.50-93.55 แสดงถึงพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารในระดับสูง-สูงมาก ขณะที่กลุ่มคะแนนต่ำมีพัฒนาการเฉลี่ยระหว่าง 6.14-20.15 แสดงถึงการมีพัฒนาการระดับต้น

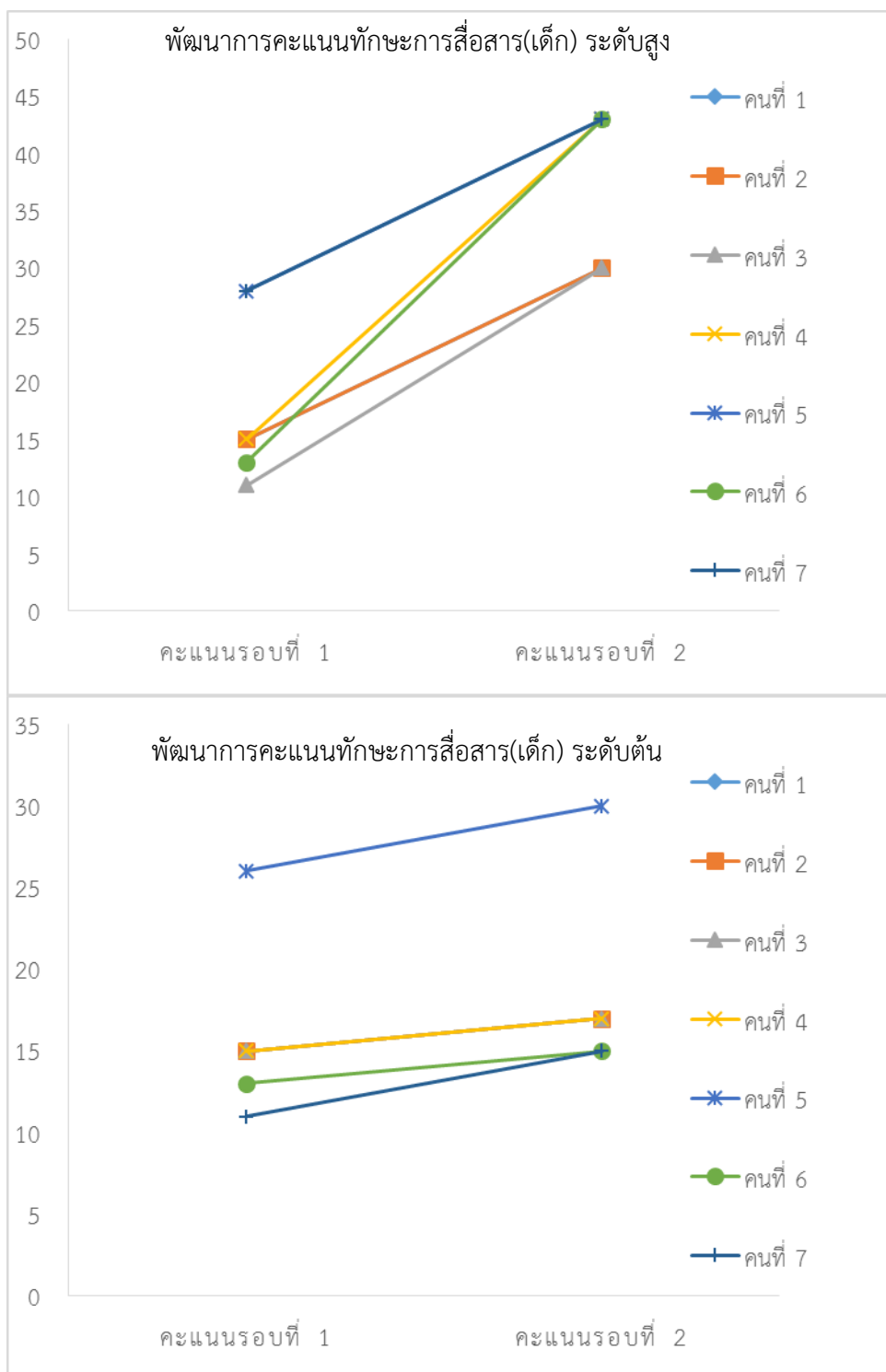

แผนภูมิที่ 4.4 พัฒนาการคะแนนทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กแยกกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับสูง และกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับต้นด้านการสื่อสารกับตนเอง

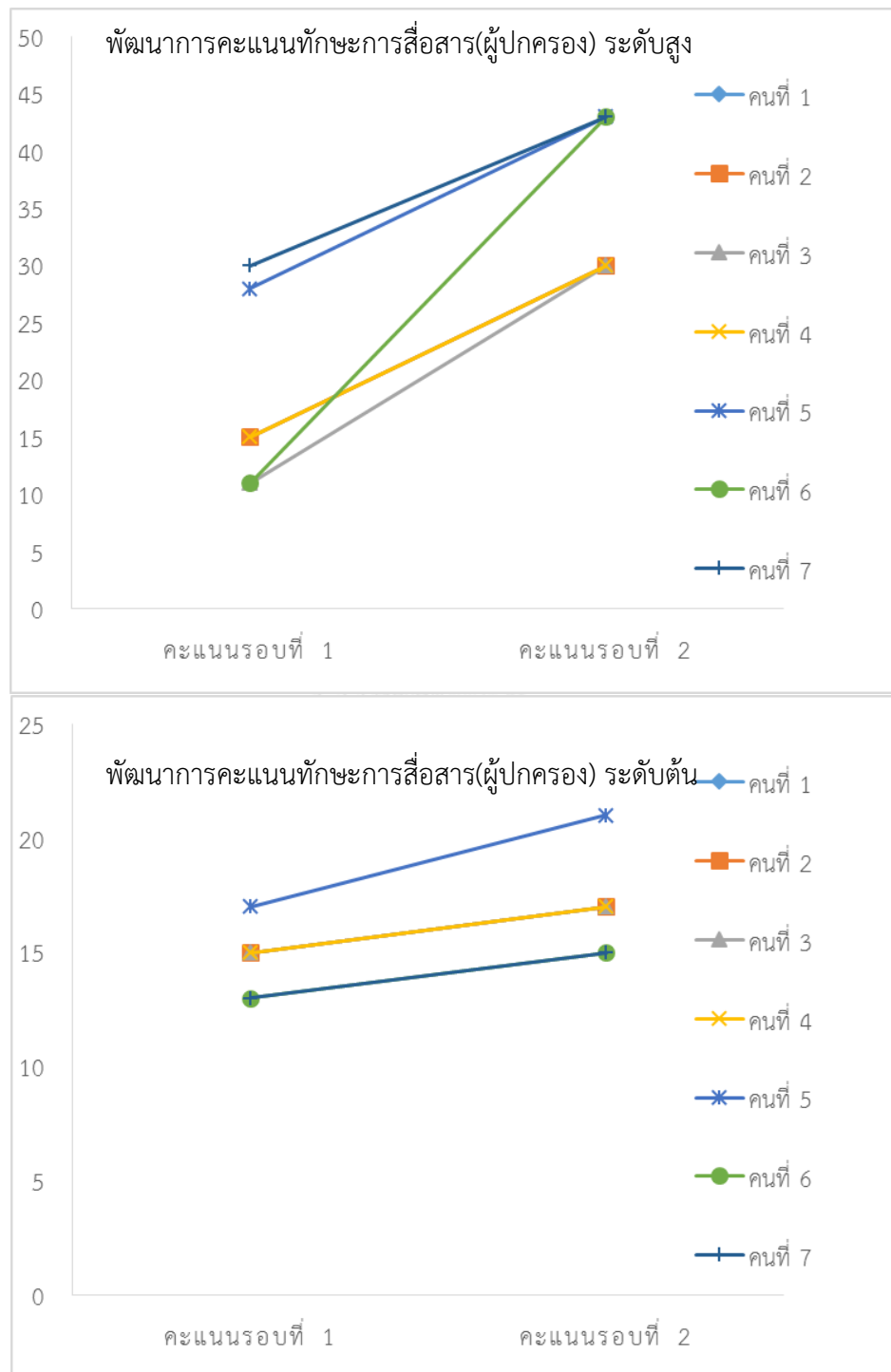

แผนภูมิที่ 4.5 พัฒนาการคะแนนทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กแยกกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับสูง และกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับต้นด้านการสื่อสารกับเพื่อน

แผนภูมิที่ 4.6 พัฒนาการคะแนนทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กแยกกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับสูง และกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับต้นด้านการสื่อสารกับเด็ก

แผนภูมิที่ 4.7 พัฒนาการคะแนนทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กแยกกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับสูง และกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับต้นด้านการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

จากแผนภูมิที่ 4.4-4.7 คะแนนพัฒนาการของกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับสูงและกลุ่มคะแนนพัฒนาการระดับต้นของคะแนนทักษะการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็กและผู้ปกครอง พบว่าผู้ดูแลเด็กมีพัฒนาการสูงขึ้นทั้งสองกลุ่มแต่มีระดับของพัฒนาการที่แตกต่างกันดังจะเห็นได้จากความชันของแผนภูมิเส้น ความชันของแผนภูมิเส้นของกลุ่มที่มีพัฒนาการระดับสูงมีความชันมากกว่าแผนภูมิเส้นของกลุ่มที่มีคะแนนพัฒนาการระดับต้น

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กที่มีคะแนนทักษะการสื่อสารมากที่สุดและกลุ่มผู้ที่มีทักษะการสื่อสารน้อยที่สุด เปรียบเทียบพฤติกรรมสื่อสาร ดังนี้

ตารางที่ 4.21 ตารางเปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่มที่มีคะแนนพัฒนาการทักษะการสื่อสาร มากที่สุดกับผู้ที่มีคะแนนพัฒนาการสื่อสารน้อยที่สุด

กลุ่มที่มีคะแนนทักษะการสื่อสารมากที่สุด	กลุ่มที่มีคะแนนทักษะการสื่อสารน้อยที่สุด
1. การสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ	1. การสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องขาดการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
2. เลือกใช้เครื่องมือสื่อสารที่เหมาะสมกับระดับความสามารถและความพร้อมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2. ขาดการเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตนเอง เลือกใช้ตามเพื่อน
2. มีการสะท้อนคิดและนำผลการสะท้อนคิดมาปรับปรุงการงานและการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ	2. ขาดความสม่ำเสมอในการสะท้อนคิด หรือ มีการสะท้อนคิดแต่ไม่ได้นำผลการสะท้อนคิดมาปรับปรุงการงานและการสื่อสาร
3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและผู้สอนสม่ำเสมอ	3. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและผู้สอนแต่ขาดการทบทวนและปรับปรุงแก้ไข
4. รอบที่ 1 ใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน แต่ในรอบ 2 นิยมใช้เสริมศักยภาพจากแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ รวมถึงการให้คำแนะนำแหล่งเรียนรู้และเครื่องมือสื่อสารนอกเหนือจากเครื่องมือที่จัดเตรียมไว้ในระบบ	4. ใช้การเสริมศักยภาพด้วยงานเป็นหลัก มีพัฒนาการเพิ่มเติมในลักษณะของผู้ใช้ระบบที่ดี คือ สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำจากการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการปฏิบัติงานได้มากขึ้นแต่ยังไม่สามารถทำงานได้อย่างอิสระ และไม่สามารถแนะนำหรือช่วยเหลือผู้อื่นได้
5. การทำงานกลุ่มมีการรับฟังและเสนอความคิดเห็นของตนเองโดยเคารพความคิดของผู้อื่น	5. การทำงานกลุ่มรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นแต่ขาดการนำเสนอความคิดเห็นของตนเอง
6. มีการประเมินผลการสื่อสารกับทุกกลุ่มและการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงงานและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง	6. มีการประเมินผลการสื่อสารกับทุกกลุ่มแต่ขาดการนำผลการประเมินไปใช้

ผลการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มที่ได้คะแนนพัฒนาการทักษะการสื่อสารมากที่สุดและมากที่สุด พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารมากที่สุดมีพฤติกรรมสำคัญ คือ มีการฝึกฝนและสื่อสารผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ การสะท้อนคิดทำให้ได้บททวนกับตัวเอง วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเอง ก่อนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและผู้เชี่ยวชาญ เมื่อทำงานกลุ่มมีการเสนอความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน มีการปรับปรุงการสื่อสารของตนเองจากข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เกี่ยวข้องทุกส่วน ขณะที่กลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารน้อยที่สุด พบว่า มีการฝึกฝนและสื่อสารผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารไม่สม่ำเสมอ ขาดการทบทวนจุดแข็งและจุดอ่อนของการสื่อสาร การทำงานกลุ่มมีทั้งไม่แสดงความคิดเห็น และไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการปรับปรุงการสื่อสารบ้าง แต่ส่วนใหญ่ขาดการทบทวนหรือนำผลการวิเคราะห์ไปพัฒนาต่อยอดการเรียนรู้ เนื่องจากมีปัจจัยแทรกซ้อนเรื่องภาระงานประจำ

ตารางที่ 4.22 ขั้นตอน องค์ประกอบของระบบ ทักษะการสื่อสารและพฤติกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	ทักษะสื่อสาร	ตัวอย่างข้อความ/งาน	พฤติกรรมการเรียนรู้
วิเคราะห์และตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร	งาน,บุคคล, เทคโนโลยี	- วิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร - ตั้งเป้าหมายของงานและทักษะที่พัฒนา	งาน : พัฒนาสื่อ นิทานอิเล็กทรอนิกส์ สื่อสารกับตนเอง : บันทึกพฤติกรรมของเด็กดูพฤติกรรมที่ต้องการส่งเสริมหรือปรับปรุง สื่อการกับเพื่อน : พัฒนานิทานอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน สื่อสารกับเด็ก : นิทานอิเล็กทรอนิกส์ เป้าหมายด้านการศึกษา คือ ทักษะ สื่อสารกับผู้ปกครอง : แพนเพจของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าติ้ว	เลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยงาน คือ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ : การวิเคราะห์งานและกำหนดเป้าหมาย และการเสริมศักยภาพด้วยผู้เกี่ยวข้องเลือกปรึกษากับผู้สอนก่อนตามด้วยปรึกษาหัวหน้างานผ่านสื่อสังคม
จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร	บุคคล, เทคโนโลยี	กำหนดแผนการสื่อสาร	จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร คือ การพัฒนานิทานและสื่อกระบวนการคิดด้านคุณธรรมจริยธรรม	เลือกศึกษาวิธีการจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสารในคู่มืออิเล็กทรอนิกส์ เลือกการเสริมศักยภาพด้วยผู้เกี่ยวข้องเลือกปรึกษากับผู้สอนก่อนตามด้วยปรึกษาหัวหน้างาน

แผนพัฒนางานและการสื่อสาร ด้วยนิทานกระบวนการคิด

Tags: คุณธรรมจริยธรรม, นิทานกระบวนการคิด, แผนพัฒนาตนเอง

Completion date	Title
18 March 2015	-เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอินเทอร์เน็ต ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการทำงานเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
20 March 2015	-เก็บและจัดบันทึกการสัมภาษณ์เทคนิคการสอนแบบต่างๆ
23 March 2015	-ประชุมเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมนิทานคุณธรรม
24 March 2015	-ร่วมกันพัฒนาและจัดทำสื่อและนิทานเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
25 March 2015	-การพูดคุย การสนทนา
25 March 2015	-พูดคุยเกี่ยวกับ การจัดทำนิทานเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
26 March 2015	-การสัมภาษณ์
27 March 2015	-ใช้การตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ

ตารางที่ 4.22 ขั้นตอน องค์ประกอบของระบบ กระบวนการสื่อสาร และพฤติกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	ทักษะการสื่อสาร	ตัวอย่างข้อความ/งาน	พฤติกรรมการเรียนรู้
เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับตนเอง	งาน,บุคคล, เทคโนโลยี, กิจกรรม	รูปแบบการสื่อสารภายในตนเอง (intrapersonal communication) ผู้ดูแลเด็กสื่อสารกับตนเองโดยใช้บล็อกบันทึกพฤติกรรม ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กในห้องบันทึกการเรียนรู้พฤติกรรมของเด็ก ดังนี้ “...วันนี้มีกิจกรรมการรับดาวเด็กดี ด้านความซื่อสัตย์ ใช้กิจกรรมการเล่านิทานเรื่อง “สร้อยของชาวประมง” นิทานเป็นสื่อในการบอกเล่าเรื่องราวที่ทำให้เด็กเข้าใจง่ายและเด็กอาจเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีของชาวประมงที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น การนำนิทานมาเป็นตัวแบบในการแสดงพฤติกรรมต่างๆของตัวละครให้กับเด็กได้เป็นเป็นรูปรธรรมและการมอบรางวัลให้กับเด็กเพื่อเป็นการเสริมแรงให้เด็กได้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี.....”	เลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยงาน คือ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ เรียนรู้วิธีการจัดทำบันทึกใน บันทึกพฤติกรรมของเด็กทั้ง การเขียนและบันทึกภาพใน 1 สัปดาห์ โดยใช้บล็อก กรณีที่มีปัญหาเรื่องระบบอินเทอร์เน็ตใช้การบันทึกในโปรแกรมประมวลผลก่อนนำข้อมูลเข้าระบบในภายหลัง
			การสะท้อนคิด : ขาดการระบุแนวคิดที่จะปรับปรุงหรือต้องการพัฒนาต่อในครั้งต่อไป ต่อยอด : ออกแบบกิจกรรมพัฒนาความซื่อสัตย์ด้วยนิทานที่ปรับจากนิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์	

ตารางที่ 4.22 ขั้นตอน องค์ประกอบของระบบ กระบวนการสื่อสาร และพฤติกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	ทักษะการสื่อสาร	ตัวอย่างข้อความ/งาน	พฤติกรรมการเรียนรู้
เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับเพื่อน	งาน,บุคคล, เทคโนโลยี, กิจกรรม	รูปแบบการสื่อสารแบบกลุ่ม (group communication) ทำงานร่วมกันกับเพื่อน	เรียนรู้ในงาน : จับกลุ่ม 5 คน สนทนาผ่านโปรแกรมสนทนานัดหมายเวลาด้วยปฏิทินกลุ่ม พัฒนานิทานและเลือกเกมการศึกษาในแอปพลิเคชัน การแข่งขัน ข้อมูลโดยใช้กูเกิลเดรฟ์ สะท้อนคิด : สมาชิกกลุ่มมีความสามารถต่างกัน สามารถแบ่งงานเพื่อพัฒนางานได้ สมาชิกในกลุ่ม 1 คนมีการแต่งนิทาน เรียบร้อยแล้วครระยะเวลาทำงานได้มาก จึงได้นำมาปรับทำภาพประกอบ และใบงานสำหรับเด็กเพิ่มเติม ต่อยอด : นำภาพที่เกี่ยวข้องนิทานให้เด็กระบายสีตัวละครแล้วออกมาเล่านิทานต่อจากนิทานที่ครูเล่าและให้นำภาพกิจกรรมไปเล่าให้ผู้ปกครองฟังที่บ้าน	ศึกษาเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยงาน คือ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันในคลังทักษะ การเสริมศักยภาพใช้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันในกลุ่มผ่านโปรแกรมสนทนาและ การศึกษาแหล่งเรียนรู้ และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม สำหรับพัฒนานิทาน สำหรับเด็ก

ตารางที่ 4.22 ขั้นตอน องค์ประกอบของระบบ กระบวนการสื่อสาร และพฤติกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	ทักษะการสื่อสาร	ตัวอย่างข้อความ/งาน	พฤติกรรมการเรียนรู้
เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับเด็ก	งาน,บุคคล, เทคโนโลยี, กิจกรรม	การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเด็ก และปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์	<p>นำนิทานที่พัฒนาขึ้น ใบงานและเกม การศึกษาจากแอปพลิเคชันด้าน การศึกษาที่เลือกโดยมติกกลุ่มไปใช้กับ เด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านทัก หลังการจัดกิจกรรม ประเมินผล ความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อสื่อและ นวัตกรรมสื่อสาร</p> <p>บันทึกสะท้อนความคิดจากการพัฒนานิทาน บันทึกสาระสะท้อนคิดที่เห็นได้จากภาพที่พัฒนานิทาน สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำงาน - ได้เรียนรู้เทคนิคการแต่งนิทานให้เหมาะสมกับเด็ก กลุ่มเป้าหมาย - ได้เรียนรู้เทคนิคการเล่านิทานให้สนุกสนานน่าสนใจ - ได้เรียนรู้เรื่องการนำมิ่งสื่อนิทานและลิ้นชักสื่อชุด ของหนังสือนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย</p>	<p>เลือกใช้การเสริม ศักยภาพด้วยงาน คือคลังทักษะ อิเล็กทรอนิกส์ เรียนรู้วิธีการ เลือกใช้สื่อ อิเล็กทรอนิกส์กับ เด็ก วิธีการตั้ง คำถาม เลือกใช้การ เสริมศักยภาพด้วย ผู้เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอน และ นักวิชาการ ศึกษาผ่านสื่อสังคม</p>
			<p>สะท้อนคิด : เด็กให้ความสนใจกับ นิทานและเกมการศึกษาที่สามารถ ตอบคำถามหลังเล่านิทานได้ แต่ นิทานบางส่วนต้องมาปรับแก้ บางส่วนไม่น่าสนใจ ต้องอัดเสียงเพิ่ม เข้าไปให้น่าสนใจมากขึ้น เกม การศึกษาเด็กให้ความสนใจดี</p> <p>ต่อยอด : นำบันทึกวิดีโอกิจกรรมใน ห้องมาทบทวนในกลุ่ม ทำ ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงงาน</p>	

ตารางที่ 4.22 ขั้นตอน องค์ประกอบของระบบ กระบวนการสื่อสาร และพฤติกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ขั้นตอน	องค์ประกอบ	ทักษะการสื่อสาร	ตัวอย่างข้อความ/งาน	พฤติกรรมการเรียนรู้
เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	งาน,บุคคล, เทคโนโลยี, กิจกรรม	การสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication)	<p>แฟนเพจของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอุทยาราม บ้านตองจางอง แสดงนิทานที่เล่าในห้องและภาพการเล่านิทานของเด็กหลังฟังนิทานจากผู้ดูแลเด็ก</p> <p>เพิ่มผลงานศิลปะเด็กของนักเรียน ส่วนของผลงานที่ผู้ปกครองเลือก</p> 	<p>เลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยงานคือคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์เรียนรู้วิธีการสื่อสารกับผู้ปกครอง</p> <p>การเสริมศักยภาพใช้การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ ตามด้วยการปรึกษาผู้สอนและนักวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผ่านสื่อสังคม</p>
การนำเสนอผลงานและการสื่อสาร	งาน,บุคคล, เทคโนโลยี, ประเมินผล	การประเมินผล การสื่อสาร	<p>นำเสนอผลงานในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เปิดการเผยแพร่ให้กับสมาชิกในกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานและการสื่อสาร</p>	<p>แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและผู้สอนและนักวิชาการศึกษานำผลมาปรับปรุงแผนพัฒนางานและทักษะการสื่อสารในรอบ 2</p>

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการสื่อสาร

1. พฤติกรรมการสื่อสารกับตนเอง พบว่า การสื่อสารกับตนเองใช้รูปแบบการสื่อสารภายในตนเอง ผู้ส่งและผู้รับเป็นคนเดียวกัน ใช้ การสังเกตการณ์ การรับรู้ที่มีต่อสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมเด็ก ด้วยวิธีการเขียนบันทึกหรือบันทึกวิดีโอคลิปบันทึกสิ่งที่สังเกตและความคิดเห็นเพิ่มเติม การสื่อสารกับตนเองในรอบที่ 1 พบว่า ผู้ดูแลเด็กบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็นจากการเรียนรู้พฤติกรรมหรือสภาพแวดล้อม ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะของการรวบรวมข้อมูล ในลักษณะของการเขียนบรรยายสถานการณ์ที่พบ ขาดการวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ บางกรณีข้อความที่บันทึกกล่าวถึงประเด็นหลายประเด็นและไม่สอดคล้องกัน การเลือกใช้ภาพประกอบสามารถเลือกใช้ภาพประกอบได้ดี ความถี่ของการเขียนบันทึกกำหนดให้ทำการบันทึกการเรียนรู้ 1 สัปดาห์ บันทึกการเรียนรู้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 วัน (วันจันทร์ ถึง วันศุกร์) จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60 จำนวน 3-4 ข้อความ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8 จำนวนน้อยกว่า 3 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3 รอบที่ 1 มีการบันทึกบล็อกทั้งหมด 76 ข้อความ จากผู้ดูแลเด็ก 25 คน โดยเฉลี่ยมีการบันทึก 3 ข้อความต่อ 1 คน บันทึกที่พบมีการวิเคราะห์และนำผลที่ได้จากการบันทึกการเรียนรู้ไปเป็นข้อมูลพัฒนางาน จำนวน 12 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 20 การสื่อสารกับตนเองในรอบที่ 2 พบว่า ผู้ดูแลเด็กบันทึกการเรียนรู้ที่แสดงถึงการวิเคราะห์ งานและแสดงความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีปฐมวัยที่สอดคล้องมากขึ้น สามารถต่อยอดกิจกรรมได้ดีขึ้น แสดงถึงการเห็นคุณค่าของประสบการณ์ปฏิบัติงาน เปลี่ยนประสบการณ์เป็นความรู้ เลือกใช้ภาพประกอบได้ดีขึ้น รอบที่ 2 มีการบันทึกบล็อกทั้งหมด 97 ข้อความ บันทึกที่มีการวิเคราะห์และต่อยอดจากบันทึกการเรียนรู้ 50 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 60

2. พฤติกรรมการสื่อสารกับเพื่อน รูปแบบการสื่อสาร การสื่อสารแบบกลุ่มย่อย การสื่อสารใช้ทั้งการสื่อสารแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา โดยการพัฒนางานร่วมกันด้วยกุ๊กกิลดอกส์ กุ๊กกิลโดรฟ์ แอปพลิเคชันไบบอร์ด เกี่ยวข้องกับการแบ่งและมอบหมายงาน รับฟังและเคารพความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม ใช้สื่อสารแบบไม่เป็นทางการด้วยการสื่อสารแบบประสานเวลาในห้องสนทนา พบการใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารกับเพื่อนผสมกับการใช้ภาษาไทยกลาง เช่น “.....กลุ่มหลังห้องเอาจังได้บอกด้วย คือสีได้เอตน่ากัน...” “....เฮ็ดจังได้ละกลุ่มเฮา ...” “...คิดเรื่องไว้เข้าวันเสาร์สีทันปละพิมล...” “เรื่องเกมใครเตรียมข้อมูลมาแล้ว แอร์ส่งมาสีจัดการให้” นอกเหนือจากการทำงานกลุ่มแล้วผู้ดูแลเด็ก สื่อสารกับเพื่อนผ่านเครือข่ายสังคมเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ถูกเลือกใช้ พบว่า จากข้อความที่สื่อสารทั้งหมด 120 ข้อความ ร้อยละ 65 คือ การสื่อสารเกี่ยวกับการเรียน ความสนใจ ร้อยละ 35 คือ การสื่อสารเกี่ยวกับภาระงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสื่อสารที่ได้รับข้อเสนอแนะมาก

ที่สุด คือ การสื่อสารเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนแบบต่างๆ มีให้ข้อเสนอแนะสูงสุดต่อการโพสต์หนึ่งครั้ง อยู่ที่ 18 ข้อความ

ลักษณะของการทำงานร่วมกันที่พบ คือ

1) กลุ่มที่สมาชิกร่วมมือกันทำงานร่วมกัน ทีละหัวข้อ ไม่ได้มีการมอบหมายงานให้คนใดคนหนึ่งอย่างชัดเจน

2) กลุ่มที่มีการมอบหมายงานจากหัวหน้ากลุ่มอย่างชัดเจน สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายเป็นส่วนๆ แล้วนำผลงานมารวมกัน

3) กลุ่มที่สมาชิกไม่ให้ความสนใจกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ใช้วิธีการดึงเอาผลงานของสมาชิกกลุ่มที่ทำมาล่วงหน้า ใส่ชื่อเป็นผลงานของกลุ่ม

3. พฤติกรรมการสื่อสารกับเด็ก รูปแบบการสื่อสาร การสื่อสารกับเด็กเป็นการใช้ปฏิสัมพันธ์กับแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น การใช้กล้องจากเครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตจัดเก็บภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวในการสำรวจสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนโดยรอบ การสำรวจความสนใจของเด็กโดยการจัดเก็บภาพผลงานของเด็กที่เด็กเป็นผู้เลือกด้วยตนเอง สร้างการมีส่วนร่วม การสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเด็กมี 2 ลักษณะ คือ การตั้งคำถาม และการสื่อสารผ่านการเลือกเล่นแอปพลิเคชันด้วยตนเอง การสร้างผลงาน และการสำรวจสิ่งที่อยู่รอบตัวโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำรวจสิ่งที่สนใจหรือแนวคิดของเด็ก ในลักษณะของการถ่ายภาพและสอบถามความสนใจของเด็ก ช่วยกันเล่าเรื่องประกอบภาพ โดยช่วยกันเล่าเรื่อง ให้เด็กได้มีโอกาสบันทึกเสียงช่วยกันเลือกภาพ

4. พฤติกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง รูปแบบการสื่อสาร การสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นกลุ่มที่มีความหลากหลาย แตกต่างกันทั้งด้านอายุ เพศ ภาษาและวัฒนธรรม ในแต่ละครอบครัว ความแตกต่างกันส่งผลต่อการเลือกใช้รูปแบบการสื่อสารกับผู้ปกครอง การสื่อสารผ่านแฟนเพจของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ร้อยละ 25 มีการแสดงการมีส่วนร่วม โดยเฉลี่ยการมีส่วนร่วมอยู่ที่ ใช้การสื่อสารโดยใช้การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งอยู่ในท้องถิ่น ดังนั้นการเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารจึงเป็นการสื่อสารกึ่งทางการ เนื่องจากกลุ่มผู้ปกครองเป็นชาวบ้านในท้องถิ่น พูดภาษาถิ่นแม้กระทั่งการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเลือกใช้ภาษาสื่อสารกับผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กเลือกใช้ภาษากึ่งทางการในการนำเสนอข้อมูล แต่โพสต์ได้ตอบของระหว่างผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง ใช้ทั้งภาษากลางและภาษาถิ่น กลุ่มตัวอย่างในที่นี้อยู่ในเขตพื้นที่ใช้ภาษาลาว ภาษาเขมรและภาษาส่วย บางครั้งผู้ดูแลเด็กต้องสื่อสารโดยใช้ภาษาในระดับเดียวกันส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารเช่นกัน เช่น “คงดีใช้บั๊กคัก” “อะจ๊ะ..เสื่อโอมหลานข่อยจ๋า” “หมุ่นอนกะบ่นอนเนาะ” “แม่่นคัก” “ต้องขอบคุณที่อัปเดตรูปเด็กๆให้ดู แค่นี้ก็บรรเทาความคิดถึงได้ ติดตามกิจกรรมตลอดได้เห็นพัฒนาการของลูกและเรียนรู้วิธีสอนเด็กๆ ด้วย ขอขอบคุณค่ะ” ผู้ดูแลเด็กเป็นคน

ท้องถิ่นมีความเข้าใจบริบทของท้องถิ่น จึงใช้เลือกโพสต์ตอบผู้ปกครองด้วยภาษาท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับเดียวกันกับผู้ปกครอง นอกจากนี้เมื่อพิจารณาข้อความโต้ตอบของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองจะแสดงความเห็นเมื่อมีภาพหรือข้อความเกี่ยวข้องกับเด็กในปกครอง รวมทั้งขอให้มีการแสดงภาพและข้อความที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เช่น “อยากได้รูปน้องโอล์มหล่อซัดๆบ้างจ๊ะคะครู” “ลงรูปน้องไข่มุกให้ดูหน่อยนะจ๊ะ” “แม่น้องเตยบ่อนี้ไปตัดผมตอนไหนนี่” “ตาฮักแท้ลูกชายใหญ่” บางครั้งข้อความแสดงให้เห็นถึงระยะห่างระหว่างผู้ปกครองและเด็ก แต่การสื่อสารช่วยให้เห็นภาพกิจกรรมและบางครั้งเป็นการฝากข้อความถึงเด็กในปกครองของตน

ผู้วิจัยพบว่า ปรากฏการณ์ของการสื่อสารที่เป็นจุดเด่น คือ การสื่อสารที่สอดคล้องต่อเนื่องกัน ตั้งแต่การการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน สิ่งที่แตกต่างกัน คือ รูปแบบของการสื่อสาร ความถี่ และระดับของการสื่อสาร เนื่องจากผู้รับสารเป็นกลุ่มที่แตกต่างกัน สิ่งเหมือนกัน คือ กระบวนการสื่อสารต้องมีการวิเคราะห์ ออกแบบ สื่อสารและประเมินผลการสื่อสารเพื่อให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาได้ การสื่อสารของผู้ดูแลเด็กเป็นการสื่อสารแบบสองทางเสมอ แม้ว่า การสื่อสารกับตนเองดูเหมือนเป็นการสื่อสารทางเดียว แต่การแลกเปลี่ยนบันทึก แผน และความคิดต่างๆ ที่เกิดขึ้น ถูกตรวจสอบติดตามโดยฝ่ายวิชาการ ขณะเดียวกันพบว่ามี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มด้วยกันบ่อยครั้ง

3.4 ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบ

ตารางที่ 4.23 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็ก

ข้อมูล	จำนวน (n=25)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	-	-
หญิง	25	100
รวม	25	100
2. อายุ		
18-30 ปี	2	8
31-40 ปี	10	40
41-50 ปี	12	48
51-60 ปี	1	4
รวม	25	100
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	21	84
ปริญญาตรี	4	16
สูงกว่าปริญญาตรี		
รวม	25	100
4. ประสบการณ์ทำงาน		
1-5 ปี	8	32
6-10 ปี	11	44
11-15 ปี	6	24
16-20 ปี	-	-
21 ปีขึ้นไป	-	-
รวม	25	100

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมดเป็นเพศหญิง ร้อยละ 100 ส่วนมากมีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 48 วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นส่วนมากร้อยละ 84 มีประสบการณ์ทำงานส่วนมากระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 44

ตารางที่ 4.24 ระดับความพึงพอใจของผู้ดูแลเด็ก

รายการ	ความพึงพอใจ (n=25)		
	M	S.D.	ความหมาย
1. ด้านสื่อประกอบกิจกรรม			
1) ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ	4.04	0.87	พึงพอใจมาก
2) กระดานอภิปราย	4.08	0.64	พึงพอใจมาก
3) คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์	4.16	0.74	พึงพอใจมาก
4) คู่มือการใช้งานอิเล็กทรอนิกส์	4.16	0.68	พึงพอใจมาก
5) แพลตฟอร์มเรียนรู้	4.12	0.72	พึงพอใจมาก
6) เครื่องมือสื่อสารกับตนเอง	4.24	0.66	พึงพอใจมาก
7) เครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน	4.20	0.76	พึงพอใจมาก
8) เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก	4.04	0.84	พึงพอใจมาก
9) เครื่องมือสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	4.00	0.70	พึงพอใจมาก
10) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์	4.24	0.66	พึงพอใจมาก
ความพึงพอใจรวมด้านสื่อประกอบ	4.11	0.71	พึงพอใจมาก
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
1) เตรียมความพร้อม	4.16	0.80	พึงพอใจมาก
2) วิเคราะห์งานและการสื่อสาร	4.28	0.61	พึงพอใจมาก
3) จัดทำแผนงานและพัฒนาทักษะการสื่อสาร	4.28	0.61	พึงพอใจมาก
4) เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับตนเองด้วยเครื่องมือสื่อสารกับตนเอง	4.16	0.74	พึงพอใจมาก
5) เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับเพื่อนด้วยเครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน	4.24	0.59	พึงพอใจมาก

ตารางที่ 4.24 ระดับความพึงพอใจของผู้ดูแลเด็ก (ต่อ)

รายการ	ความพึงพอใจ (n=25)		
	M	S.D.	ความหมาย
6) เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับเด็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก	4.20	0.40	พึงพอใจมาก
7) เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนด้วยเครื่องมือสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	4.12	0.66	พึงพอใจมาก
8) นำเสนอผลงาน	4.20	0.78	พึงพอใจมาก
9) ประเมินผล	4.12	0.61	พึงพอใจมาก
10) ระยะเวลาที่ใช้	4.04	0.78	พึงพอใจมาก
รวมด้านกิจกรรม	4.16	0.64	พึงพอใจมาก
ภาพรวม	4.14	0.67	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 4.24 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจภาพรวมระดับมาก ($M = 4.14$, $S.D. = 0.67$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านสื่อประกอบกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.11$, $S.D. = 0.71$) โดยพึงพอใจเกี่ยวกับเครื่องมือสื่อสารกับตนเองและแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด ($M = 4.24$, $S.D. = 0.66$) รองลงมาคือเครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน ($M = 4.20$, $S.D. = 0.76$) คู่มือการใช้งานอิเล็กทรอนิกส์ ($M = 4.16$, $S.D. = 0.68$) คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ ($M = 4.16$, $S.D. = 0.74$) และพึงพอใจน้อยที่สุดคือ เครื่องมือสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ($M = 4.00$, $S.D. = 0.70$) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.16$, $S.D. = 0.64$) โดยพึงพอใจเกี่ยวกับวิเคราะห์งานและการสื่อสาร และจัดทำแผนงานและพัฒนาทักษะการสื่อสารมากที่สุด ($M = 4.28$, $S.D. = 0.61$) รองลงมา คือ เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับเพื่อนด้วยเครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน ($M = 4.24$, $S.D. = 0.59$) เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับเด็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ($M = 4.20$, $S.D. = 0.40$) นำเสนอผลงาน ($M = 4.20$, $S.D. = 0.78$) และพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ระยะเวลาที่ใช้ ($M = 4.04$, $S.D. = 0.78$)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ เพิ่มเติมดังนี้

1. การจัดกิจกรรมและองค์ประกอบรวมถึงเครื่องมือที่เลือกใช้มีความเหมาะสมมาก การเรียนรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้โดยตรง สามารถเรียนไปและพัฒนา งานไปด้วยในเวลาเดียวกันได้
2. การมีคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ทำให้สามารถเข้าไปเรียนรู้และทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วได้ บ่อยครั้งตามที่ต้องการ รวมทั้งสามารถใช้เวลาได้ตามต้องการ และยังสามารถเข้าไปเรียนรู้เพิ่มเติมใน แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิดได้
3. ผลดีในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะของเทคโนโลยีเพื่อสื่อสาร คือ ทำให้การจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมากขึ้น ทั้งการศึกษากับ ตนเอง เพื่อน เด็ก และผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี
4. เพิ่มแนวทางจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก การสื่อสารกับเด็กเครื่องมือสร้างการมี ส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก กระตุ้นความสนใจของเด็กสนใจ ทำให้ตั้งใจ ดู ฟัง และเรียนรู้เนื่องจากเป็นสิ่งใหม่ เด็กตื่นเต้นและเรียนรู้แบบซึมซับได้ดี ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน ตัวอย่างเช่น การสอนภาษาอังกฤษผู้ดูแลเด็กจะมีปัญหาเรื่องการออกเสียง การแก้ปัญหาทำได้โดย การเลือกใช้แอปพลิเคชันด้านภาษาเป็นเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็ก สิ่งที่พบ คือ ภายใน 2 สัปดาห์ เด็กสามารถออกเสียงได้เหมือนกับสื่อต้นฉบับ สำเนียง ดีกว่าผู้สอน
5. การใช้สื่อเทคโนโลยีควรใช้คู่กับประสบการณ์จริงทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น สร้างประสบการณ์สำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้เด็กเกิดทักษะ ที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ประกอบความรู้ โดยให้เด็กได้มี ปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่างๆ ที่อยู่รอบตัว
6. การสื่อสารกับผู้ปกครองทำได้ทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างมากขึ้น ผู้ปกครองบางส่วนเป็นผู้ที่ ทำงานอยู่ต่างจังหวัดหรือต่างประเทศสามารถติดตามกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและกิจกรรมใน ชั้นเรียนได้ชัดเจนและมีส่วนร่วมมากขึ้น
7. ปัญหาหลัก คือ ไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้งานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่บ้าน ทำให้ขาดโอกาส ที่จะศึกษาหาความรู้ การเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่บ้าน ควรให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัย
8. ต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบ ผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กต่อไป และ ควรมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้สำหรับทุกรายวิชาและมีต่อไปสำหรับนักเรียนรุ่นใหม่ๆ

ผลสัมฤทธิ์ของผู้ดูแลเด็กเพิ่มเติม

1. ผลที่ได้จากการเรียนรู้นอกจากการพัฒนาทักษะการสื่อสารตามเงื่อนไขการเรียนรู้แล้ว ผลงานที่ได้ถูกนำไปใช้ประกอบการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา เชื่อมโยงระหว่างงานกับการเรียน ในชั้นเรียน เช่น แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นผลงานจากการเรียน สามารถนำเสนอในลักษณะของผลงานด้านการพัฒนาตนเองของผู้ดูแลเด็กได้ กิจกรรมการเรียนที่ทำให้มีการพัฒนางานสามารถนำไปใช้ประกอบในหมวดของสื่อและนวัตกรรมการศึกษาได้

2. หัวหน้างานให้การยอมรับและสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้เนื่องจากหัวหน้างานเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนรู้ พบว่า บางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหัวหน้างานระบุให้ผู้ดูแลเด็กต้องถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้แต่ละสัปดาห์กับเพื่อนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนางาน ทำให้ผู้ดูแลเด็กเกิดความภาคภูมิใจจากการได้เป็นต้นแบบให้กับเพื่อนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้

ระหว่างทำการวิจัยผู้วิจัย พบปัญหา อุปสรรค และปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยดังนี้

1. ปัญหา คือ ระยะเวลา เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ภาระงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกิจกรรมตามโอกาสและวันสำคัญซึ่งเป็นกิจกรรมนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งไม่ใช่ภาระงานประจำแต่เป็นงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติม เช่น กิจกรรมของหมู่บ้าน กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมกีฬา ทำให้เวลาของการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนพัฒนางานและการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ประกอบกับผู้ดูแลเด็กต้องการระยะเวลาการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การบริหารจัดการเวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

2. อุปสรรค คือ กิจกรรมการเรียนรู้และทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญส่วนใหญ่ให้บริการในระบบออนไลน์บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่บ้านของผู้ดูแลเด็กบางแห่งยังขาดความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ต้องปรับกิจกรรมให้สามารถใช้งานได้ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ นอกจากนี้เครื่องมือสำคัญที่ผู้ดูแลเด็กใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนและเครื่องมือสื่อสารและการเรียนรู้จากการทำงาน คือ เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต ซึ่งจะมีการอัปเดตซอฟต์แวร์อย่างต่อเนื่อง ในระหว่างการทดลองพบว่าการปรับเปลี่ยนเวอร์ชันของระบบปฏิบัติการทำให้หน้าจอที่ปรากฏระหว่างการใช้งานจริงกับคู่มืออิเล็กทรอนิกส์ที่จัดทำไว้ไม่สอดคล้องกัน บางแอปพลิเคชันที่สามารถใช้งานได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายแต่เมื่อมีการอัปเดตต้องเสียค่าใช้จ่าย ผู้วิจัยจึงต้องติดตามและปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์จึงต้องมีลักษณะที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว

3. ความสำเร็จ คือ ผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มได้โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ เนื้อหาของรายวิชาที่สัมพันธ์กับทักษะการสื่อสารที่ต้องการพัฒนาด้วยบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เวลาที่ยืดหยุ่น และการที่ผู้ดูแลเด็กสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง ทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถเรียนรู้อย่างมีความหมายสามารถพัฒนาตนเองและนำไปสู่การพัฒนางาน เมื่อประเมินทักษะการสื่อสารของผู้เรียน พบว่า มีระดับความสามารถสูงขึ้นหลังจากเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี และสามารถนำเสนอการนำไปใช้ต่อยอดในการทำงานได้อย่างน่าสนใจ หัวหน้างานยอมรับการเรียนรู้ในระบบใหม่และให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทั้งด้านอุปกรณ์และระยะเวลาในการเรียนรู้จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ หัวหน้างานบางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสนใจกับการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ โดยกำหนดให้ผู้ดูแลเด็กต้องรายงานกิจกรรมการเรียนรู้โดยตรงกับหัวหน้างานทุกสัปดาห์ รวมทั้งให้ผู้ดูแลเด็กที่เรียนรู้ในระบบถ่ายทอดประสบการณ์ วิธีการเรียนรู้และเป็นต้นแบบให้กับผู้ดูแลเด็กคนอื่นที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดียวกัน ผู้ดูแลเด็กได้นำรายละเอียดทั้งระบบ กลไกและผลงานจากเรียนรู้ไปเป็นหลักฐานส่วนหนึ่งของตรวจประเมินประกันคุณภาพการศึกษาและได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้ตรวจประเมิน

ตอนที่ 4 ผลการรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำผลวิจัยจากบทที่ 4 ส่วนขั้นตอนที่ 1-3 และตัวระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยให้ผู้เชี่ยวชาญรับรองระบบ จำนวน 13 คน โดยใช้แบบสอบถาม 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีแบบมาตราระดับ 5 ตัวเลือก และส่วนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ 13 คน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.25 จำนวนและร้อยละของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูล	จำนวน (n=13)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	6	46
หญิง	7	54
รวม	13	100
2. ตำแหน่งด้านวิชาการ/หรือตำแหน่งบริหาร		
อาจารย์	1	8
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	7	54
รองศาสตราจารย์	3	23
ศาสตราจารย์	0	0
ผู้บริหาร	2	15
รวม	13	100
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาโท	3	23
ปริญญาเอก	10	77
รวม	13	100

ตารางที่ 4.25 จำนวนและร้อยละของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (n=13)	ร้อยละ (%)
4. ผู้เชี่ยวชาญด้าน		
การศึกษาปฐมวัย	4	31
การเรียนรู้จากการทำงาน	4	31
เทคโนโลยีการศึกษา	5	38
รวม	13	100
5. ประสบการณ์ทำงานตามความเชี่ยวชาญ		
5-10 ปี	3	23
11-15 ปี	3	23
16-20 ปี	3	23
20 ปีขึ้นไป	4	31
รวม	13	100

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญรับรองระบบโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54 โดยส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยละ 54 รองลงมา มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ร้อยละ 23 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ร้อยละ 77 คือส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ร้อยละ 38 ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ด้านที่เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่ 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 31

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ

ตารางที่ 4.26 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับองค์ประกอบของระบบ

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
1. งาน	4.71	0.39	เหมาะสมมาก
1.1 งานตามความสามารถของผู้ดูแลเด็ก	4.67	0.49	เหมาะสมมาก
1.2 งานตามตำแหน่งงาน	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
2. กิจกรรม	4.89	4.89	เหมาะสมมาก
2.1 ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2.2 กิจกรรมการเรียนรู้	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2.3 กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
3. บุคคล	4.92	0.15	เหมาะสมมาก
3.1 ผู้สอน	4.91	0.28	เหมาะสมมาก
3.2 พี่เลี้ยงในที่ทำงานหรือหัวหน้างาน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
3.3 ผู้เรียน	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
4. เทคโนโลยี	4.80	0.33	เหมาะสมมาก
4.1 เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหา	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4.1.1 คู่มืออิเล็กทรอนิกส์	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4.1.2 คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4.2 เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร	4.80	0.31	เหมาะสมมาก
4.2.1 เครื่องมือสื่อสารในระบบการเรียนรู้	4.80	0.42	เหมาะสมมาก
1) สื่อสังคม	4.89	0.39	เหมาะสมมาก
2) กระดานอภิปราย	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4.2.2 เครื่องมือพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
1) เครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2) เครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน	4.90	0.32	เหมาะสมมาก
3) เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4) เครื่องมือสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 4.26 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับองค์ประกอบของระบบ (ต่อ)

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
4.3 เทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ อิเล็กทรอนิกส์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
5. การประเมินผล	4.78	0.38	เหมาะสมมาก
5.1 ผลป้อนกลับ	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
5.2 ผลงาน	4.67	0.49	เหมาะสมมาก
5.3 ทักษะ	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
รวม	4.81	0.25	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.26 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงาน พบว่า องค์ประกอบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมเท่ากับ 4.81 อยู่ในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าองค์ประกอบมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ บุคคล มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.92 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 อยู่ในระดับมาก อันดับ 3 คือ เทคโนโลยี สามารถนำไปใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 อยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ได้ โดยมีข้อเสนอแนะประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดดังตารางที่ 4.27 ดังนี้

ตารางที่ 4.27 ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดขององค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
งาน	ระบุรายละเอียดเพิ่มเติมขององค์ประกอบย่อยของงานให้ชัดเจนเพื่อแยกความแตกต่างระหว่างงานตามความสามารถกับ งานตามตำแหน่งงานให้ชัดเจน	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
กิจกรรม	ระบุรายละเอียดของความแตกต่างระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมสร้างความรู้ให้ชัดเจน	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
บุคคล	บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ระบบ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มที่ระบุ แต่ให้ปรับแก้ไข คำที่ใช้เรียกแต่ละบุคคลดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยสามารถนำไปใช้ได้ - พี่เลี้ยงในที่ทำงานหรือหัวหน้างาน ควรเปลี่ยนเป็น ฝ่ายสนับสนุนหรือฝ่ายวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก - ผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญเกรงว่าจะเกิดความสับสนกับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงให้เปลี่ยน ผู้เรียน เป็น ผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา 	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
เทคโนโลยี	เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหาอธิบายรายละเอียดให้ชัดเจนมากขึ้น เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ปรับแก้ไขชื่อของเครื่องมือ คือ <ul style="list-style-type: none"> - เครื่องมือพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก เปลี่ยนจากเครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน (communication and collaboration tools) เป็น เครื่องมือทำงานร่วมกัน (collaboration tools) - เครื่องมือสื่อสารกับผู้ปกครอง เปลี่ยนจาก เครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ (relation tools) เป็น เครื่องมือสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (network tools) และควรระบุให้เป็นเครื่องมือที่สามารถใช้งานได้ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์โดยคำนึงถึงผู้ปกครองที่ไม่มีระบบเครือข่ายด้วย 	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
การประเมินผล	ให้ระบุถึงสิ่งที่เป็นจุดเน้นของการพัฒนาทักษะการสื่อสารซึ่งเป็นจุดเด่นของการประเมินผลของการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการทำงาน ซึ่งการเรียนรู้จากการทำงานจะเน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

จากตารางที่ 4.27 ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของระบบ ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้เพิ่มเติมรายละเอียด องค์ประกอบดำเนินงาน ระบุรายละเอียดเพิ่มเติมของ องค์ประกอบย่อยของงานให้ชัดเจนเพื่อแยกความแตกต่างระหว่างงานตามความสามารถ กับ งานตาม ตำแหน่งงานให้ชัดเจน

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้พิจารณาคำที่ใช้เรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องในระบบให้ชัดเจน เนื่องจาก การในระบบจัดการเรียนรู้ทั้งในสถาบันอุดมศึกษา แบบออนไลน์และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มบุคคลที่ เกี่ยวข้องในระบบมีคำเรียกคล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดความสับสนได้ง่าย ดังนั้น จึงควรเลือกใช้คำที่สื่อ ความหมายที่ตรงประเด็นและแสดงความแตกต่างของแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน องค์ประกอบที่เป็น บุคคล ควรเปลี่ยนจากผู้เรียนเป็นผู้ดูแลเด็ก เลี้ยงในที่ทำงานหรือหัวหน้างาน ควรเปลี่ยนเป็น นักวิชาการศึกษาประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขณะที่การกล่าวถึงที่ทำงานในระบบหมายถึง ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้เพิ่มเติมรายละเอียด องค์ประกอบด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหาอธิบายรายละเอียดให้ชัดเจนมากขึ้น เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ปรับแก้ไขชื่อของเครื่องมือ ดังนี้ เครื่องมือพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก เปลี่ยนจาก เครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน เป็น เครื่องมือทำงานร่วมกัน (collaboration tools) เครื่องมือ สื่อสารกับผู้ปกครอง เปลี่ยนจาก เครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ เป็น เครื่องมือสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (network tools) ควรระบุทั้งเครื่องมือทั้งแบบออนไลน์ และออฟไลน์ให้มีความสำคัญกับผู้ปกครองที่ไม่มีระบบเครือข่าย

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้เพิ่มเติมรายละเอียด องค์ประกอบด้านการประเมิน โดยเน้นให้ระบุ ถึงสิ่งที่เป็นจุดเน้นของการพัฒนาทักษะการสื่อสารซึ่งเป็นจุดเด่นของการประเมินผลของการพัฒนา ทักษะการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการทำงาน ซึ่งการเรียนรู้จากการทำงานจะเน้น กระบวนการมากกว่าผลลัพธ์

ผู้วิจัยดำเนินการปรับแก้ไขภาษาและรายละเอียดขององค์ประกอบตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 4.28 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนย่อย (ชั้นเรียน 3 ชั่วโมง)			
1. ผู้สอนเตรียมความพร้อม ก่อนเข้าชั้นเรียน	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
2. ผู้สอนปรุมนิเทศผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
3. ผู้สอนประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
4. ผู้สอนปรับความรู้พื้นฐานของผู้ดูแลเด็กก่อนเรียน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี			
1. คู่มืออิเล็กทรอนิกส์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2. กระดานอภิปราย	4.25	0.95	เหมาะสม
3. สื่อสังคม	4.83	0.38	เหมาะสมมาก
4. แหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาที่ใช้กิจกรรม 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
รวม	4.77	0.25	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.28 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ พบว่า ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมภาพรวมมีค่าเฉลี่ย มีความเหมาะสมระดับมาก ($M = 4.77$, $S.D. = 0.25$) สามารถนำไปใช้ได้ โดยขั้นตอนที่เหมาะสมมากที่สุด คือ ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของผู้สอนก่อนเข้าชั้นเรียน ($M = 5.00$, $S.D. = 0.00$) รองลงมา คือ ขั้นตอนการปรุมนิเทศผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ($M = 4.92$, $S.D. = 0.29$) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ สื่อสังคม ($M = 4.83$, $S.D. = 0.38$) ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับขั้นตอนนี้ เป็นเงื่อนไขของการใช้ระบบ เพราะการเตรียมความพร้อมเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ ไม่ใช่ ขั้นตอนของระบบ

ตารางที่ 4.29 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร

รายการ	ระดับความเหมาะสม		
	(n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนย่อย (ชั้นเรียน 1 ชั่วโมง 30 นาที)			
1. ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์งาน	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
2. ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
3. ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์การสื่อสาร	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4. ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์ความสามารถในงานและการสื่อสาร ของตนเอง	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
5. ผู้ดูแลเด็กตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี			
1. คู่มืออิเล็กทรอนิกส์	4.91	0.28	เหมาะสมมาก
2. กระดานอภิปราย	4.67	0.49	เหมาะสมมาก
3. สื่อสังคม	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
4. แหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง	4.67	0.49	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาที่ใช้กิจกรรม 1 ชั่วโมง 30 นาที ต่อสัปดาห์	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.77	0.51	เหมาะสมมาก
รวม	4.78	0.28	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.29 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานพบว่า ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสารมีความเหมาะสมระดับมาก ($M = 4.78$, $S.D. = 0.28$) สามารถนำไปใช้ได้ ขั้นตอนย่อยที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมมากที่สุด คือ การวิเคราะห์งาน ($M = 5.00$, $S.D. = 0.00$) รองลงมา คือ การตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร ($M = 4.92$, $S.D. = 0.29$) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่สุด คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ ($M = 4.91$, $S.D. = 0.28$)

ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับลำดับของขั้นตอนการเรียนรู้ใหม่ดังนี้ ตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร วิเคราะห์งาน วิเคราะห์เนื้อหารายวิชา วิเคราะห์การสื่อสาร วิเคราะห์ความสามารถในงานและการสื่อสารของตนเอง และทบทวนเป้าหมายกับช่องว่างที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์เพื่อวางแผนพัฒนาตนเอง

ตารางที่ 4.30 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนพัฒนางาน และการสื่อสาร

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนย่อย (ชั้นเรียน 1 ชั่วโมง 30 นาที)			
1. ผู้ดูแลเด็กจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2. ผู้ดูแลเด็กเสนอแผนพัฒนางานและการสื่อสารกับผู้สอน และพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
3. สรุปเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก ผู้สอนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี			
1. คู่มืออิเล็กทรอนิกส์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2. กระดานอภิปราย	4.33	0.99	เหมาะสม
3. สื่อสังคม	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
4. แหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
5. ฐานข้อมูลออนไลน์	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาที่ใช้กิจกรรม 1 ชั่วโมง 30 นาที ต่อสัปดาห์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
รวม	4.77	0.27	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.30 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงาน พบว่า ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสารมีความเหมาะสมระดับมาก ($M = 4.77$, $S.D. = 0.27$) สามารถนำไปใช้ได้ โดยขั้นตอนย่อยที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การเสนอแผนพัฒนางานและการสื่อสารกับผู้สอนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน ($M = 4.92$, $S.D. = 0.29$) สามารถนำไปใช้ได้ การเสริมศักยภาพที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ และ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ สื่อสังคม ($M = 4.83$, $S.D. = 0.39$)

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้พิจารณาระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ในลักษณะที่ยืดหยุ่น เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ที่กำหนดในระบบเป็นการกำหนดจากการหาค่าเฉลี่ยของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่เนื่องจากผู้ดูแลเด็กมีความแตกต่างกันทั้งบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ทำงาน ขณะที่ขั้นตอนของการวางแผนพัฒนางานและการสื่อสารเป็นขั้นตอนสำคัญ ผู้ดูแลเด็กใช้แผนพัฒนางานและการสื่อสารเป็นทั้งกรอบการเรียนรู้และติดตามการพัฒนาการดำเนินงาน

และการสื่อสาร ดังนั้นเวลาที่กำหนดไว้ 1 ชั่วโมง 30 นาที อาจไม่เพียงพอสำหรับ ผู้ดูแลเด็กบางคน ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ระบุว่าการพิจารณาระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนให้ยืดหยุ่นตามสถานการณ์และบริบทของผู้ดูแลเด็กแต่ละคน โดยระบุไว้ในแนวทางการนำระบบไปใช้งานและควรระบุให้ชัดเจนที่ตัวรูปแบบ

ตารางที่ 4.31 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับตนเอง

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนย่อย			
1. สื่อสารกับตนเอง (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 ชั่วโมง 30 นาที)	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
1) สังเกตพฤติกรรมสำคัญของเด็กและสภาพการณ์ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สืบค้นและแหล่งเรียนรู้	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
3) บันทึกสิ่งที่เรียนรู้ด้วยเครื่องมือสื่อสารกับตนเอง	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2. สะท้อนคิด (ออนไลน์ 30 นาที)	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
1) สะท้อนคิดระดับตนเอง	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
3. สอบทาน (ออนไลน์ 30 นาที)	4.77	0.41	เหมาะสมมาก
1) ทบทวนข้อเสนอแนะ	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
2) พิจารณาปรับปรุงงานและการสื่อสาร	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมาย	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4. ต่อยอดการเรียนรู้ (ออนไลน์ 30 นาที)	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางาน	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี			
1. คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
2. กระดานอภิปราย	4.33	0.99	เหมาะสม
3. สื่อสังคม	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4. เทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ วิกิโอออนดีมานด์	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
5. ฐานข้อมูลออนไลน์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาที่ใช้กิจกรรม 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
กิจกรรมในที่ทำงานและกิจกรรมออนไลน์	4.67	0.49	เหมาะสมมาก
รวม	4.80	0.28	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.31 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ พบว่า ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานด้วยการสื่อสารกับตนเองมีความเหมาะสมระดับมาก ($M = 4.80$, $S.D. = 0.28$) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานด้วยการสื่อสารกับตนเอง มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ โดยขั้นตอนย่อยที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การสะท้อนคิดจากการสื่อสาร ($M = 4.92$, $S.D. = 0.29$) รองลงมา คือ การสื่อสารกับตนเอง ($M = 4.83$, $S.D. = 0.39$) การเสริมศักยภาพที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ ($M = 4.92$, $S.D. = 0.29$)

ตารางที่ 4.32 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน :
สื่อสารกับเพื่อน

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนย่อย			
1. สื่อสารกับเพื่อน (ออนไลน์ 1 ชั่วโมง 30 นาที)	4.78	0.40	เหมาะสมมาก
1) แบ่งกลุ่มผู้ดูแลเด็กตามภาระงานที่เหมือนกัน กลุ่มละ 3-7 คน	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
2) สำนวความเชี่ยวชาญและมอบหมายหน้าที่ของสมาชิก	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
3) กำหนดนัดหมาย วัน เวลาและประเด็นที่สมาชิกกลุ่มจะ ประชุมและทำงานร่วมกัน	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4) แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
5) ผลิตผลงานร่วมกัน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2. สะท้อนคิด (ออนไลน์ 30 นาที)	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
1) สะท้อนคิดระดับตนเอง	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
3. สอบทาน (ออนไลน์ 30 นาที)	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
1) ทบทวนข้อเสนอแนะ	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2) พิจารณาปรับปรุงงาน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมาย	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
4. ต่อยอดการเรียนรู้ (ออนไลน์ 30 นาที)	4.91	0.29	เหมาะสมมาก
1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค	4.91	0.29	เหมาะสมมาก
2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้	4.91	0.29	เหมาะสมมาก
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี			
1. คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์	4.91	0.29	เหมาะสมมาก
2. กระดานอภิปราย	4.33	0.98	เหมาะสม
3. สื่อสังคม	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
4. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ วิกิโอออนดีมานด์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
5. ฐานข้อมูลออนไลน์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาที่ใช้กิจกรรม 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
กิจกรรมในทำงานและกิจกรรมออนไลน์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
รวม	4.82	0.28	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.32 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ พบว่า ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานด้วยการสื่อสารกับเพื่อนมีความเหมาะสมระดับมาก ($M = 4.82$, $S.D. = 0.28$) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานด้วยการสื่อสารกับเพื่อนมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ โดยขั้นตอนย่อยที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การสะท้อนคิดจากการสื่อสาร ($M = 5.00$, $S.D. = 0.00$) รองลงมา คือ การสอบถาม ($M = 4.83$, $S.D. = 0.39$) การเสริมศักยภาพที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ ($M = 4.91$, $S.D. = 0.29$)

ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับ ข้อความจาก การแบ่งกลุ่มผู้ดูแลเด็กตามภาระงานที่เหมือนกัน เป็น แบ่งกลุ่มผู้ดูแลเด็กตามความสนใจ ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนการเขียนระบุเครื่องมือสื่อสารในระบบและตรวจสอบคล้องกับองค์ประกอบที่ระบุไว้โดยไม่ต้องระบุชื่อเฉพาะของเครื่องมือให้ระบุเป็นประเภทของเครื่องมือ

ตารางที่ 4.33 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับเด็ก

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนย่อย			
1. สื่อสารกับเด็ก (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 15--30 นาที)	4.83	0.33	เหมาะสมมาก
1) จัดประสบการณ์สำหรับเด็ก	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
2) สังเกตพฤติกรรมของเด็กและประเมินผลการเรียนรู้	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
3) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สืบค้นและบันทึกแหล่งเรียนรู้	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
2. สะท้อนคิด (ออนไลน์ 30 นาที)	4.88	0.31	เหมาะสมมาก
1) สะท้อนคิดระดับตนเอง	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
3. สอบถาม (ออนไลน์ 30 นาที)	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
1) ทบทวนข้อเสนอแนะ	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2) พิจารณาปรับปรุงงาน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมาย	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
4. ต่อยอดการเรียนรู้ (ออนไลน์ 30 นาที)	4.83	0.39	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 4.33 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน: สื่อสารกับเด็ก (ต่อ)

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสาร	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางาน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี			
1. คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
2. กระดานอภิปราย	4.25	0.97	มาก
3. สื่อสังคม	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
4. แหล่งเรียนรู้ วิดีโอออนไลน์	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
5. ฐานข้อมูลออนไลน์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาที่ใช้กิจกรรม 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
กิจกรรมในที่ทำงานและกิจกรรมออนไลน์	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
รวม	4.81	0.27	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.33 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ พบว่า ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานด้วยการสื่อสารกับเด็กมีความเหมาะสมมากที่สุด ($M = 4.81$, $S.D. = 0.27$) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานด้วยการสื่อสารกับเด็กมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ โดยขั้นตอนย่อยที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การสะท้อนคิด ($M = 4.88$, $S.D. = 0.31$) รองลงมา คือ การสื่อสารกับเด็ก ($M = 4.83$, $S.D. = 0.33$) การสอบถาม และต่อยอดการเรียนรู้ ($M = 4.83$, $S.D. = 0.39$) การเสริมศักยภาพที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ ($M = 4.92$, $S.D. = 0.29$)

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ขยายความเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในช่วงการเรียนรู้แบบออนไลน์ ควรระบุเพิ่มเติมว่าไม่ใช่เวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์สอน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แม้ว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสารในงานวิจัยจะใช้เวลาเรียนรู้จากการทำงานเป็นแนวคิดหลักแต่ต้องระวังเรื่องการใช้เวลาในที่ทำงาน เนื่องจาก ผู้ดูแลเด็กต้องให้ความสนใจกับการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสำคัญ ช่วงของการเรียนรู้แบบออนไลน์จึงควรเป็นช่วงเวลาที่นอกเหนือเวลาทำงาน กิจกรรมส่วนของการเรียนรู้จากการทำงานจึงเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติที่เป็นภาระงานปกติไม่

เบียดเบียนเวลาของการดูแลเด็ก ดังนั้นการสะท้อนคิดหากต้องทำในที่ทำงานควรเป็นการจดบันทึกย่ออย่างรวดเร็วแล้วใช้เวลาของการเรียนรู้แบบออนไลน์ให้ได้ใจความครบถ้วน เช่นเดียวกับการทบทวนการต่อยอดควรเป็นการเรียนรู้ในแบบออนไลน์และนอกเหนือเวลาทำงาน และเสนอแนะเพิ่มเติมให้ผู้วิจัยระบุเครื่องมือสื่อสารในระบบให้สอดคล้องกับองค์ประกอบ

ตารางที่ 4.34 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน : สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนย่อย (ออนไลน์ 1 ชั่วโมง 30 นาที)			
1. สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน			เหมาะสมมาก
1) เลือกใช้สารและช่องทางการสื่อสารกับผู้ปกครอง	4.83	0.39	
2) ปรับระดับการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบทของผู้ปกครองและชุมชน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
3) สร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
4) รวบรวมข้อมูลที่เป็นผลป้อนกลับจากผู้ปกครองและชุมชน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2. สะท้อนคิด (ออนไลน์ 30 นาที)	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
1) สะท้อนคิดกับตนเอง (ทบทวนสิ่งที่บันทึก)	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
3. สอบทาน (ออนไลน์ 30 นาที)	4.83	0.58	เหมาะสมมาก
1) ทบทวนข้อเสนอแนะ	4.83	0.58	เหมาะสมมาก
2) พิจารณาปรับปรุงงาน	4.83	0.58	เหมาะสมมาก
3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมาย	4.83	0.58	เหมาะสมมาก
4. ต่อยอดการเรียนรู้ (ออนไลน์ 30 นาที)	4.75	0.50	เหมาะสมมาก
1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสาร	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางาน	4.67	0.65	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 4.34 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน : สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน (ต่อ)

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี			
1. คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
2. กระดานอภิปราย	4.25	1.22	เหมาะสม
3. สื่อสังคม	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
4. แหล่งเรียนรู้ วิกิโอออนดีมานด์	4.67	0.89	เหมาะสมมาก
5. ฐานข้อมูลออนไลน์	4.67	0.89	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาที่ใช้กิจกรรม 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
กิจกรรมในที่ทำงานและกิจกรรมออนไลน์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
รวม	4.76	0.46	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.34 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ พบว่า ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานด้วยสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนมีความเหมาะสมมาก ($M = 4.76$, $S.D. = 0.46$) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงานด้วยสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ โดยขั้นตอนย่อยที่เหมาะสมมากที่สุดคือ การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ($M = 4.83$, $S.D. = 0.39$) การเสริมศักยภาพที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ สื่อสังคม ($M = 4.92$, $S.D. = 0.29$) ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะเพิ่มเติมให้ผู้วิจัยระบุเครื่องมือสื่อสารในระบบและควรสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ระบุไว้

ตารางที่ 4.35 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานและการสื่อสาร

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนย่อย (ออนไลน์ 3 ชั่วโมง)			
1. คัดเลือกผลงานเพื่อนำเสนอในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
2. เผยแพร่ ผลงานและวิธีการสื่อสาร	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
3. แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ผู้สอนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
4. ติดตามและปรับปรุงผลงานตามข้อเสนอแนะ	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี			
1. คู่มืออิเล็กทรอนิกส์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2. กระดานอภิปราย	4.33	0.98	เหมาะสม
3. สื่อสังคม	4.75	0.45	เหมาะสมมาก
4. แหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง	4.91	0.29	เหมาะสมมาก
5. ฐานข้อมูลออนไลน์	4.80	0.42	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาที่ใช้กิจกรรม 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
รวม	4.81	0.29	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.35 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงาน พบว่า ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานและการสื่อสารในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก ($M = 4.81$, $S.D. = 0.29$) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานและการสื่อสาร มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ โดยการเสริมศักยภาพที่เหมาะสมมากที่สุด คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ($M = 4.91$, $S.D. = 0.29$)

ตารางที่ 4.36 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมสำหรับ ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลงานและทักษะการสื่อสาร

รายการ	ระดับความเหมาะสม (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ขั้นตอนย่อย			
1. ผู้ดูแลเด็กประเมินทักษะการสื่อสารโดยใช้แบบประเมินตนเอง	4.83	0.39	เหมาะสมมาก
2. พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก	4.92	0.29	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์	5.00	0.00	เหมาะสมมาก
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.83	0.23	เหมาะสมมาก
รวม	4.89	0.23	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 4.36 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานพบว่า ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลงานและทักษะการสื่อสารภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ($M = 4.89$, $S.D. = 0.23$) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลงานและทักษะการสื่อสารมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ตัดขั้นประเมินผล ออกจากขั้นตอนในระบบ เพราะเป็นขั้นตอนเป็นส่วนของงานวิจัย การประเมินผลเกิดขึ้นทุกขั้นตอนด้วยการประเมินผลป้อนกลับของแต่ละขั้นตอน การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและการประเมินผลจากแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งระบุไว้อย่างชัดเจนในขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานเรียบร้อยแล้ว

ตารางที่ 4.37 ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของขั้นตอนของระบบฯ

ขั้นตอน	ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม	ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับเป็นเงื่อนไขของการใช้ระบบ เพราะการเตรียมความพร้อมเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เพื่อรับรองระบบ ไม่ใช่ ขั้นตอนของระบบ	แก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร	ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับลำดับของขั้นตอนการเรียนรู้ใหม่ดังนี้ ตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร วิเคราะห์งาน วิเคราะห์เนื้อหารายวิชา วิเคราะห์การสื่อสาร วิเคราะห์ความสามารถในงานและการสื่อสารของตนเอง และทบทวนเป้าหมายกับช่องว่างที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์เพื่อวางแผนพัฒนาตนเอง	ไม่มีแก้ไข
ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร	ไม่มีแก้ไข	ไม่มีแก้ไข
ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน	- ลักษณะการสื่อสารที่แตกต่างกันทั้ง 4 แบบ ผู้วิจัยได้กำหนดชื่อและลักษณะของเครื่องมือไว้ในงานวิจัยแล้ว ดังนั้นการกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้จึงควรสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ระบุไว้ - ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับการแบ่งกลุ่มผู้ดูแลเด็กตามภาระงานที่เหมือนกัน เป็น แบ่งกลุ่มผู้ดูแลเด็กตามความสนใจ	แก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน	ไม่มีแก้ไข	ไม่มีแก้ไข
ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล	ผู้เชี่ยวชาญเสนอตัดขั้นประเมินผล ออกจากขั้นตอนในระบบ เพราะเป็นขั้นตอนเป็นส่วนองงานวิจัย การประเมินผลเกิดขึ้นทุกขั้นตอนด้วยการประเมินผลป้อนกลับของแต่ละขั้นตอน การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและการประเมินผลจากแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งระบุไว้อย่างชัดเจนในขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานเรียบร้อยแล้ว	แก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 4.37 ประเด็นการปรับแก้ภาษาและรายละเอียดของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี (ต่อ)

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี	ข้อเสนอแนะ	การดำเนินการ
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ด้านงาน	ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้เปลี่ยนเป็น “การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการ ปฏิบัติงาน” โดยระบุรายละเอียดของการ เสริมศักยภาพให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นทั้งด้าน กระบวนการ และ ด้านข้อมูล	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ด้านผู้เกี่ยวข้อง	ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้เปลี่ยนเป็น “การเสริมศักยภาพด้านการสื่อสาร” และ ควรระบุเป็นการสื่อสารผ่านสื่อสังคม เน้น ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระยะไกล สำหรับ ประเด็นมีความอ่อนไหวทางวิชาการ หรือ ต้องการตรวจสอบความถูกต้องก่อนเผยแพร่ ให้เลือกใช้คุณลักษณะของสื่อสังคมใน ลักษณะของกลุ่มปิดและต้องมีการกำหนด กฎ กติกาและมารยาทของการใช้งานในคู่มือ อิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ด้านแหล่งเรียนรู้	การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ควรรมา จากแหล่งเรียนรู้แบบเปิดที่มีอยู่ทั่วไปบน อินเทอร์เน็ต เช่น ทรัพยากรการเรียนรู้แบบ เปิดซึ่งปัจจุบันอยู่บนคลาวด์ และมีแนวโน้ม ของข้อมูลออนไลน์มากขึ้น	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

จากตารางที่ 4.37 ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ปรับแก้ไขภาษาขั้นตอนของระบบและจากสัมภาษณ์
ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบ ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าการเตรียมความพร้อมเป็นบทบาทหลักของผู้สอนควรเปลี่ยนเป็น
เงื่อนไขการใช้ระบบ ส่วนขั้นตอนการประเมินผู้วิจัยกำหนดแทรกไว้ทุกขั้นตอนด้วยการประเมิน
แผนพัฒนางานและการสื่อสาร และการประเมินผลด้วยผลป้อนกลับทุกขั้นตอน นอกจากนี้ยังมี
ขั้นตอนเผยแพร่ ระบุให้มีการประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้วดังนั้น ให้ยุบรวม
ขั้นตอนนำเสนอผลงาน เข้ากับขั้นตอนการประเมินผลทักษะการสื่อสาร

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการนำเสนอระบบในรูปแบบของภาพกุญแจสอดคล้องกับคำกล่าว
เกี่ยวกับความสำคัญของการสื่อสารที่ระบุว่า การสื่อสารเป็นทักษะสำคัญสำหรับทุกงาน
“Communication is a key” โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของรูปภาพ ดังนี้

เน้นกรอบร่างที่เป็นตัวกุญแจให้มีความหนาแน่นกว่ารายละเอียดส่วนอื่นประมาณ 2-3 เท่าและควรระบุชื่อระบบ จะทำให้มองเห็นเป็นรูปกุญแจตามความตั้งใจของผู้วิจัย การปรับชื่อขั้นตอนของระบบให้เป็นตัวย่อที่สอดคล้องกับคำว่า “KEYS” จะทำให้จดจำระบบได้ง่าย

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้พิจารณาระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ในลักษณะที่ยืดหยุ่น เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ที่กำหนดในระบบเป็นการกำหนดจากการหาค่าเฉลี่ยของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่เนื่องจากผู้ดูแลเด็กมีความแตกต่างกันทั้งบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ทำงาน ขณะที่ขั้นตอนของการวางแผนพัฒนางานและการสื่อสารเป็นขั้นตอนสำคัญ ผู้ดูแลเด็กใช้แผนพัฒนางานและการสื่อสารเป็นทั้งกรอบการเรียนรู้และติดตามการพัฒนาการดำเนินงานและการสื่อสาร ดังนั้นเวลาที่กำหนดไว้ 1 ชั่วโมง 30 นาที อาจไม่เพียงพอสำหรับ ผู้ดูแลเด็กบางคน ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ระบุว่าการพิจารณาระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนให้ยืดหยุ่นตามสถานการณ์และบริบทของผู้ดูแลเด็กแต่ละคน โดยระบุไว้ในแนวทางการนำระบบไปใช้งานและควรระบุให้ชัดเจนที่ตัวรูประบบ

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ขยายความเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในช่วงการเรียนรู้แบบออนไลน์ ควรระบุเพิ่มเติมว่าไม่ใช่เวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์สอน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แม้ว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสารในงานวิจัยจะใช้การเรียนรู้จากการทำงานเป็นแนวคิดหลักแต่ต้องระวังเรื่องการใช้เวลาในที่ทำงาน เนื่องจาก ผู้ดูแลเด็กต้องให้ความสนใจกับการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสำคัญ ช่วงของการเรียนรู้แบบออนไลน์จึงควรเป็นช่วงเวลาที่นอกเหนือเวลาทำงาน กิจกรรมส่วนของการเรียนรู้จากการทำงานจึงเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติที่เป็นภาระงานปกติไม่เบียดเบียนเวลาของการดูแลเด็ก ดังนั้นการสะท้อนคิดหากต้องทำในที่ทำงานควรเป็นการจดบันทึกย่ออย่างรวดเร็วแล้วใช้เวลาของการเรียนรู้แบบออนไลน์ให้ได้ใจความครบถ้วน เช่นเดียวกับการทบทวนการต่อยอดควรเป็นการเรียนรู้ในแบบออนไลน์และนอกเหนือเวลาทำงาน

ผู้เชี่ยวชาญเสนอว่าการเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ นอกจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องแล้ว ควรเปลี่ยนจากการระบุลักษณะของการนำเสนอวีดิทัศน์ในระบบวีดิโอสตรีมมิ่ง วิดีโอออนดีมานด์ และ อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์ดิง เป็น ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด แหล่งเรียนรู้แบบเปิด หรือ คลังข้อมูล การศึกษาระบบเปิด ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบในรูปแบบของการให้บริการอย่างเป็นอิสระแบบออนไลน์ และมีแนวโน้มของการให้บริการบนระบบคลาวด์มากขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีแม้ว่าผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือไว้ 3 กลุ่ม แต่ควรให้ระบุเป็นคำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับผู้ดูแลเด็กว่าเครื่องมือเสริมศักยภาพใดที่ใช้ในแต่ละขั้นที่เหมาะสมที่สุดโดยพิจารณาจากผลการทดลองดูแนวโน้มของการเลือกใช้ว่าการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีใดมีน้ำหนักมากที่สุด

ผู้วิจัยดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับขั้นตอนของระบบฯ ดังนี้

ผู้วิจัยตัดขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม และ ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลงานและการสื่อสารออกไป โดยขั้นตอนที่ 1 นำไปใช้เป็นเงื่อนไขของการใช้ระบบ และขั้นตอนที่ 6 นำไปรวมกับขั้นตอนที่ 5 นำเสนอ เปลี่ยนชื่อขั้นตอนเป็น เผยแพร่ ดังนั้น จากขั้นตอน 6 ขั้นตอนหลัก ผู้วิจัยตัดเหลือ 4 ขั้นตอนหลัก คือ KEYS

ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน (Key determinants of interest area)

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร (Enabling development of plan and communication)

ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน (Communicate at Your workplace)

ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงาน (Share performance)

ผู้วิจัยปรับการเสริมศักยภาพตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดย เพิ่มรายละเอียดของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน การเสริมศักยภาพด้วยผู้เกี่ยวข้องปรับเหลือกระดานอภิปรายและสื่อสังคม และการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ เปลี่ยนเป็นทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

ผู้วิจัยปรับเวลาตามคำแนะนำของของผู้เชี่ยวชาญคำนวณเฉพาะระยะเวลา ขั้นตอนเตรียมความพร้อมรวมกับขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอนหลังจากที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ รวมระยะเวลาการเรียนรู้ทั้งหมด 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2-3 ชั่วโมง รวม 34 ชั่วโมง ตามแผนการสอน โดยมีสัดส่วนของการเรียนแบบออฟไลน์ หรือในชั้นเรียน จำนวน 6 ชั่วโมงร้อยละ 18 การเรียนรู้ อนุเคราะห์พัฒนาเด็กเล็กแบบออฟไลน์ จำนวน 4 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 12 และการเรียนรู้ออนไลน์ จำนวน 24 ชั่วโมง ร้อยละ 70 สัดส่วนการเรียนแบบออฟไลน์ : การเรียนแบบออนไลน์ คิดเป็น 30:70

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ

ตารางที่ 4.38 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร

รายการ	ความพึงพอใจ (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ด้านการใช้ประโยชน์ (utility)			
1. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็ก	4.83	0.39	มากที่สุด
2. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีประโยชน์ต่อการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในศตวรรษที่ 21	4.83	0.39	มากที่สุด
3. ขั้นตอนพัฒนาทักษะการสื่อสารสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนได้ครบถ้วน	4.91	0.29	มากที่สุด
4. เครื่องมือที่เลือกใช้สามารถนำไปใช้ได้ในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.86	0.49	มากที่สุด
5. ผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนางาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทันทีระหว่างที่อยู่ในขั้นตอนการเรียนรู้	4.83	0.39	มากที่สุด
6. ผลของการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้ระบบฯ ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องกับผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.75	0.45	มากที่สุด
รวม	4.81	0.35	มากที่สุด

ตารางที่ 4.38 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (ต่อ)

รายการ	ความพึงพอใจ (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ด้านความเป็นไปได้ (feasibility)			
7. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมีความน่าเชื่อถือ	4.92	0.29	มากที่สุด
8. องค์ประกอบ ขั้นตอนของระบบฯ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.83	0.39	มากที่สุด
9. ขั้นตอนที่น่าเสนอในระบบสามารถตรวจสอบได้	4.92	0.29	มากที่สุด
10. ผลที่ได้จากการนำระบบไปใช้งานส่งผลทั้งด้านคุณค่าและความคุ้มค่า	4.92	0.29	มากที่สุด
รวม	4.89	0.29	มากที่สุด
ด้านความเหมาะสม (propriety)			
11. องค์ประกอบสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก	4.92	0.29	มากที่สุด
12. ขั้นตอนสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก	4.92	0.29	มากที่สุด
13. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผสมผสานทั้งด้านแนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการและการฝึกฝนทักษะปฏิบัติในที่ทำงานเข้าด้วยกันได้อย่างเหมาะสม	4.83	0.39	มากที่สุด
14. เครื่องมือสื่อสารที่เลือกใช้เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.58	0.51	มาก
15. ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารมีความเหมาะสมกับบริบทของผู้ดูแลเด็ก	4.92	0.29	มากที่สุด
รวม	4.83	0.29	มากที่สุด

ตารางที่ 4.38 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (ต่อ)

รายการ	ความพึงพอใจ (n=13)		
	M	S.D.	ความหมาย
ด้านความถูกต้อง (accuracy)			
16. การวิเคราะห์และออกแบบระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีในบริบทการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กครอบคลุมและชัดเจน	4.92	0.29	มากที่สุด
17. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีการกำหนดประเด็นหลักและประเด็นย่อยในองค์ประกอบของระบบ ครอบคลุมและชัดเจน	4.83	0.39	มากที่สุด
18. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีการกำหนดขั้นตอนหลักและขั้นตอนย่อยในขั้นตอนการเรียนรู้ ครอบคลุมและชัดเจน	4.92	0.29	มากที่สุด
19. การติดตามและประเมินผลมีความครบถ้วนและชัดเจน	4.83	0.39	มากที่สุด
20. ระบบฯ แสดงผลสะท้อนกลับที่ชัดเจน	4.75	0.62	มากที่สุด
รวม	4.85	0.31	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.84	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.38 ผู้วิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.84, S.D. = 0.27) โดยผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจด้านความเป็นไปได้มากที่สุด (M = 4.89, S.D. = 0.29) รองลงมาคือ ด้านการใช้ประโยชน์ (M = 4.87, S.D. = 0.35) ด้านความเหมาะสม (M = 4.84, S.D. = 0.29) และด้านความถูกต้อง (M = 4.82, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านการใช้ประโยชน์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจขั้นตอนพัฒนาทักษะการสื่อสารสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนได้ครบถ้วนมากที่สุด (M = 4.91, S.D. = 0.29) รองลงมา คือ เครื่องมือที่เลือกใช้สามารถนำไปใช้ได้บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (M = 4.86, S.D. = 0.49) ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของ

ผู้ดูแลเด็ก ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีประโยชน์ต่อการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในศตวรรษที่ 21 และผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนางาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทันทีระหว่างที่อยู่ในขั้นตอนการเรียนรู้ ($M = 4.83, S.D. = 0.39$) และพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ผลของการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้ ระบบฯ ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องกับผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 4.75, S.D. = 0.45$)

ด้านความเป็นไปได้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมีความน่าเชื่อถือ ขั้นตอนที่น่าเสนอในระบบสามารถตรวจสอบได้ ผลที่ได้จากการนำระบบไปใช้งานส่งผลทั้งด้านคุณค่าและความคุ้มค่ามากที่สุด ($M = 4.92, S.D. = 0.29$) และพึงพอใจน้อยที่สุดคือ องค์กรประกอบ ขั้นตอนของระบบฯ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($M = 4.83, S.D. = 0.39$)

ด้านความเหมาะสม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบ ขั้นตอนสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก และระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารมีความเหมาะสมกับบริบทของผู้ดูแลเด็กมากที่สุด ($M = 4.92, S.D. = 0.29$) รองลงมาคือ ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผสมผสานทั้งด้านแนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการและการฝึกฝนทักษะปฏิบัติในที่ทำงานเข้าด้วยกันได้อย่างเหมาะสม ($M = 4.83, S.D. = 0.39$) และพึงพอใจน้อยที่สุดคือ เครื่องมือสื่อสารที่เลือกใช้เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($M = 4.58, S.D. = 0.51$)

ด้านความถูกต้อง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจต่อการวิเคราะห์และออกแบบระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีในบริบทการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กครอบคลุมและชัดเจน และระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีการกำหนดขั้นตอนหลักและขั้นตอนย่อยในขั้นตอนการเรียนรู้ ครอบคลุมและชัดเจนมากที่สุด ($M = 4.92, S.D. = 0.29$) รองลงมาคือ ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีการกำหนดประเด็นหลักและประเด็นย่อยในองค์ประกอบของระบบ ครอบคลุมและชัดเจน และการติดตามและประเมินผลมีความครบถ้วนและชัดเจน ($M = 4.83, S.D. = 0.39$) และพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ระบบฯ แสดงผลสะท้อนกลับที่ชัดเจน ($M = 4.75, S.D. = 0.62$)

บทที่ 5 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ผลการวิจัย คือ ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วยระบบระบบการเรียนรู้จากการทำงานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีและเงื่อนไขการนำไปใช้ ดังนี้

ตอนที่ 1 บทนำ

1. ความนำ
2. ความสำคัญของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
3. ผลการวิเคราะห์การเรียนรู้จากการทำงานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ตอนที่ 2 ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผู้วิจัยตอบคำถามงานวิจัยที่กำหนดในบทที่ 1 ดังนี้

1. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีองค์ประกอบ ขั้นตอนและกิจกรรมอย่างไรบ้าง
2. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารได้หรือไม่
  - 2.1 กลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารสูงสุดกับกลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารต่ำสุดมีลักษณะขององค์ประกอบของกลุ่มที่แตกต่างกันอย่างไร
  - 2.2 ผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยอย่างไร

ดังนั้น เพื่อตอบคำถามงานวิจัยในตอนที่ 2 ผู้วิจัยเรียงลำดับการตอบคำถามตามลำดับดังนี้

1. องค์ประกอบและขั้นตอนของการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยมีอะไรบ้าง

2. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารได้หรือไม่

2.1 กลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารสูงสุดกับกลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารต่ำสุดมีลักษณะขององค์ประกอบของกลุ่มที่แตกต่างกันอย่างไร

2.2 ผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยอย่างไร

ตอนที่ 3 การนำระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยไปใช้

3.1 เงื่อนไขการนำระบบไปใช้

3.2 วิธีการนำระบบไปใช้

3.3 การประเมินระบบ

ตอนที่ 1

บทนำ

1. ความนำ

ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ระบบการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เชื่อมโยงการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางวิชาการในชั้นเรียนตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถาบันอุดมศึกษากับการเรียนรู้แบบออนไลน์และการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีลักษณะของการผสมผสาน 4 มิติ คือ 1) การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาด้านการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีของผู้ดูแลเด็ก 2) การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ 3) การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน 4) การผสมผสานวิธีการเรียนในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป้าหมายคือ มุ่งหวังให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นกลุ่มผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยการใช้จุดเด่น คือ สถานะของการเป็นผู้เรียนที่กำลังปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้จากการทำงานจะช่วยให้ผู้ดูแลเด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ขณะที่การเรียนรู้แบบผสมผสานจะช่วยลดจุดอ่อนด้านการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ช่วยให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เกิดความสบายใจและความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ด้วยการเรียนรู้แบบออนไลน์เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ได้ตามความต้องการและความสามารถของผู้ดูแลเด็ก ขณะที่การเรียนรู้ในชั้นเรียนช่วยให้ผู้ดูแลเด็กพัฒนาความรู้จากการใช้ทักษะทางสังคม และผู้สอนสามารถเสริมสร้างความรู้เพิ่มเติมที่ไม่สามารถเรียนรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ ส่วนการเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เกิดการประยุกต์ใช้ทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในสถานการณ์จริงนำไปสู่การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการทำงานจนกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ร่วมกับกระบวนการส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง ที่เรียกว่า การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ต้องการความช่วยเหลือ การชี้แนะ การส่งเสริมการพัฒนากรอบการคิดอย่างเป็นระบบเพื่อช่วยผู้เรียนคิดแก้ปัญหาได้เร็วขึ้นและเพิ่มความชำนาญจากฐานความรู้เดิม การให้กำลังใจระหว่างการเรียนรู้การเสริมศักยภาพในงานวิจัยประกอบด้วย การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ด้านการสื่อสาร และด้านแหล่งเรียนรู้ การเสริมศักยภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นและช่วยสร้างแรงจูงใจซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในระบบ

2. ความสำคัญของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

2.1 เพื่อให้ผู้สอนมีระบบการเรียนรู้สำหรับพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก

2.2 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนนำระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ไปใช้ในหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับผู้ดูแลเด็ก ในกลุ่มวิชาเอก รายวิชาที่เน้นการประยุกต์ใช้ ทฤษฎีกับควบคู่กับการปฏิบัติงาน ต้องการฝึกฝนทักษะวิชาชีพ อาทิ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชน กิจกรรมพัฒนาทักษะทางกายและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภาษาและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิชาชีพครูปฐมวัย การวิจัยในชั้นเรียน นวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย ทักษะทางสังคมและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สัมมนาการศึกษาปฐมวัย

2.3 เพื่อเป็นวิธีการสอนให้ผู้ดูแลเด็กสามารถสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสถานการณ์จริง

3. ผลการวิเคราะห์การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

การจัดการเรียนรู้จากการทำงานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1 การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและภารกิจของผู้ดูแลเด็ก เนื้อหาบทเรียนกำหนดตามหลักสูตรและหลักวิชาการ จัดเตรียมเนื้อหาและรวมถึงการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ด้านผู้เกี่ยวข้องและด้านแหล่งเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหา เทคโนโลยีด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้สอนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ในระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยกับผู้ดูแลเด็ก นักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมผู้ดูแลเด็กก่อนเริ่มเรียน ผู้ดูแลเด็กทำแบบประเมินทักษะการสื่อสารก่อนดำเนินกิจกรรม

3.2 การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี การเรียนรู้เกิดขึ้นในชั้นเรียน แบบออนไลน์และในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้สอนทำหน้าที่เป็น

ผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นผู้ให้คำแนะนำตลอดการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้ดูแลเด็กเรียนรู้จากการทำงานโดยเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีทั้งด้านการปฏิบัติงาน ด้านการสื่อสารและด้านแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของตนเอง และมีนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างานทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาด้านการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารในขั้นตอนที่ 1-4

3.3 การสรุปผลการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เกิดขึ้นโดยผู้ดูแลเด็กนำเสนอผลงานในชั้นเรียน ผู้สอนประเมินทักษะการสื่อสาร ทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน จากแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนที่ 4 ซึ่งเป็นการนำเสนอผลงานและกระบวนการทำงานที่เกิดจากการสื่อสารจากขั้นตอนที่ 1-4

ตอนที่ 2

ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

เพื่อตอบคำถามงานวิจัยในตอนที่ 2 ผู้วิจัยเรียงลำดับการตอบคำถามตามลำดับดังนี้

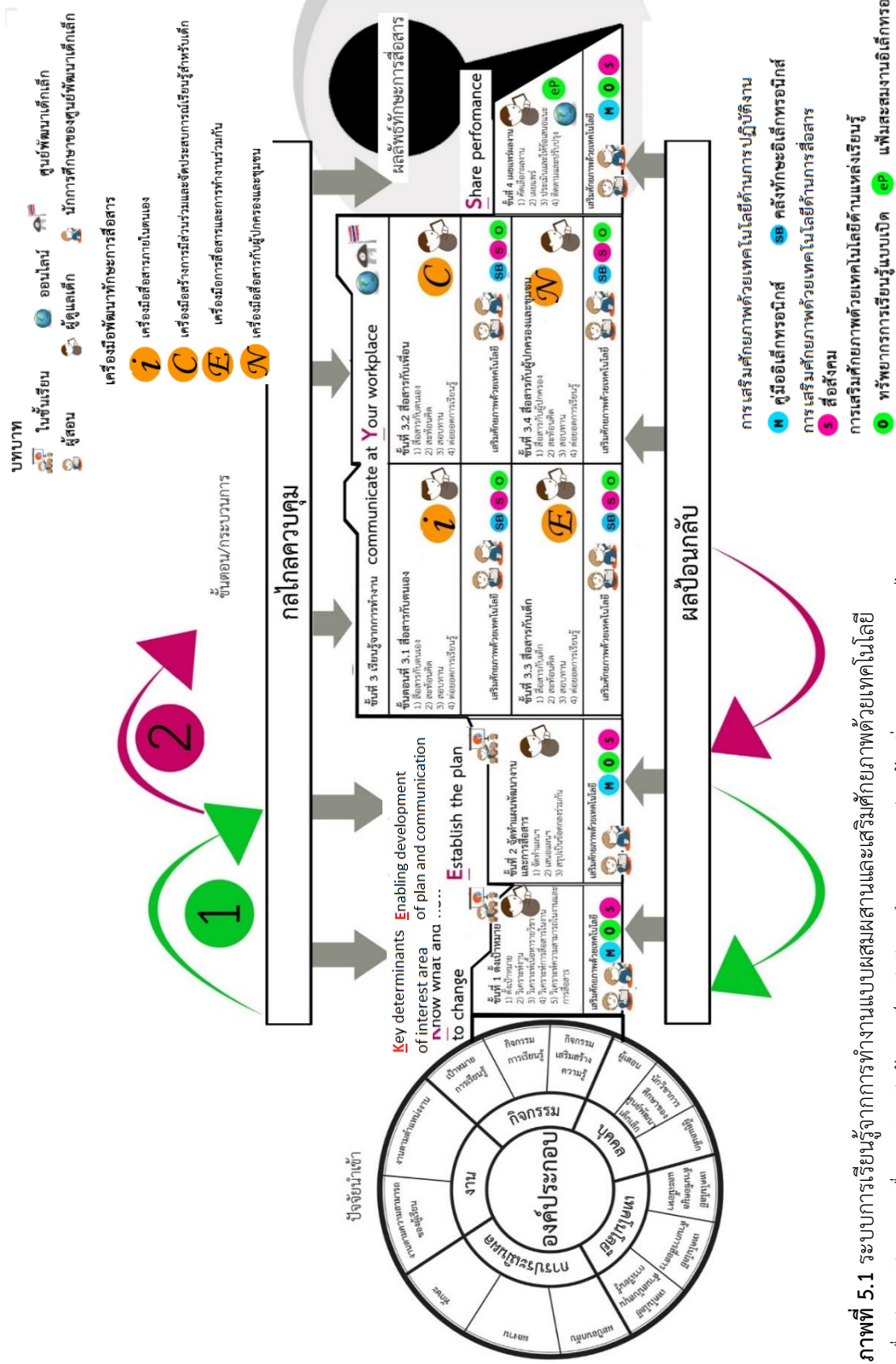
1. องค์กรประกอบและขั้นตอนของการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยมีอะไรบ้าง

2. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารได้หรือไม่

2.1 กลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารสูงสุดกับกลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารต่ำสุด มีลักษณะขององค์ประกอบของกลุ่มที่แตกต่างกันอย่างไร

2.2 ผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยอย่างไร

ข้อที่ 1 องค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย นำเสนอในลักษณะของ ภาพรวมของระบบ ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในงานวิจัย ประกอบด้วย

1. ปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นทรัพยากรสำคัญของระบบในการเริ่มต้นการดำเนินงานภายในระบบ จึงหมายถึงองค์ประกอบของระบบที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ งาน กิจกรรม บุคคล เทคโนโลยี และ การประเมินผล

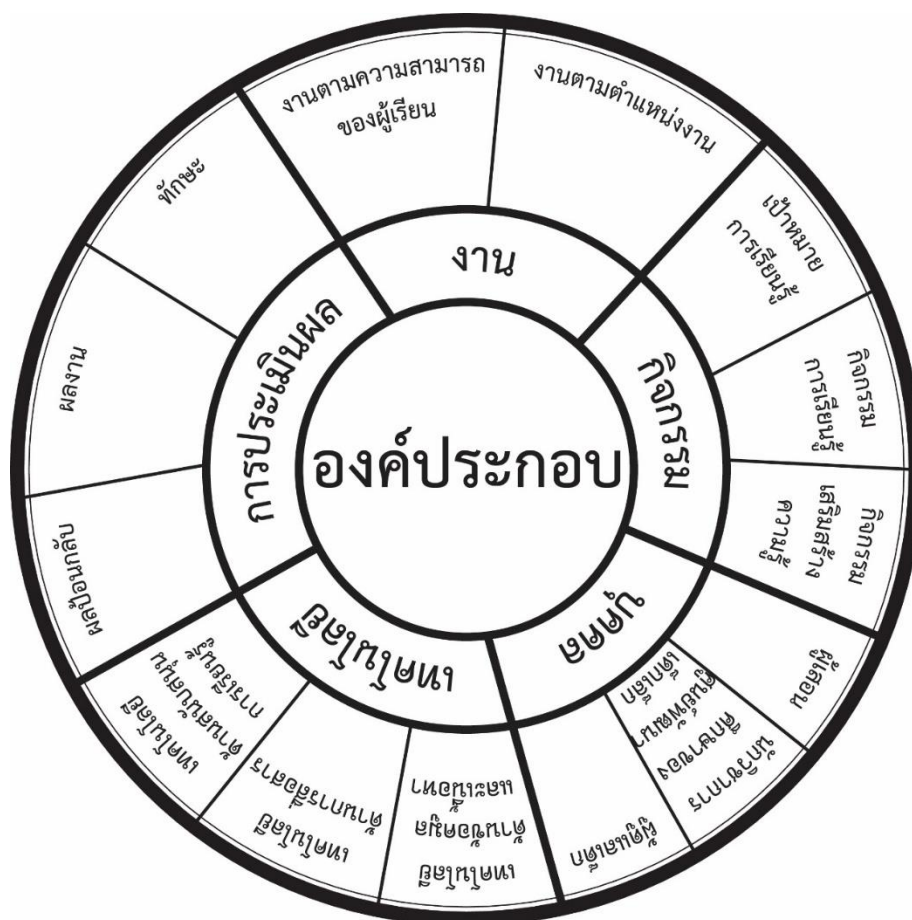
2. การประมวลผล คือ ขั้นตอนต่างๆ ของระบบที่ดำเนินการทำให้ปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นผลผลิตที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมายของระบบ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงาน

3. ผลป้อนกลับ หรือ ข้อเสนอแนะ เกิดขึ้นระหว่างดำเนินงานในระบบ ควบคู่กับการประเมินความก้าวหน้าซึ่งได้จากการสะท้อนคิดของตนเองรวมถึงข้อเสนอแนะของผู้สอน เพื่อนและนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน ทั้งด้านดีและด้านที่ต้องปรับปรุง

4. กลไกควบคุม วิธีการที่ใช้กำกับกระบวนการให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ แผนพัฒนางานและการสื่อสาร

5. ผลลัพธ์ คือ ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของระบบ ในงานวิจัยครั้งนี้ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยมีรายละเอียดของระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ ดังนี้

ภาพที่ 5.2 องค์ประกอบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

2.1 องค์ประกอบของระบบ

ปัจจัยนำเข้าของระบบในงานวิจัยนี้ คือ องค์ประกอบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พัฒนาขึ้นโดยใช้หลักการเรียนรู้จากการทำงานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี มีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) งาน 2) กิจกรรม 3) บุคคล 4) เทคโนโลยี และ 5) การประเมินผล รายละเอียดดังต่อไปนี้

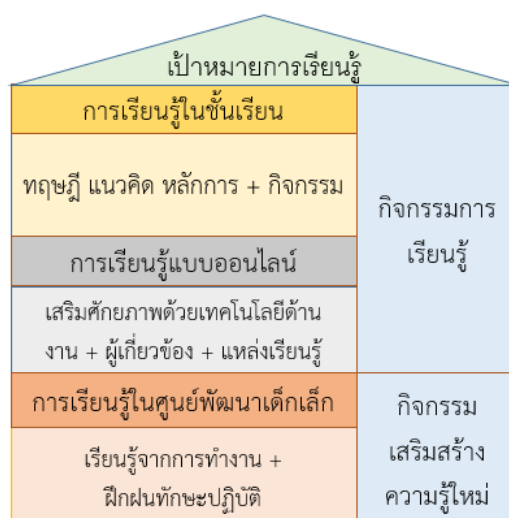
องค์ประกอบที่ 1 งาน หลักฐานหรือร่องรอยแสดงพัฒนาการและการบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามข้อกำหนดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย งานสามารถเป็นได้ทั้งชิ้นงานและภาระงานตามบริบทของผู้ดูแลเด็ก เกิดจากการผสมผสานระหว่างภาระงานประจำ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเป้าประสงค์ของ

รายวิชาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย องค์ประกอบย่อยของงาน คือ

1) **งานตามความสามารถของผู้ดูแลเด็ก** ผลงานหรือภาระงานที่กำหนดขึ้นจากบริบทของผู้ดูแลเด็กทั้งด้านความสามารถและความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็ก พิจารณาจากประสบการณ์เดิมของผู้ดูแลเด็กทั้งประสบการณ์เรียน ประสบการณ์ฝึกอบรม และ ประสบการณ์ทำงานที่สอดคล้องกับงานตามข้อกำหนดของรายวิชา

2) **งานตามตำแหน่งงาน** ผลงานหรือภาระงานที่กำหนดขึ้นตามข้อกำหนดของตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก มาตรฐานด้านบุคลากรจากมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูผู้ดูแลเด็ก คือ การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบเน้นผู้ดูแลเด็กเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีคุณลักษณะตามวัย ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้ดูแลเด็ก ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดทำแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จัดทำวิจัยในชั้นเรียน จัดหาหรือผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล ประสานความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชน พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาผู้ดูแลเด็ก ประเมินพัฒนาการของเด็ก จัดระบบธุรการในชั้นเรียน รวบรวมผลงาน รายงานผลปฏิบัติงาน รวมถึงปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

องค์ประกอบที่ 2 กิจกรรม สิ่งที่ผู้ดูแลเด็กปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาจเป็นสิ่งที่กระทำคนเดียวหรือกระทำร่วมกับบุคคลอื่นในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้สอนออกแบบการเรียนรู้และจัดเตรียมการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ทั้งมิติที่ 1 การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาหลักที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเข้ากับทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก มิติที่ 2 การผสมผสานองค์ความรู้ภาคทฤษฎีจากสถาบันอุดมศึกษากับทักษะการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มิติที่ 3 การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ดูแลเด็กกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน และมิติที่ 4 การผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน แบบออนไลน์ และการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การผสมผสานทั้ง 4 มิติ ถูกผสมผสานในองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และ กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่ แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยทั้ง 3 ดังภาพ 5.2

ภาพที่ 5.3 ความสัมพันธ์ของเป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่กับการเรียนรู้ในชั้นเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและแบบออนไลน์

1) **เป้าหมายการเรียนรู้** สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือสิ่งที่ตั้งความหวังปลายทางเมื่อเรียนรู้ตามกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ดูแลเด็กที่สอดคล้องกับบริบทของผู้ดูแลเด็ก การตั้งเป้าหมายและวางแผนพัฒนางานและการสื่อสารต้องกำหนดตามความสามารถของผู้ดูแลเด็ก เป้าหมายที่กำหนดมีผลต่อกลยุทธ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจกำหนดเป็น โครงการ วิจัยเชิงปฏิบัติการ ขึ้นอยู่กับการออกแบบและข้อตกลงระหว่างผู้ดูแลเด็ก ผู้สอนและนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คำนี้ถึงพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ทั้งด้านการทำงาน ด้านการศึกษา หรือด้านการฝึกอบรม โดยระบุ งาน กลุ่มเป้าหมายที่ต้องสื่อสารเพื่อพัฒนางาน และลักษณะของการสื่อสารที่จะเกิดขึ้นตามภาระงาน ประกอบด้วย ผู้รับสาร วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร หัวข้อเรื่อง สาร ช่องทางการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร อาทิ การกำหนดเป้าหมาย ต้องมีความชัดเจนเฉพาะเจาะจงเป็นรูปธรรม สามารถวัดผล บรรลุผลและควบคุมได้ในระยะเวลาที่กำหนด

2) **กิจกรรมการเรียนรู้** การกระทำหรือการดำเนินงานเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กเกิดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้ดูแลเด็กเป็นสำคัญ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน แบบออนไลน์และในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(1) **กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน** คือ การดำเนินงานเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กเกิดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนของสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะของกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีด้านวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้คำแนะนำชี้แนะ ช่วยเหลือรวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องของกิจกรรมหรือผลงานของผู้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

แบบเผชิญหน้า กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมความพร้อมของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการ และการใช้เครื่องมือต่างๆ ในระบบ ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้และจัดเตรียมการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่คำนึงถึงแนวทางการผสมผสาน 4 มิติ คือ มิติที่ 1 การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาหลักที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเข้ากับทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก มิติที่ 2 การผสมผสานองค์ความรู้ภาคทฤษฎีจากสถาบันอุดมศึกษากับทักษะการปฏิบัติงานตามบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มิติที่ 3 การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน มิติที่ 4 การผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน แบบออนไลน์และการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(2) กิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจของผู้ดูแลเด็ก โดยเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีทั้งด้านการปฏิบัติงาน ด้านการสื่อสารและด้านแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของตนเอง ทั้งการเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการต่างๆ ด้วย คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาวิชาด้านการศึกษาปฐมวัย และต้นแบบทักษะปฏิบัติของโรงเรียนต้นแบบ หรือผู้เชี่ยวชาญ ด้วย คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ การเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก ผู้สอนและนักวิชาการศึกษา ผ่านสื่อสังคม การเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ เป็นการเลือกใช้ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิดทั้งที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้ หรือแหล่งเรียนรู้ที่ผู้ดูแลเด็กค้นพบและนำเสนอเพิ่มเติมในระบบเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน

3) **กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่** การกระทำหรือการดำเนินงานเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการสร้างหรือสังเคราะห์ความรู้ใหม่จากการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยใช้ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยกิจกรรมสะท้อนคิดและบันทึกประสบการณ์ เพื่อถ่ายทอดความคิดที่มีต่อการเรียนรู้จากการทำงานในมุมมองของตนเองด้วยเครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง การสื่อสารกับเพื่อนเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมของการทำงานร่วมกัน การอภิปรายกลุ่ม การสื่อสารกับเพื่อนผ่านเครื่องมือทำงานร่วมกัน การสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก สร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองและชุมชนผ่านเครื่องมือสร้างเครือข่าย และการอภิปรายประสบการณ์จากการทำงาน การเรียนรู้จากชุมชนนักปฏิบัติ การสนทนาเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ภายใต้การชี้แนะด้านการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการจัดการศึกษาปฐมวัย ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ประกอบที่ 3 บุคคล ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในระบบประกอบด้วย บุคคล 3 กลุ่ม คือ ผู้สอน นักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคคลแต่ละกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ในระบบที่แตกต่างกันดังนี้

1) ผู้สอน ผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในสถาบันอุดมศึกษา จัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งในชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบออนไลน์ ช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กในการวิเคราะห์และกำหนดเป้าหมายในงาน ให้คำแนะนำปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กและเสริมศักยภาพของผู้ดูแลเด็กด้วยการกระตุ้นให้ผู้ดูแลเด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถาม ชี้แนะและชี้แนะระหว่างการเรียนรู้ทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กสะท้อนคิดและสังเคราะห์ความรู้ใหม่ สร้างนวัตกรรมจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลการเรียนรู้ทั้งการให้ข้อเสนอแนะระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลทักษะการสื่อสาร และผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ รวมถึงการประเมินเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีหรือสังเคราะห์องค์ความรู้จากการทำงาน ช่วยเหลือนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้าหน่วยงานของผู้ดูแลเด็กทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามภาระงานในหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยความรู้ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งทักษะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและทักษะสื่อสาร ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นอกเหนือจากนี้ผู้สอนยังต้องเรียนรู้ร่วมกับผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีไปใช้งาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงเรียนรู้แนวคิดที่ผู้ดูแลเด็กสร้างขึ้นใหม่อันเป็นผลจากการลงมือปฏิบัติ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เท่าทันสถานการณ์ปัจจุบัน

2) ผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำลังศึกษาในระดับ อุดมศึกษา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยต้องปฏิบัติตามตัวอย่างเหมาะสมทั้งในสถาบันอุดมศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วางแผนพัฒนางานและทักษะการสื่อสารและเรียนรู้ตามแผน แสดงความสามารถและพัฒนาการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ตามเกณฑ์หรือสูงกว่ามาตรฐานของตำแหน่งงานและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ สิ่งสำคัญ คือ แสดงความคิดเห็นของตนในลักษณะของการสะท้อนคิด การแก้ปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนรู้กับเพื่อน ผู้สอน นักวิชาการศึกษา รวมถึงการนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงการเรียนรู้และงานอย่างต่อเนื่อง

3) นักวิชาการศึกษา นักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นตัวแทนของหน่วยงานต้นสังกัดช่วยสนับสนุนผู้ดูแลเด็กขณะที่การเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นักวิชาการศึกษามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กจัดตารางเวลาทำงานและการเรียนรู้ที่เหมาะสม ช่วยวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก รวมถึงตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและประเมินทักษะสื่อสารระหว่างการปฏิบัติงาน เรียนรู้ร่วมกันกับผู้ดูแลเด็กในการนำแนวคิด ทฤษฎี

หลักการทางวิชาการใหม่ๆ มาปรับใช้และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดยังไม่
มีนักวิชาการศึกษาของศูนย์สามารถปรับเป็นหัวหน้าศูนย์ หรือ ผู้ที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า

บทบาทของผู้สอน ผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแสดงได้ตาม
ตารางที่ 5.1 ดังนี้

ตารางที่ 5.1 บทบาทของผู้สอน ผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของนักวิชาการศึกษา
บทบาทก่อนการเรียนรู้		
<ul style="list-style-type: none"> จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้และการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีโดยคำนึงถึงแนวทางการผสมผสาน 4 มิติ คือ มิติที่ 1 ผสมผสานความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชากับทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก มิติที่ 2 ผสมผสานความรู้ภาคทฤษฎีในชั้นเรียนกับทักษะปฏิบัติตามบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มิติที่ 3 ผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน มิติที่ 4 ผสมผสานกิจกรรมในชั้นเรียน งาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการเรียนรู้แบบออนไลน์ ปฐมนิเทศผู้ดูแลเด็ก นักวิชาการศึกษา และสื่อสารความคาดหวังในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ชี้แจงภาพรวมของรายวิชา วิธีการเรียนรู้ วิธีการเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ตอบข้อซักถามของผู้ดูแลเด็กทั้งในชั้นเรียนและระบบออนไลน์ ควบคุมและตรวจผลการประเมินทักษะการสื่อสาร สนับสนุนและคำให้แนะนำเกี่ยวกับการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน การเรียนรู้ออนไลน์ 	<ul style="list-style-type: none"> เข้ารับการปฐมนิเทศ รับทราบและกำหนดความคาดหวังการเรียนรู้ของตนเอง ศึกษาภาพรวมของรายวิชา วิธีการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซักถามประเด็นข้อสงสัยทั้งในชั้นเรียน ผ่านระบบออนไลน์และการเรียนรู้อนไลน์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ารับการประเมินทักษะการสื่อสารก่อนเรียน ทบทวนความรู้พื้นฐานในระบบ LMS นอกเวลาเรียน (จะทบทวนหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวผู้ดูแลเด็ก) 	<ul style="list-style-type: none"> เข้าร่วมรับฟังคำอธิบายเกี่ยวกับความคาดหวังในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอดผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ร่วมซักถามเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตารางที่ 5.1 บทบาทของผู้สอน ผู้ดูแลเด็ก และนักวิชาการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ต่อ)

บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของนักวิชาการการศึกษา
บทบาทในการวิเคราะห์ ออกแบบและตั้งเป้าหมาย		
<ul style="list-style-type: none"> แนะนำและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และการสื่อสารที่สอดคล้องกับรายวิชา รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ร่วมพิจารณาการระบุภาระงานและการสื่อสาร 	<ul style="list-style-type: none"> ระบุรายละเอียดของภาระงานตามความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับรายวิชา และการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับงาน กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา/ความถี่ ผลงานที่ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> แนะนำและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการระบุงาน และการสื่อสารที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมพิจารณาแผนงานและการสื่อสาร
<ul style="list-style-type: none"> ปรับแผนงานและการสื่อสารให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้ดูแลเด็ก สร้างข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแผนพัฒนางานและการสื่อสาร 	<ul style="list-style-type: none"> ปรึกษาผู้สอนและนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการระบุภาระงาน และการสื่อสาร นำเสนอแผนงานและการสื่อสารพิจารณาร่วมกับผู้สอนและนักวิชาการศึกษา สร้างข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแผนพัฒนางานและการสื่อสาร 	<ul style="list-style-type: none"> ปรับแผนงานและการสื่อสารให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้ดูแลเด็ก สร้างข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแผนพัฒนางานและการสื่อสาร
บทบาทระหว่างการเรียนรู้		
<ul style="list-style-type: none"> ติดตามการเรียนรู้ตามขั้นตอนและแผนพัฒนางานและการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในชั้นเรียนและผ่านระบบออนไลน์ WBSC-LMS ดูแลให้แนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาภาระงานด้านแนวคิด ทฤษฎีด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย และการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบออนไลน์และเสริมศักยภาพที่เหมาะสมกับผู้ดูแลเด็ก ประเมินผลงานและทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ในชั้นเรียนและผ่านระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> เรียนรู้ตามขั้นตอนและแผนพัฒนางานและการสื่อสารทั้งในชั้นเรียนผ่านระบบออนไลน์ และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียนรู้การพัฒนาภาระงานและการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานและการสื่อสารของเพื่อน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนผู้สอนและนักวิชาการศึกษา เข้ารับการประเมิน ปรับปรุงผลงานและทักษะการสื่อสารตามข้อเสนอแนะของ เพื่อน ผู้สอน และนักวิชาการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ดูแลเด็กด้านการปฏิบัติงาน ตามขั้นตอนและแผนพัฒนางานและการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดูแลให้แนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาภาระงานและฝึกทักษะการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสริมศักยภาพที่เหมาะสมกับผู้ดูแลเด็กจากการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประเมินผลงานและทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตารางที่ 5.1 บทบาทของผู้สอน ผู้ดูแลเด็กและนักวิชาการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ต่อ)

บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของนักวิชาการศึกษา
บทบาทในการประเมินผล		
<ul style="list-style-type: none"> • ก่อนเรียน ร่วมกับผู้ดูแลเด็กในการประเมินทักษะที่ต้องพัฒนาตามแนวคิด ทฤษฎี และหลักการทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย • ระหว่างเรียน ให้ผลป้อนกลับแต่ละขั้นตอน และช่วยในการเสริมศักยภาพสำหรับผู้ดูแลเด็ก ทั้งในชั้นเรียนและระบบออนไลน์ • หลังเรียน ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารที่เกิดขึ้นตามแผนพัฒนางานและการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ทั้งในชั้นเรียนและการเรียนรู้ผ่านระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> • ก่อนเรียน ร่วมกับผู้สอนและนักวิชาการศึกษาประเมินทักษะการสื่อสารที่ต้องพัฒนา ตามศักยภาพและความสามารถของตนเอง • ระหว่างเรียน ประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาทักษะการสื่อสารและผลงานตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลาที่กำหนดในแผนพัฒนางานตนเอง และปรับปรุงตนเองตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นผลป้อนกลับจากทั้งผู้สอน เพื่อนและนักวิชาการศึกษา • หลังเรียน ประเมินตนเองตามผลลัพธ์การเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารที่เกิดขึ้นตามแผนพัฒนางานและการสื่อสารของตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> • ก่อนเรียน ร่วมกับผู้ดูแลเด็กในการประเมินทักษะที่ต้องพัฒนาตามความต้องการจำเป็นของงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัด พร้อมทั้งการประเมิน • ระหว่างเรียน ให้ผลป้อนกลับและข้อเสนอแนะระหว่างการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งแบบเผชิญหน้าออนไลน์และออฟไลน์ • หลังเรียน ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารที่เกิดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ประกอบที่ 4 เทคโนโลยี

เครื่องมือและแอปพลิเคชันต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้พัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก ทั้งการเรียนรู้ในชั้นเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและแบบออนไลน์ เทคโนโลยีที่ใช้เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้ ที่ถูกนำเสนอผ่านช่องทางที่ผู้ดูแลเด็กสามารถเข้าถึงได้ง่าย ผ่านระบบการบริหารจัดการเรียนการสอน และแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เรียกว่า ระบบ WBSC-LMS องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในระบบแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบย่อย คือ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหา เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และเทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหา คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเข้าถึงข้อมูลที่ผู้ดูแลเด็กต้องการหรือจำเป็นต่อการทำงานและพัฒนาทักษะการสื่อสารในงาน ประกอบด้วย เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหาแบบเน้นกระบวนการ คือ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Manual) และ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหาแบบเน้นข้อมูล คือ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ (e-skill bank)

(1) คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหาแบบเน้นกระบวนการ เครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการให้คำแนะนำในการเลือกงานที่เหมาะสมการจัดองค์ประกอบของงานให้สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการพัฒนา เน้นสิ่งที่ต้องกระทำเพื่อตอบคำถามว่าทำอะไรและเมื่อไหร่ แสดงขั้นตอนอย่างเป็นลำดับ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์จะแสดงการกระทำผลลัพธ์ที่ได้ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำจำกัดความของงาน การแนะนำลักษณะของงาน แสดงต้นแบบซึ่งเป็นผลลัพธ์แสดงการเรียนรู้ ใบงานอิเล็กทรอนิกส์ ผังงานอิเล็กทรอนิกส์ ขั้นตอนอย่างเป็นลำดับและรายละเอียดของกระบวนการต่างๆ รวมถึงแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์

ลักษณะสำคัญที่ใช้พัฒนาคู่มืออิเล็กทรอนิกส์ คือ

- ความชัดเจนเข้าใจง่าย (clear) เลือกใช้ข้อความ ภาพนิ่ง หรือวิดีโอ ประกอบเพื่อแสดงขั้นตอนการทำงานที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

- ความสมบูรณ์ (complete) สามารถนำไปใช้กับงานได้ทันทีที่มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องครบถ้วนสมบูรณ์ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุดของกระบวนการ

- ความกระชับ (concise) กำหนดข้อความและเนื้อหาที่นำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่ายไม่ซับซ้อน ภาพเคลื่อนไหวเลือกใช้ภาพแสดงขั้นตอนการทำงานที่ใช้ระยะเวลาการนำเสนอระยะเวลาสั้นๆ ไม่เกิน 5 นาที สำหรับขั้นตอนที่ซับซ้อนต้องการระยะเวลาที่ใช้เป็นระยะเวลานาน ให้แบ่งขั้นตอนใหญ่ออกเป็นขั้นตอนย่อย

- ความถูกต้อง (correct) ขั้นตอนและเนื้อหาที่อยู่ในคู่มืออิเล็กทรอนิกส์ต้องความเป็นปัจจุบัน จึงควรระบุวันที่จัดทำหรือวันที่ประกาศใช้คู่มือเนื่องจากเทคโนโลยี คือ การเปลี่ยนแปลง การระบุวันที่หรือเวอร์ชันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตรงกันในการเลือกใช้เครื่องมือ

คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย คู่มือผู้สอน คู่มือผู้ดูแลเด็ก (คู่มือนักศึกษา) และคู่มือนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

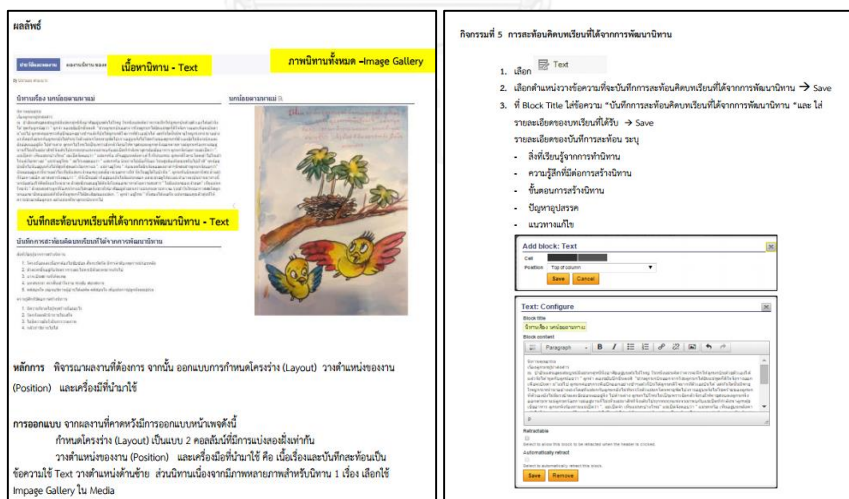
ภาพที่ 5.4 คู่มืออิเล็กทรอนิกส์

คู่มือผู้สอน ประกอบด้วย หลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย บทบาทและหน้าที่ของผู้สอน วิธีการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ แผนกำกับกิจกรรม แนวทางการวัดและประเมินผล แบบประเมินและเกณฑ์การประเมินผล แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้อง

คู่มือผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย หลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย บทบาทและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก วิธีการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ แบบฟอร์มแผนพัฒนางานและทักษะการสื่อสาร ขั้นตอนการพัฒนางานและการสื่อสารในลักษณะของใบงานที่แสดง วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การเรียนรู้ หลักการและวิธีการที่เกี่ยวข้อง เกณฑ์การประเมินผลงานและทักษะ

การจัดทำวิธีการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ ประกอบด้วย

- (1) แสดงผลงานที่เป็นผลลัพธ์ที่ต้องการ
- (2) ระบุหลักการ แนว คิด ทฤษฎีที่ใช้
- (3) แสดงขั้นตอนวิธีการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ ในลักษณะของกิจกรรมหรือใบงานที่สามารถปฏิบัติตามด้วยตนเองทีละขั้นตอน เมื่อสิ้นสุดขั้นตอนสุดท้ายจะได้ผลลัพธ์ตามต้องการ

ภาพที่ 5.5 การจัดทำวิธีการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ

คู่มือนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย บทบาท

และหน้าที่ของนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิธีการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ แผนกำกับกิจกรรม แนวทางการวัดและประเมินผล แบบประเมินและเกณฑ์การประเมินผล แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้อง

(2) คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหาแบบเน้นข้อมูล เครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากการรวบรวมข้อมูลหลากหลายรูปแบบ ทั้งเนื้อหาทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี หลักการและตัวอย่างสถานการณ์กรณีศึกษาต่างๆ ซึ่งรวบรวมจากทักษะเกี่ยวกับภาระงานตามตำแหน่งผู้ดูแลเด็กที่สอดคล้องกับรายวิชา

การนำเสนอข้อมูลในคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ถูกนำเสนอในหลายรูปแบบ อาทิ การนำเสนอต้นแบบแนวปฏิบัติที่ดีจากโรงเรียนต้นแบบนำเสนอในลักษณะวีดิทัศน์ที่เป็นไฟล์ขนาดเล็ก ใช้ระยะเวลาการนำเสนอในแต่ละตอนไม่เกิน 5-15 นาที สื่อที่ใช้ในคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย วิดีโอสตรีมมิ่งที่เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติ เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัย ที่ถูกเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง ภาพนิ่ง เสียงและวีดิทัศน์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นที่นำเสนอข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจด้านเนื้อหาของงานและการจัดการศึกษาปฐมวัย

การผลิตคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำได้ 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 คือ สถาบันอุดมศึกษาผลิตขึ้นเอง โดยกำหนดตามรายวิชาหรือสอดคล้องกับกิจกรรมในรายวิชา

ลักษณะที่ 2 คือ คัดเลือกจากผลงานของผู้ดูแลเด็กผลิตขึ้น ระหว่างเรียน หรือการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงของผู้ดูแลเด็กที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ลักษณะที่ 3 คือ คัดเลือกจากฐานข้อมูลภายนอกที่ได้รับการพิจารณาว่าสอดคล้องและสามารถเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กได้ แม้ว่าฐานข้อมูลจากภายนอกให้บริบทที่แตกต่างจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่เป็นการให้แนวทางของการพัฒนาทักษะในรูปแบบของชุมชนเมือง โรงเรียนต้นแบบทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งผู้ดูแลเด็กสามารถใช้เป็นต้นแบบเพื่อประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้

วิธีการพัฒนาคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ เริ่มจากการวิเคราะห์ทักษะที่สถาบันการศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องการหรือเป็นความจำเป็นเนื่องจากข้อกำหนดตามมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัยที่สอดคล้องกับรายวิชา แบ่งหมวดหมู่ของทักษะในงานวิจัยนี้แบ่งหมวดของคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ออกเป็น การสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน ตามด้วยสำรวจลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่นำเสนอในคลังทักษะรวมทั้งจัดระดับของทักษะที่อยู่ในคลังทักษะเพื่อให้สอดคล้องกับการเลือกใช้ในการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีของ

ผู้ดูแลเด็กเนื่องจากแต่ละคนมีความสามารถในระดับที่แตกต่างกัน ถ้าสามารถแบ่งระดับของทักษะในแต่ละทักษะจะทำให้คลังทักษะมีความยืดหยุ่นและสามารถแสดงระดับของการพัฒนาทักษะของผู้ดูแลเด็กแต่ละคนได้ ตามด้วยการพัฒนาทักษะที่วิเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ ทั้ง วิดีทัศน์ ตำรา บทความและงานวิจัยในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จัดเก็บข้อมูลทักษะที่ได้เข้าคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์และระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เตรียมพร้อมสำหรับการใช้งาน สิ่งสำคัญคือเมื่อพัฒนาค้นคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ต้องมีการทบทวนและปรับปรุงคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ การเลือกและอนุมัติการใช้คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องโดยคณะกรรมการประจำหลักสูตรร่วมกับนักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) **เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร** กลไกขับเคลื่อนการเรียนรู้และการพัฒนางานด้วยกระบวนการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร เกิดขึ้นตลอดการเรียนรู้ในระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ผู้สอนและนักวิชาการศึกษา และ เทคโนโลยีด้านการสื่อสารสำหรับพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รายละเอียดดังนี้

(1) **การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร** เทคโนโลยีด้านการสื่อสารในระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ สำหรับชี้นำ ชี้นำและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอดหลักสูตรระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเพื่อน ผู้สอน และนักวิชาการศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยสื่อสังคม ช่องทางการติดต่อแบบสองทางผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีการตอบสนองผ่านสังคมได้หลายทิศทางบนเทคโนโลยีเว็บ 2.0 สร้างแรงบันดาลใจ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสนทนาแบบประสานเวลากันได้ในห้องสนทนาทั้งในลักษณะข้อความและการสนทนาผ่านวิดีโอแบบเรียลไทม์ สามารถสนทนาในลักษณะของการสนทนาทั้งแบบรายบุคคลและการสนทนาดังนี้

- เครื่องมือสำหรับการอภิปราย โดยการอภิปรายเกิดขึ้นภายใต้หัวข้อที่กำหนด สมาชิกทุกคนสามารถกำหนดหัวข้อที่ต้องการอภิปรายได้ สมาชิกมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกันในการโพสต์และตอบโพสต์รวมถึงสามารถติดตามหัวข้อหรือประเด็นที่สนใจได้ วัตถุประสงค์ของการใช้งานคือ เพื่อการอภิปราย วิพากษ์และการโต้แย้งการตั้งคำถาม-ตอบคำถาม ช่องทางให้ความช่วยเหลือด้วยการให้คำแนะนำเกี่ยวกับประเด็นปัญหา หรือประเด็นสำคัญที่อยู่ในความสนใจ การสื่อสารแบบไม่ประสานเวลาช่วยให้ผู้ดูแลเด็กมีเวลาไตร่ตรองข้อความที่ใช้ และช่วยให้ผู้ดูแลเด็กที่ไม่กล้าแสดงออกสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยลดความกังวลของการสื่อสารแบบเผชิญหน้าด้วยการกำหนดการเข้าอภิปรายเฉพาะกลุ่ม

- เครื่องมือสื่อสารส่งข้อความ ส่งงานและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารและงานระหว่างผู้ดูแลเด็ก กับเพื่อน ผู้สอนและนักวิชาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถูกนำมาใช้ในระบบ 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 มอบหมายและส่งงานระหว่างทำกิจกรรมในระบบ ช่วยให้เกิดการสื่อสารได้ทั้งเชิงลึกเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เนื่องจากเป็นการสื่อสารแบบไม่ประสานเวลาทำให้ผู้ดูแลเด็กมีโอกาสนี้จะใช้เวลาเรียบเรียงและไตร่ตรองข้อมูลที่เขียนขึ้นก่อนส่งออกไปยังผู้รับกลุ่มต่างๆ

ลักษณะที่ 2 การให้ผลป้อนกลับ แสดงจุดอ่อนและจุดแข็งของผู้ดูแลเด็กเป็นในลักษณะที่เฉพาะเจาะจงรายบุคคล แนะนำแนวทางพัฒนางานและการสื่อสาร

ลักษณะที่ 3 โปรแกรมสนทนา โดยผู้ดูแลเด็กในฐานะของผู้ส่งสารสามารถส่งข้อความ รูปภาพ เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารกับผู้สอน หรือนักวิชาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถสื่อสารได้ทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม คุณลักษณะของโปรแกรมสนทนา คือ

- การสร้างกลุ่มสื่อสารเฉพาะกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มสามารถเชิญเพื่อน หรือบล็อกไม่ให้สมาชิกบางคนเข้าร่วมกลุ่มได้ สามารถจัดเก็บภาพกิจกรรมต่างๆ ส่งให้กันในลักษณะของการจัดกลุ่มภาพเป็นอัลบั้มภาพสำหรับวิเคราะห์การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

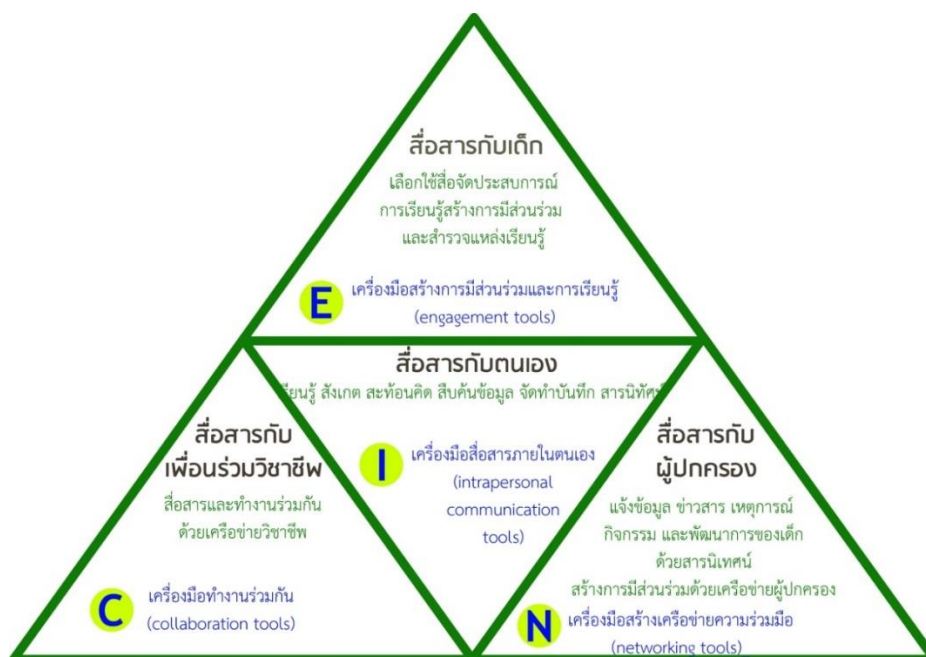
- สามารถเลือกกลุ่มเป้าหมายสื่อสารได้เฉพาะเจาะจง ผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายหลักและลักษณะของสารที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ ผู้ส่งสารสามารถส่งข้อมูลได้ตรงตามความต้องการ

- สื่อสารได้ตลอดเวลาโดยไม่จำกัดช่วงเวลาและระยะเวลาในการสื่อสาร

- ส่งสารได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อความ รูปภาพ โปสเตอร์ วิดิทัศน์ การส่งลิงค์เชื่อมต่อเว็บไซต์จากภายนอก สติกเกอร์และข้อความเสียง สนทนาด้วยเสียงผ่านโปรแกรมสนทนาเสมือนการพูดคุยทางโทรศัพท์โดยไม่เสียค่าบริการ

- สนทนาด้วยเสียงผ่านโปรแกรมสนทนา และวิดีโอคอล โดยไม่เสียค่าบริการ ขณะสนทนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสามารถใช้ได้ทุกแพลตฟอร์ม

(2) เทคโนโลยีด้านการสื่อสารสำหรับพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก
แบ่งกลุ่มเครื่องมือสื่อสารตามผู้รับสารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็กลักษณะการสื่อสารและเครื่องมือที่ใช้แตกต่างกัน ได้แก่ เครื่องมือการสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็กและผู้ปกครองและชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 5.6 ความสัมพันธ์ของเครื่องมือสื่อสารของผู้ดูแลเด็กกับผู้เกี่ยวข้องในงาน ทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน

1. เครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง (intrapersonal communication tools)

เครื่องมือสำหรับสื่อสารกรณีที่ผู้รับสารและผู้ส่งสารเป็นบุคคลเดียวกัน การนำเสนอข้อมูลสามารถทำได้ผ่านเครื่องมือสื่อสารความคิด เช่น การเขียนบันทึก การจัดทำแผนผังความคิด เป็นต้น เทคโนโลยีที่อยู่ในกลุ่มของการสื่อสารกับความคิดของตนเองมีหลายชนิด เช่น มายด์ทูล บล็อก แฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์ สิ่งสำคัญที่ใช้สื่อสาร คือ ข้อมูลหรือเนื้อหาทั้งการสร้างข้อมูลด้วยตนเองและการหาข้อมูลจากภายนอก การสื่อสารกับตนเองของผู้ดูแลเด็กจึงเกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางความคิด 3 ด้านคือ

ด้านที่ 1 ด้านการตระหนักรู้ เกี่ยวกับตนเองทั้งทางบวกและทางลบเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ สำหรับผู้ดูแลเด็กจะเกี่ยวข้องกับสังเกตการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งการสังเกตพฤติกรรมของเด็กหรือกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบันทึกสิ่งที่เรียนรู้หรือพฤติกรรมของเด็กที่แสดงถึงพัฒนาการของเด็ก การสะท้อนคิดจากการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านที่ 2 ด้านการรับรู้ เกี่ยวข้องกับการเปิดรับอิทธิพลจากภายนอก การรอรับข้อมูล และการมีปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อความต้องการ สามารถทำได้ทั้งการสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อรวบรวมข้อมูล การค้นคว้าวิจัย หรือ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งแบบดั้งเดิมและ

แหล่งข้อมูลดิจิทัล สำหรับใช้เป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับการจัดทำข้อมูลแสดงพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลของเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับ พัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทั้งคำพูดหรือข้อความที่สะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกจากการตั้งคำถาม สนทนา การแสดงความคิดเห็นของเด็กขณะทำกิจกรรมร่วมกับการทบทวน ตรรกะตรง และตกผลึกความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ

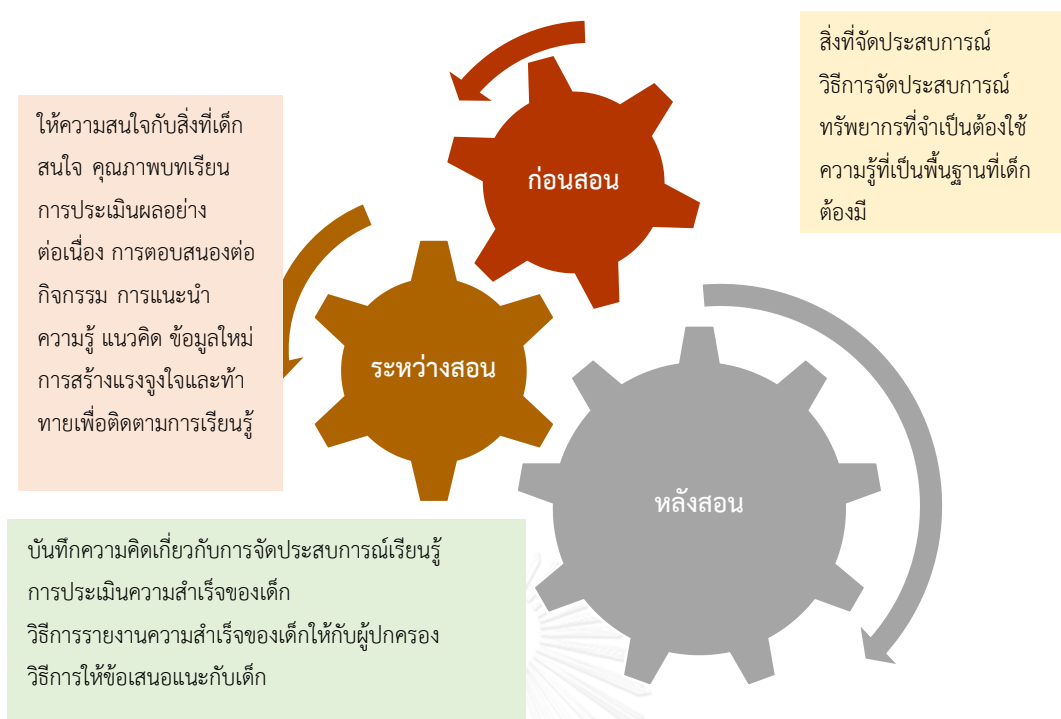
ด้านที่ 3 ด้านความคาดหวัง เกี่ยวข้องกับบทบาทและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้ดูแลเด็กต้องมีความคาดหวังที่ชัดเจนก่อนจึงจะสื่อสารกับผู้อื่นได้ชัดเจน สำหรับผู้ดูแลเด็กจุดศูนย์กลางของความคิดจะอยู่ที่เด็ก การคิดเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กช่วยให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการที่ดีที่สุดในการสนับสนุนพัฒนาการของเด็ก การทำความเข้าใจวิธีการเรียนรู้และพฤติกรรมของเด็กทำให้ง่ายต่อการสื่อสารกับเด็ก หรือ ที่เรียกโดยทั่วไปว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก จึงต้องพิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับตัวเด็ก ทฤษฎีที่ใช้ วิธีการสอน สิ่งที่เด็กเรียนรู้ และวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในอนาคต

เครื่องมือสื่อสารภายในตนเองแม้จะสามารถเลือกใช้ได้หลายตัว แต่สำหรับการเริ่มต้นฝึกฝนทักษะการสื่อสารควรเลือกฝึกฝนการบันทึกสะท้อนคิด ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจาก การบันทึกสะท้อนคิดเป็นกิจกรรมที่ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวข้องมากที่สุดในงาน สามารถใช้ฝึกฝนทักษะการสังเกต การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็ก สิ่งสำคัญ คือ การสะท้อนคิดจากการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาจใช้การบันทึกเกี่ยวข้องกับการคิด วางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ สามารถแยกออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะก่อนสอน บันทึกเกี่ยวกับการคิด วางแผนตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ วิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ ความรู้ที่เป็นพื้นฐานที่เด็กต้องมี

ระยะระหว่างสอน บันทึกการสังเกตสิ่งที่เด็กสนใจ คุณภาพบทเรียน การประเมินผล การตอบสนองต่อกิจกรรม การแนะนำความรู้ แนวคิด ข้อมูลใหม่ การสร้างแรงจูงใจและท้าทายเด็ก ติดตามการเรียนรู้และตรวจสอบสิ่งที่เด็กเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้

ระยะหลังสอน บันทึกความคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็ก การประเมินความสำเร็จของเด็ก วิธีการรายงานความสำเร็จของเด็กให้กับผู้ปกครอง วิธีการให้ข้อเสนอแนะกับเด็ก

ภาพที่ 5.7 ลักษณะของการบันทึกสิ่งที่ปฏิบัติ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ลักษณะของการจัดทำบันทึกจะแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของผู้ดูแลเด็กผ่านการเรียบเรียง ข้อมูลหรือ สารสนเทศที่ได้ บันทึกสะท้อนคิดสามารถดำเนินการได้ทั้งในลักษณะข้อความ เสียง ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ แผนผังมโนทัศน์ สัญลักษณ์หรืออินโฟกราฟิก โดยเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นสามารถแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่บันทึกในลักษณะของผลป้อนกลับเพื่อใช้พัฒนางานและทักษะการสื่อสารของตนเอง

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง

1) เครื่องมือถ่ายทอดความคิด สิ่งที่สังเกตพบระหว่างการเรียนรู้จากการทำงาน ด้วยการสะท้อนคิดสิ่งที่เรียนรู้ ประยุกต์ใช้หรือแก้ปัญหาในระหว่างการทำงาน เครื่องมือที่ใช้สามารถใช้งานทั้งในรูปแบบออนไลน์ หรือ ออฟไลน์ ขึ้นอยู่กับการเลือกใช้เครื่องมือความบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) สามารถกำหนดหัวข้อเรื่องได้

3) มีส่วนของการจัดทำบันทึกในรูปแบบของข้อความและ/หรือรูปภาพ แผนผังมโนทัศน์ หรือสัญลักษณ์ สามารถเพิ่มภาพ วิดิทัศน์ เชื่อมโยงลิงก์ หรืออ้างอิงแหล่งทรัพยากรภายนอกได้ เช่น บทความ งานวิจัย หรือ เครื่องมือสื่อสารภายในตนเองแบบอื่น

4) สามารถเน้นหรือเรียกใช้หัวข้อ ชื่อเรื่อง ความเชี่ยวชาญหรือความสนใจได้

5) มีพื้นที่สำหรับแบ่งปันบันทึกและอนุญาตให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่บันทึกได้

2. เครื่องมือทำงานร่วมกัน (collaboration tools) เครื่องมือสำหรับใช้ทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มหรือเพื่อนร่วมวิชาชีพที่มีความสนใจเรื่องเดียวกันโดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์การทำงานร่วมกันเพื่อใช้ในการมอบหมายงาน บริหารเวลาส่งงาน การจัดเตรียมเอกสาร และนำเสนอเอกสารที่ใช้งานร่วมกันโดยไม่ต้องคำนึงถึงระยะทางและเวลาทำงาน วางแผนและพัฒนางานร่วมกัน ทั้งการกำหนดตารางเวลาปฏิบัติงาน แบ่งหน้าที่ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านข้อความหรือวิดีโอคอล การสร้างและพัฒนาเอกสารร่วมกัน ผ่านแอปพลิเคชันที่ช่วยในการสร้างเอกสารร่วมกันและการแลกเปลี่ยนไฟล์ผ่านพื้นที่เก็บข้อมูลและสำรองข้อมูลในระบบคลาวด์

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือทำงานร่วมกัน

- 1) สามารถกำหนดนัดหมายร่วมกัน เหตุการณ์ต่างๆ ตาราง กิจกรรมและถ่ายทอดกิจกรรม ที่ทำให้ผู้ดูแลเด็กเข้ากำหนดนัดหมายของกลุ่มและสะดวกต่อการแจ้งเตือนกำหนดนัดหมายของกลุ่ม
- 2) สามารถทำรายการสิ่งที่ต้องทำ และมอบหมายงานระหว่างสมาชิกได้
- 3) สามารถสื่อสารด้วยการสนทนาแบบทันทีทันใดเฉพาะกลุ่มหรือการประชุมแบบเวอร์ชวลเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับสมาชิกในกลุ่มได้
- 4) สามารถพัฒนางานและแก้ไขงานร่วมกันในไฟล์เดียวกัน สามารถแก้ไขเอกสารร่วมกันในเวลาเดียวกันได้ สามารถแสดงชื่อผู้แก้ไขแต่ละรายการได้ ข้อมูลเป็นปัจจุบัน สมาชิกในทีมสามารถค้นเจอไฟล์ที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว
- 5) สามารถจัดเก็บไฟล์ร่วมกันเพื่อให้สะดวกต่อการเรียกใช้และปรับปรุง
- 6) สามารถติดตามความก้าวหน้าการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเพื่อนต่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
- 7) สามารถอภิปรายงานรวมถึงให้ผลป้อนกลับร่วมกันเพื่อพัฒนางานได้
- 8) สามารถรวบรวมองค์ความรู้ร่วมกันที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้จากการทำงาน รวมถึงไฟล์งานรวมไว้ที่เดียวกัน

3. เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก (engagement tools) ช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเด็กในลักษณะของการถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อสร้างพัฒนาการของเด็ก สร้างโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจของเด็กแต่ละคน ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันด้านการศึกษาต่างๆ การเลือกใช้แอปพลิเคชันต้องสอดคล้องกับแนวคิดการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่

เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กและเชื่อมโยงกับกิจกรรมที่ใช้สื่อพื้นฐานในห้องเรียน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คำนึงถึงเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และจิตใจ

การเลือกใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ต้องคำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม เนื่องจากแอปพลิเคชันถูกพัฒนาขึ้นตลอดเวลาผู้ดูแลเด็กต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กด้านใด หรือโดเมนใดและในระดับใด ตัวอย่างเช่น อนุกรมภิกษานดิจิทัลของบลูม (Bloom's Digital Taxonomy) ผู้ดูแลเด็กควรพิจารณาลักษณะของการนำเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กถึงระยะเวลาและกำหนดการใช้เครื่องมือในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นวิเคราะห์ ชั้นสรุปการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ชั้นฝึกปฏิบัติและชั้นประเมิน

1) การเลือกใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กสำหรับขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ควรเลือกใช้แอปพลิเคชันที่กระตุ้นความสนใจของเด็กในระยะเวลาสั้นๆ 5-10 นาที แสดงเนื้อหาที่กว้างๆ อาจเป็นเครื่องมือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียนมาก่อน อาจใช้แนวปัญหากระตุ้นความคิด

2) การเลือกใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กสำหรับชั้นจัดประสบการณ์เรียนรู้ ผู้ดูแลเด็กเลือกควรเครื่องมือที่ตรงกับวัตถุประสงค์และหน่วยการเรียนรู้หรือหน่วยจัดประสบการณ์ จัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมจัดประสบการณ์เรียนรู้ ใช้เครื่องมือในลักษณะของเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้

3) การเลือกใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กสำหรับชั้นฝึกปฏิบัติ ควรเป็นเครื่องมือที่ทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ตรง เด็กควรได้เลือกและใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กด้วยตนเอง

4) การเลือกใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กสำหรับขั้นสรุปบทเรียน เลือกใช้แอปพลิเคชันที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดในระยะเวลาอันสั้น 5-10 นาที

5) การเลือกใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กสำหรับเด็กขั้นประเมินผู้เรียน อาจใช้แอปพลิเคชันที่ใช้ในชั้นจัดประสบการณ์หรือชั้นฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนมาถามซ้ำ หรือเลือกใช้เกมการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะสำหรับการใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้

1) เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้เป็นเครื่องมือเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะการกระตุ้นความสนใจ การแก้ปัญหา และเป็นเครื่องมือที่อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก ดังนั้น เด็กทุกคนควรได้รับโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยีที่เท่าเทียมกัน

2) ผู้ดูแลเด็กต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการนำเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กที่ชัดเจน ควรกำหนดเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นสาระความรู้หลักและต้องวางแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ

3) การเลือกใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้เป็นเครื่องมือเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ความสอดคล้องกับหลักสูตร ความแตกต่างระหว่างบุคคล การเสริมบริบททางสังคมควบคู่กับการให้ความรู้ และต้องสามารถประเมินผลพัฒนาการของเด็กได้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

4) ควรบูรณาการเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อื่นๆ และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การใช้แอปพลิเคชัน ColoAR ที่ใช้การระบายสีภาพแบบปกติ เมื่อระบายสีแล้วสามารถใช้แท็บเล็ตอ่านภาพจะเห็นภาพเคลื่อนไหวกระตุ้นความสนใจของเด็ก จากนั้นให้เด็กเล่านิทานหรือความประทับใจกับตัวการ์ตูนที่ระบายสี การใช้แอปพลิเคชันของเลโก้ เด็กสามารถต่อบล็อกแล้วนำแท็บเล็ตมาใช้อ่านภาพหรือเล่นเกมต่อเนื่อง

ลักษณะของเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กและตัวอย่างการประยุกต์ใช้ ควรมีลักษณะดังนี้

1) เสริมสร้างจินตนาการและทักษะการคิด โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่เปิดโอกาสให้เด็กสามารถ วาด เขียน บันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำเสนอความคิดของตนเองในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งภาพและเสียง

2) สร้างความเข้าใจและการคิดแก้ปัญหา เช่น แอปพลิเคชันย้ายรูปทรง กิจกรรมนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจรูปทรงที่มีอยู่และทิศทาง

3) สร้างประสบการณ์ด้านการสื่อสารและสร้างเรื่องราวร่วมกัน เช่น การให้เด็กถ่ายรูปสิ่งที่สนใจรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากนั้นให้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับภาพหรือระบุเหตุผลที่เลือกภาพ ผู้ดูแลเด็กช่วยเขียนหรือพิมพ์ข้อความจากคำบอกกล่าวของเด็กกำกับก่อนเก็บในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

4) การฝึกฝนทักษะทางภาษาด้วยแอปพลิเคชัน สร้างโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยเครื่องมือสื่อสารด้วยสื่อสังคม

5) สืบค้นข้อมูลโดยใช้เสิร์ชเอนจินด้วยการสืบค้นภาพ หรือการพิมพ์ตัวอักษร นำผลที่ได้แลกเปลี่ยนกับเพื่อน

6) สร้างประสบการณ์เรียนรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและความรู้ต่างๆ โดยใช้โปรแกรมแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่มีการแสดงผลป้อนกลับเป็นระยะๆ ลักษณะของภาพและเสียง กิจกรรมการนำเสนอข้อมูลมีลักษณะของการให้สาระความรู้ด้วยรูปแบบความบันเทิง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ใน

ลักษณะของการเล่น การสร้างงานด้วยตนเอง กำหนดบทบาทของเด็กเป็นผู้เลือกและปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้ดูแลเด็กทำหน้าที่ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมสำรวจประสบการณ์ใหม่ของเด็ก

7) ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเลือกใช้สิ่งสำคัญสำหรับการเลือกใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กที่เฉพาะเจาะจง ทั้งด้านอายุ ความเหมาะสมเป็นรายบุคคล วัฒนธรรม และความเหมาะสมในด้านภาษา ถ้าเป็นกิจกรรมเดี่ยวควรใช้เวลาประมาณ 10-20 นาที กิจกรรมกลุ่มใช้เวลา ประมาณ 15-20 นาที สำหรับกิจกรรมในห้องปฏิบัติการใช้ระยะเวลาประมาณ 30 นาที แต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เตรียมไว้

ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของการจำลองชีวิตประจำวัน เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กไม่ควรมาแทนที่กิจกรรมปกติทั้งการเล่นอย่างสร้างสรรค์ การสำรวจในชีวิตจริง กิจกรรมทางกายภาพ ประสบการณ์กลางแจ้ง การสนทนา และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งเหล่านี้สำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก

4. เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (networking tools) เครื่องมือที่ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รวดเร็ว ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อร่วมกันจัดประสบการณ์ สร้างความเข้าใจร่วมกันและสร้างสิ่งแวดล้อมทางบวก เสริมพัฒนาการของเด็ก สำหรับการพิจารณาเลือกเครื่องมือสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ดูแลเด็กต้องคำนึงถึงบริบทของผู้ปกครองและชุมชนเป็นสำคัญ เนื่องจากบางพื้นที่อาจไม่มีความพร้อมด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ปกครองบางกลุ่มไม่มีพื้นฐานด้านการใช้เครื่องมือ การประยุกต์ใช้ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่

ตัวอย่างของการเลือกใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ของเด็ก นำเสนอผลงาน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้รู้จักในวงกว้างด้วยการสื่อสารผ่านสื่อสังคม เฟซบุ๊ก ไลน์ การสร้างวิดีโอทัศน์นำเสนอข้อมูลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ของเด็ก เครื่องมือสำคัญในการประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กตามสภาพจริง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระตุ้นทักษะกระบวนการคิดของเด็กด้วยการให้เด็กได้สะท้อนความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากผลงาน และสิ่งสำคัญคือใช้เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองให้ทราบข้อมูลความก้าวหน้าของพัฒนาการของผู้เรียน อาจทำเป็นรายบุคคลโดยการเก็บชิ้นงานหรือภาพกิจกรรมของเด็ก โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือ วิดีทัศน์ แสดงถึงการเรียนรู้ ความสามารถ ทักษะคิดของเด็ก การนำผลงานของเด็กแสดงผลงานและกระบวนการทำงานของเด็ก โดยการจัดเก็บผลงานที่หลากหลาย

เช่น แผนภาพ ผลงานศิลปะ การแสดงออก บทบาทสมมติ โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของเด็กพร้อมกับผู้ดูแลเด็กในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ของเด็ก

2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือผ่านสื่อสังคมไปยังผู้ปกครองและชุมชน สื่อสังคมช่วยให้ผู้ปกครองและชุมชนเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกว่าจดหมายข่าวในรูปแบบเดิม ด้วยศักยภาพในการเข้าถึงและสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การสื่อสารกับผู้ปกครองจะให้ความสำคัญกับการสื่อสารประจำวันเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็ก โปรแกรมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ชุมชน รวมถึงเรื่องที่เป็นประโยชน์กับเด็ก เช่น คุณค่าทางโภชนาการ สุขอนามัย คุณธรรมจริยธรรม การสื่อสารกับผู้ปกครองสามารถทำได้ทั้งการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารแบบสองทาง แต่การสื่อสารแบบสองทางจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่า การตั้งเครือข่ายความร่วมมือผ่านสื่อสังคมควรมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนด้วยบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของเนื้อหาส่งเสริมการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองและชุมชนด้วยข้อมูลส่งเสริมพัฒนาการเด็กและการประชาสัมพันธ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คุณลักษณะของเครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) กลุ่ม สามารถช่วยสร้างกลุ่มสื่อสารที่เป็นเป้าหมาย เช่น สำหรับผู้ปกครอง เด็ก โดยเฉพาะในชั้นเรียน หรือ กิจกรรมพิเศษ ทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เหมาะสมกับผู้รับแต่ละคนได้ง่าย

2) ตารางเหตุการณ์ สามารถสื่อสารเหตุการณ์ต่างๆ ตาราง กิจกรรมและ ถ่ายทอดกิจกรรม ที่ทำให้ผู้ดูแลเด็กเข้าถึงผู้ปกครองและชุมชนในวงกว้างและสะดวกต่อการแจ้งเตือนเหตุการณ์สำคัญของเด็ก

3) การส่งข้อความ การส่งข้อความจากผู้ดูแลเด็กตรงไปยังผู้ปกครองและเด็ก สามารถสร้างกลุ่มที่หลากหลายบนฐานของการสื่อสารตามความต้องการ ผู้ดูแลเด็กสามารถกำหนดจุด การสื่อสารที่เฉพาะเจาะจงไปยังผู้ปกครองและเด็ก

4) การใช้สื่อมัลติมีเดีย สื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองและเด็ก เพิ่มความสามารถในการสื่อสาร การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การจัดทำวีดิทัศน์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขั้นตอนการดูแลเด็กเกี่ยวกับ สุขอนามัย

5) การประกาศ จะสามารถแจ้งข่าว ประชาสัมพันธ์ และแจ้งเตือนเพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองและเด็กในเหตุการณ์สำคัญ

6) การบันทึกกิจกรรมหรือเหตุการณ์สำคัญ สามารถใช้เหตุการณ์สำคัญและประเด็นสำคัญที่จะให้ข้อมูลสำคัญกับผู้ปกครองและชุมชน

7) การอภิปรายดิจิทัล สำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาและเด็กเล็ก การออกแบบและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ได้ข้อมูลในลักษณะของการมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(2) **เทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้** คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้าน **แหล่งเรียนรู้** ด้วยทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด แหล่งความรู้ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย จากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ขยายประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็กและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ทั้งด้าน แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษา ปฐมวัย ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าเสนอผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อาทิ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ฐานข้อมูลจากหลากหลายแหล่งข้อมูลที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบผ่านเทคโนโลยีเครือข่าย เป็นแหล่งข้อมูลเชิงเนื้อหาขนาดใหญ่ที่เปิดกว้างที่สามารถนำเข้าถึงและเรียกใช้ได้อย่างอิสระและเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับต่อการนำมาปรับใช้ในลักษณะของของการเรียนรู้แบบผสมผสานได้ตามความต้องการของผู้ดูแลเด็ก สร้างโอกาสในการเสริมศักยภาพที่เท่าเทียมและการเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ทั่วโลก

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล กระบวนการกำกับติดตามความก้าวหน้าของงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การประเมินผลใช้การประเมินผลผ่านแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

1) **การประเมินด้วยผลป้อนกลับ** การให้ผลป้อนกลับเกี่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมศักยภาพให้กับผู้ดูแลเด็ก และ กลไกควบคุมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร กระบวนการนี้ทำให้เกิดประโยชน์ 2 ประการ คือ ประการที่ 1 ทราบถึงความสำเร็จของกระบวนการสื่อสาร ประการที่ 2 ได้รูปแบบพื้นฐานที่ถูกต้องหรือสิ่งที่ต้องแก้ไขสำหรับการสื่อสารในอนาคต การให้ผลป้อนกลับเกิดขึ้น 2 มิติ คือ การสนับสนุนและท้าทายผู้ดูแลเด็ก ประเมินผลการอภิปรายหรือการแสดงความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง การประเมินผลป้อนกลับเกิดจากการประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน ผู้สอนและนักวิชาการศึกษา การประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ที่มีผลต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนางานและการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของผลป้อนกลับ

2) **การประเมินทักษะ** การประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานจะเน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ หลักฐานที่ใช้แสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สำคัญ คือ กระบวนการและแผนพัฒนางานและการสื่อสาร การประเมินกระบวนการ คือ การประเมินการสะท้อนคิดและการกำกับตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการรับและส่งสารกับผู้เกี่ยวข้องในการสื่อสารทั้งการสื่อสารกับตนเองด้วยเครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง สื่อสารกับเพื่อนด้วยเครื่องมือทำงานร่วมกัน สื่อสารกับเด็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก และสื่อสาร

ผู้ปกครองและชุมชนด้วยเครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประเมินการสะท้อนคิดมีส่วนประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

- (1) บันทึกประสบการณ์การสื่อสารที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคล
- (2) สะท้อนกระบวนการที่เรียนรู้จากประสบการณ์
- (3) นำไปสู่การปฏิบัติที่ผลจากมุมมองใหม่ที่ได้รับจากประสบการณ์

วิธีการประเมินทักษะ เป็นกระบวนการติดตามการทำงานแต่ละส่วนจากพฤติกรรมกรการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารจากองค์ประกอบด้านเทคโนโลยีที่กล่าวถึงข้างต้นในระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีและการสังเกตการณ์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับบริบทของสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม บรรทัดฐานของที่ทำงานและวัตถุประสงค์ของประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กแต่ละคนในการพัฒนาทักษะการสื่อสารในงานด้วยเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ปัจจัยจำเป็นในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ

- ปัจจัยที่ 1 การระบุลักษณะการสื่อสารตามลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย
- ปัจจัยที่ 2 ช่องทางการสื่อสารต้องเป็นที่รู้จัก
- ปัจจัยที่ 3 ครอบคลุมถึงกลุ่มเป้าหมายทุกคน
- ปัจจัยที่ 4 เส้นทางที่ใช้ต้องถูกต้อง
- ปัจจัยที่ 5 เส้นทางสื่อสารต้องตรงประเด็นและสั้นที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

3) **การประเมินผลงาน** การประเมินงานหรือหลักฐานข้อค้นพบที่ได้จากการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กที่จัดเก็บและนำเสนอในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ดูแลเด็ก การประเมินผลเป็นไปตามข้อตกลงการเรียนรู้และผลลัพธ์ของการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้ดูแลเด็กแต่ละกลุ่มที่ถูกระบุอย่างชัดเจนตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร เช่น การสื่อสารกับตนเองเป็นบันทึกการเรียนรู้ การสื่อสารกับเพื่อนเป็นแผนจัดประสบการณ์เรียนรู้และสื่อประกอบแผน การสื่อสารกับเด็กเป็นกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือแฟ้มสะสมผลงานของเด็ก การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน เป็นแผนเพจของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แสดงรายละเอียดของการเรียนรู้และแสดงหลักฐานอ้างอิงความก้าวหน้าของผู้ดูแลเด็ก

เครื่องมือประเมินผลทักษะการสื่อสาร คือ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือสะท้อนการเรียนรู้และจัดเก็บหลักฐานในระหว่างการเรียนรู้ วัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินพัฒนาการของผู้เรียนและประเมินผลลัพธ์จากการเรียนรู้ การใช้งานแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือรวบรวมหลักฐานของการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กกับผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่มผ่านการสะท้อนคิดการเรียนรู้จากการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กระบวนการจัดการ สนับสนุนติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้ผู้ดูแลเด็กแต่ละคนมุ่งที่การตั้งเป้าหมาย การวางแผนพัฒนางานและการสื่อสาร การติดตามกำกับตนเองและการประเมินผล

กิจกรรมเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากการทำงาน การสนับสนุนการเรียนรู้จากการเสริมศักยภาพ ด้วยเทคโนโลยีกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นสามารถติดตามหลักฐานการสื่อสารจากงานและการสะท้อนคิดที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ผู้ดูแลเด็กยังสามารถเผยแพร่ผลงาน และได้รับคำแนะนำจากผู้สอน นักวิชาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเพื่อนได้ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ถูกเชื่อมโยงกับการประเมินผลโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์การเรียนรู้และการสนับสนุนการประเมินผล

การจัดเตรียมแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ดูแลเด็กจะต้องทำการรวบรวมผลงานหรือหลักฐานของการพัฒนางานและการสื่อสารในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ตามวัตถุประสงค์การสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องในแต่ละกิจกรรม แยกกิจกรรมตามกลุ่มเป้าหมาย คือ การสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก และผู้ปกครองและชุมชน และต้องมีการสะท้อนความคิดต่อผลงานและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม และมีช่องทางสำหรับการให้ผลป้อนกลับสำหรับผลงานและการสื่อสารที่เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม

The screenshot shows a video player interface for a VDO (Video Discussion) platform. The video title is "VDO การเล่าเรื่องราวสิ่งมีชีวิต" (VDO Storytelling about Living Things). The video content shows a teacher sitting on the floor with a group of children, engaged in a discussion. The interface includes a video player with a play button and a progress bar. To the right of the video, there is a section titled "บันทึกการสะท้อนการเล่าเรื่องราวสิ่งมีชีวิตเด็กเล็กบ้านโนนสูง" (Recording of reflection on storytelling about living things for young children in Nonsong). Below the video, there are tags and a feedback section. Callout boxes are overlaid on the image, highlighting specific features: "สะท้อนคิดกับตนเอง" (Reflection on self), "แสดงทักษะการสื่อสาร ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" (Demonstrating communication skills at the child development center), "สะท้อนคิดกับเพื่อน" (Reflection on peers), and "ผลป้อนกลับจาก ผู้สอนและนักวิชาการศึกษา" (Feedback from teachers and researchers).

ภาพที่ 5.8 ตัวอย่างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ แสดงผลงาน การสะท้อนคิดและผลป้อนกลับของการแสดงผลงานและทักษะการสื่อสารกับเด็ก

ผลงานที่นำเสนอในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์จะถูกประเมินผล 2 รอบ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้แต่ละรอบ โดยรอบที่ 1 ประเมินสัปดาห์ที่ 7 และรอบที่ 2 ประเมินสัปดาห์ที่ 12 แสดงถึงพัฒนาการที่เกิดขึ้น เกณฑ์การประเมินผลแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งเกณฑ์ออกเป็น 3 ระดับ เกณฑ์การประเมินสำหรับทักษะการสื่อสารแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเกณฑ์การประเมิน

ออกเป็น 7 ประเด็นเช่นเดียวกันแต่แตกต่างกันตามบริบทและรูปแบบของการสื่อสารแต่ละกลุ่ม โดยประเด็นรวมได้แก่

- 1) การกำหนดเป้าหมายการสื่อสาร (น้ำหนัก 2)
- 2) การวิเคราะห์ (น้ำหนัก 2)
- 3) เนื้อหาของงาน (น้ำหนัก 2)
- 4) การออกแบบการสื่อสาร (น้ำหนัก 2)
- 5) การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (น้ำหนัก 3)
- 6) คุณภาพของงาน (น้ำหนัก 2)
- 7) การประเมินและนำผลการสะท้อนคิดไปใช้ในการปรับปรุงการสื่อสาร (น้ำหนัก 2)

นอกจากเพิ่มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์จะใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผลทักษะการสื่อสารแล้ว ในงานวิจัยนี้ยังพบว่า เพิ่มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเพื่อน ผู้สอนและนักวิชาการศึกษา ในการเรียนรู้บริบทของการพัฒนางานและการสื่อสาร ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการศึกษาผลงานของผู้อื่น เปรียบเทียบจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงเพื่อใช้พัฒนางานและการสื่อสารของตนเองได้

2.2 ขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ KEYS

ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน (Key determinants of interest area)

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร (Enabling development of plan and communication)

ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน (Communicate at Your workplace)

ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงาน (Share performance)

ร่วมกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี 3 ด้าน ดังนี้

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน

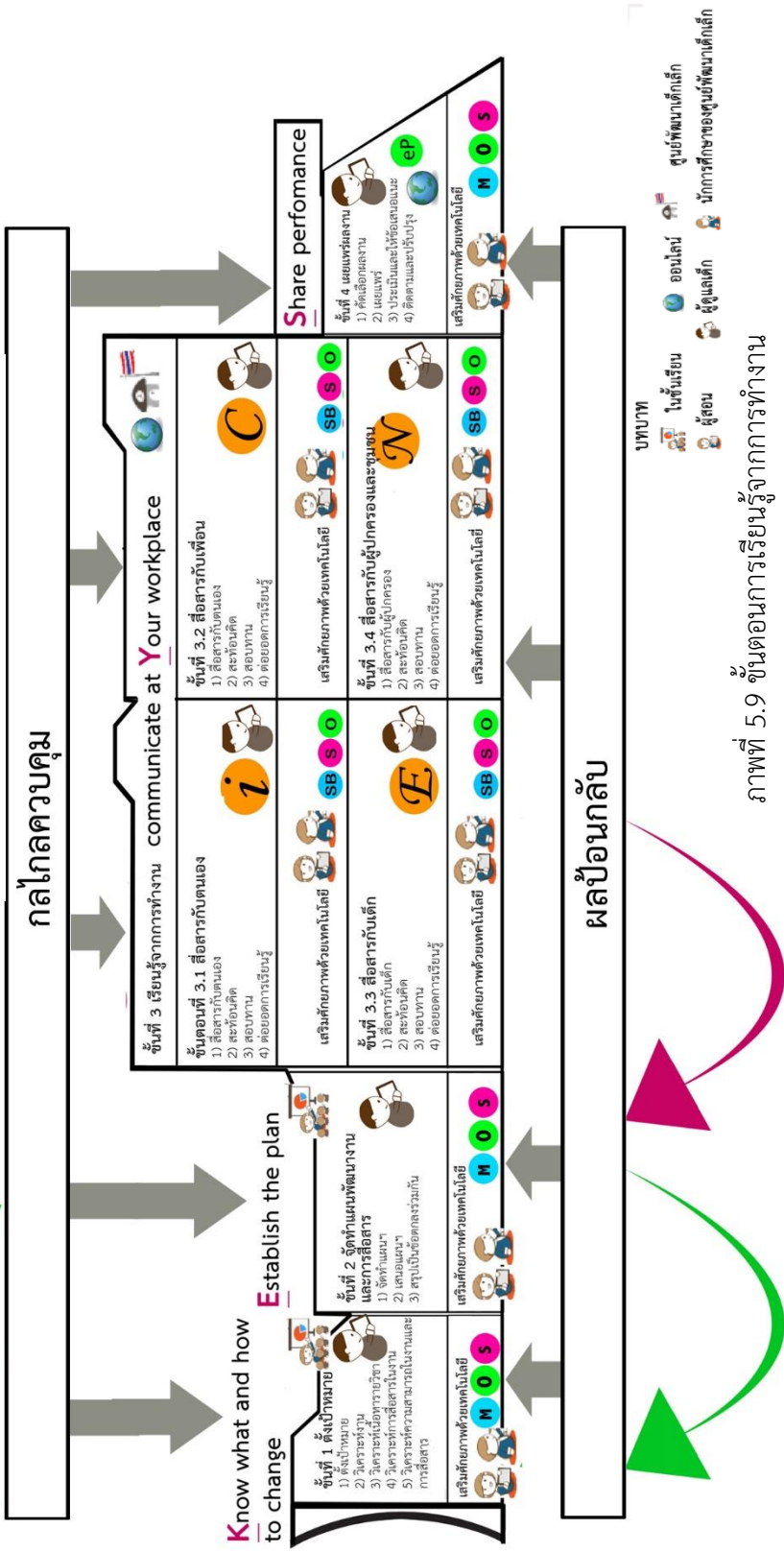
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้

โดยมีรายละเอียดดังนี้

- เครื่องมือพัฒนาทักษะการสื่อสาร
- i** เครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง
  - C** เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก
  - E** เครื่องมือการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน
  - N** เครื่องมือสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

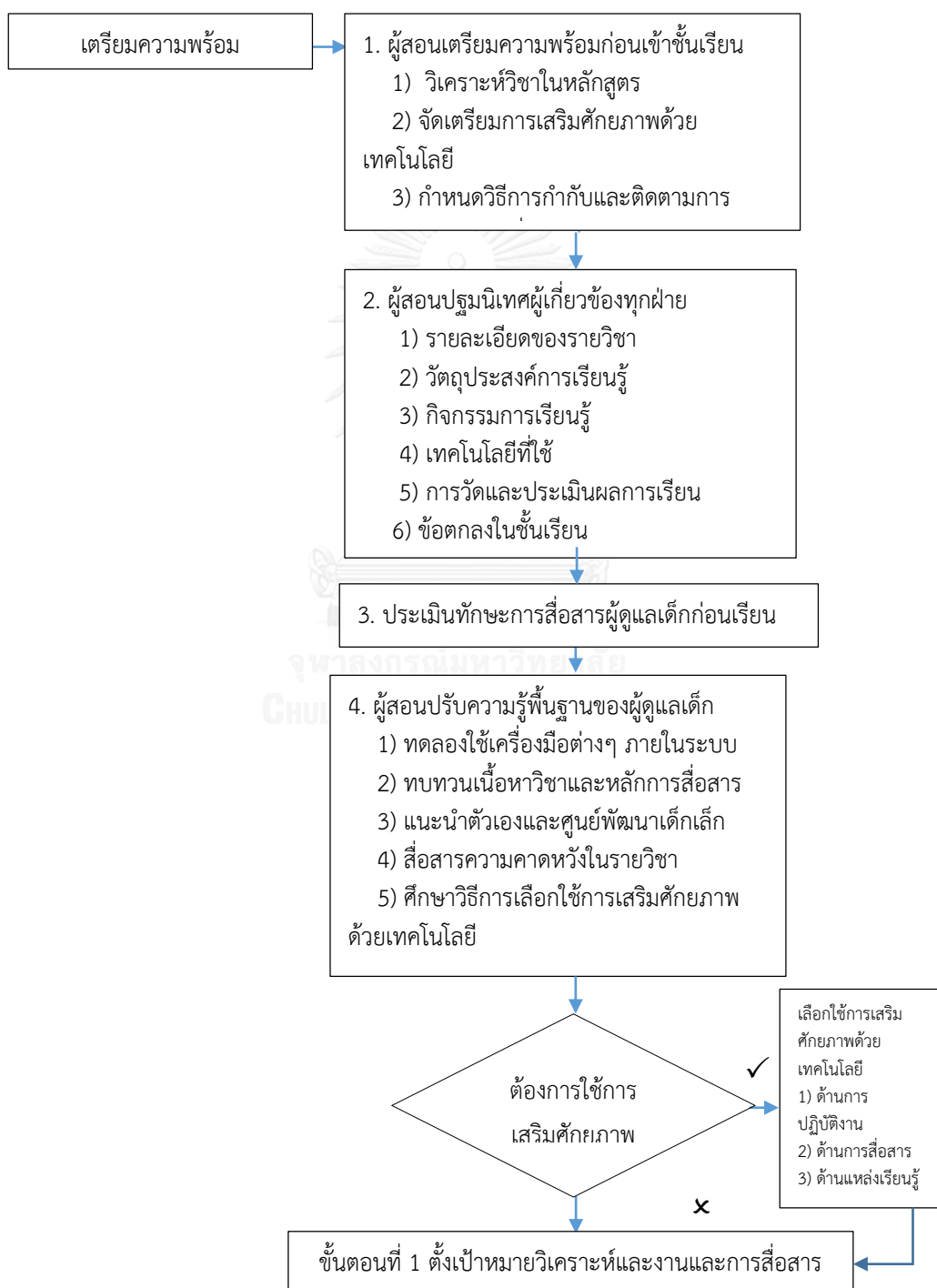
- การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน
- M** คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ **SB** คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์
  - การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร
  - S** สื่อสังคม
  - การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้
  - O** ทักษะการการเรียนรู้แบบเปิด **SB** เพิ่มประสบการณ์อิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 5.9 ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงาน

เตรียมความพร้อม (สัปดาห์ที่ 1) 3 ชั่วโมง (ในชั้นเรียน ออฟไลน์)

ก่อนเริ่มต้นการเรียนรู้ตามระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้สอนควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านหลักสูตร ผู้เรียน และทรัพยากร ดังนี้

ก่อนเข้าชั้นเรียนผู้สอนเตรียมความพร้อม โดยออกแบบการเรียนรู้และจัดเตรียมการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่คำนึงถึงแนวทางการผสมผสาน 4 มิติ คือ

มิติที่ 1 การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาหลัก ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเข้ากับทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

มิติที่ 2 การผสมผสานองค์ความรู้ภาคทฤษฎีจากสถาบันอุดมศึกษากับทักษะการปฏิบัติงานตามบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มิติที่ 3 การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน

มิติที่ 4 การผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน ออนไลน์และการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) วิเคราะห์วิชาในหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในด้านวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่เป็นภาพรวมของรายวิชา และทักษะการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(2) จัดเตรียมการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ทั้ง คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง กำหนดกลวิธีหรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน ออนไลน์ และการเรียนรู้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(3) กำหนดวิธีการกำกับและติดตามการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ด้วยการกำหนดการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การเทียบเคียงทักษะที่พึงประสงค์และการวิเคราะห์ช่องว่างที่เป็นผลต่างของวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1) ปฐมนิเทศผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้สอนทำความเข้าใจกับผู้ดูแลเด็กและนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของรายวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เทคโนโลยีที่ใช้ การวัดและประเมินผลการเรียน และข้อตกลงในชั้นเรียน โดยให้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ด้วยคู่มืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วยคู่มือผู้สอน คู่มือผู้ดูแลเด็ก และคู่มือนักวิชาการศึกษา จนเกิดความเข้าใจตรงกันทั้งผู้สอน ผู้ดูแลเด็กและนักวิชาการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในฐานะผู้ดูแลเด็กก่อนเริ่มเรียนโดยใช้แบบทักษะการสื่อสาร เป็นการประเมินความสามารถหรือพฤติกรรมของผู้ดูแลเด็กด้านทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร ทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก และผู้ปกครองและชุมชน แล้วแจ้งผลการประเมินทักษะการสื่อสารเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กทราบจุดเด่นและสิ่งที่ต้องปรับปรุงด้านทักษะการสื่อสาร

3) ปรับความรู้พื้นฐานของผู้ดูแลเด็กก่อนเรียน ทบทวนพื้นฐานความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาเรียน ประสพการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความคุ้นเคยในการเรียนรู้แบบออนไลน์ผ่าน

ระบบ WBSC-LMS ทดลองใช้เครื่องมือต่างๆ ภายในระบบ วิธีการสื่อสารและการเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ผู้เกี่ยวข้องและแหล่งเรียน ผู้ดูแลเด็กแนะนำตัวเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระบบ สื่อสารความคาดหวังที่มีต่อการเรียน

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองจะเลือกใช้หรือลดการใช้งานได้ตามความต้องการ ภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอน นักวิชาการศีกษา

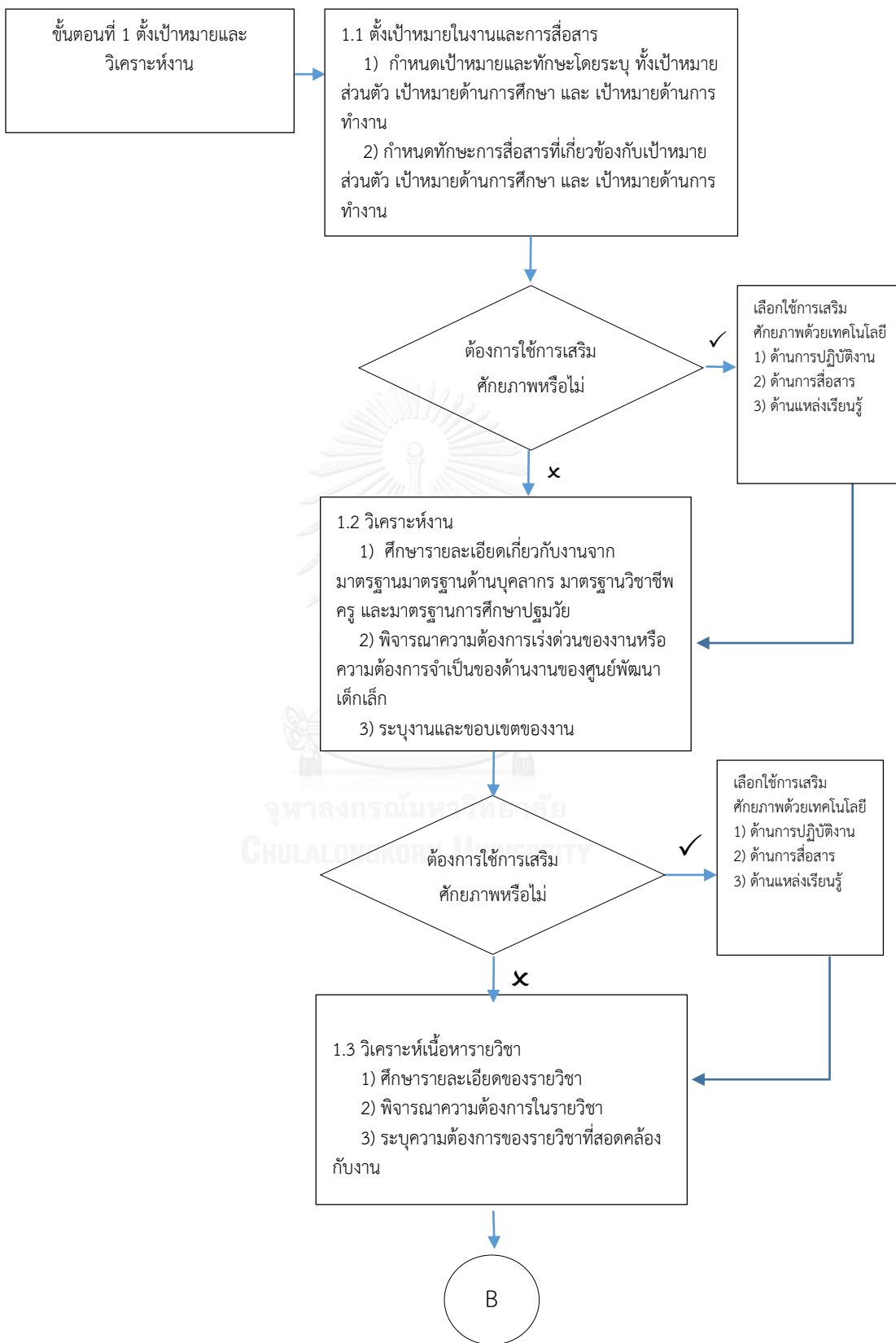
1. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองจะเลือกใช้หรือลดการใช้งานได้ตามความต้องการ ภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอน นักวิชาการศีกษา การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ คู่มือผู้สอน คู่มือผู้ดูแลเด็ก และคู่มือ นักวิชาการศีกษา (e-Manual)

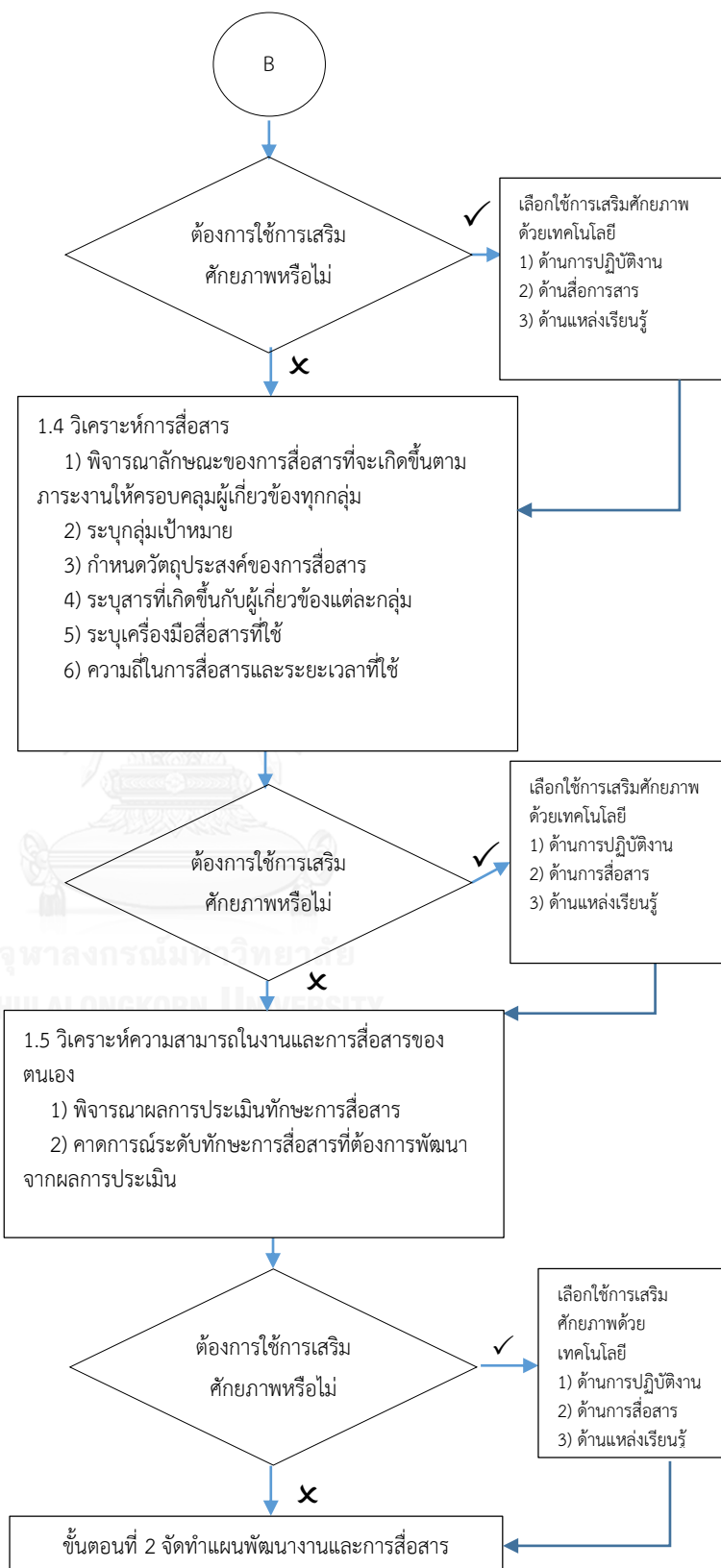
2. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อสงสัยเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้และการใช้ระบบด้วยสื่อสังคม

3. การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน (สัปดาห์ที่ 2) 1 ชั่วโมง 30 นาที (ในชั้นเรียนออนไลน์)

การวิเคราะห์และตั้งเป้าหมายเป็นขั้นตอนสำคัญของการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ต้องพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งเนื้อหารายวิชา งาน และการสื่อสาร โดยใช้ผลการประเมินทักษะการสื่อสาร จาก ขั้นตอนที่ 1 ข้อ 3 เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์งานและการสื่อสาร เพื่อให้การตั้งเป้าหมายท้าทายแต่อยู่ในระดับความสามารถที่ผู้ดูแลเด็กสามารถทำได้

1) ตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร กำหนดผลงาน ภาระงานหรือผลลัพธ์ที่ต้องการต้องสอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา อาทิ สื่อหรือนวัตกรรมการศึกษา แผนจัดประสบการณ์ สอดคล้องความต้องการของผู้ดูแลเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเป็นเป้าหมายที่เหมาะสมกับตนเอง การกำหนดเป้าหมายและทักษะ ระบุทั้งเป้าหมายส่วนตัว เป้าหมายด้านการศึกษา และ เป้าหมายด้านการทำงานที่สอดคล้องกันและเหมาะสมกับตัวเอง จากนั้นกำหนดทักษะการสื่อสารที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับความสามารถของผู้ดูแลเด็ก การกำหนดเป้าหมายต้องท้าทายแต่ไม่ยากเกินความสามารถของผู้ดูแลเด็ก

2) วิเคราะห์งาน พิจารณาจากคำบรรยายลักษณะงาน และการกำหนดคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน วิเคราะห์ร่วมกับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) มาตรฐานด้านบุคลากร ด้านครูผู้ดูแลเด็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาจากบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

(2) มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานด้านการปฏิบัติตน

(3) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานที่กำหนดคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ 5 ด้านคือด้านคุณภาพผู้ดูแลเด็ก ด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษาและด้านมาตรการส่งเสริม

หมายเหตุ วิเคราะห์เพื่อเลือกใช้เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหารายวิชาที่เรียน

3) วิเคราะห์เนื้อหาวิชา ศึกษารายละเอียดของคำอธิบายรายวิชา พิจารณาความต้องการในรายวิชาโดยใช้ข้อมูลจากคำอธิบายรายวิชาและแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบ มาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่อะไรวิชา ทั้งด้านความรู้และทักษะตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ผู้สอนแจ้งให้ทราบระหว่างการปฐมนิเทศ

4) วิเคราะห์การสื่อสาร พิจารณาลักษณะของการสื่อสารที่จะเกิดขึ้นตามภาระงานให้ครอบคลุมกับผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ประกอบด้วย ระบุกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ระบุสารที่เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม ระบุเครื่องมือสื่อสารที่ใช้ อาทิ การสื่อสารกับตนเอง ด้วยเครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง การสื่อสารและทำงานร่วมกับเพื่อนด้วยเครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน การสื่อสารกับเด็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก เครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความถี่ในการสื่อสาร และระยะเวลาที่ใช้

วิธีการเลือกใช้เครื่องมือสำหรับสื่อสารในแต่ละกลุ่มให้เริ่มจากการคิดถึงช่องทางที่สามารถใช้ได้ทุกช่องทาง อาจค้นคว้าเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต หรือใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้องปรึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือที่เลือกใช้

5) วิเคราะห์ความสามารถในงานและการสื่อสารของตนเอง ทบทวนการตั้งเป้าหมายให้สอดคล้องกับความสามารถของตนเองโดยพิจารณาประเด็นสำคัญ คือ

(1) ผลการประเมินทักษะการสื่อสาร

(2) คาดการณ์ระดับทักษะการสื่อสารที่ต้องการพัฒนาจากผลการประเมิน

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองจะเลือกใช้หรือลดการใช้งานได้ตามความต้องการ ภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอน นักวิชาการศึกษา

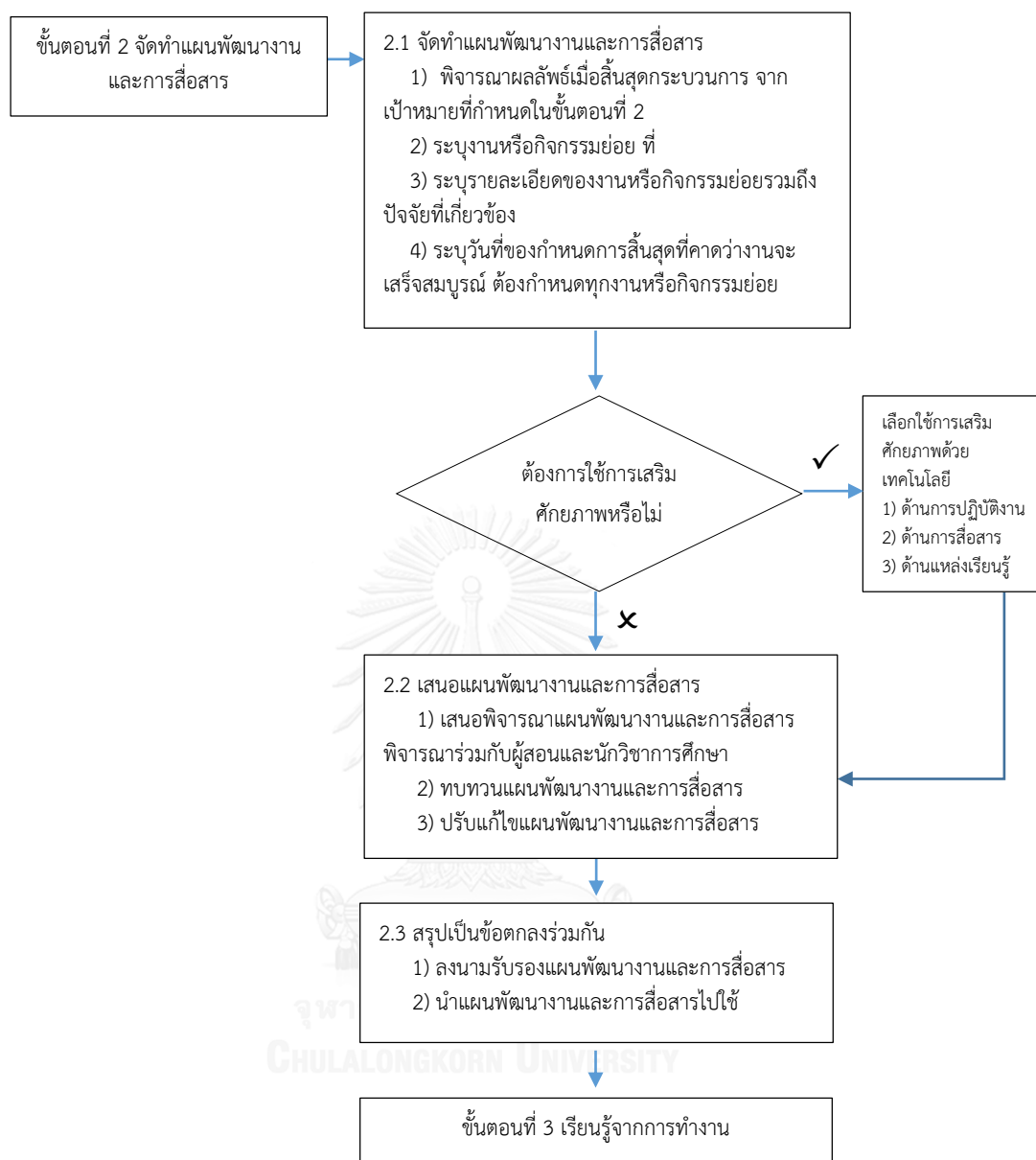
1. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ประกอบด้วย แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์วิเคราะห์งาน แบบวิเคราะห์ตนเอง วิดีทัศน์ตัวอย่างการวิเคราะห์ตนเอง

2. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ การให้คำแนะนำและตั้งคำถามเกี่ยวกับวิเคราะห์และตั้งเป้าหมายในงาน โดยผู้สอน นักวิชาการศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกระดานอภิปราย การสนทนาผ่านสื่อสังคม

3. การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร (สัปดาห์ที่ 2) 1 ชั่วโมง 30 นาที (ในชั้นเรียนออนไลน์)

การจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสารใช้ผลการวิเคราะห์และตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสารจากข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการทำ ระบุวิธีปฏิบัติที่จะนำไปสู่เป้าหมาย พิจารณางานย่อยและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและกำหนดวันทำงานจะเสร็จสมบูรณ์ การจัดทำแผนเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการบริหารจัดการงานและเวลา เกิดขึ้นโดยตัวผู้ดูแลเด็กเองภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอนและนักวิชาการศึกษา

- 1) จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ระบุรายละเอียดของแผนพัฒนางานและการสื่อสาร จากเป้าหมายที่กำหนดในขั้นตอนที่ 2 ระบุกระบวนการหรือวิธีการย่อยที่ทำให้เกิดผลงาน ดังนี้
- (1) ระบุผลลัพธ์เมื่อสิ้นสุดกระบวนการ จากเป้าหมายที่กำหนดในขั้นตอนที่ 2
  - (2) ระบุงานหรือกิจกรรมย่อยที่จะนำไปสู่เป้าหมาย อาทิ การทำบันทึกพฤติกรรมของเด็ก การจัดทำสารนิทัศน์ การเลือกใช้สื่อจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก การสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง และอื่นๆ ตามบริบทของรายวิชาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่อยู่ในระดับความสามารถที่ผู้ดูแลเด็กสามารถทำได้

(3) ระบุรายละเอียดของงานหรือกิจกรรมย่อยรวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งปัจจัยด้านบวกหรือโอกาส คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในงาน และปัจจัยด้านลบ คือ ปัจจัยที่ขัดขวางหรืออุปสรรคที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

(4) ระบุวันที่ของกำหนดการสิ้นสุดที่คาดว่าจะงานจะเสร็จสมบูรณ์ ต้องกำหนดทุกงานหรือกิจกรรมย่อย เป็นการแสดงเป้าหมายระยะสั้นและส่งผลต่อเป้าหมายระยะยาวที่เป็นภาพรวมของแผนพัฒนางานและการสื่อสารทั้งหมด

แผนพัฒนางานและการสื่อสาร ด้วยนิทานกระบวนการคิด

Tags: คุณธรรมจริยธรรม, นิทานกระบวนการคิด, แผนพัฒนาตนเอง

Completion date	Title	Completed
18 March 2015	-เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอินเทอร์เน็ต ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการทำนิทานเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	
20 March 2015	-เก็บและจดบันทึกการสัมภาษณ์เทคนิคการสอนแบบต่างๆ	
23 March 2015	-ประชุมเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมนิทานคุณธรรม	
24 March 2015	-ร่วมกันพัฒนาและจัดทำสื่อและนิทานเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	
25 March 2015	-การพูดคุย การสนทนา	
25 March 2015	-พูดคุยเกี่ยวกับการจัดทำนิทานเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	
28 March 2015	-การสัมภาษณ์	
27 March 2015	-ใช้การตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ	
1 May 2015	บันทึกประจำวัน	

9 tasks

ภาพที่ 5.10 แผนพัฒนางานและการสื่อสาร

2) ผู้ดูแลเด็กเสนอแผนพัฒนางานและการสื่อสารพิจารณาร่วมกับผู้สอนและนักวิชาการศึกษา ทบทวนความเป็นไปได้ในการเรียนรู้จากการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา ความสามารถของผู้ดูแลเด็ก การสื่อสารและผลงานที่จะได้รับ

3) สรุปเป็นข้อตกลงร่วมกัน โดยการลงนามรับรองแผนพัฒนางานและการสื่อสารทั้งผู้ดูแลเด็ก ผู้สอนและนักวิชาการศึกษา ผู้ดูแลเด็กใช้แผนพัฒนางานและการสื่อสารเป็นกรอบสำหรับเรียนรู้ในชั้นเรียนต่อไป

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองจะเลือกใช้หรือลดการใช้งานได้ตามความต้องการ ภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอน นักวิชาการศึกษา

1. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ แผนพัฒนางานและการสื่อสาร ต้นแบบของแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ตัวอย่างผลงาน

2. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ การให้คำแนะนำและตั้งคำถามเกี่ยวกับแผนพัฒนางานและการสื่อสาร โดยผู้สอน นักวิชาการศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกระดานอภิปราย การสนทนาผ่านสื่อสังคม

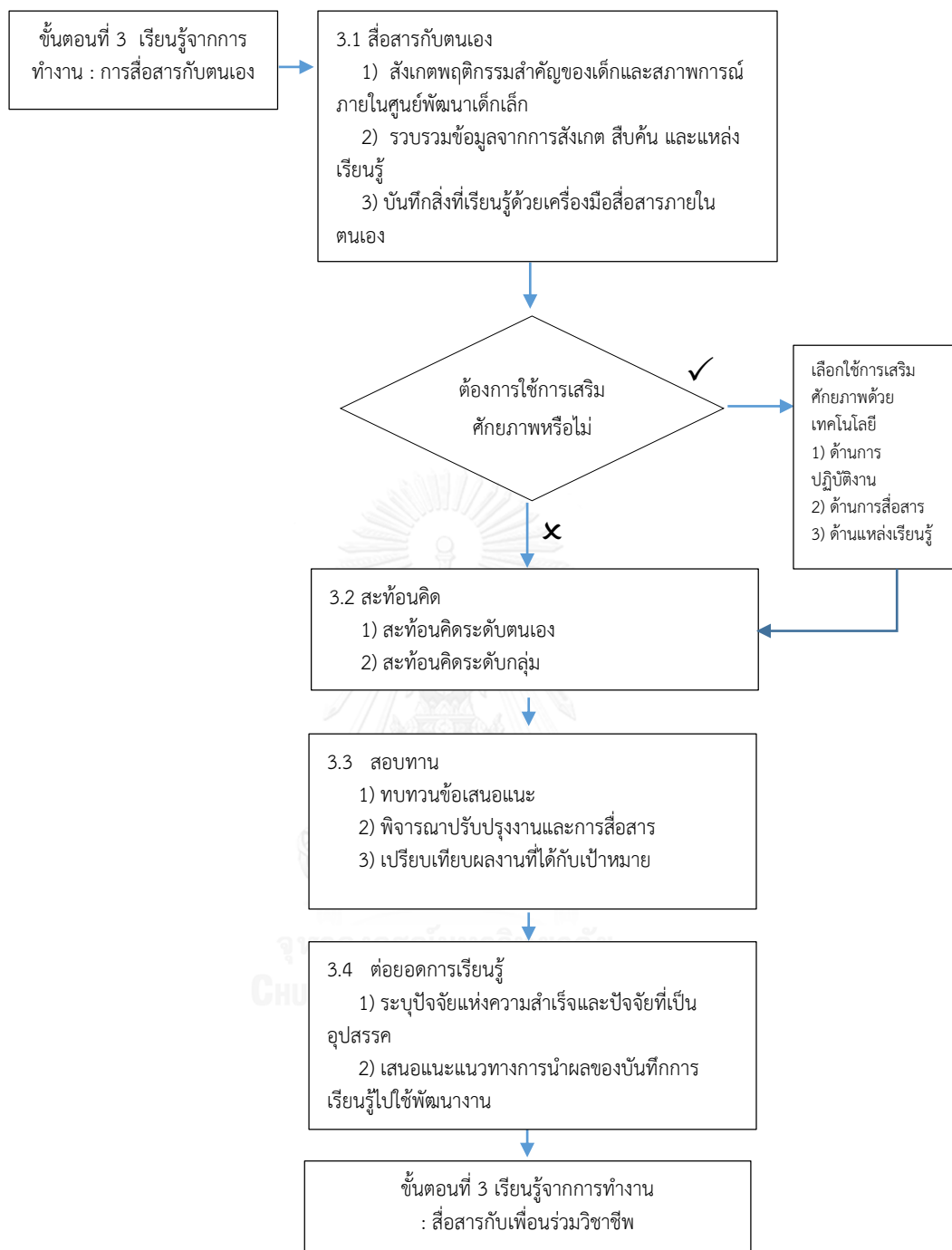
3. การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน (สัปดาห์ที่ 3-11) (ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ ออนไลน์)

ศึกษาจากการทำงานด้วยการพัฒนาภาระงานและทักษะการสื่อสาร ทั้งนี้ รูปแบบการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กในงานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับผู้รับสารที่แตกต่างกัน 4 กลุ่ม คือ การสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน การฝึกฝนทักษะการสื่อสารในขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนการสื่อสารที่ปรับเปลี่ยนสถานการณ์ไปตามกลุ่มผู้รับสารเพื่อให้ผู้ดูแลได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสารในสถานการณ์การจริงกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน การสื่อสารในแต่ละรอบจะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน แต่มีความเชื่อมโยงกันตามลักษณะของการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

กรณี การสื่อสารกับตนเอง (รอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 3 และ รอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 8)

การสื่อสารกับตนเอง คือ กระบวนการถ่ายทอดความคิดของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับภาระงานที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้ทักษะกระบวนการสื่อสารกับตนเองจากการสังเกตการณ์ รวบรวมข้อมูลทั้งจากประสบการณ์ทำงานและข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียงข้อมูลที่เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือสิ่งที่เรียนรู้รวมถึงทัศนคติ แนวคิด ทฤษฎีด้านการศึกษาปฐมวัย ถ่ายทอดเครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง อาทิ บล็อก โดยมีขั้นตอนการพัฒนาทักษะสื่อสารกับตนเอง ดังต่อไปนี้

1) สื่อสารกับตนเอง (oneself)

(1) สังเกตประเด็นสำคัญและสภาพการณ์ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำลังดำเนินงานอยู่ ซึ่งผลต่อการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก โดยพิจารณาตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ระบุในแผนพัฒนางานและการสื่อสาร รวมถึงหลักความรู้หรือทฤษฎีการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เกี่ยวข้อง (ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

(2) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตให้ครบถ้วนตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ด้วยการบันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การสัมภาษณ์บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ประเด็นสำคัญที่ครบถ้วน ด้วยแอปพลิเคชันที่ผู้ดูแลเด็กกำหนดไว้ในแผนพัฒนางานและการสื่อสาร (ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

(3) บันทึกสิ่งที่เรียนรู้ด้วยเครื่องมือสื่อสารภายในตนเองที่ตกลงตามแผนพัฒนางานและการสื่อสารในขั้นตอนที่ 2 โดยใช้เครื่องมือสื่อสารที่ผู้ดูแลเด็กระบุในแผนพัฒนางานและการสื่อสาร เช่น บล็อก โดยระบุข้อค้นพบ ทศนคติที่มีต่อสิ่งที่เรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากการสังเกตการณ์กับหลักการหรือแนวคิดการศึกษาปฐมวัย และเสนอแนวทางปฏิบัติ หลักการหรือแนวคิดใหม่ที่ได้ (ออนไลน์)

2) สะท้อนคิด (reflect)

(1) สะท้อนคิดระดับตนเอง คือ การบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ แสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับผลงานและทักษะการสื่อสารที่เกิดขึ้น ระบุจุดเด่นและประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของตนเอง เชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีกับสิ่งที่ปฏิบัติ และผลงานที่ได้ พิจารณาถึงประสิทธิผลของงานที่เกิดขึ้นจากประสิทธิภาพของการสื่อสาร (ออนไลน์)

(2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อนในห้องสนทนาออนไลน์ เกี่ยวกับผลงานและทักษะการสื่อสารที่ปฏิบัติ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพิจารณาจุดเด่นและประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงงานและทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร (ออนไลน์)

3) สอบทาน (review)

(1) ทบทวนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนางานและการสื่อสารที่เกิดขึ้น รวบรวมข้อเสนอแนะจากผลป้อนกลับของผู้สอน นักวิชาการศึกษาและเพื่อนทั้งจากการศึกษาจากการทำงานและผลการสะท้อนคิด ทั้งระดับตนเองและระดับกลุ่มจากแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน

(2) พิจารณาปรับปรุงงานและการสื่อสาร

(3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ด้านการสื่อสารกับตนเอง เพื่อประเมินผลสำเร็จของงานและการสื่อสารตามแผน

4) ต่อยอดการเรียนรู้ (reformation)

(1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสารที่ได้ ทั้งการวางแผน การดำเนินการตามกิจกรรม บริบทของพื้นที่

(2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางานในแผนงานและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มอื่นในขั้นตอนต่อไป (ออนไลน์)

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้ในการเสริมศักยภาพด้วยตนเองจะเลือกใช้หรือลดการใช้งานได้ตามความต้องการ ภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอน นักวิชาการศึกษา

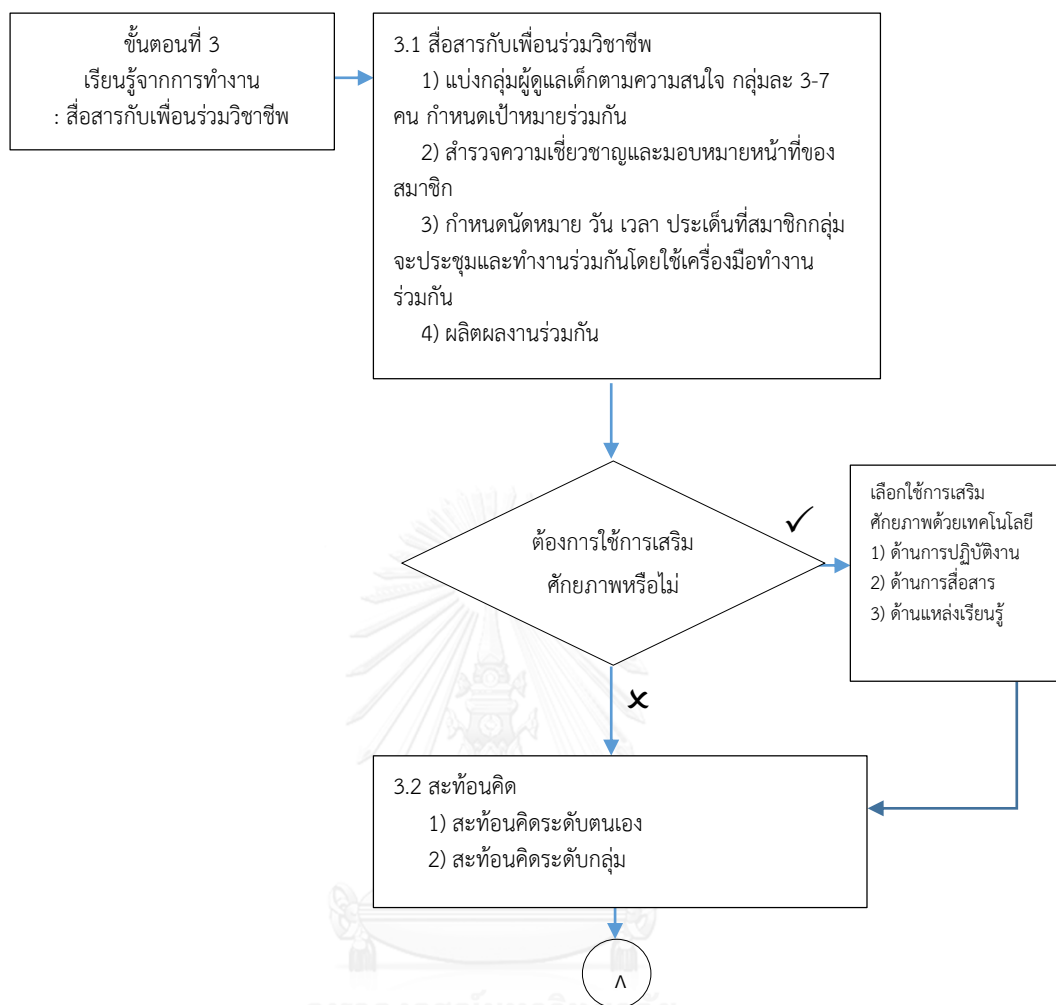
1. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ ต้นแบบของงานวิธีการเขียนบันทึกการเรียนรู้ในงานผู้ดูแลเด็กจากคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์

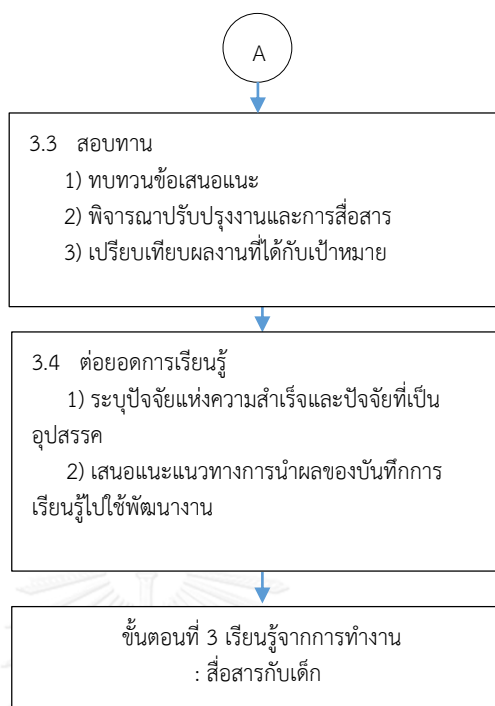
2. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสังเกตการณ์ การรวบรวมข้อมูล การบันทึกการเรียนรู้ และการให้ผลป้อนกลับโดยการโพสต์ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ โดยผู้สอน เพื่อน นักวิชาการศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกระดานอภิปราย การสนทนาผ่านสื่อสังคม

3. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

กรณี การสื่อสารกับเพื่อน (รอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 4 และ รอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 9)

การสื่อสารกับเพื่อน คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ การทำงานร่วมกันด้วยการสื่อสารทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการผ่านการสนทนาเป็นรายบุคคล การอภิปรายกลุ่มย่อย รวมถึงการผลิตชิ้นงานโดยใช้เครื่องมือการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน อาทิ กูเกิลด็อกส์ ไบบอร์ด โดยมีขั้นตอนการพัฒนาทักษะสื่อสารกับเพื่อน ดังต่อไปนี้

1) สื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ (peer)

(1) แบ่งกลุ่มผู้ดูแลเด็กตามความสนใจ กลุ่มละ 3-7 คน เป็นกลุ่มที่มีความเหมาะสม ถ้ากลุ่มเล็กเกินไปจะขาดความหลากหลายทางความคิด ถ้ากลุ่มขนาดใหญ่เกินไปจะทำให้การแสดงความคิดเห็นกระทำไม่ได้ไม่ทั่วถึง การแบ่งผู้ดูแลเด็กเข้ากลุ่มควรแบ่งตามความสนใจ พิจารณาจากคำสั่งคราะห์บันทึกสะท้อนที่เกิดจากการสื่อสารกับตนเอง กำหนดเป้าหมายร่วมกัน กรณีที่มีกลุ่มความสนใจหรือเจาะจงตามปัญหาที่พบในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้กรณีที่พบกลุ่มสนใจหรือปัญหาลักษณะเดียวกันเป็นจำนวนมากควรพิจารณาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของสมาชิกกลุ่ม โดยพิจารณาเพิ่มเติมที่ความสามารถของสมาชิกกลุ่ม ควรจัดกลุ่มแบบคละความสามารถและประสบการณ์

(2) สสำรวจความเชี่ยวชาญและมอบหมายหน้าที่ของสมาชิก แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคนในการทำงาน กำหนดผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่ม ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มให้สามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ความสามารถของผู้นำส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของผลงาน สมาชิกกลุ่มต้องเข้าใจบทบาทของตนเองถึงความชำนาญของตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่ม สิ่งที่ต้องทำเพื่ออื้อให้การทำงานร่วมกันประสบความสำเร็จ เช่น ค้นคว้าข้อมูล ผลิตหรือเลือกใช้สื่อ ออกแบบกิจกรรม ออกแบบวิธีการประเมินผล โดยใช้เครื่องมือทำงานร่วมกันที่ระบุใน

แผนพัฒนางานและการสื่อสารจากขั้นตอนที่ 2 กรณีที่ในแผนพัฒนางานและการสื่อสารของสมาชิกกลุ่มระบุเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในกลุ่มแตกต่างกัน ให้ใช้มติของกลุ่มในการเลือกเครื่องมือทำงานร่วมกันและปรับแก้ไขแผนให้ตรงกับการทำงานจริง ร่วมกันพิจารณาเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของงาน วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันโดยลงรายละเอียดการปฏิบัติให้ชัดเจนเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน การวางแผนปฏิบัติงานให้รวมถึงการแบ่งงานและมอบหมายงานให้กับสมาชิกกลุ่ม (ออนไลน์)

(3) กำหนดนัดหมาย วัน เวลา ประเด็นที่สมาชิกกลุ่มจะประชุมและทำงานร่วมกันโดยใช้เครื่องมือทำงานร่วมกัน จัดตารางนัดหมายของสมาชิกในกลุ่ม

(4) ผลิตผลงานร่วมกัน ปฏิบัติตามแผนงานและติดตามแผนงานของสมาชิกกลุ่ม ตัวอย่างของงานที่ผลิตร่วมกัน อาทิ เขียนแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กร่วมกัน การผลิตสื่อ เน้นการผลิตผลงานโดยใช้เครื่องมือทำงานร่วมกัน หรือใช้เครื่องมือทำงานร่วมกันในการจัดทำเอกสารและรวมไฟล์งานไว้ในระบบคลาวด์เพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลร่วมกันได้ โดยต้องระบุข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บงานที่ระบบ จัดเรียงรุ่น (version) ของผลงานเพื่อไม่ให้ผลงานเกิดความผิดพลาดเรื่องการบันทึกซ้ำ งานไม่เป็นปัจจุบัน หรือ การแก้ไขผิดพลาด หัวหน้างานต้องติดตามผลงานและการทำงานของสมาชิกกลุ่มอย่างใกล้ชิด กำกับและติดตามการทำงานให้อยู่ในกรอบเวลาที่กำหนด (ออนไลน์)

2) สะท้อนคิด (reflect)

การสะท้อนคิดผลงานที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน คือ กระบวนการของการประเมินผลการสื่อสารที่เกิดขึ้นหลังการสื่อสารในงานหรือเป็นการให้ผลป้อนกลับทั้งในระดับตนเอง และระดับกลุ่มจากเพื่อน

(1) สะท้อนคิดระดับตนเอง คือ การบันทึกสิ่งที่เรียนรู้แสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับผลการทำงานร่วมกัน ระบุจุดเด่นและประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของตนเอง เชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีกับสิ่งที่ปฏิบัติ และผลงานที่ได้ พิจารณาถึงประสิทธิผลของงานที่เกิดขึ้นจากประสิทธิภาพของการสื่อสาร (ออนไลน์)

(2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อนในห้องสนทนาออนไลน์ เกี่ยวกับผลการทำงานร่วมกัน เพื่อพิจารณาจุดเด่นและประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของทั้งตนเองและของเพื่อนเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงงานและวางแผนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (ออนไลน์)

3) สอบทาน (review)

(1) ทบทวนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนางานและการสื่อสารที่เกิดขึ้น รวบรวมข้อเสนอแนะจากผลป้อนกลับของผู้สอน สมาชิกในทีม และนักวิชาการศึกษา ทั้งจากการศึกษาจาก

การทำงานและผลการสะท้อนคิด ทั้งระดับตนเองและระดับกลุ่มจากแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน

(2) พิจารณาปรับปรุงงานและการสื่อสาร

(3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนางานและการสื่อสารด้านการสื่อสารกับตนเอง เพื่อประเมินผลสำเร็จของงานและการสื่อสารตามแผน

4) ต่อยอดการเรียนรู้ (reformation)

(1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสารที่ได้ ทั้งการวางแผน การดำเนินการตามกิจกรรม บริบทของพื้นที่

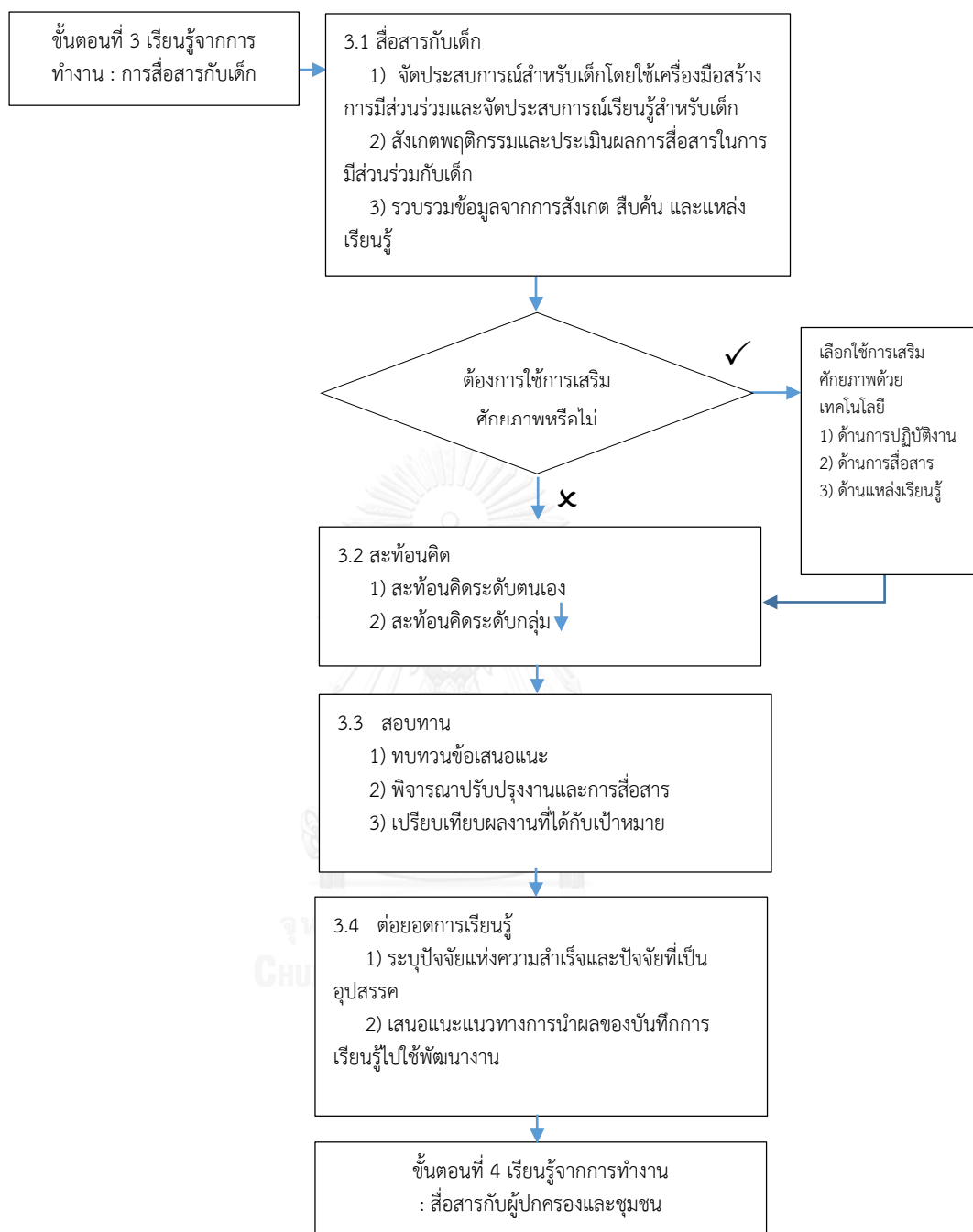
(2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางานในแผนงานและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มอื่นในขั้นตอนต่อไป (ออนไลน์)

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองจะเลือกใช้หรือลดการใช้งานได้ตามความต้องการ ภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอน นักวิชาการศึกษา การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน โดยผู้สอน เพื่อน นักวิชาการศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกระดานอภิปราย การสนทนาผ่านสื่อสังคม

กรณี การสื่อสารกับเด็ก (รอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 5 และ รอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 10)

การสื่อสารกับเด็ก คือ กระบวนการถ่ายทอด จัดประสบการณ์และเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ในการพัฒนาเด็ก ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์และจิตใจ

1) สื่อสารกับเด็ก (children) (ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

(1) จัดประสบการณ์สำหรับเด็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ตามแผนกำกับกิจกรรมหรือ แผนจัดประสบการณ์เรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ หรือแอปพลิเคชันด้านการศึกษาปฐมวัย ที่ออกแบบการใช้งานหรือพัฒนาร่วมกันจากการทำงาน

ร่วมกับสมาชิกกลุ่มจากการสื่อสารกับเพื่อนจากขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน : การสื่อสารกับเพื่อน

(2) สังเกตพฤติกรรมของเด็กและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กตามวัตถุประสงค์โดยสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้หรือแอปพลิเคชันด้านการศึกษาปฐมวัยที่เด็กใช้หรือเลือกใช้ สังเกตการตอบคำถามของเด็ก (ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

(3) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยการบันทึกเป็นข้อความ เสียง ภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว เสียง ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การสัมภาษณ์บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ประเด็นสำคัญที่ครบถ้วน ด้วยแอปพลิเคชันที่ผู้ดูแลเด็กกำหนดไว้ในแผนพัฒนางานและการสื่อสาร (ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

2) สะท้อนคิด (reflect)

(1) สะท้อนคิดระดับตนเอง คือ การบันทึกผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในลักษณะของบันทึกหลังการสอน บันทึกการเรียนรู้ หรือแบบประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กตามแผนพัฒนางานและการสื่อสารที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 3 ระบุจุดเด่นและประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของตนเอง เชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีกับสิ่งที่ปฏิบัติ และผลงานที่ได้ พิจารณาถึงประสิทธิผลของงานที่เกิดขึ้นจากประสิทธิภาพของการสื่อสาร (ออนไลน์)

(2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อนในห้องสนทนาออนไลน์ เกี่ยวกับผลงานและทักษะการสื่อสารที่ปฏิบัติ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพิจารณาจุดเด่นและประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของทั้งตนเองและของเพื่อนเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงงานและทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร (ออนไลน์)

3) สอบทาน (review)

(1) ทบทวนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนางานและการสื่อสารที่เกิดขึ้น รวบรวมข้อเสนอแนะจากผลป้อนกลับของผู้สอน นักวิชาการศึกษาและเพื่อนทั้งจากการศึกษาจากการทำงาน และผลการสะท้อนคิด ทั้งระดับตนเองและระดับกลุ่มจากแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน

(2) พิจารณาปรับปรุงงานและการสื่อสาร

(3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนางานและการสื่อสารด้านการสื่อสารกับตนเอง เพื่อประเมินผลสำเร็จของงานและการสื่อสารตามแผน

4) ต่อยอดการเรียนรู้ (reformation)

(1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสารที่ได้ ทั้งการวางแผน การดำเนินการตามกิจกรรม บริบทของพื้นที่

(2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางานในแผนงานและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มอื่นในขั้นตอนต่อไป (ออนไลน์)

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเลือกให้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองจะเลือกใช้หรือลดการใช้งานได้ตามความต้องการ ภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอน นักวิชาการศึกษา

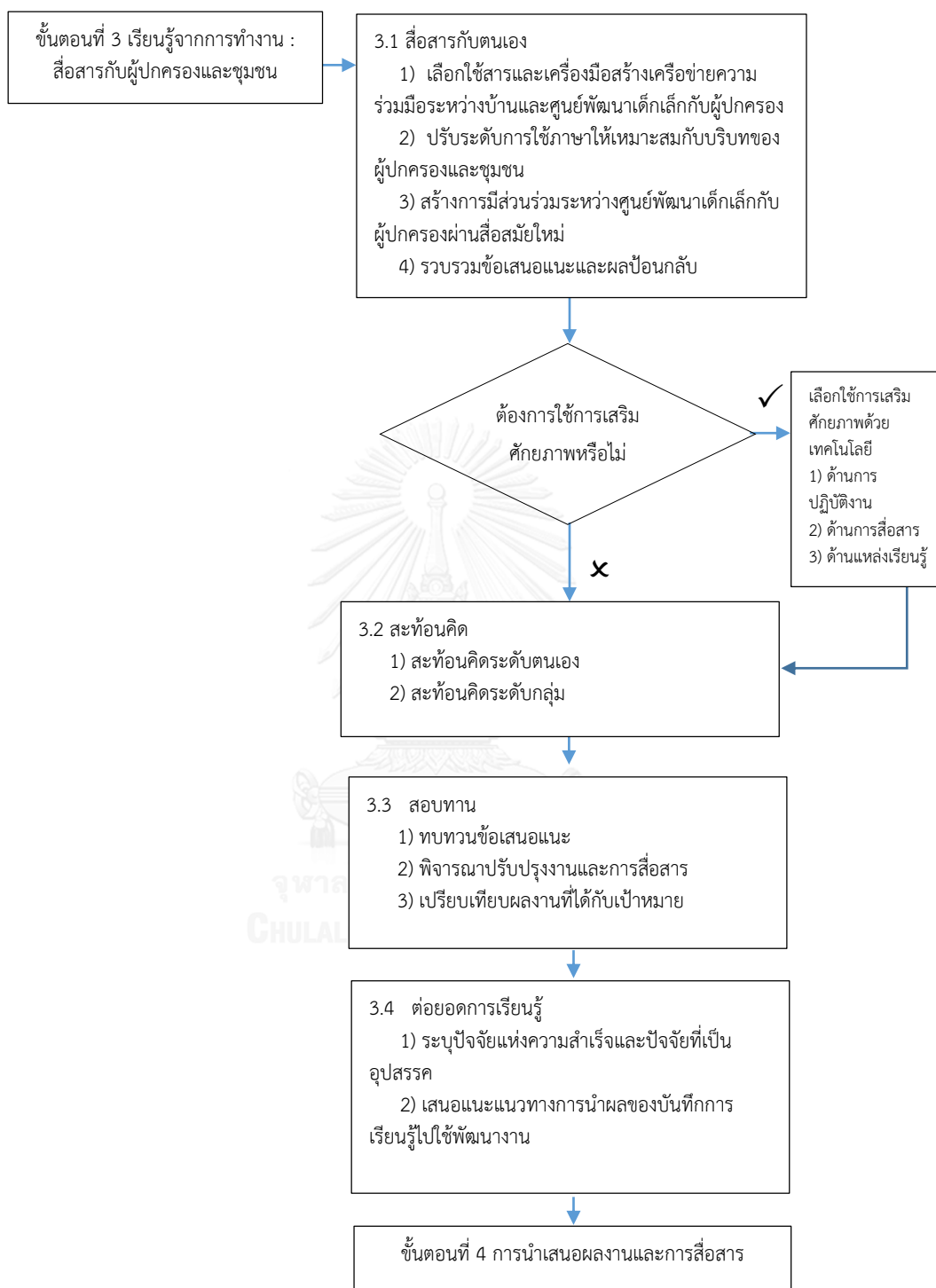
1) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ ต้นแบบการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลจากคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์

2) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสังเกตการณ์ การรวบรวมข้อมูล การบันทึกการเรียนรู้ และการให้ผลป้อนกลับโดยการโพสต์ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ โดยผู้สอน เพื่อน นักวิชาการศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกระดานอภิปราย การสนทนาผ่านสื่อสังคม

3) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

กรณีการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน (รอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 6 และรอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 11)

การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน คือ กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สร้างเครือข่ายส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง ด้วยการนำเสนอกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและพัฒนาการเด็กผ่านเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอนการพัฒนาทักษะสื่อสารกับผู้ปกครอง ดังต่อไปนี้

1) สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน (parent and communities)

(1) เลือกใช้สารและเครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองตามที่วางแผนไว้ในแผนพัฒนางานและการสื่อสารซึ่งเป็นผลจากการวางแผนออกแบบกับสมาชิกกลุ่ม และใช้ข้อมูลจากการสื่อสารกับเด็กที่ผ่านมา (ออนไลน์และในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

(2) ปรับระดับการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบทของผู้ปกครองและชุมชน เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนเป็นกลุ่มผู้รับสาร ที่มีความแตกต่างกันทั้งวัย พื้นฐานทางสังคม การใช้ภาษา ความสามารถในการรับรู้เนื้อหาแตกต่างกัน ผู้ดูแลเด็กจึงถ่วงน้ำหนักเนื้อหาที่จะนำเสนอให้ผู้ปกครองและชุมชน พิจารณาสภาพแวดล้อมของผู้ปกครอง (ออนไลน์และในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

(3) สร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง ผ่านเครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ เพิ่มผลงานเด็กอิเล็กทรอนิกส์ วิทยุทัศน์การจัดประสบการณ์หรือพัฒนาการของเด็ก การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองผ่านสื่อสังคม อาทิ แฟนเพจของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ผ่านแฟนเพจ หรือ อีเมล ความจดหมายหรือจดหมายข่าว (ออนไลน์และในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

(4) ให้ข้อเสนอแนะและผลป้อนกลับบนเครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ การโพสต์บนเครือข่ายสังคม การสนทนาผ่านโปรแกรมไลน์ (ออนไลน์)

2) สะท้อนคิด (reflect)

(1) สะท้อนคิดระดับตนเอง คือ การบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ แสดงความคิดเห็นของตนเอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายของผู้ปกครองและชุมชน ระบุจุดเด่นและประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของตนเอง พิจารณาถึงประสิทธิผลของงานที่เกิดขึ้นจากประสิทธิภาพของการสื่อสาร (ออนไลน์)

(2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อนในห้องสนทนาออนไลน์ เกี่ยวกับผลงานและทักษะการสื่อสารที่ปฏิบัติ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพิจารณาจุดเด่นและประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงงานและทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร (ออนไลน์)

3) สอบทาน (review)

(1) ทบทวนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนางานและการสื่อสารที่เกิดขึ้น รวบรวมข้อเสนอแนะจากผลป้อนกลับของผู้สอน เพื่อน นักวิชาการศึกษาและผู้ปกครอง ทั้งจากการศึกษาจากการทำงานและผลการสะท้อนคิดระดับตนเองและระดับกลุ่มจากแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน

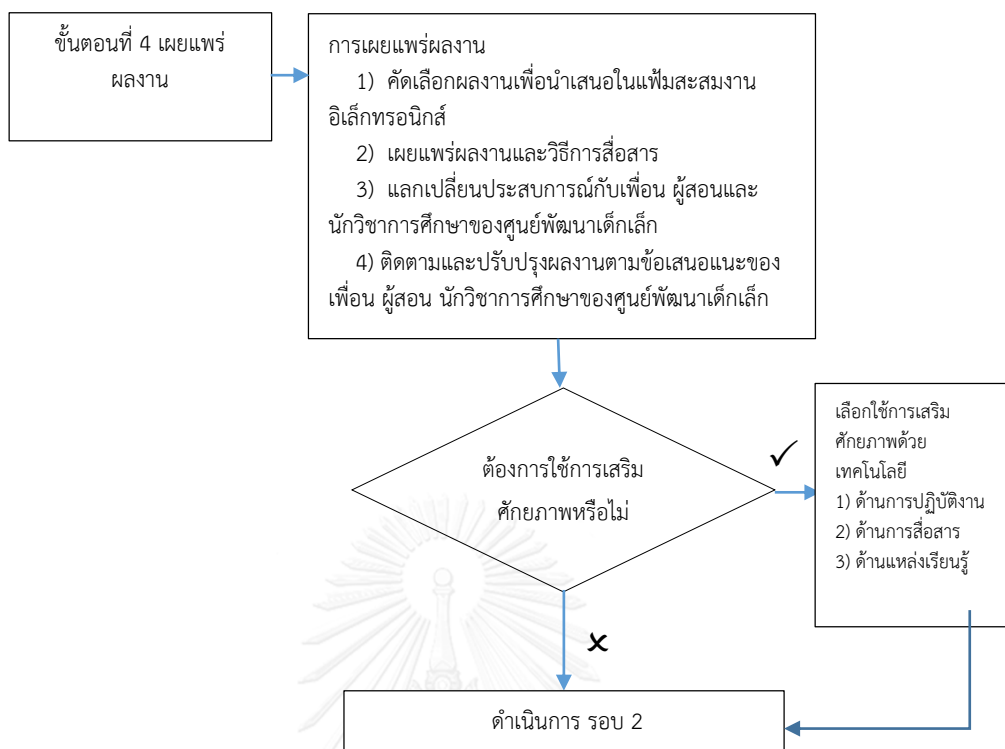
- (2) พิจารณาปรับปรุงงานและการสื่อสาร
- (3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนางานและการสื่อสารด้านการสื่อสารกับตนเอง เพื่อประเมินผลสำเร็จของงานและการสื่อสารตามแผน
- 4) ต่อยอดการเรียนรู้ (reformation)
- 5) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสารที่ได้ ทั้งการวางแผน การดำเนินการตามกิจกรรม บริบทของพื้นที่
- 6) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางานในแผนงานและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มอื่นในขั้นตอนต่อไป (ออนไลน์)

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองจะเลือกใช้หรือลดการใช้งานได้ตามความต้องการ ภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอน นักวิชาการศึกษา

1. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ ต้นแบบการสื่อสารความรู้สู่ผู้ปกครองและชุมชน
2. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสังเกตการณ์ การรวบรวมข้อมูล การบันทึกการเรียนรู้ และการให้ผลป้อนกลับ โดยการโพสต์ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ โดยผู้สอน เพื่อน นักวิชาการศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกระดานอภิปราย การสนทนาผ่านสื่อสังคม
3. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงาน (รอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 7 และรอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 12) (ออนไลน์)

การนำเสนอผลงาน เป็นการเผยแพร่ผลงานและการสื่อสารที่เกิดจากการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งถือว่าเกิดจากกระบวนการที่เป็นระบบ มีความต่อเนื่องและสามารถทำซ้ำได้จึงควรมีการเผยแพร่ผลงานและการสื่อสารเพื่อเป็นต้นแบบหรือแนวทางสำหรับผู้สนใจนำไปปฏิบัติหรือต่อยอดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) คัดเลือกผลงานเพื่อนำเสนอในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (ในรอบที่ 1 และ 2)
2) เผยแพร่ ผลงานและวิธีการสื่อสารเพื่อเป็นต้นแบบหรือแนวทางที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น หรือผู้สนใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ ในลักษณะของข้อความ ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ระบุที่มาของการเลือกงาน วิธีคิดและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนา งาน ผลที่ได้จากการเรียนรู้จากการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเรียน และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานในอนาคต

3) แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ผู้สอนและนักวิชาการศึกษาร่วมกันประเมินและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

4) ติดตามและปรับปรุงผลงานตามข้อเสนอแนะของเพื่อน ผู้สอน นักวิชาการศึกษาในข้อเสนอแนะท้ายแต่ละหน้าของแฟ้มสะสมผลงาน กรณีที่เป็นการดำเนินการในรอบที่ 1 ให้ทำการวิเคราะห์และปรับปรุงแผนพัฒนางานและการสื่อสารเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารและทำงานในรอบที่ 2 ต่อไป

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองจะเลือกใช้หรือลดการใช้งานได้ตามความต้องการ ภายใต้การให้คำแนะนำของผู้สอน นักวิชาการศึกษา

1) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ คู่มือจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

2) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกระตุ้นความคิด ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสังเกตการณ์ การรวบรวมข้อมูล การบันทึกการเรียนรู้ และการให้ผลป้อนกลับ โดยการโพสต์ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ โดยผู้สอน เพื่อน นักวิชาการศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกระดานอภิปราย การสนทนาผ่านสื่อสังคม เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก

3) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

2.3 ผลป้อนกลับ

การให้ผลป้อนกลับ คือ กระบวนการช่วยให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้จากการประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ปัจจุบันที่จะส่งผลไปยังเป้าหมายที่ต้องการ การให้ผลป้อนกลับประกอบด้วย ผลป้อนกลับภายใน ผู้เรียนประเมินตนเองในเบื้องต้น และผลป้อนกลับภายนอกได้จากผู้สอน เพื่อน หรือสิ่งอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น พี่เลี้ยง หรือ คอมพิวเตอร์ ทิศทางการให้ผลป้อนกลับมี 2 มิติ คือ สนับสนุนและทำลาย

สิ่งสำคัญ คือ ช่วงเวลาในการให้ผลป้อนกลับ เนื่องจาก ผู้แลเด็กจะมีความกังวลว่างานที่ได้รับ การยอมรับหรือไม่ เพื่อระบุว่าผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่ถูกต้องหรือขาดความเข้าใจในประเด็นหรือเรื่องใด การได้รับข้อเสนอแนะที่เร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรให้ผลป้อนกลับภายใน 48 ชั่วโมง และต้องมั่นใจว่าผู้เรียนสามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะภายในขอบเขตที่ระบุ การให้ผลป้อนกลับให้เริ่มจากผู้ถูกประเมินประเมินตัวเองก่อน การให้ผลป้อนกลับต้องมีหลักฐานและเฉพาะเจาะจง เริ่มจากการยกย่องชมเชยก่อนการวิจารณ์ จบลงด้วยการให้คำแนะนำในด้านบวก เน้นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ที่เป็นพฤติกรรม เป็นการตั้งคำถามมากกว่า คำสั่ง และที่ต้องระวังคือเป็นการให้คำแนะนำไม่ใช่การสอน

เนื่องจากในระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานๆ การให้ผลป้อนกลับจะอยู่ในรูปแบบออนไลน์ ให้ผลป้อนกลับด้วยข้อความในสื่อสังคมที่เป็นกลุ่มปิดหรือการให้คำแนะนำเป็นรายบุคคลในห้องสนทนา การแชทส่วนตัว การให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานที่มอบหมาย หรือผู้สอนทำแฟ้มข้อมูลต้นแบบที่ผู้เรียนสามารถ ดาวน์โหลด เพื่อดูคำแนะนำ ข้อเสนอแนะแบบเป็นกลุ่มจะอยู่ในรูปของข้อความที่ใน กระดานอภิปราย ขณะที่ข้อเสนอแนะของเพื่อนจะช่วยให้เห็นอีกมุมมองหนึ่ง เนื่องจากเพื่อนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญทำให้เกิดความสบายใจที่จะปรึกษาและแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะระหว่างกันมากกว่า

ผลป้อนกลับหรือข้อเสนอแนะ ต้องแสดงให้เห็นทั้งด้านดี และ ข้อที่ควรปรับปรุงหรือช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการตามกระบวนการภายในระบบ สิ่งที่ต้องการเติมเต็มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในขณะเดียวกัน ผลป้อนกลับได้ถูกนำไปใช้วัดประสิทธิภาพของระบบในลักษณะของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของระบบ เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการในระบบ

ดำเนินการควบคู่กันไปกับการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ด้วยข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้สอน พี่เลี้ยงและเพื่อน ทั้งด้านดีและด้านที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การให้ผลป้อนกลับควรให้เมื่อพิจารณาพบว่า เป็นช่วงเวลาที่คุณดูแลเด็กต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่พยายามเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือพิจารณาว่าจะทำให้คุณดูแลเด็กสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด วิธีการให้ผลป้อนกลับที่ดีคือ มีเป้าหมายชัดเจน เน้นประสบการณ์ทำงาน กระบวนการทำงานและผลลัพธ์ที่ต้องการ ให้ระดับความท้าทายและความถี่ที่เหมาะสม เทคนิคการให้ผลป้อนกลับที่เหมาะสมกับคุณดูแลเด็ก คือ

(1) ควรทิ้งระยะให้คุณดูแลเด็กได้ลองพยายามปฏิบัติด้วยตนเองก่อนเมื่อพิจารณาแล้วว่าไม่สามารถแก้ไขจึงค่อยให้คำแนะนำ จะช่วยให้คุณดูแลเด็กเกิดการเรียนรู้ได้สูงกว่าการให้คำแนะนำในทันที

(2) ผู้สอนควรสังเกตประเด็นที่คุณดูแลเด็กเข้าใจผิด ที่มีลักษณะของการทำผิดซ้ำลักษณะเดียวกันหลายคนหรือหลายครั้งมาใช้ประกอบการให้ผลป้อนกลับ โดยนำข้อผิดพลาดที่พบบ่อยมาอภิปรายร่วมกันกับคุณดูแลเด็กในระดับกลุ่ม

(3) จัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่จะให้คำแนะนำกับคุณดูแลเด็ก เลือกให้คำแนะนำเพียงประเด็นเดียวที่คิดแล้วว่ามีประโยชน์ต่อการปรับปรุงทักษะของคุณดูแลเด็กมากที่สุด เพราะการให้คำแนะนำที่มากเกินไป จะทำให้คุณดูแลเด็กสับสนและไม่สามารถปรับปรุงการฝึกฝนตนเองได้

(4) รักษาสมดุลระหว่างการให้คำแนะนำเชิงบวกและเชิงลบ การให้คำแนะนำเชิงบวกช่วยสร้างความมั่นใจและเป็นกำลังใจว่าถูกทางแล้ว เป็นการยืนยันให้คงความรู้และทักษะไว้และยกระดับขึ้นไป ตามด้วยคำแนะนำเชิงลบระบุสิ่งที่ยังทำไม่ถูกต้องและจำเป็นต้องแก้ไข ส่วนใดที่ทำได้แต่ยังไม่ดีต้องฝึกฝนเพิ่มเติม

(5) ควรแบ่งชิ้นงานออกเป็นงานย่อยให้คุณดูแลเด็กบรรลุทักษะย่อยทีละขั้น เปิดโอกาสให้ได้รับคำแนะนำป้อนกลับบ่อยขึ้น

(6) ปัจจัยสำคัญ 2 ประการที่ช่วยให้คุณดูแลเด็กได้พัฒนาทักษะของตนเอง คือ ปัจจัยแรก การระบุความคืบหน้าของคุณดูแลเด็กเป็นการแจ้งให้คุณดูแลเด็กทราบว่าอยู่ไกลเป้าหมายเท่าไร ปัจจัยที่สอง คือ การให้คำแนะนำวิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายด้วย ด้วยการระบุจุดที่ต้องการแก้ไขที่ชัดเจนและอยู่ในขอบเขตของความสามารถที่คุณดูแลเด็กจะแก้ไขด้วยตนเองได้ จะทำให้คุณดูแลเด็กเห็นแนวทางปรับปรุงการฝึกฝนทักษะของตนเองและนำคำแนะนำที่ได้ไปใช้ปรับปรุงการฝึกฝนของตนเอง

(7) ควรจัดให้มีการให้คำแนะนำป้อนกลับจากเพื่อน โดยผู้สอนต้องอธิบายให้คุณดูแลเด็กเข้าใจ ทั้งหลักการและวิธีการให้คำแนะนำป้อนกลับและประโยชน์ที่คุณดูแลเด็กจะได้รับเมื่อให้คำแนะนำป้อนกลับแก่เพื่อน ซึ่งประโยชน์ คือ จะช่วยให้คุณดูแลเด็กเข้าใจเกณฑ์การปฏิบัติงานที่ดีและสามารถนำไปใช้ทบทวนงานของตนเองได้

(8) ควรให้ผู้ดูแลเด็กระบุว่าได้นำเอาคำแนะนำและข้อเสนอแนะกลับไปใช้พัฒนางานของตนเองอย่างไรบ้าง เป็นการทบทวนการทบทวนสะท้อนกลับ หลังจากได้รับคำแนะนำแล้วได้นำข้อเสนอแนะส่วนใดไปใช้บ้าง ใช้ทำอะไร อย่างไร และเกิดผลอย่างไร และควรให้สะท้อนต่อไป เพื่อระบุว่าในครั้งต่อไปจะนำคำแนะนำส่วนไหนไปใช้บ้าง

2.4 กลไกควบคุม

วิธีการที่ใช้กำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล กระบวนการของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้กลไกการควบคุม คือ แผนพัฒนางานและการสื่อสารซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างผู้ดูแลเด็ก ผู้สอนและนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างานแสดงถึงขอบเขตที่ใช้กำกับและติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยคำนึงถึงเป้าหมายของงานและวัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่กำหนดในขั้นตอนที่ 1 การตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน กลไกการควบคุมในระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การติดตามพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กให้เป็นไปตามขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ ด้วยตัวชี้วัดพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้จากการทำงาน โดยมีเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับ 3 แสดงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดีเป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพได้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้

ระดับ 2 แสดงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดีเป็นอิสระเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้เอง

ระดับ 1 แสดงพฤติกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนหรือต้องได้รับคำแนะนำในการเลือกใช้การเสริมศักยภาพ

ระยะที่ 2 การติดตามความก้าวหน้าของแผนพัฒนางานและการสื่อสารระหว่างเรียนรู้จากการทำงาน เป็นการทบทวนความก้าวหน้าของการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคในระหว่างการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด รวมถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อพัฒนางานและทักษะการสื่อสาร ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนแผนพัฒนางานและการสื่อสารในกรณีที่มีความจำเป็นตามความเหมาะสมต่อไป ในระยะนี้การทบทวนเกิดจากการพิจารณาตามแผนพัฒนางานและการสื่อสารที่กำหนดไว้ร่วมกับการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการสื่อสารที่เกิดขึ้นสำหรับเป้าหมายในการสื่อสารแต่ละกลุ่มที่กำหนดไว้

กรณีที่ 1 การทบทวนและกำกับการเรียนรู้ตามกิจกรรมย่อยที่ระบุในแผนพัฒนางานและการสื่อสาร กิจกรรมการทบทวนนี้จะเกิดขึ้นทุกสัปดาห์ โดยระบบการเรียนรู้จากการทำงาน

แบบผสมผสานจะให้ผู้ดูแลเด็กระบุกำหนดวันสิ้นสุดของกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ซึ่งหากเลยกำหนดระยะเวลาตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร ช่องกิจกรรมจะแสดงสถานะแจ้งเตือนเป็นตัวอักษรสีแดง เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กเร่งดำเนินการตามแผนที่ตั้งไว้ หรือ ทบทวนหากไม่สามารถดำเนินการได้จะต้องมีการปรับแผนพัฒนางานและการสื่อสารใหม่

กรณีที่ 2 การทบทวนและกำกับการเรียนรู้ตามรอบของการเรียนรู้ เกิดขึ้นในสัปดาห์ที่ 8 เมื่อเกิดการเรียนรู้ครบ 1 รอบ ก่อนที่จะนำผลการเรียนรู้ที่ได้ไปปรับปรุงหรือต่อยอดในรอบที่ 2 ผู้ดูแลเด็กต้องทบทวนผลการเรียนรู้ในรอบที่ 1 กับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการสื่อสารสำหรับผู้เกี่ยวข้องในงานผู้ดูแลเด็กแต่ละกลุ่ม

ทั้งนี้ การปรับแก้ไขแผนพัฒนางานและการสื่อสารทุกครั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้สอนและนักวิชาการศึกษา ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนจึงจะสามารถดำเนินการปรับเปลี่ยนได้

ระยะที่ 3 การติดตามประเมินผลลัพธ์ของการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดในแผนพัฒนางานและทักษะการสื่อสาร ครบกำหนดระยะเวลาการใช้แผนเพื่อสรุปและประเมินผลการพัฒนาทักษะการสื่อสาร รวมถึงผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

2.5 ผลลัพธ์

ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของระบบ ในที่นี้ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการรับและส่งสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ด้วยกระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร การออกแบบและพัฒนา การสื่อสารและการประเมินผลการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็กทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็กและผู้ปกครองและชุมชน โดยใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ และแบบประเมินทักษะการสื่อสาร เพื่อประเมินทักษะการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน ทั้งด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร การออกแบบและพัฒนาการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก การสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็กและการประเมินผลการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก

ทักษะการสื่อสารกับตนเอง คือ พฤติกรรมที่แสดงกระบวนการถ่ายทอดความคิดของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับภาระงานที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้ทักษะกระบวนการสื่อสารกับตนเองจากการสังเกตการณ์สำรวจรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ทำงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียงข้อมูลที่เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือสิ่งที่เรียนรู้รวมถึงทัศนคติ แนวคิด ทฤษฎี ด้านการศึกษาปฐมวัย ถ่ายทอดผ่านเครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง

ทักษะการสื่อสารกับเพื่อน คือ พฤติกรรมแสดงถึงกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ การทำงานร่วมกันด้วยการสื่อสารทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการผ่านการสนทนาเป็นรายบุคคล การอภิปรายกลุ่มย่อย รวมถึงการผลิตชิ้นงานโดยใช้เครื่องมือทำงานร่วมกัน

ทักษะการสื่อสารกับเด็ก คือ พฤติกรรมการถ่ายทอด จัดประสบการณ์และเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กในการพัฒนาเด็ก ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์และจิตใจ ด้วยกิจกรรม 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เกมการศึกษา กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเสรี ด้วยนิทาน เพลงหรือเกมการศึกษา โดยใช้แอปพลิเคชันทางการศึกษา

ทักษะการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน คือ พฤติกรรมที่แสดงถึงกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สร้างเครือข่ายส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง ด้วยการนำเสนอกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและพัฒนาการเด็กผ่านเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารได้หรือไม่

ระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารได้ ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบพบว่า ผู้ดูแลเด็กหลังเรียนมีคะแนนทักษะการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อพิจารณาจากระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีฯ พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีพัฒนาการของทักษะการสื่อสารรอบที่ 2 เพิ่มขึ้นจากรอบที่ 1 โดยรวมไม่พบผู้ดูแลเด็กที่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ระดับ 0 ในรอบที่ 2 และกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มระดับพฤติกรรมจากระดับ 0-2 ในรอบที่ 1 มาเป็นพฤติกรรมในระดับ 1-3 ในรอบที่ 2 นั่นคือ ผู้ดูแลเด็กทุกคนสามารถเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้และสามารถแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ถึงระดับของการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้และเป็นอิสระสามารถเลือกใช้การเสริมศักยภาพได้ด้วยตนเอง ให้คำแนะนำผู้อื่นได้ทั้งด้านการสื่อสารและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

2.1 กลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารสูงที่สุดกับกลุ่มที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารต่ำสุดมีลักษณะขององค์ประกอบของกลุ่มที่แตกต่างกันอย่างไร

จากการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่แตกต่างกันของกลุ่มที่มีคะแนนทักษะการสื่อสารมากที่สุดและกลุ่มที่มีคะแนนทักษะการสื่อสารน้อยที่สุด จากการวิเคราะห์ข้อมูล (ตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ระบุในบทที่ 4) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ คะแนนพัฒนาการด้านการสื่อสาร และ จากการวิเคราะห์ข้อมูล (ตารางที่ 4.32 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ พัฒนาการด้านการสะท้อนคิด (ตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ระบุในบทที่ 4) แสดงว่าขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานซึ่งเป็นขั้นตอนของการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องในงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งผลต่อพัฒนาการของคะแนนหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนของการสะท้อนคิดส่งผลทางบวกต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างเด่นชัด และ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม (ตารางที่ 4.24 ผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพัฒนาการ ระบุในบทที่ 4) พบว่า คะแนนพัฒนาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คะแนนพัฒนาการด้านการสื่อสาร รองลงมาคือ การกำหนดเป้าหมาย ผลจากข้อมูลเชิงประจักษ์ดังกล่าว แสดงการสื่อสารและการกำหนดเป้าหมายเป็นประเด็นที่ได้รับการพัฒนา มากที่สุด คะแนนพัฒนาการด้านการวิเคราะห์กับพัฒนาการด้านเนื้อหาความสัมพันธ์กันสูงสุด จาก การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีคะแนนทักษะการสื่อสารมากที่สุด พบว่า เป็นผู้ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสารได้สอดคล้องกับ ความสามารถของตนเองและความต้องการในงาน ปฏิบัติตามกิจกรรมและเป้าหมายที่กำหนดใน แผนพัฒนางานและการสื่อสารอย่างครบถ้วนด้วยความถี่สม่ำเสมอ ทบทวนและปรับปรุงงานเป็น ประจำ มีการวิเคราะห์ ออกแบบ สื่อสาร และนำเสนอผลงาน ครบถ้วนในทุกขั้นตอน ด้วยความถี่ อย่างสม่ำเสมอในการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและฝึกฝนการ ใช้งานในสถานการณ์ที่หลากหลาย การสื่อสารและสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่องส่งผลแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และผลป้อนกลับทั้งจากผู้เกี่ยวข้อง นักวิชาการศึกษาและผู้สอนมาปรับปรุงอย่าง สม่ำเสมอ การทำงานร่วมกับเพื่อนมีการนำเสนอความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่นอยู่เสมอ ใช้การเสริมศักยภาพด้านแหล่งเรียนรู้มากกว่าการเสริมศักยภาพในแบบอื่น เนื่องจากไม่ ต้องการตีกรอบความคิดด้วยตัวอย่างของงาน การเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยงานจะมีการ ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเองไม่ได้ทำตามตัวอย่างทุกประการ และในบางครั้งมีการให้คำแนะนำแก่ทีมงานที่เป็นตัวอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถเป็น ต้นแบบที่ผู้ดูแลเด็กคนอื่นเข้าใจมากขึ้น กลุ่มผู้ที่ได้คะแนนพัฒนาการสูงเลือกใช้การเสริมศักยภาพ ด้วยผู้เกี่ยวข้องบ้างแต่เป็นการสอบถามความเข้าใจ มากกว่าการขอความช่วยเหลือ ส่วนผู้ที่มีคะแนน

ทักษะการสื่อสารน้อย พบว่า ขาดความสม่ำเสมอในการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดการค้างค้ำของงาน เมื่อขาดการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอทำให้ไม่สามารถพัฒนางานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ไม่มีการปรับปรุงงานต้องปรับลดบางกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานเนื่องจากใช้ระยะเวลาเรียนรู้แตกต่างกัน บางกิจกรรมสำหรับผู้ดูแลเด็กบางคนแม้จะมีพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้ง 2 รอบ แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงงานไม่แตกต่างจากผลงานในรอบที่ 1 มากนักส่งผลต่อคะแนนพัฒนาการน้อย ขณะที่อายุของผู้ดูแลเด็กไม่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยี เนื่องจากพบว่าผู้ที่มีผลการประเมินสูงบางคนเป็นผู้ที่มีอายุมาก แต่ทัศนคติที่มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในงานและประสบการณ์ทำให้มีเนื้อหาหรือข้อมูลสำคัญสำหรับนำมาใช้ในงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่แตกต่างกันของผู้ที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารมากที่สุด กับผู้ที่ได้คะแนนทักษะการสื่อสารน้อยที่สุด มี 2 องค์ประกอบหลัก คือ บุคคล และ เทคโนโลยี องค์ประกอบสนับสนุน คือ งาน และ กิจกรรม

1) บุคคล โดยเฉพาะ ผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบ ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้กำหนดแผนและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงต้องมีความสามารถและวินัยในการกำกับการเรียนรู้ของตนเอง โดยได้รับการสนับสนุนการเรียนรู้จาก ผู้สอนในฐานะที่ปรึกษาด้านวิชาการ และ นักวิชาการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหัวหน้างานในฐานะที่ปรึกษาในที่ทำงาน

2) เทคโนโลยีที่ใช้ มีการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและฝึกฝนการใช้งานในสถานการณ์ที่หลากหลาย มีการแนะนำแอปพลิเคชันที่คิดว่าเหมาะสมกับงานเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้

3) งาน การเลือกงานที่เหมาะสมตามความสามารถ ส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้และพัฒนางาน การเลือกงานที่เหมาะสมทำให้เกิดความท้าทาย แต่งานที่ยากเกินไปทำให้ท้อถอยต้องมีการสนับสนุนในลักษณะจากการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านผู้เกี่ยวข้องที่ช่วยให้สามารถพัฒนางานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ วิเคราะห์งานและการสื่อสารที่สอดคล้องกับงานและศักยภาพของผู้เรียนส่งผลต่อเนื้อหาที่สื่อสารเนื่องจากมีคะแนนที่แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันสูง

4) กิจกรรม ผู้ดูแลเด็กเรียนรู้ตามกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยไม่ควรลดขั้นตอนใด ดังจะเห็นได้จากคะแนนพัฒนาการของผู้ดูแลเด็ก ผู้ที่ทำกิจกรรมด้วยความถี่สม่ำเสมอมีคะแนนพัฒนาการที่ดี ขณะที่ผู้ที่ขาดความต่อเนื่องในการทำกิจกรรมหรือทิ้งช่วงเวลากการทำกิจกรรมนานจะมีคะแนนพัฒนาการของทักษะการสื่อสารน้อย

ขณะที่ขั้นตอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสาร คือ การเรียนรู้จากการทำงานด้วยการสื่อสารในงาน โดยที่การสะท้อนคิดเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อคะแนนพัฒนาการทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก

3.2 ผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทยอย่างไร

1) **ความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ในครั้งนี้** กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้จากการทำงานเหมาะสมและมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้ดูแลเด็กได้มีโอกาสตั้งเป้าหมายการเรียนรู้และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง งานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งทักษะการสื่อสารและงาน ผู้ดูแลเด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน ในระบบออนไลน์ และ ณ ศูนย์พัฒนาเด็ก เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริงสร้างความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ระบบให้ความสำคัญกับการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ทั้งการศึกษากับตนเอง เพื่อน เด็ก และผู้ปกครองได้เป็นอย่างดีผ่านช่องทางใหม่ๆ ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร สร้างประสบการณ์ที่ดี เรียนรู้สิ่งใหม่และซึมซับการเรียนรู้จากการทำงาน

2) **ประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างได้จากการเรียนรู้จากการทำงาน** ผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นว่าการเรียนรู้ในระบบทำให้ผู้ดูแลเด็กเกิดความเชื่อมั่นในการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในงานมากขึ้น จากการที่การสื่อสารถูกกำหนดโดยงาน กำกับโดยเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน การกำหนดรูปแบบ ลักษณะ ความถี่ของการสื่อสารคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้อง ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากสามารถตระยะทาง ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูล สารสนเทศกับผู้เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์และส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องในการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งการสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน

3) ปัญหาที่พบ

3.1 ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอินเทอร์เน็ตทั้งที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่บ้าน ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการฝึกทักษะการสื่อสาร เนื่องจากบางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระบบอินเทอร์เน็ตล่าช้า หรือล่ม ไม่มีระบบเครือข่ายทำให้ไม่สามารถสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายได้

3.2 ปัญหาด้านระยะเวลาและภาระงานประจำ เนื่องจาก ผู้ดูแลเด็กมีภาระงานประจำที่ได้รับมอบหมายจากต้นสังกัดในกิจกรรมหรือวาระพิเศษนอกพื้นที่ ทำให้บางครั้งไม่สามารถฝึกฝนทักษะการสื่อสารได้ตามแผนพัฒนางานและการสื่อสารที่กำหนดไว้

3.3 ปัญหาด้านข้อจำกัดของอุปกรณ์ที่ใช้ เนื่องจากผู้ดูแลเด็กเรียนรู้โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต ไอแพด ทำให้ไม่สามารถเปิดโปรแกรมที่พัฒนาเป็นโปรแกรมแฟลชได้ การใช้งานบางโปรแกรมมีข้อจำกัดในบางคำสั่งหรือบางฟังก์ชันไม่สามารถใช้งานได้บนแท็บเล็ต เนื่องจากเป็นเครื่องที่ถูกพัฒนาเพื่อใช้ในการสำรวจและอ่านข้อมูล มากกว่าใช้เป็นเครื่องพัฒนางานอย่างเต็มรูปแบบ

4) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างแนะนำให้จัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับทุกรายวิชา

ตอนที่ 3

การนำระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยไปใช้

3.1 เงื่อนไขการใช้ระบบ

การจัดการเรียนการสอนตามระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบและขั้นตอนการเรียนรู้ตามระบบ จึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยมีเงื่อนไขการใช้ระบบดังนี้

1. ผู้ดูแลเด็กต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานในฐานะผู้ดูแลเด็ก เนื่องจากใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการทำงาน ผู้ดูแลเด็กต้องได้ฝึกฝนทักษะปฏิบัติในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลของการปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งของงานที่ต้องสะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

2. สถาบันการศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของระบบอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมและเพียงพอต่อความต้องการของผู้ดูแลเด็ก นอกจากนี้อุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือหลักในการทำงานและการเรียนรู้สำหรับผู้ดูแลเด็กควรเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต เนื่องจากคุณลักษณะของตัวเครื่อง สามารถใช้งานได้ง่าย สะดวกในการพกพา สามารถใช้ได้ทั้งการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กและการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กซึ่งสะดวกกว่าการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ หรือ เครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา

3. การจัดการเรียนการสอนตามระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและบริบทที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนตามระบบเหมาะสำหรับรายวิชาที่เน้นทักษะหรือการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาเอกที่มีการกำหนดหน่วยกิตของการปฏิบัติและการเรียนรู้ด้วยตนเองในสัดส่วนที่เท่าหรือสูงกว่าหน่วยกิตด้านทฤษฎี จากนั้นจึงศึกษารายละเอียดของคำอธิบายรายวิชาและเนื้อหาวิชา เพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ดังเช่น รายวิชาที่ระบุชัดเจนดังนี้ 3(2-2-5)

4. การจัดเตรียมคลังทักษะและการเสริมศักยภาพมีความสำคัญกับระบบนี้ สถาบันการศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาความเหมาะสมของทักษะที่นำมาใช้ การจัดเตรียมคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ควรผ่านการวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญหรือคณะกรรมการประจำหลักสูตร เพื่อให้ได้ต้นแบบของทักษะที่ถูกต้อง

5. การจัดการเรียนการสอนควรดำเนินการซ้ำตั้งแต่ 2 รอบขึ้นไป เนื่องจากเป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ต้องการการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความชำนาญในสถานการณ์ที่หลากหลาย

การเสริมศักยภาพทั้งการเสริมศักยภาพด้วย การเสริมศักยภาพด้วยผู้เกี่ยวข้องและการเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้จะช่วยให้ผู้ดูแลเด็กบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และช่วยให้ผู้ดูแลเด็กไม่รู้สึกโดดเดี่ยวระหว่างการเรียนรู้

6. การจัดการเรียนการสอน ควรเลือกใช้เทคโนโลยีที่ผู้ดูแลเด็กมีความคุ้นเคยหรือใช้งานได้ง่ายและให้คำแนะนำการใช้งานด้วยการเตรียมความพร้อมและฝึกฝนให้ผู้ดูแลเด็กเกิดความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ ก่อนเริ่มเรียน สร้างความคุ้นเคยและไม่ปฏิเสธการใช้เทคโนโลยี

7. ควรเตรียมผู้ดูแลเด็กที่มีความพร้อมทั้งประสบการณ์ทำงานและประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวแทนของผู้สอน เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กที่คนอื่นได้มีทางเลือกในการขอรับความช่วยเหลือหรือเสริมศักยภาพจากเพื่อนด้วยกัน ซึ่งผู้ดูแลเด็กที่จจะรู้สึกคุ้นเคยและสะดวกใจที่จะขอคำปรึกษามากกว่าผู้สอน นักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้าหน่วยงาน

8. ผู้สอนที่นำระบบไปใช้ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ การเรียนการสอนบนเว็บ และการเรียนรู้จากการทำงานและความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

9. การเลือกใช้การเสริมศักยภาพขึ้นอยู่กับตัวผู้ดูแลเด็กที่ ผู้ดูแลเด็กที่จะเป็นผู้เลือกว่าจะใช้หรือไม่ใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเอง ก่อนเริ่มเรียนรู้ในระบบ ผู้สอนจึงควรให้คำแนะนำที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการเลือกใช้การเสริมศักยภาพ การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็กได้เสนอแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ได้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของผู้ดูแลเด็ก

3.2 วิธีการใช้ระบบ

1. สถาบันการศึกษาจะต้องมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดของผู้ดูแลเด็ก โดยระบุข้อตกลงในการวางแผนพัฒนาผู้ดูแลเด็กอย่างเป็นระบบ กำหนดบทบาทและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก ผู้สอน และนักวิชาการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชัดเจน

2. การออกแบบหลักสูตรที่ใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีต้องมั่นใจว่าผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพียงพอ มีโอกาสที่จะดึงความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน และฝึกฝนการประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย การพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยผสมผสานเข้าไปในเนื้อหาหลักสูตร เช่น การผสมผสานเนื้อหาหลักของหลักสูตรคือเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก การผสมผสานวิชาการศึกษาปฐมวัยเข้ากับทักษะการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ผู้จัดทำหลักสูตรต้องทำการวิเคราะห์ วางแผนนำไปใช้ และการควบคุม โดยมีรายละเอียดดังนี้ การวิเคราะห์ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และ

มาตรฐานการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หลักการสำคัญของการเรียนรู้จากการทำงาน คือการได้รับความรู้ผ่านการทำงานและการสะท้อนคิดจากการทำงานทั้งในชั้นเรียน ออนไลน์และการเรียนรู้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวางแผน ระบุความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ โดยระบุทักษะที่เป็นสมรรถนะที่ต้องการ กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาโดยจับคู่ทักษะกับหลักสูตรที่จะพัฒนา ระบุกลยุทธ์หรือศาสตร์การสอนที่จะนำมาใช้ การนำไปใช้ ออกแบบหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลัก (เนื้อหาวิชา) และวัตถุประสงค์รอง (ทักษะการสื่อสารที่ต้องการพัฒนา) การควบคุม กำหนด ทำการทดสอบหลังเรียนและเปรียบเทียบระดับของทักษะการสื่อสาร วิเคราะห์ช่องว่างที่ยังมีอยู่ของผลที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

3. ผู้สอนจะต้องมีการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียน และกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน เช่น ในรายวิชา 3(2-2-5) หมายเลข 3 คือหน่วยกิตรวม หมายเลข 2 ตัวแรก คือ จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์เน้นทฤษฎี แนวคิด กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน หมายเลข 2 ตัวที่สอง คือ จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์เน้นการเรียนรู้จากการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วน หมายเลข 5 คือการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองใช้การเสริมศักยภาพในระบบ WBSC-LMS

4. ผู้สอนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนการเรียนการสอนตามขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีสำหรับผู้ดูแลเด็กตามลำดับ

5. ผู้สอนควรเริ่มจากการปรับทัศนคติของผู้ดูแลเด็ก และสร้างความเข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้กับนักวิชาการศึกษา แสดงให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับภายหลังการเรียนรู้ผ่านระบบ โดยเฉพาะความสำคัญของการเรียนรู้จากการทำงาน ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนางานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้การผสมผสานระหว่างงานในความรับผิดชอบและงานในวิชาเรียนทำให้เกิดการฝึกฝนทักษะการสื่อสารสถานการณ์จริงเพื่อสร้างความพร้อมให้กับผู้ดูแลเด็ก

6. นักวิชาการศึกษามีบทบาทสำคัญ จึงต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงาน การสื่อสารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการประเมินผลทักษะสื่อสารทั้งระหว่างและหลังการจัดกิจกรรม

ตอนที่ 3.3 การประเมินระบบ

การประเมินเพื่อรับรองระบบดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 ท่าน ผลการประเมินรับรอง ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยผู้เชี่ยวชาญให้การรับรองรูปแบบทุกท่านมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ทุกขั้นตอน และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้พิจารณาระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ในลักษณะที่ยืดหยุ่น เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ที่กำหนดในระบบเป็นการกำหนดจากการหาค่าเฉลี่ยของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพราะผู้ดูแลเด็กมีความแตกต่างกันทั้งบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ทำงาน

2) ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ขยายความเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในช่วงการเรียนรู้แบบออนไลน์ ควรระบุเพิ่มเติมว่าไม่ใช่เวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์สอน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แม้ว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสารในงานวิจัยจะใช้การเรียนรู้จากการทำงานเป็นแนวคิดหลักแต่ต้องระวังเรื่องการใช้เวลาในที่ทำงาน เนื่องจากผู้ดูแลเด็กต้องให้ความสนใจกับการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสำคัญ ช่วงของการเรียนรู้แบบออนไลน์จึงควรเป็นช่วงเวลาที่นอกเหนือเวลาทำงาน กิจกรรมส่วนของการเรียนรู้จากการทำงานจึงเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติที่เป็นภาระงานปกติ ไม่เบียดเบียนเวลาของการดูแลเด็ก ดังนั้นการสะท้อนคิดหากต้องทำในที่ทำงานควรเป็นการจดบันทึกย่ออย่างรวดเร็วแล้วใช้เวลาของการเรียนรู้แบบออนไลน์ให้ได้ใจความครบถ้วน เช่นเดียวกับการทบทวนการต่อยอดควรเป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์และนอกเหนือเวลาทำงาน และเสนอแนะเพิ่มเติมให้ผู้วิจัยระบุเครื่องมือสื่อสารในระบบให้สอดคล้องกับองค์ประกอบ

3) ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้พิจารณาค่าที่ใช้เรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องในระบบให้ชัดเจน เนื่องจากในระบบจัดการเรียนรู้ทั้งในสถาบันอุดมศึกษา แบบออนไลน์และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในระบบมีคำเรียกคล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดความสับสนได้ง่าย ดังนั้น จึงควรเลือกใช้คำที่สื่อความหมายที่ตรงประเด็นและแสดงความแตกต่างของแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน องค์ประกอบที่เป็นบุคคล ควรเปลี่ยนจากผู้เรียนเป็นผู้ดูแลเด็ก ขณะที่การกล่าวถึงที่ทำงานในระบบหมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4) ผู้เชี่ยวชาญเสนอว่าการเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ นอกจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องแล้ว ควรเปลี่ยนจากการระบุลักษณะของการนำเสนอวีดิทัศน์ในระบบวีดิโอสตรีมมิ่ง วีดิโอออนดีมานด์ และอินเทอร์เน็ตบรอดแคสติ้ง เป็น ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด แหล่งเรียนรู้แบบเปิด หรือคลังข้อมูลการเรียนรู้แบบเปิด ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบในรูปแบบของการให้บริการอย่างเป็นอิสระแบบออนไลน์ และมีแนวโน้มของการให้บริการบนระบบคลาวด์มากขึ้น

5) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีแม้ว่าผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือไว้ 3 กลุ่ม แต่ควรให้ระบุว่าเครื่องมือเสริมศักยภาพใดที่ใช้ในแต่ละชั้นที่เหมาะสมที่สุดโดยพิจารณาจากผลการทดลองดูแนวโน้มของการเลือกใช้ว่าการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีใดมีน้ำหนักมากที่สุด

ผู้เชี่ยวชาญมีระดับความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสาน และเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นระดับมากที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจ อันดับ 1 ด้านความเป็นไปได้ อันดับ 2 ด้านการใช้ประโยชน์ อันดับ 3 ด้านความเหมาะสม และ อันดับ 4 ด้านความถูกต้อง โดย

ด้านความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจมากที่สุดเกี่ยวกับ ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมีความน่าเชื่อถือ ขั้นตอนที่น่าเสนอในระบบสามารถตรวจสอบได้ ผลที่ได้จากการนำระบบไปใช้งานส่งผลทั้งด้านคุณค่าและความคุ้มค่า

ด้านการใช้ประโยชน์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจมากที่สุดเกี่ยวกับขั้นตอนพัฒนาทักษะการสื่อสารสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนได้ครบถ้วน ที่สุด รองลงมา คือ เครื่องมือที่เลือกใช้สามารถนำไปใช้ได้ในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านความเหมาะสม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจมากที่สุดเกี่ยวกับ องค์ประกอบขั้นตอนสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก และระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารมีความเหมาะสมกับบริบทของผู้ดูแลเด็ก

ด้านความถูกต้อง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจมากที่สุดเกี่ยวกับ การวิเคราะห์และออกแบบระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีในบริบทการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กครอบคลุมและชัดเจน และระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีการกำหนดขั้นตอนหลักและขั้นตอนย่อยในขั้นตอนการเรียนรู้ครอบคลุมและชัดเจน

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพ องค์ประกอบและขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร
2. เพื่อสร้างระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยศึกษาจาก
  - 3.1 ผลคะแนนทักษะการสื่อสารผู้ดูแลเด็กที่เรียนด้วยระบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
  - 3.2 พฤติกรรมการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก
  - 3.3 ผลของความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร
4. เพื่อนำเสนอระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร

6.1 สรุปผล

ผลการวิจัยประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก คือ สภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ระบบการเรียนรู้ ผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้ และการรับรองระบบการเรียนรู้ โดยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก และ แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร พบว่า

ทักษะการสื่อสารมีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ของผู้ดูแลเด็กในการถ่ายทอดความรู้ สร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก โดยการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวข้องกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนทุกวัน การสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่ทำให้การสื่อสารสามารถไม่จำกัดสถานที่ เวลาและสามารถเข้าถึงผู้ที่ต้องการสื่อสารได้ทั้งเชิงลึกด้วยการสื่อสารเป็นรายบุคคล เช่น การรับ-ส่งอีเมล และการสื่อสารเชิงกว้าง เช่น การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองผ่านสื่อสังคม ผู้ดูแลเด็กจึงต้องสามารถสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ด้วยข้อความหรือสารที่มีโครงสร้างชัดเจน ส่งมอบผ่านช่องทางที่เหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เพื่อให้ผู้รับสามารถได้รับสารที่ถูกต้อง ปัญหาด้านการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ขาดทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ขาดการวางแผนด้านการสื่อสารอย่างเป็นระบบ และไม่สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางวิชาการในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า มี 2 ลักษณะ คือ การสอนแบบแยกเป็นรายวิชาทักษะการสื่อสาร และการบูรณาการทักษะการสื่อสารกับรายวิชาอื่น วิธีการสอนแบบเดียวกันสำหรับผู้ดูแลเด็กทุกกลุ่ม ทั้งภาคปกติ ภาคสมทบและโครงการพิเศษ โดยใช้ลักษณะการสอนแบบบรรยาย การสอนโดยใช้กรณีศึกษา และการสอนโดยใช้สถานการณ์สมมติที่เน้นการฝึกฝนทักษะการสื่อสารเฉพาะในชั้นเรียนเท่านั้น ไม่พบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและขาดความเชื่อมโยงกับการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่การเรียนในระดับปริญญาบัณฑิต เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทของครูผู้ดูแลเด็กในศตวรรษที่ 21 งานและกิจกรรมการเรียนรู้ควรวิเคราะห์จากภาระงานหลักของผู้ดูแลเด็กเพื่อให้สามารถเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปพร้อมกัน กิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงถึงบริบทและความต้องการของแต่ละบุคคลเนื่องจากผู้ดูแลเด็กแต่ละคนมีบริบทที่แตกต่างกันทั้งด้านพื้นฐานการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กควรยึดตามวงจรการพัฒนาที่สำคัญของการทำงาน คือ P-D-C-A หลักการสำคัญ คือ การลงมือปฏิบัติ โดยการเรียนรู้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีวิชาการควรเกิดขึ้นในชั้นเรียน ณ สถาบันการศึกษาและการเรียนรู้แบบออนไลน์ ส่วนการฝึกทักษะปฏิบัติควรเกิดขึ้น ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรมีส่วนช่วยเหลือการเรียนรู้ในลักษณะของการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี การวัดและประเมินประสิทธิภาพของการสื่อสารการประเมินผลจากผลลัพธ์ของการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

ผู้ดูแลเด็กต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร เลือกใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เทคโนโลยีที่เลือกใช้คือ สื่อสังคม แอปพลิเคชันด้านการสื่อสาร แหล่งเรียนรู้ออนไลน์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การพัฒนาทักษะการสื่อสารควรใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งการเรียนในชั้นเรียน ออนไลน์และการเรียนรู้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กควรมีสติเลือกงาน วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ระบบการเรียนรู้จากการทำงาน

ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารฯ พัฒนาขึ้นโดยอิงแนวทางการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน การเรียนรู้แบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพโดยใช้เทคโนโลยี ประกอบด้วย

2.1 หลักการของระบบ

หลักการของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ผู้วิจัยนำกระบวนการเรียนรู้จากการทำงานของ Honey and Mumford (1992), Boud and Solomon (2001), Gallacher and Reeve (2002), Eraut (2004), Brennan (2005), Linda (2007), Darce, Nayar and Bracco (2009), Realin (2008) มาใช้ร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสานของมนต์ชัย เทียนทอง (2549), จินตวีร์ คล้ายสังข์ และ ประกอบ กรณีกิจ (2552), เนาวนิตย์ สงคราม (2553), Singh and Reed (2001), Valiathan (2002), Thorne (2003), Carman (2005), Lupshenyuk and Adam (2009), Dan Zhao and Yang (2011) และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการผสมผสานหลายมิติซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มนต์ชัย เทียนทอง (2549), Singh and Reed (2001) Driscoll (2002) Singh (2003) Zhiting and Hanbing (2005) และการเสริมศักยภาพของ Wood(1976), Beed et. Al (1991 cited in Master and Yelland, 2002), Mchkenize (2000), McLoughlin (2002), Puntambekar and Hübscher (2005), Cagiltay (2006) และการสื่อสารงานผู้ดูแลเด็กของ NAEYC (2012) วรรณาท รักสกุลไทย และ คณะครูอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา (2554) คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย (2547)

2.1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสาน เป็นกระบวนการที่เน้นผู้ดูแลเด็ก คือ ผู้ดูแลเด็กเป็นสำคัญ หลักการ คือ กำหนดด้วยงาน ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้เลือกงานหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นสถานที่ทำงาน กำกับด้วยเป้าหมายที่ผู้ดูแลเด็กตั้งขึ้นจากการวิเคราะห์งานและทักษะการสื่อสารภายใต้บริบทและความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กและหน่วยงานที่สังกัด การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กเกิดจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนรู้แบบออนไลน์ และการเรียนรู้จากการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยการ

สื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้เสริมศักยภาพด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการ จัดเตรียมทรัพยากรและสภาพการเรียนรู้แบบออนไลน์และในชั้นเรียน ณ สถาบันอุดมศึกษา พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเสริมศักยภาพด้านทักษะการทำงาน จัดเตรียมทรัพยากรและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประเมินผล ผู้ดูแลเด็กประเมินตนเองตามแบบประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารและแผนพัฒนางานและทักษะการสื่อสาร ผู้สอนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานประเมินด้วยผลป้อนกลับและแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

2.1.2 การเรียนรู้แบบผสมผสาน ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กในปัจจุบันเพื่อให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ดูแลเด็กในยุคการปฏิรูปการศึกษาสำหรับทศวรรษที่ 2 และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 4 มิติ ได้แก่ 1) การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก 2) การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ 3) การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน 4) การผสมผสานการเรียนรู้ในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ เนื้อหาสัมพันธ์กับทักษะการสื่อสารในงาน เวลาที่ยืดหยุ่น การเรียนรู้ตามความสามารถและศักยภาพของตนเอง

2.1.3 การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเป็นวิธีการสำคัญสำหรับการเรียนรู้จากการทำงานเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ในอนาคตที่มีความยืดหยุ่นสำหรับผู้ดูแลเด็ก การเสริมศักยภาพโดยใช้เทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ด้านผู้เกี่ยวข้อง และด้านแหล่งเรียนรู้ 1) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน การช่วยเหลือเกิดขึ้นทั้งด้านกระบวนการทำงานด้วยคู่มืออิเล็กทรอนิกส์ และการให้ข้อมูลด้วยคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ 2) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านกับผู้เกี่ยวข้องเป็นการให้คำปรึกษา ชี้แนะโดยบุคคลที่มีประสบการณ์ ทั้ง ผู้สอน เพื่อน พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานผ่านกระดานอภิปรายหรือสื่อสังคม 3) การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง และทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

2.1.4 การสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก เน้นบทบาทการสื่อสารกับตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ประสานเวลาและไม่ประสานเวลา ปัจจัยสำคัญของการสื่อสารที่ผู้ดูแลเด็ก คือ บริบท เนื้อหา และการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ประสิทธิภาพของการสื่อสารเกิดจากความสามารถสื่อสารด้วยข้อความชัดเจน ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการพัฒนาทักษะการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็กมีหลักการสำคัญ คือ การกำหนดด้วยงาน กำกับด้วยเป้าหมายและสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการ

สื่อสารที่เหมาะสม ไปยังกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ลักษณะของการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม แตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการสื่อสารที่ให้ความสำคัญกับทักษะกระบวนการวิเคราะห์ ออกแบบ สื่อสาร การประเมินผลการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

2.2 วัตถุประสงค์ของระบบการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย คือ เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถสื่อสารและพัฒนางาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารได้

2.3 องค์ประกอบและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามระบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ คือ งาน กิจกรรม บุคคล เทคโนโลยี และการประเมินผล 4 ขั้นตอนหลัก คือ KEYS ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งาน (Key determinants of interest area) ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร (Enabling development of plan and communication) ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้จากการทำงาน (Communicate at Your workplace) ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ผลงาน (Share performance) แต่ละขั้นจะใช้เวลาไม่เกิน 1 สัปดาห์ในการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี 3 ด้าน คือ ด้านปฏิบัติงาน ด้านการสื่อสารและด้านแหล่งเรียนรู้ ผู้สอนสามารถบูรรวมกิจกรรมย่อยในแต่ละขั้นได้ตามความเหมาะสม

2.4 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้

ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 12 สัปดาห์ ดำเนินการ 2 รอบ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม 1 สัปดาห์ การตั้งเป้าหมายและวิเคราะห์งานและจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร รวม 1 สัปดาห์ การเรียนรู้สื่อสารในงาน รอบที่ 1 เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ และการเรียนรู้รอบที่ 2 อีก 5 สัปดาห์ การเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติมีจำนวนทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 18 เรียนรู้จากการทำงานแบบออฟไลน์ทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 12 เรียนรู้จากการทำงานแบบออนไลน์ทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 70 คิดเป็นสัดส่วนการเรียนรู้แบบออฟไลน์ต่อออนไลน์ เป็น 30:70 ระยะเวลาควรยืดหยุ่นตามลักษณะของผู้ดูแลเด็ก เนื่องจากผู้ดูแลเด็กเป็นกลุ่มผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ มีความแตกต่างกันด้านประชากรศาสตร์และบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 การประเมินผล

การประเมินผลใช้ การประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ที่มีผลต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนางานและการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินโดยใช้ผลป้อนกลับ ผู้วิจัยออกแบบวิธีการวัดและการประเมินผลดังนี้ 1) การประเมินทักษะการสื่อสารก่อนและหลังเรียน 2) การประเมินผลทักษะการสื่อสารจากหลักฐานการสื่อสารในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ 3) การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ในระบบ WBSC-LMS และแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

2.6 ผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้

การทดลองใช้ระบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็น การสื่อสารที่สถานการณ์แตกต่างกันตามกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ การสื่อสารกับตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ย ผู้ดูแลเด็กก่อนเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการสื่อสารระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างหลังเรียนมีทักษะการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

การสื่อสารกับตนเอง ผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนด้านการสื่อสารกับตนเองทักษะการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

การสื่อสารกับเพื่อน ผู้ดูแลเด็กมีผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนด้านการสื่อสารกับเพื่อนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

การสื่อสารกับเด็ก ผู้ดูแลเด็กมีผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนด้านการสื่อสารกับเพื่อนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้ดูแลเด็กมีผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียนด้านการสื่อสารกับเพื่อนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการสื่อสารก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ยของผู้ดูแลเด็กกลุ่มตัวอย่างทุกคนตามขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีฯ พบว่าผู้ดูแลเด็กโดยเฉลี่ยแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานฯ ในรอบที่ 2 สูงกว่ารอบที่ 1

ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีฯ แสดงให้เห็นว่าการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีฯ ในรอบที่ 1 ผู้ดูแลเด็กจะให้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีฯ ด้านการปฏิบัติงาน เป็นหลัก ขณะที่ในรอบที่ 2 ผู้ดูแลเด็กจะให้การเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีฯ ด้วยผู้เกี่ยวข้องและแหล่งเรียนรู้มากขึ้น แนวโน้มของการให้การเสริมศักยภาพ

ด้านแหล่งเรียนรู้มีเพิ่มมากขึ้นและนำไปสู่การขยายประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเริ่มมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดเตรียมไว้ให้

3. การรับรองระบบการเรียน

การประเมินเพื่อรับรองระบบดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 ท่าน ผลการประเมินรับรองระบบการเรียนรู้ออกจากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พบว่า ทุกขั้นตอนของระบบมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของระบบระหว่าง 4.75 – 5.00 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้ ส่วนการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีทั้งด้านการปฏิบัติงาน ผู้เกี่ยวข้องและแหล่งเรียนรู้ พบว่ามีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของระบบระหว่าง 4.25-4.92 อยู่ในระดับเหมาะสมมากถึงมากที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญให้การรับรองระบบในระดับเหมาะสมมากสามารถนำไปใช้ได้ทุกขั้นตอนและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1) การเตรียมความพร้อมเป็นบทบาทหลักของผู้สอนควรเปลี่ยนเป็นเงื่อนไขการใช้ระบบ ส่วนขั้นตอนการประเมินผู้วิจัยกำหนดแทรกไว้ทุกขั้นตอนด้วยการประเมินแผนพัฒนางานและการสื่อสาร และการประเมินผลด้วยผลป้อนกลับทุกขั้นตอน นอกจากนี้ยังมีขั้นตอนเผยแพร่ ระบุให้มีการประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้วดังนั้น ให้บูรรวมขั้นตอนนำเสนอผลงาน เข้ากับขั้นตอนการประเมินผลทักษะการสื่อสาร

2) ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่น เนื่องจากผู้ดูแลเด็กมีความแตกต่างกันทั้งบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พื้นฐานความรู้และประสบการณ์ทำงาน

3) การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ ควรระบุเป็น ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด แหล่งเรียนรู้แบบเปิด หรือ คลังข้อมูลการศึกษาระบบเปิด ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบในรูปแบบของการให้บริการอย่างเป็นอิสระแบบออนไลน์ และมีแนวโน้มของการให้บริการบนระบบคลาวด์มากขึ้น

4) ควรระบุว่าเครื่องมือเสริมศักยภาพใดที่ใช้ในแต่ละชั้นที่เหมาะสมที่สุดโดยพิจารณาจากผลการทดลองดูแนวโน้มของการเลือกใช้ว่าการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีใดมีน้ำหนักมากที่สุด

6.2 อภิปรายผล

แม้ทักษะการสื่อสารถูกระบุว่าเป็นทักษะที่สำคัญอันดับที่ 1 สำหรับผู้ดูแลเด็กในฐานะของครูปฐมวัย แต่ไม่พบว่ามีการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กอย่างเป็นระบบมาก่อน ผลจากการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสารในหลักสูตรและการสอนปัจจุบันเน้นการสอนแบบบรรยายและการทำกิจกรรมในชั้นเรียนทำให้ขาดความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ การวัดทักษะการสื่อสารจะเน้นการวัดความรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร มากกว่าการเน้นการปฏิบัติใน

สภาพการณ์จริง ขณะที่ผู้ดูแลเด็กมีข้อจำกัดการเรียนรู้ คือ ข้อจำกัดด้านการเดินทางและเวลาเรียน โดยที่ผู้ดูแลเด็กมีจุดแข็งที่แตกต่างจากนักศึกษาภาคปกติ คือ ประสบการณ์ทำงานในสถานการณ์จริง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้จากการทำงาน ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอการพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นระบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะการสื่อสารไม่เพียงแต่หมายถึงทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน แต่ยังรวมถึงทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอีกด้วย สำหรับการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยเลือกอภิปรายผลในประเด็นที่เป็นจุดเด่นของงานวิจัยดังนี้

1. ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผลการวิจัย พบว่า ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ทั้ง ผู้ดูแลเด็ก ผู้สอน และหน่วยงาน สอดคล้องกับ ศิโรจน์ ผลพันธิน (2555) และ NES (2008) และ Timerley *et al.* (2010) Stenström and Tynjälä (2009) ดังนี้

1) ผู้ดูแลเด็ก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้ด้วยระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ มีพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนทักษะการสื่อสารรอบที่ 2 สูงกว่าคะแนนทักษะการสื่อสารรอบที่ 1 แสดงว่าระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างทักษะการสื่อสารได้ เหตุที่เป็นเช่นนี้มาจากองค์ประกอบหลักที่สำคัญที่สุดของระบบ คือ บุคคล และ เทคโนโลยี องค์ประกอบสนับสนุน คือ งาน และกิจกรรม ขั้นตอนสำคัญที่ส่งผลต่อการเกิดทักษะการสื่อสารในงานวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ขั้นตอนที่ 3 การเรียนรู้จากการทำงานส่งผลต่อการเกิดทักษะการสื่อสารมากที่สุด ผลจากการวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่แสดงให้เห็นว่าคะแนนพัฒนาการด้านการสื่อสารซึ่งเป็นผลมาจากคะแนนของขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานส่งผลต่อคะแนนหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ระบุว่า ผู้เรียนเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนรู้จากการทำงาน เนื่องจากผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เรียนรู้จากการทำงานลงมือปฏิบัติในที่ทำงานและเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีและสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกับงานผู้ดูแลเด็ก เชื่อมโยงการ

เรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษากับการเรียนรู้จากการทำงานด้วยการเชื่อมโยงระหว่างความคิดและการกระทำ นั่นคือการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎี การปฏิบัติ และการกำกับตนเอง ดังเช่นหลักการเรียนรู้จากการทำงานของ Realin (2008) การเรียนรู้ต้องทดลองกับสถานการณ์ในโลกความจริง งานวิจัยของ Vermunt and Endedijk (2011) การเรียนรู้จากการทำงานถูกปรับให้เข้ากับแต่ละคนส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้และเหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการสื่อสารครูหรือนักศึกษาวิชาชีพครูอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Akpinar (2009) การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงส่งผลโดยตรงต่อทักษะการสื่อสารของผู้เรียนวิชาชีพครู ทั้งนี้ภายในขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานยังมีขั้นตอนย่อยที่ส่งผลต่อคะแนนหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญ คือ การสะท้อนคิด เช่นเดียวกับ Realin (2008) หัวใจของการเรียนรู้จากการทำงานคือการสะท้อนคิดจากการปฏิบัติ ขณะที่ ข้อจำกัดของการเรียนรู้จากการทำงาน คือ อุปสรรคที่เกิดจากความกดดันในเรื่องของเวลา ทรัพยากรที่ใช้ และข้อจำกัดที่เกิดจากแรงจูงใจของตัวผู้ดูแลเด็กเอง เนื่องจากผู้ดูแลเด็กต้องกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้ดูแลเด็กจึงต้องมีความวินัยในการเรียนรู้สูง ดังนั้นความสำเร็จของการเรียนรู้จากการทำงานจึงอยู่ที่วินัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในระดับมาก โดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งด้านขั้นตอน องค์ประกอบ รวมถึงความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ การใช้ประโยชน์ ความเหมาะสมและความถูกต้องของระบบ

2) ผู้สอน ผู้วิจัยพบว่า การเรียนรู้จากการทำงานมีลักษณะที่เอื้อต่อการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ผู้สอนปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และทำหน้าที่เสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ตามการร้องขอของผู้ดูแลเด็ก สอดคล้องกับ NES (2008) และ Timerley *et al.* (2010) ที่ระบุว่าสถาบันอุดมศึกษายังได้พัฒนาผู้สอนให้เปลี่ยนบทบาทและวิธีการทำงานให้การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียนและทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน รวมทั้งการให้คำแนะนำในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการในทางปฏิบัติ ผู้สอนต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

3) หน่วยงาน ผู้วิจัยพบว่า การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นกับตัวผู้ดูแลเด็กเท่านั้น ยังส่งผลต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนอีกด้วย

(1) การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้วยการนำทฤษฎีจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้จากการทำงานเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้ถูกนำไปใช้ในทางปฏิบัติ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสะท้อนให้ถึงความเหมาะสมของการใช้ทฤษฎีกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนจากผลการสะท้อนคิดของตนเองและกับเพื่อน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

จากการอภิปรายร่วมกันและการเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสารระหว่าง ผู้ดูแลเด็ก กับ ผู้สอน และนักวิชาการการศึกษาทำให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สามารถพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพทางวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและภาระงาน ของหน่วยงาน นำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิโรจน์ ผลพันธิน (2555) และ NES (2008) และ Timerley *et al.* (2010) Stenström and Tynjälä (2009) ระบุว่า ประโยชน์ที่ได้รับไม่เพียงแต่เกิดกับผู้เรียนเท่านั้น แต่การจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างใกล้ชิดในลักษณะ ของความเป็นหุ้นส่วนระหว่างการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ความรู้ทาง วิชาการในภาคทฤษฎีเชื่อมโยงกับการเรียนรู้จากการทำงานในหน่วยงาน ผ่านการเชื่อมโยงระหว่าง ตัวแทนของ 2 องค์กร ตัวแทนสถาบันทางการศึกษา ได้แก่ ผู้สอน กับ ตัวแทนหน่วยงานต้นสังกัดของ ผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ นักวิชาการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างตัวแทนระดับอาชีพ เชื่อมโยงมาสู่ตัวผู้ดูแลเด็ก

(2) การออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วย ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ ทำให้ สถาบันอุดมศึกษาได้ประเมินและพัฒนา หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อเสนอของหน่วยงาน โดยตรง เช่นเดียวกับ ศิโรจน์ ผลพันธิน (2555) และ NES (2008) และ Timerley *et al.* (2010) Stenström and Tynjälä (2009) ระบุว่า ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งทำหน้าที่ให้ความรู้ทางวิชาการในภาคทฤษฎีและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้จากการทำงานใน หน่วยงานภายนอก ที่มีการดำเนินงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด สามารถนำผลที่ได้เป็นข้อมูลสำคัญในการ ออกแบบหลักสูตรและวิธีจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของ หน่วยงานและภาระงาน การแลกเปลี่ยนความรู้ทำให้ความเข้มแข็งทางวิชาการองค์ความรู้ใหม่ๆ และ ศักยภาพในหน่วยงาน ตั้งแต่ระดับของระบบการศึกษาเป็นการเชื่อมโยงสถาบันอุดมศึกษากับ ตลาดแรงงาน ด้วยการถ่ายโอนนโยบายสู่การปฏิบัติ

สรุปได้ว่า ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วย เทคโนโลยี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ทั้ง ระดับบุคคล คือ ผู้ดูแลเด็กเกิดการเรียนรู้จากการกำกับตนเอง ด้วยการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎี การปฏิบัติ ข้อจำกัดของการเรียนรู้ คือ เวลา ทรัพยากรที่ใช้และ แรงจูงใจภายในของตนเอง ผู้สอนปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนให้จัดการเรียนรู้ที่คำนึงผู้เรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เข้าใจบริบทการทำงานของผู้เรียนและสอดคล้องกับ สภาพการณ์ปัจจุบัน และระดับหน่วยงาน คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่าง ผู้ดูแลเด็ก ผู้สอน และ

นักวิชาการศึกษา รวมถึงการออกแบบหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ตรงกับความต้องการด้วยการผลิตตามอุปสงค์

2. การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี วิธีการสำคัญสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ดูแลเด็กเรียนรู้ผ่านระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ ตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร โดยพัฒนางาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือในงานวิจัยนี้เรียกว่า การกำหนดด้วยงานกำกับด้วยเป้าหมาย ขับเคลื่อนการพัฒนางานด้วยกระบวนการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม ทั้งการสื่อสารกับตนเองโดยใช้เครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง สื่อสารกับเพื่อนโดยใช้เครื่องมือสื่อสาร สื่อสารกับเด็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก และเครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกับการเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่สถาบันอุดมศึกษาจัดเตรียมไว้จะถูกผู้ดูแลเด็กเลือกใช้อย่างอิสระ ตามความต้องการทั้งการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ด้านการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง และด้านแหล่งเรียนรู้ ผลการวิจัยฉบับนี้ จึงแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ผู้ดูแลเด็กสามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องในงานด้วยตนเอง จากการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ดังเช่น Healy (2013) ระบุว่า การเสริมศักยภาพเป็นวิธีการสำคัญสำหรับการเรียนรู้จากการทำงานในลักษณะของการเรียนรู้ในอนาคตที่มีความยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ตามความสามารถและความต้องการของตนเอง การเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเองเพื่อสร้างความรู้ใหม่ เช่นเดียวกับ Pea (2004) ระบุว่า การเสริมศักยภาพควรให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกว่าเมื่อไหร่จำเป็นต้องใช้การช่วยเหลือ สิ่งสำคัญ คือ วิธีการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคาดการณ์และรู้วิธีการตัดสินใจเลือกใช้การเสริมศักยภาพที่เหมาะสม นั่นคือ ผู้สอนให้การเสริมศักยภาพกับผู้เรียนใช้เป็นทางเลือก บทบาทของผู้สอนในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกใช้การเสริมศักยภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการเสริมศักยภาพที่เหมาะสม ช่วยในการวินิจฉัย การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การอธิบาย การช่วยให้เกิดความชัดเจนในประเด็นที่เข้าใจผิด การเป็นต้นแบบ การช่วยเหลือผู้เรียนในการสะท้อนคิด Pea (2004) ยังระบุว่าสิ่งสำคัญที่สนับสนุนผู้สอน คือ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระยะไกลแบบออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนด การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสารผ่านสื่อสังคม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน ในรอบที่ 1 เป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับ ระบุว่า การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงานจำเป็นสำหรับการเรียนรู้จากการทำงาน เช่นเดียวกับหลักการของพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ที่ พิชิต

ฤทธิ์จรูญ (2555) ระบุว่าผู้ที่อยู่ในขั้นเริ่มต้นเรียนรู้ทักษะต้องทำตามทีละขั้นในระดับของการเลียนแบบ การเรียนรู้ในรอบที่ 1 จึงต้องการการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงานเพื่อแสดงให้เห็นถึงการกระทำ ขั้นตอน ลำดับและผลที่ได้ โดยเลือกใช้ คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ขั้นตอน แผ่นงาน และผังงาน ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะ คู่มือทักษะ ของ Stephen, Patrick and Matthew (2011) ที่ระบุว่าคู่มือทักษะใช้นำเสนอสื่อ กลยุทธ์การสอนและเทคนิคของระบบคอมพิวเตอร์ ช่วยลดข้อจำกัดของคู่มือที่อยู่ในรูปแบบกระดาษแบบดั้งเดิม ขณะที่คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ ถูกเลือกใช้เพื่อเรียนรู้ด้วยตนเองในขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงาน เนื่องจากผู้ดูแลเด็กสามารถเลือกหีบศึกษาและผสมผสานทักษะที่นำเสนอในคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างอิสระ ยืดหยุ่น สามารถเข้าหาจนได้ตรงกับความต้องการของตนเอง สอดคล้องกับ Deborah (2007) และ Rogers (2006) ที่ระบุว่าคลังทักษะเหมาะสมสำหรับการฝึกทักษะวิชาชีพ ยืดหยุ่นและสนับสนุนการเรียนรู้ในบริบทของผู้เรียน ให้สามารถจำกัดขอบเขตและระบุทักษะที่ต้องการพัฒนาได้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น

รอบที่ 2 ผู้ดูแลเด็กเปลี่ยนพฤติกรรมไปใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องและด้านการปฏิบัติงานมากขึ้น เนื่องจาก ผู้ดูแลเด็กมีประสบการณ์ในการทำงานแล้ว 1 รอบ ผ่านการลงมือปฏิบัติหลังจากการเรียนรู้จากต้นแบบของการเสริมศักยภาพด้วยงาน จึงไม่ต้องการการตีกรอบความคิด เพราะปัญหาที่พบหลังจากการนำไปใช้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเกิดปัญหาที่แตกต่างกันตามบริบท ซึ่งไม่สอดคล้องกับต้นแบบ ทำให้ต้องหาคำตอบที่นอกเหนือจากต้นแบบ เมื่อไม่สามารถหาคำตอบด้วยตนเอง จึงต้องการความช่วยเหลือจาก ผู้สอน นักวิชาการศึกษา หรือ เพื่อนที่รู้สึกว่าจะเก่งกว่า หรือ มีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ผลจากงานวิจัยพบว่า ผู้ดูแลเด็กจะเลือกใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสารเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในงาน ต้องการการสนับสนุนและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงาน ดังเช่น

“.....รู้สึกว่าจะตัวเองทำผิดเครียดจึงขอตัวช่วยด่วน.....”

ผู้ดูแลเด็ก คนที่ 3

“.....ส่งไปแล้วไม่รู้ว่าจะทำถูกวิธีรึเปล่า ถ้าไม่ถูกขอคอมเมนต์หน่อยนะคะ.....”

ผู้ดูแลเด็ก คนที่ 9

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยรัตน์ ธรรมเสนา (2546) กมล โพธิ์เย็น (2547) สมยศ ศรีบรรพต (2548) King and Staffieri (1998) และ Ge and Land (2003) ชี้ว่า ผู้ใหญ่ต้องการความช่วยเหลือและการชี้แนะในการขยายฐานความรู้ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ การช่วยสร้างกรอบแนวคิดช่วยให้ผู้เรียนทบทวนวิธีการคิดแก้ปัญหาช่วยให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาได้เร็วขึ้น เช่นเดียวกับ Majid (2010) ระบุว่าผู้เรียนบางกลุ่มยังต้องการเสริมศักยภาพจากครูหรือเพื่อนที่เก่งกว่าเพื่อยืนยันความก้าวหน้าในการเรียน

“.....ชั้นเตรียมเด็กของเรา ภายใน 4 สัปดาห์เรามีวิธีการเตรียมเด็ก
อย่างไร ให้นำมาใส่ทั้งหมด ตัวอย่างเช่น มันจะใช้เพลงบรรเลงเสียงน้ำ
ไหลเพียงเพลงเดียวในการเตรียมเด็กทุกเข้าก่อนการจัดประสบการณ์
อื่นๆเพื่อเตรียมเด็กเพื่อนๆ คิดเหมือนกันมั๊ย.....”

ผู้ดูแลเด็ก คนที่ 8

“.....เข้าใจตรงกัน มาถูกทางแล้ว แต่เราเลือกใช้กิจกรรมอื่นนะ.....”

ผู้ดูแลเด็ก คนที่ 3

เช่นเดียวกับ Berk and Winsler (1995) ระบุส่วนประกอบที่สำคัญและเป้าหมายของการเสริม
ศักยภาพสำหรับผู้ใหญ่ คือ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการมีประเด็นร่วมกัน ความต้องการ
ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกในระหว่างการชี้แนะการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านด้านการสื่อสารกับ
ผู้เกี่ยวข้องถูกเลือกใช้มากขึ้นในรอบที่ 2

3. แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินทักษะการสื่อสารในระบบการ เรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้
การประเมินผลทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย สำหรับระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพ
ด้วยเทคโนโลยี เนื่องจากช่วยให้ผู้ดูแลเด็กสะท้อนผล จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง และพัฒนาการทักษะ
การสื่อสาร บนภาพสะท้อนที่เกิดจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แฟ้มสะสม
งานอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร และมีผลต่อ
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้และวางแผนพัฒนางานและการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สอดคล้อง
กับงานวิจัยของ ประกอบ กรณิกิจและพิทักษ์ โสถถยาคม (2556) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบแฟ้ม
สะสมงานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลงานวิจัยพบว่า
แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์มีผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการวางแผนพัฒนาตนเอง
ของครู ส่งเสริมการประเมินสมรรถนะตนเอง การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพครู
การสะท้อนความคิดและประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ ทำให้
เกิดการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้อย่างมีเหตุผลและเกิดการปฏิบัติแบบสะท้อน เช่นเดียวกับ
JISC (2008) ที่เสนอว่า แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้จาก
การทำงาน งานวิจัยของ Mohabuth (2011) ยืนยันว่าแฟ้มสะสมงานเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้

จากการทำงานในด้านการแสดงถึงระบบการเรียนรู้ การประเมินความก้าวหน้าของสมรรถนะอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนอย่างรวดเร็ว ส่วนการประเมินผลลัพธ์จะเป็นการวัดผลที่จุดสิ้นสุดของกระบวนการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่เกิดจากความก้าวหน้าขอแผนการเรียนรู้ โดยการออกแบบแฟ้มสะสมงานควรออกแบบบนพื้นฐานสมรรถนะที่รวมถึงทักษะและความรู้ของผู้เรียน ดังที่ McEwan et. Al (2010) ระบุความสัมพันธ์ใน 3 มิติ คือ มิติที่ 1 หลักฐานของการประเมิน มิติที่ 2 การปฏิบัติและฝึกฝน และมิติที่ 3 คือ การสื่อสารการประเมิน ทั้งสามมิตินั้นการสะท้อนคิดที่ครอบคลุมประเด็นและขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการสื่อสารที่ชัดเจนทั้งด้านบทบาท ภาษา และวิธีการประเมิน ผลการวิจัย Zegwaard and Coll (2003) ชี้ว่าแฟ้มสะสมงานสามารถนำเสนอข้อมูลเชิงลึกที่นำไปสู่ทักษะที่เกี่ยวข้องโดยสะท้อนสิ่งที่เชื่อ สิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง เช่นเดียวกับ Matsebatlea (2005) ระบุว่าแฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการประเมินทักษะการสื่อสาร ทั้งด้านการประเมินผลงานและความก้าวหน้าของการพัฒนาทักษะที่จะแสดงถึงหลักฐานของพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจากการสะท้อนคิดและผลงานที่เก็บภายในแฟ้มสะสมงาน

4. อุปกรณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผลการวิจัย ระบุว่า อุปกรณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับระบบการเรียนรู้จากการทำงานฯ คือ เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต ดังเช่น ไอแพด ดังจะเห็นได้จากจากสถิติการเข้าใช้ระบบ WBSC ผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจต่อการใช้อิแพดในการเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นว่า ไอแพดเป็นอุปกรณ์ที่ใช้งานง่าย พกพาสะดวก มีความสามารถในการเข้าถึงระบบ WBSC-LMS ได้ง่าย สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ทั้งภาพ เสียง วิดีโอ นอกจากนี้ไอแพดยังเป็นอุปกรณ์สื่อสารที่สามารถใช้สื่อสารได้ทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา สามารถดาวน์โหลดเครื่องมือสื่อสารสำหรับพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ได้ทั้ง เครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง เครื่องมือทำงานร่วมกัน เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ด้วย แอปพลิเคชันทางการศึกษาที่มีงานวิจัยรองรับว่าเหมาะสมสำหรับใช้ในการศึกษาปฐมวัย เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ที่สามารถสื่อสารได้ทั้งแบบข้อความ ภาพนิ่ง วิดีโอคอลและเฟซไทม์ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Maysela (2013) ที่ระบุว่าไอแพดเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพสำหรับการเรียนรู้แบบผสมผสาน ด้านการเข้าถึงคอร์สแวร์และด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้สะดวกและในระยะเวลาอันสั้น และงานวิจัยของ Khoo (2013) ระบุว่า ไอแพดเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับฝึกฝนทักษะการสื่อสารของครูปฐมวัย โดยใช้ไอแพดเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องและเสริมสร้างความมั่นใจกับตัวเองในงานครูปฐมวัย

ในภาพรวมจากที่กล่าวมาข้างต้นผลวิจัยแสดงให้เห็นว่า ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ก่อให้เกิดการพัฒนาและการเรียนรู้ต่อผู้ดูแลเด็ก ผู้สอนและหน่วยงานทั้งหน่วยงานต้นสังกัด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และสถาบันอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมหนึ่งของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อประโยชน์ด้านการเรียนรู้และการวิจัยต่อยอดในอนาคต

6.3 ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

1. ด้านนโยบาย

1.1 ระบบการเรียนรู้จากการทำงาน ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร เป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่สถาบันการศึกษาชั้นสูงสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการทำงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาที่เน้นการทำงานในฐานะของบุคลากรในหน่วยงาน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และยังเป็นการพัฒนาหน่วยงานต้นสังกัด เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นการสร้างบรรยากาศขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในรูปแบบหนึ่ง

1.2 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนด้านการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ โดยส่งเสริมให้ผู้สอนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติในงานจริง ตั้งแต่ปี 1 การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สอนในการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ด้วยการจัดการอบรมผู้สอนเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการเรียนการสอน

1.3 การมีส่วนร่วมของหัวหน้าหน่วยงานหรือสถานประกอบการ เป็นแรงจูงใจสำคัญของการเรียนรู้ของผู้ที่เรียนควบคู่กับการทำงาน การได้ร่วมกันพัฒนาและเห็นความก้าวหน้าร่วมกันทำให้เกิดความเข้าใจและสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ระหว่างการเรียนรู้ ทั้งทรัพยากรด้าน เวลา และการสนับสนุนด้านทรัพยากรอื่นๆ ที่มีอยู่ในหน่วยงาน

1.4 ทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูซึ่งเป็นทักษะสำคัญจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การจัดทำคลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งสำคัญที่จะรวบรวมองค์ความรู้ที่เป็นต้นแบบของครูต้นแบบ และควรจัดระดับความสำคัญของทักษะเพื่อกำหนดระดับให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรู้ตามความต้องการ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะของการกำกับตนเอง มากกว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียนในรูปแบบเดิม

1.5 การเรียนรู้ในปัจจุบันมีแนวโน้มของการทำงานบนระบบคลาวด์มากขึ้น โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

1.6 ผู้ดูแลเด็กมีพฤติกรรมที่แสดงความสามารถด้านการสื่อสารได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อได้รับการเรียนรู้ในลักษณะทำซ้ำอย่างน้อย 2 รอบ ดังนั้น การนำระบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้งาน จึงควรให้ความสำคัญกับการฝึกฝน ทำซ้ำทักษะเดิมมากกว่า 2 ครั้ง โดยให้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีจะช่วยให้ผู้ดูแลเด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 การจัดการเรียนการสอน ควรเลือกใช้เทคโนโลยีที่ผู้ดูแลเด็กมีความคุ้นเคยหรือใช้งานได้ง่ายและให้คำแนะนำการใช้งานด้วยการเตรียมความพร้อมและฝึกฝนให้ผู้ดูแลเด็กเกิดความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ ก่อนเริ่มเรียน สร้างความคุ้นเคยและไม่ปฏิเสธการใช้เทคโนโลยี

2.2 ควรเตรียมผู้ดูแลเด็กที่มีความพร้อมทั้งประสบการณ์ทำงานและประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวแทนของผู้สอน เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กที่คนอื่นได้มีทางเลือกในการขอรับความช่วยเหลือหรือเสริมศักยภาพจากเพื่อนด้วยกัน ซึ่งผู้ดูแลเด็กที่จะรู้สึกคุ้นเคยและสะดวกใจที่จะขอคำปรึกษามากกว่าผู้สอน

2.3 การเลือกใช้การเสริมศักยภาพขึ้นอยู่กับตัวผู้ดูแลเด็กที่จะเป็นผู้เลือกว่าจะใช้หรือไม่ใช้การเสริมศักยภาพด้วยตนเอง ก่อนเริ่มเรียนรู้ในระบบ ผู้สอนจึงควรให้คำแนะนำที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการเลือกใช้การเสริมศักยภาพ การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็กได้เสนอแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ได้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของผู้ดูแล

3. ด้านงานวิจัยต่อเนื่อง

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่ควรศึกษาค้นคว้าต่อไปดังนี้

3.1 จากผลการวิจัย ผู้ดูแลเด็กยังแสดงพฤติกรรมในระดับ 1 และ 2 คิดเป็นร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับของการการทำได้ตามคำแนะนำหรือใช้การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการปฏิบัติงาน และการทำได้ด้วยตนเอง ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไปควรหาเทคนิค กลยุทธ์ หรือนวัตกรรมใหม่ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถพัฒนาไปสู่ระดับของความเชี่ยวชาญสูงขึ้น จนกระทั่งสามารถเป็นครูผู้ดูแลเด็กต้นแบบตามบริบทของท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ได้

3.2 ควรศึกษาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในรูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเทคโนโลยี คือ การเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษาในรูปแบบใหม่จะสามารถลดช่องว่างระหว่างครูปฐมวัยที่อยู่ในเมือง กับ ครูผู้ดูแลเด็กที่อยู่ในท้องถิ่นให้มีความรู้

ความสามารถในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นอนาคตของชาติที่เท่าเทียม สร้างภาคภูมิใจในวิชาชีพของตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.3 ควรศึกษาผลการทดลองใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารกับผู้เรียนกลุ่มอื่น เช่น นักศึกษาวิชาชีพครู ภาคปกติ หรือ ผู้เรียนในระดับอื่น เช่น ระดับที่สูงกว่าปริญญาบัณฑิต หรือวิชาชีพอื่น

รายการอ้างอิง

- [JISC], J. I. S. C. (2008). The Design Studio : Assessment and feedback: workbased-learning and assessment from [http://jiscdesignstudio.pbworks.com/w/page/52947107/ Work-based %20learning%20and%20assessment](http://jiscdesignstudio.pbworks.com/w/page/52947107/Work-based%20learning%20and%20assessment)
- [NAEYC], T. N. A. f. t. E. o. Y. C. (2009). NAEYC Standards for Early Childhood Professional Preparation Programs[Online]. from [http://www.naeyc.org/files/naeyc/file/ positions/ ProfPrepStandards09.pdf](http://www.naeyc.org/files/naeyc/file/positions/ProfPrepStandards09.pdf)
- [NAEYC], T. N. A. f. t. E. o. Y. C. (2012). Technology and Interactive Media as Tools in Early Childhood Programs Serving Children from Birth through Age 8[Online]. from http://www.naeyc.org/files/naeyc/PS_technology_WEB
- [NES], N. E. f. S. (2008). *Introduction and guidelines work based learning*. Scotland: NHS Education for Scotland.
- [SIREP], S. I. R. E. P. (2010). *Teaching competency standards in southeast Asian countries: eleven century audit*. Quezon City: Seameo innotech.
- [UWIC]., U. o. W. I. C. (2007). Work-based learning mentoring handbook. [Online]. from [http://www3.uwic.ac.uk/English/LTDU/ Documents/JISC_projects_library/Workbased%20learning%20mentoring%20handbook.pdf](http://www3.uwic.ac.uk/English/LTDU/Documents/JISC_projects_library/Workbased%20learning%20mentoring%20handbook.pdf)
- Aitken, J., and Shedletsky, L. (2002). Using electronic discussion to teach communication courses. *Communication Education*, 51(3), 325-331.
- Akkoyunlu, B., and Soylu, M. Y. (2006). A Study on Students' Views About Blended Learning Environment. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 7 (3), 43-56.
- Akpinar, K. D. (2009). Developing communication skills of EFL teacher trainees. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 5(1):, 111-125.
- Allen, E., and Seaman, J. (2008). *Staying the course: Online education in the United States*, 2008. Wessley, MA: Sloan Consortium.

- Aylor, B. (2003). The impact of sex, gender and cognitive complexity on the perceived importance of teacher communication skills. *Communication Studies*, 54(4), 496-509.
- Azevedo, R., et al. (2005). Adaptive human scaffolding facilitates adolescents' self-regulated learning with hypermedia. *Instructional Science*, 33(5-6), 381-412.
- Azevedo, R., and Hadwin, A. F. (2005). Scaffolding self-regulated learning and metacognition - Implications for the design of computer-based scaffolds. *Instructional Science*, (2005)33, 367-379.
- Azizan, F. Z. (2010). *Blended Learning in Higher Education Institution in Malaysia*. Paper presented at the Proceedings of Regional Conference on Knowledge Integration in ICT.
- Baba, T., and Kojima, M. (2004). Lesson study *The history of Japan's education development: what implications can be drawn for developing countries?* Tokyo: JICA.
- Bailey, D. B., and Wolery, M. (1992). *Teaching Infants and Preschoolers with Disabilities* (2nd ed. Ed.). New York: Macmillan.
- Bain, J. D., et al. (2002). *Reflecting on practice: Student teachers' perspectives*. Flaxton, Queensland, Australia: Post Pressed.
- Barber, M. (2009). *globalization and the challenges of the 21st century*. Paper presented at the Speech at the Van Leer Education Conference, pp.
- Barblett, L. (2011). *Thinking about practice working with the Early Years Learning Framework*. Research in Practice Series Early Childhood Australia Inc. Early Childhood Australia, Australia.
- Bedeian, A. G., and Glueck, W. F. (1983). *Management*. Chicago: Dryden Press.
- Bennett, T. (2010). *Blended Learning: A Teacher's Personal Experience of Coming Face to Face with Online Learning*. Paper presented at the Networks
- Berk, L. E., and Winsler, A. (1995). *Scaffolding Children's Learning: Vygotsky and Early Childhood Education*. NW, Washington DC.
- Bianco, M., and Collis, B. (2004). *Tools and Strategies for Engaging the Supervisor in Technology-Supported Work-Based Learning , Evaluation Research*. Paper presented at the Online Submission, Paper presented at the Academy of

- Human Resource Development International Conference (AHRD), Austin, Texas.
- Boud, D., and Solomon, N. (2001). *Work-based Learning – A New Higher Education?*. Buckingham: SRHE and The Open University Press.
- Boud, D., and Symes, C. (2000). *Learning for real: Work-based education in universities*. Buckingham: SRHE/Open University Press.
- Brennan, J., and Little, B. (2006). A review of work-based learning in higher education.
- Brennan, L. (2005). *Integrating work-based learning into higher education : a guide to good practice*. Bolton: University Vocational Awards Council.
- Brookfield, S. D. (1995). *Becoming a critically reflective teacher*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Brush, T. A., and Saye, J. W. (2002). A Summary of Research Exploring Hard and Soft Scaffolding for Teachers and Students Using a Multimedia Supported Learning Environment *The Journal of Interactive Online Learning*, 1(Fall 2002), 1-12.
- Bukaliya, R., and Mubika, K. A. (2011). Teacher Competence in ICT: Implications for Computer Education in Zimbabwean Secondary Schools. *International Journal of Social Sciences and Education*, 1(4), 414-425.
- Burton, J., and Jackson, N. *Developing the Allied Health Professional*. Oxon: Radcliffe Publishing Ltd.
- Cagiltay, K. (2006). Scaffolding strategies in electronic performance support systems: types and challenges. *Innovations in Education and Teaching International*, 43(2), 93-103.
- Cao, C., Zhu, J., and Peng, H. (2008). *Blended Learning Based Educational Technology Training for Teachers in Colleges and Universities*. Paper presented at the International Workshop on Education Technology and Training & International Workshop on Geoscience and Remote Sensing.
- Carman, J. M. (2005a). Blended Learning Design. from: [http://www.agilantlearning.com/pdf/Blended%20Learning %20Design.pdf](http://www.agilantlearning.com/pdf/Blended%20Learning%20Design.pdf)
- Carman, J. M. (2005b). Blended Learning Design: Five Key Ingredients. Retrieved March 10, 2012, from [http://www.agilantlearning.com/pdf/Blended%20Learning %20Design.pdf](http://www.agilantlearning.com/pdf/Blended%20Learning%20Design.pdf)

- Cartney, P. (2000). Adult learning styles: implications for practice teaching in social work. *Social Work Education*, 19(6), 610-625.
- Cennamo, K., Ross, J. D., and Ertmer, P. A. (2010). *Technology integration for meaningful classroom use : a standards-based approach*. Belmont, Calif.: Wadsworth.
- Cerbin, W., and Kopp, B. (2006). Lesson Study as a Model for Building Pedagogical Knowledge and Improving Teaching *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 18(3), 250-257
- Chen, W., Lim, C., and Tan, A. (2010). *Pre-Service Teachers' ICT Experiences and Competencies: New Generation of Teachers in Digital Age*. Paper presented at the Proceedings of the 18th International Conference on Computers in Education, Malaysia.
- Chew, E. (2009). *A blended learning model in higher education: a comparative study of blended learning in UK and Malaysia*. PhD thesis University of Glamorgan.
- Chisholm, C. U., et al. (2009). The Characterisation of Work-Based Learning by Consideration of the Theories of Experiential Learning. *European Journal of Education*, 44(3), 319-337. doi: 10.2307/27743176
- Choi, I., Land, S. M., and Turgeon, A. Y. (2005). Scaffolding peer-questioning strategies to facilitate metacognition during online small group discussion. *Instructional Science*, 33(5-7), 483-511.
- Coll, R. K., Taylor, N., and Grainger, S. (2002). Assessment of Work Based Learning: Some Lessons from the Teaching Profession. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 3(2), 5-12.
- Collis, B. (1996). Tele-learning in a digital world: The future of distance learning.
- Collis, B., and Margaryan, A. (2004). Applying activity theory to computer-supported collaborative learning and work-based activities in corporate settings. *Educational technology research and development*, 52(4), 38-52. doi: 10.1007/BF02504717
- Collis, B., and Margaryan, A. (2005). Design criteria for work-based learning: Merrill's First Principles of Instruction expanded. *British Journal of Educational Technology*, 36(5), 725-738.

- Computer-Mediated Communication. (2012). In Norbert M Seel (Ed.), *Encyclopedia of the Sciences of Learning* (pp. 719-719): Springer US.
- Costley, C. (2001). *Different Methodoloies in Work based learning*. Paper presented at the Making it Happen. Conference Papers, Anglia Polytechnic University.
- Crowl, T. K., Kaminsky, S., and Podell, D. M. (1997). *Educational psychology : windows on teaching*. Madison, WI: Brown & Benchmark Publishers.
- Dabbagh, N. (2010). Scaffolding: An Important Teacher Competency in Online Learning. *TechTrends*, 47(2), 39-44.
- Dabbagh, N., and Kitsantas, A. (2005). Using web-based pedagogical tools as scaffolds for self-regulated learning. *Instructional Science*, 33(5-6), 513–540.
- Darche, S., Nayar, N., and Bracco, K. R. (2009). Work-based learning in California: Opportunity and Model for expansion. from http://www.wested.org/online_pubs/workbasedlearning.pdf
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence from from:<http://epaa.asu.edu/epaa/v8n1>
- Deborah, H. (2007). Using a skills bank for work-based learning. *Education + Training*, 49(3), 236-249. doi: 10.1108/00400910710749378
- Desimone, L. (1999). Linking parental involvement with student achievement: Do race and income matter? *Journal of Educational Research*, 93, 11-30.
- Dover, K. H. (2006). Adult learning theorist: Malcolm S. Knowles – biography. Adult/Continuing Education: A Free Newsletter Guide. from <http://adulthood.about.com/es/adultlearningthe/a/knowles.htm>
- Driscoll, M. (2002). Blended learning: Let's get beyond the hype. LTI Newsline: Learning & Training Innovation[Online]. from: http://www-7.ibm.com/services/pdf/blended_learning.pdf
- Durant, A., Rhodes, G., and Young, D. (2009). *Getting Started with University Level Work Based Learning*. London: Middlesex University Press.
- Dzakiria, H., Mustafa, C. S., and Abu Bakar, H. (2006). Moving Forward with Blended Learning (BL) as a Pedagogical Alternative to Traditional Classroom Learning. *Malaysian Online Journal of Instructional Technology (MOJIT)*, 3(1).

- Dziuban, C., Hartman, J., and Moskal, P. (2004). Blended learning[Online]. from <http://www.educause.edu>
- Eggen, P. D., Kauchak, D. P., and Garry, S. (2001). *Educational psychology : windows on classrooms*. Upper Saddle River, N.J.: Merrill Prentice Hall.
- Elliot, K. (2009). *A Pedagogy for Work-based Learning at Level 5 for Foundation Degree Studies in Architectural Technology and Construction Management*. Paper presented at the Northumbria Built and Virtual Environment Working Paper Series
- Eraut, M. (2004). Deconstructing apprenticeship learning: what factors affect its quality?
- Fernandez, C., and Yoshida, M. (2004). *Lesson study: A Japanese approach to improving mathematics teaching and learning*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Fleming, M., and Levie, W. H. (1993a). *Instructional Message Design: Principles from the Behavioral*. New Jersey Educational Technology Publications.
- Fleming, M. L., and Levie, W. H. (1993b). *Instructional message design : principles from the behavioral and cognitive sciences*. Englewood Cliffs, N.J.: Educational Technology Publications.
- Fox, A., Deaney, R., and Wilson, E. (2010). Examining beginning teachers' perceptions of workplace support. *Journal of Workplace Learning*, 22(4), 212-227.
- Francescato, D., et al. (2007). Developing professional skills and social capital through computer supported collaborative learning in university contexts. *International Journal of Human-Computer studies*, 65, 140-152.
- Gagné, R. M., and Briggs, L. J. (1974). *Principles of instructional design*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Gallacher, J., and Reeve, F. (2002). *Work-based Learning: the implications for higher education for supporting informal learning in the workplace*. Milton Keynes: Open University.
- Gao, P. (2012). Enhance Preservice Teacher Learning in the Cohort Structured Blended Learning Environments. *International Conference on Education Technology and Computer*, 241- 245.

- Ge, x., and Land, s. M. (2003). Scaffolding students problem-solving processes in an ill-structured task using question prompts and peer interactions. *Educational technology research and development*, 51, 21-38.
- Gibbs, G. (1988). *Learning by Doing: A guide to teaching and learning methods*. Oxford: Oxford Brookes University.
- Ginns, P., and Ellis, R. A. (2007). Quality in blended learning: Exploring the relationships between on-line and face-to-face teaching and learning *Internet and higher education*, 10, 53-64.
- Gorton, R. A. (1980). *School administration and supervision : important issues, concepts, and case studies*. Dubuque, Iowa: W.C. Brown Co. Publishers.
- Graham, C. R., Allen, S., and Ure, D. (2003). *Blended learning environments: A review of the research literature*. Unpublished manuscript: Provo, UT.
- Graham, C. R., Woodfield, W., and Harrison, J. B. (2013). A framework for institutional adoption and implementation of blended learning in higher education. *The Internet and Higher Education*, 18(0), 4-14. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.iheduc.2012.09.003>
- Griffith Institute for Higher Education (GIHE). (2011). Griffith graduate attributes ICT & other discipline- related communication skill toolkit. Retrieved November 12, 2012, from http://www.griffith.edu.au/_data/assets/pdf_file/0011/290738/ICT-communication.pdf
- Hadwin, A. F., Wozney, L., and Pantin, O. (2005). Scaffolding the appropriation of self-regulatory activity; A socio-cultural analysis of changes in teacher-student discourse about a graduate research portfolio. *Instructional Science*, 33(5-6), 413-450.
- Hair, J. F. J., et al. (2010). *Multivariate data analysis (7th ed.)*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Hameed, S., Badii, A., and Cullen, A. J. (2008). Effective E-Learning Integration with Traditional Learning in a Blended Learning Environment. *European and Mediterranean Conference on Information Systems*, 1-16.

- Hannafin, M. (1999). Learning in open-ended environment: Tool and technologies for the next millennium[Online]. from: [http://itech1.coe.uga.edu/itforum / paper34/paper34.html](http://itech1.coe.uga.edu/itforum/paper34/paper34.html)
- Healy, J. (2013). Instructional design: From “packaging” to “scaffolding”. Retrieved from [http://www.c4lpt.co.uk/ blog/2013/03/06/instructional-design-packaging-toscaffolding/](http://www.c4lpt.co.uk/blog/2013/03/06/instructional-design-packaging-toscaffolding/)
- Heinich, R. (1999). *Instructional media and technologies for learning*. Upper Saddle River, N.J.: Merrill.
- Helm, J. H., Beneke, S., and Steinheimer, K. (1998). *Documenting young children's work: Windows on learning*. New York: Teachers College Press.
- Hillyer, P. T. (1998). A comparison of research findings obtained through focus group sessions with those acquired through surveys. from <http://lib.dr.iastate.edu/rtd/11616>
- Hoy, W. K., and Miskel, C. G. (1982). *Educational Administration*: New York: Random House.
- Hoy, W. K., Nelson, J. L., and Miskel, C. G. (1978). *Educational administration : theory, research, and practice*. New York: Random House.
- Hughes, K. L., and Moore, D. T. (1999). *Pedagogical Strategies for Work-Based Learning*. Paper presented at the Paper presented at the 1999 meeting of the American Educational Research Association.
- Inceoglu, I., and Shukla, N. (2011). Student Engagement In The Context Of Work Based Learning As An Unconventional Form Of Higher Education. *TOJNED : The Online Journal Of New Horizons In Education*, 1(1), 23-31.
- Jackson, S., Krajcik, J., and Soloway, E. (1998). *The design of guided learner-adaptable scaffolding in interactive learning environments*. Paper presented at the Proceedings of ACM Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI 98).
- Jiménez, A. d. A., and Pantoja, B. T. (2008). Scaffolding tutoring strategy on virtual environment for training. *Ingeniare. Rev. chil. ing*, 16(1), 220-231.
- Job-Sluder, K., and Barab, S. A. (2004). Shared "we" and shared "they" indicators of group identity in online teacher professional development. In S. A. Barab, R.

- Kling & J. H. Gray (Eds.), *Designing Virtual Communities in the Service of Learning*. New York: Cambridge University Press.
- Johnson, D. W., and Johnson, F. P. (2005). *Joining together : group theory and group skills*. Boston, Mass. ;London: Allyn and Bacon.
- Johnson, K., McHugo, C., and Hall, T. (2006). Analysing the efficacy of blended learning using technology enhanced learning (TEL) and m-Learning delivery technologies [Online]. from http://www.ascilite.org.au/conferences/sydney06/proceeding/pdf_papers/p73.pdf
- Jonassen, D. H. (2004). *Handbook of Research on Educational Communications and Technology*. New Jersey: Taylor & Francis.
- Jones, R., and Jenkins, F. (2006). *Developing the allied health professional*. Oxford; Seattle: Radcliffe Pub.
- José, R. G., Bobby, C. V., and John, D. P. j. (2000). Effects of Communication Direction on Job Performance and Satisfaction: A Moderated Regression Analysis. *Journal of Business Communication*, 37(4), 348-368.
- Kaplan, A. M., and Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Katz, L. G. (1999). Another look at what young children should be learning [Online]. from <http://library.educationworld.net/a4/a4-43.html>
- Kearsley, G. (2000). *Online education: learning and teaching in cyberspace*.
- Kemp, R., Kemp, E., and Todd, E. (2009). *Self-regulated Fading in On-line Learning*. Paper presented at the Proceeding of the 2009 conference on Artificial Intelligence in Education: Building Learning Systems that Care: From Knowledge representation to Affective Modelling.
- Khan, B. H. (2005). E-learning QUICK checklist. from <http://www.books24x7.com/marc.asp?bookid=10314>
- Khoo, E., et al. (2013). Early childhood education teachers' iPad supported practices in young children's learning and exploration. *Computers in New Zealand Schools: Learning, teaching, technology*, 25(1-3), 3-20.

- King, A., and Staffieri, A. (1998). Mutual Peer Tutoring : Effects of Structuring Tutorial Interaction to Scaffold Peer Learning. *Journal of Education Psychology*, 90, 134-152.
- King, F. J., Goodson, L., and Rohani, F. (1998). Higher order thinking skills: Definitions, strategies, assessment[Online]. from http://www.cala.fsu.edu/files/higher_order_thinking_skills.pdf
- Knowles, M. S. (1975). *Self-directed learning*. Chicago.
- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education : from pedagogy to andragogy*. [Wilton, Conn.]; Chicago: Association Press ; Follett Pub. Co.
- Knowles, M. S. (1984). *Andragogy in action : [applying modern principles of adult learning]*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Krueger, R. A., and Casey, M. A. (2000). *Focus groups : a practical guide for applied research*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.
- Kudrik, L., and Mørch. (2009). *Technology-Enhanced Workplace Learning: Blended Learning in Insurance Company*. Paper presented at the Proceedings of the 17th International Conference on Computers in Education [CDROM], Hong Kong: Asia-Pacific Hirashima, T., Klett, F., Lee, J.H.M., Liu, C.C., Looi, C.K., Milrad, M., Mitrovic.
- Laboratory, N. C. R. E. (2002). *Teacher to teacher: Reshaping instruction through lesson study*. Naperville: North Central Regional Educational Laboratory.
- Lakkala, M., Muukkone, H., and Hakkarainen, K. (2005). Patterns of scaffolding in computer mediated collaborative inquiry. *Mentoring and tutoring*, 13(2), 281-300.
- Lanham, E., and Zhu, W. (2003). Cultural issues in online-learning is blended learning a possible solution? *International journal of computer processing of oriental languages*, 16(4), 275-293.
- Larkin, M. J. (2001). Providing Support for Student Independence through Scaffolded Instruction. *Council for Exceptional Children*, 34, 30-34.
- Lieb, S. (1991). Principles of Adult Learning[Online]. from http://intranet.hsgd.org/WebPage/Training%20Web%20Folders/Training%20Web/ProgrammedLearning/PaperModules/AdultLearning_Answers.pdf

- Linda, C. S. (2007). Standards and guidelines for work-based learning program in Georgia. Georgia: University of Georgia.
- Ling Ng, C. S., Cheung, W. S., and Hew, K. F. (2008). Solving ill-structured problems in asynchronous online discussions: built-in scaffolds vs. no scaffolds. *Interactive Learning Environments*, 18(2), 115-134.
- Littlejohn, A., and Pegler, C. (2007). *Preparing for Blended e-Learning: Understanding Blended and Online Learning (Connecting with E-learning)*. London: Routledge.
- Lupshenyuk, D., and Adams, J. (2009). Workplace Learners' Perceptions towards a Blended Learning Approach. *World Academy of Science Engineering and Technology*, 54, 889-893.
- Majid, F. A. (2010). Scaffolding Adult Learners' Learning through their Diversity: An Action Research. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 7(c), 235-239.
- Mason, R. (1998). Models of online courses. *Asynchronous Learning Networks Magazine*, 2, 1-11.
- Masters, J., and Yelland, N. (2002). Teacher scaffolding : An Exploration of Exemplary Practice. *Education and Information Technologies*, 7(11), 313-321.
- Matsebatlela, E. M. (2005). Continuous assessment in communication skill at University of Johannesburg: Department of Postgraduate Studies in Education Faculty of Education Tshwane University of Technology.
- Mayisela, T. (2013). The potential use of mobile technology: enhancing accessibility and communication in a Blended learning course. *South African Journal of Education*, 33(1), 1-18.
- McEwen, L., et al. (2010). Engaging Employers as Partners in Work-based Learning Assessment: proposal for a quality enhancement framework. *Learning and Teaching in Higher Educatio*, 4(2), 62-89.
- Mckenzie, J. (2000). Scaffolding for Success[Online]. from <http://fno.org/dec99/scaffold.html>
- McLoughlin, C. (2002). Learner Support in Distance and Networked Learning Environments: Ten Dimensions for Successful Design. *Distance Education*, 23(2), 149-162.

- McWayne, C., et al. (2004). A multivariate examination of parent involvement and the social and academic competencies of urban kindergarten children. *Psychology in the school*, 41(3), 363-377.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative dimensions of adult learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Moebis, S., and Weibelzahl, S. (2006). *Towards a Good Mix in Blended Learning for Small and Medium-sized Enterprises-Outline of a Delphi Study*. E. Tomadaki and P. Scott (Eds.): *Innovative Approaches for Learning and Knowledge Sharing*. Paper presented at the EC-TEL Workshops Proceedings.
- Mohabuth, A. Q. (2011). *Competency Assessment on Work based Learning placement - A model at the University of Mauritius for undergraduate programmes*. Paper presented at the ASET Annual Conference, Leeds Metropolitan University.
- Morgan, A. (1989). Communication skills for teacher. *Paper presented at the Annual Meeting of the Speech Communication Association (75th, San Francisco, CA, November 18-21, 1989)*.
- Morreale, S. P., and Pearson, J. C. (2008). Why Communication Education is Important: The Centrality of the Discipline in the 21st Century. *Communication Education*, 57(2), 224-240. doi: 10.1080/03634520701861713
- Mumford, J. G. (2011). From work-based learning to organisational development A case study in learning interventions in a large company. *Higher Education, Skills and Work-based Learning*, 1(1), 29-37.
- Myers, S. A., and Anderson, C. M. (2008). *The fundamentals of small group communication*.
- Na-songkhla, J. (2011). Flexible Learning in a Workplace Model: Blended a Motivation to a Lifelong Learner in a Social Network Environment. *Global Learn Asia Pacific 2011--Global Conference on Learning and Technology is an international conference, organized by the Association for the Advancement of Computing in Education (AACE)*.

- Nicol, D. J., and Macfarlane-Dick, D. (2006). Formative assessment and self-regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice. *Studies in Higher Education*, 31(2), 199-218.
- Nielsen, K. (2008). Scaffold instruction at the workplace from a situated perspective. *Studies in Continuing Education*, 30(3), 247-261.
- Oh, E., and Park, S. (2009). How are universities involved in blended instruction? *Educational Technology & Society*, 12(3), 327- 342.
- Olsen, G., and Fuller, M. L. (2008). *Home-school relation*. Boston: MA: Pearson.
- Oshima, J., and Oshima, R. (2007). *CSCL-Based Pre-Service Teacher Program as Knowledge Building Knowledge Management for Educational Innovation*. Paper presented at the IFIP International Federation for Information Processing
- Owston, R., York, D., and Murtha, S. (2013). Student perceptions and achievement in a university blended learning strategic initiative. *The Internet and Higher Education*, 18(0), 38-46. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.iheduc.2012.12.003>
- Pea, R. D. (2004). The Social and Technological Dimensions of Scaffolding and Related Theoretical Concepts for Learning, Education, and Human Activity. *Journal of the Learning Sciences*, 13(3), 423-451. doi: 10.1207/s15327809jls1303_6
- Perry, N. E., Hutchinson, L., and Thauberger, C. (2008). Talking about teaching self-regulated learning: Scaffolding student teachers' development and use of practices that promote self-regulated learning. *International Journal of Educational Research*, 47, 97-108.
- Project, Virginia's Early Childhood Development. (2011). *Competencies for Early Childhood Professionals*. Virginia: Office of Early Childhood Development Virginia Department of Social Services.
- Puntambekar, S., and Hubscher, R. (2005). Tools for Scaffolding Students in a Complex Learning Environment: What Have We Gained and What Have We Missed? *Educational Psychologist*, 40(1), 1-12.
- Quintana, C., Karjick, J., and Soloway, E. (2002). A case study to distill structural scaffolding guidelines for scaffolded software environment. *CHI*, 4(1), 81-88.

- Raelin, J. A. (2008). Work-based learning bridging knowledge and action in the workplace.
- Raelin, J. A. (2010). Work-Based Learning: Valuing Practice as an Educational Event. *In Qualters, D. M. New Directions for Teaching and Learning*, 124, 39-46.
- Reaburn, P., Muldoon, N., and Bookallil, C. (2009). Blended spaces, work based learning and constructive alignment: Impacts on student engagement. *Proceedings ascilite Auckland*, 820-831.
- Reingold, R., Rimor, R., and Kalay, A. (2008). Instructor's Scaffolding in Support of Student's Metacognition through a Teacher Education Online Course - A Case Study. *Journal of Interactive Online Learning*, 7, 187-194.
- Renninger, K. A., and Granott, N. (2005). The process of scaffolding in learning and development. *New Ideas in Psychology*, 23(3), 111-114. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.newideapsych.2006.07.003>
- Rhodes, G., and Shiel, G. (2007). Meeting the needs of the workplace and the learner through work-based learning. *Journal of Workplace Learning*, 19(3), 173-187.
- Richard, L. W. (2007). *Introducing Communication Theory: Analysis and Application*: McGraw-Hill, Inc.
- Robinson, R. (2014a). *Communicating with technology: A guide for professional digital interactions*
- Robinson, R. (2014b). *Communicating with Technology: A guide for professional digital interactions*. Retrieved from <http://bookboon.com/en/communicating-with-technology-ebook#download>
- Robles, M. M. (2012). Executive Perceptions of the Top 10 Soft Skills Needed in Today's Workplace. *Business Communication Quarterly*, 75(4), 453-465. doi: 10.1177/1080569912460400
- Rosenshine, B., and Meister, C. (1992). The Use of Scaffolds for Teaching Higher-Level Cognitive Strategies. *Education Leadership*, 49, 26-33.
- Rothmund, A. C. (2008). *Correlation Between Course Interactivity and Reported Levels of Student Satisfaction in Hybrid Courses*. Dissertation Ph.D. (Education) Capella University, Minneapolis.

- Rovinelli, R., Hambleton, R. K., and Educational Resources Information, C. (1976). *On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity*. [Washington, D.C.]: Educational Resources Information Center (ERIC).
- Saarnivaara, M., and Sarja, A. (2007). From university to working life: mentoring as a pedagogical challenge. *Journal of Workplace Learning*, 19(1), 5 - 16.
- Seufert, S. (2000). *Work-Based Learning and Knowledge Management: An integrated Concept of Organizational Learning*. Paper presented at the 8th European Conference on Information System-ECIS 2000.
- Sheerer, M. (1997). Professional Development: Always Growing and Learning Using Individualization and Scaffolding to Improve Inservice Programs. . *Early Childhood Education Journal*, 24(3), 201-203.
- Sherman, G. (2005). Desperately seeking scaffolds. *Virginia society for technology in education*, 19(1), 2-5.
- Shipp, S., Charls, W. L. J., and Michael, P. M. (1993). *Developing an enhancing marketing students' skills: written and oral communications, intuition, creativity and computer usage*. Paper presented at the Marketing Education Review.
- Shrode, W. A., and Voich, D. (1974). *Organization and management: basic systems concepts*. Homewood, Ill.: R.D. Irwin.
- Siebert, S., Mills, V., and Tuff, C. (2009). Pedagogy of work-based learning: the role of the learning group. *Journal of Workplace Learning*, 21(6), 443 – 454.
- Simpson, E. (1972). *The classification of educational objectives in the psychomotor domain: The psychomotor domain* (Vol. 3). Washington, DC: Gryphon House.
- Singh, H. (2003). Building Effective Blended Learning Programs. *Educational Technology & Society*, 43(6), 51-54.
- Singh, H., and Reed, C. (2001). A White Paper: Achieving Success with Blended Learning [Online]. from: <http://chriscolliassociates.com/BlendedLearning.pdf>
- Smith, A. W. (1993). *Managemetn system: Analysis and application*. Japan: CBS College publishing.

- Smith, R., and Betts, M. (2000). Learning as Partners: Realising the Potential of Work-based Learning. *Journal of Vocational Education and Training*, 52(4), 589-604.
- Sobiechowska, P., and Maisch, M. (2007). Work-based learning and continuing professional development. *Education+Training*, 49(3), 182-192.
- Solomon, G. (2012). Education for the 21st Century: The Basics
<http://www.smlcs.org/publications/21stcenturyeducation.pdf>
- Stafflebeam, D. L. (1989). Evaluation as an Administrative Function. In Boyan (Ed.), *Hand Book of Research on Educational Administration*. London: Longman.
- Stair, R. M. (1992). *Principles of information systems : a managerial approach*. Boston, MA: Boyd & Fraser Pub. Co.
- Stenström, M.-L., and Tynjälä, P. (2009). Towards integration of work and learning strategies for connectivity and transformation.
- Stephen, F., Patrick, E., and Matthew, P. (2011). Enabling distributed communication of manual skills. *International Journal of Managing Projects in Business*, 4(1), 49-63. doi: 10.1108/175383711111096881
- Thorne, K. (2003). Blended learning how to integrate online & traditional learning.
- Timerley, H., et al. (2010). *Teacher professional learning and development : best evidence synthesis iteration (BES)*. Wellington, N.Z.: Ministry of Education.
- Tindal, L., Powell, S., and Millwood, R. (2007). *Undergraduate student reaches the ultraversity model for work based learning*. Paper presented at the Educational Cybernetics: Conference Papers.
- Tselios, N., Daskalakis, S., and Papadopoulou, M. (2011). Assessing the Acceptance of a Blended Learning University Course. *Educational Technology & Society*, 14(2), 224-235.
- Usta, E., and A-zdemir, S. M. (2007). An Analysis of Students' Opinions about Blended Learning Environment. [Online]. from <http://eric.ed.gov>
- Valiathan, P. (2002). Blended Learning Models. Learning Circuits[Online]. from <http://www.learningcircuits.org/2002/aug2002/valiathan.html>
- Verderber, R. F., Verderber, K. S., and Berryman-Fink, C. (2008). *Communicate!* Belmont, CA: Thomson/Wadsworth.

- Vermunt, J. D., and Endedijk, M. D. (2011). Patterns in teacher learning in different phases of the professional career. *Learning and Individual Differences*, 21, 294–302.
- Virtanen, A., and Tynjala, P. (2008). Student's experiences of workplace learning in Finish VET. *European Journal of vocational training*, 2(44), 199-213.
- Walldén, S., and Soronen, A. (2004). Edutainment. From television and computers to digital television [Press release]. Retrieved from http://www.sis.uta.fi/infim/infim_2011/julkaisut/hyper/b/fitv03b.pdf
- Watson, J. (2008). Blended learning: The convergence of online and face-to-face education, promising practices in online learning[Online]. from <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED509636.pdf>
- Weiss, H., *et al.* (2009). Refarming family involvement in education: Supporting families to support educational equity: HFRP Website.
- Wilson, D., and Smilanich, E. (2005). *The other blended learning : a classroom-centered approach*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- Wood, D., Bruner, J., and Ross, G. (1976). The Role of Tutoring in Problem Solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17, 89-100.
- XU, Z. M. (2009). *Discourse analysis of blended teaching and learning and its implications for the teachers and students in Hong Kong*.
- Yarbrough, D. B., and Joint Committee on Standards for Educational, E. (2011). *The program evaluation standards : a guide for evaluators and evaluation users*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE.
- Yeşil, H. (2010). The relationship between candidate teachers' communication skills and their attitudes towards teaching profession. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 9, 919-922. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.259>
- Young, M. R., and Murphy, J. W. (2003). Integrating Communications skills into the marketing curriculum: A case study. *Journal of Marketing education*, 25(1), 57-70.

- Yuen, A. H. K. (2010). *Blended learning in Higher Education: An Exploration of Teaching Approaches*. Paper presented at the Proceedings of the 18th International Conference on Computers in Education.
- Zegwaard, K., and Coll, R. K. (2003). Assessment of Workplace Learning: A Framework. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 4(1), 10-18.
- Zhao, D., and Yang, Q. (2011). Blended learning model applied in college teacher education Case study on quality course of education" in Huazhong normal university. *International Conference on e-Education, Entertainment and e-Management*, 301-303.
- Zhiting, Z., and Hanbing, Y. (2005). ICT and pre-service teacher education: towards an integrated approach[Online]. from: <http://www2.unescobkk.org/elib/publications/aceidconf7/ICTPreservice.pdf>
- กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์. (2548). *การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือในกลุ่มการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. .
- กมล โพธิ์เย็น. (2547). *รูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎีไตรอาร์ชิกและวิธีการแบบสแกฟโฟลด์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *เอกสารแนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี*. from: http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews6/education5year_R.pdf
- กาญจนา แก้วเทพ. (2549). *สื่อบุคคลและเครือข่ายการสื่อสาร ภาพรวมจากงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548a). *เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548b). *ไอซีทีเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปทุมวัน. (2547). *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปทุมวัน สาขาศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช: ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- จินตวิริ์ คล้ายสังข์. (2553). รายงานวิจัยเรื่องผลของการเรียนแบบผสมผสานที่ใช้คอร์สแวร์ในรูปแบบที่ต่างกันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนระดับปริญญาบัณฑิตที่มีระดับความสามารถทางการเรียนรู้ต่างกันในรายวิชาโปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บชั้นนำ. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตวิริ์ คล้ายสังข์. (2555a). การพัฒนารูปแบบการเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานศาสตร์การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยเครื่องมือทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างความรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา. เงินทุนสนับสนุนโครงการวิจัย: ทุนพัฒนาอาจารย์ กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตวิริ์ คล้ายสังข์. (2555b). การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อรูปแบบบนเว็บไซต์และรูปแบบบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนทางไกลแบบอีเลิร์นนิ่งในอาเซียน. เงินทุนสนับสนุนโครงการวิจัย: ทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- จินตวิริ์ คล้ายสังข์ และ ประภอบ กรณีกิจ. (2552). Pedagogy-based Hybrid Learning. *แนวคิดสู่การปฏิบัติ*, 38(1), 93-108.
- จิระพันธ์ พูลพัฒน์. (2555). ที่ปรึกษาด้านวิชาการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยและวิทยากรโครงการอบรมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยผู้ดูแลเด็ก, *สัมภาษณ์*, 20 มกราคม 2555.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). วิถีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2528). หน่วยที่ 12 การจัดระบบการเรียนการสอน. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการสอน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.
- ชาโรณี ตรีวิริ์ญญ. (2556). การศึกษาผ่านบทเรียน (Lesson study) แนวคิดและกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน. เอกสารประกอบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบ การชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง (Coaching และ Mentoring) โมดูลที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจอินเตอร์ โปรแกรสซิฟ.
- ณัฐสิตา ศิริรัตน์. (2551). การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมสำหรับบุคลากรทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดวงธิดา รักษาแก้ว. (2552). *ผลของปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา แคมณี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา แคมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล เนียมหอม. (2555). อาจารย์ประจำชั้นอนุบาล โรงเรียนทุ่งมหาเมฆและวิทยากรโครงการอบรมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยผู้ดูแลเด็ก, *สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2555*.
- นลินี ศรีวราลักษณ์. (2555). *ครูปฐมวัยโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาวิชาชีพรู, สัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2555*.
- เนาวนิตย์ สังคราม. (2553). *รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมและกระบวนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมของนิสิต*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. (2550). *รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพรูของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ใช้สำหรับพัฒนาครูปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ปณิตา วรรณพิรุณ. (2551). *การพัฒนาารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปณิตา วรรณพิรุณ และ ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2554). *ผลของการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เครื่องมือทางปัญญาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา*. *วารสารวิทยบริการ, 22(3), 1-12*.
- ประคอง วรรณสุด. (2538). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวีณา หมดราศี. (2552). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในที่ทำงานสำหรับครูโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เปรมจิตร ศิริสานต์. (2542). *การศึกษาองค์ประกอบของแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรเทพ ฐัฒน. (2546). *การพัฒนากระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์พร ยินเดียม. (2555). *ผู้นำเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็ก จังหวัดนครนายก, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2555.*
- พัชรินทร์ เอื้ออิฐผล. (2552). *การประยุกต์ใช้เทคนิคแผนที่ผลลัพธ์เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันพัชร ปิ่นจินดา. (2555). *อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2555.*
- พิชิต ฤทธิจรรย์. (2555). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เข้าส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์. (2554). *สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต*. *นักบริหาร*, 31(2554), 99-103.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน. (2551). *รายงานการวิจัย เรื่อง สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2549). *Blended learning: การเรียนรู้แบบผสมผสานในยุค ICT (ตอนที่ 1)*. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 1(1), 43-50. *วิทยาลัย*
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2555). *โครงการวิจัยเรื่องรูปแบบกลุ่มเครือข่ายครุศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2536). *ประมวลสาระชุดวิชา การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รมป. (2555). *เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการความร่วมมือทางวิชาการ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. (2546). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรนาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาลโรงเรียนเกษมพิทยา. (2554). *สุดยอดเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบครูกี่มืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แอปป์แลนด์.

- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2556a). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานแนวการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการเขียนรอบวงบนสื่อสังคมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2556b). นวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลี สัตยาศัย. (2547). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: บิ๊คเน็ต.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชา ฉิมพลี. (2555). อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2555.
- วีระชาติ ทศรัตน์. (2555). ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนาากิจกรรมเยาวชน, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2555.
- ศศิธร จันทร์ฤก. (2555). อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์และวิทยากรโครงการอบรมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยผู้ดูแลเด็ก, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2555.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริโรจน์ ผลพันธิน. (2555). การพัฒนาการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สังต์ อุทรานันท์. (2532). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมยศ ศรีบรรพต. (2548). ผลของการใช้สแคฟโฟลด์ของกิบบอนส์ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2542). การปฏิรูปครู: กุญแจสู่ความสำเร็จ. วารสารสานปฏิรูป, 5(50), 54-55.
- สายชล วาจิต. (2555). ผู้นำเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กจังหวัดนนทบุรี, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2555.
- สาโรช คัชมาตย์. (2555). อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และที่ปรึกษากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2555.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ.2545-2549*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ.2550-2559*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *รายงานการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ การเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้เรียนรู้กับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ในระดับอุดมศึกษาของไทย ชุดรายงานการวิจัย เล่มที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มแผนการศึกษาแห่งชาติ สำนักนโยบายด้านการศึกษามหาภาค สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *รายงานสรุปผลการประชุมความร่วมมือทางวิชาการและการศึกษาดูงาน เรื่อง การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานใน สถาบันอุดมศึกษา ณ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มแผนการศึกษาแห่งชาติ สำนักนโยบายด้านการศึกษามหาภาค สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักประสานและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- สิทธิพร เอี่ยมแสน. (2555). *รองผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ผู้เขียนตำราหลักวิชาภาษาอังกฤษสำหรับครูปฐมวัย 2 และวิทยาการรับเชิญเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย และการพัฒนาสื่อการสอนปฐมวัย, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2555*.
- สุจิตรา เขียวศรี. (2550). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบสอบบนเว็บวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การช่วยเสริมศักยภาพเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรหม ทำจะดี. (2552). *สาระน่ารู้ กอบบิน Work-Based Learning: การเรียนรู้จากการทำงาน*. from <http://www.wing1.rtaf.mi.th/wing1/Information/files/articles/Workbase.pdf>
- สุพัตรา จันทร์โฆษิต. (2552). *ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการลด บทบาทการเสริมศักยภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้าง*

- คำอธิบายของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชา
การศึกษาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2548). *ชุดการสร้างความรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์*. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2544). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. กรุงเทพมหานคร: อีระป้อม
วรรณกรรม.
- อภิสิริ จรัสขนะเพท. (2555). นักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญแนวการศึกษาออลดอร์ฟ ประธานมูลนิธิ
โรงเรียนอนุบาลบ้านรักและวิทยากรโครงการอบรมพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยผู้ดูแลเด็ก
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, *สัมภาษณ์*, 19 มิถุนายน 2555.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2555). อาจารย์ประจำสาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และวิทยากรโครงการอบรมพัฒนาการจัดการศึกษา
ปฐมวัยผู้ดูแลเด็ก, *สัมภาษณ์*, 21 สิงหาคม 2555.
- อุดม รัตนอัมพรโสภณ. (2544). *ผลของการสื่อสารในเวลาเดียวกันและต่างเวลาในการเรียนรู้ผ่าน
เว็บ โดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.
วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย*.
- อุทุมพร จามรมาน. (2538). *เทคนิคการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ฟีนนี่พับลิชชิง.
- อุไรวรรณ โชติชูขณะ. (2555). *ครูปฐมวัยโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย*, *สัมภาษณ์*, 9 สิงหาคม 2555.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น

นายสาโรช คัชมาตย์	ที่ปรึกษากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ผศ.ดร. ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ	ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อ.ดร.พรสุข ตันตระกูลโรจน์	ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร. พิชัย ทองดีเลิศ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หัวหน้าภาควิชา ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร รองผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ผศ. อรุณศรี จันทร์ทรง	อาจารย์คอมพิวเตอร์ โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
อาจารย์ไพรัชพน วิริยวรกุล	อาจารย์คอมพิวเตอร์ โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ผศ. ดร.ปานเพชร ชินินทร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อ.ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญ	สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ม.วิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ศศิพันธุ์ เปียนเปี่ยมสิน	สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

รศ. ดร.พิชิต ฤทธิ์จรูญ	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
ผศ.ดร.กมลวรรณ ตังธนกานนท์	สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.เทื้อน ทองแก้ว	คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อ. ดร.สงวค์ บุญปลูก	ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)

อ.ดร.ภริณี วัชรสินธุ์	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
ผศ.ดร.ผดุง พรหมมูล	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาทุนมนุษย์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
อ.ดร. ชัยชนะ โพธิวาระ	ที่ปรึกษาอธิการบดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
อ.ดร.ธีรวิทย์ ถังคบุตร	ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อ.ดร.พันพัชร์ ปิ่นจินดา	งานหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
อ.ดร.นิรมล สุวรรณศรี	อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
อ.ดร.วัชรพล วิบูลยศรีน	ประธานหลักสูตรภาษาไทย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) อาจารย์ผู้สอนโครงการความร่วมมือทางวิชาการฯ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์และรับรองระบบเบื้องต้น

รศ.ดร. พิชัย ทองดีเลิศ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หัวหน้าภาควิชา ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
อ.ดร. ชัยชนะ โพธิวาระ	ที่ปรึกษาอธิการบดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
ผศ.ดร.ผดุง พรหมมูล	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาทุนมนุษย์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
ผศ. ศศิพันธ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน	อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
ผศ.ดร.วารุณี สกฤตภรณ์	อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
อ.ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู	สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผอ.ชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญรับรองระบบ

รศ. ดร.พิชิต ฤทธิจักรุญ	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
รศ.ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์	ประธานคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
รศ.ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง	รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สุทธิพรรณ ธีรพงศ์	ประธานหลักสูตรปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
ผศ. ดร.คณิง สายแก้ว	อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.ทิพจุฑา สุภิมารส สิงคเสลิต	อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อ.สิริยากร กองทอง	ผู้อำนวยการสำนักงานประสานงานโครงการความร่วมมือ ทางวิชาการระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต)
ผศ. ดร.ศศลักษณ์ ทองขาว	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผศ. ดร. อำนาจ ทองขาว	ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผศ.อรุณศรี จันทร์ทรง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
ผศ.ดร.ณัฐกร สงคราม	รองคณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
นายนราธิป ทองปาน	ผู้อำนวยการศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.สุวชัย ฤทธิโฮม	รักษาการรองอธิการบดี สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตศรีสะเกษ

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ : สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

แนวทางการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. เริ่มการสนทนา
  - 1.1 อธิบายวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
  - 1.2 อธิบายขอบเขตของการสัมภาษณ์
  - 1.3 ขออนุญาตบันทึกเทป
2. ประเด็นสัมภาษณ์
  - 2.1 การพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญและจำเป็นหรือไม่ อย่างไร
  - 2.2 ปัญหาและอุปสรรคของการสื่อสารในผู้ดูแลเด็ก คืออะไร
  - 2.3 สภาพการจัดการเรียนการสอนทักษะการสื่อสารในปัจจุบันเป็นอย่างไร
  - 2.4 แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับผู้ดูแลเด็ก ควรเป็นอย่างไร
  - 2.5 การประเมินทักษะการสื่อสาร ควรมีลักษณะอย่างไร

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลครั้งนี้

แนวทางการประชุมกลุ่มผู้ดูแลเด็ก

สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

คำชี้แจง :

วัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่มผู้ดูแลเด็ก

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก

แนวทางการประชุมกลุ่ม

1. แนวทางการประชุมกลุ่ม
  - 1.1 เตรียมการจัดกิจกรรมประชุมกลุ่ม
  - 1.2 จัดกิจกรรมประชุมกลุ่ม 10 คน ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที
  - 1.3 ประมวลความคิดเห็นที่ได้จากการจัดกิจกรรม
  - 1.4 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อเสนอแนะ
2. ประเด็นสำหรับการประชุมกลุ่ม
  - 2.1 ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในศตวรรษที่ 21
  - 2.2 ความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก
  - 2.3 วิธีการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

**แบบประเมินรับรองระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสาน
และเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย**

คำชี้แจง

ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาเอกสารและพิจารณาถึงความเหมาะสมของ ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อใช้รับรองขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาระบบ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิโปรดพิจารณาตัดสินใจลงความเห็นโดยกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างและประเด็นต่างๆ ในแบบประเมินรับความเหมาะสมของระบบ โดยแบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อ-นามสกุล ผู้ทรงคุณวุฒิ.....

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ

☐ 1) 21-25 ปี	☐ 2) 26-30 ปี
☐ 3) 31-35 ปี	☐ 4) 36-40 ปี
☐ 5) มากกว่า 41 ปี	
3. วุฒิการศึกษา

☐ 1)ปริญญาตรี	☐ 2)ปริญญาโท	☐ 3)ปริญญาเอก
--------------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------
4. ตำแหน่งด้านวิชาการและ/หรือตำแหน่งบริหาร
  - 2.1 ตำแหน่งด้านวิชาการ

☐ 1) อาจารย์	☐ 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ 3) รองศาสตราจารย์	☐ 4) ศาสตราจารย์
  - 4.2 ตำแหน่งบริหาร โปรดระบุ .....

5. ผู้เชี่ยวชาญด้าน

- 1) การศึกษาปฐมวัย 2) เทคโนโลยีสื่อสารและการศึกษา
- 3) การเรียนรู้จากการทำงาน

6. ประสบการณ์ทำงานตามความเชี่ยวชาญในข้อ 3

- 1) น้อยกว่า 5 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11-15 ปี 4) 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โปรดระบุเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับการรับรอง(ความเหมาะสม)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. ท่านมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบต่างๆ ของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหมาะสมในระดับใด					
1.1 ภาระงาน					
1.2 แผนและสภาพแวดล้อม					
1.3 เทคโนโลยี					
1.4 บทบาทผู้เกี่ยวข้อง					
1.5 การประเมินผล					
2. ท่านมีความคิดเห็นว่า ขั้นตอนต่างๆ ของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร มีความเหมาะสมในระดับใด					
ขั้นประเมินขั้นต้นก่อนการเรียนรู้					
1) เตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้					
2) วิเคราะห์งานและการสื่อสาร					
ขั้นออกแบบและพัฒนาแผนพัฒนาทักษะการสื่อสารในงานปฐมวัย					
3) จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร					
ขั้นเรียนรู้ตามแผนพัฒนาทักษะการสื่อสารในงานปฐมวัย					
4) เรียนรู้จากการทำงานตามแผนพัฒนางานและการสื่อสาร					
5.1 เรียนรู้จากการทำงาน					
5.2 สะท้อนการเรียนรู้					
5.3 สรุปแนวคิด					

ข้อความ	ระดับการรับรอง(ความเหมาะสม)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
5.4 ต่อยอดการเรียนรู้					
ชั้นนำเสนอผลงานและประเมินผลทักษะการสื่อสาร					
6) นำเสนอผลงาน					
7) ประเมินผลทักษะการสื่อสาร					

ข้าพเจ้า..... ได้ตรวจสอบและประเมิน

คุณภาพร่างต้นแบบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

เรียบร้อยแล้วและเห็นควรว่า

- ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ มีคุณภาพดีแล้ว
- ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ มีคุณภาพ แต่ควรปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

.....

- ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ ไม่มีคุณภาพ เพราะ..

.....

..

ลงชื่อ.....

( )

วันที่.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงที่ตรวจสอบและประเมินคุณภาพร่างต้นแบบของระบบฯ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

นาง เอื้ออารี จันทร์ ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

แนวทางการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. เริ่มการสนทนา

- 1.1 อธิบายวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
- 1.2 อธิบายขอบเขตของการสัมภาษณ์
- 1.3 ขออนุญาตบันทึกเทป

2. ประเด็นสัมภาษณ์

2.1 องค์ประกอบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีความเหมาะสมหรือไม่ และควรเพิ่มองค์ประกอบใดเพื่อให้ระบบมีความสมบูรณ์มากขึ้น

2.2 ขั้นตอนของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.3 เทคโนโลยีและเครื่องมือที่เลือกใช้ในแผนกำกับกิจกรรมมีความเหมาะสมหรือไม่ แนะนำเทคโนโลยีและเครื่องมือเพิ่มเติมใดบ้าง

2.4 มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดในการนำระบบไปใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กและถ้ามีการนำไปใช้ ท่านมีข้อเสนอแนะและข้อพึงระวังในการใช้ระบบอย่างไร

แบบตรวจความเหมาะสมของ

แบบสำรวจพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้จากการทำงานสำหรับคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษา (สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญ)

วิทยานิพนธ์	การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
ผู้วิจัย	นาง เอื้ออารี จันทร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณีกิจ

คำชี้แจง

แบบสำรวจพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้จากการทำงานสำหรับคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based learning) ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในงานวิจัย

แบบประเมินตนเองนี้มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 การสำรวจพฤติกรรมของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการทำงาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าคำตอบและเติมคำในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. อายุ

1) ระหว่าง 20-30 ปี

2) ระหว่าง 31-40 ปี

3) ระหว่าง 41-50 ปี

4) 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด
- 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท
- 3) ปริญญาเอก
4. ตำแหน่งทางวิชาการ
- 1) อาจารย์ 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- 3) รองศาสตราจารย์ 4) ศาสตราจารย์
5. สาขาวิชา
- 1) วิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี 2) วิทยาศาสตร์สุขภาพ
- 3) มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ 4) ศิลปศาสตร์-วิทยาการจัดการ
- 5) ครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์
6. ประสบการณ์สอนในสถาบันอุดมศึกษา
- 1) น้อยกว่า 6 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11-15 ปี
- 4) 16-20 ปี 5) มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาประเด็นคำถามและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับการปฏิบัติของมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ความเห็น เชี่ยวชาญ			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
1	กำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้จากการทำงานโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน_ (ปวีณา หมตราคี, 2552)				
2	วัดระดับการเรียนรู้นำผลลัพธ์ของประสบการณ์ที่มีมาก่อน เป็นการวัดความสามารถปัจจุบันก่อนเริ่มเรียน (Boud and Solomon, 2001)				
3	ระบุความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้เรียน (Linda, 2007)				
4	กำหนดข้อตกลงการเรียนรู้ ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน (Linda, 2007)				
5	อภิปรายในชั้นเรียนโดยใช้สถานการณ์ในที่ทำงาน (Oshima and Oshima, 2007)				
6	สนทนากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนทักษะความเป็นมืออาชีพ (Francescato et al., 2007)				
7	จัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในที่ทำงาน				
8	จัดการเรียนการสอนให้เรียนรู้จากการทำโครงการ (Rhode and Shiel, 2007)				
9	จัดการเรียนการสอนให้เรียนรู้จากงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Rhode and Shiel, 2007)				
10	จัดการเรียนการสอนให้เรียนรู้ตามแนวทางของการสะท้อนคิด (Rhode and Shiel, 2007, Raeling, 2008; Mumford, 2011)				
11	จัดการเรียนการสอนให้เรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่ม (Eraut, 2004; Siebert et al, 2009)				
12	เรียนรู้จากชุมชนปฏิบัติในที่ทำงานและกลุ่มผู้เรียนในชั้นเรียน (Darche, Nayar and Bracco, 2009; Siebert et al, 2009)				
13	เรียนรู้จากการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในที่ทำงาน (Eraut, 2004)				
14	ใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Bianco and Collis, 2004; Collis and Margaryan, 2004; Oshima and Oshima, 2007; Francescato et al., 2007; Na-song, 2011)				

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ความเห็น เชี่ยวชาญ			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
15	เน้นการถอดบทเรียน (lesson learned) และการพัฒนารูปแบบในการอธิบายประสบการณ์และงานที่ดำเนินงาน ด้วยทฤษฎีหลักการหรือคำอธิบายทางวิชาการ (Rhode and Shiel, 2007, Raeling, 2008; Mumford, 2011)				
16	ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม เทคนิคใหม่ และ กระบวนการที่คิดใหม่ (Brennen, 2005)				
17	นำแนวคิดใหม่ไปใช้ปรับปรุงงาน (Rhode and Shiel, 2007, Raeling, 2008; Mumford, 2011)				
18	กระตุ้นผู้เรียนด้วยการตั้งคำถาม (Oshima and Oshima, 2007)				
19	ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในระหว่างการเรียนรู้ (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
20	ช่วยพี่เลี้ยงหรือหัวหน้าหน่วยงานของผู้เรียนในการเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
21	ช่วยพี่เลี้ยงหรือหัวหน้าหน่วยงานของผู้เรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามภาระงานที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษาทั้งด้านวิชาการ อาชีพและการใช้เทคโนโลยี (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
22	ช่วยปรับงาน ให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้ (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
23	จัดให้มีการสัมมนาในประเด็นของการปฏิบัติงานในการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติในงาน ณ ที่ทำงาน (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
24	ผสมผสานเนื้อหาบทเรียนเข้ากับบริบทของการทำงานและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
25	จัดเตรียมเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่หลากหลาย (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ความเห็น เชี่ยวชาญ			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
26	เสนอแนะผู้เรียนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิชาการ_(Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
27	ประเมินหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
28	ประเมินหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิชาการในงาน (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
29	ส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานทำหน้าที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานสนับสนุนผู้เรียนในการเรียนรู้ ณ ที่ทำงาน (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
30	ส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานตรวจสอบแนวทางการเรียนรู้ในที่ทำงาน (Bianco and Collis, 2004)				
31	ส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานช่วยเหลือผู้เรียนจัดตารางเวลาทำงานและการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
32	ส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานช่วยวางแผนเกี่ยวกับอาชีพและการเรียนรู้ของผู้เรียน (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
33	ส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน ประเมินความเชี่ยวชาญในงานความเป็นมือในอาชีพในการปฏิบัติงาน (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
34	กระตุ้นให้ผู้เรียนออกแบบ ทบทวนและระบุกลยุทธ์การเรียนรู้ในที่ทำงาน (Eraut, 2004)				
35	กระตุ้นให้ผู้เรียนจัดทำแผนการเรียนรู้กับผู้สอนและพี่เลี้ยง (Elliot, 2009)				
36	กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถและพัฒนาการในสถานการณ์ทำงานจริง (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
37	กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นของตนเองในลักษณะการสะท้อนคิดเกี่ยวกับ การแก้ปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน				

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
	เรียนรู้ (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
38	กระตุ้นให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกี่ยวกับ การแก้ปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ กับเพื่อน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงและหัวหน้างาน (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
39	กระตุ้นให้ผู้เรียนนำข้อเสนอแนะที่ได้จากพี่เลี้ยงและผู้สอนมาปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
40	กระตุ้นให้ผู้เรียนขอคำปรึกษาจากพี่เลี้ยงหัวหน้างานหรือผู้สอนในหลักสูตรการเรียนรู้จากการทำงานเพื่อพบปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้จากการทำงาน (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
41	กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงถึงการปฏิบัติตนที่เหมาะสมทั้งในสถาบันอุดมศึกษาและในที่ทำงาน (Rhode and Shiel, 2007; Linda,2007, Stenstorm et. al.2009)				
42	ประเมินด้านทักษะและความรู้ของผู้เรียน (Rhode and Shiedl, 2007)				
43	ประเมินผลการอภิปราย (Burton, and Jackson; Chisholm et al., 2009; Stenström, and Tynjälä, 2009)				
44	ประเมินผลสะท้อนคิดของผู้เรียนในระดับบุคคล (Burton, and Jackson; Chisholm et al., 2009; Stenström, and Tynjälä, 2009)				
45	ประเมินผลสะท้อนคิดของผู้เรียนในระดับบุคคล (Burton, and Jackson; Chisholm et al., 2009; Stenström, and Tynjälä, 2009)				
46	ประเมินผลการสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน ณ ที่ทำงาน(Burton, and Jackson; Chisholm et al., 2009; Stenström, and Tynjälä, 2009)				
47	ประเมินผลจากผลประเมินตนเองและให้ผลป้อนกลับภายใน (Nicol and Macferlance-Dick, 2006)				

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ความเห็น เชี่ยวชาญ			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
48	ประเมินข้อค้นพบที่ได้จากการเรียนรู้(Burton, and Jackson; Chisholm <i>et al.</i> , 2009; Stenström, and Tynjälä, 2009))				
49	ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อเป้าหมาย (Burton, and Jackson; Chisholm <i>et al.</i> , 2009; Stenström, and Tynjälä, 2009)				
50	ประเมินหลักสูตรในภาพรวมเพื่อติดตามศักยภาพของหลักสูตร (Brenen, 2005)				
51	ผลป้อนกลับใน 2 มิติ คือ สนับสนุนและทำลาย (Nicol and Macferlance-Dick, 2006, UWIC, 2007)				
52	ประเมินจากตัวแทน เช่น หัวหน้างาน เพื่อนในที่ทำงาน (Brenen, 2005)				
53	ประเมินบริบทของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม บรรทัดฐานของที่ทำงานและวัตถุประสงค์ของประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน (Zegwaard and Coll, 2003)				
54	ประเมินทักษะความเชี่ยวชาญทางเทคนิค (Hard Skill) (Zegwaard and Coll, 2003)				
55	ประเมินทักษะที่เกี่ยวข้องในการทำงาน (Soft Skill) (Zegwaard and Coll, 2003)				
56	ประเมินตามข้อตกลงการเรียนรู้ที่ระบุในตอนเริ่มต้นการเรียนรู้ (Zegwaard and Coll, 2003)				
57	ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานแสดงรายละเอียดของการเรียนรู้ และแสดงหลักฐานอ้างอิงความก้าวหน้าของผู้เรียน (Zegwaard and Coll, 2003)				
58	ประเมินบันทึกและการทำงานรายวัน (Brenen, 2005)				
59	สัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงาน ความคิดเห็น และการปรับปรุงแก้ไขในงาน (Brenen, 2005)				
60	ให้ข้อเสนอแนะทั้งแบบรายบุคคลและเป็นกลุ่ม (UWIC, 2007)				
61	ให้ผลป้อนกลับภายใน 48 ชั่วโมง (Kearley, 2000)				
62	ประเมินผลโดยคำนึงถึงผู้เรียนว่าสามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะได้ (Kearley, 2000)				
63	เริ่มจากการยกย่องชมเชยก่อนการวิจารณ์ จบด้วยการให้คำแนะนำในบ้านพบ (UWIC, 2007)				

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ความเห็น เชี่ยวชาญ			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
64	ประเมินผลการเรียนรู้จากการสื่อสารที่ชัดเจนทั้งด้าน บทบาท ภาษาและวิธีการประเมิน (McEwen et. al, 2010)				
65	จัดทำต้นแบบที่ผู้เรียนสามารถ Download เพื่อดูคำแนะนำได้ (UWIC, 2007)				
66	ใช้สื่อวิดีโอในการสังเกตและประเมินทักษะการทำงานใน สถานการณ์จริงของผู้เรียน (JISC, 2008)				
67	ใช้บันทึกเสียงรวบรวมข้อมูลและประเมินทักษะการทำงานของ ผู้เรียน (JISC, 2008)				
68	ใช้ภาพนิ่งเพื่อรวบรวมข้อมูล (JISC, 2008)				
69	ใช้ Web cam เพื่อสังเกตและประเมินทักษะการทำงาน (JISC, 2008)				
70	ให้ผู้เรียนจัดทำ e-Portfolio เพื่อสะท้อนสิ่งที่เรียนรู้				
71	สื่อสารกับผู้เรียนผ่าน e-Mail (Na-song, 2011)				
72	สื่อสารกับผู้เรียนผ่าน SMS (Na-song, 2011)				
73	สื่อสารกับผู้เรียนผ่าน Chat room (Na-song, 2011)				
74	สื่อสารกับผู้เรียนผ่าน Blog (Dede, 2009)				
75	การสร้างงานร่วมกันด้วย wikis, collaborative file creation (Dede, 2009)				
76	ใช้การอภิปรายสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียนใน Forum หรือ Discussion Board (Reaburn, Muldoon and Bookallil, 2009)				
77	การเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Na-song, 2011)				
78	ออกแบบหลักสูตรโดยกำหนดให้งานเกิดจากการเชื่อมโยงระหว่าง ความคาดหวังกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและถูกปรับให้เข้ากับ ผู้เรียนแต่ละคน (Vermunt and Endedijk, 2011)				
79	ออกแบบการสอนโดยให้งานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ (Eraut, 2004)				
80	จัดเตรียมการให้ความช่วยเหลือ แนะนำเกี่ยวกับงานและเป็น ต้นแบบให้ผู้เรียนในการทำงาน (UWIC, 2007)				

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

ลงชื่อ ..... ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

หมายเลขชุด.....

แบบสำรวจพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้จากการทำงานสำหรับคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษา

วิทยานิพนธ์	การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
ผู้วิจัย	นาง เอื้ออารี จันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณีกิจ

คำชี้แจง

แบบสำรวจพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้จากการทำงานสำหรับคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based learning) ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในงานวิจัย

การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning) คือ การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้จากการทำงานของผู้เรียนเป็นรายบุคคลจากการวัดประสบการณ์เดิม การระบุนความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้เรียนก่อนเริ่มเรียนตามหลักสูตรในกรอบคุณวุฒิทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยการกำหนดข้อตกลงการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน โดยกำหนดให้ภาระงานที่ปฏิบัติในที่ทำงานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากวิธีการเรียนรู้จากการทำงานที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การทำโครงการ การสะท้อนคิดด้วยตนเอง การสะท้อนคิดในระดับกลุ่ม เป็นต้น ภายใต้ดูแลของผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ชี้แนะและชี้นำด้านวิชาการ พี่เลี้ยงและหัวหน้างานทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ชี้แนะและชี้นำด้านการทำงาน รวมทั้งการประเมินผลและการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสังเคราะห์เทคนิคหรือกระบวนการใหม่ที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานในที่ทำงานได้

แบบประเมินตนเองนี้มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 การสำรวจพฤติกรรมของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการทำงาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง
---------------------------------	----------------------------------
2. อายุ

☐ 1) ระหว่าง 20-30 ปี	☐ 2) ระหว่าง 31-40 ปี
☐ 3) ระหว่าง 41-50 ปี	☐ 4) 51 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ 1)ปริญญาตรี	☐ 2)ปริญญาโท
☐ 3)ปริญญาเอก	
4. ตำแหน่งทางวิชาการ

☐ 1) อาจารย์	☐ 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ 3) รองศาสตราจารย์	☐ 4) ศาสตราจารย์
5. สาขาวิชา

☐ 1) วิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี	☐ 2) วิทยาศาสตร์สุขภาพ
☐ 3) มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	☐ 4) ศิลปศาสตร์-วิทยาการจัดการ
☐ 5) ครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์	
6. ประสบการณ์สอนในสถาบันอุดมศึกษา

☐ 1) น้อยกว่า 6 ปี	☐ 2) 6-10 ปี	☐ 3) 11-15 ปี
☐ 4) 16-20 ปี	☐ 5) มากกว่า 20 ปี	

ตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาประเด็นคำถามและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับการปฏิบัติของท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5	หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดหรือปฏิบัติทุกครั้ง	(ร้อยละ 95 - 100)
4	หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติในระดับมากหรือปฏิบัติเป็นประจำ	(ร้อยละ 70- 94)
3	หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง	(ร้อยละ 50 - 69)
2	หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติในระดับน้อยหรือเป็นบางครั้ง	(ร้อยละ 25 - 49)
1	หมายถึง ท่านมีการปฏิบัติในระดับน้อยมาก	(ร้อยละ 0-24)

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ระดับปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1	ท่านแนะนำการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้จากการทำงานโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน					
2	ท่านวัดประสบการณ์เดิมของผู้เรียนก่อนเริ่มเรียน					
3	ท่านระบุความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)					
4	ท่านกำหนดข้อตกลงการเรียนรู้ ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน					
5	ท่านผสมผสานเนื้อหาบทเรียนเข้ากับบริบทของการทำงานและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน					
6	ท่านจัดเตรียมเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการระหว่างบุคคลของผู้เรียน					
7	ท่านชี้แนะผู้เรียนด้านการประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการทำงาน					
8	ท่านออกแบบหลักสูตรโดยกำหนดให้งานเกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างความคาดหวังกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง					
9	ท่านออกแบบการสอนโดยให้งานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้					
10	ท่านออกแบบการมอบหมายงานโดยคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน					
11	ท่านออกแบบการสอนโดยเน้นการพัฒนางานตามความสามารถและความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน					

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ระดับปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
12	ท่านออกแบบการสอนโดยเน้นภาระงานประจำตาม <u>สมรรถนะของตำแหน่งงาน</u>					
13	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายประสบการณ์ในการทำงานควบคู่กับการเรียนรู้จากการทำงาน					
14	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ <u>สนทนากลุ่ม</u> เพื่อแลกเปลี่ยนทักษะความเป็นมืออาชีพ					
15	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานในที่ทำงาน					
16	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ <u>วิธีการสอนแบบโครงการ</u>					
17	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ <u>วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ</u>					
18	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของการ <u>สะท้อนคิด</u> เพื่อถ่ายทอดความคิดที่มีต่อการเรียนรู้จากการทำงานในมุมมองของตนเอง					
19	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น <u>ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม</u> เช่น การทำงานร่วมกัน การสื่อสารผ่านสื่อสังคม เป็นต้น					
20	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้จาก <u>ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices: CoPs)</u> ในที่ทำงานและกลุ่มผู้เรียนในชั้นเรียน					
21	ท่านติดตามการเรียนรู้จากทำงานโดยใช้การสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ					
22	ท่านจัดให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้แบบออนไลน์					
23	ท่านจัดให้ผู้เรียน <u>ถอดบทเรียน</u> จากการเรียนรู้จากการทำงานบนพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง					
24	ท่านส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมใหม่ด้วยการเรียนรู้จากการทำงาน					
25	ท่านส่งเสริมการนำนวัตกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ <u>ปรับปรุงงาน</u>					
26	ท่านมีการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้จากการทำงานโดยใช้คำถามเป็นระยะๆ					
27	ท่านช่วยส่งเสริมผู้เรียนโดยใช้ <u>วิธีการชี้แนะและชี้แนะ</u> ในระหว่างการเรียนรู้ตามความเหมาะสม					

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ระดับปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
28	ท่าน <u>ช่วยพี่เลี้ยงหรือหัวหน้าหน่วยงาน</u> ของผู้เรียนเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในที่ทำงาน					
29	ท่าน <u>ช่วยพี่เลี้ยงหรือหัวหน้าหน่วยงาน</u> ของผู้เรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามภาระงานที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษาทั้งด้านวิชาการ อาชีพและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร					
30	ท่านช่วยเหลือผู้เรียนด้วยการ <u>ปรับงาน</u> ให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้จากการทำงาน					
31	ท่าน <u>จัดให้มีการสัมมนา</u> ในประเด็นของการปฏิบัติงานในการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติในงาน ณ ที่ทำงาน					
32	ท่าน <u>ประเมิน</u> หลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)					
33	ท่าน <u>ประเมิน</u> หลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิชาการในงาน					
34	ท่านส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน <u>ช่วยเหลือผู้เรียนจัดตารางเวลาทำงานและการเรียนรู้</u> ที่เหมาะสม					
35	ท่านส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน <u>ทำหน้าที่เป็นตัวแทน</u> สนับสนุนผู้เรียนในการเรียนรู้ ณ ที่ทำงาน					
36	ท่านส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน <u>ช่วยวางแผนเกี่ยวกับอาชีพและการเรียนรู้</u> ของผู้เรียน					
37	ท่านส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน <u>ตรวจสอบการเรียนรู้</u> ในที่ทำงานของผู้เรียน					
38	ท่านส่งเสริมให้พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน <u>ประเมินความเชี่ยวชาญในงานหรือความเป็นมือในอาชีพ</u> ในการปฏิบัติงาน					
39	ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียน <u>ออกแบบ ทบทวนการเรียนรู้</u> จากการทำงาน					
40	ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียน <u>จัดทำแผนพัฒนาตนเอง</u> ด้านการเรียนรู้จากการทำงานและเรียนรู้ตามแผน					
41	ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียน <u>แสดงความสามารถและพัฒนาการเรียนรู้</u> จากการทำงานจริงเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของตำแหน่งงานและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของสถาบันอุดมศึกษาหรือมากกว่า					

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ระดับปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
42	ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียน <u>แสดงความคิดเห็น</u> ของตนเองในลักษณะการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้					
43	ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียน <u>แลกเปลี่ยนความคิด</u> กับเกี่ยวกับ การแก้ปัญหา หรือสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ กับเพื่อน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงและหัวหน้างาน					
44	ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียน <u>นำข้อเสนอแนะ</u> ที่ได้จากพี่เลี้ยงและผู้สอนมาปรับปรุงการเรียนรู้จากการทำงานของตนเอง					
45	ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียน <u>ขอคำปรึกษา</u> จากพี่เลี้ยงหัวหน้างานหรือผู้สอน ในหลักสูตรการเรียนรู้จากการทำงานเมื่อพบปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน					
46	ท่านกระตุ้นให้ผู้เรียน <u>แสดงถึงการปฏิบัติ</u> ตนที่เหมาะสมทั้งในสถาบันอุดมศึกษาและในที่ทำงาน					
47	ท่านจัดให้มีการประเมินทั้งด้าน <u>ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ</u> ที่พึงประสงค์ (KSA) ของผู้เรียน					
48	ท่านมีการประเมินผลการอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง					
49	ท่านมีการประเมินผลการสะท้อนคิดของผู้เรียนทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม					
50	ท่านมีการประเมินผลจากการ <u>สังเกตการณ์ปฏิบัติงาน</u> ณ ที่ทำงาน					
51	ท่านมีการประเมินจากผลการ <u>ประเมินตนเองและการให้ผลป้อนกลับ</u> ภายในของผู้เรียน					
52	ท่านมีการประเมิน <u>ข้อค้นพบ</u> ที่ได้จากการเรียนรู้ของผู้เรียน					
53	ท่านมีการประเมิน <u>ความก้าวหน้า</u> ในการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อเป้าหมาย					
54	ท่านมีการประเมิน <u>หลักสูตรในภาพรวม</u> เพื่อติดตามศักยภาพของหลักสูตร					
55	ท่านมีการ <u>ให้ผลป้อนกลับ</u> ใน 2 มิติ คือการสนับสนุนและท้าทายผู้เรียน					
56	ท่านมีการประเมินจาก <u>ตัวแทน</u> เช่น หัวหน้างาน เพื่อนในที่ทำงาน					

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ระดับปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
57	ท่านมีการประเมินบริบทของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม บรรทัดฐานของที่ทำงานและวัตถุประสงค์ของประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน					
58	ท่านมีการประเมินทักษะหลักที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง (Hard Skill) เช่น ครูปฐมวัยมีทักษะหลัก คือ การทำแผนจัดประสบการณ์ การทำวิจัยในชั้นเรียน พนักงานบัญชี มีทักษะหลัก คือ การทำบัญชี การเงิน เป็นต้น					
59	ท่านมีการประเมินทักษะที่เกี่ยวข้องในการทำงาน (Soft Skill) เช่น ทักษะการสื่อสาร มนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม เป็นต้น					
60	ท่านมีการประเมินตามข้อตกลงการเรียนรู้ที่ระบุในตอนเริ่มต้นการเรียนรู้					
61	ท่านมีการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานแสดงรายละเอียดของการเรียนรู้และแสดงหลักฐานอ้างอิงความก้าวหน้าของผู้เรียน					
62	ท่านชี้แนะผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ					
63	ท่านใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสังเกตและประเมินทักษะการทำงานในสถานการณ์จริงของผู้เรียน เช่น การบันทึกวิดีโอ การใช้เว็บแคม การบันทึกเสียง การบันทึกภาพนิ่ง เป็นต้น					
64	ท่านนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และตัวอย่างกรณีศึกษาต่างๆ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์					
65	ท่านสื่อสารกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ โดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การส่งข้อความ การสนทนาผ่านห้องสนทนา เป็นต้น					
66	ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนคิดผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารกับตนเอง เช่น บล็อก เป็นต้น					
67	ท่านให้ผู้เรียนการสร้งงานร่วมกันกับผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น วิกี การสร้างเอกสารร่วมกัน เป็นต้น					
68	ท่านใช้การอภิปรายโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น ฟอรัม หรือ กระดานสนทนา เป็นต้น					

ข้อที่	ประเด็นพิจารณา	ระดับปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
69	ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้สื่อสังคม เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูป เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารและทำงานร่วมกัน					
70	ท่านให้ความสำคัญกับงานที่เป็นความรู้ใหม่ โดยแสดงถึงวิธีการประยุกต์ใช้งานในที่ทำงานของผู้เรียน					

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงสำหรับการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

นาง เอื้ออารี จันทร์

เกณฑ์ประเมินทักษะการสื่อสาร

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ด้วยการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี สำหรับผู้ดูแลเด็ก

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

(ดัดแปลงเกณฑ์การแปลผลคะแนนและเกณฑ์การให้คะแนนจาก เนวานิตย์ สงคราม, 2551;

จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2555; Virginia's Early Childhood Development Alignment Project,

2008; และ NAYCE, 2009)

คำชี้แจง

1. เกณฑ์การประเมินสำหรับผู้สอนประเมินกระบวนการเรียนรู้จากการทำงานของผู้เรียน
2. ผู้ประเมินควรศึกษาประเด็นและเกณฑ์การประเมินอย่างละเอียดก่อนการประเมิน
3. เกณฑ์การประเมินนี้ใช้ควบคู่กับการสังเกตการเรียนรู้จากการทำงานในช่วงระยะเวลาที่เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ ครั้งละประมาณ 30 นาที
4. ผู้ประเมินอาจสังเกตการเรียนรู้เพียงคนเดียวหรือสังเกตพร้อมผู้ประเมินคนอื่นได้
5. ผู้ประเมินควรบันทึกเหตุการณ์หรือพฤติกรรมสำคัญโดยย่อขณะสังเกต เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา
6. ผู้ประเมินควรแบบประเมินให้ครบและเสร็จเรียบร้อยทุกรายการภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม
7. นอกเหนือจากการสังเกตในชั้นเรียน และที่ทำงาน ผู้ประเมินอาจสอบถามผู้สอน เพื่อนผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนตรวจสอบเอกสารกระบวนการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อประกอบการประเมินบางรายการตามความเหมาะสม
8. เกณฑ์การแปลผลทักษะการสื่อสาร 4 ด้าน แต่ละด้านมีคะแนน 45 คะแนน แต่ละด้านประกอบด้วย 7 ประเด็น แต่ละประเด็นมีการให้น้ำหนักกำกับและนำมาคำนวณเป็นคะแนน เกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสาร พิจารณาจากคะแนนรวมทุกขั้นตอน เกณฑ์การให้คะแนนแปลงจากเกณฑ์ของ จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2555)

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 85 ขึ้นไป	หมายถึง	ระดับดีมาก
คะแนนร้อยละ 70-84	หมายถึง	ระดับดี
คะแนนร้อยละ 50-69	หมายถึง	ระดับพอใช้
คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50	หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง
9. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่าน ขอความกรุณาแต่ละประเด็นพิจารณาทั้งเกณฑ์และน้ำหนักการให้คะแนนของแต่ละประเด็น

ด้านสื่อสารกับตนเอง

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
1. การกำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับตนเองที่สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2				
ระดับ 3 เป้าหมายสอดคล้องและครอบคลุมกับการสื่อสารกับตนเองในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน					
ระดับ 2 เป้าหมายสอดคล้องและครอบคลุมกับการสื่อสารกับตนเองในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วน					
ระดับ 1 เป้าหมายไม่สอดคล้องและครอบคลุมบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วน					
2. การวิเคราะห์การสื่อสารกับตนเอง	2				
ระดับ 3 มีการสำรวจและค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการสื่อสารในงานอย่างชัดเจน					
ระดับ 2 มีการสำรวจและค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการสื่อสารในงานบางส่วน					
ระดับ 1 ไม่มีการสำรวจและค้นคว้าสิ่งที่ต้องการสื่อสารในงานบางส่วน					
3. เนื้อหาของบันทึกแสดงถึงการสังเกตและสำรวจกิจกรรมของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาปฐมวัย	2				
ระดับ 3 เนื้อหาของบันทึกแสดงถึงการสังเกตและสำรวจกิจกรรมของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน					
ระดับ 2 เนื้อหาของบันทึกแสดงถึงการสังเกตและสำรวจกิจกรรมของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาปฐมวัยได้บางส่วน					
ระดับ 1 เนื้อหาของบันทึกแสดงถึงการสังเกตและสำรวจกิจกรรมของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ไม่ระบุแนวคิดการศึกษาปฐมวัย					
4. การออกแบบสื่อสารกับตนเอง					
ระดับ 3 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการออกแบบการสื่อสารกับตนเองได้อย่างชัดเจนทุกขั้นตอน					

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
ระดับ 2 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการออกแบบการสื่อสารกับตนเองได้อย่างชัดเจนบางขั้นตอน					
ระดับ 1 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการออกแบบการสื่อสารกับตนเองไม่ชัดเจนและมีเพียงบางขั้นตอน					
5. การสื่อสารกับตนเองโดยใช้เครื่องมือสื่อสารกับตนเอง	3				
ระดับ 3 ใช้เครื่องมือสื่อสารกับตนเองถูกต้องเหมาะสมทุกขั้นตอน					
ระดับ 2 ใช้เครื่องมือสื่อสารกับตนเองถูกต้องเหมาะสมบางขั้นตอน					
ระดับ 1 ใช้เครื่องมือสื่อสารกับตนเองได้บ้างและมีการนำไปใช้เพียงบางขั้นตอน					
6. ผลลัพธ์ของการสื่อสารกับตนเอง	2				
ระดับ 3 ผลงาน/ชิ้นงาน ของการสื่อสารกับตนเอง สะท้อนหลักการ ทักษะ กระบวนการที่หลากหลายสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ					
ระดับ 2 ผลงาน/ชิ้นงาน ของการสื่อสารกับตนเอง สะท้อนหลักการ ทักษะ กระบวนการที่หลากหลายสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสม					
ระดับ 1 ผลงาน/ชิ้นงาน ของการสื่อสารกับตนเองสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แต่ไม่สะท้อนถึงกระบวนการนำความรู้ที่หลากหลายมาใช้					
7. การประเมินผลการสื่อสารและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสาร	2				
ระดับ 3 มีการประเมินผลการสื่อสารด้วยตนเองและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารหรือพัฒนางานได้อย่างชัดเจน					
ระดับ 2 มีการประเมินผลการสื่อสารด้วยตนเองและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารหรือพัฒนางานได้บางส่วน					

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
ระดับ 1 มีการประเมินผลการสื่อสารด้วยตนเอง แต่ไม่ได้นำผล การประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารหรือพัฒนางาน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ด้านสื่อสารกับเพื่อน

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
1. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทำงานร่วมกัน	2				
ระดับ 3 เป้าหมายสอดคล้องกับการปรึกษาหารือและร่วมมือกันทำงานเพื่อพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จริง					
ระดับ 2 เป้าหมายสอดคล้องกับการปรึกษาหารือและร่วมมือกันทำงานเพื่อพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้บางส่วน					
ระดับ 1 เป้าหมายไม่สอดคล้องกับการปรึกษาหารือและร่วมมือกันพัฒนางานจริงได้น้อย					
2. การวิเคราะห์ทำงานร่วมกัน	2				
ระดับ 3 มีการปรึกษาและร่วมมือกันทำงานอย่างชัดเจน					
ระดับ 2 มีการปรึกษาและร่วมมือกันทำงานได้บางส่วน					
ระดับ 1 ไม่มีการปรึกษาร่วมกันและร่วมมือกันทำงานได้บางส่วน					
3. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์	2				
ระดับ 3 รับฟังและแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนางานร่วมกันอย่างเท่าเทียมและต่อเนื่อง					
ระดับ 2 รับฟังและแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนางานร่วมกันอย่างเท่าเทียมบางครั้ง					
ระดับ 1 รับฟังแต่ไม่แสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการพัฒนางานร่วมกัน					
4. การออกแบบการทำงานร่วมกัน	2				
ระดับ 3 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจนทุกขั้นตอน					
ระดับ 2 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจนบางขั้นตอน					
ระดับ 1 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการทำงานร่วมกันไม่ชัดเจนและบางขั้นตอน					
5. การสื่อสารกับเพื่อนโดยใช้เครื่องมือทำงานร่วมกัน	3				

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
ระดับ 3 ใช้เครื่องมือทำงานร่วมกันได้ถูกต้องเหมาะสมทุกขั้นตอน					
ระดับ 2 ใช้เครื่องมือทำงานร่วมกันได้เหมาะสมบางขั้นตอน					
ระดับ 1 ใช้เครื่องมือทำงานร่วมกันได้บ้างและมีการนำไปใช้เพียงบางขั้นตอน					
6. ผลลัพธ์ของการทำงานร่วมกัน					
ระดับ 3 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน สะท้อนหลักการ ทักษะ กระบวนการที่หลากหลายสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ					
ระดับ 2 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน สะท้อนหลักการ ทักษะ กระบวนการที่หลากหลายสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสม	2				
ระดับ 1 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แต่ไม่สะท้อนถึงกระบวนการนำความรู้ที่หลากหลายมาใช้					
7. การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกัน					
ระดับ 3 การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกันได้อย่างชัดเจน					
ระดับ 2 การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกันได้บางส่วน	2				
ระดับ 1 มีการประเมินผลการทำงานร่วมกัน แต่ไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกัน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ด้านสื่อสารกับเด็ก

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
1. การกำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับเด็ก	2				
ระดับ 3 เป้าหมายการสื่อสารกับเด็กสอดคล้องมาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน					
ระดับ 2 เป้าหมายการสื่อสารกับเด็กสอดคล้องมาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วน					
ระดับ 1 เป้าหมายการสื่อสารกับเด็กสอดคล้องมาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กน้อย					
2. การวิเคราะห์การสื่อสารกับเด็ก	2				
ระดับ 3 มีวิเคราะห์การสื่อสารกับเด็กอย่างมีขั้นตอนชัดเจนและมีข้อมูลเพียงพอ					
ระดับ 2 มีวิเคราะห์การสื่อสารกับเด็กโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการวิเคราะห์					
ระดับ 1 มีวิเคราะห์การสื่อสารกับเด็กโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการวิเคราะห์บางส่วน					
3. เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารกับเด็ก	2				
ระดับ 3 เนื้อหาและกิจกรรมเอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติของเด็กและสอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน					
ระดับ 2 เนื้อหาและกิจกรรมเอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติของเด็กและสอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วน					
ระดับ 1 เนื้อหาและกิจกรรมไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติของเด็กและสอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อย					
4. การออกแบบการสื่อสารกับเด็ก	2				

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
ระดับ 3 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กอย่างชัดเจนทุกขั้นตอน					
ระดับ 2 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กอย่างชัดเจนบางขั้นตอน					
ระดับ 1 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กไม่ชัดเจนและบางขั้นตอน					
5. การสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก					
ระดับ 3 ใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมทุกขั้นตอน	3				
ระดับ 2 ใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กได้เหมาะสมบางขั้นตอน					
ระดับ 1 ใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กได้บ้างและมีการนำไปใช้เพียงบางขั้นตอน					
6. ผลการสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์					
ระดับ 3 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์ สะท้อนหลักการ ทักษะ กระบวนการที่หลากหลายถูกนำมาใช้กับเด็กอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ	2				
ระดับ 2 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์ สะท้อนหลักการ ทักษะ กระบวนการที่หลากหลายถูกนำมาใช้กับเด็กอย่างเหมาะสม					
ระดับ 1 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์ถูกนำมาใช้กับ					

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	
เด็กได้แต่ไม่สะท้อนถึงกระบวนการนำความรู้ที่ หลากหลายมาใช้					
7. การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับเด็ก	2				
ระดับ 3 การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับ เด็กได้อย่างชัดเจน					
ระดับ 2 การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับ เด็กได้บางส่วน					
ระดับ 1 มีการประเมินผลการสื่อสารกับเด็ก แต่ไม่ได้นำผลการ ประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับเด็ก					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ด้านสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
1. การกำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	2				
ระดับ 3 เป้าหมายสอดคล้องกับการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน					
ระดับ 2 เป้าหมายสอดคล้องกับการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วน					
ระดับ 1 เป้าหมายสอดคล้องกับการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อย					
2. การวิเคราะห์การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	2				
ระดับ 3 มีวิเคราะห์การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างมีขั้นตอนชัดเจนและมีข้อมูลเพียงพอ					
ระดับ 2 มีวิเคราะห์การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการวิเคราะห์					
ระดับ 1 มีวิเคราะห์การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการวิเคราะห์บางส่วน					
3. เนื้อหาของการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	2				
ระดับ 3 เนื้อหาของการสื่อสารกับผู้ปกครองส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องที่บ้านอย่างชัดเจน					
ระดับ 2 เนื้อหาของการสื่อสารกับผู้ปกครองส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องที่บ้านบางส่วน					
ระดับ 1 เนื้อหาของการสื่อสารกับผู้ปกครองส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องที่บ้านเล็กน้อย					
4. การออกแบบการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	2				
ระดับ 3 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างชัดเจนทุกขั้นตอน					

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
ระดับ 2 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับ ผู้ปกครองและชุมชนอย่างชัดเจนบางขั้นตอน					
ระดับ 1 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับ ผู้ปกครองและชุมชนไม่ชัดเจนและบางขั้นตอน					
5. การสื่อสารกับผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3				
ระดับ 3 ใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ถูกต้องเหมาะสมทุก ขั้นตอน					
ระดับ 2 ใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เหมาะสมบางขั้นตอน					
ระดับ 1 ใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้บ้างและมีการนำไปใช้ เพียงบางขั้นตอน					
6. ผลลัพธ์ของการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้าง เครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2				
ระดับ 3 ผลงาน/ชิ้นงานที่เกิดจากสื่อสารกับการสื่อสารกับ ผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กสะท้อนถึงหลักการ ทักษะ กระบวนการที่หลากหลายสามารถนำมาใช้ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมาะสมและมีคุณภาพ					
ระดับ 2 ผลงาน/ชิ้นงานที่เกิดจากสื่อสารกับการสื่อสารกับ ผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กสะท้อนถึงหลักการ ทักษะ กระบวนการที่หลากหลายสามารถนำมาใช้ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมาะสม					
ระดับ 1 ผลงาน/ชิ้นงานที่เกิดจากสื่อสารกับการสื่อสารกับ ผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กสามารถนำมาใช้ใน					

ตัวชี้วัดในการประเมินผล	น้ำหนัก	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมาะสมแต่ไม่สะท้อนถึงกระบวนการนำความรู้ที่หลากหลายมาใช้					
7. การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน					
ระดับ 3 การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างชัดเจน					
ระดับ 2 การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนได้บางส่วน	2				
ระดับ 1 มีการประเมินผลการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนแต่ไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

**แบบประเมินเพิ่มสมงานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร
ด้วยการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี สำหรับผู้ดูแลเด็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย**

คำชี้แจง: ผู้สอนตรวจให้คะแนนการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กแต่ละคน พิจารณาทักษะการสื่อสารของตนเอง เพื่อน เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนสอดคล้องตามเกณฑ์แต่ละข้อ

การสื่อสารกับตนเอง

เกณฑ์การประเมิน	น้ำหนัก	ระดับ คะแนน			พฤติกรรมที่ สังเกตเห็น เพิ่มเติม
		3	2	1	
1. การกำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับตนเองที่สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2				
2. การวิเคราะห์ตนเอง	2				
3. เนื้อหาของบันทึก	2				
4. การออกแบบและเลือกใช้ช่องทางการสื่อสาร	2				
5. การสื่อสารกับตนเองโดยใช้เครื่องมือสื่อสารกับตนเอง	3				
6. คุณภาพของผลงาน	2				
7. การประเมินและนำผลจากการสะท้อนคิดไปใช้ปรับปรุงการสื่อสาร	2				
รวม					

การสื่อสารกับเพื่อน

เกณฑ์การประเมิน	น้ำหนัก	ระดับ คะแนน			พฤติกรรมที่ สังเกตเห็น เพิ่มเติม
		3	2	1	
1. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทำงานร่วมกัน	2				
2. การวิเคราะห์การทำงานร่วมกัน	2				
3. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์	2				
4. การออกแบบการทำงานร่วมกัน	2				
5. การสื่อสารกับเพื่อนโดยใช้เครื่องมือทำงานร่วมกัน	3				
6. คุณภาพของผลงาน	2				
7. การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกัน	2				
รวม					

การสื่อสารกับเด็ก

เกณฑ์การประเมิน	น้ำหนัก	ระดับคะแนน			พฤติกรรมที่สังเกตเห็นเพิ่มเติม
		3	2	1	
1. การกำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับเด็ก	2				
2. การวิเคราะห์การสื่อสารกับเด็ก	2				
3. เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารกับเด็ก	2				
4. การออกแบบการสื่อสารกับเด็ก	2				
5. การสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก	3				
6. คุณภาพของผลงาน	2				
7. การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับเด็ก	2				
รวม					

การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

เกณฑ์การประเมิน	น้ำหนัก	ระดับคะแนน			พฤติกรรมที่สังเกตเห็นเพิ่มเติม
		3	2	1	
1. การกำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	2				
2. การวิเคราะห์การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	2				
3. เนื้อหาของการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	2				
4. การออกแบบการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	2				
5. การสื่อสารกับผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3				
6. คุณภาพของผลงาน	2				
7. การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	2				
รวม					

เกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารกับตนเอง	
<p>1. การกำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับตนเองที่สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 เป้าหมายการสื่อสารกับตนเองครอบคลุมบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและมีความสอดคล้องกันอย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 เป้าหมายการสื่อสารกับตนเองครอบคลุมบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพียงบางส่วนแต่มีความสอดคล้องกัน</p> <p>ระดับ 1 เป้าหมายการสื่อสารกับตนเองครอบคลุมบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพียงบางส่วน และไม่สอดคล้องกัน</p>	<p>4. การออกแบบสื่อสารกับตนเอง (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการออกแบบการสื่อสารกับตนเองในทุกขั้นตอน ได้อย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการออกแบบการสื่อสารกับตนเองในทุกขั้นตอน แต่บางขั้นตอนยังไม่ชัดเจน</p> <p>ระดับ 1 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการออกแบบการสื่อสารกับตนเองมีเพียงบางขั้นตอน และยังไม่ชัดเจน</p>
<p>2. การวิเคราะห์การสื่อสารกับตนเอง (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 มีการสำรวจและค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการสื่อสารในงานอย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 มีการสำรวจและค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการสื่อสารในงานบางส่วน</p> <p>ระดับ 1 ไม่มีการสำรวจและค้นคว้าสิ่งที่ต้องการสื่อสารในงานบางส่วน</p>	<p>5. การสื่อสารกับตนเองโดยใช้เครื่องมือสื่อสารกับตนเอง (น้ำหนัก 3)</p> <p>ระดับ 3 ใช้เครื่องมือสื่อสารกับตนเองถูกต้องเหมาะสม และมีการนำไปใช้ได้ ในทุกขั้นตอน</p> <p>ระดับ 2 ใช้เครื่องมือสื่อสารกับตนเองถูกต้องเหมาะสม แต่มีการนำไปใช้ได้ เพียงบางขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 ใช้เครื่องมือสื่อสารกับตนเองได้เพียงเล็กน้อย และมีการนำไปใช้ได้ เพียงบางขั้นตอน</p>
<p>3. เนื้อหาของบันทึกแสดงถึงการสังเกตและสำรวจกิจกรรมของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาปฐมวัย (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 เนื้อหาของบันทึกแสดงถึงการสังเกตและสำรวจกิจกรรมของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาปฐมวัยได้อย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 เนื้อหาของบันทึกแสดงถึงการสังเกตและสำรวจกิจกรรมของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาปฐมวัยได้เพียงบางส่วน</p> <p>ระดับ 1 เนื้อหาของบันทึกแสดงถึงการสังเกตและสำรวจกิจกรรมของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ไม่ระบุแนวคิดการศึกษาปฐมวัย</p>	<p>6. ผลลัพธ์ของการสื่อสารกับตนเอง (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 ผลงาน/ชิ้นงาน ของการสื่อสารกับตนเองสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมมีคุณภาพสะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p> <p>ระดับ 2 ผลงาน/ชิ้นงาน ของการสื่อสารกับตนเองสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมสะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p> <p>ระดับ 1 ผลงาน/ชิ้นงาน ของการสื่อสารกับตนเองสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ แต่ไม่สะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p>
<p>7. การประเมินผลการสื่อสารและนำไปใช้ปรับปรุงการสื่อสาร (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 มีการประเมินผลการสื่อสารด้วยตนเอง และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารหรือพัฒนางาน ได้อย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 มีการประเมินผลการสื่อสารด้วยตนเอง และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารหรือพัฒนางาน ได้บางส่วน</p> <p>ระดับ 1 มีการประเมินผลการสื่อสารด้วยตนเอง แต่ไม่ได้้นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารหรือพัฒนางาน</p>	

เกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารกับเพื่อน	
<p>1. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนางานร่วมกัน (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 เป้าหมายสอดคล้องกับการปรึกษาหารือ และร่วมมือกันพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้อย่างมาก</p> <p>ระดับ 2 เป้าหมายสอดคล้องกับการปรึกษาหารือ และร่วมมือกันพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้บางส่วน</p> <p>ระดับ 1 เป้าหมายไม่สอดคล้องกับการปรึกษาหารือ และร่วมมือกันพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เพียงเล็กน้อย</p>	<p>4. การออกแบบการทำงานร่วมกัน (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการทำงานร่วมกัน อย่างชัดเจนในทุกขั้นตอน</p> <p>ระดับ 2 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการทำงานร่วมกัน อย่างชัดเจนเพียงบางขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการทำงานร่วมกัน ไม่ชัดเจนและเพียงบางขั้นตอน</p>
<p>2. การวิเคราะห์การทำงานร่วมกัน (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 มีการปรึกษาและร่วมมือกันทำงานได้ อย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 มีการปรึกษาและร่วมมือกันทำงานได้ บางส่วน</p> <p>ระดับ 1 ไม่มีการปรึกษาร่วมกันแต่ร่วมมือกันทำงานได้ บางส่วน</p>	<p>5. การสื่อสารกับเพื่อนโดยใช้เครื่องมือทำงานร่วมกัน (น้ำหนัก 3)</p> <p>ระดับ 3 ใช้เครื่องมือทำงานร่วมกันได้เหมาะสม ถูกต้อง และมีการนำไปใช้ ในทุกขั้นตอน</p> <p>ระดับ 2 ใช้เครื่องมือทำงานร่วมกันได้เหมาะสม และมีการนำไปใช้ เพียงบางขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 ใช้เครื่องมือทำงานร่วมกันได้บ้าง และมีการนำไปใช้ เพียงบางขั้นตอน</p>
<p>3. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 รับฟัง และแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนางานร่วมกัน อย่างเท่าเทียม และต่อเนื่อง</p> <p>ระดับ 2 รับฟัง และแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนางานร่วมกัน อย่างเท่าเทียม แต่เพียงบางครั้ง</p> <p>ระดับ 1 รับฟัง แต่ไม่แสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการพัฒนางานร่วมกัน</p>	<p>6. ผลลัพธ์ของการทำงานร่วมกัน (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน สามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสม และมีคุณภาพ โดยสะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p> <p>ระดับ 2 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน สามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสม โดยสะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p> <p>ระดับ 1 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน สามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ แต่ไม่สะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p>
<p>7. การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกัน (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 มีการประเมินผลการทำงานร่วมกันและนำผลไปใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกันได้ ทุกส่วนอย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 มีการประเมินผลการทำงานร่วมกันและนำผลไปใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกันได้ เพียงบางส่วน</p> <p>ระดับ 1 มีการประเมินผลการทำงานร่วมกันแต่ไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกัน</p>	

เกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารกับเด็ก	
<p>1. การกำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับเด็ก (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 กำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับเด็กสอดคล้องมาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 กำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับเด็กสอดคล้องมาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพียงบางส่วน</p> <p>ระดับ 1 กำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับเด็กสอดคล้องมาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพียงเล็กน้อย</p>	<p>4. การออกแบบการสื่อสารกับเด็ก (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับเด็ก โดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ได้อย่างชัดเจนในทุกขั้นตอน</p> <p>ระดับ 2 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับเด็ก โดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ได้อย่างชัดเจนและเพียงบางขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับเด็ก โดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ได้ไม่ชัดเจนและเพียงบางขั้นตอน</p>
<p>2. การวิเคราะห์การสื่อสารกับเด็ก (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 วิเคราะห์การสื่อสารกับเด็กโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการอย่างมีขั้นตอนชัดเจน และมีข้อมูลเพียงพอ</p> <p>ระดับ 2 วิเคราะห์การสื่อสารกับเด็กโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการ อย่างมีขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 วิเคราะห์การสื่อสารกับเด็กโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการเพียงบางส่วน</p>	<p>5. การสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก (น้ำหนัก 3)</p> <p>ระดับ 3 ใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กได้เหมาะสม ถูกต้อง และมีการนำไปใช้ทุกขั้นตอน</p> <p>ระดับ 2 ใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กได้เหมาะสม และมีการนำไปใช้เพียงบางขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 ใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กได้เพียงเล็กน้อย และมีการนำไปใช้เพียงบางขั้นตอน</p>
<p>3. เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารกับเด็ก (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 เนื้อหาและกิจกรรม สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน และเอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติของเด็ก</p> <p>ระดับ 2 เนื้อหาและกิจกรรม สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วน และเอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติของเด็ก</p> <p>ระดับ 1 เนื้อหาและกิจกรรม สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กน้อย และไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติของเด็ก</p>	<p>6. ผลการสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์ (น้ำหนัก 2)</p> <p>ระดับ 3 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์ ถูกนำมาใช้กับเด็ก อย่างเหมาะสม และมีคุณภาพ สะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p> <p>ระดับ 2 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์ ถูกนำมาใช้กับเด็ก อย่างเหมาะสมสะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p> <p>ระดับ 1 ผลงาน/ชิ้นงาน ที่เกิดจากสื่อสารกับเด็กโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์ ถูกนำมาใช้กับเด็กได้แต่ไม่สะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p>

เกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารกับเด็ก

7. การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับเด็ก (น้ำหนัก 2)

ระดับ 3 การประเมินผลการสื่อสารกับเด็กและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับเด็ก ได้อย่างชัดเจน

ระดับ 2 มีการประเมินผลการสื่อสารกับเด็กและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับเด็ก ได้บางส่วน

ระดับ 1 มีการประเมินผลการสื่อสารกับเด็กแต่ไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับเด็ก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน	
<p>1. การกำหนดเป้าหมายการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน (หน้าหลัก 2)</p> <p>ระดับ 3 เป้าหมายสอดคล้องกับการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 เป้าหมายสอดคล้องกับการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพียงบางส่วน</p> <p>ระดับ 1 เป้าหมายสอดคล้องกับการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ระหว่าง บ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพียงเล็กน้อย</p>	<p>4. การออกแบบการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน (หน้าหลัก 2)</p> <p>ระดับ 3 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างชัดเจน ในทุกขั้นตอน</p> <p>ระดับ 2 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างชัดเจน แต่มีเพียงบางขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนไม่ชัดเจน และมีเพียงบางขั้นตอน</p>
<p>2. การวิเคราะห์การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน (หน้าหลัก 2)</p> <p>ระดับ 3 มีวิเคราะห์การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการวิเคราะห์ที่เพียงพอ และมีขั้นตอนชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 มีวิเคราะห์การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการวิเคราะห์ที่เพียงพอ</p> <p>ระดับ 1 มีวิเคราะห์การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้ข้อมูลและรายละเอียดประกอบการวิเคราะห์เพียงบางส่วน</p>	<p>5. การสื่อสารกับผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (หน้าหลัก 3)</p> <p>ระดับ 3 ใช้เครื่องมือสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เหมาะสม ทุกขั้นตอน และถูกต้อง</p> <p>ระดับ 2 ใช้เครื่องมือสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เหมาะสม แต่มีเพียงบางขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 ใช้เครื่องมือสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้บ้างและมีเพียงบางขั้นตอน</p>
<p>3. เนื้อหาของการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน (หน้าหลัก 2)</p> <p>ระดับ 3 เนื้อหาของการสื่อสารกับผู้ปกครองส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเด็ก อย่างต่อเนื่องที่บ้าน อย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 2 เนื้อหาของการสื่อสารกับผู้ปกครองส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเด็ก อย่างต่อเนื่องที่บ้าน เพียงบางส่วน</p> <p>ระดับ 1 เนื้อหาของการสื่อสารกับผู้ปกครองส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเด็ก อย่างต่อเนื่องที่บ้าน เพียงเล็กน้อย</p>	

เกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน
<p>6. ผลลัพธ์ของการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (หน้าหน้า 2)</p> <p>ระดับ 3 ผลงาน/ชิ้นงานที่เกิดจากสื่อสารกับการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมาะสม และมีคุณภาพสะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p> <p>ระดับ 2 ผลงาน/ชิ้นงานที่เกิดจากสื่อสารกับการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมาะสมสะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p> <p>ระดับ 1 ผลงาน/ชิ้นงานที่เกิดจากสื่อสารกับการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยใช้เครื่องมือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนำมาใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมาะสมแต่ไม่สะท้อนถึงการนำกระบวนการที่หลากหลายมาใช้</p>
<p>7. การประเมินผลและนำผลไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน (หน้าหน้า 2)</p> <p>ระดับ 3 มีการประเมินผลการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ได้อย่างอย่างมาก</p> <p>ระดับ 2 มีการประเมินผลการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน ได้เพียงบางส่วน</p> <p>ระดับ 1 มีการประเมินผลการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนแต่ไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน</p>

แบบประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสาร

คำชี้แจง

แบบประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินทักษะการสื่อสารก่อนและหลังเรียนของผู้เรียน ซึ่งผลการประเมินที่ได้จากการประเมินทักษะการสื่อสารก่อนเรียนจะนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็กและผลการประเมินที่ได้จากการประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียน ซึ่งผู้วิจัยจะประเมินหลังจากผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยแล้ว ผู้วิจัยจะนำผลการประเมินที่ได้ไปวิเคราะห์ผลการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กต่อไป

แบบประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ดูแลเด็ก

ตอนที่ 2 การประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสาร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ดูแลเด็ก

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูล และ ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. ชื่อ-นามสกุล .....
2. อายุ.....ปี
3. จำนวนประสบการณ์ทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก .....
4. นักศึกษามีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ที่บ้านหรือไม่
 1) ไม่มี   2) มี
5. ในกรณีที่มีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ที่บ้านของนักศึกษาเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้หรือไม่
 1) ไม่ได้   2) ได้
6. นักศึกษามีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือไม่
 1) ไม่มี   2) มี
7. ในกรณีที่มีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของนักศึกษาเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้หรือไม่
 1) ไม่ได้   2) ได้
8. นักศึกษามีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์..... ปี

9. นักศึกษามีประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต ..... ปี
10. นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย .....ครั้ง/สัปดาห์
11. นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยครั้งละ .....ชั่วโมง
12. ปัจจุบันท่านมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์หรือไม่ อะไรบ้าง
- 1) ไม่สามารถใช้งานได้
- 2) ใช้งานได้
- 2.1) โปรแกรมประมวลผลคำ เช่น MS-Word
- 2.2) โปรแกรมคำนวณ เช่น MS-Excel
- 2.3) โปรแกรมนำเสนอผลงาน เช่น MS-Powerpoint
- 2.4) โปรแกรมฐานข้อมูล เช่น MS-Assess
- 2.5) โปรแกรมตกแต่งแก้ไขภาพ เช่น Photo Editor หรือ Photoshop
- 2.6) สื่อเว็บแอปพลิเคชัน ได้แก่ Google Drive, Dropbox
- 2.7) สื่อสังคม เช่น Facebook , Youtube, Twitter
- 2.6) โปรแกรมเพิ่มเติม.....
13. นักศึกษาสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ต หรือไม่ อะไรบ้าง
- 1) ไม่สามารถใช้งานได้
- 2) ใช้งานได้
- 2.1) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
- 2.2) การค้นหาข้อมูลด้วย Search Engine
- 2.3) การสนทนาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Chat)
- 2.4) การประชุมทางไกล (Video Conference)
- 2.5) โปรแกรมเพิ่มเติม.....

ตอนที่ 2 การประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับระดับปฏิบัติของท่าน

เกณฑ์ในการพิจารณา

มากที่สุด	หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้ง	(ร้อยละ 95 - 100)
มาก	หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ	(ร้อยละ 70- 94)
ปานกลาง	หมายถึง ปฏิบัติบ้างปานกลาง	(ร้อยละ 50 - 69)
น้อย	หมายถึง ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	(ร้อยละ 25 - 49)
น้อยที่สุด	หมายถึง ปฏิบัติน้อยมาก	(ร้อยละ 0-24)

ประเด็นคำถาม	การปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการสื่อสารกับตนเองของผู้ดูแลเด็ก					
1. ฉันตั้งเป้าหมายหรือวางแผนกำหนดงานและประเด็นสำคัญที่ต้องการสื่อสาร ก่อนจัดทำบันทึกผู้ดูแลเด็กผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
2. ฉันใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดทำบันทึกผู้ดูแลเด็ก					
3. ฉันวางแผนรวบรวมหลักฐานที่ต้องการทั้งภาพ วิดีโอ หรือเสียง เพื่อช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและบันทึกได้ตรงตามความต้องการ					
4. ฉันกำหนดช่วงเวลาและลักษณะของบันทึกผู้ดูแลเด็ก โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และการใช้ประโยชน์ เช่น การบันทึกทุกวัน การบันทึกทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่น่าสนใจ ฯลฯ					
5. ฉันออกแบบการบันทึกข้อมูลโดยรวมและเรียบเรียงข้อมูลอย่างเป็นระบบก่อนการจัดทำบันทึกผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
6. ฉันจัดทำบันทึกผู้ดูแลเด็กที่แสดงถึงมุมมองหลากหลาย ทั้งมุมมองของเพื่อนร่วมวิชาชีพ มุมมองของเด็ก มุมมองของผู้ปกครองโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
7. ฉันบันทึกความรู้สึกทั้งดีและไม่ดีต่อสิ่งที่เรียนรู้ในบันทึกผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					

ประเด็นคำถาม	การปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. ฉันทระบุนแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยจากสิ่งที่สังเกต เรียนรู้ ค้นพบในบันทึกผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
9. ฉันทบทวนเนื้อหา ความคิด และการใช้ภาษาเพื่อประเมินคุณภาพของบันทึกผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ					
10. ฉันทนำผลการทบทวนบันทึกผู้ดูแลเด็กไปใช้ปรับปรุงการทำงานและการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ					
ด้านการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ					
11. ฉันท่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน					
12. ฉันท่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการทำงานร่วมกันโดยใช้ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก					
13. ฉันท่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงานร่วมกัน					
14. ฉันท่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กออกแบบงานโดยรวบรวมสื่อและเรียบเรียงเนื้อหาที่จำเป็นในการพัฒนางานร่วมกันอย่างเป็นระบบ					
15. ฉันท่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กกำหนดเวลานัดหมายในการทำงานกลุ่มร่วมกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
16. ฉันทเคารพกฎเกณฑ์การทำงานกลุ่มและทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
17. ฉันทถ่ายทอดประสบการณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
18. ฉันทพัฒนางาน ร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					

ประเด็นคำถาม	การปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. ฉันร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กประเมินผลงานที่พัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่ตรงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้					
20. ฉันร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการทำงานและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
ด้านการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเด็ก					
21. ฉันสื่อสารกับเด็กด้วยเทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่โดยคำนึงถึงหลักสูตรและพัฒนาการตามวัย					
22. ฉันสื่อสารกับเด็กตามกิจกรรม เทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่ และวิธีการวัดและประเมินผลโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้					
23. ฉันสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับหลักสูตร และเป้าหมายการเรียนรู้					
24. ฉันนำเทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่มาใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก โดยระบุการนำไปใช้ในชั้นนำ ชั้นสอน หรือชั้นสรุปอย่างชัดเจน					
25. ฉันใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารกับเด็กตามที่กำหนดในแผน					
26. ฉันให้คำแนะนำเกี่ยวกับใช้เทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่ของเด็กอย่างใกล้ชิด					
27. ฉันรับฟังเด็กอย่างตั้งใจ พยายามทำความเข้าใจในสิ่งที่เด็กต้องการสื่อสารระหว่างการเรียนรู้					
28. ฉันสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กระหว่างการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่					
29. ฉันซักถาม ความคิดเห็นของเด็กภายหลังการใช้สื่อและจัดกิจกรรมเพื่อทดสอบทัศนคติของเด็กที่มีต่อเทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่					
30. ฉันปรับปรุงการสื่อสารกับเด็กโดยใช้ผลการสังเกตและผลการศึกษาซักถามความคิดเห็นของเด็กหลังการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก					

ประเด็นคำถาม	การปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้ปกครองและชุมชน					
31. ฉันกำหนดวัตถุประสงค์การสื่อสารข้อมูลข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างชัดเจน					
32. ฉันแปลงข้อมูลที่ต้องการสื่อสารให้เป็นภาษาที่ง่าย ชัดเจน ตรงประเด็น					
33. ฉันออกแบบและเลือกใช้รูปภาพ แผนภูมิหรือภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้อธิบายข้อมูลที่ต้องการสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย					
34. ฉันกำหนดระยะเวลาและความถี่ในการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ					
35. ฉันเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงผู้ปกครองและชุมชน					
36. ฉันให้ข้อมูลทางการศึกษาปฐมวัยที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
37. ฉันนำเสนอข้อมูลกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
38. ฉันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
39. ฉันสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อข้อมูล ข่าวสารที่นำเสนออย่างต่อเนื่อง					
40. ฉันนำข้อเสนอแนะและผลการสำรวจความคิดเห็นมาใช้ปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

**แบบประเมินทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย ฉบับ หัวหน้างานและผู้สอน**

คำชี้แจง

แบบประเมินทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินทักษะการสื่อสารก่อนและหลังเรียนของผู้ดูแลเด็ก โดยพี่เลี้ยงและผู้สอน ซึ่งผลการประเมินที่ได้จากการประเมินทักษะการสื่อสารก่อนเรียนจะนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กและผลการประเมินที่ได้จากการประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียน ซึ่งผู้วิจัยจะประเมินหลังจากผู้ดูแลเด็กได้เรียนรู้ผ่านระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยแล้ว ผู้วิจัยจะนำผลการประเมินที่ได้ไปวิเคราะห์ผลร่วมกับแบบประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็กต่อไป

แบบประเมินทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของพี่เลี้ยง

ตอนที่ 2 การประเมินทักษะการสื่อสาร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของพี่เลี้ยง

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ชื่อ-นามสกุล .....
2. อายุ.....ปี
3. ระบุชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....
4. ประสบการณ์ทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ..... ปี

ตอนที่ 2 การประเมินทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับระดับปฏิบัติของท่าน

เกณฑ์ในการพิจารณา

มากที่สุด	หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้ง	(ร้อยละ 95 - 100)
มาก	หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ	(ร้อยละ 70- 94)
ปานกลาง	หมายถึง ปฏิบัติบ้างปานกลาง	(ร้อยละ 50 - 69)
น้อย	หมายถึง ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	(ร้อยละ 25 - 49)
น้อยที่สุด	หมายถึง ปฏิบัติน้อยมาก	(ร้อยละ 0-24)

ประเด็นคำถาม	การปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการสื่อสารกับตนเองของผู้ดูแลเด็ก					
1. ผู้ดูแลเด็กตั้งเป้าหมายหรือวางแผนกำหนดงานและประเด็นสำคัญที่ต้องการสื่อสาร ผ่านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารก่อนจัดทำบันทึกผู้ดูแลเด็ก					
2. ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดทำบันทึกผู้ดูแลเด็ก					
3. ผู้ดูแลเด็กวางแผนรวบรวมหลักฐานที่ต้องการทั้งภาพ วิดีโอ หรือเสียง เพื่อช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและบันทึกได้ตรงตามความต้องการ					
4. ผู้ดูแลเด็กกำหนดช่วงเวลาและลักษณะของบันทึกผู้ดูแลเด็ก โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และการใช้ประโยชน์ เช่น การบันทึกทุกวัน การบันทึกทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่น่าสนใจ ฯลฯ					
5. ผู้ดูแลเด็กออกแบบการบันทึกข้อมูลโดยรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลอย่างเป็นระบบก่อนการจัดทำบันทึกผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
6. ผู้ดูแลเด็กจัดทำบันทึกผู้ดูแลเด็กที่แสดงถึงมุมมองหลากหลาย ทั้งมุมมองของเพื่อนร่วมวิชาชีพ มุมมองของเด็ก มุมมองของผู้ปกครองโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
7. ผู้ดูแลเด็กบันทึกความรู้สึกทั้งดีและไม่ดีต่อสิ่งที่เรียนรู้ในบันทึกผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					

ประเด็นคำถาม	การปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. ผู้ดูแลเด็กระบุแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยจากสิ่งที่สังเกต เรียนรู้ ค้นพบในบ้านที่ผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
9. ผู้ดูแลเด็กทบทวนเนื้อหา ความคิด และการใช้ภาษาเพื่อประเมินคุณภาพของบันทึกผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ					
10. ผู้ดูแลเด็กนำผลการทบทวนบันทึกผู้ดูแลเด็กไปใช้ปรับปรุงการทำงานและการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ					
ด้านการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ					
11. ผู้ดูแลเด็กร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่มกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน					
12. ผู้ดูแลเด็กร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการทำงานร่วมกันโดยใช้ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก					
13. ผู้ดูแลเด็กร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงานร่วมกัน					
14. ผู้ดูแลเด็กร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กออกแบบงานโดยรวบรวมสื่อและเรียบเรียงเนื้อหาที่จำเป็นในการพัฒนางานร่วมกันอย่างเป็นระบบ					
15. ผู้ดูแลเด็กร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กกำหนดเวลานัดหมายในการทำงานกลุ่มร่วมกับสมาชิกในกลุ่มโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
16. ผู้ดูแลเด็กเคารพกฎเกณฑ์การทำงานกลุ่มและทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
17. ผู้ดูแลเด็กถ่ายทอดประสบการณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
18. ผู้ดูแลเด็กพัฒนางาน ร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					

ประเด็นคำถาม	การปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. ผู้ดูแลเด็กร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กประเมินผลงานที่พัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่ตรงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้					
20. ผู้ดูแลเด็กร่วมกันกับสมาชิกเครือข่ายผู้ดูแลเด็กนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการทำงานและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
ด้านการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับเด็ก					
21. ผู้ดูแลเด็กสื่อสารกับเด็กด้วยเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารโดยคำนึงถึงหลักสูตรและพัฒนาการตามวัย					
22. ผู้ดูแลเด็กสื่อสารกับเด็กตามกิจกรรม สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และ วิธีการวัดและประเมินผลโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้					
23. ผู้ดูแลเด็กสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารกับเด็กที่สอดคล้องกับ หลักสูตร และเป้าหมายการเรียนรู้					
24. ผู้ดูแลเด็กนำเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารมาใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก โดยระบุการนำไปใช้ในชั้นนำ ชั้นสอน หรือชั้นสรุปอย่างชัดเจน					
25. ผู้ดูแลเด็กใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารกับเด็กตามที่กำหนดในแผน					
26. ผู้ดูแลเด็กให้คำแนะนำเกี่ยวกับใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารของเด็กอย่างใกล้ชิด					
27. ผู้ดูแลเด็กรับฟังเด็กอย่างตั้งใจ พยายามทำความเข้าใจในสิ่งที่เด็กต้องการสื่อสารระหว่างการเรียนรู้					
28. ผู้ดูแลเด็กสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กระหว่างการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
29. ผู้ดูแลเด็กซักถาม ความคิดเห็นของเด็กภายหลังการใช้สื่อและจัดกิจกรรมเพื่อทดสอบทัศนคติของเด็กที่มีต่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
30. ผู้ดูแลเด็กปรับปรุงการสื่อสารกับเด็กโดยใช้ผลการสังเกตและผลการซักถามความคิดเห็นของเด็กหลังการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก					

ประเด็นคำถาม	การปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้ปกครองและชุมชน					
31. ผู้ดูแลเด็กกำหนดวัตถุประสงค์การสื่อสารข้อมูลข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างชัดเจน					
32. ผู้ดูแลเด็กแปลงข้อมูลที่ต้องการสื่อสารให้เป็นภาษาที่ง่ายชัดเจนตรงประเด็น					
33. ผู้ดูแลเด็กออกแบบและเลือกใช้รูปภาพ แผนภูมิหรือภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้อธิบายข้อมูลที่ต้องการสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย					
34. ผู้ดูแลเด็กกำหนดระยะเวลาและความถี่ในการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ					
35. ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงผู้ปกครองและชุมชน					
36. ผู้ดูแลเด็กให้ข้อมูลทางการศึกษาปฐมวัยที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
37. ผู้ดูแลเด็กนำเสนอข้อมูลกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
38. ผู้ดูแลเด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองและชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร					
39. ผู้ดูแลเด็กสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อข้อมูล ข่าวสารที่นำเสนออย่างต่อเนื่อง					
40. ผู้ดูแลเด็กนำข้อเสนอแนะและผลการสำรวจความคิดเห็นมาปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
 .....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงาน

คำชี้แจง

1. เกณฑ์การประเมินสำหรับผู้สอนประเมินกระบวนการเรียนรู้จากการทำงานของผู้เรียน
2. ผู้ประเมินควรศึกษาประเด็นและเกณฑ์การประเมินอย่างละเอียดก่อนการประเมิน
3. เกณฑ์การประเมินนี้ใช้ควบคู่กับการสังเกตการเรียนรู้จากการทำงานในช่วงระยะเวลาที่เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ ครั้งละประมาณ 30 นาที
4. ผู้ประเมินอาจสังเกตการเรียนรู้เพียงคนเดียวหรือสังเกตพร้อมผู้ประเมินคนอื่นได้
5. ผู้ประเมินควรบันทึกเหตุการณ์หรือพฤติกรรมสำคัญโดยย่อขณะสังเกต เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา
6. ผู้ประเมินควรแบบประเมินให้ครบและเสร็จเรียบร้อยทุกรายการภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม
7. นอกเหนือจากการสังเกตในชั้นเรียน และที่ทำงาน ผู้ประเมินอาจสอบถามผู้สอน เพื่อน ผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนตรวจสอบเอกสารกระบวนการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อประกอบการประเมินบางรายการตามความเหมาะสม
8. เกณฑ์การประเมินดัดแปลงจาก จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2555) พิชิต ฤทธิจรรุญ (2555) และ เกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ของ Virginia's Early childhood development Alignment Project (2008)
9. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่าน

+1	เมื่อพิจารณาว่า เห็นด้วย
0	เมื่อพิจารณาว่า ไม่แน่ใจ
-1	เมื่อพิจารณาว่า ไม่เห็นด้วย

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงาน

การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้จากการทำงานทั้งสิ้น 6 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 6 เป็นขั้นตอนการประเมินผลจึงไม่นำมาพิจารณา รายละเอียดของขั้นตอนการเรียนรู้ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ชั้นเตรียมความพร้อม

ขั้นตอนที่ 2 ชั้นวิเคราะห์และตั้งเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 ชั้นจัดทำแผนและพัฒนางานฯ

ขั้นตอนที่ 4 ชั้นเรียนรู้จากการทำงาน

การสื่อสารกับตนเอง	การสื่อสารกับเพื่อน	การสื่อสารกับเด็ก	การสื่อสารกับผู้ปกครอง
สื่อสารกับตนเอง	สื่อสารกับตนเอง	สื่อสารกับตนเอง	สื่อสารกับตนเอง
สะท้อนคิด	สะท้อนคิด	สะท้อนคิด	สะท้อนคิด
สอบทาน	สอบทาน	สอบทาน	สอบทาน
ต่อยอด	ต่อยอด	ต่อยอด	ต่อยอด

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงาน

แต่ละขั้นตอนจะใช้เกณฑ์การประเมินเดียวกันแบ่งเป็น 3 ระดับ ตั้งแต่ระดับ 1 – 3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

เกณฑ์การประเมิน	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	
ระดับ 3 แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้ในการเสริมศักยภาพได้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้				
ระดับ 2 แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระเลือกใช้ในการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้เอง				
ระดับ 1 แสดงพฤติกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้นจากผู้สอนหรือต้องได้รับคำแนะนำในการเลือกใช้ในการเสริมศักยภาพ				

ข้อเสนอแนะ

.....

แผนกำกับกิจกรรมการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี
เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้ (สัปดาห์ที่ 1) (ในชั้นเรียน)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถ

1. อธิบายเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ ลักษณะของงาน บทบาทของตน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีได้
2. ประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารในเบื้องต้นได้
3. ใช้งานระบบ WBSC-LMS ในเบื้องต้นได้

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพ	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>ชั้นนำ (ในชั้นเรียน)</p> <p>ผู้สอนเสริมงานแนวคิดเกี่ยวกับ การเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี และความสัมพันธ์ของทักษะการสื่อสารในงาน</p> <p>ผู้ดูแลเด็ก (15 นาที)</p> <p>ขั้นตอน (ในชั้นเรียน)</p> <p>1. ผู้สอนประเมินบท ผู้ดูแลเด็ก และนำวิธีการศึกษาหรือ หัวหน้างานเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีการเรียนรู้ ลักษณะของงาน บทบาทของตน และนำวิธีการศึกษาหรือ หัวหน้างาน รวมถึง การประเมินผลการเรียนรู้ในระบบ การเรียนรู้จากการทำงานแบบ</p>	<p>เครื่องมือนำเสนอ</p> <p>เนื้อหา</p> <p>- Powerpoint</p> <p>แนวคิดหลักของการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี</p> <p>สถานการณ์และการเสริมศักยภาพ</p> <p>สถานการณ์และการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี</p> <p>- Video Streaming</p> <p>แนวคิดที่นำเสนอ</p> <p>เกี่ยวกับเทคโนโลยี</p> <p>สถานการณ์และการสื่อสารกับการสื่อสารในชั้นเรียน</p>	<p><i>การเสริมศักยภาพด้วย ผู้เชี่ยวชาญ</i></p> <p>- สื่อสารความคาดหวังเกี่ยวกับ การเรียนรู้ผ่าน Announcement</p> <p><i>การเสริมศักยภาพด้วย งาน</i></p> <p>- e-Manual คู่มือผู้สอน</p> <p>ผู้ดูแลเด็ก คู่มือ</p> <p>นำวิธีการศึกษาหรือ หัวหน้างาน</p> <p><i>การเสริมศักยภาพด้วย แหล่งเรียนรู้</i></p> <p>- website ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>SDIB</p>	<p>1. รับผิดชอบ</p> <p>บูรณาการ</p> <p>2. รับผิดชอบต่อผู้เรียน</p> <p>จากการทำงาน</p> <p>2. รับผิดชอบประเมินตนเอง</p> <p>ด้านทักษะการสื่อสาร</p> <p>3. ฝึกฝนการใช้งานระบบ WBSC-LMS</p> <p>4. ทบทวนความรู้พื้นฐานในระบบ WBSC-LMS นอกเวลาเรียน</p> <p>(จะทบทวนหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวผู้ดูแลเด็ก)</p>	<p>1. บูรณาการเกี่ยวกับ การเรียนรู้จากการทำงาน สื่อสารในการจัดกระบวนการเรียนรู้</p> <p>2. ตอบข้อซักถามของผู้ดูแลเด็กและ นักวิชาการศึกษาหรือ หัวหน้างาน</p> <p>3. ควบคุมชั้นเรียน ระหว่างการประเมิน</p> <p>4. ทบทวนความรู้ด้านทักษะการสื่อสารก่อนเรียน</p> <p>4. แนะนำการใช้งานระบบ WBSC-LMS และเตรียมสื่อสื่อสาร</p> <p>ใช้เป็นเครื่องมือพัฒนา</p>	<p>1. รับผิดชอบ</p> <p>บูรณาการ</p> <p>2. รับผิดชอบต่อผู้เรียน</p> <p>เกี่ยวกับการทำงาน</p> <p>และด้านระบบ</p> <p>WBSC-LMS</p> <p>3. ประเมินทักษะการสื่อสารก่อนเรียน</p> <p>ผู้ดูแลเด็กก่อนเรียน</p>	<p>วิธีการ</p> <p>1. สังเกตการอภิปรายเกี่ยวกับ วิธีการเรียนรู้ ลักษณะของงาน บทบาทและการประเมินผล</p> <p>2. สังเกตความชัดเจนในการใช้ภาษา</p> <p>WBSC-LMS</p> <p>3. ทดลองทักษะการสื่อสารก่อนเรียน</p> <p>เครื่องมือ</p> <p>1. แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ในชั้นเรียน</p>	<p>1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ วิธีการเรียนรู้ ลักษณะของงาน บทบาทและการประเมินผล</p> <p>2. ผลการประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี</p> <p>สถานการณ์และการสื่อสาร</p> <p>3. ทักษะเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้งานระบบ WBSC-LMS</p> <p>4. ประเมินฐานของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับ</p>

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเตรียมศักยภาพ	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>ผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี (20 นาที)</p> <p>2. ผู้สอน ผู้ดูแลเด็กและนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างานร่วมกันอภิปรายและมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงานผสมผสานและการเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี (15 นาที)</p> <p>3. ผู้ดูแลเด็กประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารก่อนเรียน (ใบเรียน) (40 นาที)</p> <p>4. ผู้สอนแนะนำการใช้งานระบบ WBSC –LMS และแนะนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาทักษะสื่อสารในผู้ศึกษา (25 นาที)</p> <p>5. ผู้ดูแลเด็กฝึกฝนการใช้งานระบบ WBSC –LMS โดยเข้าใช้ระบบเพื่อกรอกข้อมูลส่วนตัวและใช้เครื่องมือสื่อสารกับเพื่อน อาจารย์เมื่อมีการสื่อสารกับศึกษาหรือหัวหน้างาน (60 นาที)</p>	<p>หมวยหตุศ - ผู้ดูแลเด็ก</p> <p>เลือกใช้ในการเสริมศักยภาพตามความต้องการ</p>		<p>ทักษะสื่อสารในชุดวิชา</p> <p>5. มอบหมายให้ผู้ดูแลเด็กทบทวนความรู้ผ่านระบบ WBSC –LMS</p> <p>6. ติดตาม สนับสนุน และคำชี้แนะหน้า ระหว่างการเรียนรู้ ผ่านระบบ WBSC – LMS</p> <p>7. ใต้การเสริมศักยภาพตามความต้องการและร้องขอของผู้ดูแลเด็ก หรือเมื่อพิจารณาว่าผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นเตือน</p> <p>8. ประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กก่อนเรียน</p> <p>8. ตรวจสอบผลการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการ</p>	<p>ทักษะสื่อสารในชุดวิชา</p> <p>5. มอบหมายให้ผู้ดูแลเด็กทบทวนความรู้ผ่านระบบ WBSC –LMS</p> <p>6. ติดตาม สนับสนุน และคำชี้แนะหน้า ระหว่างการเรียนรู้ ผ่านระบบ WBSC – LMS</p> <p>7. ใต้การเสริมศักยภาพตามความต้องการและร้องขอของผู้ดูแลเด็ก หรือเมื่อพิจารณาว่าผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นเตือน</p> <p>8. ประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กก่อนเรียน</p> <p>8. ตรวจสอบผลการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการ</p>	<p>เตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้</p> <p>2. แบบประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในงานผู้ดูแล</p>	<p>การสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในงานผู้ดูแล</p>	

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพ	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและ ประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>6. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้ดูแลเด็ก ทบทวนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ การสื่อสารในงานของตนเอง ใน ระบบ WBSC-LMS และให้ลอง จินตนาการว่ามีความต้องการจะใช้ ความรู้ที่ได้ในการเรียนไปใช้ พัฒนากิจกรรมสื่อสารสำหรับ งานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>6. ผู้ดูแลเด็กทำกรทบทวน ความรู้พื้นฐานและแนวคิดหลัก เกี่ยวกับสื่อสารในงาน บรูมวีทก่อนเรียนตามความสนใจ ผ่าน Video streaming ใน ระบบ WBSC-LMS (เรียน ออนไลน์นอกชั้นเรียน) ขั้นสรุป (15 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนและผู้ดูแลเด็ก ร่วมกัน สรุป วิธีการเรียนรู้ บทบาท และ การประเมินผลการเรียนรู้จาก การทำงาน 2. ผู้สอนและผู้ดูแลเด็ก ร่วมกัน สรุปความสำคัญและกรใช้ เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในงาน ผู้ดูแลเด็ก 				สื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก			

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์งานและความสัมพันธ์กับทักษะการสื่อสารที่ต้องการเรียนรู้ (สัปดาห์ที่ 2)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถ

1. เลิกงานในความรับผิดชอบที่ต้องการและสามารถพัฒนาได้

2. เจียมโยยความสัมพันธ์ระหว่างงานและทักษะการสื่อสารที่ต้องการพัฒนาได้

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน (สัปดาห์ที่ 2)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถ

1. จัดทำแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงานที่สอดคล้องกับงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้

2. นำเสนอแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงานภายใต้ข้อตกลงร่วมกันระหว่าง ผู้ดูแลเด็ก ผู้สอนและนักวิชาการที่ศึกษาหรือหัวหน้างานได้

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	การเตรียมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>ขั้นนำ</p> <p>ผู้สอนซักถามผู้ดูแลเด็กในประเด็นที่ว่า การสื่อสารในงานมีความเกี่ยวข้องกับใครบ้าง และสามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองได้อย่างไร</p> <p>ตัวอย่าง: ตัวอย่างการสื่อสารในงานและนำเข้าสู่การวิเคราะห์งานและความสัมพันธ์กับทักษะการสื่อสาร</p> <p>ขั้นสอน (ในชั้นเรียน)</p> <p>(ขั้นตอนที่ 2) วิเคราะห์งาน</p> <p>1. ผู้สอนอธิบายแนวคิดหลักการ การวิเคราะห์งานกับทักษะการสื่อสาร</p>	<p>เครื่องมือนำเสนอ</p> <p>เนื้อหา</p> <p>- Powerpoint</p> <p>แนะนำวิธีการวิเคราะห์งานและการสร้าง</p> <p>ความสัมพันธ์กับทักษะการสื่อสารที่</p> <p>ต้องการจัดการเรียนรู้</p> <p>จัดทำแผนพัฒนา</p> <p>งานและทักษะการสื่อสาร</p>	<p>การเตรียมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี</p> <p>การเตรียมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี</p> <p>- e-Manual -</p> <p>แบบฟอร์มและตัวอย่าง</p> <p>ทักษะการสื่อสาร</p> <p>การเตรียมศักยภาพด้วย</p> <p>แหล่งเรียนรู้</p> <p>- website ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>การสื่อสารกับ</p> <p>ผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>เครื่องมือสื่อสารด้วย</p> <p>การกระตุ้นความคิด</p> <p>โดยผู้สอนและ</p> <p>นักวิชาการที่ศึกษาหรือ</p>	<p>1. รับฟังคำอธิบายแนวคิดหลักการวิเคราะห์งานกับทักษะการสื่อสาร</p> <p>2. รับฟังการแนะนำและยกตัวอย่างงานตามความต้องการของผู้ดูแลเด็กที่สามารถพัฒนาตนเองได้</p> <p>3. ช่วยผู้ดูแลเด็กตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้ดูแลเด็กและระยะเวลาที่มีอยู่</p> <p>4. แนะนำและยกตัวอย่างการยกงาน</p>	<p>1. อธิบายแนวคิดหลักของการวิเคราะห์งานกับทักษะการสื่อสาร</p> <p>2. แนะนำและยกตัวอย่างวิธีการเลือกงานตามความต้องการของผู้ดูแลเด็กที่สามารถพัฒนาตนเองได้</p> <p>3. ช่วยผู้ดูแลเด็กตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้ดูแลเด็กและระยะเวลาที่มีอยู่</p> <p>4. แนะนำและยกตัวอย่างการยกงาน</p>	<p>1. ให้อ่านแนะนำและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการและจัดลำดับความสำคัญของงานในด้านของงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>1. ร่วมพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนพัฒนา</p> <p>งานและทักษะการสื่อสาร</p> <p>ที่เชื่อมโยงทักษะการสื่อสาร ที่เชื่อมโยงทักษะการสื่อสาร</p> <p>และงานที่ผู้ดูแลเด็กต้องการพัฒนา</p>	<p>วิธีการ</p> <p>1. ตรวจสอบกระบวนการทำงาน การจัดลำดับความสำคัญของงาน และการเชื่อมโยงการทำงานกับภาระงานจากแบบฟอร์มภาระงาน</p> <p>2. ตรวจสอบพัฒนา</p> <p>งานและทักษะการสื่อสาร</p> <p>เครื่องมือ</p> <p>1. เสนอการ</p> <p>ประเมินวิเคราะห์ข้อมูลงานและความต้องการในการ</p>	<p>-ส่ววิเคราะห์งานที่เชื่อมโยงทักษะการสื่อสาร</p> <p>-แผนพัฒนา</p> <p>งานและทักษะการสื่อสาร</p>	

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคนิคโดย	การเสริมศักยภาพผ่านเทคนิคโดย	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>2. ผู้สอนแนะนำและยกตัวอย่างวิธีการเลือกงานตามความต้องการภายใต้ขอบเขตที่ผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาตนเองได้ (15 นาที)</p> <p>3. ผู้ดูแลเด็กตั้งเป้าหมายโดยเลือกงานจากสมรรถนะที่หน่วยงานกำหนดและงานที่ปฏิบัติในปัจจุบัน (15 นาที)</p> <p>4. ผู้สอนแนะนำและยกตัวอย่างการแยกงานออกเป็นงานย่อยและจัดลำดับงานที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้เริ่มจากงานที่ง่าย (15 นาที)</p> <p>5. ผู้ดูแลเด็กแยกงานเป็นงานย่อยและจัดลำดับงานที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง (15 นาที)</p> <p>6. ผู้สอนแนะนำวิธีการเชื่อมโยงงานกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารตามผลลัพท์ประเมินตนเอง (15 นาที)</p> <p>7. ผู้ดูแลเด็กเชื่อมโยงงานกับทักษะการสื่อสารที่ต้องการ</p>	<p>หัวหน้างานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน</p> <p>หมายเหตุ : ผู้ดูแลเด็กเลือกใช้การเสริมศักยภาพตามความต้องการ</p>	<p>5. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารกับงานของตนเองที่ใช้ในการเรียนรู้</p> <p>6.. จัดทำแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน</p> <p>7. นำเสนอแผนฯ</p> <p>8. สรุปข้อตกลงเกี่ยวกับแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน</p> <p>9. ปรีกษาผู้สอน เพื่อน และนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างานขอคำแนะนำในการวิเคราะห์งานและวิเคราะห์การสื่อสารที่ต้องการจัดการเรียนรู้รวมทั้งแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน</p>	<p>ออกเป็นงานย่อย และจัดลำดับงาน</p> <p>5. แนะนำวิธีการเชื่อมโยงงานกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารในงานจากผลลัพท์ประเมินตนเอง</p> <p>6. ดูและให้คำแนะนำช่วยเหลือในการเชื่อมโยงงานกับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร</p> <p>7. ให้คำแนะนำการพัฒนาทักษะการสื่อสาร</p> <p>8.. รับฟังการนำเสนอแผนฯ ของผู้ดูแลเด็ก</p> <p>9. สรุปข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแผนฯ</p> <p>10. ติดตามการสรุปข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้</p> <p>11. จัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ที่</p>	<p>สรุปเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก ผู้สอน และนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน</p> <p>2. ช่วยผู้ดูแลเด็กในการจัดตารางเวลาไม่ให้มีผลกระทบกับเวลาว่าง</p>	<p>พัฒนาทักษะการสื่อสาร</p> <p>2. เกณฑ์การประเมินแผนพัฒนาทักษะการสื่อสาร</p>	ผลลัพธ์	

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักวิชาการ ศึกษาหรือหัวหน้า งาน	การวัดและ ประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>พัฒนาพิชิตรามาจากความสอดคล้องของงาน (15 นาที) (ขั้นตอนที่ 3) จัดทำแผนฯ</p> <p>8. ผู้ดูแลเด็กจัดทำแผนพัฒนาฯ งานและทักษะการสื่อสาร โดยระบุเป้าหมาย หรือรายการที่ใช้ระยะเวลา (20 นาที)</p> <p>9. ผู้ดูแลเด็กนำเสนอแผนฯ กับผู้สอน (20 นาที)</p> <p>10. ผู้ดูแลเด็กสรุปข้อตกลงเกี่ยวกับแผนฯ(ในชั้นเรียน) (15 นาที)</p> <p>11. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้ดูแลเด็กนำเสนอในเข้าไปปรึกษากับนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างานหรือหัวหน้างานเพื่อทำความเข้าใจโดยตรงกับแผนสรุปเป็นข้อตกลงร่วมกับระหว่างผู้ดูแลเด็ก ผู้สอน และนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างานหรือหัวหน้างาน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ชั้นสรุป</p> <p>ผู้สอนและผู้ดูแลเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการ</p>				สอดคล้องกับความต้องการของผู้ดูแลเด็ก			

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักวิชาการ ศึกษาหรือหัวหน้า งาน	การวัดและ ประเมินผล	ผลลัพธ์
วิเคราะห์งานและความสัมพันธ์ กับทักษะการสื่อสาร เขียน นำมาใช้ในพื้นที่พัฒนา ตนเองด้านทักษะการสื่อสารใน งานให้สอดคล้องกับงานและ ความสามารถของผู้ดูแลเด็กแต่ ละคน (15 นาที)							

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
JHULALONGKORN UNIVERSITY

ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้ตามแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน : การสื่อสารกับตนเอง รอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 3 รอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 8
 วัตถุประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถ

1. วิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารกับตนเองเกี่ยวกับงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้
2. ออกแบบทักษะการสื่อสารกับตนเองเกี่ยวกับงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้
3. พัฒนาการสื่อสารกับตนเองเกี่ยวกับงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้
4. การสื่อสารกับตนเองเกี่ยวกับงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้
5. ประเมินผลการสื่อสารกับตนเองและนำผลมาปรับปรุงสื่อสารในงานได้

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักริชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
1. ผู้ดูแลเด็กเรียนรู้จากการปฏิบัติในงานตามแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) 1.1 ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์วัตถุประสงค์ และเนื้อหา ของงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามที่ระบุในแผนพัฒนาตนเองฯ สำหรับตั้งเป้าหมายการเขียน Blog 1.2 ผู้ดูแลเด็กรวบรวมข้อมูลสำหรับการออกแบบพัฒนาการเขียน Blog ตามแนวทาง โดย	เครื่องมือนำเสนอเนื้อหา - คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสารกับตนเอง เครื่องมือสื่อสาร - เครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง (Blog) เครื่องมือรวบรวมและประเมินผลงาน - e-Portfolio	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยงาน - คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ การเสริมศักยภาพด้วยการสื่อสารกับผู้ใช้เกี่ยวข้อง เครื่องมือสื่อสารในระบบ - การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การสื่อสารและงาน โดยผู้สอนและนักวิชาการ ศึกษาหรือหัวหน้างาน - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มเพื่อน การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้ - website การจัดการศึกษา	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก 1. เลือกใช้การเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีด้วยงาน ผู้เกี่ยวข้อง หรือแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการ 2. วิเคราะห์ ออกแบบพัฒนาสื่อสาร ประเมินการสื่อสารกับตนเอง ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3. เลือกใช้การเสริมศักยภาพจากงาน ผู้เกี่ยวข้องและเทคโนโลยีตามความต้องการ จำเป็นของตนเอง 4. บันทึกขั้นตอนการทำงาน การนำไปใช้ และความคิดเห็นของตัวผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการสื่อสารกับตนเองในงานผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน 1. ให้ข้อเสนอแนะผู้ดูแลเด็กด้านทฤษฎีวิชาการ 2. ให้การเสริมศักยภาพที่เหมาะสม โดยการกระตุ้นด้วยคำถามและยกให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับผู้ดูแลเด็ก 3. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมการทำงาน 4. ประเมินหลักฐานการเรียนรู้ด้านการประเมินเกี่ยวกับ การประเมินเกี่ยวกับ การ	บทบาทนักริชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน 1. ให้ข้อเสนอแนะผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับ การทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและการเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสมกับผู้ใช้ การเรียนรู้ของ ผู้ดูแลเด็ก 3. ประเมินหลักฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	วิธีการ 1.ตรวจทักษะ การสื่อสารทั้ง การวิเคราะห์ ออกแบบ การสื่อสารและ ประเมินผล การสื่อสารด้วยตนเอง 2.สังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือ 1.แบบประเมินทักษะการ	- บันทึกผู้ดูแลเด็กใน Blog - ทักษะการสื่อสารกับตนเองในงาน ผู้ดูแลเด็ก

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและ ประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>- เลือกศึกษาค้นคว้าลักษณะอิเล็คทรอนิกส์ด้านการศึกษา</p> <p>- เลือกใช้การเสริมศักยภาพ</p> <p>- ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่น</p> <p>- เตรียมข้อมูลและภาพประกอบ</p> <p>1.4 ผู้ดูแลเด็กเขียนบันทึกผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับงานใน Blog ตามในแผน ระบบประเมินค้นต่อไปนี้ให้ครบถ้วนสิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่ได้รับรู้ค้นพบ, ปัญหาหรือข้อสังเกต, วิธีการ/แนวทางการแก้ไขปัญหา</p> <p>1.5 ผู้ดูแลเด็กประเมินผลการศึกษาจาก</p> <p>ข้อเสนอแนะใน Blog จาก</p> <p>การประเมินใจร่วมกับเพื่อน อย่างน้อย 3 คน ใน</p> <p>1 สัปดาห์ ประเมินตนเองด้านคุณภาพและความสนใจเสนอในการบันทึก</p> <p>2. สะท้อนคิด (ออนไลน์)</p>	<p>บูรณวัย</p> <p>- ทักษะการวิจัยรูปแบบเปิด</p> <p>หมายเหตุ :</p> <p>1. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับสูงแนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้</p> <p>2. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินกลางแนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพทั้งด้านผู้เกี่ยวข้องและแหล่งเรียนรู้</p> <p>3. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับน้อยแนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพทั้ง 3 ด้าน</p> <p>โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมศักยภาพด้วยงาน</p>	<p>5. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเกี่ยวกับงาน</p> <p>6. ปรับปรุงและแก้ไขการสื่อสารในงาน</p> <p>7. สร้างแนวคิดที่ได้โดยระบบแนวคิดที่ใช้กับปฏิบัติงานมีพัฒนาเด็กเล็กในแต่ละงานที่ทำระบุข้อดี รวมทั้ง ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข</p> <p>8. ปรับปรุงแก้ไขในงาน</p>	<p>ประยุกต์ใช้แนวคิดทางวิชาการ</p> <p>5.ติดตามผลการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก กรณีที่มีแนวโน้มว่าผู้ดูแลเด็กที่ออคอย ผู้สอนจะช่วยเหลือทวนสิ่งที่เขาทำให้งานสำเร็จ</p>	<p>สื่อสารด้วยตนเอง</p> <p>2.แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้</p>			

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>2.1 เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ ผู้ดูแลกิจกรรมระบุข้อมูล ซึ่งตรงทำงานทั้งหมดเป็น ภาพรวม สะท้อนคิด ใน e-Portfolio (ออนไลน์) สิ่งที่ค้นพบ, ทัศนคติ, ความคิดเห็น, เชื่อมโยงสิ่งที่ค้นพบกับทฤษฎีหรือหลักการทางการศึกษา, แนวปฏิบัติที่ได้จากการเรียนรู้ หรือแนวคิดใหม่</p> <p>2.2 ผู้ดูแลฝึกแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอน และเพื่อนใน Discussion Board บันทึกรายชื่อเสนอแนะเพิ่มเติม (ออนไลน์)</p> <p>3. ผู้ดูแลฝึกสรุปแนวคิดของงานและปรับปรุงแก้ไข คำแนะนำของ ระดับขั้นตอน และวิธีการ เขียนบันทึก ผู้ดูแลฝึกด้วย Blog ใน e-Portfolio (ออนไลน์)</p> <p>4. ผู้ดูแลฝึกต่อยอดการเรียนรู้โดย นำแนวคิดของ</p>						

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
งานและทักษะการสื่อสาร ไปรษณีย์ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) รอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 8							

ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้ตามแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน: การสื่อสารกับเพื่อน รอบที่ 1 ลับดาที่ 4 รอบที่ 2 ลับดาที่ 9

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ :

1. วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของการสื่อสารกับเพื่อนด้วยเทคโนโลยีในทางผู้ดูแลเด็กได้
2. ออกแบบทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับเพื่อนด้วยเทคโนโลยีในทางผู้ดูแลเด็กได้
3. พัฒนาการสื่อสารและทำงานร่วมกับเพื่อนด้วยเทคโนโลยีในทางผู้ดูแลเด็กได้
4. สื่อสารกับเพื่อนด้วยเทคโนโลยีในทางผู้ดูแลเด็กได้
5. ประเมินผลการสื่อสารกับเพื่อนด้วยเทคโนโลยีในทางผู้ดูแลเด็กและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารงานได้

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทการศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
1. ผู้ดูแลเด็กเรียนรู้จากกรปฏิบัติในงานตามทักษะการสื่อสารในงาน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) 1.1. ผู้ดูแลเด็กจับกลุ่ม 3-6 คน จัดทำแผนจัดประสบการณ์เชิงบูรณาการ 1. หน่วยการเรียนรู้ จากงานตามแผนฯ และ Blog ในลัปดาห์ที่ 3-4 1.2. ผู้ดูแลเด็กร่วมกับกลุ่มวิเคราะห์หลักสูตรกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหา อภิปรายร่วมกันใน Discussion Board	เครื่องมือนำเสนอเนื้อหา -คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน - Google doc - Discussion Board เครื่องมือรวบรวมและประเมินผลงาน - e-Portfolio	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยงาน - คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้ - website ที่เกี่ยวข้อง - SDIB การเสริมศักยภาพด้วยการสื่อสารกับผู้ใช้เกี่ยวข้อง ผ่านเครื่องมือสื่อสารในระบบ - การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การสื่อสารและงานโดยผู้สอนและนักวิชาการหรือหัวหน้างาน - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน	1. เลือกใช้การเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีด้วยงานผู้เกี่ยวข้อง หรือแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการ 2. วิเคราะห์ ออกแบบพัฒนาสื่อสาร ประเมินการสื่อสารกับเพื่อนในทางผู้ดูแลเด็ก 3. เลือกใช้การเสริมศักยภาพจากงาน ผู้เกี่ยวข้องและเทคนิคโดยติดตามความต้องการจำเป็นของตนเอง 4. บันทึกขั้นตอนการทำงานการนำไปใช้ และความคิดเห็นชอบของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนในทางผู้ดูแลเด็ก	1. ให้ข้อเสนอแนะผู้ดูแลเด็กด้านทฤษฎีวิชาการ 2. ให้การเสริมศักยภาพที่เหมาะสมโดยการกระตุ้นด้วยคำถามและการให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับผู้ดูแลเด็ก 3. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมการสื่อสารเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสมกับผู้ดูแลเด็ก 3. ประเมินหลักฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้	นักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน 1. ให้ข้อเสนอแนะผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการทำงานพัฒนาเด็กเล็ก 2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและการเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก 3. ประเมินหลักฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้พัฒนาเด็กเล็ก	วิธีการ 1. ตรวจสอบทักษะการสื่อสารทั้ง การวิเคราะห์วิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา การสื่อสารและการประเมินผล การสื่อสารกับเพื่อน 2. สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ เครื่องมือ 1. แบบประเมินทักษะการสื่อสารกับเพื่อน 2. แบบสังเกตพฤติกรรม	- แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ - ทักษะการสื่อสารกับผู้ดูแลเด็ก ในงานผู้ดูแลเด็ก

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>1.3 ผู้ดูแลเด็กร่วมกับกลุ่มรวบรวมข้อมูลสำหรับการออกแบบพัฒนาการเรียนแผนจัดประสบการณ์ โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลือกใช้คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ด้านการสื่อสารกับเพื่อน - เลือกใช้การเสริมศักยภาพในระบบ WBSC-LMS - ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่น - เตรียมเนื้อหาและสื่อตามความเหมาะสม <p>1.4 ผู้ดูแลเด็กร่วมกับกลุ่มวางแผนจัดประสบการณ์โดยใช้ Tablet สำหรับเด็ก และเปลี่ยนความคิดเห็นบน Discussion Board สร้างแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันบน Google doc</p> <p>1.5 ผู้ดูแลเด็กนำผลงานของกลุ่มไป Post ใน Discussion Board รวมของห้องเพื่อรับฟัง</p>	เทคโนโลยี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับสูง แนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ 2. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับปานกลางแนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพทั้งด้านผู้เกี่ยวข้องและแหล่งเรียนรู้ 3. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับน้อย แนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพทั้ง 3 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมศักยภาพด้วยงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 5. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเกี่ยวกับงาน 6. ปรับปรุงและแก้ไขการสื่อสารในงาน 7. สรุปแนวคิดที่ได้โดยระบุแนวคิดที่ใช้กับงานที่ปฏิบัติ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละงานที่ทักษะบุชชิตี รวมทั้งปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข 8. ปรับปรุงแก้ไขในงาน 	<p>ประยุกต์ใช้แนวคิดทางวิชาการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ติดตามการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก กรณีที่มีแนวโน้มว่าผู้ดูแลเด็กที่ออกลอย ผู้สอนจะช่วยเหลือทวนสิ่งที่จะทำให้ทำงานสำเร็จ 	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและ ประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>ข้อเสนอแนะของเอนและ ผู้สอน</p> <p>1.6 ผู้ดูแลเด็กนำแผนที่ ของกลุ่มไปทดลองใช้งาน และสังเกตการณ์ในชั้น เรียน ณ ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก</p> <p>1.7 ผู้ดูแลเด็กบันทึกผลการ ทดลองใช้หลังการสอนใน Blog</p> <p>2. สะท้อนคิด (ออนไลน์)</p> <p>2.1 มีข้อเสนอสุดโปรดของผู้ดูแล เด็กรวบรวมข้อมูล สิ่งตระห งานทั้งหมดเป็นภาพรวม สะท้อนคิด ใน e-Portfolio สิ่งที่ค้นพบ, ทักษะดี, ความ คิดเห็น, ข้อเสนอแนะสิ่งที่ ค้นพบกับทฤษฎีหรือ หลักการทางการศึกษา, แนวปฏิบัติที่ได้จากการ เรียนรู้ หรือแนวคิดใหม่</p> <p>2.2 ผู้ดูแลเด็กแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับผู้สอน และ เพื่อนใน Discussion Board บันทึกลง</p>							

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและ ประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ออนไลน์)</p> <p>3. ผู้ดูแลเด็กสรุปแนวคิดของงานและการทำงานร่วมกันและปรับปรุงแก้ไขคำแนะนำของ ระบุขั้นตอนและวิธีการนำแผนจัดประสบการณ์ไปใช้ใน e-Portfolio</p> <p>4. ผู้ดูแลเด็กต่อยอดการเรียนรู้โดยนำแผนจัดประสบการณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขไปใช้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลที่ถัดไป (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)</p> <p>ทำซ้ำรอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 9</p>							

ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้ตามแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน : การสื่อสารกับเด็กรอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 5 รอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 10

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถ

1. วิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารกับเด็กเล็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
2. ออกแบบทักษะการสื่อสารกับเด็กเล็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
3. พัฒนาการสื่อสารกับเด็กเล็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
4. การสื่อสารกับเด็กเล็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
5. ประเมินผลการสื่อสารกับเด็กเล็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารในงานได้

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักริชการศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
1. ผู้ดูแลเด็กเรียนรู้จากกรปฏิบัติในงานตามแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) 1.1 ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคลเพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับระหว่างเด็ก 1.2 ผู้ดูแลเด็กรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบพัฒนาและสื่อสาร โดย - เลือกใช้คลังทักษะ - เลือกพรอนิกส์ด้านการสื่อสาร - เครื่องมือสื่อสาร - Application บน tablet สำหรับกิจกรรม - เครื่องมือรวบรวมและประเมินผลงาน - e-Portfolio	เครื่องมือนำเสนอเนื้อหา - คลังทักษะ - อีเล็ทพรอนิกส์ - เครื่องมือสื่อสาร - Application บน tablet สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ - เครื่องมือรวบรวมและประเมินผลงาน - e-Portfolio	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี - การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี - คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ - การเสริมศักยภาพด้วยการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง - กระตุ้นความคิด การให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการสื่อสารและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ - การเรียนรู้สำหรับเด็กโดยใช้ Application บน tablet จากผู้สอนและนักริชการศึกษาหรือหัวหน้างาน - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน - การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยีด้วยแหล่งเรียนรู้	1. เลือกใช้การเสริมศักยภาพด้านเทคโนโลยีด้วยงาน ผู้เกี่ยวข้อง หรือแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการ 2. วิเคราะห์ ออกแบบพัฒนา สื่อสาร ประเมินการสื่อสารกับเด็กด้วยเทคโนโลยี 3. บันทึกชี้แจงตอนการทำงาน การนำไปใช้ และความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการสื่อสารกับเด็กด้วยเทคโนโลยี 4. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน	1. ให้ข้อเสนอแนะผู้ดูแลเด็กด้านทฤษฎีวิชาการ 2. ให้การเสริมศักยภาพที่เหมาะสมโดยการกระตุ้นด้วยคำถามและการให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับผู้ดูแลเด็ก 3. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์ 4. ประเมินหลักฐานการเรียนรู้ด้านการประเมินเกี่ยวกับการประเมินเกี่ยวกับการ	1. ให้ข้อเสนอแนะผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาเด็กเล็ก 2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและการเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก 3. ประเมินหลักฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	วิธีการ 1. ตรวจทักษะการสื่อสารทั้งหมด การวิเคราะห์การวิเคราะห์ 2. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือ 1. แบบประเมินทักษะการสื่อสารกับเด็ก	- บันทึกหลังการสนทนา - ทักษะการสื่อสารกับเด็กด้วยเทคโนโลยี

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและ ประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>- เลือกใช้การเสริมศักยภาพในระบบ WBS-C-LMS</p> <p>- ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่น</p> <p>1.3 ออกแบบวิธีการใช้ Application ที่เหมาะสมกับเด็ก โดยทดลองจัดกิจกรรมความชำนาญ ทั้ง เกม การศึกษา นิทาน เพลง โดยกำหนดการนำ Application ไปใช้ในชั้นนำ ชั้นสอนหรือชั้นสรุปในแผนการจัด</p> <p>ประสบการณ์การเรียนรู้</p> <p>1.3 ผู้ดูแลเด็กสื่อสารกับเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย Application บน tablet ตามแผนแผนจัดการประสบการณ์ที่พัฒนามาร่วมกันกับกลุ่มเพื่อนในสัปดาห์ที่ 5-6</p> <p>1.4 ผู้ดูแลเด็กประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้จาก การตอบคำถามและพฤติกรรม</p>	<p>เทคโนโลยี</p>	<p>การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี</p> <p>- website การจัดการศึกษาปฐมวัย</p> <p>- คู่มือ e-Book</p> <p>หมายเหตุ :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับสูง แนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ 2. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับปานกลางแนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพทั้งด้านผู้เกี่ยวข้องและแหล่งเรียนรู้ 3. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับน้อย แนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพทั้ง 3 ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมศักยภาพด้วยงาน 	<p>บทบาทของผู้ดูแลเด็ก</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ปรับปรุงและแก้ไขการสื่อสารในงาน 6. สรุปแนวคิดที่ได้โดยระบุแนวคิดที่ใช้กับงานที่ปฏิบัติศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละงานที่กระทำพร้อมทั้ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข 7. ปรับปรุงแก้ไขในงาน 	<p>บทบาทของผู้สอน</p> <p>ประยุกต์ใช้แนวคิดทางวิชาการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ติดตามผลการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก กรณีที่มีแนวโน้มว่าผู้ดูแลเด็กที่ถ้อย ผู้สอนจะช่วยทบทวนสิ่งที่จะทำให้งานสำเร็จ 	<p>บทบาท</p> <p>นักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน</p>	<p>การวัดและประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ 	<p>ผลลัพธ์</p>

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>ของเด็ก บันที่พัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก</p> <p>2. สะท้อนคิด (ออนไลน์)</p> <p>2.1 เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ผู้ดูแลเด็กรวบรวมข้อมูล สังเคราะห์งานทั้งหมดเป็นภาพรวม สะท้อนคิด ใน e-Portfolio สิ่ง ที่ค้นพบ, ที่สนใจ, ความ คิดเห็น, เจาะลึกสิ่งที่ค้นพบ กับผู้เชี่ยวชาญหรือหลักการทาง การศึกษา, แนวปฏิบัติที่ได้ จากการเรียนรู้ หรือแนวคิด ใหม่ (ออนไลน์)</p> <p>2.2 ผู้ดูแลเด็กแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับผู้สอน และ เพื่อนใน Discussion Board บันที่ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ออนไลน์)</p> <p>3. ผู้ดูแลเด็กสรุปแนวคิดของ งานและการสื่อสารกับเด็กใน ชั้นเรียนรวมถึงข้อเสนอแนะที่ ได้รับ ระบุขั้นตอน และวิธีการ สื่อสารกับเด็กในชั้นเรียนโดย</p>							

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
ใช้ Application บน iPad ใน e-Portfolio 4. ผู้ดูแลเด็กต่อยอดการเรียนรู้โดยนำแผนจัดประสบการณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขไปใช้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดพื้นที่ 7-8 (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)							
ทำซ้ำกิจกรรมที่ 1.2-4 ใน สัปดาห์ที่ 8							

ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้ตามแผนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสื่อสารในงาน: การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน รอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 6 รอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 11

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถ

1. วิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนด้วยเทคโนโลยี ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
2. ออกแบบการสื่อสารผู้ปกครองและชุมชนด้วยเทคโนโลยี ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
3. พัฒนาการสื่อสารผู้ปกครองและชุมชนด้วยเทคโนโลยี ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
4. การสื่อสารผู้ปกครองและชุมชนด้วยเทคโนโลยี ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
5. ประเมินผลการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนด้วยเทคโนโลยี ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสื่อสารในงานได้

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทศึกษานิเทศก์หรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
1. ผู้ดูแลเด็กเรียนรู้จาก การปฏิบัติในงานตาม แผนพัฒนาตนเองด้าน ทักษะการสื่อสารในงาน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) 1.1 ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์ ออกแบบทักษะการ สื่อสารกับผู้ปกครองและ ชุมชน 1.2 ผู้ดูแลเด็กรวบรวม ข้อมูลเพื่อใช้ในการ ออกแบบ พัฒนาและ สื่อสาร โดย - คลังทักษะ อิเล็กทรอนิกส์ “การ สื่อสารกับผู้ปกครองและ ชุมชน”	เครื่องมือนำเสนอ เนื้อหา <ul style="list-style-type: none"> - คลังทักษะ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือสื่อสาร <ul style="list-style-type: none"> - Facebook - แอปพลิเคชันเด็ก เครื่องมือรวบรวมและ ประเมินผลงาน <ul style="list-style-type: none"> - e-Portfolio 	การเสริมศักยภาพผ่าน เทคโนโลยี การเสริมศักยภาพผ่าน เทคโนโลยี <ul style="list-style-type: none"> - คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ การเสริมศักยภาพด้วย การสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง ผ่านเครื่องมือสื่อสารในระบบ - การให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการสื่อสารและงาน โดยผู้สอนและนิเทศการ ศึกษาหรือหัวหน้างาน <ul style="list-style-type: none"> - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน การเสริมศักยภาพผ่าน เทคโนโลยีด้วยแหล่ง เรียนรู้	1. เลือกใช้การเสริมศักยภาพ ตามเทคโนโลยีด้วยงาน ผู้เกี่ยวข้อง หรือแหล่งเรียนรู้ ตามความต้องการ 2. วิเคราะห์ ออกแบบพัฒนา สื่อสาร ประเมินการสื่อสาร ผู้ปกครองและชุมชนด้วย เทคโนโลยี 3. บันทึกขั้นตอนการทำงาน การนำไปใช้ และความคิดเห็น ของตัวผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการ สื่อสารผู้ปกครองและชุมชน ด้วยเทคโนโลยี 4. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ เพื่อนเกี่ยวกับงาน 5. ปรับปรุงและแก้ไขการสื่อสาร ในงาน	1. ให้ข้อเสนอแนะ ผู้ดูแลเด็กด้านทฤษฎี วิชาการ 2. ให้การเสริม ศักยภาพที่เหมาะสม โดยการกระตุ้นด้วย คำถามและการให้ ข้อเสนอแนะที่ เหมาะสมกับผู้ดูแล เด็ก 3. จัดเตรียม สภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ออนไลน์ 4. ประเมินรู้ด้านการ การเรียนรู้ด้านการ การเรียนรู้พัฒนาเด็ก	1. ให้ข้อเสนอแนะ ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับ การทำงาน ณ ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก 2. จัดเตรียม สภาพแวดล้อมและ การเสริมศักยภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เหมาะสมกับ ผู้เรียนของผู้ดูแล เด็ก 3. ประเมิน ผู้ดูแลเด็ก 4. ศึกษาดูงานการเรียนรู้ เกี่ยวกับการทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก	วิธีการ 1. ตรวจสอบทักษะ การสื่อสารทั้ง การวิเคราะห์ การวิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา การ สื่อสารและ ประเมินผลการ สื่อสารกับ ผู้ปกครองและ ชุมชน 2. สังเกต พฤติกรรมการ เรียนรู้ เครื่องมือ 1. แบบประเมิน ทักษะการ	- Facebook ของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก - ทักษะการ สื่อสาร ผู้ปกครองและ ชุมชนด้วย เทคโนโลยี

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและ ประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>- เลือกใช้การเสริมศักยภาพในระบบ WBSC-LMS</p> <p>- ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่น</p> <p>1.3 ผู้ดูแลเด็กออกแบบการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน สื่อที่ใช้ความถี่และลักษณะการสื่อสาร ข้อความ ภาพนิ่ง และ Video</p> <p>1.4 ผู้ดูแลเด็กพัฒนา Facebook ที่มีข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมในชั้นเรียน งานในศูนย์ที่พัฒนาเด็กเล็ก (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)</p> <p>1.5 ผู้ดูแลเด็กประเมินผล การสื่อสารโดยใช้ผู้ปกครอง 3-5 คน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของข้อมูลที่น่าสนใจเบื้องต้น และเพื่อนในชั้นเรียนเข้าร่วมแสดงความ</p>	<p>เทคโนโลยี</p>	<p>- website การจัดการศึกษาปฐมวัย</p> <p>- SDIB</p> <p>หมายเหตุ :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับสูง แนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพด้วยแหล่งเรียนรู้ 2. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับปานกลางแนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพทั้งกับผู้เกี่ยวข้องและแหล่งเรียนรู้ 3. ผู้ดูแลเด็กที่มีผลประเมินทักษะการสื่อสารระดับน้อยแนะนำให้ใช้การเสริมศักยภาพทั้งงาน 	<p>6. สรุปแนวความคิดที่ได้โดยระบุแนวคิดที่ใช้กับงานที่ปฏิบัติศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละงานที่ทำระบุข้อดี รวมทั้ง ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข</p> <p>7. ปรับปรุงแก้ไขในงาน</p>	<p>ประยุกต์ใช้แนวคิดทางวิชาการ</p> <p>5.ติดตามการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก กรณีที่มีแนวโน้มว่าผู้ดูแลเด็กที่อ่อนย ผู้สอนจะช่วยทบทวนสิ่งที่จะทำให้ทำงานสำเร็จ</p>	<p>สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน</p> <p>2.แบบสังเกตพฤติกรรมเรียนรู้</p>		

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาท นักวิชาการศึกษา หรือหัวหน้างาน	การวัดและ ประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>คิดเห็นใน Facebook ที่พัฒนาขึ้น</p> <p>1.6 ผู้ดูแลเด็กติดตามข้อเสนอแนะใน Facebook และสัมภาษณ์ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรนำเสนอข้อมูลใน Facebook อย่างต่อเนื่อง</p> <p>1.7 ผู้ดูแลเด็กปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับสถานการณ์ (ออนไลน์)</p> <p>2. สะท้อนคิด (ออนไลน์)</p> <p>2.1 เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ ผู้ดูแลเด็กรวบรวมข้อมูลสังเคราะห์งานทั้งหมดเป็นภาพรวม สะท้อนคิด ใน e-Portfolio สิ่งที่ค้นพบ, ทัศนคติ, ความคิดเห็น, เชื่อมโยงสิ่งที่ค้นพบกับทฤษฎีหรือหลักการทางการศึกษา, แนวปฏิบัติที่ได้จากการเรียนรู้ หรือแนวคิดใหม่ลงใน e-Portfolio (ออนไลน์)</p>							

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>2.2 ผู้ดูแลเด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนและเพื่อนใน Discussion Board บันทึกรายชื่อเสนอแนะเพิ่มเติม (ออนไลน์)</p> <p>3. ผู้ดูแลเด็กสรุปแนวคิดการสร้าง Facebook ผู้ปกครองหรือชุมชนและแนวคิดในการทำงานซึ่งผ่านการปรับปรุงจากข้อเสนอแนะที่ได้ระบุขั้นตอน และวิธีการนำไปใช้ใน e-Portfolio (ออนไลน์)</p> <p>4. ผู้ดูแลเด็กต่อยอดการเรียนรู้โดยนำแนวคิดการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนไปใช้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ทำซ้ำกิจกรรมที่ 1-4 ในลำดับที่ 10</p>							

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการเรียนรู้ รอบที่ 1 สัปดาห์ที่ 7 รอบที่ 2 สัปดาห์ที่ 12

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถ

1. นำเสนอแนวคิดใหม่ที่ได้จากการเรียนรู้ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้ทักษะการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับงานและการสื่อสารกับเพื่อนร่วมชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

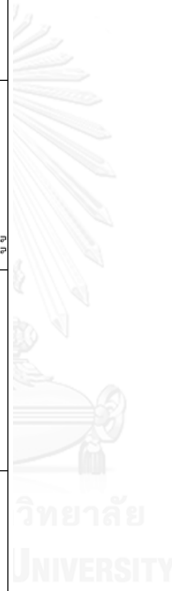
กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
<p>ชั้นนำ</p> <p>ผู้สอนกล่าวถึงภาพรวมของการทำงานและการสื่อสารที่เกิดขึ้นในระหว่างสัปดาห์ที่ 3-10 เพื่อนำสู่การนำเสนอผลสรุปของรูปแบบทักษะการสื่อสารของแต่ละคน</p> <p>ชั้นสอน</p> <p>1. ผู้ดูแลเด็กนำเสนองานและการสื่อสารที่รวบรวมการทำงานตั้งแต่สัปดาห์ที่ 3-10 ในลักษณะของการสังเคราะห์และสรุปงาน ให้แต่ละคนนำเสนอจำนวนคนละ 10-15 นาที (ในชั้นเรียน)</p> <p>2. ผู้ดูแลเด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ผู้สอน (ในชั้นเรียน)</p> <p>ชั้นสรุป</p> <p>ผู้สอนและผู้ดูแลเด็กร่วมกันสรุปรูปแบบของการทำงานและสื่อสาร</p>	<p>เครื่องมือสื่อสาร</p> <p>โปรแกรม/Powerpoint/Keynote</p>	<p>การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี</p>	<p>1. คัดเลือกผลงานเพื่อนำเสนอในชั้นเรียน</p> <p>2. นำเสนอและเผยแพร่แนวคิดใหม่ที่ได้จากการเชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับกรณีศึกษาจริง</p> <p>ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>2. ร่วมกันอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะกับผลงานของเพื่อนร่วมชั้นเรียน</p>	<p>1. ให้ข้อเสนอแนะผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน</p> <p>2. ตรวจสอบประเมิน e-Portfolio</p>	<p>ให้ข้อเสนอแนะผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิดการปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>วิธีการ</p> <p>1. สังเกตพฤติกรรม</p> <p>การนำเสนอผลงาน</p> <p>เครื่องมือ</p> <p>1. แบบประเมินพฤติกรรม</p> <p>ประเมินการนำเสนอผลงาน</p>	<p>ผลการรวบรวมข้อมูลและแสดงความคิดเห็นทักษะการสื่อสารในงานผู้ดูแลเด็ก</p>

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้สอน	บทบาทนักวิชาการศึกษาหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
ในงานกับผู้ใช้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนางาน (180 นาที 2 สัปดาห์)							

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลทักษะการสื่อสาร (ในชั้นเรียน) สัปดาห์ที่ 12 (ต่อ)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถประเมินทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสมัยใหม่ได้

กิจกรรมการเรียนรู้	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	การเสริมศักยภาพผ่านเทคโนโลยี	บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	บทบาทของผู้เรียน	บทบาทหรือหัวหน้างาน	การวัดและประเมินผล	ผลลัพธ์
1. ผู้ดูแลเด็กประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารหลังเรียน (ในชั้นเรียน) (60 นาที)			1. เข้าร่วมการประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสารหลังเรียน 2. รับฟังผลการประเมินและข้อเสนอแนะในการพัฒนาตนเอง	1. ประเมิน e-Portfolio ของผู้ดูแลเด็ก 2. ประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก 3. ตรวจสอบประวัติการทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กและคน 4. ให้ข้อเสนอแนะกับผู้ดูแลเด็ก	1. ประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก 2. ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะของผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1. ประเมินทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี 2. ประเมินความพึงพอใจต่อการประเมิน	ผลการประเมินทักษะการสื่อสารหลังเรียน ผลการประเมิน e-Portfolio	

**แบบสอบถามความพึงพอใจการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริม
ศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก
สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย**

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นการสอบถามความพึงพอใจของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อการใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก โดยแบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของการใช้ระบบ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าคำตอบและเติมคำในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง
---------------------------------	----------------------------------
2. อายุ

☐ 1) ระหว่าง 18-30 ปี	☐ 2) ระหว่าง 31-40 ปี
☐ 3) ระหว่าง 41-50 ปี	☐ 4) 51 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา

☐ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ 2) ปริญญาตรี
☐ 3) สูงกว่าปริญญาตรี	
4. ประสบการณ์ทำงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

☐ 1) ระหว่าง 1-5 ปี	☐ 2) ระหว่าง 6-10 ปี
☐ 3) ระหว่าง 11-15 ปี	☐ 4) ระหว่าง 16-20 ปี
☐ 5) 21 ปีขึ้นไป	

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการใช้ระบบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความพึงพอใจ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ท่านมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ท่านมีความพึงพอใจในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ท่านมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ท่านมีความพึงพอใจในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ท่านมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

สื่อ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. ด้านสื่อประกอบกิจกรรม					
1. 1 ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ (WBSC-LMS)					
1. 2 กระดานอภิปราย					
1. 3 คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์					
1. 4 คู่มือการใช้งานอิเล็กทรอนิกส์					
1. 5 แหล่งเรียนรู้					
1. 6 เครื่องมือสื่อสารกับตนเอง					
1. 7 เครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน					
1. 8 เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและประสบการณ์เรียนรู้					
1. 9 เครื่องมือสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน					
1. 10 แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์					
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
2.1 เตรียมความพร้อม					
2.2 วิเคราะห์งานและการสื่อสาร					
2.3 จัดทำแผนงานและพัฒนาทักษะการสื่อสาร					
2.4 เรียนรู้จากการทำงาน : สื่อสารกับตนเองด้วยเครื่องมือสื่อสารกับตนเอง					
2.5 เรียนรู้จากการทำงาน : สื่อสารกับเพื่อนด้วยสื่อสารและทำงานร่วมกัน					
2.6 เรียนรู้จากการทำงาน : สื่อสารกับเด็กด้วยเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและประสบการณ์เรียนรู้					
2.7 เรียนรู้จากการทำงาน : สื่อสารกับผู้ปกครองด้วยเครื่องมือสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน					
2.8 นำเสนอผลงาน					
2.9 ประเมินผล					
2.10 ระยะเวลาที่ใช้					

**แบบประเมินรับรองความเหมาะสมของ
ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี
เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย**

คำชี้แจง

ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาเอกสารและพิจารณาถึงความเหมาะสมของ ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อใช้รับรองขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาระบบ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิโปรดพิจารณาตัดสินใจลงความเห็นโดยกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างและประเด็นต่างๆ ในแบบประเมินรับรองความเหมาะสมของระบบ โดยแบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. ชื่อ-นามสกุล ผู้ทรงคุณวุฒิ.....
2. ตำแหน่งด้านวิชาการและ/หรือตำแหน่งบริหาร
  - 2.1 ตำแหน่งด้านวิชาการ

☐ 1. อาจารย์	☐ 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ 3. รองศาสตราจารย์	☐ 4. ศาสตราจารย์
  - 2.2 ตำแหน่งบริหาร โปรดระบุ .....
3. ผู้เชี่ยวชาญด้าน

☐ 1. การศึกษาปฐมวัย	☐ 2. เทคโนโลยีสื่อสารและการศึกษา
☐ 3. การเรียนรู้จากการทำงาน	
4. ประสบการณ์ทำงานตามความเชี่ยวชาญในข้อ 3

☐ 1. 5-10 ปี	☐ 2. 11-15 ปี	☐ 3. 16-20 ปี	☐ 4. 20 ปีขึ้นไป
-------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	---

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

โปรดระบุเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ด้านองค์ประกอบของระบบ

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	งาน : หลักฐานหรือร่องรอยแสดงพัฒนาการและการบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก กำหนดขึ้นในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้ดูแลเด็ก					
	1.1 งานตามความสามารถของผู้ดูแลเด็ก					
	1.2 งานตามตำแหน่งงาน					
2	กิจกรรม : สิ่ง que ผู้เรียนปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อการเรียนรู้					
	2.1 การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้					
	2.2 กิจกรรมการเรียนรู้					
	2.3 กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ใหม่					
3	บุคคล : บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในระบบ					
	3.1 ผู้สอน					
	3.2 พี่เลี้ยงในที่ทำงานหรือหัวหน้างาน					
	3.3 ผู้เรียน					
4	เทคโนโลยี : เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก ทั้งการเรียนรู้ในชั้นเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและในที่ทำงาน					
	4.1 เทคโนโลยีด้านข้อมูลและเนื้อหา					
	4.1.1 คู่มืออิเล็กทรอนิกส์					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	4.1.2 คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์					
	4.2 เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร					
	4.2.1 เครื่องมือสื่อสารในระบบการเรียนรู้					
	1) กระดานอภิปรายหรือฟอรัม					
	2) สื่อสังคม ได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก					
	4.2.2 เครื่องมือพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก					
	1) เครื่องมือสื่อสารภายในตนเอง ได้แก่ บล็อก					
	2) เครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกัน ได้แก่ ภูเก็ตดอทคอม เครื่องข่ายสังคมออนไลน์					
	3) เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมและจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก ได้แก่ แอปพลิเคชันด้านการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย					
	4) เครื่องมือสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ได้แก่ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ แฟนเพจ					
	4.3 เทคโนโลยีด้านสนับสนุนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์ตั้ง ฐานข้อมูลออนไลน์ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง					
5	การประเมินผล : กระบวนการกำกับติดตามความก้าวหน้าของงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้					
	5.1 ผลป้อนกลับ					
	5.2 ผลงาน					
	5.3 ทักษะ					

ด้านขั้นตอนของระบบ

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนการเรียนรู้					
1.1 ผู้สอนเตรียมความพร้อม ก่อนเข้าชั้นเรียน					
1.2 ผู้สอนปฐมนิเทศผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย					
1.3 ผู้สอนประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก					
1.4 ผู้สอนปรับความรู้พื้นฐานของผู้ดูแลเด็กก่อนเรียน					
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี					
ด้านงาน คู่มืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้สอน ผู้เรียน และพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน					
ด้านผู้เกี่ยวข้อง กระดานอภิปราย					
สื่อสังคมได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก					
ด้านแหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้เทคโนโลยี					
ระยะเวลาและลักษณะการจัดกิจกรรม ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง					
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนการเรียนรู้					
2.1 ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์งาน					
2.2 ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์เนื้อหารายวิชา					
2.3 ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์การสื่อสาร					
2.4 ผู้ดูแลเด็กวิเคราะห์ความสามารถในงานและการสื่อสารของตนเอง					
2.5 ผู้ดูแลเด็กตั้งเป้าหมายในงานและการสื่อสาร					
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี					
ด้านงาน คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิเคราะห์งาน เนื้อหารายวิชา แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์วิเคราะห์งาน แบบวิเคราะห์ตนเอง					
ด้านผู้เกี่ยวข้อง กระดานอภิปราย					
สื่อสังคมได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก					
ด้านแหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์ครูสภา เว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เว็บไซต์ด้าน การศึกษาปฐมวัย					
ฐานข้อมูลออนไลน์					
ระยะเวลาและลักษณะการจัดกิจกรรม ระยะเวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง 30 นาที					
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน					

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนการเรียนรู้					
3.1 ผู้ดูแลเด็กจัดทำแผนพัฒนางานและการสื่อสาร					
3.2 ผู้ดูแลเด็กเสนอแผนพัฒนางานและการสื่อสารกับผู้สอนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน					
3.3 สรุปเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ดูแลเด็ก ผู้สอนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างาน					
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี					
ด้านงาน คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์แผนพัฒนางานและการสื่อสาร ต้นแบบของแผนพัฒนางานและการสื่อสาร					
ด้านผู้เกี่ยวข้อง กระดานอภิปราย					
สื่อสังคมได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก					
ด้านแหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง งานผู้ดูแลเด็กและครูปฐมวัย					
ฐานข้อมูลออนไลน์					
ระยะเวลาและลักษณะการจัดกิจกรรม ระยะเวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง 30 นาที					
กิจกรรมในชั้นเรียน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้จากการทำงาน

4.1 สื่อสารกับตนเอง

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนการเรียนรู้					
4.1.1 สื่อสารกับตนเอง (ในที่ทำงาน 1 ชั่วโมง 30 นาที)					
4) สังเกตประเด็นสำคัญและสภาพการณ์ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
5) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกต					
6) บันทึกสิ่งที่เรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร เช่น บล็อก					
4.1.2 สะท้อนคิด (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) สะท้อนคิดกับตนเอง (ทบทวนสิ่งที่บันทึก)					
2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม (แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน)					
4.1.3 สอบทาน (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) ทบทวนข้อเสนอแนะ					
2) พิจารณาปรับปรุงงาน					
3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมาย					
4.1.4 ต่อยอดการเรียนรู้ (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสาร					
2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางาน					
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี					
ด้านงาน คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบด้วย บทความ วิดีทัศน์ และตัวอย่างการสื่อสารกับตนเองด้วยการบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ พฤติกรรม กิจกรรมของเด็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียนต้นแบบ					
ด้านผู้เกี่ยวข้อง กระดานอภิปราย					
สื่อสังคมได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก					
ด้านแหล่งเรียนรู้ อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์					
ฐานข้อมูลออนไลน์					
ระยะเวลาและลักษณะการจัดกิจกรรม ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง					
กิจกรรมในที่ทำงานและกิจกรรมออนไลน์					

4.2 สื่อสารกับเพื่อน

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนการเรียนรู้					
4.2.1 สื่อสารกับเพื่อน					
6) แบ่งกลุ่มผู้ดูแลเด็กตามภาระงานที่เหมือนกัน กลุ่มละ 3-7					
7) สำรวจความเชี่ยวชาญและมอบหมายหน้าที่ของสมาชิก					
8) กำหนดนัดหมาย วัน เวลาทำงานร่วมกัน					
9) แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคนในการทำงาน					
10) ผลิตผลงานร่วมกัน					
4.2.2 สะท้อนคิด (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) สะท้อนคิดกับตนเอง (ทบทวนสิ่งที่บันทึก)					
2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม (แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน)					
4.2.3 สอบทาน (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) ทบทวนข้อเสนอแนะ					
2) พิจารณาปรับปรุงงาน					
3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมาย					
4.2.4 ต่อยอดการเรียนรู้ (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสาร					
2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางาน					
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี					
ด้านงาน คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย บทความ วิดีทัศน์ และตัวอย่างการสื่อสาร กับเพื่อน การทำงานเป็นทีม การศึกษาชั้นเรียน					
ด้านผู้เกี่ยวข้อง กระดานอภิปราย					
สื่อสังคมได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก					
ด้านแหล่งเรียนรู้ อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์					
ฐานข้อมูลออนไลน์					
ระยะเวลาและลักษณะการจัดกิจกรรม ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง					
กิจกรรมในที่ทำงานและกิจกรรมออนไลน์					

4.3 สื่อสารกับเด็ก

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนการเรียนรู้					
4.3.1 สื่อสารกับเด็ก(ในที่ทำงาน 15--30 นาที)					
1) จัดประสบการณ์สำหรับเด็กด้วย ตามแผนกำกับกิจกรรมหรือ แผนจัดประสบการณ์เรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้หรือแอปพลิเคชันด้านการศึกษาปฐมวัย					
2) สังเกตพฤติกรรมของเด็กและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กตามวัตถุประสงค์โดยสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้หรือแอปพลิเคชันด้านการศึกษาปฐมวัย					
3) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยการบันทึกเป็นข้อความ เสียง ภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว เสียง					
4.2.2 สะท้อนคิด (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) สะท้อนคิดกับตนเอง (ทบทวนสิ่งที่บันทึก)					
2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม (แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน)					
4.2.3 สอบทาน (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) ทบทวนข้อเสนอแนะ					
2) พิจารณาปรับปรุงงาน					
3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมาย					
4.2.4 ต่อยอดการเรียนรู้ (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสาร					
2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางาน					
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี					
ด้านงาน คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์					
ด้านผู้เกี่ยวข้อง กระดานอภิปราย					
สื่อสังคมได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก					
ด้านแหล่งเรียนรู้ อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์					
ฐานข้อมูลออนไลน์					
ระยะเวลาและลักษณะการจัดกิจกรรม					
ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง					
กิจกรรมออนไลน์					

4.4 สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนการเรียนรู้					
4.4.1 สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน					
1) เลือกใช้สารและช่องทางการสื่อสารกับผู้ปกครองตามแผน					
2) สร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
3) รวบรวมข้อมูลที่เป็นผลป้อนกลับจากผู้ปกครองและชุมชน					
4.2.2 สะท้อนคิด (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) สะท้อนคิดกับตนเอง (ทบทวนสิ่งที่บันทึก)					
2) สะท้อนคิดระดับกลุ่ม (แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน)					
4.2.3 สอบทาน (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) ทบทวนข้อเสนอแนะ					
2) พิจารณาปรับปรุงงาน					
3) เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมาย					
4.2.4 ต่อยอดการเรียนรู้ (ออนไลน์ 30 นาที)					
1) ระบุปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของงานและการสื่อสาร					
2) เสนอแนะแนวทางการนำผลของบันทึกการเรียนรู้ไปใช้พัฒนางาน					
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี					
ด้านงาน					
คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย บทความ วิดีทัศน์ และตัวอย่างการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เฟซบุ๊ก แฟนเพจ อีเมล					
ด้านผู้เกี่ยวข้อง					
กระดานอภิปราย					
สื่อสังคมได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก					
ด้านแหล่งเรียนรู้					
อินเทอร์เน็ตบรอดแคสต์					
ฐานข้อมูลออนไลน์					
ระยะเวลาและลักษณะการจัดกิจกรรม					
ระยะเวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง 30 นาที					
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน					

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานและการสื่อสาร

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนการเรียนรู้					
5.1 คัดเลือกผลงานเพื่อนำเสนอในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์					
5.2 เผยแพร่ ผลงานและวิธีการสื่อสาร					
5.3 เพื่อน ผู้สอนและพี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานร่วมกันประเมินและให้ข้อเสนอแนะ					
5.4 ติดตามและปรับปรุงผลงานตามข้อเสนอแนะ					
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี					
ด้านงาน คู่มืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิเคราะห์งาน เนื้อหารายวิชา แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์วิเคราะห์งาน แบบวิเคราะห์ตนเอง					
ด้านผู้เกี่ยวข้อง กระดานอภิปราย					
สื่อสังคมได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก					
ด้านแหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์คุรุสภา เว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เว็บไซต์ด้านการศึกษา ปฐมวัย					
ฐานข้อมูลออนไลน์					
ระยะเวลาและลักษณะการจัดกิจกรรม ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง					
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลงานทักษะการสื่อสาร

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ขั้นตอนการเรียนรู้					
6.1 ผู้ดูแลเด็กประเมินทักษะการสื่อสารโดยใช้แบบประเมินตนเอง					
6.2 พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน					
ระยะเวลาและลักษณะการจัดกิจกรรม					
ระยะเวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง					
กิจกรรมเกิดขึ้นในชั้นเรียน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (Stufflebeam, 1989; Yarbrough, Shulha, , Hopson, and Caruthers, 2011)

โปรดระบุเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านการใช้ประโยชน์ (utility)						
1	ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็ก					
2	ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีประโยชน์ต่อการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในศตวรรษที่ 21					
3	ขั้นตอนพัฒนาทักษะการสื่อสารสามารถทำให้ผู้ดูแลเด็กสามารถสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งตนเอง เพื่อนร่วมวิชาชีพ เด็ก ผู้ปกครองและชุมชนได้ครบถ้วน					
4	เครื่องมือที่เลือกใช้สามารถนำไปใช้ได้ในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
5	ผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนา ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทันทีระหว่างที่อยู่ในขั้นตอนการเรียนรู้					
6	ผลของการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้ระบบฯ ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องกับผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
	6.1 อื่นๆ โปรดระบุ.....					
ด้านความเป็นไปได้ (feasibility)						
7	ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมีความน่าเชื่อถือ					
8	องค์ประกอบ ขั้นตอนของระบบฯ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
9	ขั้นตอนที่นำเสนอในระบบสามารถตรวจสอบได้					
10	ผลที่ได้จากการนำระบบไปใช้งานส่งผลทั้งด้านคุณค่าและความคุ้มค่า					

ข้อที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	10.1 อื่นๆ โปรดระบุ.....					
ด้านความเหมาะสม (propriety)						
11	องค์ประกอบสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก					
12	ขั้นตอนสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก					
13	ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี ผสมผสานทั้งด้านแนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการและการฝึกฝนทักษะปฏิบัติในที่ทำงานเข้าด้วยกันได้อย่างเหมาะสม					
14	เครื่องมือสื่อสารที่เลือกใช้เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
15	ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารมีความเหมาะสมกับบริบทของผู้ดูแลเด็ก					
	15.1 อื่นๆ โปรดระบุ.....					
ด้านความถูกต้อง (accuracy)						
16	การวิเคราะห์และออกแบบระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีในบริบทการสื่อสารของผู้ดูแลเด็ก ครอบคลุมและชัดเจน					
17	ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีการกำหนดประเด็นหลักและประเด็นย่อยในองค์ประกอบของระบบ ครอบคลุมและชัดเจน					
18	ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีมีการกำหนดขั้นตอนหลักและขั้นตอนย่อยในขั้นตอนการเรียนรู้ ครอบคลุมและชัดเจน					
19	การติดตามและประเมินผลมีความครบถ้วนและชัดเจน					
20	ระบบฯ แสดงผลสะท้อนกลับที่ชัดเจน					
	20.1 อื่นๆ โปรดระบุ.....					

ข้าพเจ้า..... ได้ตรวจสอบและประเมิน
 คุณภาพของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีเพื่อ
 พัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
 เรียบร้อยแล้วและเห็นควรว่า

- ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ มีคุณภาพดีแล้ว
 ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ มีคุณภาพ แต่ควรปรับปรุงแก้ไข

.....
 .....

- ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ ไม่มีคุณภาพ เพราะ

.....
 .....

ลงชื่อ.....

( )

วันที่.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงที่ตรวจสอบและประเมินคุณภาพ
 ของระบบฯ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัย : นาง เอื้ออารี จันท

ภาคผนวก ค ตารางสังเคราะห์

ตารางที่ ค-1 ตารางสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาระบบ

ขั้นตอนการพัฒนาระบบ	Smith (1993)	Stair (1992)	ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528)	พรเทพ วัณน (2546)	ทิตนา แซมณี(2552)	สรุป
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. การพัฒนาระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. ทดลองใช้และประเมินผลระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. นำเสนอระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ ค-2 สังเคราะห์กลุ่มผู้รับสารและวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

กลุ่มผู้รับสารและวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร	วนภา รักสกุลไทยและคณะ ครูอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา (2554)	NETS-T (ISTE, 2008)	NAEYC (2009)	Kho, E., Merry, R., Nguyen, N.H., Bennett, T., & MacMillan, N. (2013).	สรุป
1. การสื่อสารกับตนเอง					
- การสะท้อนคิด ไตร่ตรอง พัฒนาประสิทธิภาพการสอน วางแผนการดูแลประสพการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓
2. การสื่อสารกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ					
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ		✓	✓	✓	✓
- รับฟังประเด็นที่สนใจหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน		✓	✓	✓	✓
3. การสื่อสารกับเด็ก					
- การสื่อสารผ่านใช้สื่อต่างๆ เพื่อสร้างพัฒนาการตามวัยของเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓
- การเลือกใช้แนวคิดการสอน/การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓
- การตั้งคำถามและส่งเสริมการสื่อสารของเด็กเล็ก	✓	✓	✓	✓	✓
4. การสื่อสารกับชุมชน ผู้ปกครองและผู้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา					
- การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓
- การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน และส่งเสริมงานด้านการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
- รายงานความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ ค-3 องค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร

	องค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร	Thomson (1969: 6-15)	Gorton (1981)	(กาญจนา แก้วเทพและคณะ, 2549:53)	กระทรวงศึกษาธิการ (2554: 1-9)	วิจารณ์ พานิช (2555: 44)	(SIREP, 2010)	NAEYC, 2012: 5-11	NETS-T (ISTE, 2008)	สรุป
1. การวิเคราะห์	- การวิเคราะห์ผู้รับสาร ระบุกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ บริบทหรือสภาพการณ์	✓	✓	✓						✓
	- การเลือกสารเพื่อกำหนดประเด็น			✓						
	- การวิเคราะห์สรุปความคิดรวบยอดข้อมูลข่าวสาร				✓					
2. การออกแบบ	- การจัดการสื่อ ออกแบบสาร, การปรับการสื่อสารให้เหมาะสมกับผู้รับสารแต่ละกลุ่ม		✓	✓		✓				✓
	- การวางแผนกลยุทธ์การสื่อสาร		✓							
	- การเลือกเทคโนโลยีและสื่อแบบมีปฏิสัมพันธ์, การตรวจสอบสื่อหรือช่องทาง		✓		✓		✓	✓		
3. การพัฒนา	- การบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อแบบมีปฏิสัมพันธ์					✓	✓	✓		✓
	- การพัฒนา การสร้างสื่อที่เหมาะสม						✓			
4. การสื่อสาร	- การสื่อสารไปยังผู้ปกครอง เด็ก และเพื่อน โดยใช้สื่อดิจิทัลและรูปแบบที่หลากหลาย		✓		✓	✓			✓	✓
	- การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารความคิด ความรู้สึก ติดตามความสามารถและพัฒนาการของเด็ก		✓	✓			✓	✓		
5. การประเมินผล	- การสื่อสารไปยังผู้ปกครอง เด็ก และเพื่อน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ								✓	✓
	- การประเมินผลการใช้เทคโนโลยีและสื่อแบบมีปฏิสัมพันธ์		✓			✓		✓		

ตารางที่ ค-4 สังเคราะห์การสื่อสารกับเพื่อน

	การสื่อสารกับเพื่อนด้วยการศึกษาบทเรียน	Beba and Kojima (2014)	(NCREL, 2002)	ชาว์ณี ตีร์วีชัย (2550)	Fernandez, C., & Chokshi, S. (2002).	สรุป
กำหนดเป้าหมาย	กำหนดเป้าหมาย		✓	✓	✓	✓
ออกแบบและพัฒนาบทเรียนและเลือกใช้สื่อการสอนร่วมกัน	วางแผน ออกแบบบทเรียน ศึกษาและเลือกสื่อการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓
ใช้บทเรียน	ทดลองใช้บทเรียน สังเกตการณ์ บันทึกการสนทนาระหว่างครูและนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
ประเมินผลร่วมกัน	สะท้อนคิดและประเมินเกี่ยวกับบทเรียน สืบสอบผลการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓		
	วิเคราะห์หลักฐาน					✓
ทบทวนและแก้ไขบทเรียนร่วมกัน	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายร่วมกัน		✓	✓	✓	✓
	ทบทวนกระบวนการ ปรับปรุงแก้ไขบทเรียน		✓	✓	✓	✓
	จัดทำรายงาน				✓	✓

ตารางที่ ค-5 สังเคราะห์ประเด็นการสะท้อนคิด

ประเด็นการสะท้อนคิด	Barlett(2011)	Bain et al(2002)	Smith and Russel (1991)	Burrows (1995)	Gibbs (1988)	Raelin (2008: 154)	สรุป
ระบุสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ประเด็นที่ต้องการให้ความสำคัญ สิ่งที่ค้นพบ สิ่งที่เรียนรู้		✓	✓	✓	✓	✓	✓
ระบุความรู้สึกทัศนคติที่มีกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ระบุอะไรที่ทำให้รู้สึกดี อะไรที่ทำให้รู้สึกหรือมีประสบการณ์ที่ดี	✓		✓	✓	✓	✓	✓
ระบุแนวคิดจากการคิดในหลายมุมมอง	✓	✓			✓	✓	✓
เชื่อมโยงสถานการณ์และอธิบายสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยใช้ทฤษฎี องค์ความรู้ งานวิจัย หรือประสบการณ์		✓	✓	✓	✓	✓	✓
เสนอแนวทางปฏิบัติที่ได้จากการเรียนรู้หรือแนวคิดใหม่สำหรับการนำไปใช้ในอนาคต	✓	✓		✓	✓		✓

ตารางที่ ค-6 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากการทำงาน

องค์ประกอบ	Boud and Solomon (2001)	Gallacher and Reeve (2002)	Erut (2004)	Bremnan (2005)	Linda (2007)	Darche, Nayar and Bracco (2009)	สรุป
งาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1.งาน 2.ผู้เกี่ยวข้อง 3. แผนพัฒนาและทักษะการสื่อสาร 4. เทคโนโลยี 5. การประเมินผล
บทบาทของผู้เรียนในฐานะพนักงานในหน่วยงาน ผู้สอนในฐานะผู้อำนวยการและที่เลี้ยงในที่ทำงาน	✓	✓	✓	✓	✓		
แผนพัฒนาและทักษะการสื่อสาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
เทคโนโลยี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
การประเมินผลและการรับรองคุณวุฒิ	✓	✓	✓	✓	✓		

ตารางที่ ค-7 ขั้นตอนการเรียนรู้จากการทำงานที่เป็นภาพรวมในการดำเนินงาน

ขั้นตอน	กลุ่ม 1 เน้นการเรียนรู้จากการทำงานที่เป็นภาพรวม								กลุ่ม 2 เน้นวงจรการเรียนรู้			สรุป
	Rhodes and Shiel (2007)	Tindal, Powell, & Millwood (2007)	Linda (2007)	Elliot(2009)	Bridleger and Moore (2008)	NHS Education for Scotland (2008)	Darche, Nayar and Bracco (2009)	ปวีณาพรตราชดี (2552: 303-304)	Seufert (2000)	Raelin (2008)	Mumford (2011)	
ขั้นประเมินขั้นต้นก่อนการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
ขั้นออกแบบและพัฒนาแผนงานและกิจกรรมการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
ขั้นเรียนรู้ตามแผนพัฒนาที่ทักษะการสื่อสาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
									✓	✓	✓	✓
									✓	✓	✓	✓
									✓	✓	✓	✓
ขั้นประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓

ตารางที่ ค-8 ส่วนประกอบของแผนพัฒนางานและทักษะการสื่อสาร

ส่วนประกอบของ แผนพัฒนางานและทักษะการสื่อสาร	Brennan and Little (1996)	Linda (2007)	Rhodes and Shiel (2007)	NHS Education for Scotland, (2008)	Darchie, Nayar and Bracco, (2009)	สรุป
วัตถุประสงค์/เป้าหมายในการเรียนรู้ที่ระบุทั้ง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
กิจกรรมการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ระยะเวลา	✓		✓	✓	✓	✓
ทรัพยากรที่ใช้ในที่ทำงาน	✓		✓	✓	✓	✓
ทรัพยากรที่ใช้ในสถานอุดมศึกษา	✓		✓	✓	✓	✓
วิธีการและเกณฑ์การประเมินผล	✓		✓	✓	✓	✓
หลักฐานที่ใช้สำหรับการประเมินผล	✓		✓	✓	✓	✓
ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ ที่ได้จากการวิเคราะห์ภาระงานของผู้เรียน	✓		✓	✓	✓	✓

ตารางที่ ค-9 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

องค์ประกอบ	Sigh and Reed (2001)	Valiathan (2002)	Thom (2003)	Carman (2005)	Lupshenyuk and Adam (2009)	Dan Zhao and Qingsong Yang (2011)	มนต์ชัย เทียนทอง(2549)	จินตวีร์ คล้ายสิงห์ และ ประกอบ กณภิจ (2552)	เนาวรัตน์ สงคราม (2553)	สรุป
วัตถุประสงค์	✓	✓								✓
วิธีการเรียนการสอน		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
บทบาทและปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การประเมินผล		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ ค-10 มิติของการผสมผสาน

ลักษณะของการผสมผสาน	Singh and Reed (2001)	Driscoll (2002)	Singh (2003)	Zhiting and Hanbing (2005)	มนต์ชัย เทียนทอง (2549)	สรุป
การเรียนรู้แบบออนไลน์กับออฟไลน์	✓	✓	✓	✓	✓	1) การผสมผสานองค์ความรู้ทางวิชาการระหว่างเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยกับทักษะการสื่อสารผ่านเครือข่ายของผู้ดูแลเด็ก 2) การผสมผสานความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ 3) การผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มเพื่อน 4) การผสมผสานการเรียนในชั้นเรียน การทำงานในที่ทำงานและการเรียนรู้แบบออนไลน์
การผสมผสานเทคโนโลยีที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน		✓		✓		
การผสมผสานวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง				✓	✓	
การผสมผสานศาสตร์การสอนในลักษณะต่างๆ		✓		✓		
การเรียนรู้ด้วยตนเองกับการเรียนรู้เป็นกลุ่ม	✓		✓			
การเรียนรู้แบบมีโครงสร้างหลักสูตร(ในสถานที่ที่ก่อบรม สถาบันอุดมศึกษา) กับการเรียนรู้แบบไม่มีโครงสร้างในสถานการณ์จริง	✓		✓		✓	
เนื้อหาที่มีการจัดเตรียมไว้กับเนื้อหาที่ไม่ได้มีการจัดเตรียมไว้ก่อน	✓		✓		✓	
การทำงานกับการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	
ผสมผสานทฤษฎีกับการปฏิบัติ			✓	✓	✓	

ตารางที่ ค-11 องค์ประกอบของการเสริมศักยภาพ

องค์ประกอบ	Wood (1976)	Beed et al, (1991 cited in Masters and Yelland, 2002)	Mckenize (2000)	McLoughlin (2002)	Puntambekar and Hubscher (2005)	Caillatay (2006)	สรุป
วัตถุประสงค์ในการเสริมศักยภาพ		✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เกี่ยวข้อง เทคโนโลยี ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อม		✓	✓	✓	✓	✓	✓
วิธีการหรือบทบาทในการเสริมศักยภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

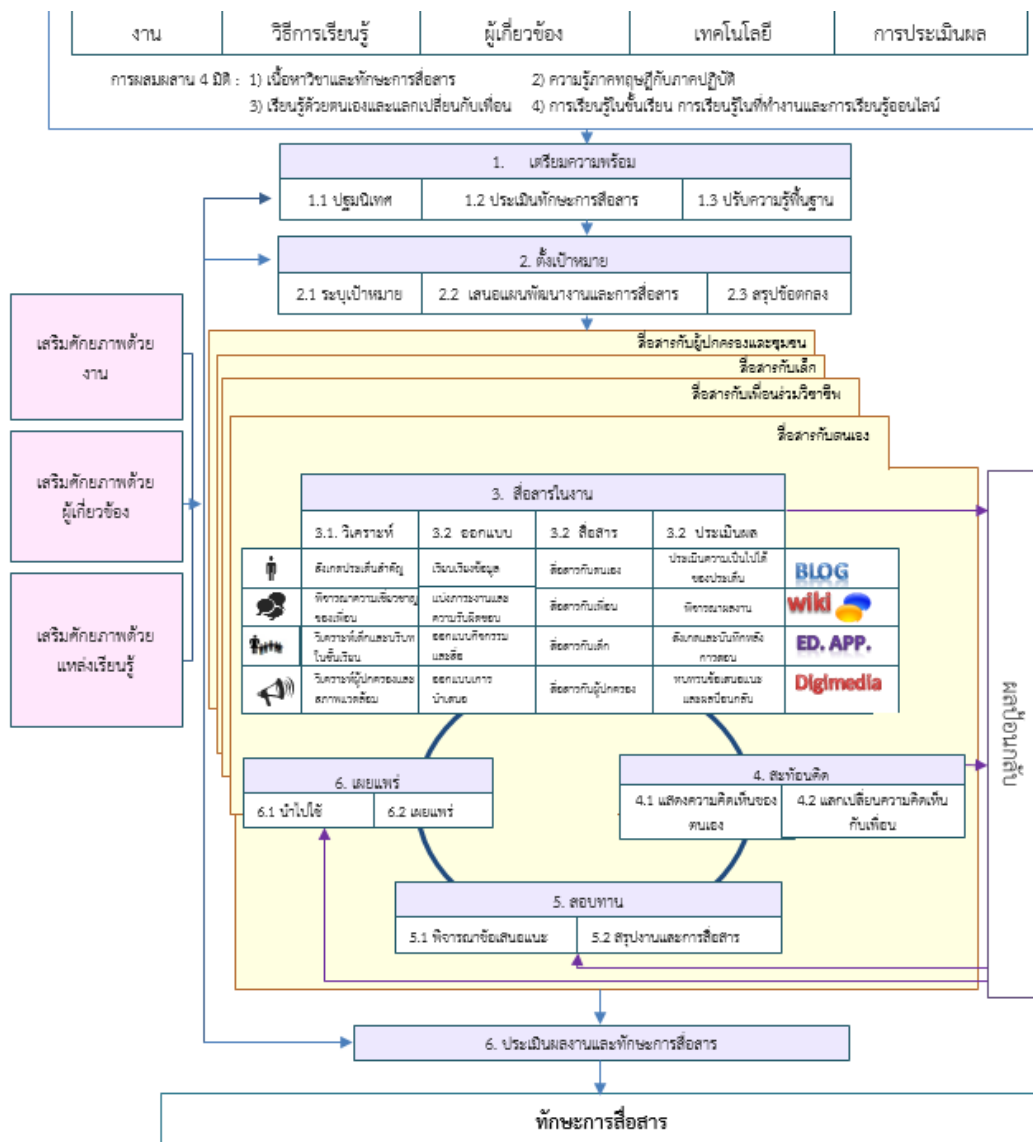
ตารางที่ ค-12 ขั้นตอนการเสริมศักยภาพ

องค์ประกอบ	Quintana et. al (2002: 359)	Eggen, Paul and Kauchank, 1997	Crowl, Kaminsky, and Podell, 1997:72	Quintana et. al., 2002:359	Jiménez and Pantoja, 2008	สุภัตรา จันทร์เฑียร, 2552	สรุป
ระบุความต้องการจำเป็นของผู้เรียนในการเสริมศักยภาพ	✓	✓		✓		✓	✓
การกำหนดแนวทางการเสริมศักยภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การลดบทบาทของการเสริมศักยภาพ				✓	✓	✓	✓

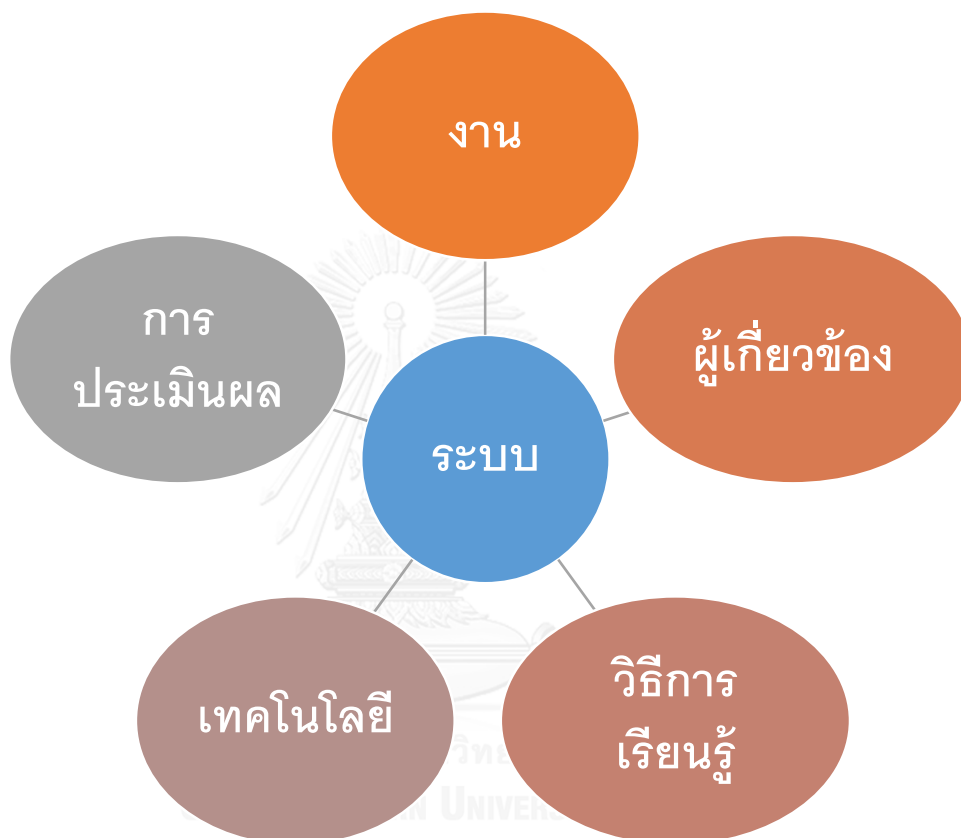
ตารางที่ ค-13 การเสริมศักยภาพตามด้านที่ต้องการพัฒนา

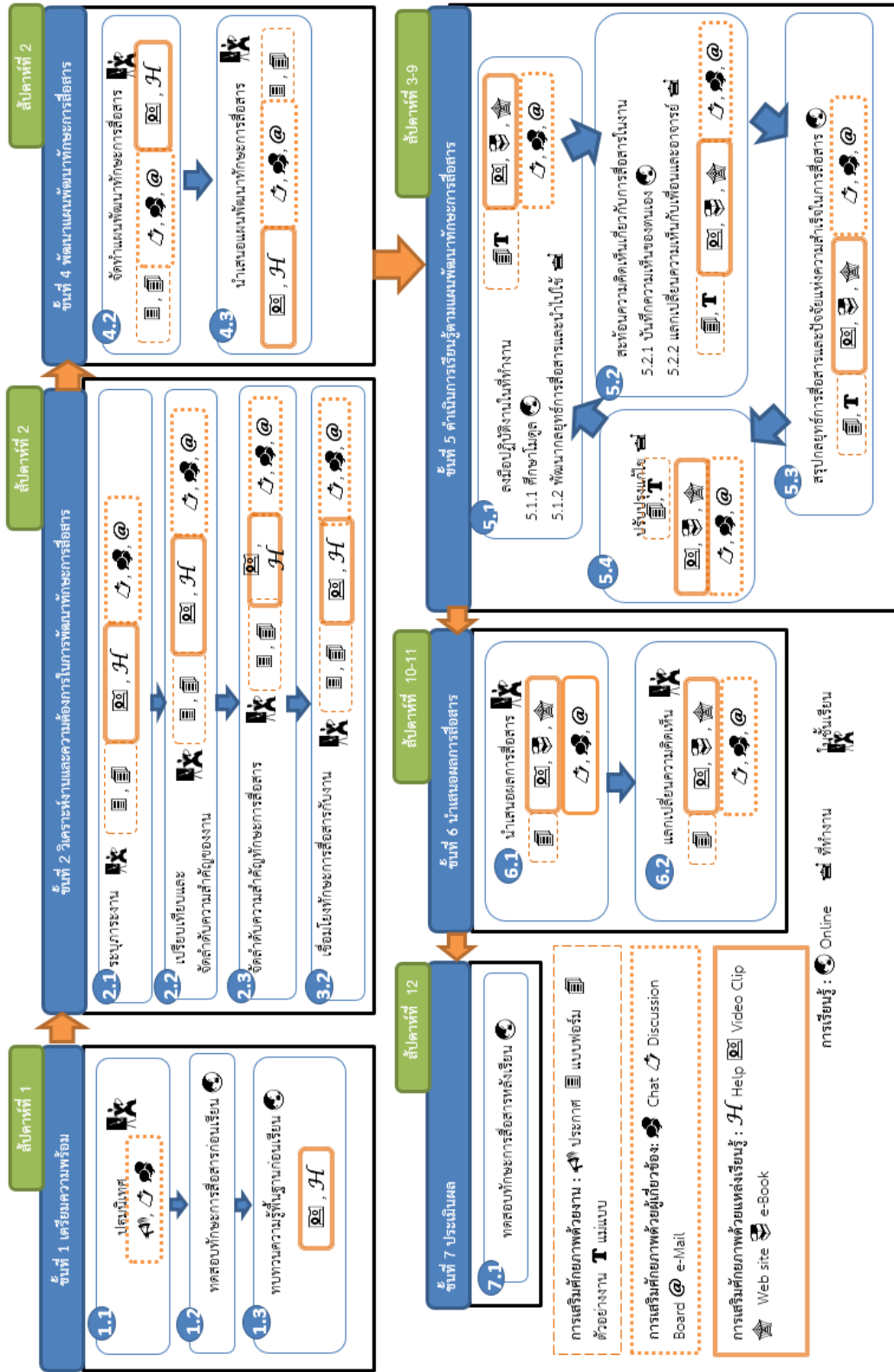
	การเสริมศักยภาพ	Brush and Saxe (2002)	Hammalin (1999)	McLoughlin (2002)	Yelland and Master (2002)	Sherman (2005:3-4)	Cagiltay (2006)	Jinenez and Pantolija (2008)	Lakkala, Muukkonen and Hakkarinen (2005)	Dabbagh (2010)	Hughes and Moore (1999)	Rhodes and Shiel (2007)	Johnson and Johnson (2005)	Collis and Margaryen (2005)	Nielsen (2008)	Reingold, Rimor and Kalay (2008)	สรุป	
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านงาน	การเลือกงานที่เหมาะสม			✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
	การจัดองค์ประกอบของงานให้ง่าย สอดคล้องกับความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ต้องการ			✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
	การให้คำแนะนำขั้นตอนการทำงาน การกำหนดแบบฟอร์มของงาน สลับแบบของงาน การให้ตารางข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ		✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง	การสื่อสารถึงความคาดหวัง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
	การให้คำชี้แนะ ข้อเสนอแนะ สอนแนะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
	การกระตุ้นความคิด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
	การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
	การเปิดต้นแบบ ผู้เชี่ยวชาญ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
	การกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านเครื่องมือสื่อสาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	การสะท้อนคิดผ่านแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ กระดานสนทนา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยีด้านแหล่งเรียนรู้	การนำเสนอสถานการณ์ ให้มีมุมมองที่หลากหลาย (กลยุทธ์)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	
	แหล่งทรัพยากรและการให้ช่วยเหลือเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	

ภาคผนวก ง ร่าง ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ (เดิม)

องค์ประกอบของระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานและเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี
เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย (เดิม)

ภาคผนวก จ ผลงานการสื่อสารโดยใช้ระบบการเรียนรู้จากการทำงานแบบผสมผสานฯ

ระบบ WBS-C-LMS ระบบการเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์อิเล็กทรอนิกส์

การเรียนรู้ผ่านระบบ WBS-C-LMS เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ดูแลเด็กโดยใช้ไอแพด

การเสริมศักยภาพด้วยเทคโนโลยี

This collage illustrates various digital learning tools. On the left, a flowchart titled 'คู่มือการใช้งานระบบ VBSCLUG' (VBSCLUG System User Manual) shows the process from login to course selection. In the center, a 'NAVIGATION' menu lists various course categories. On the right, a screenshot of a Facebook page for 'มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี' (Rajabhat Ramphongburi University) shows a post about a 'คู่มืออิเล็กทรอนิกส์' (Electronic Manual) for the 'คู่มืออิเล็กทรอนิกส์' (Electronic Manual) for the 'คู่มืออิเล็กทรอนิกส์' (Electronic Manual).

คู่มืออิเล็กทรอนิกส์

This screenshot shows a page from an electronic manual. The page is titled 'คู่มืออิเล็กทรอนิกส์' (Electronic Manual) and contains text about the manual's purpose and usage. A small image of a book cover titled 'คู่มืออิเล็กทรอนิกส์' (Electronic Manual) is visible on the right side of the page.

คลังทักษะอิเล็กทรอนิกส์

This screenshot displays the eDLRU (Electronic Distance Learning Resource) interface. The interface shows a list of courses with columns for course ID, title, credit hours, and status. The courses listed include 'การศึกษาระดับปริญญาตรี' (Bachelor's Degree), 'การศึกษาระดับปริญญาโท' (Master's Degree), and 'การศึกษาระดับปริญญาเอก' (Doctoral Degree). The interface also features a search bar and navigation options.

ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด

การสื่อสารกับเด็ก

ภาพรวม สิ่งที่ถูกใจ การเข้าถึง คนที่คอมเมนต์นี้ โฟสต์ วิดีโอ ผู้คน

202 คนที่กดใจชอบ ▲1% จากสัปดาห์ที่แล้ว	350 การเข้าถึงทั้งหมด ▲36.4% จากสัปดาห์ที่แล้ว	58 ผู้ที่มีส่วนร่วม # ▲1.060% จากสัปดาห์ที่แล้ว
2 คนที่กดถูกใจเพจ ▼33.3%	309 การเข้าถึงโพสต์ ▲6.080%	77 การถูกใจ
		1 ความคิดเห็น
		1 การแชร์
		94 จำนวนคลิกขอโพสต์

เวลา	ประเภท	หัวข้อ	จำนวน	ปฏิกิริยา	ประเภทโพสต์
10:12	โพสต์	โพสตัด น่องมะขามและ	191	ปฏิกิริยา	ป๊อปรวมทั้งหมด
27/6/2015 10:04	ภาพ	ภาพกิจกรรมไหว้ครูวัน นี้วัดถ้ำกลองเพล	212	ปฏิกิริยา	ป๊อปรวมทั้งหมด
15/6/2015 22:11	โพสต์	วันนี้ไม่ได้ไปโรงเรียนคิด ถึงเด็กสงขลา (เด็กดอง	219	ปฏิกิริยา	ป๊อปรวมทั้งหมด
15/5/2015 13:31	โพสต์	วันนี้เด็กหญิงบงกชมาฝึก การให้สื่อประสานกันและ	151	ปฏิกิริยา	ป๊อปรวมทั้งหมด
12/5/2015 12:56	โพสต์	น้องใหม่ชั้นอนุบาลฯ ช่วง นี้เพิ่งเริ่มใหม่ คีร์ดีดอง	147	ปฏิกิริยา	ป๊อปรวมทั้งหมด

ตัวอย่างแน่นอน ธรรมชาติจะช่วยสอนให้เขาเก่ง

การสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน

ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้จากการทำงานสำหรับคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 467 คน นำเสนอผลดังนี้

ตารางที่ ฉ.1 ข้อมูลทั่วไป

ตัวแปร	ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	194	41.50
	หญิง	273	58.50
2. อายุ	20-30 ปี	66	14.10
	31-40 ปี	229	49.00
	41-50 ปี	111	23.80
	51 ปีขึ้นไป	61	13.10
3. วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	16	3.40
	ปริญญาโท	338	72.40
	ปริญญาเอก	113	24.20
3. ตำแหน่งทางวิชาการ	อาจารย์	336	78.40
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	77	16.50
	รองศาสตราจารย์	23	4.90
	ศาสตราจารย์	1	0.20
4. สาขาวิชา	วิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี	98	21.00
	วิทยาศาสตร์-สุขภาพ	12	3.00
	มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	93	20.00
	ศิลปศาสตร์-วิทยาการจัดการ	98	21.00
	ครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์	166	35.00
5. ประสบการณ์การสอน ในสถาบันอุดมศึกษา	น้อยกว่า 6 ปี	130	27.80
	6 – 10 ปี	173	37.00
	11 – 15 ปี	85	18.20
	16 – 20 ปี	30	6.40
	มากกว่า 20 ปี	49	10.50
	รวม	467	100.00

ตารางที่ ๑.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน ด้านกิจกรรม

ข้อความวัดการเรียนรู้จากการทำงาน	ผลการประเมิน (N=467)		แปลผล
	M	SD	
1.การระบุให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน	4.03	0.74	มาก
2.การประเมินประสบการณ์เดิมของผู้เรียนก่อนเริ่มเรียน	3.77	0.87	มาก
3. การระบุความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)	3.85	0.79	มาก
4. การกำหนดข้อตกลงการเรียนรู้ ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน พี่เลี้ยง หรือหัวหน้างาน	4.18	0.77	มาก
5. การผสมผสานเนื้อหาบทเรียนเข้ากับบริบทของการทำงานและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน	4.22	0.71	มาก
6. การจัดเตรียมเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียน	3.96	0.84	มาก
7. การชี้แนะผู้เรียนด้านการประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการทำงาน	4.21	0.67	มากที่สุด
8. การอภิปรายประสบการณ์ในการทำงานควบคู่กับการเรียนรู้จากการทำงาน	3.97	0.83	มาก
9. การสนทนากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนทักษะความเป็นมืออาชีพ	3.89	0.89	มาก
10.การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานในที่ทำงาน	4.05	0.77	มาก
11.การใช้วิธีการสอนแบบโครงการ	3.79	0.92	มาก
12. การใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ	3.63	0.93	มาก
13. การสะท้อนคิดเพื่อถ่ายทอดความคิดที่มีต่อการเรียนรู้จากการทำงานในมุมมองของตนเอง	3.82	0.76	มาก
14. การจัดกิจกรรมเน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การทำงานร่วมกัน การสื่อสารผ่านสื่อสังคม เป็นต้น	4.01	0.84	มาก
15. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices: CoPs) ในที่ทำงานและกลุ่มผู้เรียนในชั้นเรียน	3.52	1.04	มาก
16. การติดตามการเรียนรู้จากทำงานโดยใช้การสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ	3.98	0.86	มาก
17. การเรียนรู้แบบออนไลน์	3.52	1.00	มาก
18. การสังเคราะห์ความรู้ใหม่จากการเรียนรู้จากการทำงาน	4.11	0.82	มาก
รวม	3.91	0.51	มาก

ตารางที่ ๑.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน ด้านงาน

ประเด็นพิจารณา	ผลการประเมิน (N=467)		แปลผล
	M	S.D.	
1. การออกแบบหลักสูตรกำหนดให้งานเกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างความคาดหวังกับสถานการณ์จริงในที่ทำงาน	3.97	0.81	มาก
2. การออกแบบการสอนกำหนดให้งานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้	4.21	0.73	มาก
3. การมอบหมายงานคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ	3.91	0.90	มาก
4. การออกแบบการสอนโดยเน้นพัฒนางานตามความสามารถและความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.01	0.85	มาก
5. การสอนเน้นภาระงานประจำตามสมรรถนะของตำแหน่งงาน	3.75	0.82	มาก
รวม	3.96	0.62	มาก

ตารางที่ ๑.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน ด้านบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

ประเด็นพิจารณา	ผลการประเมิน (N=467)		แปลผล
	M	S.D.	
บทบาทของผู้สอน			
1. การจัดให้ผู้เรียนถอดบทเรียนจากการเรียนรู้จากการทำงานบนพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	3.60	0.86	มาก
2. การส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมใหม่ด้วยการเรียนรู้จากการทำงาน	3.86	0.92	มาก
3. การส่งเสริมการนำนวัตกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ปรับปรุงงาน	3.92	0.90	มาก
4. การกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้จากการทำงานโดยใช้คำถามเป็นระยะๆ	4.14	0.74	มาก
5. การส่งเสริมผู้เรียนโดยใช้วิธีการชี้แนะและชี้แนะในระหว่างการเรียนรู้ตามความเหมาะสม	4.09	0.78	มาก
6. การช่วยเหลือหรือหัวหน้าหน่วยงานของผู้เรียนเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในที่ทำงาน	3.50	1.05	มาก
7. การช่วยเหลือหรือหัวหน้าหน่วยงานของผู้เรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามภาระงานที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษาทั้งด้านวิชาการ อาชีพ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3.45	1.02	มาก
8. การช่วยเหลือผู้เรียนด้วยการปรับงานให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้จากการทำงาน	3.75	0.88	มาก
9. การจัดให้มีการสัมมนาในประเด็นของการปฏิบัติงานในการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติในงาน ณ ที่ทำงาน	3.62	1.09	มาก
10. การประเมินหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TOF)	3.73	0.87	มาก
11. การประเมินหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิชาการในงาน	3.78	0.81	มาก
12. การชี้แนะผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ	3.49	1.07	มาก
รวม	3.79	0.61	มาก

ตารางที่ ๑.5 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน ด้านบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ประเด็นพิจารณา	ผลการประเมิน (N=467)		แปลผล
	M	S.D.	
	บทบาทพี่เลี้ยง		
1. พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานช่วยเหลือผู้เรียนจัดตารางเวลาทำงานและการเรียนรู้	3.46	1.08	มาก
2. พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานสนับสนุนผู้เรียนในการเรียนรู้ ณ ที่ทำงาน	3.36	1.11	ปานกลาง
3. พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานช่วยวางแผนเกี่ยวกับอาชีพและการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.46	1.09	มาก
4. พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานตรวจสอบการเรียนรู้ในที่ทำงานของผู้เรียน	3.40	1.11	ปานกลาง
5. พี่เลี้ยงหรือหัวหน้างานประเมินความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน	3.82	0.91	มาก
รวม	3.43	0.99	มาก
บทบาทผู้เรียน			
1. ผู้เรียนออกแบบการเรียนรู้จากการทำงาน	3.82	0.95	มาก
2. ผู้เรียนจัดทำแผนพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้จากการทำงานและเรียนรู้ตามแผน	3.96	0.90	มาก
3. ผู้เรียนแสดงความสามารถและพัฒนาการเรียนรู้จากการทำงานจริงตามเกณฑ์มาตรฐานของตำแหน่งงานและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของสถาบันอุดมศึกษาหรือมากกว่า	4.07	0.81	มาก
4. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นของตนเองด้วยการสะท้อนคิดการแก้ปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้	4.04	0.84	มาก
5. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ การแก้ปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้ กับเพื่อน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงและหัวหน้างาน	3.85	0.99	มาก
6. ผู้เรียนนำข้อเสนอแนะที่ได้จากพี่เลี้ยงและผู้สอนมาปรับปรุงการเรียนรู้จากการทำงานของตนเอง	3.81	0.93	มาก
7. ผู้เรียนขอคำปรึกษาจากพี่เลี้ยงหัวหน้างานหรือผู้สอนในหลักสูตรการเรียนรู้อาชีพจากการทำงานเมื่อพบปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน	4.09	0.79	มาก
8. ผู้เรียนแสดงถึงการปฏิบัติตนที่เหมาะสมทั้งในสถาบันอุดมศึกษาและในที่ทำงาน	3.99	0.83	มาก
รวม	3.93	0.68	มาก
รวมทั้งสิ้น	3.72	0.68	มาก

ตารางที่ ๑.6 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน ด้านการประเมินผล

ประเด็นพิจารณา	ผลการประเมิน (N=467)		แปลผล
	M	S.D.	
1. การประเมินทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (KSA) ของผู้เรียน	3.81	0.94	มาก
2. การประเมินผลการอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง	3.93	0.80	มาก
3. การประเมินผลการสะท้อนคิดของผู้เรียนทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม	3.89	0.78	มาก
4. การประเมินผลจากการสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน ณ ที่ทำงาน	3.69	0.95	มาก
5. การประเมินจากผลการประเมินตนเองและการให้ผลป้อนกลับ	3.88	0.78	มาก
6. การประเมินหลักฐานข้อค้นพบที่ได้จากการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.81	0.85	มาก
7. การประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้	3.86	0.79	มาก
8. การประเมินหลักสูตรในภาพรวมเพื่อติดตามศักยภาพของหลักสูตร	3.62	0.94	มาก
9. การให้ผลป้อนกลับใน 2 มิติ คือการสนับสนุนและท้าทายผู้เรียน	3.66	0.91	มาก
10. การประเมินจากตัวแทน เช่น หัวหน้างาน เพื่อนในที่ทำงาน	3.48	1.02	มาก
11. การประเมินบริบทของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม บรรทัดฐานของ ที่ทำงานและวัตถุประสงค์ของประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ละคน	3.57	0.92	มาก
12. การประเมินทักษะหลักที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง (Hard Skill) เช่น ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยมีทักษะหลัก คือ การทำแผนจัดประสบการณ์ การทำวิจัยในชั้นเรียน พนักงานบัญชี มีทักษะหลัก คือ การทำบัญชี การเงิน เป็นต้น	3.66	0.93	มาก
13. การประเมินทักษะที่เกี่ยวข้องในการทำงาน (Soft Skill) เช่น ทักษะการสื่อสาร มนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม เป็นต้น	3.77	0.81	มาก
14. การประเมินตามข้อตกลงการเรียนรู้ที่ระบุในตอนเริ่มต้นการเรียนรู้	3.97	0.81	มาก
15. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานแสดงรายละเอียดของการเรียนรู้และแสดงหลักฐานอ้างอิงความก้าวหน้าของผู้เรียน	3.69	1.09	มาก
รวม	3.75	0.62	มาก

ตารางที่ ๑.7 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากการทำงาน ด้านเทคโนโลยี

ประเด็นพิจารณา	ผลการประเมิน (N=467)		แปลผล
	M	S.D.	
1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสังเกตและประเมินทักษะการทำงานในสถานการณ์จริงของผู้เรียน เช่น การบันทึกเสียง การบันทึกวิดีโอ การบันทึกภาพ เป็นต้น	3.69	1.05	มาก
2. การนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการด้านแนวคิด ทฤษฎี และตัวอย่างกรณีศึกษาต่างๆ ด้วยสื่อดิจิทัล เช่น วิดีทัศน์ วิดีโอสตรีมมิ่ง เป็นต้น	3.87	0.95	มาก
3. การสื่อสารกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น การส่งข้อความด่วน การรับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การสนทนาผ่านห้องสนทนาออนไลน์ เป็นต้น	3.80	0.95	มาก
4. การส่งเสริมให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งที่เรียนรู้และความคิดเห็นผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น บล็อก ทวิตเตอร์ อินสตราแกรม เป็นต้น	3.40	1.06	ปานกลาง
5. การมอบหมายงานให้ผู้เรียนการสร้างงานร่วมกันกับผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น วิกิส์ การสร้างเอกสารร่วมกัน เป็นต้น	3.30	1.16	ปานกลาง
6. การอภิปรายด้วยเทคโนโลยีสื่อสาร เช่น ฟอรัม หรือ กระดานสนทนา เป็นต้น	3.30	1.12	ปานกลาง
7. การใช้สื่อสังคม เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูบ เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารและทำงานร่วมกัน	3.87	0.99	มาก
รวม	3.60	0.83	มาก

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางเอื้ออารี จันทร เกิดเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2518 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกมัธยมศึกษา และวิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษา จากคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2539 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บธ.ม.) สาขาการตลาด จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เมื่อปีการศึกษา 2547 ผลงานตีพิมพ์ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ชื่อ Work-based blended learning and technological scaffolding system to enhance communication skills for caregivers under Local Administrative Organization, Ministry of Interior, Thailand (Part I) ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Procedia - Social and Behavioral Sciences ฉบับที่ 174 ปี 2015 หน้า 984-991 doi: 10.1016/j.sbspro.2015.01.722 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ